

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

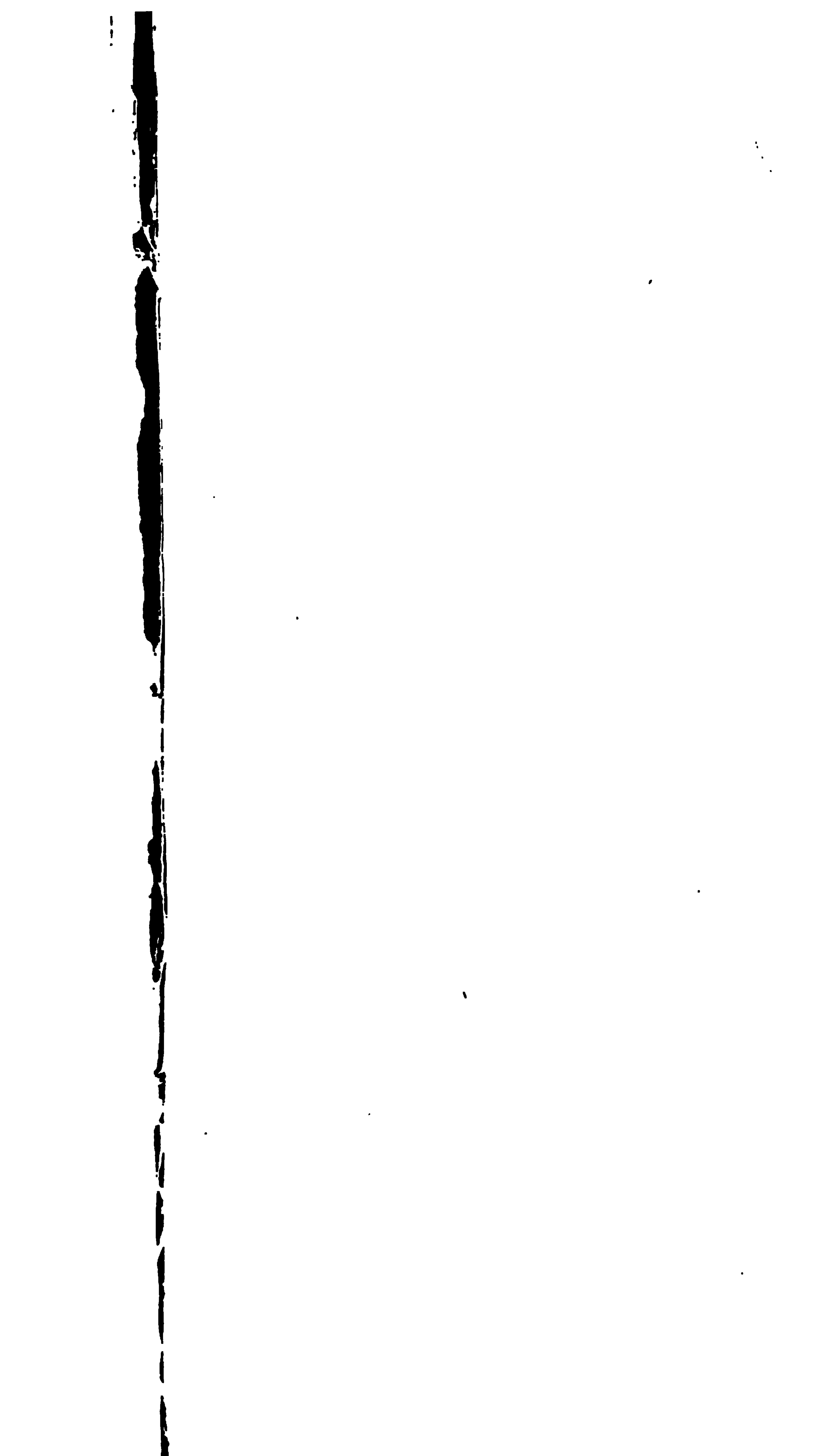
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

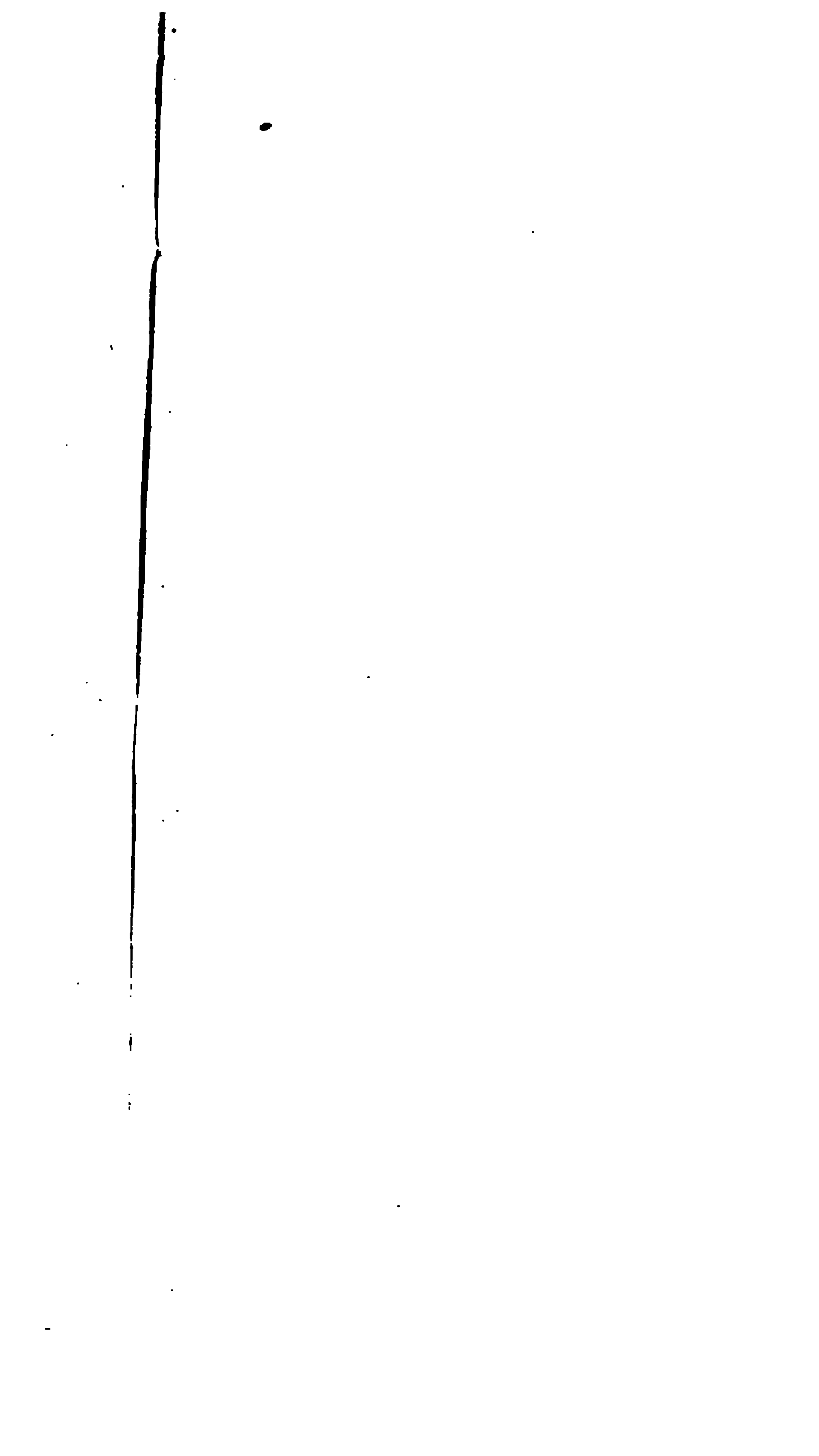
+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

1492

DIONYSII HALICARNASSENSIS

HISTORIOGRAPHIC

H. E.

EPISTOLAE

AD CN. POMPEJUM, AD Q. AELIUM TUBERO

ET

AD AMMAEUM ALTERA.

CUM

PRIORUM EDITORUM SUISQUE ANNOTATIO

EDIDIT

CAROLUS GUILELMUS KRÜGI

STOLPE-POMERANUS,

SEMINARIORUM REGG. HAL. PHILOLOGICI ET THE

NUPER SODALIS,

NUNC SCHOLAE BERNBURGENSIS CONRECTOR.

SUBJECTAE SUNT EJUS

COMMENTATIONES CRITICAE ET HISTOI

DE

THUCYDIDIS HISTORIARUM PARTE POSTREM

HALIS SAXONUM

IN BIBLIOPOLIO GEBAUERIANO

MDCCCXXIII.

CHR. GODOFR. SCHÜTZIO

AUG. SEIDLERO

FRIDERICO KOCHIO

PRAECEPTORIBUS SUIS

SUMMA PIETATE COLENDIS

HOC SUORUM STUDIORUM TIROCINIUM

D. D. D.

AUCTOR.

Inter rhetores Graecos, quot quidem aetatem tulerunt, nullus majoribus efferri solet laudibus, quam Dionysius Halicarnasseus. Sagacitatem, acumen, subtilitatem, acrem pulchri sensum, omnes denique virtutes, quas in critico insigni requirimus, certatim ei tribuunt ac si qui ab ejus judiciis recedendum sibi esse intellexerant, dubitanter id conati ingenium viri auctoritatemque in dubium vocare non ausi sunt [1]). Cunque permulta sint in scriptoribus Graecis, quae Graeci melius quam nos sentire potuerint, non immerito ei viro auscultatum esse censeas, cujus judiciis vetres ipsi aliquantum tribuerunt [2]). Quamquam etiam fuerunt, qui aliter de eo judicarent. Ita Jo. Sicelioti Commentario MS. ubi disputat, „posse aliquem de scribendi forma bene judicare nec tamen ipsum

---

1 Veluti Ast. de Plat. Phaedro p. 42. Schleiermacher. ad Plat. interpret. germ. I, 1, p. 78. Weisk. in disput. de ingen. Xenoph. hujus editioni praemissa T. I. p. XLIX. Heilmannus loco mox laudando. Nonnulli adeo prava critici judicia ab ingenio Graecorum omnino repetere conati sunt, quemadmodum Creuzero praeeunte, (v. Herod. et Thuc. p. 88. de arte hist. p. 206. 265.) Eberhard Aesthet. T. IV. p. 284. sqq. Cf. Wachsmuth Entwurf einer Theorie der Gesch. p. 109. 135. et Commentatt. p. 261. n. 63.

2 v. testimonia in Schaeferi ed. libri de Compos. p. XXX. Alia reperiuntur apud Fabricium Harles. Saepeque Scholiastae ad oratt. Gr. Dionysii et Caecilii, ejus amici, auctoritate utuntur.

bene fcribere et contra, hoc modo pergit: αὐτίκα ὁ Λογγῖνος, ὡς οἱ φιλόλογοι δεικνύουσιν, ἄριστος ἐπιμερίσαι λόγων ἰδέας, δημιουργῆσαι δὲ τούτους ἥκιστα, καὶ Διονύσιος ὁ Ἁλικαρνασεὺς καὶ ὁ Σμυρναῖος Ἀριστείδης περὶ ἰδεῶν τι καὶ τέχνης γράψαντες βοῦτα κάρας ἡ παροιμία φησιν· (leg. βᾶτα κάρας et v. Gisb. Koenium, V. C. ad Gregor. de dial. p. 51. [p. 125. Schafer.]) δημιουργοὶ δὲ λόγων πολλῶν καὶ καλῶν· εἰκότως· ἡ γὰρ πρὸς θάτερον σπουδὴ καὶ ἐπιμέλεια τὸ ἕτερον ὑφαιρουμένη" [3].

Atque ex criticis Dionyfii fcriptis nulla fere magis a viris doctis dilaudata funt quam ea, in quibus hiftoricorum cenfuram agit. Ita Voffius in libro de arte hiftorica ubique ejus auctoritatem advoca: [4]; idem alio loco Epiftola ad Pompejum nihil fibi κριτικώτερον videri profitetur [5]; Heilmannus in Commentatione de Thucydidis indole ac dicendi genere Judicium de Thucydide, tametfi quaedam in eo reprehendit, in univerfum tamen laudat et inprimis egregum effe, ubi de oratione agat, pronuntiat [6]; Becius optime rhetorem noftrum de crifi hiftorica meruiffe affirmat [7]; eundemque quanti Creuzerus faciat nemo ignorat [8]. Quid quod ipfe recentiorum princeps hiftoricorum, Joannes Müllerus, infigni laude Dionyfii hiftoriographica ornavit [9].

---

3) Ruhnken. differtat. de Longino in opufcc. orator. philolog. et crit. p. 329.
4) v. inprimis c. XX.
5) de hiftoricis Graecis p. 18.
6) p. 92. fqq. in ejus opufcc. a Danovio editis.
7) in commentatione: Ueber die Quellen und Schrif der griechifchen Völkergefchichte, praemiffa Gold' tii hiftoriae Graecorum p. LX.
8) in libro de Herod. et Thuc., de arte hift. et al'
9) Briefe an Bonftetten, herausg. von Frideri T. II. p. 357. fq.: Im zweiten Theil machte mir viel Vergnügen, er handelt von der Mani rodot, Xenophon, Lyfias, Ifocrates, Demo'

Non hujus loci est, Nostri de crisi in universum merita examinare accuratius. Sed si reputaveris, Graeciam, mature hoc genere doctorum feracem, tantum rhetorum proventum tulisse, ut jam Aristoteles copiosam segetem in horreum suum conducere potuerit [10]), cumque ejusdem generis semina ad foecundis Nili ripas Ptolemaeorum manu sparsa essent, haec ibi uberrima cepisse incrementa, omnino autem postmodum tanta hujus artis campum industria fuisse cultum, ut Quintilianus timuerit, ne ex eo minorem gratiam iniret liber suus, quod pleraque non inventa per se, sed ab aliis tradita contineat [11]): non poteris, quin Dionysium multa eorum, quae nobis ut sua venditat, aliis accepta retulisse censeas, cum haec sine usuris mutuandi ratio (plagii nomine vulgo notant) in antiquitate longe facilior, quam apud nos fuerit, nec abhorrere videatur a Dionysii ingenio [12]). Quod cum ex nonnullis locis certo intellexerim, condonabunt ejus admiratores, si v. c. ubi de eorum, qui in eodem atque ipso argumento elabora-

---

erklärte und erneuerte mir, was ich bei denselben gefühlt; *er gibt vortreffliche Regeln der Schreibart und Einrichtung einer guten Geschichte.*

10) cf. Cic. de invent. II, 2. et Manso Ueber die Bildung der Rhetorik unter d. Griechen in Verm. Abhandll. u. Aufsätze, p. 8.

11) v. III, 1, 6. Ex hoc libro, collatis Spaldingii annotationibus, brevem rhetorices historiam haurire poterunt, quibus Hardioni dissertationes et Matteri liber non ad manus sunt. Nec contulisse poenitebit Heyn. de gen. saec. Ptolem. in opuscc. T. I. p. 98. sqq. Beck Anleitung zur Kenntniss der allg. Welt- und Völkergesch. T. II. p. 278. sq. id. de philol. saeculi Ptol. magis tamen de noxia πολυμαθίας vi exponens. Wolf. prolegg. ad Hom. p. CLXXX. sqq. et de priore aetate Manso dissert. l.

12) v. Commentatt. p. 261. sq. n. 67.

rint, libris contemtim loquitur [13]), assensum sustinere audeo, quamquam, perditis illorum libris, certis rationibus dubitationes meas fulcire non possum. Sed esse tamen, quae ut ita sentiam me commoverint, mox, opinor, patebit.

Si verum est, quod in proverbio dici solet, aequali aequalem delectari (studiorum enim similitudo si non copulavit amicitiam, at ex copulata gigni solet) non fieri potest, quin ad Dionysium aestimandumnonnihil conferat cognitum ejus viri ingenium, quo llum familiariter usum esse constat [14]). Quis non vide celeberrimum aetatis suae rhetorem me dicere Cecilium Calactinum [15])? quem cum non ex ipsius lbris (interciderunt enim ad unum omnes) judicare pssimus, ex aliorum scriptis, in quibus passim ejus sentio fit, quae huc pertinent colligenda sunt.

Quemadmodum Dionysius, ita Caecilius quque eximiae doctrinae et eruditionis videtur fuisse; qam

---

13) v. De Compos. p. 14. Schaefer. Jud. de Dinrcho p. 630. 10. ubi τοὺς ἐκ Περγάμου γραμματικοὺς esseτοὺς περὶ Κράτητα, ut non de Aristarcho cogitare debueriSylburg., monet Wolf. prolegg. ad Homer. p. CCLXXVI. n. 64.

14) v. Ep. ad Pomp. III, 20. Quint. III, 1, 16.

15) Eudoc. p. 268: Καικίλιος Καλαντιανός, (Καλαντὶς δι π λις Σικελίας) ῥήτωρ σοφιστεύσας ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τοῦ σεβα Καίσαρος καὶ ἕως Ἀδριανοῦ, πρότερον καλούμενος Ἀχ γαθος, τὴν δὲ δόξαν Ἰουδαῖος ἔγραψε βιβλία πολλά· Φρυγῶν β', ἀποδείξεις τοῦ εἰρῆσθαι πᾶσαν λέξιν καλλι συνης· ἔστι δὲ κατὰ στοιχεῖον· σύγκρισιν Δημοσθένο Κικέρωνος· τίνι διαφέρει ὁ Ἀττικὸς ζῆλος τοῦ Ἀσιανοῦ τοῦ Ἀσιανοῦ· περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν δέκα ῥητόρων de in Pseudo-Plutarchi idem argumentum trac bro, ut a scholiastis oratorum saepe laudatur. enim hic Caecilii liber propemodum πινάκων au obtinuisse.) σύγκρισιν Δημοσθένους καὶ Αἰσχίνοι μοσθένους, ποῖοι αὐτοῦ γνήσιοι λόγοι καὶ ποῖοι τῶν καθ' ἱστορίαν ἢ παρ' ἱστορίαν εἰρημένων τοῖς ῥ ἄλλα πλεῖστα. Cf. Suid. et Toup. ad Longin

ſatis teſtatur librorum, quos compoſuiſſe traditur, copia. Nec tantum plurima rhetorici argumenti ſcripta condiderat, ſed etiam hiſtoriae operam impenderat, librumque περὶ δουλικῶν πολέμων elucubraverat [16]). Idemque, hic etiam Dionyſii geminus, περὶ ἱστορίας ſcripſiſſe perhibetur [17]).

Sed optime hanc ſimilitudinem cognoſcas ex cognata utriusque critici indole atque ingenio. Et Caecilius quidem neutiquam is videtur fuiſſe, qui quasvis diverſorum dicendi generum virtutes pariter ponderans omnium ſcriptorum aequum ſe idoneumque cenſorem exhibuerit: Lyſiae tenuitatem admiratus Platonis elatum ingenium nec aſſequi potuit nec dignari [18]). Simulque praeconceptis opinionibus occaecatus ea ſe cupiditate duci paſſus eſt, ut ſcriptorum fere non cenſorem, ſed laudatorem vituperatoremve

---

16) v. Athen. VI. p. 272. f. ibique Caſaub.

17) v. Athen. XI. pag. 466. a. Non equidem ignoro, Schweighaeuſerum in ind. ad Athenaeum ſuſpicari hunc librum eſſe eundem atque eum, quem Suid. et Eudoc. poſtremo loco nominent. Sed haec eſt conjectura nullo argumento niſa. E contrario, qui Ciceronem a Caecilio ita lectitatum eſſe meminerit, ut hic illius cum Demoſthene comparationem exhibuerit, is non improbabile cenſebit, utrumque librum Ciceronis monitu ab eo compoſitum eſſe, cum Antonius de orat. II, 15. hiſtoriam nusquam ſeparatim inſtructam rhetorum praeceptis queratur, et in Bruto c. XI. Atticus ea tangat quae rhetores ementiantur in hiſtoriis. Qui alia non moraretur hic Quintum Caecilium Epirotam, Attici libertum, et in Dionyſio M. Pomponium Dionyſium, et ipſum Attici libertum, quem indices Cicer. multis partibus truncatum ἐδιχοτόμησαν, odoraretur.

18) Longin. περὶ ὕψους XXXII, 8. Ὁ Κεκίλιος ἐν τοῖς ὑπὲρ Λυσίου συγγράμμασιν ἀπεθάῤῥησε τῷ παντὶ Λυσίαν ἀμείνω Πλάτωνος ἀποφήνασθαι, δυσὶ πάθεσι χρησάμενος ἀκρίτοις· φιλῶν γὰρ τὸν Λυσίαν, ὡς οὐδ' αὐτὸς αὑτόν, ὅμως μᾶλλον μισεῖ τῷ παντὶ Πλάτωνα ἢ Λυσίαν φιλεῖ.

egerit. Atque horum ego criminum, quae quanta in critico ſint nemo non intelligit, nec Dionyſium expertem praeſtiterim. Quem tantum abeſt, ut cum Moro [19]), dictionum quarundam ſimilitudine inducto, ob poëticum ingenium cum Longino contendendum eſſe credam, ut toto coelo utrumque diſtare cenſeam nec aſſequar, quomodo qui utrumque legerit librum περὶ ὕψους ad Dionyſium auctorem referre potuerit [19 b]). Quam ſententiam ſexcentis argumentis refellere poſſem, ſi dignam, quae reſpiceretur, haberem. Quod autem cupide Caecilium judicaſſe monuimus, idem de Dionyſio quoque dici poſſe, ſatis hic, opinor, oſtendit iis, quae paſſim de Platone et Thucydide disputavit. In quibus inſignis, qua eos reprehendit, confidentia, oblitus ille quod alii critici et praeceptis et exemplis ſuis ſanxerunt, ut ne temere veteres vituperarentur [20]), tanto magis offendit, cum multa, quae ab ingenio (φύσει) cujusvis ſcriptoris deberet, ab arte et voluntate (προαιρέσει) repetere ſolitus, alibi tanquam de opifice rhetorico de utroque loquatur [21]). Cum

---

19) praefat. ad Longin. p. XIV.

19 b). Non negligendum erat Ruhnkenii judicium in diſſ. de Longino §. XII. extr.: „Nec facile adducor, ut eum quicquam Dionyſio Halicarnaſſenſi debere credam." Eidem aliisque aſſentiens paulo aequius de Longino judico quam Voſſ. Epiſt. mythol. T. I. pag. 186. ſq. T. II. p. 61. 177.

20) Schol. ad Sophocl. Aj. v. 814: εἰκῆ γὰρ κατηγορεῖν ἀνδρὸς παλαιοῦ οὐχ ὅσιον. cf. Leſſing. Dramaturgie, p. 166. opp. omn. T. XXV: Ich bin überzeugt, daſs das Auge des Künſtlers gröſstentheils viel ſcharfſichtiger iſt, als das ſcharfſichtigſte ſeiner Betrachter. Unter zwanzig Einwürfen, die ihm dieſe machen, wird er ſich von neunzehn erinnern, ſie während der Arbeit ſich ſelbſt gemacht und ſie auch ſchon ſich ſelbſt beantwortet zu haben.

21) de Compoſ. p. 406: ὁ Πλάτων τοὺς ἑαυτοῦ διαλόγους κτενίζων καὶ βοστρυχίζων καὶ πάντα τρόπον ἀναπλέκων οὐ

enim sui ingenii modulo illos metiretur, non cogitavit rem provisam non invita sequi verba, nec pusilla quadam diligentia, sed pectoris et mentis vi ejusmodi viros fieri disertos ac sponte orationem ex animo hoc illove modo affecto colorem ducere insigniaque ingenia regulis satisfacere inscia. Quod autem eo progreditur, ut Thucydidem emendare et quo ille modo scribere debuerit docere sustinet, meminerimus, quid olim Alexander M. Parmenioni, ut conditiones a rege Persarum sibi oblatas acciperet suadenti responderit: facerem ita si Parmenio essem [22]).

Haec satis sunto de Dionysio critico in universum. Jam pauca adjiciam, quibus quomodo de crisi historica promeruerit appareat. Atque hic tanto majore laude dignus videbitur, cum primus peculiaribus libris de hoc argumento egerit, quamquam alii, veluti Polybius, et fortasse Ephorus ac Theopompus multa, quae huc pertinerent, egregie monuerant.

Artis cujusvis praecepta cum maximam partem ab exemplaribus duci soleant, sequitur, ut sicubi in eodem genere exemplaria indolis valde inter se diversae excellunt, diversa etiam fiant praecepta, prout artis scriptor hoc illudve opus, ad quod leges suas accommodet, potissimum inspicit. Atqui in historicis Graecis cum ea, quam Herodotus inierat, via, a pragmatica, quae dicitur, res perscribendi ratione, quam Theopompus (huic enim haec laus vindicanda est) commoverat, Polybius excoluerat, toto coelo distaret, Dionysius autem Homerum historicorum maximis ubique laudibus efferat, consentaneum videtur, ut criticus ab ejus potissimum opere praecepta, quae ex-

---

διέλιπεν ὀγδοήκοντα γεγονὼς ἔτη. Cf. Spalding. ad Quintil. institt. oratt. VIII, 6, 64. Similiter de Thucydide loquitur Jud. de Thuc. XXIV, 2. Ep. II. ad Amm. II, 2, 3. Cf. Lucian. Rhett. praec. 14. p. 263. Wolf.

22) Arrhian. Alex. exped. II, 25.

ſignificat, quae ex rerum fauſtarum contemplatione oriatur. Quaſi vero tragica hominum fortuna in ſcena tantum nos delectet doceatque, in hiſtoriae pulpitis non doceat, non delectet [34]). Ita qui judicat, eum ego hiſtoriam ex hiſtoria tollere dixerim.

Hinc etiam factum eſt, ut Dionyſius tametſi hiſtoriam veritatis ſacerdotem praedicat [35]), tamen hac haudquaquam nimium adſtringi voluerit, cumque prima ſit hiſtoriae lex, ne quid falſi dicere audeat, deinde ne quid veri non audeat [36]), huic eatenus videtur obſequendum eſſe ſtatuiſſe, ut, ſi forte, res omnino non factas fingi vetuerit, ſed quae facta eſſent, ea ſi ſcriptor vel patriae amore vel gratia ductus aut ſileret aut pro rationibus ſuis aliquantum immutaret non improbaverit [36 b]). Tale quid qui ſignificavit artis ſcriptor, quid eum feciſſe cenſebimus hiſtoricum? Nec injuria, opinor, ſtatueris, ex ejusmodi potiſſimum fontibus hortulos ſuos irrigaſſe ſerioris aetatis hiſtoriae corruptores quales Lucianus exagitat. Quorum aliquis ἐπὶ τέλει τοῦ Φροιμίου ὑπισχνεῖτο διαῤῥήδην καὶ

ἱστορίας, ὅτι τοιούτους ἐζήλωσαν αὐτοὶ βίους, οἵας ἐξέδωκαν τὰς γραφάς. Ἐπιεικῶς γὰρ ἅπαντες νομίζουσιν, εἰκόνας εἶναι τῆς ἑκάστου ψυχῆς τοὺς λόγους. Sed orationis formam, non materiem. Inepta igitur abuſus eſt ab Ariſtotele mutuata ſententia. V. Sylburg. De praecepto ipſo appoſite Wachsmuth. l. l. p. 120. ſq. n.: Wunderlich iſt der Gedanke des Dionyſius von Halicarnaſſus, der Hiſtoriker ſolle ein angenehmes Sujet wählen. Dionyſius gibt eine Klugheitsregel für den Künſtler, nicht ein Geſetz für die hiſtoriſche Kunſt, die das Angenehme nicht in dem Stoffe ſucht, ſondern es ihm in der Darſtellung geben ſoll.

34) Cf. Egregium Schilleri locum in disputatione: Ueber das Erhabene, p. 27. T. III. ed. 1801.

35) Jud. de Thuc. VIII, 1. Caeteri loci, quos Schulin. p. 7. laudat veritatem in univerſum commendant.

36) Cic. de or. II, 15.

36 b) V. Ep. ad Pomp. III, 9. Jud. de Thuc. XIX, 4 ſqq.

σαφῶς, ἐπὶ μεῖζον μὲν αἴρειν τὰ ἡμέτερα, τοὺς βαρβάρους δὲ καταπολεμήσειν καὶ αὐτός, ὡς ἂν δύνηται [37]). Nec fortaſſe erraverit, qui Dionyſium, aliquot locis a Luciano notatum credat. Ita cum ille in hiſtoria utilitatem ſimul et delectationem requirat, hic: ὅσοι, inquit, οἴονται καλῶς διαιρεῖν εἰς δύο τὴν ἱστορίαν, εἰς τὸ τερπνὸν καὶ χρήσιμον, καὶ διὰ τοῦτο εἰσποιοῦσι καὶ τὸ ἐγκώμιον εἰς αὐτήν, ὡς τερπνὸν καὶ εὐφραῖνον τοὺς ἐντυγχάνοντας, ὁρᾷς ὅσον τἀληθοῦς ἡμαρτήκασι; πρῶτον μὲν κιβδήλῳ τῇ διαιρέσει χρώμενοι· ἓν γὰρ ἔργον ἱστορίας καὶ τέλος, τὸ χρήσιμον, ὅπερ ἐκ τοῦ ἀληθοῦς μόνου συνάγεται. — — Ἄχρι δ' ἂν καὶ μόνον ἔχῃ τὸ ἴδιον ἐντελές, λέγω δὲ τὴν τῆς ἀληθείας δήλωσιν, ὀλίγον τοῦ κάλλους φροντιεῖ [38]). Nimirum cum aliis aliud jucundum ſit, intellexit, ſi delectationem hiſtoriae ſectandam eſſe concederetur, venam pravam totum ejus corpus corrupturam eſſe: qualem in Dionyſii Archaeologia deprehendimus Romanorum gratiam, qua ductus auctor non hiſtoriam ſcripſit, ſed panegyricum exhibuit. Porro cum Dionyſius quod in Antiquitatum principio ſatis mira ratione ſecutus eſt, hiſtorico lectorem in exordio etiam benevolum eſſe reddendum ſignificet [39]), Lucianus: ὁπόταν δὲ καί, inquit, φροιμιάζηται, ἀπὸ δυοῖν μόνοιν ἄρξεται, οὐχ ὥσπερ οἱ ῥήτορες ἀπὸ τριῶν, ἀλλὰ τὸ τῆς εὐνοίας παρεὶς προσοχὴν ἢ εὐμάθειαν εὐπορίσει τοῖς ἀκούουσιν [40]). Egregie enim perſpexit, removendam eſſe ex hiſtoria hiſtorici perſonam, nedum ut ſcriptor de ſuis ipſe laudibus agat: quae ſi munere ſuo, qua par eſt, ratione, functus fuerit, ſponte accreſcent. Sed redeam, unde degreſſus ſum.

Vidimus adhuc quomodo, cum ex ſcriptoris animo ira ſtudiumque et ſimiles affectus ita abſterſi eſſe debeant, ut ex ejus mente, quaſi puro ſplendidoque

37) l. l. p. 175.
38) ib. p. 169. cf. p. 166. ſqq. 170. 202.
39) Ep. ad Pomp. III, 5. cf. Jud. de Thuc. XIX, 3.
40) l. l. p. 211. ſq.

rint, libris contemtim loquitur [13]), aſſenſum ſuſtinere audeo, quamquam, perditis illorum libris, certis rationibus dubitationes meas fulcire non poſſum. Sed eſſe tamen, quae ut ita ſentiam me commoverint, mox, opinor, patebit.

Si verum eſt, quod in proverbio dici ſolet, aequali aequalem delectari (ſtudiorum enim ſimilitudo ſi non copulavit amicitiam, at ex copulata gigni ſolet) non fieri poteſt, quin ad Dionyſium aeſtimandumnonnihil conferat cognitum ejus viri ingenium, quo illum familiariter uſum eſſe conſtat [14]). Quis non vide celeberrimum aetatis ſuae rhetorem me dicere Caecilium Calactinum [15])? quem cum non ex ipſius libris (interciderunt enim ad unum omnes) judicare poſſimus, ex aliorum ſcriptis, in quibus paſſim ejus mentio fit, quae huc pertinent colligenda ſunt.

Quemadmodum Dionyſius, ita Caecilius quoque eximiae doctrinae et eruditionis videtur fuiſſe; quam

---

13) v. De Compoſ. p. 14. Schaefer. Jud. de Dinrcho p. 630. 10. ubi τοὺς ἐκ Περγάμου γραμματικοὺς eſſe τοὺς περὶ Κράτητα, ut non de Ariſtarcho cogitare debueriSyl burg., monet Wolf. prolegg. ad Homer. p. CCLXXV n. 64.

14) v. Ep. ad Pomp. III, 20. Quint. III, 1, 16.

15) Eudoc. p. 268: Καικίλιος Καλαντιανός, (Καλαντὶς δὲ πόλις Σικελίας) ῥήτωρ σοφιστεύσας ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ τοῦ σεβαστοῦ Καίσαρος καὶ ἕως Ἀδριανοῦ, πρότερον καλούμενος Ἀρχάγαθος, τὴν δὲ δόξαν Ἰουδαῖος ἔγραψε βιβλία πολλά· κατὰ Φρυγῶν β', ἀποδείξεις τοῦ εἰρῆσθαι πᾶσαν λέξιν καλλιρρημοσύνης· ἔστι δὲ κατὰ στοιχεῖον· σύγκρισιν Δημοσθένους καὶ Κικέρωνος· τίνι διαφέρει ὁ Ἀττικὸς ζῆλος τοῦ Ἀσιανοῦ· κατὰ τοῦ Ἀσιανοῦ· περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν δέκα ῥητόρων· de in Pſeudo-Plutarchi idem argumentum tract bro, ut a ſcholiaſtis oratorum ſaepe laudatur. enim hic Caecilii liber propemodum πινάκων aucto obtinuiſſe.) σύγκρισιν Δημοσθένους καὶ Αἰσχίνου· Δημοσθένους, ποῖοι αὐτοῦ γνήσιοι λόγοι καὶ ποῖοι νόθοι· τῶν καθ' ἱστορίαν ἢ παρ' ἱστορίαν εἰρημένων τοῖς ῥήτορσι ἄλλα πλεῖστα. Cf. Suid. et Toup. ad Longin. I

ſatis teſtatur librorum, quos compoſuiſſe traditur, copia. Nec tantum plurima rhetorici argumenti ſcripta condiderat, ſed etiam hiſtoriae operam impenderat, librumque περὶ δουλικῶν πολέμων elucubraverat [16]). Idemque, hic etiam Dionyſii geminus, περὶ ἱστορίας ſcripſiſſe perhibetur [17]).

Sed optime hanc ſimilitudinem cognoſcas ex cognata utriusque critici indole atque ingenio. Et Caecilius quidem neutiquam is videtur fuiſſe, qui quasvis diverſorum dicendi generum virtutes pariter ponderans omnium ſcriptorum aequum ſe idoneumque cenſorem exhibuerit: Lyſiae tenuitatem admiratus Platonis elatum ingenium nec aſſequi potuit nec dignari [18]). Simulque praeconceptis opinionibus occaecatus ea ſe cupiditate duci paſſus eſt, ut ſcriptorum fere non cenſorem, ſed laudatorem vituperatoremve

---

16) v. Athen. VI. p. 272. f. ibique Caſaub.

17) v. Athen. XI. pag. 466. a. Non equidem ignoro, Schweighaeuſerum in ind. ad Athenaeum ſuſpicari hunc librum eſſe eundem atque eum, quem Suid. et Eudoc. poſtremo loco nominent. Sed haec eſt conjectura nullo argumento niſa. E contrario, qui Ciceronem a Caecilio ita lectitatum eſſe meminerit, ut hic illius cum Demoſthene comparationem exhibuerit, is non improbabile cenſebit, utrumque librum Ciceronis monitu ab eo compoſitum eſſe, cum Antonius de orat. II, 15. hiſtoriam nusquam ſeparatim inſtructam rhetorum praeceptis queratur, et in Bruto c. XI. Atticus ea tangat quae rhetores ementiantur in hiſtoriis. Qui alia non moraretur hic Quintum Caecilium Epirotam, Attici libertum, et in Dionyſio M. Pomponium Dionyſium, et ipſum Attici libertum, quem indices Cicer. multis partibus truncatum ἐδιχοτόμησαν, odoraretur.

18) Longin. περὶ ὕψους XXXII, 8. Ὁ Κεκίλιος ἐν τοῖς ὑπὲρ Λυσίου συγγράμμασιν ἀπεθάῤῥησε τῷ παντὶ Λυσίαν ἀμείνω Πλάτωνος ἀποφήνασθαι, δυσὶ πάθεσι χρησάμενος ἀκρίτοις· φιλῶν γὰρ τὸν Λυσίαν, ὡς οὐδ' αὐτὸς αὑτόν, ὅμως μᾶλλον μισεῖ τῷ παντὶ Πλάτωνα ἢ Λυσίαν φιλεῖ.

egerit. Atque horum ego criminum, quae quanta in critico ſint nemo non intelligit, nec Dionyſium expertem praeſtiterim. Quem tantum abeſt, ut cum Moro [19]), dictionum quarundam ſimilitudine inducto, ob poëticum ingenium cum Longino contendendum eſſe credam, ut toto coelo utrumque diſtare cenſeam nec aſſequar, quomodo qui utrumque legerit librum περὶ ὕψους ad Dionyſium auctorem referre potuerit [19 b]). Quam ſententiam ſexcentis argumentis refellere poſſem, ſi dignam, quae reſpiceretur, haberem. Quod autem cupide Caecilium judicaſſe monuimus, idem de Dionyſio quoque dici poſſe, ſatis hic, opinor, oſtendit iis, quae paſſim de Platone et Thucydide disputavit. In quibus inſignis, qua eos reprehendit, confidentia, oblitus ille quod alii critici et praeceptis et exemplis ſuis ſanxerunt, ut ne temere veteres vituperarentur [20]), tanto magis offendit, cum multa, quae ab ingenio (φύσει) cujusvis ſcriptoris deberet, ab arte et voluntate (προαιρέσει) repetere ſolitus, alibi tanquam de opifice rhetorico de utroque loquatur [21]). Cum

---

19) praefat. ad Longin. p. XIV.

19 b). Non negligendum erat Ruhnkenii judicium in diſſ. de Longino §. XII. extr.: „Nec facile adducor, ut eum quicquam Dionyſio Halicarnaſſenſi debere credam." Eidem aliisque aſſentiens paulo aequius de Longino judico quam Voſſ. Epiſt. mythol. T. I. pag. 186. ſq. T. II. p. 61. 177.

20) Schol. ad Sophocl. Aj. v. 814: εἰκῆ γὰρ κατηγορεῖν ἀνδρὸς παλαιοῦ οὐχ ὅσιον. cf. Leſſing. Dramaturgie, p. 166. opp. omn. T. XXV: Ich bin überzeugt, daſs das Auge des Künſtlers gröſstentheils viel ſcharfſichtiger iſt, als das ſcharfſichtigſte ſeiner Betrachter. Unter zwanzig Einwürfen, die ihm dieſe machen, wird er ſich von neunzehn erinnern, ſie während der Arbeit ſich ſelbſt gemacht und ſie auch ſchon ſich ſelbſt beantwortet zu haben.

21) de Compoſ. p. 406: ὁ Πλάτων τοὺς ἑαυτοῦ διαλόγους κτενίζων καὶ βοστρυχίζων καὶ πάντα τρόπον ἀναπλέκων οὐ

enim sui ingenii modulo illos metiretur, non cogitavit rem provisam non invita sequi verba, nec pusilla quadam diligentia, sed pectoris et mentis vi ejusmodi viros fieri disertos ac sponte orationem ex animo hoc illove modo affecto colorem ducere insigniaque ingenia regulis satisfacere inscia. Quod autem eo progreditur, ut Thucydidem emendare et quo ille modo scribere debuerit docere sustinet, meminerimus, quid olim Alexander M. Parmenioni, ut conditiones a rege Persarum sibi oblatas acciperet suadenti responderit: facerem ita si Parmenio essem [22]).

Haec satis sunto de Dionysio critico in universum. Jam pauca adjiciam, quibus quomodo de crisi historica promeruerit appareat. Atque hic tanto majore laude dignus videbitur, cum primus peculiaribus libris de hoc argumento egerit, quamquam alii, veluti Polybius, et fortasse Ephorus ac Theopompus multa, quae huc pertinerent, egregie monuerant.

Artis cujusvis praecepta cum maximam partem ab exemplaribus duci soleant, sequitur, ut sicubi in eodem genere exemplaria indolis valde inter se diversae excellunt, diversa etiam fiant praecepta, prout artis scriptor hoc illudve opus, ad quod leges suas accommodet, potissimum inspicit. Atqui in historicis Graecis cum ea, quam Herodotus inierat, via, a pragmatica, quae dicitur, res perscribendi ratione, quam Theopompus (huic enim haec laus vindicanda est) commoverat, Polybius excoluerat, toto coelo distaret, Dionysius autem Homerum historicorum maximis ubique laudibus efferat, consentaneum videtur, ut criticus ab ejus potissimum opere praecepta, quae ex-

---

διέλιπεν ὀγδοήκοντα γεγονὼς ἔτη. Cf. Spalding. ad Quintil. instit. oratt. VIII, 6, 64. Similiter de Thucydide loquitur Jud. de Thuc. XXIV, 2. Ep. II. ad Amm. II, 2, 3. Cf. Lucian. Rhett. praec. 14. p. 263. Wolf.

22) Arrhian. Alex. exped. II, 25.

hibet, duxerit. Atque ita factum esse nonnulli statuerunt, idque inprimis probari posse videatur ex epistola ad Pompejum [23]). At enimvero quantumvis pulcherrimae sint longe lateque peregrinatae Herodoti Musae, non tamen omnino earum forma cultusque historico adamandus et amplectendus videri potest, ipsumque Dionysium summis laudibus eas ornantem non satis praeceptis suis constare facile doceri potest, ut popularis sui studio nimium dedisse videatur [23 b]). Rectius haud dubie contendas, Theopompi ratione eum tamquam norma historici et regula usum esse. Nihil dicam, quod hunc conspicuo amore praedicat, ab aliisque reprehensum studiose defendit [24]): majoris momenti est, quod quae in illo praecipue laudat, eadem sibi ipse tribuit [25]).

Critici officium duplex est. Ac primum quidem, consummati operis specie animo informata, praecepta ponat oportet: deinde nec ira nec studio motus, sed acri pulchritudinis sensu ductus, praeceptis adhibitis vitia et virtutes dignoscat, quae vere laudem mereantur, quae non mereantur acute discernat, cur mereantur aut non mereantur subtiliter exponat necesse est: quod ut feliciter succedat nec judicium fluctuet, priori officio satisfactum sit opus est.

Actum agerem, si Dionysii historiae scribendae leges hoc loco collectas proponerem: quod cum antea facere statuissem, nunc eo munere supersedere possum,

---

23) 3, 1. sqq.

23 b) In quo laudando egregie argutatur arte rhet. XI, 4. p. 332. sqq. Sch. cl. Gottl. ad Menex. c. Erf. ad Soph. Oed. R. 1237. interprr. ad l. de Comp. p. 42. sq. et Wyttenb. ad Julian. p. 209.

24) ib. 6, 8. ibique annot.

25) cf. Archaeol. prooem. V, 48. p. 955. sq. c. 56. p. 978. c. 75. p. 1027. VII, 66. p. 1470. c. 70. p. 1481. XI, 1. p. 2156. sqq.

cum Schulini diligentia quae huc pertinent pleraque excerpta dederit [26]). Sed in univerſum quaedam de horum praeceptorum indole propoſuiſſe non abs re fuerit. Atque quod illae mancae ſunt nec omni ex parte hiſtorici officia definiunt, nemo Dionyſio vitio vertet, cum non artem hiſtoricam exhibere voluerit, ſed artis tantum regulas advocarit, quibus in judicandis ſcriptoribus uteretur. Sed in iis, quae disputat, plura inſunt, quae eum falſiſſimas de arte hiſtorica ſententias aluiſſe declarent, eaque eum non ab aliis ſe dedoceri paſſum eſſe mireris. Sic vix ei condonari poteſt, quod ita hiſtoricum mundanum eſſe oportere a Polybio non didicerit, ut Thucydidem reprehendat, quod non patriae laudi conſuluerit [27]), omninoque illud bellum perſcripſerit, quod nunquam commotum eſſe oportuerit, ſin minus oblivioni traditum a poſteris ignorari debuerit [28]). Nimirum cum Thucydides [29]), Polybius [30]), Lucianus [31]) hiſtoriam κτῆμα ἐς ἀεί eſſe debere contendant, Dionyſius, ſe eam ἀγώνισμα et ἐπίδειξιν, qua hiſtoricus lectoribus gratificetur et ſuae laudi proſpiciat, eſſe velle et praeceptis ſignificat et exemplo ſuo declarat [32]). Hinc primum eſſe ait ὑπόθεσιν ἐκλέξασθαι καλὴν καὶ κεχαρισμένην τοῖς ἀναγνωσομένοις [33]) eamque ſe delectationem intelligere

---

26) de Dionyſii Halic. hiſtorico, praecipuo hiſtoriae juris Romani fonte diſſert. inaug. in Acad. Heidelb. praemio ornata. Heidelb. 1820. 4.
27) Ep. ad Pompej. III, 9. ibique annot. Jud. de Thuc. XIX, 1. ſqq. XLI, 7. ſq.
28) Ep. ad Pompej. III, 4.
29) I, 22.
30) III, 31. extr.
31) de conſcr. hiſt. p. 163. 205. 216. 218. Bip.
32) v. inpr. Archaeol. prooem.
33) Ep. ad Pomp. IV, 2. Miram hujus praecepti rationem in Archaeol. prooem. p. 3. 10. inculcat, hanc: ne hiſtorici δόξαν ἐγκαταλείπωσι τοῖς ἀναλαμβάνουσιν αὐτῶν τὰς

ſignificat, quae ex rerum fauſtarum contemplatione oriatur. Quaſi vero tragica hominum fortuna in ſcena tantum nos delectet doceatque, in hiſtoriae pulpitis non doceat, non delectet [34]). Ita qui judicat, eum ego hiſtoriam ex hiſtoria tollere dixerim.

Hinc etiam factum eſt, ut Dionyſius tametſi hiſtoriam veritatis ſacerdotem praedicat [35]), tamen hac haudquaquam nimium adſtringi voluerit, cumque prima ſit hiſtoriae lex, ne quid falſi dicere audeat, deinde ne quid veri non audeat [36]), huic eatenus videtur obſequendum eſſe ſtatuiſſe, ut, ſi forte, res omnino non factas fingi vetuerit, ſed quae facta eſſent, ea ſi ſcriptor vel patriae amore vel gratia ductus aut ſileret aut pro rationibus ſuis aliquantum immutaret non improbaverit [36 b]). Tale quid qui ſignificavit artis ſcriptor, quid eum feciſſe cenſebimus hiſtoricum? Nec injuria, opinor, ſtatueris, ex ejusmodi potiſſimum fontibus hortulos ſuos irrigaſſe ſerioris aetatis hiſtoriae corruptores quales Lucianus exagitat. Quorum aliquis ἐπὶ τέλει τοῦ Φροιμίου ὑπισχνεῖτο διαῤῥήδην καὶ

ἱστορίας, ὅτι τοιούτους ἐζήλωσαν αὐτοὶ βίους, οἵας ἐξέδωκαν τὰς γραφάς. Ἐπιεικῶς γὰρ ἅπαντες νομίζουσιν, εἰκόνας εἶναι τῆς ἑκάστου ψυχῆς τοὺς λόγους. Sed orationis formam, non materiam. Inepta igitur abuſus eſt ab Ariſtotele mutuata ſententia. V. Sylburg. De praecepto ipſo appoſite Wachsmuth. l. l. p. 120. ſq. n.: Wunderlich iſt der Gedanke des Dionyſius von Halicarnaſſus, der Hiſtoriker ſolle ein angenehmes Sujet wählen. Dionyſius gibt eine Klugheitsregel für den Künſtler, nicht ein Geſetz für die hiſtoriſche Kunſt, die das Angenehme nicht in dem Stoffe ſucht, ſondern es ihm in der Darſtellung geben ſoll.

34) Cf. Egregium Schilleri locum in disputatione: Ueber das Erhabene, p. 27. T. III. ed. 1801.

35) Jud. de Thuc. VIII, 1. Caeteri loci, quos Schulin. p. 7. laudat veritatem in univerſum commendant.

36) Cic. de or. II, 15.

36 b) V. Ep. ad Pomp. III, 9. Jud. de Thuc. XIX, 4 ſqq.

σαφῶς, ἐπὶ μεῖζον μὲν αἴρειν τὰ ἡμέτερα, τοὺς βαρβάρους δὲ καταπολεμήσειν καὶ αὐτός, ὡς ἂν δύνηται [37]). Nec fortaſſe erraverit, qui Dionyſium, aliquot locis a Luciano notatum credat. Ita cum ille in hiſtoria utilitatem ſimul et delectationem requirat, hic: ὅσοι, inquit, οἴονται καλῶς διαιρεῖν εἰς δύο τὴν ἱστορίαν, εἰς τὸ τερπνὸν καὶ χρήσιμον, καὶ διὰ τοῦτο εἰςποιοῦσι καὶ τὸ ἐγκώμιον εἰς αὐτήν, ὡς τερπνὸν καὶ εὐφραῖνον τοὺς ἐντυγχάνοντας, ὁρᾷς ὅσον τἀληθοῦς ἡμαρτήκασι; πρῶτον μὲν κιβδήλῳ τῇ διαιρέσει χρώμενοι· ἓν γὰρ ἔργον ἱστορίας καὶ τέλος, τὸ χρήσιμον, ὅπερ ἐκ τοῦ ἀληθοῦς μόνου συνάγεται. — — Ἄχρι δ' ἂν καὶ μόνον ἔχῃ τὸ ἴδιον ἐντελές, λέγω δὲ τὴν τῆς ἀληθείας δήλωσιν, ὀλίγον τοῦ κάλλους φροντιεῖ [38]). Nimirum cum aliis aliud jucundum ſit, intellexit, ſi delectationem hiſtoriae ſectandam eſſe concederetur, venam pravam totum ejus corpus corrupturam eſſe: qualem in Dionyſii Archaeologia deprehendimus Romanorum gratiam, qua ductus auctor non hiſtoriam ſcripſit, ſed panegyricum exhibuit. Porro cum Dionyſius quod in Antiquitatum principio ſatis mira ratione ſecutus eſt, hiſtorico lectorem in exordio etiam benevolum eſſe reddendum ſignificet [39]), Lucianus: ὁπόταν δὲ καί, inquit, φροιμιάζηται, ἀπὸ δυοῖν μόνοιν ἄρξεται, οὐχ ὥσπερ οἱ ῥήτορες ἀπὸ τριῶν, ἀλλὰ τὸ τῆς εὐνοίας παρεὶς προσοχὴν ἢ εὐμάθειαν εὐπορίσει τοῖς ἀκούουσιν [40]). Egregie enim perſpexit, removendam eſſe ex hiſtoria hiſtorici perſonam, nedum ut ſcriptor de ſuis ipſe laudibus agat: quae ſi munere ſuo, qua par eſt, ratione, functus fuerit, ſponte accreſcent. Sed redeam, unde degreſſus ſum.

Vidimus adhuc quomodo, cum ex ſcriptoris animo ira ſtudiumque et ſimiles affectus ita abſterſi eſſe debeant, ut ex ejus mente, quaſi puro ſplendidoque

---

37) l. l. p. 175.
38) ib. p. 169. cf. p. 166. ſqq. 170. 202.
39) Ep. ad Pomp. III, 5. cf. Jud. de Thuc. XIX, 3.
40) l. l. p. 211. ſq.

ſpeculo res perceptae clara luce refu
colore infectae conſpiciantur [40 b]),
non requiſiverit, ut, quem hoc nc
bus laudandum eſſe conſtat, Thucyd
reprehenderit. Quam perverſa ig
habito ejus criſis evadere debuerit t
bus exponere attinet, cum ſuis quae
rimus. Non tamen hic praetermitt
quam eum propterea vituperandum
eſſe potius, quod hiſtorici animun
eſſe voluerit, ut bonis laetaretur,
Nam quod Poppo dicit [42]): id parti
dium declarare, a quo hiſtoricum
xime alienum eſſe, hoc ſpecioſius
Quis enim, quaeſo, ejus frigoris r
rem ferat, qui vitiis ac virtutibus,
que hominum fortuna non ſe comme
que animi affectionem non aliquat
exprimat? Etenim tale partium ſt
ita et hiſtorici eſt, quem nihil huma
putare oportet. Accedit quod ſcrip
ſe affici patitur, non fieri poteſt,
jure requirit, „ut elocutio et ſcripto

40 b) Lucian. l. l. p. 210: Μάλιστα
παρασχέσθω τὴν γνώμην ἀθόλῳ καὶ σ
κέντρον· καὶ ὁποίας ἂν δέξηται τὰς μ
αὖτα καὶ δεικνύτω αὐτά, διάστροφον
ρόσχημον μηδέν. Οὐ γὰρ ὥσπερ τοῖς ῥή
τὰ μὲν λεχθησόμενα ἔστι καὶ εἰρήσεται
δεῖ δὲ τάξαι καὶ εἰπεῖν αὐτά. Sic enim
guendum puto pro vulgari: λεχθησό
ται· πέπρακται γὰρ ἤδη; δεῖ δὲ κ. τ
reor, quod B. G. Weiske de hyper
lippi Amyntae f. commiſſ. genitr.
jecit, λεχθησόμενα, ἅ ἔστι κ. τ. λ.
41) Ep. ad Pomp. III, 15.
42) prolegg. ad Thuc. p. 12.

quas narret, cogitatione plane impletum ſignificet, et omnis color ejus earundem rerum naturam referat" [43]).

Quae Dionyſius praeterea in hiſtorico requirit, ut ſubacti judicio inſtructus multoque philoſophorum et oratorum (politicorum) imperatorumque uſu atque conſuetudine ſit eruditus, haec ſimiliaque quibus qui feliciter in hoc genere verſaturus eſſet praeditum praeparatumque eſſe voluit, cum bene disputaverit, non eſt, cur percenſeamus [44]).

De inventione hiſtorica locum noſter vix tetigit, niſi quod Thucydidem ac Theopompum collaudat, quorum alter magno ſtudio quibus non ipſe intereſſe potuerit, ea ab iis qui optime quaeque cognoſſent, ſibi referenda curaverit [45]); alter nec ſtudio nec ſumtibus pepercerit, ut quae vellet reſciſceret: unde factum ſit, ut quae ad res geſtas illuſtrandas pertinerent, locorum naturam, urbium populorumque origines, mores, inſtituta, leges, rerum publicarum formas, regum ingenia vitasque explicaverit, et abditas quoque rerum cauſas ſcrutatus ex animorum ratione repetiverit [46]). Haec quamquam egregie disputaverit, multa tamen quae ad res inveſtigandas pertinent omiſſa vides, idque inde explicandum cen-

---

43) ib. p. 264. cf. Lucian. l. l. p. 306.

44) v. Ep. ad Pomp. VI, 2. ſqq. cf. quibus dotibus Lucianus futurum hiſtoricum praeditum velit l. l. p. 197. ſqq.

45) Jud. de Thuc. VI, 1.

46) Ep. ad Pomp. VI, 3. ſqq. cf. n. 25. Etiam Lucianus hunc locum paucis tantum perſtringit pag. 208: Τὰ δὲ πράγματα αὐτὰ οὐχ ὡς ἔτυχε συνακτέον, ἀλλὰ φιλοπόνως καὶ ταλαιπώρως πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν ἀνακρίνοντα, καὶ μάλιστα μὲν παρόντα καὶ ἐφορῶντα· εἰ δὲ μὴ τοῖς ἀδεκαστότερον ἐξηγουμένοις προσέχοντα καὶ οὓς εἰκάσειεν ἄν τις ἥκιστα πρὸς χάριν ἢ ἀπέχθειαν ἀφαιρήσειν ἢ προσθήσειν τοῖς γεγονόσι. Κἀνταῦθα ἤδη καὶ στοχαστικός τις καὶ συνθετικὸς τοῦ πιθανωτέρου ἔστω.

ſeas, quod, quae Creuzeri eſt opinio,[47]) critica haec ratio, quatenus ſit ſtudium ſubſidiis hiſtoricis nixum et clare cogitatis legibus adſtrictum, unice vindicanda ſit recentioribus. Sed ut hanc ſententiam non omnino veram eſſe arbitror (quis enim, ut nihil dicam hujus artis inventorem Thucydidem [47 b]), Polybium ejusmodi leges ſecutum neget? quis denique criticae aetatis, Ptolemaeorum dico, ſtudia non ad hiſtoriam redundaſſe animum inducat?) ita hoc loco ea uti nolim, cum aliam probabilioremque cauſam afferre poſſe videar. Etenim Dionyſius non omnino egit de arte hiſtorica ſed inſignia quorundam hiſtoricorum opera cenſuit et ſicuti qui picturarum vitia virtutesque exponet, non antea de coloribus eorumque praeparatione agendum ſibi putabit: ita ille quoque qua ratione res antequam perſcriberentur pertractari deberent, non pluribus ſibi perſequendum duxit.

Jam accedimus ad ipſam hiſtorici operis conformationem compoſitionemque. Cui cum finis, quem propoſueris moderetur neceſſe ſit, videndum eſt, qualem hunc ſtatuerit Dionyſius. Qui tametſi in libris hiſtoriographicis non diſerte de eo loquitur, niſi quod mox delectationem, mox utilitatem ex cognitione rerum percipi ſignificat [48]), alibi tamen docendi finem, cui viros magnos laudandi, poſterosque ad eos imitandos aemulandosque inſtigandi negotium ſit, primarium ſibi videri declarat, ideoque hiſtoriam φιλοσοφίαν

47) pronunciata in libro de arte hiſt. p. 259. et probata Wachsmuthio: Entwurf einer Theorie der Geſch. p. 108.

47 b) Heeren Ideen, III, 1. p. 470. ſq.

48) Fallitur enim qui Dionyſium utilitatem plane praeteriiſſe dicit, Poppo l. l. p. 10. V. Ep. ad Pomp. VI, 4. Jud. de Thuc. VI, 4.

κ παραδειγμάτων dicit[49]). Quae sententia cum speciosa t, vix dici potest, quantum detrimenti, diu domi-

---

49) de arte rhet. XI, 2. cf. Antiqq. V. c. 75. pag. 1027: ταῦτα ἡγούμενος εἶναι χρησιμώτατα τοῖς ἀναγνωσομένοις, ἃ πολλὴν εὐπορίαν παρέξει καλῶν καὶ συμφερόντων παραδειγμάτων νομοθέταις τε καὶ δημαγωγοῖς (sic enim pro παιδαγωγοῖς e Vat. scrib.) καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τοῖς πολιτεύεσθαι τε καὶ τὰ κοινὰ πράττειν βουλομένοις. ib. XI, 1. pag. 2158. sq. Τοῖς δὲ πολιτικοῖς ἀνδράσι, ἐν οἷς ἔγωγε καὶ τίθεμαι τοὺς φιλοσόφους, ὅσοι μὴ λόγων, ἀλλ' ἔργων καλῶν ἄσκησιν ἡγοῦνται τὴν φιλοσοφίαν, τὸ μὲν ἥδεσθαι τῇ παντελεῖ θεωρίᾳ τῶν παρακολουθούντων τοῖς πράγμασι κοινὸν ὥσπερ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἡγοῦμαι· χωρὶς δὲ τῆς ἡδονῆς περιγίνεται τὸ περὶ τοὺς ἀναγκαίους καιροὺς μεγάλα τὰς πόλεις ἐκ τῆς τοιαύτης ἐμπειρίας ὠφελεῖν, καὶ ἄγειν αὐτὰς ἑκούσας ἐπὶ τὰ συμφέροντα διὰ τοῦ λόγου· ῥᾷστα γὰρ οἱ ἄνθρωποι τά τε ὠφελοῦντα καὶ βλάπτοντα καταμανθάνουσιν ὅταν ἐπὶ παραδειγμάτων ταῦτα πολλῶν ὁρῶσι, καὶ τοῖς ἐπὶ ταῦτα παρακαλοῦσιν αὐτοὺς φρόνησιν μαρτυροῦσι καὶ πολλὴν σοφίαν. Adde prooem. p. 18. sqq. (Ἐκ τῆς) ἱστορίας ἀκριβῶς γραφείσης συμβήσεται τὰ κράτιστα καὶ δικαιότατα τῶν ἔργων, τοῖς μὲν ἐκπεπληρωκόσιν τὴν ἑαυτῶν μοῖραν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς δόξης αἰωνίου τυγχάνειν καὶ πρὸς τῶν ἐπιγιγνομένων ἐπαινεῖσθαι· ἃ ποιεῖ θνητὴν φύσιν ὁμοιοῦσθαι τῇ θείᾳ καὶ μὴ συναποθνήσκειν αὐτοῖς τὰ ἔργα τοῖς σώμασι· τοῖς δὲ ἀπ' ἐκείνων τῶν ἰσοθέων ἀνδρῶν νῦν τε οὖσι καὶ ὕστερον ἐσομένοις, μὴ τὸν ἥδιστον καὶ ῥᾷστον αἱρεῖσθαι τῶν βίων, ἀλλὰ τὸν εὐγενέστατον καὶ φιλοτιμότατον, ἐνθυμουμένοις, ὅτι τοὺς εἰληφότας καλὰς τὰς πρώτας ἐκ τοῦ γένους ἀφορμὰς μέγα ἐφ' ἑαυτοῖς προσήκει φρονεῖν καὶ μηδὲν ἀνάξιον ἐπιτηδεύειν τῶν προγόνων· ἐμοὶ δὲ, ὃς οὐχὶ κολακείας χάριν ἐπὶ ταύτην ἀπέκλινα τὴν πραγματείαν, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου προνοούμενος, ὧν δεῖ στοχάζεσθαι πᾶσαν ἱστορίαν, πρῶτον μὲν ἐπιδείξασθαι τὴν ἐμαυτοῦ διάνοιαν, ὅτι χρηστὴ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ἐστὶ τοὺς ἀγαθοὺς καὶ φιλοθεώρους τῶν καλῶν ἔργων καὶ μεγάλων· ἔπειτα χαριστηρίους ἀμοιβὰς ἃς ἐμοὶ δύναμις ἦν, ἀποδοῦναι τῇ πόλει παιδείας τε μεμνημένῳ καὶ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ὅσων ἀπέλαυσα διατρίβων ἐν αὐτῇ. Hoc quoque loco idem, quod in Ep. ad Pomp. VI, 8. historicum judicis munere fungi significat. Egregie in eandem sententiam Schillerus: die Weltgeschichte ist

nata, hiſtoriae intulerit, ipſeque Dionyſius quae vel criticus vel hiſtoricus peccavit, eorum illi non pauca refert accepta. Sic enim qui ſentiunt, cum Rouſſavio faciunt neceſſe eſt, qui: la critique d'erudition, inquit, abſorbe tout, comme ſ'il importoit beaucoup qu'un fait fut vrai pourvu qu'on en pût tirer une inſtruction utile. Les hommes ſenſés doivent regarder l'hiſtoire comme un tiſſu des fables, dont la morale eſt très appropriée au coeur humain [50]). Quod quidem judicium ut cum iſto docendi fine apprime conſpirat, ita hiſtoriam omni dignitate gravitateque exuit, immo tollit. Ita ſentientibus hanc poenam irrogaverim, ut nonniſi Valerios Maximos legant, Thucydides et Mülleros ne tangant. Cur enim quae ſola requirunt, moralia, operoſe juſtis et integris ex hiſtoriis hauriant? Nempe bonorum exempla morum requirunt; at malorum in illis multo plura offendent. Providentiae divinae cuncta ſapienter moderantis veſtigia cernere cupiunt; at in plerisque caſus dominari videbitur: hic perverſa ſuccedunt, illic recta proſternuntur; boni occumbunt, ſuperant mali [50b]). Recte igitur Ludov. Vives monuerit: bella et praelia non accurate perſequenda, quae tantum inſtruant animos ad nocendum et vias oſtendant, quis invicem poſſimus laedere [51]). Et vero etiam alia permulta eodem jure ex hiſtoria tollenda fuerint. Inprimis autem prava

---

das Weltgericht (die Braut von Meſſina, in fine). Sed in hac re haud nimium eſſe debere ſcriptorem bene docet Lucianus l. p. 56. laudato cl. de Conſcr. hiſt. p. 166. ne, quod Plutarch. Arat. 38. in Phylarcho reprehendit, καθάπερ ἐν δίκῃ τῇ ἱστορίᾳ τῶ μὲν ἀντιδικῶν διατελῇ, τῷ δὲ συνηγορεύων. — Ad caetera cf. p. 26. ſq. laudata.

50) Ej. opp. T. VIII. pag. 242. not. ed. Amſtel. Probabiliora diſputat T. IX. p. 142. ſq.

50b) Cf. Schiller. l. l.

51) de tradend. diſcipl. Opp. T. I. pag. 5071. cujus loci notitiam Wachsmuthio debeo l. l. p. 131.

vitiorum exempla, nisi punita conspiciantur, sed felici successu gaudeant, oblivioni sint tradenda, ut non immerito Atheniensium Meliorumque colloquium à Dionysio sit reprehensum [52]).

At, inquit, multa alia ex historia disci possunt, inprimis prudentia civilis. Vide modo quam lepide Poppo nonnullos Thucydidis locos ad nostra tempora converterit [53]). Audio. Sed ne dicam quam anceps sit hic gladius, quam pauca fuerint, quibus tota rerum facie conversa, hodieque viris rerum publicarum gubernacula tenentibus eam historia utilitatem praestare valeat, quam non aliunde, faciliori plerumque negotio, percipere queant. Certe haec utilitas non sufficiet, cui historiam ut suae dignitatis disciplinam superstruamus. Recte igitur fecisse videantur, qui nullum externum historiae consilium quaeri oportere opinati ipsam rerum cognitionem ejus finem esse contenderunt [54]).

At enimvero cum ea studiorum nostrorum ratio sit, ut communi quodam societatis vinculo contineantur, eidem orbi inclusae quasi radii ad unum idemque centrum tendant, facile patet etiam historiae suas hic esse partes. Est autem omnium humanitatis studiorum, me judice, illud consilium, ut cunctis, quas natura nobis impertita est, facultatibus pariter et cum concentu quodam excultis, humanum genus, sapientia, virtute voluptateque, [54b]) pro natura sua quam felicissimum evadat. Hujus vero consilii interpres est historia. Nam cum anthropologia et psychologia quibus vel corporis vel animi facultatibus qua ratione instructi simus doceat, historiae munus est ostendere,

---

52) Jud. de Thuc. XXXIX, 1. LXI, 7.
53) Poppo l. l. p. 79. sq.
54) cf. Wachsmuth. l. l. p. 129. sqq.
54b) Non Epicureum me dicere sponte patet. Refero enim haec tria ad trium animi facultatum perfectionem.

quales hae vires diversissimis locis, temporibus, conditionibus se exseruerint, ut genus humanum quodnam iter emensum sit edoctum quo tendat intelligat[55]). Vagaretur enim, si historia careret similisque esset homini, qui e Lethae undis praeteritae, quam degisset, vitae rationis oblivionem bibisset. Ita praeclarum illud nosce te ipsum non tantum ad singulum quemque pertinet, sed ad universum genus humanum. Ex iis, quae modo disputavimus, simul apparet, non recte historiam adstringi civitatis notioni, nisi quis civitates, non quales vulgo sunt, sed quales esse debeant intelligit. Quodsi autem fingere volunt, tum profecto, quandam, ut ita dicam, dei civitatem informare possunt, quae cum humanitate congruat. Sed redeundum est ad Dionysium.

Is igitur cum praeter delectationem docendi finem historiae proposuisset, intellexit, non sola bella, sed Theopompi Polybiique exemplo alia quoque ei recipienda esse, eaque quaenam esse debeant, optime explicat in Archaeologiae prooemio: ubi postquam utilissimum gravissimumque se argumentum elegisse ostendit, hoc modo pergit: *Ἀφηγοῦμαι — τούς τε ὀθνείους πολέμους τῆς πόλεως ἅπαντας, οὓς ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἐπολέμησε, καὶ τὰς ἐμφυλίους στάσεις, ὁπόσας ἐστασίασαν, ἐξ*

---

55) Sic fere sensisse videntur, qui historiae universalis, cujus partes et quasi rivuli sunt speciales historiae, id esse consilium dixerunt, ut quae sint quomodo facta sint explicet. Ita Schlözer Weltgesch. nach ihren Haupttheilen im Auszug und Zusammenhange p. 71: Weltgeschichte studiren heisst die Hauptveränderungen der Erde und des Menschengeschlechts im Zusammenhange denken, um den heutigen Zustand von beiden aus Gründen zu erkennen. Similiter Kantius: Ideen zu einer allg. Gesch. in weltbürgerlicher Absicht. Schiller: Was heisst und zu welchem Ende studirt man Universalgeschichte? Opp. omn. T. VII. p. 10. sqq. ed. 1819. Gruber. prolus. de disciplinis historiae studium adjuvantibus p. 14.

οἵων αἰτιῶν ἐγένοντο καὶ δι' οἵων τρόπων τε καὶ λόγων κατελύθησαν, πολιτειῶν τε ἰδέας διέξειμι πάσας, ὅσαις ἐχρήσατο βασιλευομένη τε καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν μονάρχων, καὶ τίς ἦν αὐτῶν ἑκάστης ὁ κόσμος, ἔθη τε τὰ κράτιστα καὶ νόμους τοὺς ἐπιφανεστάτους διηγοῦμαι καὶ συλλήβδην ὅλον ἐπιδείκνυμι τὸν ἀρχαῖον βίον τῆς πόλεως. Σχῆμα δὲ ἀποδίδωμι τῇ πραγματείᾳ οὔθ' ὁποῖον οἱ τοὺς πολέμους ἀναγράψαντες ἀποδεδώκασι ταῖς ἱστορίαις, οὔθ' ὁποῖον οἱ τὰς πολιτείας αὐτὰς ἐφ' ἑαυτῶν διηγησάμενοι, οὔτε τοῖς χρονικοῖς παραπλήσιον, ἃς ἐξέδωκαν οἱ τὰς Ἀτθίδας πραγματευόμενοι· μονοειδεῖς γὰρ ἐκεῖναι καὶ ταχὺ προσιστάμεναι τοῖς ἀκούουσιν· ἀλλ' ἐξ ἁπάσης ἰδέας μικτὸν ἐναγωνίου τε καὶ θεωρητικῆς ἵνα καὶ τοῖς περὶ τοὺς πολιτικοὺς διατρίβουσι λόγους καὶ τοῖς περὶ τὴν φιλόσοφον ἐσπουδακόσιν θεωρίαν καὶ εἴ τισιν ἀοχλήτου δεήσει διαγωγῆς ἐν ἱστορικοῖς ἀναγνώσμασιν ἀποχρώντως ἔχουσι φαίνηται [56]). Etiam de vitis excellentium imperatorum agendum eſſe alibi docet: Παντὸς μάλιστα τοῦτο νομίζω προσήκειν τοῖς γράφουσιν ἱστορίας, μὴ μόνον τὰς πολεμικὰς πράξεις τῶν ἐπισήμων ἡγεμόνων διεξιέναι, μηδ' εἰ πολίτευμα καλὸν καὶ σωτήριον ταῖς πόλεσιν ἀπεδείξαντο ἐξευρόντες, ἀλλὰ καὶ τοὺς βίους αὐτῶν, εἰ μέτριοι καὶ σώφρονες καὶ μένοντες ἐπὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι καὶ ἐπιτηδεύμασι διετέλεσαν ἐπιδεικνυσθαι [57]). Quibus adjicit non ſummam modo rerum proponendam eſſe, ſed exponi quoque debere de cauſis earum et eventis, de locis in quibus geſtae eſſent et id genus pluribus: Τοῖς ἀναγιγνώσκουσι τὰς ἱστορίας οὐχ ἱκανὸν εἰς ὠφέλειαν τὸ τέλος αὐτὸ τῶν πραχθέντων ἀκοῦσαι· ἀπαιτεῖ δὲ ἕκαστος καὶ τὰς αἰτίας ἱστορῆσαι τῶν γινομένων καὶ τοὺς τρόπους τῆς πράξεως καὶ τὰς διανοίας τῶν πραξάντων καὶ τὰ παρὰ τοῦ δαιμονίου συγκυρήσαντα καὶ μηδενὸς ἀνήκοος γενέσθαι τῶν πεφυκότων τοῖς πράγμασι παρακολουθεῖν· τοῖς δὲ πολιτικοῖς καὶ πάνυ ἀναγκαῖον ὑπάρχουσαν τὴν τούτων μάθησιν [58]). Similiter alio

---

56) T. I. p. 22. ſqq.
57) V, 48. p. 255. ſq.
58) V, 56. p. 978. ubi pro τρόπους leg. eſſe τόπους ſuſpicatus ſum p. 55.

loco disputat: Ἀλλὰ καὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς αἱ πράξεις ἐγένοντο, βούλονται παρὰ τῆς ἱστορίας μαθεῖν καὶ τὰς αἰτίας ἀκοῦσαι, δι᾽ ἃς τὰ θαυμαστὰ καὶ παράδοξα ἔργα ἐπετέλεσαν, καὶ τίνες ἦσαν οἱ τῶν στρατοπέδων ἡγέμονες τῶν τε βαρβαρικῶν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἱστορῆσαι καὶ μηδενός, ὡς εἰπεῖν, ἀνήκοοι γενέσθαι τῶν συντελεσθέντων περὶ τοὺς ἀγῶνας. Ἥδεται γὰρ ἡ διάνοια παντὸς ἀνθρώπου χειραγωγουμένη διὰ τῶν λόγων ἐπὶ τὰ ἔργα καὶ μὴ μόνον ἀκούουσα τῶν λεγομένων, ἀλλὰ καὶ τὰ πραττόμενα ὁρῶσα [59]). Cauſas autem rerum vel propterea exponendas eſſe, ut narrata fidem habeant, ſignificat: Ποθεῖ γὰρ ἕκαστος ἐπὶ τοῖς παραδόξοις ἀκούσμασι τὴν αἰτίαν μαθεῖν καὶ τὸ πιστὸν ἐν ταύτῃ τίθεται μόνῃ [60]). Internis autem hisce argumentis adjicienda eſſe teſtimonia ait: οὐχ ἡγούμενος ἀποχρῆν τοῖς ἀναγράφουσι τὰς ἀρχαίας καὶ τοπικὰς ἱστορίας, ὡς παρὰ τῶν ἐπιχωρίων αὐτὰς παρέλαβον, ἀξιοπίστως διελθεῖν, ἀλλὰ καὶ μαρτυριῶν οἰόμενος αὐτοῖς δεῖν πολλῶν τε καὶ δυσαντιλέκτων, εἰ μέλλουσι πιστοὶ φανήσεσθαι [61]).

Ex his, quae de rerum varietate, qua hiſtorias diſtinctas eſſe vult, disputat, abunde patet, cur ei minus probata ſit Thucydidis hiſtoria, qui πόλεμον ἕνα καί τινας ἀπνευστὶ διεξέρχεται μάχας ἐπὶ μάχαις καὶ παρασκευὰς ἐπὶ παρασκευαῖς καὶ λόγους ἐπὶ λόγοις συντιθείς [62]). Nec immerito hoc nomine Herodoti varietatem praefert. Ac videatur Thucydides non quidem, quod Dionyſius vult, degreſſiones plures facere potuiſſe: nam earum quoque quas exhibet nonnullae arceſſitae ſunt et a propoſito alienae: ſed aliis de rebus per illa, quae deſcripſit, tempora factis exponere debuiſſe.

---

59) XI, 1. p. 2157. Hinc etiam τὰς καλουμένας ἐκφράσεις (Schilderungen), πολλαχοῦ (τὸν) χειμῶνα γράφειν καὶ λοιμοὺς καὶ λιμοὺς καὶ παρατάξεις καὶ ἀριστείας, in hiſtorias probat Rhet. X, 17. Quibus in lenociniis ne quis nimius ſit bene monet Lucian. l. l. p. 214. ſq. et p. 209.

60) VII, 66. p. 1470.

61) VII, 70. p. 1481.

62) Ep. ad Pomp. III, 12.

Quis non de interno Graecorum ſtatu, de rebus forenſibus, de moribus, de litteris et artibus, pleraque ab eo vel omnino non tacta quíeratur, vel accuratius expoſita habere cupiat? Sed hanc reprehenſionem, utut ſpecioſa ſit, omnino concidere intelliget, qui cogitarit, ſcriptorem non res Graecas illorum temporum perſcribere, ſed ipſius belli Peloponneſiaci hiſtoriam exhibere voluiſſe. Quamquam cum ſic quoque multa de iis, quae dixi, exponere potuiſſet, dicendum eſt, ejus ingenium vel elatius fuiſſe, quam ut rebus minutis, quales multas ex Ariſtophane ejusque interpretibus atque oratoribus cognoſcimus, operam impenderet, vel ita belli ſummam contuitum eſſe, ut quae minus ad ejus rationem explicandam et illuſtrandam facerent, ea quae reſpiceret non ſatis digna habuerit. Ita factum eſt, ut cum ejus aetatis eſſet, qua res pacis omnino minus, quam par erat, hiſtoricorum animos adverterent, hunc defectum nec ipſe expleverit. Alioquin enim, occaſione invitante, dicere poterat de Gorgia [63]) et Diagora [64]) aliisque philoſophis, quos, cum plures eorum audiviſſe feratur, haud ignotos ei fuiſſe neceſſe eſt. Atque ſaeculi corruptos mores eum modo ἀρχῇ τῇ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν tribuiſſe [65]), nec a ſophiſtis repetiiſſe ex parte [66]), inde derivandum videtur, quod ipſe, Anaxagorae diſcipulus, ita eorum placita amplexus erat, ut ἄθεος cre-

---

63) III, 86. cl. Heindorf. ad Plat. Hipp. M. p. 125. et Ruhnken. de Antiph. orat. Att. in Reiskii oratt. Gr. T. VII. pag. 798. Schneider. ad Xenoph. Symp. II, 26. Matthaei ad Dionyſ. Jud. de Lyſ. pag. 458. ſq. Excerpt. e Scholl. ad Hermog. in Reisk. oratt. Gr. VIII. p. 197. ſq.

64) V, 116. cl. Suid. ſ. v. Lyſ. c. Andoc. p. 214. Schol. ad Ariſtoph. Av. 1072. et Nub. 827. ac Weſſeling. ad Diodor. XIII, 6.

65) III, 82.

66) V. ad Jud. de Thuc. p. 176. ſq. annot.

ditus, ſuperſtitionis radices ex animo ſuo evulſerit[67]); nec omnes nimium lucis ſplendorem, quem ſibi innoxium fuiſſe ſentiret, ferre poſſe perſpexerit. Illa autem, quam diximus, unitatis notione (qualis Herodoto obverſata magis, quam obſervata eſt) quod Dionyſius Thucydidem fuiſſe ductum non animadverterit, id aliquatenus eo excuſaveris, quod non abſolutum ſcriptoris opus viderit ideoque minus totius hiſtoriae rationem animo complecti potuerit[68]). At vero ipſe hanc excuſationem reſpuit, cum alibi dicat, Thucydidem οὔτ' ἐφ' ἑνὸς βουληθῆναι τόπου καθιδρύσαι τὴν ἱστορίαν, ὡς οἱ περὶ τὸν Ἑλλάνικον ἐποίησαν, οὔτε τὰς ἐξ ἁπάσης χώρας Ἕλλησιν ἢ βαρβάροις ἐπιτελεσθείσας πράξεις εἰς μίαν ἱστορίαν συναγαγεῖν μιμησάμενος Ἡρόδοτον, τῆς μὲν προτέρας ὑπεριδὼν ὡς εὐτελοῦς καὶ ταπεινῆς καὶ πολλὰ οὐ δυνησομένης τοὺς ἀναγινώσκοντας ὠφελῆσαι, τῆς δὲ ὑστεραίας ὡς μείζονος ἢ δυνατῆς πεσεῖν εἰς σύνοψιν ἀνθρωπίνου λογισμοῦ κατὰ τὸν ἀκριβέστατον τῶν τρόπων, ἕνα δὲ προχειρισάμενος πόλεμον, ὃν ἐπολέμησαν Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι[69]). Tanto magis igitur mireris, quod Thucydidem quia de pugna ad Eurymedontem non tam copioſe quam de primis Athenienſium Spartanorumque proeliis navalibus expoſuerit[70]), de Euboea capta ſubjectaque brevius quam de ſimilibus rebus dixerit[71]) omninoque quae Athenienſes poſt Perſica bella geſſiſſent egregie, non perſecutus ſit, reprehenſione notandum exiſtimaverit[71]). Hoc queratur licet hiſtoriarum ſtudioſus, non artis hiſtoricae ſcriptor. Sed hic quoque patriae amor, cui ſcriptorem litare oportere cenſuit, eum induxit; id quod etiam ex eo patet, quod quae Thucydides de rebus vetuſtioribus in prooemio

---

67) V. Marcell. §. 22.
68) V. Ep. ad Pomp. III, 10. Jud. de Thuc. XII, 1. 2. et cf. Commentatt. p. 247. ſqq.
69) Jud. de Thuc. VI, 1.
70) ib. XIII, 2.
71) ib. XV, 3.

disputaverit, ea praetereunda fuisse pronunciat, scilicet quod Graeciae gloriam detrectent nec ad propositum pertineant [72]). Quam posteriorem rationem ita veram esse judico, ut ipsum auctorem haec minus copiose pertractaturum fuisse existimem, nisi inveteratos quosdam errores exstirpare voluisset [73]): quod quidem consilium satis inde manifestum est, quod ibi quae tradit non narrando exponit, sed disputando evincit.

Quemadmodum in his Dionysium propterea, quod Thucydidis historiam unum quasi corpus esse non satis perspexerit respexeritve, Thucydidi tractationis inaequalitatem immerito exprobrasse vidimus, ita se idem scriptori crimen injuria impegisse iccirco, quod res ipsas non bene judicaverit earumque gravitatem non recte aestimaverit, abunde ostendit, ubi quaerit, cur auctor de rebus circa Pylum gestis multis egerit [74]): Niciae expeditionem paucis absolverit [75]); cur Scionaeorum et Aeginetarum calamitates cursim tantum perstrinxerit [76]): Plataeensium, Mitylenaeorum Meliorumque clades copiose narraverit [76]); cur orationem Laconicae legationis, Spartanis in Sphacteria insula interclusis pacis petendae causa Athenas missae, proposuerit: quae Atheniensium legati eodem consilio aliquot annis ante Spartam profecti peroraverint non memoraverit [77]); cur Cleonis et Diodoti conciones, quas de Mitylenaeis puniendis habuerint, litteris consignaverit: quae de eodem argumento praegresso die habitae essent, silentio praetermiserit [78]); cur denique orationem funebrem eo, quo posuit, loco exhi-

---

72) Ep. ad Pomp. III, 9. ubi v. annot.
73) Jud. de Thuc. XIX, 1. sqq.
74) ib. XIII, 4. 5.
75) ib. XIV, 1. 2.
76) ib. XV, 2. sqq.
77) ib. XIV, 3. sqq.
78) ib. XVII, 1. 2.

buerit [79])? De quibus, cum suis quaeque locis censuerim, non est, quod hic pluribus differam.

Quod Dionysius, cur Thucydides non aliis pluribusque orationes exhibendi occasionibus usus sit requirit, id, cum ipse, profuturus scilicet oratoribus futuris, totam historiam, ut Diodori verbis utar, propemodum προςθήκην τῆς δημηγορίας fecerit [80]), nequaquam miraremur, nisi, ubi Thucydidem censet, omnino orationibus huic abstinendum fuisse significaret, Cratippi sententiam amplexus, qui οὐ μόνον ταῖς πράξεσιν αὐτὰς ἐμποδὼν γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὀχληρὰς εἶναι dixerit [81]). Quae quidem verba satis opinor testantur, Cratippo sive potius Dionysio [82]) „non tantum modum, quo scriptae sint et nimium studium in iis positum displicuisse", sed ipsas eum omnino tollendum existimasse. Quod judicium non potest, quin admiratione percellat eum, qui veterum rerumpublicarum conditionem reputaverit. In his enim fori libertatisque regina praesidebat eloquentia: eloquentia de vita dignitateque singulorum civium decernebat; eloquentia leges dabat abrogabatque; eloquentia foedera fecit, bella movit motisque moderabatur; judices sententias ferebant prout hic illeve superarat orator; oratores quae populo persuasissent, rata habebat concio. Atqui cum veteres rerum scriptores, quos haud paulo evidentius quam nos eloquentiae vim gravitatemque perspexisse par est, historiam veritatis imaginem et factorum quasi tabulam esse debere sentirent, mirumne est, eos etiam quae quomodo in foro agerentur exemplis propositis sibi illustranda duxisse? Quorum exemplorum cum ingens copia adesset, quaeritur

79) ib. XVIII, 1. sqq.
80) Diodor. XX, 1.
81) Jud. de Thuc. XVI, 2.
82) Commentatt. p. 256. sqq.

quaenam potiſſimum fuerint eligenda. Id vero ex ipſius hiſtoriae natura judicare oportet. Cujus cum officium ſit res geſtas cum cauſis et rationibus ſuis referre atque exponere, quae orationes illud maxime adjuvent, eas aptiſſimas, eas vere hiſtoricas dixeris. Tales inprimis ſunt, quae vel potentium virorum mores et indolem ac ſtudia aperiant [83]); vel integrarum civitatum ingenia rationesque, quibus in rebus gerendis ſe duci paſſae ſint, declarent [84]); vel denique quibus quique cauſis argumentisque moti, quibus opibus adjuti, in quo ſtatu verſati egerint, oſtendant [85]). Quibus omnibus una ſaepe eademque oratione ſatisfieri poſſe vix opus eſt monere. Merae autem declamationes, quas ſcriptor, occaſione oblata exhibet, ut, ſua dicendi vi oſtentata, exemplaria praebeat oratoribus futuris, damnandae ſunt in juſta hiſtoria. Evitandum eſt igitur demonſtrativum genus (ἐπιδεικτικόν, πανηγυρικόν, ἐγκωμιαστικόν): nam Thucydidis orationem funebrem ſatis exhortandi conſilio excuſari alibi monui [86]): evitandum item judiciale (δικανικόν): Plataeenſium enim Thebanorumque

---

83) veluti Periclis oratio apud Thuc. II, 60—64. de qua v. Jud. de Thuc. XLIII. ſqq. c. annott. Ejusdem generis ſunt ex parte conciones Cleonis et Diodoti III, 37—40. 42—48. Niciae et Alcibiadis VI, 9—14. 20—23. Hermocratis et Athenagorae VI, 33. 34. 36—40., qui non ſinguli cives, ſed ſuae quisque factionis principes habendi ſunt.

84) Huc pertinet colloquium Meliorum et Athenienſium Thuc. V, 85—111. de quo v. p. 176. ſq. dicta. Cf. orationem Corinthiorum et Athenienſium legatorum I, 68—71. 73—78.

85) Cf. orationes Corcyraeorum et Corinthiorum I, 32—36. 37—43. Archidami et Periclis I, 80—85. 140—144. Lacedaemoniorum IV, 17—20. Hermocratisque IV, 59—64. et Alcibiadis VI, 89—92. Huc etiam referenda Niciae epiſtola VII, 11—15.

86) V. p. 166.

ejusdem ſcriptoris orationes [87]), pulcherrimas quidem illas, laudo potius quam probo. Periclis autem apologia quibus defendi poſſit rationibus alio loco dictum eſt [88]). Itaque hiſtoricae orationes inprimis continebuntur genere deliberativo (συμβουλευτικῷ, δημηγορικῷ, ἐκκλησιαστικῷ [89])). Nec improbandae ſunt, quae proprie eodem pertinent, hortationes militum. Quis eſt enim, quin ubi ad aliquod belli discrimen perventum eſt, lubenter ducem quae ſperanda, quae timenda ſint, eloquentem hisque ſuorum animos inſtigantem audiat [90])? Δραματικώτερον certe hoc eſt, quam ſi ſcriptor ipſe ſimilia ex ſua perſona disputat.

Sequitur, ut de dispoſitione (διαιρέσει) agamus. Cujus quae lex ſit bene perſpexit Dionyſius: τὰ πολλὰ μέρη σύμφωνον ἓν σῶμα ποιεῖν [91]). Idemque id non fieri

---

87) III, 43—59. 61—67.

88) Eſt enim παραγραφή (v. Erneſti l. l. p. 213.) Periclis merita oſtendens, v. ad Jud. de Thuc. XLV, 5. annot.

89) Cf. Erneſti Lex. Technol. Gr. Rhet. p. 326.

90) Unum tantum, ſed pulcherrimum Thucydidis locum memorabo VII, 61—64. 66—68. et cf. Hannibalis orationem apud Liv. XXI, 43. 44. Cf. Lucian l. l. p. 209: ἐς τοὺς στρατηγοὺς μὲν τὰ πρῶτα (ὁράτω) καὶ εἴ τι παρεκελεύσαντο, κἀκεῖνο ἀκουέτω. De caeteris orationibus idem p. 215: Ἢν δέ ποτε καὶ λόγους ἐροῦντά τινα δεήσῃ εἰςάγειν, μάλιστα μὲν ἐοικότα τῷ προςώπῳ καὶ τῷ πράγματι οἰκεῖα λεγέσθω.

91) Ep. ad Pomp. III, 14. Cf. Lucian. l. l. pag. 211: τὸ τοῦ συγγραφέως ἔργον εἰς καλὸν διαθέσθαι τὰ πεπραγμένα καὶ εἰς δύναμιν ἐναργέστατα ἐπιδεῖξαι αὐτά. Καὶ ὅταν τις ἀκροώμενος οἴηται μετὰ ταῦτα ὁρᾶν τὰ λεγόμενα καὶ μετὰ τοῦτο ἐπαινῇ, τότε δὴ τότε ἀπηκρίβωται καὶ τὸν οἰκεῖον ἔπαινον ἀπείληφε τὸ ἔργον τῷ τῆς ἱστορίας Φειδίᾳ et p. 213: Τὸ σαφὲς ἐπανθείτω τῇ λέξει μεμηχανημένον καὶ τῇ συμπεριπλοκῇ τῶν πραγμάτων. ἀπόλυτα (leg. ἀναπόλυτα) γὰρ καὶ εὐτελῆ πάντα ποιήσει καὶ τὸ πρῶτον ἐξεργασάμενος ἐπάξει τὸ δεύτερον ἐχόμενον αὐτοῦ καὶ ἁλύσεως τρόπῳ συνηρμοσμένον, ὡς μὴ διακεκόφθαι μηδὲ διηγήσεις πολλὰς εἶναι ἀλλήλαις παρακειμένας, ἀλλ' ἀεὶ τὸ πρῶτον τῷ δευτέρῳ μὴ γει-

posse intellexit, si quis accurate temporis ordinem sequi vellet. Nam πολλῶν ἅμα πραγμάτων κατὰ πολλοὺς τόπους γινομένων εἰς μικρὰς κατακερματιζομένη τομὰς ἡ διήγησις οὐκ ἀπολαμβάνει τὸ τηλαυγὲς φῶς ἐκεῖνο καὶ καθαρόν [92]), ταραττομένης ἐν τῷ διασπᾶσθαι τὰ πράγματα τῆς διανοίας καὶ τὰς ἡμιτελεῖς τῶν ἀκουσθέντων μνήμας οὐ ῥᾳδίως οὐδ' ἀκριβῶς ἀναφερούσης [93]). Ideoque Herodotum laudat, qui τὰς περιοχὰς τῶν πραγμάτων secutus sit [94]) (quae distributio cum fere congruat cum ea quae secundum regiones res gestas digerit non mirandum est, utramque a Dionysio confusam esse [95])) ostenditque quot incommoda ordo, quem Thucydides, tempora secutus [96]) optaverit, genuerit [97]). Quae probabiliter disputata esse quivis intelligit. Nam quod Poppo pronunciat: „vidisse Thucydidem, si secundum regiones in quibus pugnatum sit, res gestas inde a belli initio usque ad finem vel certe usque ad intercapedinem quandam

---

τνιᾶν μόνον, ἀλλὰ καὶ κοινωνεῖν καὶ ἀνακεκρᾶσθαι κατὰ τὰ ἄκρα. Cf. Woltmann: Kleine hist. Schriften, T. I. p. VI. et pag. 110. Wachsmuth l. l. p. 141. sqq. et p. 80. monui.

92) Jud. de Thuc. IX, 4.

93) ib. §. 6. Cf. Diodor. Sic. XVI, 1: Ἐν πάσαις μὲν ταῖς ἱστορικαῖς πραγματείαις καθήκει τοὺς συγγραφεῖς περιλαμβάνειν ἐν ταῖς βίβλοις ἢ πόλεων ἢ βασιλέων πράξεις αὐτοτελεῖς ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦ τέλους Οὕτω γὰρ μάλιστα διαλαμβάνομεν τὴν ἱστορίαν εὐμνημόνευτον καὶ σαφῆ γενέσθαι. Αἱ μὲν γὰρ ἡμιτελεῖς πράξεις οὐκ ἔχουσαι συνεχὲς ταῖς ἀρχαῖς τὸ πέρας, μεσολαβοῦσι τὴν ἐπιθυμίαν τῶν φιλαναγνωστούντων· αἱ δὲ τὸ τῆς διηγήσεως συνεχὲς περιλαμβάνουσαι μέχρι τῆς τελευτῆς, ἀπηρτισμένην τὴν τῶν πράξεων ἔχουσιν ἀπαγγελίαν. Ὅταν δὲ ἡ φύσις αὐτὴ τῶν πραχθέντων συνεργῇ τοῖς συγγραφεῦσι, τότ' ἤδη παντελῶς οὐκ ἀποστατέον ταύτης τῆς προαιρέσεως.

94) Ep. ad Pomp. III, 13.

95) l. l. et Jud. de Thuc. IX, 3.

96) ll. ll. c. annott.

97) Jud. de Thuc. IX, 5. sqq.

perſecutus eſſet, nunquam totius belli imaginem lectorum animis poſſe obverſari": id propter adjecta verba [98]): *vel certe usque ad intercapedinem quandam*, amplecti nequeo. Quis enim, ne alia memorem; conciſis de Plataeis expugnatis [99]), deque priore Atheniensium in Siciliam expeditione [100]) non ſe conturbatum ſentiat? Quis non ipſum ſcriptorem hoc perſpexiſſe opinetur? Quaeritur itaque quae cum rationes, ut nihilominus hunc ordinem praetulerit, induxerint. Has, ipſo viam monſtrante, non difficile eſt indagare. Etenim cum qui ante ſe res geſtas litteris conſignaſſent, eos in temporibus notandis minus diligentes fuiſſe obſervaſſet [101]), ipſe, quo erat veritatis ſtudio, ne idem vitium incurreret, accurate quando quaeque geſta eſſent vel collocatione factorum ſignificandum duxit, ſimul ne variis vagisque, quae apud Graecos obtinebant, temporum rationibus confuſi lectores in errores delaberentur, notis uſus naturalibus [102]). Ex hac etiam diligentia intelligitur, in iis

98) Prolegg. ad Thuc. p. 71. ſq.
99) V. II, 71—78. III, 21—24. 52—68.
100) V. III, 86. 88. 90. 103. 115. ſq. Libro quarto 1. ſq. et 58—65. non poterat aliter.
101) V. I, 97: Ἑλλάνικος βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. Eundem Strabo X. 2. p. 131. Tauchn. dicit: πλείστην εὐχέρειαν ἐπιδεικνύμενον ἐν πάσῃ σχεδὸν τῇ γραφῇ.
102) V. V, 20. et hinc refutatam Dionyſii reprehenſionem pag. 79. Utitur autem praeter tempeſtates his quoque notis τοῦ θέρους καὶ τοῦ σίτου ἀκμάζοντος II, 19. (cf. Schneider. ad Xenoph. Hiſt. Gr. I, 2, 4.) περὶ ἀρκτούρου ἐπιτολάς c. 78. (ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ III, 15.) περὶ σίτου ἐκβολήν IV, 1. τοῦ ἦρος, πρὶν τὸν σῖτον ἐν ἐκβολῇ (noſtrates: Schoſſen dicunt. cf. Phot. pag. 381. et Euſtath. pag. 1405. 12.) εἶναι cap. 2. τοῦ σίτου ἔτι χλωροῦ ὄντος. cap. 6. (Ex his duobus locis ſatis, opinor, patet vocabula ἀκμή et ἀκμάζειν non intelligi poſſe de eo tempore, cum ſegetes ad ſummam pervenerint maturitatem, ſemen

quoque, quae de rebus intra Persica et Peloponnesiacum bellum gestis refert, ordinem, quo quidque proposuerit, summae auctoritatis esse debere, ut graviter reprehendendi sint, qui alios secuti tantae fidei ducem deseruerint. Sed haec nunc accuratius persequi non vacat.

Restat, ut de elocutione historica, qualem Dionysius voluerit agamus: quem locum a Schulino plane praetermissum esse mireris. De ea sic fere sensit Dionysius. Quae omnino orationis virtutes sunt, iis par est historicum quoque studere: *puritati, proprietati* verborum et *perspicuitati* [103]). Evitanda sunt igitur verba peregrina, obsoleta, poëtica, novata et quaecunque intellectu sunt difficilia [104]). Nam historia commune omnium bonum est ideoque sic scripta esse debet, ut non interprete egeat [105]). Ex eadem causa damnanda est nimia brevitas [106]), damnandi tortuosi verborum ambitus, abstinendum quaesitis translationibus, non discerpendae sententiae, non utendum praeposteris temporibus, confusis personis, perturbato ordine, arcenda denique omnium insolentia figurarum [107]). Porro cum historia etiam delectatio-

---

mox sparsurae, ut visum est Weiskio ad Xenoph. H. Gr. I, 2, 4. Tum enim non amplius virere possunt. Nec obstat Dionysii locus, quo vir doctus utitur, Antiqq. III, 34. p. 513. 8. cum προνομεύειν ibi non sit *commeatus auferre*, sed *pabulari*. Josephi locum ab eodem laudatum, Archaeol. V, 10. nunc excutere non possum. Nec tamen dubito, quin σίτου ἀκμή ubique de eo quo *segetes florent* tempore (Getraideblüthe) dicatur) περὶ ἡλίου τροπὰς (τὰς χειμερινάς) VII, 16. VIII, 39. cf. Poppo l. l. p. 70. sq.

103) Ep. ad Pomp. III, 16. c. n. cf. Jud. de Thuc. XXIII, 5. Lucian. de conscr. hist. p. 206.

104) l. l. XXIV, 1. et Ep. ad Amm. II. sqq. c. nn.

105) ib. LI, 1. 2. cf. egregium Luciani locum de conscr. hist. p. 206. sq.

106) Ep. ad Pomp. l. l.

107) Jud. de Thuc. XXIV, 3.

nem confectetur, non probanda est dictionis asperitas[108]), quamquam sublimitas ac vis et gravitas minime sunt fugiendae[109]). Poëticum enim quoddam inprimis historiae convenit[110]), idque tum ex his virtutibus, tum e suavitate (ἡδονῇ) et venustate (πειθοῖ), evidentia (ἐναργείᾳ) similibusque efflorescit[111]). Cum eadem evidentia arcte cohaeret morum et affectuum imitatio, quae inprimis in orationibus cernitur[112]).

Sic cum Dionysius simpliciter de oratione historica statueret, non mirandum est, parum ei probatam esse Thucydidis dicendi rationem: de qua haud dubie longe aliter judicasset, si, quod faciendum esse jam ab aliis criticis monitus erat[113]), antequam censorem ageret, interpretis munere functus esset, et quibus temporibus quo consilio quale argumentum Thucydides perscripsisset, satis cogitasset. Sed hic quoque hujus scriptoris luminibus offecit Theopompus, qui acerrimo ingenio praeditus[114]) „tum elatione atque altitudine orationis suae" [115]) tum „illa circumscriptione ambituque, ut tanquam in orbe inclusa curreret oratio, quoad insisteret in singulis perfectis absolutisque sententiis" [116]) rhetorem ita deliniverat ceperatque, ut occaecatus studio non videret, alios quoque in dispari genere pari laude dignos haberi posse. Quis enim in arte tragica Euripidem efferat, Aeschylum et Sophoclem deprimat? Atqui historicorum

108) l. l. §. 1.
109) Ep. ad Pomp. III, 18.
110) Jud. de Thuc. LI, 3. c. n.
111) Ep. ad Pomp. III, 17.
112) ib. §. 18.
113) Jud. de Thuc. L, 4. LI, 2.
114) Cic. Brut. 56. de orat. III, 9. cf. Göller. de Philisti vita et scriptis p. 138. sq.
115) Brut. 17.
116) orat. 62. probatque hanc rationem in historia Cicero.

quasi Aeschylum dixerim Thucydidem, Sophoclem Xenophontem, Euripidem Theopompum.

Est autem Thucydidi ejus, qua vixit aetatis color fucusque, ac bene Cicero: illis temporibus, inquit, quod dicendi genus viguerit, ex Thucydidis scriptis, qui ipse tum fuit, intelligi maxime potest. Grandes erant verbis, crebri sententiis, comprehensione rerum breves et ob eam ipsam causam interdum subobscuri [117]). Ad hoc dicendi genus excolendum facile patet insignem vim exseruisse tum animos victoriis de Persis reportatis elatos [117 b]), tum philosophiae studia, hac aetate cummaxime florentia. Quis ignorat quantum magno auctorum consensu ex Anagorae disciplina Pericles traxisse dicatur [118])? Idem de aliis Cicero testatur. Idemque de Thucydide statuendum esse ipsius libri abunde ostendunt idoneis existimatoribus. Hinc cum elatiorem sentiendi rationem, ad quam ipsius natura sponte propensa erat, magis etiam excoluisset, non fieri potuit, quin elocutionem huic accommodatam affectaret, talem tanto magis historiae convenire arbitratus, cum eam non patrum matrumque familias lectioni [119]), sed virorum sui similium usui scribendum esse censeret. Sed haec causa neutiquam sufficeret, qua sublimius illud, quo Thucydidem usum esse monuimus, dicendi genus, a Dionysii reprehensione tutum

---

117) Brut. 7. cf. Schol. ad Aristoph. Eq. 461. sq.

117 b) V. Aristot. Polit. II, 9, 4. sq. V, 3, 5. Thuc. I, 73. sq. Herod. VII, 139. IX, 27, 27. Plato Legg. III. p. 693. a. 699. d. 707. c. Aristoph. Eq. 780. 1330. Acharn. 697. Nub. 986. Isocr. Paneg. 22. 27. Areop. 8. 20. Lycurg. c. Leocr. 12. Lys. or. fun. p. 105. Demosth. de falsa leg. p. 441. de Cor. 59, 4. sqq. al.

118) V. Cic. orat. 5. 34. de orat. III, 19. 34. Demosth. ἐρωτ. λόγ. p. 1414. sq. Heindorf. ad Plat. Phaedr. p. 327. et H. Ritter Gesch. der Ion. Philos. p. 204.

119) v. Jud. de Thuc. XLIX, 3.

praeftaremus, nifi oftendere poffemus, ipfius argumenti, quod pertractavit, naturae non aliam orationem fuiffe aptam. Omnino enim, ut opinor, ex tribus, quae vulgo diftingui folent, dicendi generibus nullum fimpliciter hiftoriae proprium dici poteft, fed immutanda et temperanda eft oratio, prout res perfcribuntur vel triftes vel laetae, vel amplae vel exiguae. Jam vero cum Thucydides maximum atrociffimumque bellum, cujus vere tragica erat indoles, perfcriberet, nonne ampliorem quandam fcribendi rationem eum amplecti oportuit? quae cum ipfe rebus geftis interfuiffet et, quo erat ingenio, vehementiffime iis commotus effet, fponte ex ejus ingenio non promanare non potuit. Nec mirum eft, inprimis orationes, quas tragicae hujus hiftoriae quafi choros dixeris, fimilesque locos citatiore curfu ferri. In his enim fenfa mentis et confilia explicanda erant: contra in narrationibus auctor nudam rerum geftarum expofitionem exhibendam duxit. Tali quoque argumento praecipue decuit auftera et afpera compofitio, eamque et ipfam in Thucydide fublimitatis fontem effe jam veteres obfervaverunt: quorum Demetrius Phalereus (perfonatus): *ποιεῖ δὲ καί*, inquit, *δυςφωνία συνθέσεως ἐν πολλοῖς μέγεθος.* — — *καὶ ὁ Θουκυδίδης δὲ πανταχοῦ σχεδὸν φεύγει τὸ λεῖον καὶ ὁμαλὲς τῆς συνθέσεως καὶ ἀεὶ μᾶλλόν τι προςκρούοντι ἔοικεν, ὥσπερ οἱ τὰς τραχείας ὁδοὺς πορευόμενοι* [120]). Eamque aufteritatem partim vocalium, inprimis longarum [121]) (adde

---

120) de eloc. §. 48. Fifch.

121) ib. §. 72. cl. Cic. orat. II, 43. de orat. 44: In quo quidam etiam Theopompum reprehendunt, quod eas litteras tanto opere fugerit, etfi idem magifter ejus Ifocrates fecerat: at non Thucydides; ne ille quidem haud paullo major fcriptor Plato. Egregie Quintilianus Inftit. orat. IX, 4, 35: Non tamen id ut crimen ingens expavefcendum eft; ac nefcio negligentia in hoc an folicitudo fit pejor. Inhibeat enim neceffe eft hic metus curfum

et consonantium, praecipue asperiorum[122])) concursu, partim circumductionum numerique gravitate gigni contendit[123]). Hinc etiam Cicero Thucydidem incitatius ferri et de bellicis rebus canere etiam quo-

---

dicendi et a potioribus avertat. Quare ut negligentiae est [pars] hoc pati, ita humilitatis ubique perhorrescere, nimiosque non immerito in hac cura putant omnés Isocratem secutos praecipueque Theopompum. [cf. Demetr. §. 68. et Dionys. Ep. ad Pomp. VI, 10. jam a Spaldingio laudates. Adde de Compos. p. 336. sqq. Schaefer.] At Demosthenes et Cicero modice respexerunt ad hanc partem. [Demosthenem tamen Cic. orat. 45. f. rectius magna ex parte crebram istam vocum concursionem fugisse]. Nam et coëuntes litterae quae συναλοιφαί dicuntur, etiam leniorem faciunt orationem, quam si omnia verbo suo fine cludantur, et nonnunquam hiulca etiam decent *faciuntque ampliora quaedam*. Cf. Cic. orat. 23. Dionys. de Compos. p. 330. sqq. 276. sq. ibique interprr.

122) Dionys. l. l. pag. 328. sqq. cf. Quintilian. l. l. §. 37: Consonantes quoque, earumque praecipue quae sunt asperiores in commissura verborum rixantur.

123) Demetr. §. 40. 44. 45. Ac Dionysius in l. de Compos. postquam procemii Thucydidei verba: Θουκυδίδης Ἀθ. — οὐ χαλεπῶς ἐπανίσταντο. excussit, p. 334. sq. haec pronunciat: Ἵνα δὲ συνελὼν εἴπω, δώδεκά που περιόδων οὐσῶν, ἃς παρεθέμην, εἴ τις αὐτὰς συμμέτρως μερίζοι πρὸς τὸ πνεῦμα, κώλων δὲ τῶν ἐμπεριλαμβανομένων ἐν αὐτῶν οὐκ ἐλαττόνων ἢ τριάκοντα, τὰ μὲν εὐεπῶς συγκείμενα καὶ συνεξεσμένα ταῖς ἁρμονίαις οὐκ ἂν εὕροι τις ἓξ ἢ ἑπτὰ τὰ πάντα κῶλα, φωνηέντων δὲ συμβολὰς ἐν ταῖς δώδεκα περιόδοις ὀλίγου δεῖν τριάκοντα, ἡμιφώνων τε καὶ ἀφώνων ἀντιτύπων καὶ πικρῶν καὶ δυσεκφόρων παραβολάς, ἐξ ὧν αἵ τε ἀνακοπαὶ καὶ τὰ πολλὰ ἐγκαθίσματα τῇ λέξει γέγονε, τοσαύτας τὸ πλῆθος, ὥστε ὀλίγου δεῖν καθ' ἕκαστον αὐτῆς μόριον εἶναί τι τῶν τοιούτων. Πολλὴ δὲ ἡ τῶν κώλων ἀσυμμετρία πρὸς ἄλληλα καὶ ἡ τῶν σχηματισμῶν καινότης καὶ τὸ τῆς ἀκολουθίας ὑπεροπτικόν, καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα χαρακτηριστικὰ τῆς ἀκομψεύτου τε καὶ αὐστηρᾶς ἐπελογισάμην ὄντα ἁρμονίας. cf. p. 294. sqq.

dammodo bellicum dicit [123 b]). Itaque quamquam verum esse possit, quod idem pronunciat: Thucydidem si posterius fuisset, multo maturiorem fuisse et mitiorem [123 c]): at ego posterius eum fuisse nolim. Patet autem hinc quoque quantopere suae quique aetatis imaginem referrant priorum temporum scriptores Graeci: quippe quorum ingeniis nondum multa lectione attritis, quae contingere viderent, inprimerentur altius, ut fere ex unoquoque eorum universi seculi vocem exaudire videaris.

Quapropter non fieri potest, quin magnopere fallantur, qui in ejusmodi scriptoribus ab arte quidque repetere conantur [124]). Optime igitur Cicero: „ordo verborum, ait, efficit numerum sine ulla aperta oratoris industria. Itaque si quae veteres illi (Herodotum dico et Thucydidem totamque eam aetatem) apte numeroseque dixerunt, ea non numero quaesito, sed verborum collocatione ceciderunt. Formae vero quaedam sunt orationis, in quibus ea concinnitas inest, ut sequatur numerus necessario. Nam cum aut par pari refertur [πάρισον], aut contrarium contrario opponitur [ἀντίθετον], aut quae similiter cadunt verba, verbis comparantur [ὁμοιόπτωτον]: quidquid ita concluditur, plerumque fit, ut numerose cadat [125]). Unde etiam apparet, quomodo intelligendum sit, quod Thucydidem omnes dicendi artificio sua sententia, facile vicisse dicit [126]). Neque enim de arte et studio,

---

123 b) Orat. 12. 123 c) Brut. 83. cl. Orat. 9.
124) Jud. de Thuc. XXIV. et de Compos. p. 328.
125) Orat. 65. cl. 55. 71: in Thucydide orbem modo orationis desidero [quem in historia requirit c. 62. dissentiens a Quint. I. I. IX, 4, 18.] ornamenta comparent. Nam „primis ab his [Herodoto et Thucydide], ut ait Theophrastus, historia commota est, ut auderet uberius quam superiores et ornatius dicere." c. 12. cf. Dion. Jud. de Thuc. XXIII, 6. XXIV, 1. sqq.
126) de orat. II, 13.

ſed de ingenio loquitur, id quod etiam ex iis patet quae ſubjicit: hunc ſcriptorem ita crebrum eſſe rerum frequentia, ut verborum prope numerum ſententiarum numero conſequatur; ita porro verbis aptum et preſſum, ut neſcias, utrum res oratione, an verba ſententiis illuſtrentur: quae omnia ingenii magis ſunt, quam ſtudii.

Non ignoro equidem illud Ciceronis judicium egregio critico, Quintiliano, improbatum eſſe: qui, „neque enim mihi," inquit, „quamlibet magnus auctor, Cicero perſuaſerit, Lyſiam [127]), Herodotum, Thucydidem parum ſtudioſos ejus [compoſitionis] fuiſſe. — — Hiſtoriae, quae currere debet ac ferri minus conveniſſent, clauſulae et debita actionibus reſpiratio et cludendi inchoandique ſententias ratio. In concionibus quidem etiam ſimiliter cadentia quaedam et contrapoſita deprehendas." [128]) Sed meminiſſe oportet non quidquid artificioſum ſit arte factum eſſe. Namque in eo praecipue cernitur ingenii vis, quod praeceptis ſatisfacit, etiamſi ea non didicerit ac praecipue compoſitionis ea ratio eſt, ut non tam regulae, quam animus hoc illove modo commotus et ſubactus decori ſenſus atque judicium eam moderentur regantque. Et hactenus profecto etiam illis antiquis ars et ſtudium tribui poteſt, nec aliter ſenſit Cicero: „Ante hunc (Gorgiam) enim, inquit verborum quaſi ſtructura et quaedam ad numerum compoſitio nulla erat; aut ſi quando erat, non apparebat, eam dedita opera eſſe quaeſitam; quae forſitan laus ſit; verumtamen natura

127) Haud ſcio, an Cicero hunc de hoc numero exemtum voluerit. Neque enim ſoli anni ſcriptorum aetatem definiunt, ſed indoles quoque, ex qua haud paulo antiquior Thucydides eſt Lyſia, qui propterea etiam recentiori aetate a Cicerone adſcriptus eſt. v. Brut. 7. ſq. cl. 85. et 12.

128) Quintil. IX, 4, 17. ſq. id. §. 129. hiſtoria non tam finitos numeros, quam orbem quendam contextumque

magis tum quam aut ratione aliqua aut obſervatione fiebat. Ipſa enim natura circumſcriptione quadam verborum comprehendit concluditque ſententiam: quae cum aptis conſtricta verbis eſt cadit etiam plerumque numeroſe. Nam et aures ipſae quid plenum, quid inane ſit judicant et ſpiritu quaſi neceſſitate aliqua verborum comprehenſio terminatur" [129]).

Sed cum non fieri poſſit, quin quibuscum verſemur quorumque exempla intuеamur, ab iis multa vel inviti trahamus, alia, quae plerisque probata laudataque videamus, conſulto imitemur, mirandum ſane foret, ſi Thucydides ita natura ſua duce uſus eſſet, ut nihil omnino deberet aequalibus. Ita quis dubitet, quin multum ei profuerit poeſis tragica, illa potiſſimum aetate exculta, tum ut altiores ſenſus, quales belli Peloponneſiaci ſcriptori conveniebant, aleret foveretque, tum ut ſubacto pulchri judicio et apte et ornate et decore loqueretur. In quo cum, ut ſupra eſt obſervatum, argumentum, quod tragicae indolis eſt, elegerit, nullo modo vituperandus erit, niſi oſtendi poteſt, eum vel nimium fuiſſe in ejusmodi ornamentis uſurpandis vel ea adſciviſſe, quae hiſtoriae natura reſpuat. Ad poſterius quod attinet valde lubrica eſt disputatio. Atque ut primo loco de ſingulis vocabulis dicatur, quae inprimis ab hiſtoria videantur arcenda eſſe, „verba a vetuſtate repetita non ſolum magnos aſſertores habent, ſed etiam afferunt orationi majeſtatem aliquam, non ſine delectatione: nam et auctoritatem antiquitatis habent

---

deſiderat. Namque omnia ejus membra connexa ſunt, quoniam lubrica eſt ac fluit: ut homines, qui manibus invicem apprehenſis gradum firmant, continent et continentur. cf. Cic. orat. 20.

129) Brut. 8.

et, quia intermissa sunt, gratiam novitati similem parant" [130]).

Itaque etiamsi hic ibi Thucydides obsoletis vocabulis usus sit, nullo negotio potest excusari. Quamquam perexiguus videbitur horum numerus, si reputaveris, multa, quae recentior aetas insolentia duceret, Thucydidis aequalibus in usu fuisse. Nam „ut silvae foliis pronos mutantur in annos; prima cadunt: ita verborum vetus interit aetas [131])": qua quidem observatione jam veteres critici Thucydidem defenderant [132]), ipseque Dionysius ubi non cupide judicat similiter se sentire significat [133]). Idem quod de obsoletis etiam de poëticis vocabulis valet. Omnino enim soli poësi pauca tantum verba vindicari possint, nisi quae prisca sunt et ab usu remota; nec unquam prosae et poëticae dictionis ii fuerunt limites, ut facile

130) Quintil. I. l. I, 6, 39. cl. VIII, 3, 24. 27. 28. (ubi Cimber dicitur Thucydides Britannus Atticae febres: pro quo vepris emendat Eldik. in Schaeferi Thes. crit. pag. 216. sq.) Cic. de orat. III, 38. 52.

131) Horat. ep. ad Pis. 60. sq. cl. Quint. institt. oratt. VIII, 6, 31. sq.

132) Dionys. Jud. de Thuc. L, 4.

133) Jud. de Lys. p. 461: τῆς μὲν Θουκυδίδου λέξεως καὶ Δημοσθένους, οἳ δεινότατοι πράγματα ἐξειπεῖν ἐγένοντο, πολλὰ δυσείκαστά ἐστιν ἡμῖν καὶ δεόμενα ἐξηγητοῦ. et p. 454: (Λυσίας) καθαρός ἐστι τὴν ἑρμηνείαν πάνυ καὶ τῆς Ἀττικῆς γλώττης ἄριστος κανών· οὐ τῆς ἀρχαίας, ᾗ κέχρηται Πλάτων καὶ Θουκυδίδης, ἀλλὰ τῆς κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐπιχωριαζούσης, ὡς ἔστι τεκμήρασθαι τοῖς τε Ἀνδοκίδου λόγοις καὶ τοῖς Κριτίου καὶ ἄλλοις συχνοῖς. Quibus verbis tolli quae disputavit loco e Jud. de Thuc. laudato quivis intelligit. — De novis vocabulis Dionysius tacet, quamquam, invitante linguae ingenio plura Thucydidem formasse vix dubitari licet. Nam „fingere (verba) Graecis magis concessum est, qui sonis etiam quibusdam et affectibus non dubitaverunt nomina aptare, non alia libertate, quam qua illi primi homines rebus appellationes dederunt." Quint. l. l. VIII, 3, 30. cf. Poppo l. l. p. 242. sqq.

discerni possent: unde factum est, ut vel apud eos scriptores, qui tenue dicendi genus sectati sunt, veluti Xenophon, haud raro poëtica vocabula reperiantur [134]. Ac talia quis condemnare audeat, si non difficilia sunt intellectu. Qui autem condemnavit, Dionysius, eo, quod quae in Thucydide ex hoc genere reprobaverat, eorum ipse pleraque in Antiquitatibus suis passim usurpavit, postmodum aliter se sensisse ostendit. Nec iis alii abstinuerunt historici. Itaque in his quidem scriptorem nec nimium fuisse nec historiae, quae ab ejus natura abhorrerent, obtrusisse putares, etiamsi D. pluribus firmioribusque, quam quae proposuit, exemplis judicium suum adstruxisset.

Jam quaeritur an Thucydidem nec in transferendis verbis figurandaque oratione fines egressum esse probari queat. Audiamus primo Dionysium: qui ubi Lysiam poëticis ornamentis abstinuisse docuit, haec subjicit: τοῖς δὲ προτέροις οὐχ αὕτη ἡ δόξα ἦν· ἀλλ' οἱ βουλόμενοι κόσμον τινὰ προσεῖναι τοῖς ὅλοις ἐξήλλαττον (τὸν) ἰδιώτην καὶ κατέφευγον εἰς τὴν ποιητικὴν φράσιν, μεταφοραῖς τε πολλαῖς χρώμενοι καὶ ὑπερβολαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις τροπικαῖς ἰδέαις, ὀνομάτων τε γλωττηματικῶν καὶ ξένων χρήσει καὶ τῶν οὐκ εἰωθότων σχηματισμῶν τῇ διαλλαγῇ καὶ τῇ ἄλλῃ καινολογίᾳ καταπληττόμενοι τὸν ἰδιώτην. Δηλοῖ δε τοῦτο Γοργίας τε ὁ Λεοντῖνος ἐν πολλοῖς πάνυ φορτικήν τε καὶ ὑπέρογκον ποιῶν τὴν κατασκευὴν καὶ οὐ πόῤῥω διθυράμβων ἔνια φθεγγόμενος καὶ τῶν ἐκείνου συνουσιαστῶν οἱ περὶ Λικύμνιόν τε καὶ Πῶλον. Ἥψατο δὲ καὶ τῶν Ἀθήνησι ῥητόρων ἡ ποιητική τε καὶ τροπικὴ φράσις, ὡς μὲν Τίμαιός φησι Γοργίου ἄρξαντος, ἡνίκα Ἀθήναζε πρεσβεύων κατεπλήξατο τοὺς ἀκούοντας ἐν τῇ δημηγορίᾳ [135], ὡς δὲ τἀληθὲς ἔχει ὁ καὶ παλαιότερον ἀεὶ θαυμαζόμε-

134) v. Poppo praef. ad Cyrop. pag. XXXIX. Etiam in Anabasi unum alterumque reperitur, veluti δουπεῖν I, 8, 18. δοῦπος II, 2, 19. invito Luciano de conscr. hist. p. 184. Idem ib. ἐλελίζειν damnat, quod VIII, 2, 18. sed alia potestate legitur.

135) Cf. Göller. de situ et orig. Syrac. p. 267.

νος Θουκυδίδης τοὔνομα δαιμονιώτατος τῶν συγγραφέων ἔν τε τῷ ἐπιταφίῳ καὶ ἐν ταῖς δημηγορίαις ποιητικῇ κατασκευῇ χρησάμενος ἐν πολλοῖς ἐξήλλαξε τὴν ἑρμηνείαν εἰς ὄγκον ἅμα καὶ κόσμον ὀνομάτων ἀηθέστερον [136]). Qui locus jam, ut ita dicam, parturire videtur Judicium de Thucydide; de quo scriptore cum in libro de Compositione honorificentissime locutus esset, haec verba vituperatione gravida esse facile agnoscas. Non tam facile perspicias quomodo inter se cohaereant. Nam cum Gorgiam argutum et poëticum dicendi genus in Atticam propagasse negare videatur, sic pergit, ac si Thucydidem ejus auctorem dicturus sit, nec tamen aliud quidquam eloquitur nisi hoc, ista illum dictione usum esse: quod etiamsi verum sit, quomodo inde effici potest, a Gorgia eam, quam diximus, elocutionem non esse commotam, ut Thucydides eam sit imitatus? Idque ita factum esse alibi censor ipse significat [137]).

Quod idem eo, quem proposuimus, loco declarat, Thucydidem praecipue in concionibus insolentius dicendi genus sectatum esse, hoc etiam in judicio de Thucydide pronunciat. Οὐκ ἐκβάλλομεν, ait, ἐκ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἅπασαν τὴν Θουκυδίδου λέξιν ὡς ἄχρηστον, ἀλλ' ὁμολογοῦμεν τὸ διηγηματικὸν μέρος αὐτῆς πλὴν ὀλίγων πάνυ θαυμαστῶς ἔχειν καὶ εἰς πάσας εἶναι τὰς χρείας εὔθετον, τὸ δὲ δημηγορικὸν οὐχ ἅπαν εἰς μίμησιν ἐπιτήδειον εἶναι, ἀλλ' ὅσον ἐστὶν αὐτοῦ μέρος γνωσθῆναι μὲν ἅπασιν ἀνθρώποις εὔπορον, κατασκευασθῆναι δ' οὐχ ἅπασι δυνατόν [138]). Quam quidem sententiam etiam Hermogenes et Cicero confirmant, quorum alter: Ὡς ἱστορικός, inquit, ὁ Θουκυδίδης κέχρηται καὶ μιμήσει κατά τε τὰς δημηγορίας καὶ ἔν τισι διαλόγοις. Ὁ αὐτός δέ ἐστι κἂν τούτοις, μᾶλλον δὲ

---

136) Jud. de Lys. p. 456. sqq. Ante ἰδιώτην e Reg. 1. et 2. pro τὸν inserui τὸν et pro μεταβολαῖς Sylburgio suadente scripsi μεταφοραῖς.

137) Jud. de Thuc. XXIV, 4. Ep. II. ad Amm. XVII, 1.

138) Jud. de Thuc. LV, 3.

μειζόνως ἐστὶ τοιοῦτος, οἷον αὐτὸν ἐχαρακτηρίζομεν, ἐπεὶ ἔν γε τῇ ἱστορίᾳ ἧττόν ἐστι σκληρὸς καὶ τραχύς· ἔχει γὰρ πολλὰ ἐνταῦθα καθαρά τε καὶ εὐκρινῆ καὶ τόν γε διδάσκαλον αὐτοῦ τὸν Ἀντιφῶντα πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις, τούτοις δέ, οἶμαι, καὶ μᾶλλον, παρελήλυθεν [139]). Cicero autem, illas conciones ita multas habere obſcuras abditasque ſententias ait, vix ut intelligantur [140]). Haec tantae auctoritatis judicia quam vera ſint cum uſu quisque cognoſcere queat, operae pretium me facturum arbitror, ſi unde iſta concionum Thucydidearum obſcuritas repetenda ſit explicare conatus fuero. Quae quidem obſcuritas cum e diverſo; quod auctor in iis ſectatus eſt, dicendi genere orta eſſe videatur, iuquirendum eſt, quae eum cauſae commoverint, ut in orationibus alia quam in narrationibus dictione uteretur. Sunt autem in univerſum ſtili moderatrices argumenti natura, ſcribentium indoles, lectorum, quibus ſcribunt, ingenium et eruditio [141]). Quod primum dixi quantam vim ad concionum diverſitatem habuerit neceſſe ſit ſponte intelligitur. Namque cum orationes quaſi chori ſint hiſtoriarum et cogitata contineant non eadem illarum atque factorum potuit eſſe elocutio. Et hinc quoque derivandum eſt ex parte earum obſcuritas. Nam cum per ſe res philoſophicae difficiliores ſint intellectu, tum pedeſtris Graecorum oratio quo Thucydides vixit tempore nondum ſatis ad eas exprimendas exculta tanto facilius, ut hic ibi minus expediti loci exiſterent, efficere potuit, quo altiores auctor ſententias exhibet, quoque magis πειρᾶται δι' ἐλαχίστων ὀνομάτων πλεῖστα σημαίνειν πράγματα καὶ πολλὰ συντιθέναι νοήματα εἰς ἕν [143]).

139) περὶ ἰδεῶν β'. p. 114. ed. Argentor. 1555.
140) Orat. 9.
141) Cic. orat. 8: Semper oratorum eloquentiae moderatrix fuit auditorum prudentia.
142) Cf. Ritter Geſch. der Jon. Philoſ. p. 82.
143) Dionyſ. Jud. de Thuc. XXIV, 5.

Sed quod alterum dixi, scriptoris indolem et ingenium, id etsi per se multum valet, nihil tamen ad nostram rem facere videatur, cum idem orationum sit auctor atque narrationum. At enimvero hic in concionibus non e sua persona dicit, sed eorum, quos loquentes inducit, mores et indolem exprimit, ac tanta felicitate quemvis affectum omniumque ingenia effingit, ut lenem argumentantium tenorem, et acrem commotione aliqua incitatorum vehementiam, cunctabundos Lacedaemoniorum animos et promtam Atheniensium audaciam, stolidam Athenagorae securitatem et cautam Hermocratis prudentiam studiosumque patriae amorem, ignavam Cleonis ferociam et placidam Niciae moderationem, juvenilem Alcibiadis ardorem et fulgentem tonantemque Periclis sapientiam pari arte imitetur. Sed hi, quos nominavimus, viri cum de rebus gravibus graviter perorarint, sponte patet, quam facile elatior, quae eligenda erat auctori, ideoque a vulgi captu remotior oratio interdum subobscura fieri potuerit.

Denique quod postremo loco posui, lectorum judicium ad Thucydidem, qui ubique vulgi se contemtorem ostendit, certe non hanc vim videtur habere potuisse, ut pravis aequalium judiciis obtemperaret. Neque enim aequales, sed omnium aetatum prudentissimi quique sapientissimique ejus animo obversati sunt: his ut placeret, his ut prodesset operam impendit. Nec tamen fieri potuit, ut omnino aetatis suae indolem exueret: quod si potuisset, non debuisset, cum etiam elocutionem quae tempora perscribit referre oporteat. Id autem inprimis de orationibus valebit: quibus scriptor non modo loquentium affectus et mores, sed etiam dicendi genus aliquatenus exprimere debet. Quod si Dionysius cogitasset, auctorem non reprehendisset, quod ea, quae illis temporibus culta est dictione usus esset, sed cum Cicerone quae

dicendi ratio tum viguiſſet ex Thucydidis orationibus cognoſſet.

Quae adhuc in univerſum disputavi, ea lubenter rhetorica face adhibita diligentius exponerem probaremque. At coërcet redemtor. Sed tum hujus libri anno 1820. excudi coepti poſterior pars tam diu natalem Tudorem ſudaverit, ut per ea ego tempora Subrector Serveſtanus, Serveſtanus Conrector, Conrector Bernburgenſis fuerim, et interim alii libri iisdem in rebus verſantes prodierint, ipſeque die diem docente non pauca addidicerim: non poſſum, quin hoc loco aliquam addendorum meſſem una cum emendatis typothetae erroribus ſubjiciam.

p. 3. l. 10. cf. commentatt. pag. 296. et Poppo prolegg. ad Thuc. p. 210. ſq.
— l. 24. pro probalile l. probabile.
p. 4. l. 45. dele verba: praeeunte, opinor Hudſono, et poſt Sylburgiana adde: et Hudſoniana. Caeterum cf. ind. ſ. v. νύν.
p. 5. l. 32. Cf. Dionyſ. Archaeol. XI, 22. p. 2210. cl. Herod. IV, 19. VIII, 20.
— l. 38. pro 28, 3. l. 28, 2.
— l. 45. Adde Matth. Gr. Gr. §. 487. 4.
p. 6. l. Faehſius in Sylloge p. 416. pro λόγους conjecit ψόγους et ἄνους ὢν pro νόμους. Male. Quod mihi olim in mentem venerat, νόμους mutandum eſſe in ἐναντίους, id Seidlero auctore repudiavi. Sed idem ſe conjeciſſe litteris me certiorem fecit Martin, nuperus Sophoclis editor.
p. 7. l. 10. Ad μανίας γὰρ τοῦτό γε ſubaudi ἂν εἴη cf. Jud. de Demoſth. p. 1062. 10. de Compoſ. p. 258. Sch.
— l. 23. corrig. eſt Jud. de Dem. p. 1127. 5.
— l. 28. adde Heindorf. ad Horat. Sat. I, 4, 79.
p. 8. l. 14. pro ἐπλήξις l. ἔκπληξις. Ibidem l. 23. De re adde Dion. de Compoſ. pag. 274. Sch. Jud. de Iſ. p. 589. 5. Ariſtot. poët. XVII, 1. ibique Herm. Plut. Nic. 1. de glor. Athen. 3. de vita et poeſi Hom. 74. cl. Cic. de or. III, 53. or. 40. Quint. IX, 2, 40. Goerenz. ad Cic. Ac. p. 87. Leſſing. Laoc. c. 14. T. IX. p. 217.
— l. ult. adde Archaeol. VIII, 51. p. 1625. 10. Virg. Aen. II, 197.

p. 9. l. paenult. pro 70 l. 71. Caeterum Tayl. V. Lyſ. pag. 154. conjecit: ἀλλὰ καὶ εἰς v. πρὸς κράτιστον. De re cf. Wyttenb. ad Plut. Mor. I. p. 301.
p. 10. l. 31. poſt ſqq. adde: quamquam non urgenda eſt vocabuli notatio, quippe quod ſaepe ſimpliciter ſignificet *vituperare*. Cf. de Compoſ. p. 402. Athen. V, 62. Fiſcher. ad Plat. Apol. p. 121.
p. 12. l. 5. pro ἄτοτον l. ἄτοπον.
— l. 29. pro p. 30. ſq. l. p. 82. ſq. 109. ſq. Adde: Plut. de v. et poeſi Homeri 92. ſqq. et Nitſch. ad Plat. Ion. pag. 25. ſq.
— l. 13. pro ἐγὼ φ. l. ἐπεφ.
— l. ult. pro Ἀριστοτέλην l. Ἀριστοτέλης.
p. 14. l. 18. adde Thierſch. ſpec. ed. Symp. Plat. p. 10. ſq.
— l. 30. dele num. IV, 8.
— l. 31. pro Tzetzi l. Tzetzae.
— l. 33. ſq. l. πολυτέλειά.
p. 15. l. 28. adde ind. ſ. v. αὐτός.
— l. 38. adde T. V. p. 591.
p. 16. l. 7. pro αὖρα l. αὔρα. Cf. Buttm. Gr. Gr. I. pag. 142. „Porſon. ad Hec. 448. Schaefer. ad Soph. Trach. 956." Martin.
— l. 30. pro τεχνήσειος l. τεχνήσεως.
p. 17. l. 39. Εἱλωτῶν l. Εἱλώτων. De re adde Pauſan. VII, 25, 1.
p. 18. l. 34. poſt λόγος adde Jud. de Dem. p. 1063. 1.
p. 19. l. 3. Οὐ γὰρ ἂν οὕτω σκαιός, μηδ' ἀναίσθητος ἐγὼ γενοίμην] „Monere omiſiſti in Jud. de Dem. pro οὐ legi μή. Deinde haec digna ſane erant quae illuſtrares. Nam plene dicendum erat: οὐ (mitto enim illud μή, quod locum habere non poteſt, propter ſequens μήδ' illatum) γὰρ ἂν οὕτω σκαιὸς εἴην ſ. γενοίμην, μήδ' ἀναίσθητος γενοίμην. Poſteriora εὐκτικῶς ſunt capienda. Vide, an ad explicanda haec faciat Soph. Antig. 500. Br. ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων ἀρεστὸν οὐδέν, μηδ' ἀρεσθείη ποτε. Cf. Schaefer. Melet. cr. p. 91." Martin.
p. 23. l. 6. pro ἔκπιπτον l. ἐκπίπτον.
p. 24. l. 18. pro ἀηθές l. ἄηθες.
p. 25. l. 24. dele num. V, 9.
p. 29. l. 7. τουν. l. τοῦν.
p. 30. l. 2. pro μεχρὶ l. μέχρι.
p. 31. l. 31. ſq. poſt Lucianum adde: 41. p. 204. (cl. Wyttenb. ad Plut. Mor. II. p. 385.)

p. 31. l. 44. „Adde Lucian. de Dea Syr. 18. de Gymnaſ. 11. Schaefer. ad Gregor. Cor. p. 189. Werfer. in act. Philol. Mon. I, 2. p. 262." Jacob.

p. 32. l. 28. pro ἐστὶν l. ἔστιν. De re cf. Poppo prolegg. p. 94. 102. ſq. Drakenborch. ad Liv. XXIV, 46. Schaefer. ad Plin. ep. I, 10.

p. 33. l. 5. Μεγαρέων ψ.] V. Thuc. I, 139. ibique Duker. V, 53. Ariſtoph. Acharn. 532. ſqq. Pac. 609. Demoſth. de claſſ. p. 175. ep. Phil. p. 159. Plut. Per. 30. Pauſ. III, 4, 2. 5. Harpocr. et Suid. ſ. v. Ἀνθεμόκριτος et ὀργάς.

p. 34. l. 17. adde: cf. II, 12, 1. 2. Commentatt. p. 247. ſqq.

p. 38. l. 5. μνησικακοῦσα] Dionyſium hic et II, 41, 8. disputatis ipſum repugnare II, 8, 1. ſqq. monet Poppo prolegg. p. 37.

p. 40. l. 2. Forſitan poſt τῆς Ἀτθίδος etiam excidit: τῆς ἀρχαίας, cum recentioris princeps dicatur Lyſias T. V. pag. 484. Caeterum Dionyſium laudem hic Thucydidi tributam tollere iis, quae II, 24, 2. 3. ſq. III, 2, 3. 4. disputet, recte monet Poppo l. l. pag. 88. ſq. cf. p. 207. ſqq. De ſcriptoris brevitate v. eund. p. 280. ſqq.

— l. 32. pro T. v. l. T. V. Si nihil exciderit, παρὰ τοσοῦτον erit: *nihil huic rei tribuam.* Cf. Reiz. ad Vig. p. 862. Wyttenb. ad Plut. Mor. T. II. p. 485.

p. 41. l. 4. Herodoti ſuavitatem ex parte repetendam eſſe a dialecto monet Quint. IX, 4, 18. quod minus recte negare videtur Dionyſ. de Comp. p. 38.

p. 42. l. 3. Φοβερὸν δὲ τὸ Θουκυδίδου] Similia de eo veterum teſtimonia exhibent Creuzer. de arte hiſt. p. 285. ſq. et Poppo l. l. p. 294. ſq. Hinc etiam noſter κάλλος Thucydidi tribuit, non item ἡδονήν de Comp. p. 114. cf. Jud. de Dem. p. 1100.

— l. 6. ad marg. adde: 779. et pro συνηθῆ l. συνήθη.

— l. 12. pro τάχεως l. ταχέως.

p. 48. l. 30. pro ἐκμέμαχθαι l. ἐκμεμάχθαι. Ad emendationem meam confirmandam cf. ed. Sylb. T. II. p. 73. 36.

p. 49. l. 15. dele colon poſt οἶμαι.

p. 50. l. 14. dele lineolam poſt Jud.

p. 51. l. 16. Quod loco relecto videram, comma poſt ἀκουστῆς delendum et poſt Ἐφόρῳ ponendum eſt, id poſthac jam Meurſium perſpexiſſe didici. V. Ruhnken. hiſt. cr. p. 164. R.

p. 52. l. 2. ἡ μὲν —. Cf. Diodor. XIV, 84. cl. Weſſel. ad XIII. 42.

p. 52. l. 28. Cf. de hac confusione Lobeck. ad Phryn. et Becker. animadvv. ad Philostr. p. 8. sq.

p. 56. l. 13. De hoc l. Weisk. de hyperb. I. p. 8. n. 8: „Non mirer si alius ἕως βάθους conjiciat. Immo ὅσον βάθος legendum." Quae conjectura haud scio, annon praestet ei, quam recepi.

p. 57. l. 6. συμπλοκῆς τῶν φωνηέντων γρ.] Cf. Cic. orat. 45. 55. et Spalding. ad Quint. IX, 4, 35.

— l. 31. pro 167.

p. 63. l. 6. pro ἄνδρων l. ἀνδρῶν.

p. 65. l. 16. pro συνηϑῆ l. συνήϑη.

p. 68. l. 15. Ἀρχαῖοι μὲν οὖν συγγραφεῖς] De his commentatione, quae in Mus. crit. Cantabrig. extat, non uti potui.

p. 69. l. 8. De Thuc. cf. Poppo l. l. p. 209.

— l. 26. Cf. Valckenar. ad Herod. IV, 84. Wessel. ad Diod. XV, 40.

p. 72. l. 6. καὶ — οὖ] Cf. Schaefer. ad Apollon. Rh. T. II. p. 218.

p. 74. l. 5. dele comma post ἰδίᾳ.

— l. 25. pro 5, 5. l. 5, 3. 9, 6. Creuzerum injuria in hujus reprehensionis consortium traxi.

p. 76. l. 3. Similia veterum de Thuc. testimonia exhibet Poppo l. l. p. 41. sq.

— l. 30. adde ad 20, 7. adnot. Lucian. de conscr. hist. p. 163. sq. Wachsmuth Entwurf e. Theorie d. Gesch. p. 128.

p. 78. l. 26. pro infra lege: Schaefer. ind. ad Gregor. Cor. s. v. adjectivum et Werfer. in Act. Philol. Mon. I, 2. p. 266.

p. 79. l. 1. pro οἷ l. οἱ.

p. 83. l. 18. post c. 1. adde et c. 22.

— l. 27. Cf. ad 25, 1. Jud. de Demosth. pag. 1006. 1. Arch. X, 58. pag. 2148. sq. Strabo VII, 7. pag. 117. Tauchn. Poppo l. l. p. 172. sq.

p. 85. l. 1. τὰς τριακοντούτεις σπονδάς] Ol. 83, 4. ictas. V. Commentatt. p. 310. Adde Paus. V, 23, 3.

— l. 10. ἔστιν hic et in annot. inclina.

— l. 38. adde Jl. VI, 152. et l. 40: De Taulantiis cf. Strabo VII, 5. p. 106. T. Arrhian. Alex. exped. I, 5, 1. sqq.

L.

p.

p.

p.

p.

p.

p.

p.

p.

p.

p.

p.

teftatur) ab Athenienfibus fubjectam fuiffe. Hand dubie nec Tolmides Ol. 81, 4. (Diod. XI, 88.) totam infulam fubegit, ut tradit Pauf. I, 27, 6.

p. 100. l. 26. poft putaverim adde: Falfus eft enim Poppo l. l. pag. 187. Nam Thuc. I, 18. non eadem, quae in caeteris locis, quibus medium legitur, ad fubjectum relatio locum habet.

p. 101. l. 35. Praefentis et aorifti infinitivorum discrimen egregie illuftrat Xenoph. Anab. II, 1, 12. Caeterum cf. etiam Wunderlich. praef. ad Dem. de Cor. p. XVI. et quos laudat Kunifch. ad Plut. Timol. 2. ac Poppo l. l. p. 158. 275.

— l. 38. pro 118. l. 116.

p. 102. l. 21. Emendationem occupatam video a Tayl. V. Lyf. p. 142. cf. Ruhnk. hift. crit. p. 127.

p. 104. l. 18. pro 118. l. 116.

p. 106. l. 36. poft funt adde: cf. Plut. Per. 33. Pauf. I, 29, 5.

p. 108. l. 20. poft credas adde: cf. tamen Poppo l. l. p. 215.

p. 109. l. 5. pro γὴν l. γῆν.

— l. 8. pro δὲ οὕτως l. δ' οὕτως.

p. 110. l. 4. dele comma poft ῥηθέντα.

— l. 16. pro 89. l. 98.

— l. 37. verbis: Jud. de Lyf. p. 494. 9. fubftitue: Heind. ad Plat. Phaed. p. 182. fq.

p. 113. l. 32. poft πρώτῳ infere: [c. 10. ubi v. Gottl.] — Ad rem quod attinet vix ut moneatur opus eft, haec omnia, quae ibi Dion. ex contextis evulfa carpit, optime a Thuc. ad veterum Graecorum conditionem illuftrandam adhibita effe. Cf. Schulin. l. l. p. 18.

p. 114. l. 18. adde: cf. Paufan. I, 44, 1. Gregor. Cor. ap. Reisk. VIII. p. 890. fq.

p. 116. l. 44. adde Poppo l. l. p. 271.

p. 117. l. 9. pro ἀμάζοντες l. ἀκμάζοντες. — Caeterum cf. Poppo l. l. p. 202.

— l. 23. poft 267. a. adde: et Poppo l. l. p. 104.

p. 118. l. 21. pro VIII, l. VII,. — Caeterum cf. Poppo l. l. p. 284. 287. Schaefer. ad Soph. Antig. 1284. Sic et explic. Lyc. c. Leocr. XVII, 5: ἀμφοτέρων περιγεγόνασι — ὡς ἑκατέρων προςῆκε fc. περιγίγνεσθαι.

p. 141. l. 32. pro ἠκούοννο l. ἠκούοντο.

p. 143. l. 12. post pag. 700. adde: Goellero in act. philol. Mon. II; 3. pag. 316. sq. Poppone l. l. p. 285. qui locum dissimillimum VI, 66. contendit. Non melius Bekkerus διὰ τὸ in δι' αὐτὸ mutandum esse pronuntiat, conferens IV, 55. V, 115. VII, 6. VIII, 88. nec tamen quem sensum haec verba isto loco habere possint ostendens. Caeterum nec in ea, quam ipse proposui, conjectura acquieverim, quamquam frustra meliorem circumspicio. Nec suppeditat quidquam Plutarch. Nic. 25. hunc locum exprimens. — Paulo ante ξύντασιν verum videtur Goellero l. l. p. 317.

p. 144. l. 16. pro 825. l. 820. Caeterum cf. Schaefer. ad Julian. p. XVIII. Reisig. Conjectt. p. 145. sq.

p. 145. l. 34. pro 74. lege 72.

p. 146. l. 15. pro ψύχη l. ψυχή.

— l. 18. post videatur adde: Fortasse tamen non sollicitandus est locus. Similiter certe locutus est Plato Phaed. p. 109. b.: περὶ τὰ τοιαῦτα λέγειν. Quem locum cum aliis laudavit Fischer. ad Phaed. p. 276.

p. 147. l. 15. pro τεχνὰς lege τέχνας. Sequentia fortasse sic emendanda sunt: ἐὰν δὲ χωρίσηται θάτερον (i. e. si quid alterutri judicio improbatur) θάτερον κ. τ. λ.

p. 154. l. 1. δικαίωσις hic, ut opinor, idem est quod alibi ἀξίωσις.

p. 154. l. 23. Sylburgium vere conjecisse ostendunt verba περιφράσεως ποιητικῆς ἐστιν οἰκειότερα. Itaque D. non singulum vocabulum, sed circumscriptionem poëticam judicavit: mire profecto, cum ipse τέχνας τῶν ἐπιχειρημάτων conjungat. Rectius igitur singulum περιτεχνήσεως verbum poëticum dixisset; quod si imitatorem Dionem Cass. excipis, fortasse frustra apud bonae notae prosaicum requiras. Aliter judicat Poppo l. l. p. 253.

p. 155. l. 18. Verba: Locum — 56. b. dele deletisque substitue: De hoc ὑποκορισμῷ cf. Plut. Sol. 15. Phot. pag. 460. Ruhnken. ad Tim. pag. 266. sq. Lex. Xenoph. IV. pag. 393. Wyttenbach. ad Plut. Moral. I. p. 362. qui plures nostro similes locos laudat.

p. 160. l. 34. δὴ merum Reiskianae ed. vitium est.

p. 162. l 4. pro γνωμήν l. γνώμην.
p. 164. l. 28. post 244. adde: Wyttenb. ad Plut. Moral. I. p. 327.
p. 166. l. 35. post addubito adde: Cf. Poppo prolegg. pag. 221. sq.
p. 167. l. 26. post Wessel. adde: Strab. IX, 2. p. 266. Tauchn. Pausan. IX, 2, 4.
p. 168. l. 42. post offerunt adde: quod Bekkerum non obsecutum Haackio recepisse gaudeo. Caeterum similiter μηδεὶς dissecatur Xenoph. Hellen. VI, 4, 28: μηδ' ὑφ' ἑνός.
p. 169. l. 3. pro ἀνεὺ l. ἄνευ.
— l. 37. pro 144. l. 114.
p. 171. l. 8. pro ξυνίστορες ἔστε, quod Haackium quoque et Bekkerum dedisse video, restitue ξυνίστορές ἐστε. Sed ut hic infinitivus, ita infra l. 13. verus est imperativus: ξυγγνώμονες δὲ ἔστε.
— l. 11. παρέσχον αὐτὴν εὐμενῆ ἐναγ.] Cf. Held. in act. phil. Mon. II, 1. p. 87. et ind. s. v. εὐμενής.
— l. 28. ἀνέχεσθαι Poppo quoque prolegg. pag. 142. praefert, quoniam ἀντέχεσθαι cum genit. rei potius quam personae jungatur.
— l. 38. post dixit adde: quem Dionys. IV, 83. p. 837. 1. imitatur.
p. 175. l. 27. pro κωλλ. l. καλλ.
p. 177. l. 18. post collustrant adde: Colloquium autem hic proposuit auctor, quod revera colloquium habitum erat. Popponi l. l. p. 50. sq. non auscultaverim.
p. 180. l. 3. pro ἀνεὺ l. ἄνευ.
— l. 9. Οὐδὲν — πράσσομεν] Imitatus est hunc l. Dionys. Arch. VIII, 34. p. 1582. 3.
p. 186. l. 14. pro ἡρμηνευμένον fortasse leg. εὑρημένον.
p. 193. l. 23. post ostenderet adde: (de qua παραγραφῇ v. Ernest. Lex. rhet. p. 213.).
p. 195. l. 13. post 425. 1) adde: De hac ἀκριβολογίᾳ quae Bauerus disputavit a Poppone probata l. l. p. 237. pleraque vituperanda videntur. Ac primum κατηγορίας vocabulo loquendi usum, inprimis forensem, inimicae accusationis significationem tribuisse egregie docet Isocratis l. a me laudatus. Ab hoc verbo αἰτία differt eo,

quod latioris potestatis est atque in bonam et malam partem accipitur. Itaque, cum minus manifestam habeat inimicae accusationis notionem Thuc. cum κατηγορίᾳ vocem opponere vellet, αἰτίαν optavit, cujus loco rectius νουθέτησις dixisset. V. Isocr. l. l. Ἀδικεῖν et βιάζεσθαι quomodo distinguenda sint vel ex ipso Thucydidis loco I, 77 (non 71.) perspici poterat. Alterum enim omnino est injuria aliquem afficere quocunque modo sive par ei sis viribus sive inferior, inprimis παρὰ τὸν νόμον πλεονεκτεῖν; βιάζεσθαι est vim inferre, violenta ratione tractare, quod profecto nonnisi superiori viribus licet. Ac βίαν ullibi pro ἀδικίᾳ legi non locis false laudatis aut perperam intellectis demonstrari potest. Ξυμφοραί in universum sunt fortunae vices (malae praesertim) et VII, 77. in universum clades acceptas spectant, cum κακοπάθειαι miserandam exercitus conditionem c. 75. descriptam significent, ut ipse Bauerus sensit. Ἀπόστασις simpliciter est defectio; ἐπανίστασθαι dicuntur ii, qui non solum in libertatem se vindicaturi vel omnino conditionem suam meliorem reddituri deficiunt, contenti si illi, a quibus defecerunt, eos non aggrediuntur, sed ultro iis bellum inferunt. V. locos p. 328. laudatos, quibus adde Thuc. I, 115.

p. 199. l. 5. ἐφ' ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφίσματα] Imitatur hunc locum Plutarch. Timol. 12: ταῦτα πάλιν ἧκεν ἐπ' αὐτοὺς σοφίσματα καὶ δελεάσματα, μετ' ἐλπίδων χρηστῶν καὶ φιλανθρώπων ὑποσχέσεων εἰς μεταβολὴν δεσποτοῦ καινοῦ τιθασσευομένους, ὑπώπτευον. Sic enim haec verba distinguenda videntur: in quibus non erat, quod Bredowius verbo τιθασσεύειν consilium expressum exspectaret, cum participium commode interpretari possis: qui allicerentur.

p. 200. l. 6. post προςείληφε καὶ excidit τὸ τάχος. Item l. 26. ἔχω post ἐπαινεῖν.

p. 205. l. 28. post ἦν adde ἡ, quod in Huds. et Reisk. excidit. Caeterum ad Sylburgii conjecturam confirmandam cf. de arte rhet. X, 8. p. 302. Schott. De re cf. Jud. de Lys. p. 461. de Dem. p. 999.

p. 206. l. 14. pro αὐτῷ l. αὐτῇ.

p. 208. l. 27. post hominibus adde: Ac πρᾶγμα quoque similiter usurpatum video a Luciano rhett. praec. 23. Wolf.

p. 209. l. 9. post ἁπλῶς interpres latinus καί legit; quod praeplacet.

p. 211. l. 25. post Nachtheil adde: Nec video, quidni, χρόνου notione subaudita, huc referendum sit ἐκ τοῦ ἐπὶ πλεῖστον Thuc. I, 2. quod aliter explicandum esse censet Poppo prolegg. p. 150. sq.

p. 221, l. 6. ad marg. adde numerum 2.
— l. 31. sq. pro sequenticus l. sequentibus.
— l. ult. post est adde: II,.

p. 223. l. 23. pro ἰδίωματα l. ἰδιώματα.
— l. ult. cf. Poppo l. l. p. 240.

p. 224. l. 26, Adde Poppo l. l. p. 253. et Lobeck. ad Phryn. p. 532.
— l. 32. Cf. Poppo l. l. pag. 240. qui etiam de caeteris, quae ibi recensentur, vocabulis egit p. l. 242. et 253.

p. 225. l. 4. Ὅταν — νόησιν] Εἰς ὄγκον συμβάλλεσθαι τὸ λόγῳ χρῆσθαι ἀντ' ὀνόματος docet Aristot. Rhet. III, 6, 1.
— l. 20. Aliter hunc l. capiendum videri monui in ind. s. v. αὐτός 4), ubi pro Heind. ad Plat. Gorg. leg. H. ad Plat. Phaed. Adde Matth. §. 439. Wolf. ad Sympos. XIII, 6. Cf. Quintil. VIII, 3, 61. Diversi sunt loci Thuc. I, 59. VI, 47. ubi ἐφ' ὅπερ non ad praegressa Μακεδονίαν et Σελινοῦντα redeunt, cum ex terrae civitatisque nomine non commode πράγματος notio elici queat, sed potius ad infinitivos verborum praecedentium, τρέπεσθαι et πλεῖν referendum est. Haud scio, an sic voluerit Poppo l. l. p. 105.

p. 226. l. 41. post 41. adde: Post ἔχομεν Dionysius omisit ἱκανά. Δικαίωμα praeter hunc locum (cl. I, 40. in.) Thuc. usurpavit V, 97. VI, 79. 80. Cf. etiam Wess. ad Herod. V, 92.

p. 227. l. 17. post qui adde: Poppone l. l. p. 166. monente τὴν τοῦ Πλημμυρίου λῆψιν c. 25. s. ἅλωσιν c. 32. cum τῇ τῆς Λευκάδος οὐ περιτειχίσει III, 95. confudit.
— l. 25. pro βίβλῳ l. βίβλῳ. Caeterum Popponi l. l. non I, 143. sed II, 51: τὰς ὀλοφύρσεις ἐξέκαμνον respectum videtur a Dionysio, qui illo loco spectato satis stulte locutus esset, quum ibi non solum nomen ὀλόφυρσιν, sed tota formula ὀλόφυρσιν ποιεῖσθαι prorsus ex more Grae-

corum pro ὀλοφύρεσθαι posita sit. Sed nonne pleraque, quae D. ut Thucydidis idiomata proponit, omnibus Graecis communia fuerunt? Ac si hic locum II, 51. respexisset, non ὀλόφυρσιν, sed ὀλοφύρσεις apud eum legeremus.

— l. 37. post ἡγοῦμαι adde: Item paulo ante πρόφασιν pro αἰτίαν et ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ pro λόγῳ δὲ ἀφ. Mox plenius et emendatius Thucydidis exemplaria praebent: γιγνομένους καὶ φόβον παρέχοντας ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολ. De Dionysii explicatione Poppo l. l. „Quomodo, inquit, substantivum ἀνάγκη hic non modo necessarium sit, sed admitti possit, non video, nisi forte Dionysius ἀναγκάσαι pro τοῦ ἀναγκάσαι scriptum judicavit, et omnem structuram sic expedivit, τὴν τῆς ἀνάγκης τοῦ πολέμου αἰτίαν, quod fieri per ordinem verborum non licet." Haec ne vera credam efficiunt Dionysii verba interpretandi causa subjecta. Mihi igitur locus censori videtur offensioni fuisse propterea, quod Athenienses proprie Lacedaemonios ad bellandum non coëgerunt, sed incrementis captis effecerunt, ut hi necessario sibi suscipiendum esse bellum intelligerent. Et haec profecto sententia accuratius, non tamen ornatius, exprimeretur verbis ἀνάγκην παρέσχον. Caeterum Poppo aut sic explicandum censet, ut τὴν ἀληθ. πρόφ. τοὺς Ἀθ. ἡγοῦμαι primaria verba esse dicantur, quae deinde reliquis accuratius definiantur (*verissimam caussam Athenienses judico, quod hi potentiores facti coëgerunt eos ad bellum gerendum*), aut τοὺς Ἀθ. μεγ. γιγνομένους statim conjungendum et deinde, ut vulgo loquantur, ὥστε subaudiendum esse. Sed vide, ne facilior et Graecitati convenientior sit ea ratio, quam ipse proposui p. 85.

p. 229. l. 11. pro διαφοράς, ὅταν l. διαφορᾶς ὅταν.

— l. 19. post συνήλλαξαν adde: (de quo v. cf. Wyttenb. ad Plutarchi Mor. I, p. 283.)

— l. 27. adde: Dionysius ipse hoc imitatur I, 89. pag. 232, 4: οἱ περὶ τὸν πόντον ᾠκημένοι. Cf. Markl. ad Lys. de inval. pag. 754. Caeterum apud Thuc. legit: τοὺς δὲ τὴν μεσόγειαν μᾶλλον καὶ μὴ ἐν πόρῳ κατῳκημένους. ubi Steph. hac structura offensus κατὰ τὴν μεσόγειαν Thucydidem scripsisse suspicatur. Sed etiam Herod. l. l. IV, 8. dixit κατοικημένον τὴν οἱ Ἕλληνες λέγουσι Ἐρύθειαν νῆσον. Aliter id. I, 27. VII, 9.

p. 229. l. 40. Nec erat quod aliam explicationem circumſpiceret Poppo l. l. pag. 91. ſq. Appoſite Quintilianus inſtitt. VIII, 6, 21: Maxime autem in orando patebit numerorum illa libertas. Nam et Livius ſaepe ſic dicit: Romanus proelio victor, quum Romanos viciſſe ſignificet; et contra Cicero ad Brutum: populo, inquit, impoſuimus et oratores viſi ſumus, cum de ſe tantum loqueretur. Quod genus non orationes modo ornat, ſed etiam quotidiani ſermonis uſus recipit. Cf. ibi interprr.

p. 230. l. ult. adde Poppo p. 99. ſq.

p. 231. l. 27. adde Poppo p. 100. 104. 149. ſq.

p. 232. l. 6. προτιμήσασαι] Cf. pag. 32. et add. ad h. l. et p. 234.

— l. 38. Cf. etiam p. 4. not. et Poppo p. 126.

p. 233. l. 19. adde: Sed inprimis verba: μὴ μετὰ νόμων τὸ πλέον ἢ τρόπων ἀνδρείας κινδυνεύειν, collatis, quae Pericles antea dixit, oſtendunt, hic ſermonem eſſe de re certa et conceſſa, non dubia et cogitata. Recte igitur Bekkerus ἐθέλομεν edidit, quod etiam Laur. obtulit. Fruſtra Poppo pag. 143. et Reiſig. ad Xenoph. Oec. XV, 13. conferri jubent Matth. Schaefer. ad Dionyſ. p. 214. Wolf. ad Dem. Lept. 283. et Herm. de praecc. quib. Attic. pag. XI. Hi enim de ejusmodi locis agunt, ubi, futuro in apodoſi ſequente, in protaſi optativus per cogitandi et loquendi leges de more uſurpatur. In vocabulo περιγίγνεται quomodo cum Poppone pag. 201. pleonaſtici quidquam reperiam non video. Cf. ind. ſ. v.

p. 236. l. 31. adde: De verbo ἐξηγεῖσθαι cum accuſativo conſtructo cf. Poppo p. 259. De figura tritiſſima, qua Πελοπόννησος pro οἱ Πελοποννήσιοι ponitur cf. Longin. XXIV, 1. Quintil. inſtitt. oratt. VIII, 6, 23. ibique interprr.

p. 237. l. 22. pro 269. l. 267. l. 27. dele num. III.

p. 248. l. ult. Adde Appollod. II, 8, 1. ibique Heyn. p. 202. Iſocr. Archid. 6. 16. Thucydidis locus eſt I, 9.

p. 240. l. 1. pro ἄκμη l. ἀκμῇ. Caeterum hunc locum imitatus eſt Arrhian. exped. VII, 16, 12: ἄμεινον αὐτῷ ἦν ἐν ἀκμῇ τῆς τε ἄλλης δόξης καὶ τοῦ πόθου τοῦ παρ' ἀνθρώπων ἀπηλλάχθαι. Paulo poſt §. 13. δοκῇ in δοκεῖ mutandum eſſe vidit b. Schneiderus. Poſſideo enim viri

doctiſſimi exemplar, cujus ille marginem non contemnendis copiis ditavit; quas ego, ſcriptore relecto, meis obſervationibus auctas, publici juris facturus ſum.

— l. 2. ad marg. adſcribe 2.

— l. 19. Cf. ind. ſ. v. ἡγεῖσθαι.

— l. 41. pro 449. l. 494. Similiter Alexandrum praedicat Arrhian. exped. VII, 28, 4: ξυνιδεῖν τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὢν δεινότατος καὶ ἐκ τῶν φαινομένων τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος.

p. 241. l. 31. Cf. Quint. l. l. IX, 4, 1.

p. 242. l. 3. dele comma poſt αὐτῶν.

p. 245. l. 12. pro caeteris l. prioribus.

p. 247. l. 31. poſt 430. adde Poppo p. 97. ſq.

p. 249. l. 32. poſt 723. adde: Haec ſi recte disputata ſunt, fruſtra Pauſaniam erroris inſimulaverit Dodwell. Ann. Thuc. p. 647., Oenobii ψηφίσματι revocatum eſſe ſuſpicans Thucydidem Mileſiae filium. Caeterum aegre fero, quod quae hic et in ſeqq. disputavi magnam partem a Popponis rationibus abhorrent. Hanc litem diremtam cupio a cenſoribus aequis et prudentibus.

p. 252. l. 16. pro εἴς l. εἰς. l. 46. pro Looncl. l. Leoncl.

p. 256. l. 27. poſt n. c. adde et Manſo Sparta (cujus libri inſpiciendi nunc non copia eſt.) Caeterum cf. Athen. XIII. p. 589. et Boeckh. Oec. Civ. I. p. 209. ſq.

— l. 35. pro Spartanorum quidem abstinentiam lege: abstinentiam quidem Spartanorum.

p. 260. l. 23. dele num. 20. 75.

p. 264. l. 20. poſt 14, 4. claude parentheſin.

p. 266. l. 17. pro ductum l. ductam.

p. 267. l. 34. adde: Sic etiam Arrhian. exped. I, 9, 9: apud quem τὸ παράλογον ſubſtantive me legere non memini.

p. 269. l. 41. pro ib. c. 66. lege ib. c. 74. et l. 47. pro Ariſtoph. l. Ariſtot.

p. 271. l. 9. poſt ſq. n. adde: Poppo prolegg. p. 139. ſqq.

p. 275. l. 39. Poppo λόγον delet p. 133. cum Caſſ. Aug. (Pariſ. G. ac Bekker. A.) et interpretatur: ne hoc quidem Athenienſibus reliquis (reliquum?) conceſſiſſe —. Non ſequar, quamquam ad attractionem non confugiendam ac λόγον proprio ſenſu capiendum eſſe fateor. Ipſe enim Thucydides locum explicat, ubi ſimilia profert VIII,

24: τοὺς Ἀθηναίους ᾐσθάνοντο οὐδ᾽ αὐτοὺς ἀντιλέγοντας ἔτι μετὰ τὴν Σικελικὴν ξυμφοράν, ὡς οὐ πάνυ πονηρὰ σφῶν βεβαίως τὰ πράγματα εἴη. Cf. Isocr. Paneg. 40: μηδένα λόγον ὑπολείπειν τοῖς εἰθισμένοις τὴν τῶν Περσῶν ἀνδρίαν ἐπαινεῖν.

p. 275. l. 43. pro l. lege I. p. 254. et l. 45. post 12. adde V, p. 56.

p. 280. l. 17. post nomine insere ibi. De harmostis cf. Appian. B. C. IV, 7.

p. 282. l. paenultimam dele.

p. 287. l. 21. pro χώριον l. χωρίον et l. 41. pro Lycymnium l. Licymnium.

p. 290. l. 35. Cf. Arrhian. III, 2, 7. 6, 5. Ut in ejusmodi locis confusio duarum locutionum statuatur cum Poppone l. l. p. 198. non opus videtur.

p. 291. l. 34. adde Poppo p. 101.

— l. 39. adde: Paulo diversa affert Schneiderus ad Xenoph. Memor. I, 1, 6.

p. 292. l. 12. pro ἔξεβαλε l. ἐξέβαλε.

p. 293. l. 12. post artificio insere Ol. 88, 2.

p. 294. l. paenult. pro πρώτης l. πρώτην. Caeterum quo discrimine utrumque dicatur, id vel ex Grotef. Gr. lat. §. 133. n. 3. disci potest. Loci Thucydidei supplementum Bekkerus in Vat. invenit hoc: καὶ καταλείπονται τέσσαρες νῆες ἐν αὐτῇ· καὶ αὖθις αἱ λοιπαὶ Μιτυλήνην ἀφιστᾶσιν. Unde patet ὁμοιοτέλευτον laçunae dedisse originem. Attamen vereor, ne plura interciderint.

p. 295. l. 32. adde Poppo l. l. p. 176. sqq. Voigtlaender. obss. in Xenoph. part. II. p. 23. n. et quae ipse monui p. 302.

p. 297. l. 17. Hunc locum cum schol. ita intelligit, ut ad τούς τε Πελ. κ. τ. λ. ἐβούλετο repetat. Atque ad hanc explicationem affert locum geminum scilicet III, 69: ἐβούλοντο οἱ Λακ. — ἐς τὴν Κέρκυραν πλεῦσαι στασιάζουσαν, δώδεκα μὲν ναυσὶ μόναις παρόντων Ἀθηναίων περὶ Ναύπακτον· πρὶν δὲ πλέον τι ἐπιβοηθῆσαι ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ναυτικόν, ὅπως προφθάσωσι. Sed hic cum Haackio et Bekkero colon post Ναύπακτον commate permutandum est, ut post ναυτικόν repetatur ἐβούλοντο πλεῦσαι. Nec magis

transitus ex infinitivo in conjunctivum cum conjunctione statuendus est altero loco, quem v. d. contulit VII, 75: ἦσαν γὰρ ὕποπτοι αὐτοὺς οἱ Καμαριναῖοι μὴ προθύμως σφίσι μήτε ἐς τὴν πρώτην μάχην πέμψαι ἃ ἔπεμψαν ἔς τε τὸ λοιπὸν μὴ οὐκέτι βούλωνται ἀμύνειν. Hic enim ex ὕποπτοι ἦσαν ad ἔς τε τὸ λοιπὸν sumendum est ἐφοβοῦντο. Quae ratio latissime patet. Ita, ut nonnulla tantum afferam, eliciendum φοβήσῃ ad ὑπολίπησθε ex praegresso νομίσῃ Thuc. I, 140. ἔφασαν e πείθουσιν III, 75. ἵππους ex ἅρμα ad νεμομένας Herod. VIII, 115. γέφυραν ad τὴν ἐ γεφυροῦν VII, 34. Non absimiles sunt eorum plures locorum, quos p. 117. sq. laudavi. Cf. etiam Poppo p. 287. quem non dubito, quin quae de loco III, 51. statuit retrectaturus sit.

p. 298. l. 30. Ἑρμιονίδα] Hic non possum, quin C. Müllerum notem, ex Thuc. τριήρει Ἑρμιονίδι I, 128. peculiare navium genus fabricatum.

p. 300. l. 36. pro asse l. esse.

p. 303. l. 31. pro praemitur l. praemittitur, et l. 32. post ubi insere: inprimis majore numero posito. Cf. Thuc. VII, 22. nil expedivit Poppo p. 200. sq. De Xenophonteis locis hoc adde, in quibusdam articulum casus duntaxat notam esse. Hinc auctor cum Hell. IV, 7, 23. dicat οὐκ ἔλαττον τῶν εἴκοσιν VII, 1, 20. habes mutata constructione: πλέον ἢ εἴκοσιν. Ac nunquam in posteriore dicendi ratione articulum sic assumtum esse contendam. Quamquam hunc locum etiam iis accenseri possis, ubi numerus non accurate definiendus summa aliqua, circa quam ille vagetur, aliquatenus definiatur: quae proinde ut certa articulum adscisit, veluti Cyrop. I, 2, 15: λέγονται – Πέρσαι ἀμφὶ τὰς δώδεκα μυριάδας εἶναι. Cf. II, 1, 6. III, 2, 3.

— l. 45. Thuc. locus est VIII, 79.

p. 309. l. 22. adde: Equites sospites praestitit Callistratus. V. Pausan. VII, 16, 3. De clade lectu digna disputat Arrhian. exped. I, 9, 3. sq.

p. 310. l. 16. Thuc. locus est II, 13.

p. 314. l. 24. Cf. Poppo prolegg. p. 314. Plura de his dicam in Arrhianeis.

p. 326. l. 15. post Thuc. I, insere 18. sq.

p. 326. l. 23. Obiter moneo in Zacynthi ſylvis aliquot errores erraſſe hiſtoricos, veluti Diodor. XI, 84. et nuper C. Müller. Aegin. pag. 112. qui cum non memor eſſet ἐξελῶντες participium futuri eſſe ex Herod. III, 59. nobis narrat, Achaeos Zacynthi incolas a Samiorum exſulibus ſummotos eſſe narrat.

p. 329. l. 30. pro dicat l. dicas, et l. 32. pro κοὔπω l. κοῦ πω.

p. 335. poſt l. 29. adde: 70) Cf. Manſo Sparta III, 1. pag. 36. ſq. n. et alia nunc disputantem Schneider. ad l. l.

p. 337. l. 10. pro deficiebant l. defecerunt.

p. 340. l. 17. pro Teiiorum l. Teiorum.

p. 343. l. 10. Hic ne quis ignorantiae me incuſet, moneo, vetuſtiorum ſcriptorum exemplo Aeolida me ab Hellesponti civitatibus discreviſſe. Alii aliter. Cf. Strabo XIII, 1. p. 82. 88. 111. Tauchn.

p. 347. l. 18. Singe ſcripſi, quoniam Thuc. incolas Singaeos dicit, cum Herod. Steph. Byz. a Dukero laudati Σίγγος oppidum dicant: quibus Strabo exc. l. VII. p. 132. aſſentitur, Σιγγιτικὸν κόλπον memorans.

— l. 43. pro 51. l. 31.

p. 349. l. 28. pro anus l. unus. De Pheris praeter Mor. ad Xenoph. l. l. cf. Clark. ad Hom. Od. XXI, 15.

p. 350. l. 30. pro Artoxerais l. Artoxerxis.

p. 352. l. 46. pro νόμον l. νομόν. De tota re pluribus dicam in excurſu ad Xenoph. Anab. I, 1, 2.

p. 353. l. 32. poſt σατραπείαν inſere: (Thuc. I, 129.), et l. 35. pro 119. l. 129.

p. 355. l. 36. adde: et Andoc. de pace p. 103. Cf. Raumer. Vorleſſ. T. II. p. 1.

p. 356. l. 40. Cf. Demoſth. in Dionyſiod. p. 1285.

p. 359. l. paenult. De hac quoque re in exc. ad Anab. l. l. copioſius agam.

p. 366. l. 29. adde Demoſth. c. Mid. p. 561. ſq.

p. 369. l. 30. dele verba Cf. — II. et l. 35. poſt 239. ſq. adde: Manſo Sparta II. p. 468. ſq. De Moſchii et Dahlmanni disputationibus alibi dicam.

p. 370. l. 32. pro frequentibus l. frequentius et l. 42. pro ſint l. ſiat.

p. 373. l. 27. De aliis Phrynichis cf. Perizon. ad Ael. V. H. III, 8.

p. 374. l. 32. Pudet me quod popularia mei manes ab hac criminatione non purgavi. Aliquoties enim vir eruditissimus locis dictis usus est. V. p. 18. 19. 21. 22 ed. 1765. Antiphontis res gestas exaggerat Pseudoplut. X oratt. vitae β.

p. 375. l. 16. Adde: Quod factum esse ab eo diserte testatur Plut. Comp. Sol. c. Popl. c. 2.

p. 380. l. 6. post hic insere Alcibiades.

p. 382. l. 5. pro Aristarchus l. Aristocrates.

p. 383. l. 29. pro potestato l. potestate.

p. 386. l. 31. pro 91. l. 92.

p. 389. l. 33. post pag. 688. sq. adde Andoc. de myst. p. 50.

— l. 40. adde: Caeterum cf. Lyc. c. Leocr. XXX, 13. Quae idem §. 9. narrat haud dubie eidem tempori sunt assignanda.

p. 443. a. l. 44. pro ακριβεία l. ἀκρίβεια et l. 48. ἀκριβείᾳ pro ἀκρίβεια.

p. 449. a. l. 18. pro εἶσε l. εἶπε, et l. 35. pro J. lege l.

p. 455. a. l. 50. pro bf. l. cf.

p. 463. b. post δικαιοῦν insere: δικαίωμα III, 5, 2. cf. add. ad h. l.

p. 473. a. l. 19. post 6. 8. insere: cf. Isocr. Plat. 24.

— b. l. 27. pro Archian. l. Arrhian. Idem vitium tolle p. 483. b. l. 14.

p. 492. b. post κεφαλὴ insere κεχαρισμένως I, 4, 3.

p. 530. a. l. 12. pro μνήσεως l. μιμήσεως.

Alia, quae vel minora sint, vel oculorum meorum aciem multa legendo hebetiorem factam effugerint, vitia, ipse, lector benevole, emendabis. De libri hujus consilio ac ratione pauca habeo, quae dicam. Dionysii historiographica quod codicum, quos frustra requisivi, ope destitutus edere ausus sum, diligentia in iis emendandis et illustrandis collocata excusabit. Commentationes subjectae syllogen obser-

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ

ΠΡΟΣ

ΓΝΑΙΟΝ ΠΟΜΠΗΙΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΠΡΟΣ
ΓΝΑΙΟΝ ΠΟΜΠΗΙΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ἐπιστολήν τινα παρὰ σοῦ κομισθεῖσαν ἐδεξάμην εὐπαίδευτόν τε καὶ πάνυ μοι κεχαρισμένην· ἐν ᾗ γράφεις, ὅτι

Διονυσίου Ἁλικαρνασσέως] Alibi interponitur *Ἀλεξάνδρου τοῦ*. Cf. Interprr. ad lib. de Compoſ. init. Stephan. ad Thuc. T. II. p. 745. ed. Beck. De duplici ſigmate vocis *Ἁλικαρνασσέως* v. Mathaei diſſert. de Dionyſio Halic. p. IV. Schaefer. Melet. crit. p. 1.

πρὸς Γναῖον Πομπήϊον ἐπιστολή] Debuerat titulus ſic concipi: Dionyſii reſponſio ad Epiſtolam, in qua Pompejus queſtus fuerat de acerbitate Dionyſii, naevos dictionis Platonicae notantis. Pompejus ille (ne quis erret) non eſt ille celeberrimus imperator Romanus, rerum geſtarum magnitudine et fortunae varietate clarus, ſed eſt aliquis Graeculus grammaticus, illius Magni libertus aut cliens. Reisk. Recte. Nam de Magno Pompejo non cogitandum eſſe, vel temporum ratio oſtendit, de qua v. Matthaei l. l. Ac grammaticum vel rhetorem quendam hujus nominis intelligendum eſſe, cum ex ejus ad Dionyſium litterarum fragmentis, quae apud hunc 2, 14. 15. leguntur., tum ex familiari conjunctione, quam inter utrumque interceſſiſſe epiſtolae hujus initium prodit, probalile fit. Hunc autem Cn. Pompejum Magni Pompeji fuiſſe libertum e nomine conjici poteſt. Et plures quidem imperatorem in familia ſua doctos grammaticos habuiſſe, Suetonius docet, duos eorum, Curtium Niciam et Lenaeum nominans in libro de illuſtr. gramm. c. XIV. XV. Idemque in libro de clar. rhett. cap. I. quosdam hiſtoricos tradidiſſe narrat, Cnaeum Pompejum (Magnum) ſub ipſum civile bellum, quo facilius Cajo Curioni, promtiſſimo juveni, cauſam Caeſaris defendenti, contradiceret, repetiſſe declamandi conſuetudinem.

Ὃ δὲ πέπονθα πρὸς ἅπαντας, ὅσοι τὰς αὐτῶν ἐπινοίας εἰς τὴν κοινὴν φέρουσιν ὠφέλειαν, ἐπανορθοῦντες ἡμῶν βίους τε καὶ λόγους, ἐρῶ σοι· καὶ πείσω γε, νὴ Δία, πιστεύειν καινὸν οὐδὲν εὑρεῖν οὐδὲ παράδοξον οὐδ' ὃ μὴ πᾶσιν ὁμοίως δοκεῖ.

3 Ἐγὼ οὖν νομίζω δεῖν, ὅταν μὲν ἔπαινον προέληται γράφειν τις πράγματος εἴτε σώματος ὁποιουγέτινος, τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ καὶ οὐ τὰ ἀτυχήματα, εἴ τι πρόσεστι τῷ πράγματι ἢ τῷ σώματι, δεῖν προφέρειν· ὅταν δὲ βουληθῇ

---

habet νῦν (ſive potius νυν ſine accentu) modo cum ἴσθι jungatur, ut in Ariſtoph. Acharn. 490. ἴσθι νυν ἀναίσχυντος ὤν. Cf. Hogeveen. de particc. p. 543. ed. Schütz. qui quae laudat, iis ſexcenta ex Ariſtophane aliisque addi poſſunt. V. Dorvill. ad Charit. p. 629. ed. Lipſ. et, qui ibi excitatur, Hemſterhuſ. ad Ariſtoph. Plut. 965.

εὑρεῖν] Dedi de meo ἐρεῖν. Reisk. Male. Non enim ſe purgare vult auctor, quod Platonem vituperaturus ſit, ſed quod eum vituperarit. Quare cum aoriſtus requiratur, εὑρεῖν reſtitui.

3. νομίζω δεῖν] Δεῖν delendum videtur. Sequitur enim verſu 11. loco convenientiore. Reisk. Fallitur. Plato Legg. VII. p. 801. a: γνόντας δεῖ τοὺς ποιητάς, ὡς εὐχαὶ παρὰ θεῶν αἰτήσεις εἰσί, δεῖ δὴ τὸν νοῦν αὐτοὺς σφόδρα προσέχειν, μή ποτε λάθωσι κακὸν ὡς ἀγαθὸν αἰτούμενοι. Polit. X. p. 601. a: οὕτω δή, οἶμαι, καὶ τὸν ποιητικὸν φήσομεν χρώματα ἄττα ἑκάστων τῶν τεχνῶν τοῖς ὀνόμασι καὶ ῥήμασιν ἐπιχρωματίζειν, αὐτὸν οὐκ ἐπαΐοντα, ἀλλ' ἢ μιμεῖσθαι, ὥςτε ἑτέροις τοιούτοις ἐκ τῶν λόγων θεωροῦσι δοκεῖν, ἐάν τε περὶ σκυτοτομίας τι λέγῃ ἐν μέτρῳ καὶ ῥυθμῷ καὶ ἁρμονίᾳ πάνυ εὖ δοκεῖν λέγεσθαι caet. ubi Aſt. prius δοκεῖν ſollicitat. Sic εἰ repetitum Xenoph. Oecon. II, 15. cf. Spohn ad Iſocr. Paneg. 17. οὖν Thuc. VIII, 57. τι Hom. Odyſſ. III, 99. ſq. Thuc. III, 52. coll. 54. 68. Alia alibi.

εἴτε σώματος] Ad πράγματος more ſatis frequente εἴτε omiſſum eſt. V. Heindorf. ad Plat. Sophiſt. §. 21. p. 302. Hermann. ad Viger. p. 834. Aſt. ad Plat. Legg. II. p. 39. Sic et Latini. V. Heindorf. ad Horat. Sat. II, 5, 10.

ἀτυχήματα] Alibi dicit ἁμαρτήματα II, 3, 1. ἁμαρτίας I, 3, 10. ἡμαρτημένα II, 28, 3. 52, 1. κακίας II, 3, 1. 28, 1. κακά I, 1, 3. ἐλαττώματα II, 35, 2. Omninoque rhetores verba ſucceſſum denotantia ad vitia et virtutes orationis ſignificandas transferunt.

εἴ τι] Malim εἴ τινα in plurali. Reisk. Non opus. Xenoph. de rep. Lacedd. I, 5. Οὕτω δὲ συνόντων, ποθεινοτέρως μὲν ἀνάγκη σφῶν αὐτῶν ἔχειν, ἐῤῥωμενέστερα δὲ γίγνεσθαι, εἴ τι βλάστοιεν, οὕτω μᾶλλον ἢ διάκοροι ἀλλήλων εἶεν.

προφέρειν] Recte quidem ἀτυχήματα προφέρειν dicitur, ex uſu Graecorum, ἀρετὰς προφέρειν autem non uſurpatur.

διαγνῶναι, τί τὸ κράτιστον ἐν ὁτῳδήποτε βίῳ καὶ τί τὸ βέλτιστον τῶν ὑπὸ ταὐτὸ γένος ἔργων, τὴν ἀκριβεστάτην ἐξέτασιν προφέρειν καὶ μηδὲν παραλείπειν τῶν προςόντων αὐ-
752 τοῖς εἴτε κακῶν εἴτ' ἀγαθῶν. Ἡ γὰρ ἀλήθεια οὕτως εὑ-
4 ρίσκεται μάλιστα, ἧς οὐδὲν χρῆμα τιμιώτερον. Τοῦτο δὲ προθέμενος ἐκεῖνο λέγω· εἰ μέν ἐστι μοι κατὰ Πλάτωνος λόγος τις καταδρομὴν περιέχων τοῦ ἀνδρός, ὥςπερ Ζωΐλῳ, τῷ ῥήτορι, ἀσεβεῖν ὁμολογῶ, καὶ εἴ γε βουληθεὶς ἐγκώμιον αὐτοῦ γράφειν λόγους τινὰς συγκαταπλέκω τοῖς ἐπαίνοις νόμους. Οὐ γὰρ ὅτι διαβολὰς οἴομαι δεῖν γράφειν ἐν αὐ-
5 τοῖς, ἀλλ' οὐδ' ἀπολογίας. Εἰ δὲ χαρακτῆρας λόγου προελόμενος σκοπεῖν καὶ τοὺς πρωτεύοντας ἐν αὐτοῖς φιλοσόφους τε καὶ ῥήτορας ἐξετάζειν, τρεῖς μὲν ἐξ ἁπάντων ἐξελεξάμην τοὺς δοκοῦντας εἶναι λαμπροτάτους, Ἰσοκράτην τε καὶ Πλάτωνα καὶ Δημοσθένην, ἐκ δὲ τούτων αὐτῶν πάλιν προέκρινα

Verum latinismus hic est Dionysio nostro familiaris, ut προφέρειν usurpet pro εἰς φῶς ἄγειν, quomodo Latini proferre usurpant. Reisk.

4. Ζωΐλῳ] Zoilum in Platonem quoque invectum esse ut fuit in Homerum patet e p. 757, 12. Reisk. Idem memoratur in Jud. de Isaeo p. 627. sq.; Aelianus V. H. XI, 10. disertis verbis eum contra Platonem scripsisse narrat. Cf. ibi Perizon. et Villoison. Anecd. T. I. p. 203.

νόμους] Hoeschelius pro νόμους legendum putat παρανόμους: ut παράνομοι λόγοι hoc loco idem sint quod alibi παρανόμων γραφαί. Sed haud scio, an convenientius sit ἀνομοίους; vel ut *Ilovius* interpres legit ἀτόπους *absurdas*. Sylb. Videtur leg. λόγους τινὰς ἐγκαταπλέκω τοῖς ἐπαίνοις ψόγου μεμνημένους, *innectam praedicationi meae locos, in quibus mentio fiat reprehensionum ab aliis in eum intortarum*; aut ἀπολογίας ἐχομένους, vel ἀπτομένους νομίμου, *locos defensioni finitimos legitimae*; aut pro λόγους leg. est ψόγους τινὰς ἐγκαταπλέκω τοῖς ἐπαίνοις ἀνασκευάζειν βουλόμενος, *si praedicationi reprehensiones immisceam cum proposito eas refutandi*; aut sic leg. ψόγους τινὰς ἐγκ. τ. ἐπαίνοις ἀλλοτρίους, *reprehensiones ab aliis in Platonem conjectas*. Reisk. Ἐγκαταπλέκω non improbaverim, cf. de Compos. p. 146. Schaefer. De caeteris dicere non attinet. Quod Sylburg. conjecit, ἀνομοίους, idem Seidlero in mentem venerat. Sed ne sic quidem locum persanatum crediderim.

5. Δημοσθένη] Nota hic Δημοσθένη more perittosyllaborum: et mox p. 753. v. 3. Δημοσθένην, more isosyllaborum nominum. Sylb. Moeris p. 134. Δημοσθένην Ἀττικῶς, Δη-

Δημοσθένην, οὐδὲν ᾤμην οὔτε Πλάτωνα οὔτ' Ἰσοκράτην ἀδικεῖν.

753

Νὴ Δία, φησίν· ἀλλ' οὐκ ἔδει σε τὰ Πλάτωνος ἁμαρτήματα ἐξελέγχειν, βουλόμενον ἐπαινεῖν Δημοσθένην. Ἔπειτα πῶς ἄν μοι τὴν ἀκριβεστάτην βάσανον ὁ λόγος ἔλαβεν, εἰ μὴ τοὺς ἀρίστους λόγους τῶν Ἰσοκράτους τε καὶ Πλάτωνος τοῖς κρατίστοις Δημοσθένους ἀντιπαρέθηκα, καὶ καθ' ὃ μέρος ἥττους οἱ τούτων λόγοι εἰσὶ τῶν ἐκείνου μετὰ πάσης ἀληθείας ἐπέδειξα; οὐχ ἅπαντα τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις ἡμαρτῆσθαι λέγων· μανίας γὰρ τοῦτό γε· ἀλλ' οὐδ' ἅπαντα ἐπ' ἴσης κατωρθῶσθαι. Εἰ δὲ τοῦτ' οὐκ ἐποίουν, ἐπῄνουν δὲ Δημοσθένην, πάσας διεξιὼν αὐτοῦ τὰς ἀρετάς, ὡς μὲν ἀγαθὸς ὁ ῥήτωρ ἔπεισα πάντως ἂν τοὺς ἀναγνωσομένους· ὡς δὲ καὶ κράτιστος πάντων τῶν πρωτευσάντων περὶ λόγους οὐκ ἂν ἔπεισα, μὴ παρατιθεὶς αὐτῷ τοὺς ἀρίστους. Πολλὰ γὰρ τῶν καθ' αὑτὰ φαινομένων καλῶν τε καὶ θαυμαστῶν ἑτέροις ἀντιπαρατεθέντα κρείττοσιν, ἐλάττω τῆς δόξης ἐφάνη· οὕτω γέ τοι καὶ χρυσὸς ἑτέρῳ χρυσῷ παρατεθεὶς κρείττων τε καὶ χείρων εὑρίσκεται, καὶ πᾶν ἄλλο χειρούργημα καὶ ὅσων ἐνάργεια τὸ τέλος.

6 7 754

μοσθένη, τὸ ἀνάλογον, Ἑλληνικῶς. ubi cf. Pierſon. Sed Dionyſius, quod ſciam, nusquam hac forma utitnr. Itaque Δημοσθένην reſcripſi.

6. φησὶν] Malim φήσεις, dices. Sylb. Recte habet vulgata lectio φησὶν, ait, ſcil. adverſarius. Sic Latini quoque ait [et inquit] uſurpant, objectiones afferentes, quas protinus refutatum eunt. Reisk. V. interprr. ad Longin. de Sublim. II, 1.

ἔδει σε] Typothethae errore in Reiskiana editione ἔδεισε.

ἐπέδειξα] ἐπέδειξα in hac demonſtrandi ſeu oſtendendi ſignificatione legitur etiam ſupra p. 744. v. 12. et p. 746. v. 4. Alioqui uſitatius in ea ſignificatione ἀποδεῖξαι, ut illo ipſo in loco p. 744. v. pen. Ἐπιδεῖξαι enim oſtentandi ſignificationem habet frequentius, ut paulo poſt, p. 754 v. pen. et p. 760. v. 2. Sylb. Eadem qua noſtro loco poteſtate legitur etiam in Jud. de Iſocr. p. 548, 4. de Demoſth. p. 989 10. Cf. Lexic. Xenoph. T. II. p. 274. ſq.

7. ἀντιπαρατεθέντα] Παρατεθέντα in Ms. Reg. Hudſ.

ἐνάργεια] Forſan καὶ ὅσων ἐνέργεια τὸ τέλος. Hudſ. Hudſon ſibi magis placere ἐνέργεια, quam ἐνάργεια teſtatur. Ego vulgatam ſervo. Nam, ut in proverbio eſt, contraria

8 Εἰ δ' ἀχάριστον ὑπολήψεταί τις ἐν τοῖς πολιτικοῖς λόγοις τὴν ἐκ τῆς συγκρίσεως ἐξέτασιν καὶ καθ' ἑαυτὸ ἕκαστον ἀξιώσει σκοπεῖν, οὐδὲν κωλύσει τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ποιεῖν καὶ μήτε ποίησιν ἀντεξετάζειν ἑτέρᾳ ποιήσει, μήθ' ἱστορικὴν σύνταξιν ἑτέρᾳ συντάξει, μήτε πολιτείαν πολιτείᾳ, μὴ νόμον νόμῳ, μὴ στρατηγὸν στρατηγῷ, μὴ βασιλεῖ βασιλέα, μὴ βίῳ βίον, μὴ δόγματι δόγμα. Τοῦτο δ' 9 οὐκ ἄν τις συγχωρήσειε νοῦν ἔχων. Εἰ δὲ δεῖ καὶ τὰς ἐκ

---

juxta se posita, magis elucescunt. Reisk. Haud dubie male Hudsonus ἐνέργεια legendum esse suspicatur. Pertinet huc Longini locus XV, 2. ὡς ἕτερόν τι, inquit, ἡ ῥητορικὴ φαντασία βούλεται καὶ ἕτερον ἡ παρὰ ποιηταῖς οὐκ ἂν λάθοι σε, οὐδ' ὅτι τῆς μὲν ἐν ποιήσει τέλος ἐστὶν ἔκπληξις, τῆς δ' ἐν λόγοις ἐνάργεια. Sed ibi Weiskius voces ἔκπληξις et ἐνάργεια transposuit „Nam contra naturam, ait, et usum omnem poeseos et eloquentiae et contra mentem ipsius auctoris, insequenti hujus lectionis disputatione clare demonstratam fines φαντασίας in poesi dicitur esse vehementissima commotio animi, in eloquentia vero maxima rei ob oculos positae claritas et evidentia. Immo contra, haec poetae, illa oratori convenit." Haec cum pronunciaret, de poesi epica videtur cogitasse. Longinus vero, quod quae affert exempla ostendunt, inprimis tragicam respexit. Atqui hujus est ἡ ἔκπληξις sive ἡ ἔκστασις, (cf I, 4.) ut egregie probat locus Polybii II, 56, a Toupio collatus. Prosa autem oratio maximam quidem partem nonnisi evidentiam consectatur (cf. Quint. inst. orat. IV, 2, 65. Ast. ad Plat. de rep. II, 8. p. 410. sq.) ipseque Longinus XV, 8. eos carpit oratores, qui terrore auditores percellere annituntur. Cf. Interprr. ad Dionys. Jud. de Lys. p. 465. Hermog. Progymn. 10. ex emendatione Veesenmeieri, Ernesti Lex. Techn. Rhett. Gr. p. 106. 374. Lat. p. 119. 151. 378. 421. Creuzer de arte hist. Gr. p. 217. sq. Non tamen dissimulabo esse locum, qui Hudsoni conjecturae favere videatur. In libro enim de Compos. p. 412. Dionys. τέχνας memorat, ὧν ἐνέργειά τις ἡ ποίησις τὸ τέλος. At vero ibi τέχνας, ὧν ἐνέργεια τὸ τέλος non de oratione intelligendas esse, sequentia ostendunt, ubi iis musicae accensetur. Veramque esse nostro loco vulgarem lectionem non dubitabit, qui, quae viri docti, quos laudavimus, proposuerunt, inspexerit. In historiis hanc ἐνάργειαν Lucianus quoque requirit libri de histor. conscr. p. 211. Bip. eamque in Xenophonte laudat Plutarch. Artax. 8.

8. ἀντεξετάζειν] Sic et §. 17.: ἀγαθοὺς ἀγαθοῖς ἀντεξετάζων. Alibi ἀντιπαρεξετάζειν dicit. V, 11, 16, 4. 41, 8. Jud. de Demosth. p. 1059. 13.

ἑτέρᾳ συντάξει] Sc. ἱστορικῇ, quod fortasse excidit.

μήτε — μὴ] V. Schaefer. ad Soph. Oed. Col. 972. Matthiae. Gr. Gr. §. 602. Seidler. ad Eurip. Iphig. T. 343. Jacobs. in Act. Philol. Monac. T. I. Fasc. 2. p. 159.

τῶν μαρτυριῶν παρασχέσθαι σοι πίστεις, ἐξ ὧν μᾶλλόν σοι γενήσεται καταφανές, ὅτι κράτιστος ἐλέγχου τρόπος ὁ κατὰ σύγκρισιν γινόμενος, ἀφεὶς τοὺς ἄλλους αὐτῷ χρήσομαι μάρτυρι Πλάτωνι. Βουληθεὶς γὰρ ὁ ἀνὴρ ἐπιδείξασθαι τὴν αὐ- 10 τοῦ δύναμιν, ἣν εἶχεν ἐν τοῖς πολιτικοῖς λόγοις, οὐκ ἠρκέσθη ταῖς ἄλλαις γραφαῖς, ἀλλὰ καὶ κράτιστον τῶν τότε ῥητό- 755 ρων ἕτερον αὐτὸς ἐν τῷ Φαίδρῳ συνετάξατο λόγον ἐρωτικὸν

---

10. *καὶ κράτιστον*] Senſum quidem loci hujus (inquit Steph.) mihi videor aſſequi, ſed verborum ſeries et contextus non video qui ſtare poſſit eo modo, quo eſt. Hoc enim puto ſibi velle hoc in loco Dionyſium, Platonem ſtudio reprehendi Lyſiam adverſus ipſum ſcripſiſſe dialogum, cujus tamen argumentum ſit amatorium; ſed captatam in eo exagitandi Lyſiae occaſionem. Lego igitur: *ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ κρατίστου τῶν τότε ῥητ.* Illud autem, quod ſequitur, *ἐρωτικὸν εἰς τὴν ὑπόθεσιν* declarat quod infra legitur p. 762. v. 11. Haec *Steph.* Sylb. Sine dubio deſunt h. l. nonnulla. Forte ſic ſuppleas lacunam, ut ſententia ſaltim cohaerens neque inconſentanea exeat: *ἀλλὰ καὶ τὸν κράτιστον τῶν τότε ῥητόρων, Λυσίαν, ὁρῶν ἐρωτικὸν λόγον συνταξάμενον, ἕτερον καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Φαίδρῳ συνετάξατο λόγον ἐρωτικόν, οὐδὲν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν, videns Lyſiam, qui tum temporum oratorum princeps eſſet libellum amatorium compoſuiſſe, ipſe quoque alium libellum amatorium componebat, tametſi ad rem in Phaedro propoſitam nil facientem.* Reisk. Haec ut percenſeantur, non opus videtur. Stephani conjectura propterea non placet, quod Platonis oratio Phaedr. p. 237. ſqq. proprie non contra Lyſiam ſcripta dici poteſt, cum is ea non accuſetur. Neque Aſtio auſcultandum videtur, *ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κράτιστον* emendanti, de Plat. Phaedr. p. 38. Articulum certe addere debebat, cum Lyſias intelligatur (cf. Jud. de Lyſ. p. 459.), cujus orationem Plato propoſuit, ſive potius confinxit Phaedr. p. 230. ſqq. Steph. Eodem defectu laborat Heindorfii conjectura, *καὶ* in *κατὰ* mutantis ad Phaedr. p. 187. Suſpicetur aliquis Dionyſium dediſſe: *ἀλλὰ παρὰ τὸν κράτιστον.* Nam quemadmodum poſt *ἄλλος* (V. Matthiae. Gr. Gr. §. 588. *γ.* Heindorf. ad Platon. Phaed. p. 216. Stallbaum. ad Phileb. p. 51.) ſic etiam poſt *ἕτερος* praepoſitio *παρὰ* infertur, veluti Platon. Legg. VI. p. 754. e: *ἐάν τις ἕτερον φαίνηταί τι παρὰ τὰ γεγραμμένα κεκτημένος δημόσιον ἔστω τὸ τοιοῦτον ἅπαν.* Cf. Dionyſ. de Compoſ. p. 116. ibique Schaefer. Haud ſcio tamen, an ſcripſiſſe ſufficiat: *ἀλλὰ τοῦ κρατίστου*, ut Genitivus ab *ἕτερος* pendeat. V. Matthiae Gr. Gr. §. 344. Neque illud objiciendum eſt, quod proprie dici debuerit: *τοῦ κρατίστου τῶν τότε ῥητόρων λόγου ἕτερον.* Hoc enim dicendi compendium in comparationibus ſolenne eſt. V. Thuc. I, 70: *τὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τῆς πολυπειρίας ἐπὶ πλέον ὑμῶν κεκαίνωται.* Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 453. Hermann. ad Viger. p.

M

75^6
12

Ἱππίαν καὶ Πρωταγόραν καὶ Πρόδικον καὶ Γοργίαν καὶ Πῶλον καὶ Θεόδωρον καὶ Θρασύμαχον καὶ ἄλλους συχνούς, οὐκ ἀπὸ τοῦ βελτίστου πάντα περὶ αὐτῶν γράφων, ἀλλ', εἰ βούλει, καὶ ἀπὸ φιλοτιμίας. Ἦν γάρ, ἦν μὲν τῇ Πλάτωνος 13 φύσει, πολλὰς ἀρετὰς ἐχούσῃ, τὸ φιλότιμον· ἐδήλωσε δὲ τοῦτο μάλιστα διὰ τῆς πρὸς Ὅμηρον ζηλοτυπίας, ὃν ἐκ τῆς κατασκευαζομένης ὑπ' αὐτοῦ πολιτείας ἐκβάλλει, στεφανώ-

---

ἐφάνη βάθος τι ἔχειν πάνυ γενναῖον. Zeno in eodem Parmenide colloquitur. Cf. de eo Schol. ad Alcib. I. p. 119. a. Caeterum Athenaeus quoque hanc horum ſophiſtarum *διαβολὴν* Platoni exprobrat XI. p. 505. c. d.

ἀπὸ τοῦ βελτίστου] i. e. honeſto conſilio, mero veritatis ſtudio. V. §. 14: *ἀπὸ τοῦ βελτίστου δι' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν.* II, 2, 1: *ἀπὸ παντὸς τοῦ βελτίστου κρίνειν τὰ πράγματα καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι χρῆμα τῆς ἀληθείας τιμιώτερον.* Antiqq. III, 5: *ἐκτὸς εἶναι φιλίας τε καὶ ἔχθρας τῆς πρὸς τὸν στρατηγὸν καὶ ἀπὸ παντὸς τοῦ βελτίστου κρίνειν τὸν ἄνδρα.* Adde III, 22. p. 477. 2. p. 676. 11. Cf. Heindorf. ad Plat. Gorg. §. 125, p. 192 ſq. Aſt. ad Phaedr. p. 239.

13. *ἦν γάρ, ἦν μέν*] Pro poſteriori *ἦν* vel *μέν* rectius fortaſſe legemus *ἐν*, *in*. Sylb. Mihi videtur poſterius *ἦν* ſervandum, ut loco opportuno cum gravitate et efficacia iteratum, ut ſic procedat: *ἦν γάρ*, *erat enim*, *ἦν*, *erat utique*, *erat ſine controverſia*, *ἐν τῇ Πλ.* Reisk. Cf. Demoſth. Phil. I. p. 45. in.: *εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ.* Phil. III. p. 120. m.: *ἦν τι τότ', ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν.* De Corona p. 328. in.: *ἔστι γάρ, ἔστιν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει.* C. Ariſtog. I. p. 792: *οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι.* Adde ib. p. 793. Olynth. I. p. 14. De reb. in Cherſ. p. 104. C. Mid. p. 529. Aſt. ad Plat. Legg. T. II. p. 5. ſq. Sed in his locis diplaſiaſmus proficiſcitur a vehementiore animi commotione: quae cum noſtro loco ὥσπερ ἐξ ἀέρος εὐδίου καὶ σταθεροῦ καταῤῥαγῆναι videatur (I, 2, 10.), Dionyſium ſcripſiſſe putarem: *ἡ γὰρ ἦν ἐν* (v. Hoogeveen. de particc. p. 354. Schütz.), niſi eum ſubinde minus apte Demoſthenem imitari meminiſſem. Itaque ſi locus ſanus eſt, particulae *μέν* poſt *ἦν* reſpondebit *δέ* poſt *ἐδήλωσε*.

διὰ τῆς πρὸς Ὅμηρον ζηλοτυπίας] Aemulationem etiam Longinus ſtatuit XIII, 4; eam vero cum Dionyſio aliisque non ab invidia repetendam eſſe, luculenter docet Morgenſtern. Comment. III. de Plat. Rep. p. 256. ſqq.

στεφανώσας καὶ μύρῳ χρίσας] V. Plat. Polit. III, 9. p. 398. a: *Ἄνδρα δή, ὡς ἔοικε, δυνάμενον ὑπὸ σοφίας παντοδαπὸν γίγνεσθαι καὶ μιμεῖσθαι πάντα χρήματα, εἰ ἡμῖν ἀφίκοιτο εἰς τὴν πόλιν αὐτός τε καὶ τὰ ποιήματα, βουλόμενος ἐπιδείξασθαι, προσκυνοῖμεν ἂν αὐτὸν ὡς ἱερὸν καὶ θαυμαστὸν καὶ ἡδύν, εἴποιμεν δ' ἄν, ὅτι οὐκ ἔστι τοιοῦτος ἀνὴρ ἐν τῇ πόλει παρ' ἡμῖν, οὔτε θέμις*

νοι καὶ ἀντιπαρεξετάζειν αὐτῷ τοὺς τῶν ἐπακμασάντων λόγους βουλόμενοι;

Ἔπειτ' οὔτε μόνος οὐδὲ πρῶτος ἐπιφανήσομαι περὶ 15 Πλάτωνος ἐπιχειρήσας τι λέγειν· οὐδ' ἄν τις ἔχοι κατ' αὐ- 757 τὸ τοῦτο μέμψασθαί με τὸ μέρος, ὅτι τὸν ἐπιφανέστατον τῶν φιλοσόφων καὶ πλείοσιν ἢ δώδεκα γενεαῖς ἐμαυτοῦ πρεσβύτερον ἐξετάζειν ἐπεβαλόμην, ὡς δὴ διὰ τοῦτο δόξης τινὸς τευξόμενος. Πολλοὶ γὰρ εὑρεθήσονται πρὸ ἐμοῦ τοῦτο πεποιη- 16 κότες, οἱ μὲν κατὰ τὸν ἐκείνου γενόμενοι χρόνον, οἱ δὲ λίαν ὕστερον ἐπακμάσαντες. Καὶ γὰρ τὰ δόγματα διέβαλον αὐτοῦ τινες καὶ τοὺς λόγους ἐμέμψαντο· πρῶτον μὲν ὁ γνησιώτατος αὐτοῦ μαθητής, Ἀριστοτέλης, ἔπειτα οἱ περὶ

---

15. οὐδὲ μόνος, οὐδὲ πρῶτος ἐγὼ φανήσομαι] Malim οὔτε μόνος, οὔτε πρῶτος ἐγὼ φανήσομαι. Reisk. Sufficiebat prius οὐδὲ in οὔτε mutasse. V. Werfer. in Act. Philoll. Monacc. T. I. F. 2. p. 260. Ast. ad Plat. Legg. I., 4. Reisig Conjectt. p. 213 sq. Poppo observv. in Thuc. p. 26. id. de usu part. ἄν. p. 36. Erravit in hoc genere Reisk. ad Dionys. Antiqq. R. p. 232. 6. et saepius. At dixerit aliquis, mutatione omnino non opus fuisse, cum οὐδὲ — οὐδὲ et οὐδὲ — οὔτε subinde sibi respondeant. Sed qui loci ex hoc genere laudari possunt, eorum vel alia ratio est, vel corrigendi sunt, veluti Hymn. in Cerer. 22. ἰάχησε δ' ἄρ' ὄρθια φωνῇ, Κεκλομένη πατέρα Κρονίδην ὕπατον καὶ ἄριστον. Οὐδέ τις ἀθανάτων, οὔτε θνητῶν ἀνθρώπων Ἤκουσεν φωνῆς. Ibi οὐδὲ dispescendum videtur in οὐ δέ, quomodo cum Ilgenius ediderit, miror non secutos esse Hermannum et Wolfium. Eadem correctione opus Odyss. VIII, 344. Ὣς ἔφατ'. ἐν δὲ γέλως ὦρτ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν. Οὐ δὲ (v. οὐδὲ) Ποσειδάωνα γέλως ἔχε caet. De loco Thucydideo III, 48. ubi μηδὲ — μήτε ante Haackium legebatur, corrigendo monuerunt Elmslej. ad Med. 4. 5. Hermann. in hujus cens. Classic. Journ. nr. XXXVIII. Jun. 1819. p. 275. Poppo obss. p. 136. Quod harum, quas diximus, particularum responsionem improbandam putamus, id ea ratione nititur, quod cum δὲ particula adversativa sit, οὐδὲ non usurpari posse videtur, nisi, cui opponatur, praecesserit.

τι λέγειν] Modeste dictum puta pro reprehendere. Eadem quae hic infra disputat II, 5, 5 sqq.

γενεάν] *aetatem*, triginta circiter annorum esse docent Alberti ad Hesych. s. v. T. I. p. 814. n. 18. Goeller de situ Syrac. p. 196. sq.

16. διέβαλον] *rejiciebant*. V. Schaefer. ad libr. de Compos. p. 120.

Ἀριστοτέλην] V. ad II, 5, 4.

ἔσχον ἐν τῇ συγκρίσει τῶν χαρακτήρων, ἱκανῶς ἀπολελόγημαι καὶ σοί γε, ἡμῖν φίλτατε.

II. Λοιπὸν δ' ἐστί μοι καὶ περὶ αὐτῶν, ὧν εἴρηκα, λόγων 758 περὶ τἀνδρὸς ἐν τῇ περὶ τῶν Ἀττικῶν πραγματείᾳ ῥητόρων, εἰπεῖν· θήσω δ' αὐταῖς λέξεσιν, ὡς ἐκεῖ γέγραφα· Ἡ δὲ 2 δὴ Πλατωνικὴ διάλεκτος βούλεται μὲν εἶναι καὶ αὐτὴ μίγμα ἑκατέρων τῶν χαρακτήρων, τοῦ τε ὑψηλοῦ καὶ ἰσχνοῦ, καθάπερ εἴρηταί μοι πρότερον· πέφυκε δ' οὐχ ὁμοίως πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς χαρακτῆρας εὐτυχής. Ὅταν μὲν οὖν τὴν 3 ἰσχνὴν καὶ ἀφελῆ καὶ ἀποίητον ἐπιτηδεύῃ φράσιν, ἐκτόπως ἡδεῖα ἐστι καὶ φιλάνθρωπος· καθαρά τε γὰρ ἀποχρώντως γίνεται καὶ διαυγής, ὥςπερ τὰ διαφανέστατα τῶν ναμάτων·

ἀπολελόγισμαι] Malim ἀπολελόγημαι, non ab ἀπολογίζειν [ἀπολογίζεσθαι], sed ab ἀπολογεῖσθαι. Forte quoque leg. καὶ ἄλλοις καὶ σοί γε πρώτῳ, ὦ ἡμῖν φίλτατε. Reisk. Ἀπολελόγημαι repoſui. Ammon. p. 19. ἀπολογεῖσθαι καὶ ἀπολογίζεσθαι διαφέρει· ἀπολογεῖσθαι μὲν γάρ ἐστι τὸ ἐπὶ τῷ λόγῳ τὴν κατηγορίαν ἀνασκευάζειν· ἀπολογίζεσθαι δὲ τὸ ἀποδοῦναι τὸν λόγον τῶν δαπανημάτων. Altera correctio non neceſſaria videbatur.

II, 1. ἐν τῇ περὶ τῶν Ἀττικῶν πραγματείᾳ ῥητόρων] Ex hoc loco intelligimus, tertiam partem de Atticis ſcriptoribus, cujus ſupra meminit in Praefatione ad Ammaeum p. 451. pen. a Dionyſiio abſolutam quidem fuiſſe, ſed non ad nos perveniſſe integram. Sylb.

αὐταῖς λέξεσιν] *iisdem verbis*, cf. II, 11, 5. θήσω δὲ καὶ τὴν λέξιν αὐτοῦ dicit II, 13, 2. 39, 3. *Κατὰ λέξιν*, *ad verbum*, quavis fere pagina legitur. V. I, 2, 14. II, 7, 3. 12, 2. 13, 4. 25, 2. 40, 1.

2. μίγμα] Pro δεῖγμα [quemadmodum vulgo legitur] quidam codices habent μίγμα, teſte Steph. Sylb. Atque ita in cod. Reg. quo uſus eſt forſan Stephanus, cujusque variantes lectiones ad nos ſumma cum humanitate transmiſit vir egregius, *Jacobus Lequien*. Incertum plane, utram ſcripturam ſecutus eſt *Sigonius*, qui loci hujus interpretationem elegantiſſimam inſeruit in *Librum de Dialogo*. Hudſon. Non dubitavi recipere vocem ad ſenſum unice aptam, cum eadem in Jud. de Demoſth. p. 964. ubi noſter locus repetitur, nulla varietate legatur.

3. καθαρά τε γάρ] *Te* in Jud. de Demoſth. p. 965. 5. deerat atque ex noſtro loco a Sylburgio inſertum eſt.

ναμάτων] Idem Stephanus adnotat quosdam codd. hic σωμάτων habere pro ναμάτων et §. 4. ἱλαρόν pro χλοερόν et §. 5. κάλλιστον pro κάλλιον. Sed ibi rectius forſan compoſite legerimus καλλιεπεῖν, ſicut praecedit περιττολογίαν. Sylb. In codd. quibusdam, notante Stephano, ναμάτων pro σωμάτων. In cod.

οὔτε τὸ λιγυρὸν ἔοικεν ἐμφαίνειν λάλον οὔτε τὸ κομψὸν θεατρικόν. Ὅταν δ᾽ εἰς τὴν περιττολογίαν καὶ τὸ κάλλιον 5 εἰπεῖν — ὃ πολλάκις εἴωθε ποιεῖν — ἄμετρον ὁρμὴν λάβῃ, πολλῷ χείρων ἑαυτῆς γίγνεται. Καὶ γὰρ ἀηδεστέρα τῆς ἑτέρας καὶ κάκιον ἑλληνίζουσα καὶ παχυτέρα φαίνεται· Μελαίνει τε γὰρ τὸ σαφὲς καὶ ζόφῳ ποιεῖ παραπλήσιον, ἕλκει τε μακρὸν ἀποτείνουσα τὸν νοῦν, συστρέψαι δὲ δέον ἐν ὀλίγοις ὀνόμασι, ἐκχεῖται εἰς ἀπειροκάλους περιφράσεις, 760

---

reddita est VI, 83. poteratque adstrui comparando loco gemino V, 89. Sed in Dionysium eam non invexerim, cum vulgaris lectio eundem sensum fundat et in Jud. de Demosth. repetita legatur. Eadem vi καλλιλογεῖσθαι dicitur De Compos. p. 38. et καλλωπίζειν II, 30, 1. Jud. de Demosth. p. 1008. 6. 1034. 11. cf. Ernest. l. l. p. 169. καλλιγραφεῖσθαι Longin. XXXIII, 5. ubi v. Morus. De adjectivo καλλιεπής v. Schaefer. ad l. de Compos. p. 236. Καλλιλογία cum σεμνότης conjungitur ib. p. 214. de Vett. Script. Cens. p. 427. 10. cum μεγαλοπρέπεια ib. p. 425. 6. cum utroque de Compos. p. 210. Jud. de Demosth. p. 963.

5. γίγνεται] In Jud. de Demosth. γίνεται.

τῆς ἑτέρας] sc. λέξεως, ejus, quam modo ut egregiam descripsit.

μελαίνει τε γάρ] Quid si abesset γάρ? Huds. Scilicet e Jud. de Demosth., ubi h. l. γάρ non legitur, hanc conjecturam duxit!

ζοφῷ ποιεῖ] ζοφοποιεῖ in Cod. Reg. Huds.

ἕλκει τε μακρὸν ἀποτ.] Vide, ne legendum sit: ἕ. τ᾽ εἰς μ. ἀ. Cf. Phot. Bibl. Cod. 177: εἰς μήκιστον ὁ νοῦς ἀποτείνεται τῶν προκειμένων. Idem valet μηκύνειν. Contrarium est συστρέφειν. Cf. Τέχνη Ῥητορ. p. 310. Schott. Ernest. l. l. p. 99. Τὸν νοῦν ad utrumque verbum pertinet, ad ἕλκει et ad ἀποτείνουσα (pro quo in Jud. de Demosth. male ἀποτείνασα scribitur.) Cf. Plat. Phaed. p. 99. b. ὃ δή μοι φαίνονται ψηλαφῶντες οἱ πολλοὶ ὥςπερ ἐν σκότει ἀλλοτρίῳ ὀνόματι προςχρώμενοι ὡς αἴτιον αὐτὸ προςαγορεύειν, ubi v. Heindorf. Thuc. I, 124: Τὴν καθεστηκυῖαν ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλιν τύραννον ἡγησάμενοι ἐπὶ πᾶσιν ὁμοίως καθεστάναι, ὥςτε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι (repete ἄρχειν), παραστησώμεθα ἐπελθόντες. Ib. c. 128: Ἀναστήσαντές ποτε ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ποσειδῶνος ἀπὸ Ταινάρου τῶν Εἱλωτῶν [τοὺς] ἱκέτας ἀπαγαγόντες διέφθειραν. (cf. Schol. ad Aristoph. Acharn. 509.) VII, 1. ἔπεισαν — τοῖς ἐκ τῶν νεῶν τῶν σφετέρων ναύταις, ὅσοι μὴ εἶχον ὅπλα παρασχεῖν. ubi, ut in similibus, commata non recte adhiberi puto. — Distinctionem maximam post νοῦν minima permutavi. In Jud. de Demosth. legitur: τὸν νοῦν, συστρέψαι δέον ἐν ὀλ. ὀν. ἐκχεῖται δ᾽ εἰς.

πλοῦτον ὀνομάτων ἐπιδεικνυμένη κενόν· ὑπεριδοῦσά τε τῶν κυρίων καὶ ἐν τῇ κοινῇ χρήσει κειμένων τὰ πεποιημένα ζητεῖ καὶ ξένα καὶ ἀρχαιοπρεπῆ. 6 Μάλιστα δὲ χειμάζεται περὶ τὴν τροπικὴν φράσιν. Πολλὴ μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἐπιθέτοις, ἄκαιρος δ' ἐν ταῖς μετωνυμίαις, σκληρὰ δὲ καὶ οὐ σώζουσα τὴν ἀναλογίαν ἐν ταῖς μεταφοραῖς γίγνεται· ἀλληγορίας τε περιβάλλεται μακρὰς καὶ πολλὰς οὔτε μέτρον ἐχούσας οὔτε καιρόν· σχήμασί τε ποιητικοῖς ἐσχάτην προσβάλλουσιν ἀηδίαν, καὶ μάλιστα τοῖς Γοργιείοις, ἀκαίρως καὶ μειρακιωδῶς ἐναβρύνεται· καὶ πολυτέλειά τις ἐστὶν ἐν τοῖς τοιούτοις παρ' αὐτῷ, ὡς καὶ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς εἴρηκέ που καὶ ἄλλοι συχνοὶ πρότερον· οὐ γὰρ ἐμὸς ὁ μῦθος.

πλοῦτον — κενόν] Πλοῦτον ὀνομάτων ἐπιδεικνυμένη κενὸν τῶν κυρίων in Ms. Reg. Hudf.

6. ἐπωνυμίαις] Procul dubio legendum μετωνυμίαις. Nam ἐπωνυμίαι ad τὴν τροπικὴν φράσιν parum faciunt. Sylb. Μετωνυμίαις haud cunctanter recepi, cum praefertim in Jud. de Demofth. ita legatur. Ibidem γάρ poft μέν e noftro loco infertum.

γίγνεται] Iterum γίνεται in Jud. de Demofth. fcribitur.

Γοργείοις] Malim Γοργιείοις· non enim Gorgus eft, fed Gorgias, a quo appellativum deductum eft. Reisk. Γοργιείοις exhibui, quomodo et in Jud. de Demofth. Reiskius dedit.

ἐστιν] Ἐστιν in Jud. de Demofth. e noftro loco infertum.

πρότερον] Inclufum πρότερον in quibusdam tantum codicibus legi, adnotat Steph. Sylb. Adeft tamen in Jud. de Demofth. nec dubitavi, quin uncis liberarem. Cf. I, 1, 16.

οὐ γὰρ ἐμὸς ὁ μῦθος] Haec non fine acerbitate ex Platonis Sympofio V, 2. Wolf. p. 177. a. Steph. traducta funt, ubi ad Euripidis Melanippae verfum alluditur, quem Nofter fervavit in Arte Rhet. VIII, 10. p. 152. Schott.: οὐκ ἐμὸς ὁ μῦθος, ἀλλ' ἐμῆς μητρὸς πάρα. Eundem refpicit in Jud. de Ifocr. p. 559. 10: οὗτος οὐκ ἐμὸς ὁ λόγος. Eodem modo in Epift. prima ad Ammaeum p. 725. 7: οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος οὗτος, Platonis verba funt, five potius Stefichori, quem ille expreffit, Phaedri c. 22. ed. Aft. p. 244. a. Steph.: οὐκ ἔστ' ἔτυμος ὁ λόγος. Jisdem utitur Athenaeus V. p. 216. b: οὐκ ἐστὶ δ' ἔτυμος ὁ λόγος οὗτος. et XI. p. 505. b: οὐκ ἔστ' ἔτυμος λόγος οὗτος. Quos locos propofui, ne quis apud Dionyfium ante λόγος articulum inferendum cenfeat: qui etfi addi potuit, non tamen neceffarius eft. Eo enim deficiente conftructio haec eft: οὗτος (fc. ὁ λόγος) οὐκ ἔτυμος λόγος ἐστίν. Nonnifi collocatione differt Thucydidei hujus loci ratio I, 1: κίνησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο. Eidem Euripidis verfui alludit Plutarch. Sympofiac. IV, 1, 2. p. 661. a.

Μηδεὶς δέ με ταῦτα ἡγείσθω λέγειν ἁπάσης καταγινώσκοντα τῆς ἐγκατασκεύου καὶ ἐξηλλαγμένης λέξεως, ᾗ κέχρηται Πλάτων· οὐ γὰρ ἂν οὕτω σκαιός, μηδ' ἀναίσθητος ἐγὼ γενοίμην, ὥστε ταύτην τὴν δόξαν περὶ ἀνδρὸς τηλικούτου λαβεῖν· ἐπεὶ πολλὰ καὶ περὶ πολλῶν οἶδα μεγάλα καὶ θαυμαστὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἄκρας δυνάμεως ἐξενηνεγμένα ὑπ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἐκεῖνο ἐνδείξασθαι βουλόμενον, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἁμαρτήματα ἐν ταῖς κατασκευαῖς εἴωθεν ἁμαρτάνειν καὶ χείρων μὲν αὐτὸς αὐτοῦ γίνεται, ὅταν τὸ μέγα διώκῃ καὶ περιττὸν ἐν τῇ φράσει, μακρῷ δέ τινι ἀμείνων, ὅταν τὴν ἰσχνὴν καὶ ἀκριβῆ καὶ δοκοῦσαν μὲν ἀποίητον εἶναι, κατεσκευασμένην δ' ἀμωμήτῳ καὶ ἀφελεῖ κατασκευῇ διάλεκτον εἰςφέρῃ· ἢ γὰρ οὐδὲν ἁμαρτάνει καθάπαξ, ἢ βραχύ τι κομιδῇ καὶ οὐκ ἄξιον κατηγορίας. Ἐγὼ δ' ἠξίουν τηλικοῦτον ἄνδρα πεφυλάχθαι πᾶσαν ἐπιτίμησιν. Ταῦτα μέντοι καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον γε- 7 761 8

---

7. ταῦτα] In Jud. de Demosth. τὰ τοιαῦτα.

ἡγείσθω] Ib. ὑπολάβῃ.

ᾗ κέχρηται] Ib. ᾗ e nostro loco insertum, ut mox καί ante περὶ πολλῶν et deinde τά ante τοιαῦτα.

μεγάλα καὶ θαυμαστά] Fuit, cum καλὰ καὶ θαυμαστά legendum putarem, quae verba conjunguntur I, 1, 7. cf. 5, 6. Sed v. I, 5, 18. II, 28, 1. Ernest. l. l. p. 205. s.

βουλόμενος] Malim βούλομαι, volo. Sylb. Βουλόμενον dedi de meo pro vulgari βουλόμενος [quod vitium in Jud. de Demosth. tollere oblitus est], qui accusativus aptus est e superioribus: μηδείς με ταῦτα λέγειν ἡγείσθω, ἁπάσης καταγινώσκοντα — Reisk.

αὐτὸς αὑτοῦ] Vulgo αὐτοῦ. V. Matthiae. Gr. Gr. §. 452.

8. ταῦτα γὰρ οἵτε κατ' αὐτὸν γενόμενοι πάντες ἐπιτιμῶσιν, ὧν τὰ ὀνόματα οὐδὲν δεῖ με λέγειν] Quid. codd. ταῦτα μέντοι καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον γενόμενοι ὡς ἁμαρτάνοντι τῷ ἀνδρὶ ἐπιτιμῶσιν, ὧν τὰ ὀνόματα οὐδὲν δέομαι λέγειν, teste Stephano. Sylb. Atque ita quidem in Ms. Reg. Hud s. Sic plane est in Jud. de Demosth., nisi quod ibi pro οὐδέν legitur οὐθέν. Suspiceris igitur ex illo loco codicum istorum lectionem fluxisse. Sed quamquam οἵ τε nihil offensionis habet, γάρ tamen aegre defendi potest, minus etiam πάντες, cum Dionysius vix dicere potuerit, ea, quae notaverit, vitia Platoni ab omnibus, qui ea aetate vixerint, exprobrata esse. Tum vocibus τῷ ἀνδρί non lubenter careas. Denique pro δεῖ με Dionysium δέομαι scripsisse, equidem persuasum habeo. V. II, 8, 5: παραδείγμα-

Παράδειγμα δὲ ποιοῦμαι τῆς γε ὑψηλῆς λέξεως ἐξ ἑνὸς 9 βιβλίου τῶν πάνυ περιβοήτων, ἐν ᾧ τοὺς ἐρωτικοὺς διατίθεται λόγους πρὸς ἕνα τῶν γνωρίμων, Φαῖδρον, ἀφ᾽ οὗ τὴν ἐπιγραφὴν εἴληφε τὸ βιβλίον. Ἐν γὰρ δὴ τῷ συγγράμματι τούτῳ πολλὴν μὲν ὥραν ἔχει καὶ χαρίτων ἐστὶ μεστὰ τὰ πρῶτα ταυτί· „Ὦ φίλε Φαῖδρε, ποῖ δὴ καὶ πόθεν; Φαι. 10 Παρὰ Λυσίου, ὦ Σώκρατες, τοῦ Κεφάλου· πορεύομαι δὲ πρὸς περίπατον ἔξω τείχους. Συχνὸν γὰρ ἐκεῖ διέτριψα χρόνον καθήμενος ἐξ ἑωθινοῦ“ — μέχρι τῆς ἀναγνώσεως 765 τοῦ Λυσιακοῦ λόγου καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἕως τινός. Εἶτ', ὥσπερ ἐξ ἀέρος εὐδίου καὶ σταθεροῦ πολὺς ἄνεμος καταῤῥαγείς, ταράττει τὸ καθαρὸν τῆς φράσεως, εἰς ποιητικὴν ἐκφέρων ἀπειροκαλίαν, ἐνθένδε ἀρξάμενος· „Ἄγετε δή, ὦ Μοῦσαι, εἴτε δι' ᾠδῆς εἶδος λίγειαι εἴτε διὰ γένος τὸ Λιγύων μουσικὸν ταύτην ἔσχετε τὴν ἐπωνυμίαν, ξύμ μοι λαβέσθε τοῦ μύθου.“ Ὅτι δὲ ψόφοι ταῦτ' ἐστὶ καὶ διθυραμ- 11

---

10. *χρόνον, καθήμενος*] Comma ſuſtuli. Nam *διέτριψα καθήμενος* arcte jungenda ſunt. Cf. Matthiae, Gr. Gr. §. 552. 1.

(*μέχρι — ἕως τινός.*)] Incluſa in excuſis Platonis exemplaribus deſiderari annotat Stephanus. Recte: ſunt enim Dionyſii. Sylb. Uncos ſuſtuli, quibus verba *μέχρι τῆς ἀναγνώσεως* usque ad *ἕως τινός* in vulgatis ſunt incluſa. Reisk. Idem faciendum in Jud. de Demoſth., ubi *Φαῖ.* et mox *ὦ* ante *Μοῦσαι* exciderat.

σταθεροῦ] Vox in Phaedro ipſo p. 242. b. legitur, ubi Schol. *σταθερόν, τὸ σφόδρα θερμόν, ἀπὸ τῆς ἐν τῷ θέρει μεσημβρίας.* Plura dabit Ruhnken. ad Tim p. 235. ſq. Adde Phot. p. 393. ſq. *ἀὴρ εὔδιος* idem eſt, quod *εὐδία* de qua voce v. Lexic. Xenoph. T. II. p. 388.

„*Ἄγετε δή — τοῦ μύθου.*“] Phaedr. p. 237. a. ubi *διὰ γένος μουσικὸν τὸ Λιγύων ταύτην ἔσχετ' ἐπωνυμίαν.* Cf. ibi interprr.

ξύμμοι λαβέσθε] Nota poeticam tmeſin ſive hypallagen, *ξύμμοι λαβέσθε* pro *ξυλλαβέσθε μοι.* Sic paullo poſt v. 13. *καὶ ὑπὸ αὖ τῶν ἑαυτῆς συγγενῶν ἐπιθυμιῶν.* Sylb. Apud proſarios quoque haec tmeſis non tam rara eſt, quam nonnulli opinantur. Cf. Xenoph. Cyrop. IV, 1, 13. Sympoſ. VIII, 17. Ariſtoph. Veſp. 1290 (1281). Julian. Caeſ. p. 217. c. Matthiae Gr. Gr. §. 594, 2. Schaefer. ad Long. p. 417. ſq. Spohn. ad Iſocr. Paneg. c. 2. Neque eſt, cur cum Aſtio ſtatuatur Platonis locum vel ex carmine quopiam deſumtum vel ad poetae alicujus verſus adumbratum eſſe.

11. *ψόφοι ταῦτ' ἐστί*] Cf. Xenoph. Cyrop. IV, 2, 1: *συμφορὰν τοῦτο ἡγούμεθα εἶναι.* Thuc. I, 35: *πολλὰ — τὰ ξυμφέ-*

12

764

ἀκούε. Τῷ ὄντι γὰρ θεῖος ἔοικεν ὁ τόπος εἶναι, ὥστ' ἐὰν ἄρα πολλάκις νυμφόληπτος, προϊόντος τοῦ λόγου, γένωμαι, μὴ θαυμάσῃς. Τὰ νῦν γὰρ οὐκέτι πόῤῥω διθυράμβων φθέγγομαι." Ἐν τούτοις μὲν οὖν τὸ μὲν πραγματικὸν οὐδαμῇ 13 μέμφομαι τοῦ ἀνδρός, τῆς δὲ λέξεώς τι μόριον τὸ περὶ τὴν τροπικήν τε καὶ διθυραμβικὴν φράσιν ἔκπιπτον, ἐν οἷς οὐ κρατεῖ τοῦ μετρίου· ἐπιτιμῶ τ' οὐχ ὡς τῶν τυχόντων τῷ, ἀλλ' ὡς ἀνδρὶ μεγάλῳ καὶ ἐγγὺς τῆς θείας ἐληλυθότι φύσεως, ὅτι τὸν ὄγκον τῆς ποιητικῆς κατασκευῆς ἐπὶ λόγους ἤγαγε φιλοσόφους, ζηλώσας τοὺς περὶ Γοργίαν, ὥστε καὶ διθυράμβοις τινὰ ποιεῖν ἐοικότα καὶ μηδ' ἀποκρύπτεσθαι τοῦτο τὸ ἁμάρτημα, ἀλλ' ὁμολογεῖν. Καὶ σύ γ' αὐτός, ὦ βέλτιστε Γναῖε, ὁμοίαν ἐμοὶ γνώμην περὶ τἀνδρὸς ἔχων φαίνῃ δι' 14 765 αὐτῆς γέ τοι τῆς ἐπιστολῆς, ἐν οἷς κατὰ λέξιν οὕτω γράφεις· „Ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἑτέροις σχήμασι ῥᾴδιον πεσεῖν μέ-

---

ἐὰν ἄρα πολλάκις] *si forte*, v. Heindorf. ad Phaed. p. 19.

13. τι μόριον] An τὸ μ.?

ἐπιτιμῶ τ' οὐχ] [Pro τ'] malim δέ. Reisk. Non opus.

ἐπὶ λόγους] ἐπὶ pro vulgatis καὶ cum Hoeschelio reposui nec dubito, quin ea sit vera lectio. Sylb. Haud scio tamen, an verius sit εἰς. Cf. fragm. libri de Imit. ap. Schol. Hermog. in Maji Ined. p. 102. ed. Francof.: *Πρῶτον* (l. πρῶτος) ἐκεῖνος (*Γοργίας*) τὴν ποιητικὴν καὶ διθυραμβώδη λέξιν εἰς τοὺς πολιτικοὺς εἰσήνεγκε λόγους. et ib. *Γοργίας* τὴν ποιητικὴν ἑρμηνείαν μετήνεγκε εἰς λόγους πολιτικούς, οὐκ ἀξιῶν ὅμοιον τὸν ῥήτορα τοῖς ἰδιώταις εἶναι.

14. ἐν οἷς] Conjecerit aliquis ἐν ᾗ, quod interpres expressit. Sed ἐν οἷς jungendum est cum φαίνῃ, quamquam ita potius ἐξ ὧν expectaris. Caeterum quod dicit, apertum esse, Cnejum eandem, quam se, de Platonis dictione sententiam habere, id mihi quidem ex illius litterarum fragmentis, quae Dionysius proposuit, elucere non videtur.

„Ἐν μὲν γὰρ τοῖς —] Locum subdifficilem hoc modo convertit interpres: *In aliis quidem dicendi formis facile est tenere medium quiddam inter laudem et reprehensionem; in compositione vero, quod non successit, omni ex parte aberrat. Itaque mihi sentire videris hos viros, non ex rebus periculosissimis neque paucioribus, sed ex plurimis et ex iis, in quibus rectum cursum tenuerunt, perpendendos esse.* Horum fere nihil probari potest. Ac primum ῥᾴδιόν ἐστι hic non significare *facile est*, sed *ferri potest, veniam habet*, oppositio ostendit.

δεῖ μιμεῖσθαι, περὶ τούτου δ' ἀτελής. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ Ἡροδότου τε καὶ Θουκυδίδου καὶ Ξενοφῶντος καὶ Φιλίστου καὶ Θεοπόμπου — τούτους γὰρ ἐκκρίνω τοὺς ἄνδρας 2 εἰς μίμησιν ἐπιτηδειοτάτους — τάδε γράφω· Εἰ δὲ δεῖ καὶ περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, περὶ μὲν Ἡροδότου καὶ Θουκυδίδου ταῦτα φρονῶ· Πρῶτον ὅ, τι καὶ σχεδὸν ἀναγκαιότατον ἔργον ἁπάντων ἐστὶν τοῖς γράφουσιν ἱστορίας, ὑπόθεσιν ἐκλέ-

---

περὶ τούτου δ' ἀτελής] Forſan legendum *οὗτος δὲ ἀτελής*. Sylb. Vel poteſt etiam legi *περὶ δὲ τούτου ἀτελής μὲν ἔτι μοί ἐστιν ἡ πραγματεία*. Reisk. Equidem locum non ſollicitaverim.

ἄνδρας εἰς] Interponendum videtur *ὡς*. Reisk. Facile hac particula caremus.

2. *πρῶτον, ὅτι — τοῖς ἀναγνωσομένοις τοῦτο Ἡρ.*] Inverte: *ὅ, τι πρῶτον καὶ* — *quod primum et paene inter omnia factu maxime neceſſarium eſt — id fecit Herodotus*. Latinismus hic eſt Dionyſio familiaris. Reisk. Quem Latinismum dicat, non perſpicio. Scribendum autem fuiſſe locum ea, qua Reiskius ſuaſit, ratione, quivis intelligit. Relativum ſecundo loco poſitum nihil offenſionis habet. V. Xenoph. Sympoſ. IV, 22: *τί δῆτα, οὕτως ὅμοιον εἴδωλον ἔχων πράγματά μοι παρέχεις ἄγεις τε, αὐτὸν ὅπου ὄψει*. Thuc. II, 96: *Ἀγριᾶνας δὲ καὶ Ἀγριᾶνας καὶ Λαιαίους καὶ ἄλλα ὅσα ἔθνη Παιονικά, ὧν ἦρχε — καὶ ἔσχατοι τῆς ἀρχῆς οὗτοι ἦσαν — μέχρι Γρααίων καὶ Λαιαίων Παιόνων*. ubi nihil tento, *ὧν* ad *ἔθνη Παιονικά* referens et *μέχρι Γρ. κ. λ. Π.* arcte cum *ἦρχε* jungens. Alia alio loco dabimus.

ἱστορίας] *Ἱστορίαν* in Ms. Reg. Hudſ. Ad rem quod attinet, eadem in Archaeologiae prooemio diſputat: *ἐπείσθην*, inquit, *ὅτι τοὺς προαιρουμένους μνημεῖα τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς τοῖς ἐπιγινομένοις καταλιπεῖν, ἃ μὴ συναφανισθήσεται τοῖς σώμασιν ὑπὸ τοῦ χρόνου, καὶ πάντων μάλιστα τοὺς ἀναγράφοντας ἱστορίας, ἐν αἷς καθιδρύσθαι τὴν ἀλήθειαν πάντες ὑπολαμβάνομεν, ἀρχὴν φρονήσεώς τε καὶ σοφίας οὖσαν, πρῶτον μὲν ὑποθέσεις αἱρεῖσθαι καλὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ πολλὴν ὠφέλειαν τοῖς ἀναγνωσομένοις φέρουσαν, ἔπειτα παρασκευάζεσθαι τὰς ἐπιτηδείους εἰς τὴν ἀναγραφὴν ἀφορμὰς μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας τε καὶ φιλοπονίας. Οἱ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἀδόξων πραγμάτων ἢ πονηρῶν ἢ μηδεμιᾶς σπουδῆς ἀξίων ἱστορικὰς καταβαλλόμενοι πραγματείας, εἴτε τοῦ προελθεῖν εἰς γνῶσιν ὀρεγόμενοι καὶ τυχεῖν ὁποιουδήποτε ὀνόματος, εἴτε περιουσίαν ἀποδείξασθαι τῆς περὶ λόγων δυνάμεως βουλόμενοι, οὔτε τῆς γνώσεως ζηλοῦνται παρὰ τοῖς ἐπιγινομένοις οὔτε τῆς δυνάμεως ἐπαινοῦνται, δόξαν ἐγκαταλείποντες τοῖς ἀναλαμβάνουσιν αὐτῶν τὰς ἱστορίας, ὅτι τοιούτους ἐζήλωσαν αὐτοὶ βίους, οἷας ἐξέδωκαν τὰς*

ξασθαι καλὴν καὶ κεχαρισμένην τοῖς ἀναγνωσομένοις, τοῦτο Ἡρόδοτος κρεῖττόν μοι δοκεῖ πεποιηκέναι Θουκυδίδου. Ἐκεῖ- 3 νος μὲν γὰρ κοινὴν Ἑλληνικῶν τε καὶ βαρβαρικῶν πράξεων ἐξενήνοχεν ἱστορίαν, „ὡς μήτε τὰ γενόμενα ἐξ ἀνθρώπων ἐξίτηλα γένηται μήτε τὰ ἔργα" — καὶ ἅπερ αὐτὸς εἴρηκε. Τὸ γὰρ αὐτὸ προοίμιόν τε καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος ἐστὶ τῆς ἱστορίας. Ὁ δὲ Θουκυδίδης πόλεμον ἕνα γράφει καὶ τοῦτον οὔ- 4 τε καλὸν οὔτ' εὐτυχῆ· ὃς μάλιστα μὲν ὤφειλε μὴ γενέ- 768 σθαι· εἰ δὲ μή, σιωπῇ καὶ λήθῃ παραδοθεὶς ὑπὸ τῶν ἐπιγι-

---

γραφάς. Ἐπιεικῶς γὰρ ἅπαντες νομίζουσιν εἰκόνας εἶναι τῆς ἑκάστου ψυχῆς τοὺς λόγους. Horum cum alia minus probabilia videri, tum postrema summae confusionis esse, monuisse sufficit. Cf. Tac. Annal. IV, 32 sq. Lucian. Quom. hist. sit conscr. p. 169. 174. et Beck. Judic. artis historicor. vett. in caussis et eventis bellor. exp. p. X.

3. βαρβάρων] Quod Schaefer. ad l. de Compos. p. 15. conjecit, βαρβαρικῶν, haud cunctanter recepi V. ej. Melet. Crit. p. 39. sqq.

„ὡς — ἔργα."] Desumta sunt ex principio Historiarum Herodoti; sequuntur ibi verba μεγάλα τε καὶ θωϋμαστά, τὰ μὲν Ἕλλησι, τὰ δὲ βαρβάροισι ἀποδεχθέντα ἀκλεᾶ γένηται. Ibidem τά ante ἔργα abest, adjectum illud a Dionysio sequentium immemore, nisi forte a librariorum incuria repetendum est.

καὶ ἅπερ] Principium quidem Herodoteae historiae cum his Dionysianis consentit, at non finis. Ibidem fortasse legendum καθάπερ pro καὶ ἅπερ. Sylb. Bene habet dictio καὶ ἅπερ — significans, et reliqua, quae ipse Herodotus ibi loci praedicat et quae ego operae taedio exscribere et recitare parco. Reisk.

4. μάλιστα μὲν — εἰ δὲ μή] Cf. Xenoph. Ἱππαρχ. V, 6: ἔτι δ' ἂν πλεῖόν σοι τὸ ἱππικὸν τοῦ ὄντος φαίνοιτο, εἰ τοὺς ἱπποκόμους εἰς τοὺς ἱππέας ἐνισταίης, μάλιστα μὲν δόρατα, εἰ δὲ μὴ ὅμοια δόρασιν ἔχοντας. Hellen. I, 4, 4: ἐβούλοντο μὲν μάλιστα παρὰ βασιλέα ἀναβῆναι, εἰ δὲ μή, οἴκαδε ἀπελθεῖν. ubi μάλιστα μέν emendandum puto. V. Viger. p. 416. sq. Schneider. ad Anab. VII, 7, 19. Μάλιστα μὲν — εἰ δέ habet Herod. VIII, 100: μάλιστα μέν νυν ταῦτα ποιέειν· εἰ δ' ἄρα τοι βεβούλευται, αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν στρατιήν, ἄλλην ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βουλήν. ib. c. 22: μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τοῦτο μὴ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμέες δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἕζεσθε.

σιωπῇ] Miror haec viro docto excidisse potuisse. Ergo debebas tu quoque, Dionysi, in conscribenda historia Romana operam non perdere. Ergo quotquot sunt historiae, nulla

γνομένων ἠγνοῆσθαι. Ὅτι δὲ πονηρὰν εἴληφε ὑπόθεσιν, καὶ
5 αὐτός γε τοῦτο ποιεῖ φανερὸν ἐν τῷ προοιμίῳ. „Πόλεις τε
γὰρ δι' αὐτὸν ἐξερημωθῆναί φησιν Ἑλληνίδας πολλάς, τὰς
μὲν ὑπὸ βαρβάρων, τὰς δὲ ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, καὶ φυγὰς καὶ
φόνους ἀνθρώπων, ὅσους οὔπω πρότερον γενέσθαι, σεισμούς
τε καὶ αὐχμοὺς καὶ νόσους καὶ ἄλλας πολλὰς συμφοράς·"
ὥστε τοὺς ἀναγνόντας τὸ προοίμιον ἠλλοτριῶσθαι πρὸς τὴν
6 ὑπόθεσιν, Ἑλληνικῶν μέλλοντας ἀκούειν. Ὅσῳ δὲ κρείτ-

---

omnium digna eſt commentatione. Reisk. Jam a pluribus hoc nomine taxatus eſt Noſter, veluti a Schirachio Diff. de Iſocr. P. II. p. 55. Heilmanno de Thuc. ingenio et ſcrib. gen. p 92. ſqq. et Poppone Obſervv. crit. in Thuc p. 47. Ejus refutandi otium fecit Lucianus, qui ex ipſo Thucydide, quae quomodo hiſtorico exponenda ſint, egregie oſtendit. *Οὐ Κλέων*, inquit p. 201. ſq. *αὐτὸν φοβήσει, μέγα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δυνάμενος καὶ κατέχων τὸ βῆμα, ὡς μὴ εἰπεῖν, ὅτι ὀλέθριος καὶ μανικὸς ἄνθρωπος οὗτος ἦν·* (v. Thuc. III, 36. cf. Hemſterh. ad Luc. Tim. p. 395. ſ.) *οὐδὲ ἡ σύμπασα πόλις τῶν Ἀθηναίων, ἢν τὰ ἐν Σικελίᾳ κακὰ ἱστορῇ καὶ τὴν Δημοσθένους λῆψιν* (VII, 82.) *καὶ τὴν Νικίου τελευτὴν* (VII, 86.) *καὶ ὡς ἐδίψων καὶ οἷον τὸ ὕδωρ ἔπινον καὶ ὡς ἐφονεύοντο πίνοντες οἱ πολλοί.* (VII, 84.) *Ἡγήσεται γάρ, ὅπερ δικαιότατον, ὑπ' οὐδενὸς τῶν νοῦν ἐχόντων αὐτὸς ἕξειν τὴν αἰτίαν, ἢν τὰ δυστυχῶς ἢ ἀνοήτως γεγενημένα ὡς ἐπράχθη διηγῆται. Οὐ γὰρ ποιητὴς αὐτῶν ἀλλὰ μηνυτὴς ἦν· ὥστε κἂν καταναυμαχῶνται τότε οὐκ ἐκεῖνος ὁ καταδύων ἐστὶ κἂν φεύγωσιν οὐκ ἐκεῖνος ὁ διώκων, ἐκτὸς εἰ μὴ* (Hoogev. ad Viger. p. 510.) *εὔξασθαι δέον, μή τι παρέλειπεν.* (Matthiae. Gr. Gr. 520. n. 5. Hermann. ad Viger. p. 810. Male Gesner. melius Marcil.) *ἐπείτοιγε εἰ σιωπήσας αὐτὰ ἢ πρὸς τοὐναντίον εἰπὼν ἐπανορθώσασθαι ἐδύνατο, ῥᾶστον ἦν, ἑνὶ καλάμῳ λεπτῷ τὸν Θουκυδίδην ἀνατρέψαι μὲν τὸ ἐν Ἐπιπολαῖς παρατείχισμα* (VII, 43.) *καταδῦσαι δὲ τὴν Ἑρμοκράτους τριήρη* (quem Thucydidis locum ſignificet, non habeo dicere) *καὶ τὸν κατάρατον Γύλιππον διαπεῖραι μεταξὺ ἀποτειχίζοντα καὶ ἀποταφρεύοντα τὰς ὁδούς* (VII, 74. 79.) *καὶ τέλος Συρακουσίους μὲν εἰς τὰς λιθοτομίας ἐμβαλεῖν* (VII, 86 ſq.) *τοὺς δ' Ἀθηναίους περιπλεῖν Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν μετὰ τῶν πρώτων τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐλπίδων* (VI, 17. ſqq.). Plura de mira Dionyſii criſi dabunt prolegg.

5, *„πόλεις τε γὰρ — συμφοράς."*] Thuc. I, 23. Locum integrum Noſter proponit II, 20, 8. ſqq. ubi v. quae annotabuntur.

καὶ φυγὰς καὶ φόνους] *Καὶ φυγάδας καὶ φθόρους* in Ms. Reg. Hudſ.

Ἑλληνικῶν] Aut ante aut poſt *Ἑλληνικῶν* deeſſe videtur *κακῶν*. Reisk. Vix repeti poteſt *συμφορῶν*, atque excidiſſe

των ἢ τὰ θαυμαστὰ ἔργα δηλοῦσα Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων γραφὴ τῆς τὰ οἰκτρὰ καὶ δεινὰ πάθη τῶν Ἑλλήνων διαγγελλούσης, τοσούτῳ φρονιμώτερος Ἡρόδοτος Θουκυδίδου κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῆς ὑποθέσεως. Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῦτο ἔνεστιν εἰπεῖν, ὅτι δι' ἀνάγκην ἦλθεν ἐπὶ ταύτην τὴν γραφήν, ἐπιστάμενος ἐκεῖνα καλλίω, βουλόμενος δὲ μὴ ταὐτὰ ἑτέροις 769 γράφειν. Πᾶν γὰρ τουναντίον, ἐν τῷ προοιμίῳ διασύρων τὰ παλαιὰ ἔργα, κάλλιστα καὶ θαυμασιώτατα τὰ καθ' αὑτὸν ἐπιτελεσθέντα φησὶν εἶναι καὶ φανερός ἐστι ταῦτα ἑκὼν ἑλόμενος. Οὐ μὴν Ἡρόδοτός γε τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλά, τῶν πρὸ 7 αὐτοῦ συγγραφέων γενομένων Ἑλλανικοῦ τε καὶ Χάρωνος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν προεκδεδωκότων, οὐκ ἀπετράπετο, ἀλλ' ἐπίστευσεν αὐτῶν κρεῖσσόν τι ἐξοίσειν· ὅπερ καὶ πεποίηκε.

κακῶν, recte conjecisse puto Reiskium. Quod tamen quo loco positum fuerit, ambigas. Fortasse, nec ante nec post *Ἑλληνικῶν*, sed post *ἀκούειν*.

6. *οὐδὲ γὰρ οὐδέ*] V. Hemsterh. ad Lucian. T. I. p. 236.

ἐκεῖνα] quaenam? Omnino ea, quae contra barbaros Graeci gesserant.

μὴ ταὐτά] Ms. Reg. *μετὰ ταῦτα*, et *μάλιστα* pro *κάλλιστα*. Hudf. Hoc ex §. 10. manasse videatur, nisi forte *μέγιστα* inde eliciendum est. Maxima enim fuisse quae aetate sua gesta essent, toto prooemio Thucydides adstruit, *κάλλιστα* eadem nusquam dicit. Quamquam quae in tota hac Dionysii disputatione conspicua est, magnitudinis et pulchritudinis ac felicitatis notionum confusio, eadem hic quoque locum habuisse potest.

ταῦτα ἑκὼν ἑλόμενος.] Aut *ταύτῃ ταῦτα ἑκὼν προελόμενος* leg. esse videtur, aut *ῇ καὶ φανερός ἐστι ταῦτα ἑκὼν προελ.* *qua ratione*, vel *unde quoque constat* [eum] *data opera hoc argumentum delegisse*. Reisk. Quid in vulg. lectione offensioni sit, non video; *προελόμενος* tamen non spreverim.

7. *Χαίρωνος*] Henr. Steph. mavult *Χάρωνος*, cujus mentio fit etiam in libro ad Q. Aelium Tuberonem 5, 2. Apud Suidam tres sunt Charones historici: primus Lampsacenus, secundus Carthaginiensis, tertius Naucratita. At *Χαίρων* apud eundem alius. Sylb. *Χάρωνος* (sc. *Λαμψακηνοῦ* cujus meminit infra l. l.) cum H. Stephano legendum puto. Hudf. Librariorum errorem propagare non placebat. Cf. Creuzer. hist. Gr. antiquiss. fragmm. T. I. p. 90. sqq. Sylburgii annotatio in Reiskiana editione deest.

τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν] *Τὴν αὐτὴν ἔκθεσιν* in Ms. Reg. Hudf. Male.

8 Δεύτερόν ἐστι τῆς ἱστορικῆς πραγματείας ἔργον, γνῶναι, πόθεν τ' ἄρξασθαι καὶ μέχρι τοῦ προελθεῖν δεῖ. Φαίνεται δὴ κἂν τούτῳ Θουκυδίδου πολὺ Ἡρόδοτος Φρονιμώτερος· ἄρχεται τ' ἀφ' ἧς αἰτίας ἤρξαντο πρῶτον κακῶς ποιεῖν τοὺς Ἕλληνας οἱ βάρβαροι καὶ προελθὼν εἰς τὴν βαρβάρων
9 κόλασιν καὶ τιμωρίαν λήγει. Ὁ δὲ Θουκυδίδης ἀρχὴν μὲν
770 ἐποιήσατο ἀφ' ἧς ἤρξατο κακῶς πράττειν τὸ Ἑλληνικόν·

---

8. *μέχρι τοῦ*] *Τοῦ* interrogative hic accipiendum pro *τίνος*, vel legendum *ποῦ*. Sylb. Simplicius fuerit *μέχρις οὗ* legi. Reisk. Conjecturis abſtinere poterant.

φρονιμώτερος. ὃς ἄρχεται] *Ὅς* interpoſui de meo, quod facile potuit a fine vocabuli praecedentis abſorberi. Reisk. Nec tamen omnino neceſſarium eſt. Quare ego illud expunxi.

καὶ προελθών] Num ſic dedit Dionyſius: *καὶ προελθὼν εἰς τὴν βαρβάρων ὕβριν, εἰς τὴν αὐτῶν κόλασιν* — Reisk. Non credo. Ante *βαρβάρων* fortaſſe *τῶν* excidit. *Εἰς τὴν — τιμωρίαν* cum *λήγει* jungendum eſt. Eodem modo §. 10. dicit: *εἰς τὴν ναυμαχίαν τελευτᾷ τὴν περὶ Κυνὸς σῆμα γεγενημένην*. Cf. Thuc. II, 51. IV, 48. et Ducker. ad. III, 108.

κόλασιν καὶ τιμωρίαν] „Poenae, ut generis, ſunt hae formae: *τιμωρία* refertur ad exigendam vindictam legibus debitam, *κόλασις* ad emendationem et cohibitionem peccantis. Ita ratio diſtinguit: uſus poteſtatem utriusque vocabuli ſubinde confundit. Videatur Gellius N. A. VI, 14." Wyttenbach. ad Eclog. hiſt. p. 572.

9. *ἀρχὴν μὲν —*] F. leg. *ἀρχὴν μὲν ἐποιήσατο τὴν στάσιν, ἀφ' ἧς ἤρξατο κακῶς πράττειν — ordiebatur hiſtoriam ſuam a tumultu, a quo res Graecorum coeperunt in pejus ire.* Niſi ſi volumus exiſtimare, vocabulum *ἀρχήν* tacite eſſe repetendum, vel ſubaudiendum, ut ſententia ſit: *principium faciebat illud, ταύτην τὴν ἀρχήν.* Quicquid eſt, ſemper pro *καλῶς* leg. eſt *κακῶς*, id quod etiam Latinus interpres expreſſit. Reisk. *Κακῶς* legendum eſſe pro vulg. *καλῶς*, docet etiam II, 19, 4. ideoque ſine dubio recepi. Solennis eſt utriusque vocis confuſio. V. Seidler. ad Eurip. Iphig. T. 542. Deinde haud injuria Reiskium offenderunt verba *ἀφ' ἧς*, ad quae ſi *ἀρχῆς* ſubaudias, ſenſum exiſtere ineptum, ſponte patet; ſi *αἰτίας* repetas, id et durius eſt, nec rei ſatis aptum, cum Thucydidis prooemium non in cauſas inquirat exiguae veterum Graecorum potentiae, ſed hanc ipſam tantummodo declaret atque commonſtret. Quocirca legendum eſſe puto *ἀφ' οὗ*.

τὸ Ἑλληνικόν] Hic deeſſe videtur alterum membrum priori reſpondens et quodammodo oppoſitum. Vide num ſic reliquerit Dionyſius: *ἀρχὴν μὲν ἐποιήσατο — Ἑλληνικόν, ἔληξε δέ*, vel *τελευτὴν δέ, ἐν οἷς δυστυχέστατα καὶ ἀκλεέστατα ἀπήλλα-*

ὅπερ Ἕλληνα ὄντα καὶ Ἀθηναῖον οὐκ ἔδει ποιεῖν, καὶ ταῦτα οὐ τῶν ἀπερριμμένων ὄντα, ἀλλ' ὧν ἐν πρώτοις ἦγον Ἀθηναῖοι, στρατηγιῶν τε καὶ τῶν ἄλλων τιμῶν ἀξιοῦντες· καὶ οὔτι γε φανερῶς, ὥστε καὶ τῇ πόλει τῇ ἑαυτοῦ τὰς φανερὰς αἰτίας

ξαν οἱ Ἀθηναῖοι, vel ſimile quid. Reisk. Fallitur: verbis ἀρχὴν μὲν reſpondent τὰ δὲ τέλη — §. 10. Μέν et δέ ſaepe magnis intervallis disjunguntur, veluti Thuc. VI, 30: οἱ μὲν ἐπιχώριοι — quibus reſpondent οἱ δὲ ξένοι — c. 31. et Xenoph. Hellen. I, 4, 13: λέγοντες οἱ μὲν — ad quae refer οἱ δέ §. 17. V. et infra c. 4, 1. et 5, 1.

ὅπερ Ἕλληνα ὄντα καὶ Ἀθηναῖον —]' Audi contra Lucianum: Τοιοῦτος, inquit, μοι ὁ συγγραφεὺς ἔστω, ἄφοβος, ἀδέκαστος, ἐλεύθερος, παῤῥησίας καὶ ἀληθείας φίλος, ὡς ὁ κωμικός φησι τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην δὲ σκάφην ὀνομάζων (revocandum puto ὀνομάσων) οὐ μίσει οὐδὲ φιλίᾳ νέμων, οὐδὲ φειδόμενος, ἢ ἐλεῶν, ἢ αἰσχυνόμενος, ἢ δυςωπούμενος, ἴσος (ἴσως?) δικαστὴς εὔνους ἅπασιν, ἄχρι τοῦ μὴ θατέρῳ τι ἀπονεῖμαι πλεῖον τοῦ δέοντος, ξένος ἐν τοῖς βιβλίοις καὶ ἄπολις, αὐτόνομος, ἀβασίλευτος, οὐ τί τῷδε, ἢ τῷδε δόξει λογιζόμενος, ἀλλὰ τί πέπρακται λέγων. Ibi quod Wyttenbach. Epiſt. Crit. p. 271. ed. Schaefer. pro ἐν τοῖς βιβλίοις leg. eſſe conjicit ἐν τοῖς βεβήλοις egregie fallitur. Hoc enim aptum ſenſum non praebet, illud valet: *in libris ſuis*, i. e. *quatenus ſcriptorem agit.* Appoſite Polyb. I, 14, 4: ἐν τῷ λοιπῷ βίῳ, inquit, τὴν τοιαύτην ἐπιείκειαν (quaſi erga ſuos Phabium ac Philinum, hiſtoricos, uſos eſſe teſtatur.) ἴσως οὐκ ἂν τις ἐκβάλοι. Καὶ γὰρ φιλόπολιν δεῖ εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα καὶ φιλόπατριν καὶ συμμισεῖν τοῖς φίλοις τοὺς ἐχθροὺς καὶ συναγαπᾶν τοὺς φίλους. Ὅταν δὲ τὸ ἱστορίας ἦθος ἀναλαμβάνῃ τις, ἐπιλαθέσθαι χρὴ πάντων τῶν τοιούτων. Egregie idem de eadem re diſputat XVI, 14. debebatque Dionyſius ab eo potius diſcere, quam cupide virum egregium vituperare.

τῶν ἔτι εἰρημένων] Dedi de meo ἀπεῤῥιμμένων, *abjectorum, contemtorum.* Reisk. Egregie.

οὔτε γε] Num οὔτω γε. Reisk. Male. Edidi οὔτι γε. Cf. Lucian. Quom. hiſt. ſit conſcr. p. 192: Ἄλλος — οὐδὲ τὸν ἕτερον πόδα ἐκ Κορίνθου πώποτε προβεβηκώς, (cf. Seidler. ad Eurip. Electr. 94.) οὐδ' ἄχρι Κεγχρειῶν ἀποδημήσας, οὔτι γε Συρίαν ἢ Ἀρμενίαν ἰδών, ὧδε ἤρξατο. Plat. Phaed. p. 81. c.: εἰκὸς μέντοι, ὦ Κέβης, καὶ οὔτι γε τὰς τῶν ἀγαθῶν (ψυχὰς) ταύτας εἶναι. ubi v. Heindorf., quamquam quae is affert, non ſatis appoſita videntur. Cf. Hoogev. de particc. p. 667. ſq. Aliis praeplacuerit οὔτοι γε. V. Hermann. ad Viger. p. 803. ſq.

τὰς φανερὰς αἰτίας] Φανεράς videtur delendum eſſe, ut ex hujus verſus initio perperam iteratum, aut πλείστας leg.

τοῦ πολέμου περιάπτειν, ἑτέραις ἔχοντα πολλαῖς ἀφορμαῖς περιάψαι τὰς αἰτίας, καὶ ἄρξασθαί γε τῆς διηγήσεως μὴ ἀπὸ τῶν Κερκυραϊκῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν κρατίστων τῆς πατρίδος ἔργων, ἃ μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον εὐθὺς ἔπραξαν· ὧν ὕστερον καὶ ἐν ἐπιτηδείῳ τόπῳ μνήμην ἐποιήσατο φαύλως πως καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς· διελθόντα δὲ ταῦτα μετὰ πολλῆς

Reisk. Male utrumque: diſtinguit enim Thucyd. I, 23. *τὰς φανερὰς καὶ τὰς ἀφανεῖς αἰτίας*, illasque Athenienſibus ab eo tribui eatenus dicitur, quatenus hi, cum Corcyraeis adverſus Corinthios auxilia miſiſſent, auctores extitiſſe videbantur, ut foedera tricennalia rumperentur. V. Thuc. I, 40. 53. 55.

περιάψαι τὰς αἰτίας] *Τὰς αἰτίας* videtur del. Reisk.

καὶ ἄρξασθαί γε] Pro particula *γε* malim *μέν*. Infinitivi hi, *ἄρξασθαι* et *ἐπενεγκεῖν*, apti ſunt ex *οὐκ ἔδει*. Reisk. Recte monet poſterius; ſed *γε* cave ſollicitandum putes. Eſt enim hic ſenſus: *incipere quidem debebat a clariſſimis patriae factis, ne ſtatim ab initio lectorum animos abalienaret, cum, prava materie electa, ut ad ejusdem calamitates pergeret, coactus eſſet.*

ἔπραξαν] ſc. *οἱ πολῖται* quod ex *πατρὶς* eliciendum. Frequentiſſima apud optimos quosque ſcriptores ſunt ſimilia V. Lyſ. orat. fun. p. 116. ſq.: *ἄξιον ἦν ἐπὶ τῷδε τῷ τάφῳ τότε κείρασθαι τῇ Ἑλλάδι καὶ πενθῆσαι τοὺς ἐνθάδε κειμένους, ὡς συγκαταθαπτομένης τῆς αὐτῶν* (i. e. *τῶν Ἑλλήνων*) *ἐλευθερίας τῇ τούτων ἀρετῇ*. Xenoph. Hellen. VII. 1, 18: *στρατευσάμενοι εἰς Ἐπίδαυρον ἐδῄωσαν αὐτῶν πᾶσαν τὴν χώραν*. Ib. V, 2, 12: *τῶν ἐπὶ Θρᾴκης μεγίστη πόλις Ὄλυνθος —. οὗτοι τῶν πόλεων προσηγάγοντο ἔστιν ἅς*. Cf. Morus ad VI, 2, 26 (57.) Herod. VII, 8: *οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἕλω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἵ γε ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες*. Thuc. VI, 50: *διαπλεύσας ἐς Μεσήνην καὶ λόγους ποιησάμενος περὶ ξυμμαχίας πρὸς αὐτούς, ὡς οὐκ ἔπειθεν — ἀπέπλει ἐς τὸ Ῥήγιον*. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 434. 2. Poppo. Obſſ. p. 52. ſq. Eodem modo Latini, veluti Corn. Nepos V. Tim. c. 2.

ὧν ὕστερον καὶ ἐν ἐπιτηδείῳ] Num *ὧν καὶ ὕστερον ἐν ἀνεπιτηδείῳ*? Reisk. *Ἐπιτηδείῳ* a Dionyſio non profectum eſſe, praegreſſa oſtendunt, ubi Thucydidi vitio vertitur, quod non a praeſtantiſſimis patriae factis initium fecerit. Transpoſitione autem particulae *καὶ* propterea non opus eſt, quia quod ſcriptor poſtea demum, (I, 89 ſqq.) non primo loco, de illis expoſuerit, id ipſum reprehenditur. Facillima igitur mutatione ſcripſeris: *ὧν ὕ. κἂν ἀνεπιτηδείῳ*. Cf. Schaefer. ad l. de Compoſ. p. 112.

εὐνοίας, ὡς ἄνδρα Φιλόπολιν, ἔπειτ' ἐπενεγκεῖν, ὅτι τούτων Φθόνῳ καὶ δέει προελθόντες Λακεδαιμόνιοι, προφάσεις ὑποθέντες ἑτέρας, ἦλθον ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ τότε λέγειν τὰ Κερκυραϊκὰ καὶ τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα καὶ εἴ τι 772 ἄλλο τοιοῦτο λέγειν ἐβούλετο. Τὰ δὲ τέλη πλείονος ἁμαρ- 10

ὡς ἄνδρα φιλόπολιν] Hic videtur ἔδει deesse. Reisk. Nescio, cur videatur. Facile enim repeti potest ex praegressis. Caeterum haec Dionysii censurae pars sane quam confusa est. Thucydides enim bellum Poloponnesiacum perscripturus, quae de rebus ante gestis narraret, ea nonnisi digressionum loco intexere poterat, ideoque paucis exponere debebat. Differunt autem hae digressiones ab aliis ejusdem scriptoris (II, 102. III, 104. VI, 54. sqq.) et Herodoti plerisque eo, quod ad argumentum propositum collustrandum necessariae videntur. Etenim totus historiae Thucydideae primus liber prolegomena tantum exhibet eorum, quae auctor narraturus est. De universo enim bello ut rectius lectores judicarent, opus erat primum ut exponeretur, quem illud locum inter res Graecas obtineret, atque hoc ut declararetur, antiquitates revolvendae erant, refutandaque, si qua vulgo minus recte crederentur (c. 2. sqq.); deinde, ut quibus instructi opibus utrique bellum suscepissent explicaretur, quod non fieri poterat, nisi, quae ante gesta essent, respicerentur (c. 89. sqq.); tum, ut populi utriusque mores et ingenia depingerentur quae quantam vim ad bellum exseruerint, haud dubium esse potest; denique, ut verae praetextaeque belli causae aperirentur, propositis, quae ante quam bellum erumperet, facta erant. Reprehendendus autem esset scriptor, si de rebus ante gestis copiosius exposuisset, quam opus esset, ut lectores belli momentum, originem, rationemque accuratius perspicerent. Ac nescio, an brevior subinde fuisset, nisi hic ibi opportunitate sibi utendum putasset, qua aliorum errores refelleret. Uno quidem loco, c. 97., id ipse profitetur; alibi haud obscure significat. V. Creuzer. Herodot. et Thuc. p. 22, sqq. Goeller. in Act. Philoll. Monac. II, 2. p. 216.

τούτων φθόνῳ] In Reg. τούτῳ. Hudf.

προελθόντες] Num προαχθέντες. Reisk. Causam ego non comminiscor.

ἑτέρας] In exemplari [et Ms. Reg. Hudf.] ἑτέροις. Ego ἑτέρας, a *Stephano* ex aliis codicibus adnotatum, sequi malui. Sylb.

λέγειν ἐβούλετο] *Λέγειν* si abesset, nemo desideraret. Nolim tamen sollicitare. Sic v. c. Herod. VII, 238: οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίευν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιέειν. Apud Thuc. ejusdemmodi exempla perpauca reperias. Nam VI, 93 et VIII, 15 cur πέμπειν et πληροῦν repetitum sit, sponte patet.

10. τὰ δὲ τέλη — πλήρη] Malim το δὲ τέλος ἔτι πλείονος ἁμαρτίας ἐστὶ πλῆρες. Reisk. Ἐστὶ cur additum velit, non

ἡδέως διατίθησιν, ἐὰν δ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν μένῃ πραγμάτων, 772 κἂν τὰ μάλιστα ἐπιτυγχάνηται, λυπεῖ τὴν ἀκοὴν τῷ κόρῳ, ποικίλην ἐβουλήθη ποιῆσαι τὴν γραφήν, Ὁμήρου ζηλωτὴς γενόμενος. Καὶ γὰρ τὸ βιβλίον ἣν αὐτοῦ λάβωμεν, μέχρι τῆς ἐσχάτης συλλαβῆς ἀγάμεθα καὶ ἀεὶ τὸ πλεῖον ἐπιζητοῦμεν. Θουκυδίδης δὲ πόλεμον ἕνα καί τινας ἀπνευστὶ διεξέρ- 12 χεται μάχας ἐπὶ μάχαις καὶ παρασκευὰς ἐπὶ παρασκευαῖς καὶ λόγους ἐπὶ λόγοις συντιθείς, ὥστε μοχθεῖν [μὲν] τὴν διάνοιαν τῶν ἀκροωμένων. „Κόρον δ' ἔχει, φησὶν ὁ Πίνδαρος, καὶ μέλι καὶ τὰ τέρπν' ἄνθε' ἀφροδίσια." Ἤδη δ' ἐγὼ κἀκεῖνο ἐνεθυμήθην, ὡς ἡδὺ χρῆμα ἐν ἱστορίαις γραφῆς μεταβολὴ καὶ ποικίλον. Καὶ τοῦτ' ἐν δύο ἢ τρισὶ τόποις ἐποίη-

---

ζηλωτὴς γενόμενος] Post *γενόμενος* deesse videtur, menti saltim tacite subjiciendum est, *καὶ ἐπέτυχε* vel *ἐφίκετο τοῦ σκοποῦ*. Reisk.

12. *καί τινας*] Videtur *ἀεὶ* vel *καινὰς ἀεὶ* interponendum esse. Reisk. Locum equidem sanum non praestiterim, falsam tamen praestiterim Reisk. emendationem.

ἀπνευστὶ] *Ἀψευστὶ* in cod. Reg. In margine ἴσ. ἀπνευστὶ Hudf. De re cf. Creuzer de arte hist. Gr. p. 271. sq.

ὥστε μοχθεῖν μὲν] Aut delendum est *μέν*, aut post *τῶν ἀκροωμένων* deesse videtur aliquid, e. c. *κόρον δ' εὐθέως ἐπέρχεσθαι*. Nam proximum *δέ* [post *κόρον*] huic *μέν* non respondet. Reisk. Non magis alterum *δέ* post *ἤδη*. Equidem vocem illam suspectam habui et includendam curavi - Non me fugit quidem *μέν* saepe dici, non subsequente *δέ*, quod ei respondeat, veluti Xenoph. Cyrop. I, 6, 9., sed horum locorum alia ratio est, atque nostri. V. Matthiae. Gr. Gr. §. 606. 4. Heindorf. ad Plat. Phaed. p. 5. Porson. ad Eurip. Orest. 8. Hermann. ad Viger. p. 841. sq.

κόρον δ' ἔχει — τὰ τερπνὰ ἀφροδίσια] Apud Pindarum in Nemeis Od. VII. v. 78. sic se habet: — „*κόρον δ' ἔχει καὶ μέλι καὶ τὰ τέρπν' ἄνθε' ἀφροδίσια.*" atque ita Dionysium scripsisse suspicor ex vestigiis corruptae lectionis in Mss. Reg. *καὶ τὰ τερπίθεα ἀφροδίσια*. Hudf. Hanc conjecturam recepi. De sententia cf. Hom. Il. XIII, 636. *Πάντων μὲν κόρος ἐστί, καὶ ὕπνου καὶ φιλότητος, Μολπῆς τε γλυκερῆς καὶ ἀμύμονος ὀρχηθμοῖο, Τῶν πέρ τις καὶ μᾶλλον ἐέλδεται ἐξ ἔρον εἶναι, Ἢ πολέμου.* Alia dabimus ad II, 51, 3.

καὶ ποικίλον] Aut *καὶ ποικιλία* (in substantivo, sine articulo leg. ut modo *μεταβολή*) aut *καὶ τὸ ποικίλον* in adjectivo cum articulo. Nescio quoque, an Dionysius dederit *ἐν ἱστο-*

σαν, ἐπί τε τῆς Ὀδρυσῶν ἀρχῆς, δι' ἃς αἰτίας ἐγένετο μεγάλη, καὶ ἐπὶ τῶν ἐν Σικελίᾳ πόλεων.

775 13 Μετὰ τοῦτο ἔργον ἐστὶν ἱστορικοῦ διελέσθαι τε καὶ τάξαι τῶν δηλουμένων ἕκαστον ἐν ᾧ δεῖ τόπῳ. Πῶς οὖν ἑκάτερος διαιρεῖ τε καὶ τάττει τὰ λεγόμενα; Θουκυδίδης μὲν τοῖς χρόνοις ἀκολουθῶν, Ἡρόδοτος δὲ ταῖς περιοχαῖς τῶν πραγμάτων· καὶ γίνεται Θουκυδίδης μὲν ἀσαφὴς καὶ δυςπαρακολούθητος· πολλῶν γὰρ κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος ἢ χειμῶνα γιγνομένων ἐν διαφόροις, ὡς εἰκός, τόποις, ἡμιτελεῖς τὰς πρώτας πράξεις καταλιπὼν, ἑτέρων ἅπτεται τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος ἢ χειμῶνα γιγνομένων. πλανώμε-

---

ρίαις καὶ γραφαῖς, in historiis et picturis. Reisk. Picturis hic nullis locus. Equidem leg. puto ἐν ἱστορικαῖς γραφαῖς. Ποικιλία an τὸ ποικίλον praeferas, dubites: alterutrum quidem necessarium est: mihi praeplacet prius. Cf. II, 25, 6. 55, 2. Caeterum nonnihil confusionis in Nostri disputatione mihi deprehendere videor. Nam verbis ἤδη δὲ cum alii, tum ipse alibi (v. II, 17, 1. 47, 1. 50, 4.) uti solet, ubi ad novum progreditur argumentum: at vero de qua hic dicit ποικιλίᾳ, eam modo in Herodoto laudaverat.

καὶ τοῦτ' — ἐποίησεν] id est, μετέβαλε καὶ ἐποίκιλλε [Ποιεῖν eodem modo usurpatum II, 17, 1.; de τοῦτο v. ad I, 1, 1.] Sed nomen Thucydidis aegre patior abesse. Forte quoque plenior et dilucidior sic sit oratio: καὶ τοῦτο Ἡρόδοτος μὲν ἁπανταχοῦ, Θουκυδίδης δ' ἐν δύο ἢ τρισὶ τόποις ἐποίησεν. Reisk. Sed de Herodoto auctor jam dixit; Thucydidis vero nomen ex praegressis facile repetas.

ἐν δύο ἢ τρισί] Immo pluribus. Magis tamen fallitur, qui Thucydidem digressiones vitasse affirmat, Haack. de Thuc. vit. dic. gen. caet. p. XX. V. Heilmann. de Thuc. indole et dic. gen. p. 121. sq. in ej. opuscc. a Danov. ed.

ἐπὶ τῆς —] Sic II, 14, 5: τὴν αὐτὴν προαίρεσιν ἐφύλαξε ἐπὶ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀφικομένων. II, 37, 2: ἐπὶ μιᾶς ἀποκρίσεως τοῦτο τὸ σχῆμα διατηρήσας. — Jud. de Lys. p. 463. 6. ἐπὶ μὲν τῆς ἑρμηνείας τοιοῦτος ἐστιν, ἐν δὲ τοῖς πράγμασιν ἀκαιρός τις καὶ μακρός. Cf. I, 6, 9. II, 35, 1. 53, 2. de Compos. p. 94. 146. 214. Schaefer. ad Julian. p. XVII. — Thucydidis locos Noster significat II, 97. sqq. VI, 2 sqq.

13. τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ θέρος ἢ χειμῶνα] Τῶν κατὰ θέρος ἢ τὴν αὐτὴν χειμῶνα in Ms. Reg. Huds. Post ἢ Dionysium τὸν αὐτὸν addidisse arbitror, quo corrupta Reg. lectio ducit. Caeterum Thucydides, cum, optimo ille consilio, presse tem-

θαι δή, καθάπερ εἰκός, καὶ δυσκόλως τοῖς δηλουμένοις παρακολουθοῦμεν, ταραττομένης τῆς διανοίας· Ἡρόδοτος δὲ 14 ἀπὸ τῆς Λυδῶν βασιλείας ἀρξάμενος καὶ μέχρι τῆς Κροίσου· καταβὰς ἐπὶ Κῦρον εὐθέως τὸν καταλύσαντα τὴν Κροίσου ἀρχὴν μεταβαίνει, Αἰγυπτίων τ' ἄρχεται διηγημάτων καὶ Σκυθικῶν καὶ Λιβυκῶν, τὰ μὲν ὡς ἀκόλουθα δηλῶν, τὰ δὲ ὡς χαριεστέραν ποιήσοντα τὴν διήγησιν ἐπεισάγων· διεξελθών τε πράξεις Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἔτεσιν ὁμοῦ διακοσίοις 774 καὶ εἴκοσιν γενομένας ἐν ταῖς τρισὶν ἠπείροις καὶ παραγράψας τῆς Ξέρξου φυγῆς τὴν ἱστορίαν οὐ διέσπασε τὴν διήγησιν, ἀλλὰ συμβέβηκε τῷ μέν, μίαν ὑπόθεσιν λαβόντι, πολλὰ ποιῆσαι μέρη τὸ ἓν σῶμα, τῷ δέ, τὰς πολλὰς καὶ οὐδὲν ἐοικυίας ὑποθέσεις προελομένῳ, σύμφωνον ἓν σῶμα πεποιηκέναι.

Μιᾶς δὲ ἰδέας ἐπιμνησθήσομαι πραγματικῆς, ἣν οὐδεμιᾶς τῶν εἰρημένων ἧττον ἐν ἁπάσαις ἱστορίαις ζητοῦμεν, 15

---

pora ſequi ſtatuiſſet, res non aliter, atque fecit, diſpenſare potuit. Cf. Creuzer. de arte hiſt. Gr. p. 267. ſqq.

14. *ἀπὸ τῆς Λυδῶν β. ἀρξ.*] I, 7. ſqq.

μέχρι τῆς Κρ. κ.] Ib. c. 26.

ἐπὶ Κῦρον μετ.] c. 46. 73. 76. ſqq. 25. ſqq.

Αἰγ. τ' ἄρχ. διηγ.] II, 2. ſqq. *Διήγημα* et *διήγησις* quomodo differant, docent Etym. M. ſ. v. Thom. M. p. 154. ſqq. Ammon. p. 43. Zonaras ſ. v. *ποίησις* p. 1564. Hermog. Progymn. c. 2. Aphthon. Progymn. p. 2. ed. Genev. et, quod leniter corruptum eſt, Etym. Gud. p. 145.: *διήγημα διηγήσεως διαφέρει· διήγησις μὲν γάρ ἐστιν οἷον ἡ πᾶσα διήγησις Ὁμήρου, διήγημα δὲ μέρος τι ποιήσεως* (leg. *ἡ πᾶσα ποίησις Ὁμήρου, διήγημα δὲ μέρος τι διηγήσεως*), *οἷον* (ἡ) *Αἴαντος μονομαχία πρὸς Ἕκτορα.*

Σκυθικῶν] IV, 1. ſq. *Λιβυκῶν* ib. c. 168. ſqq.

διακοσ. κ. εἴκ.] V. ad II, 5, 6.

καὶ παραγράψας —] F. *καὶ περιγράψας τῇ Ξέρξου φυγῇ τὴν ἱστορίαν*, *cum definiſſet et ſepi quaſi circumſepſiſſet hiſtoriam ſuam fuga Xerxis, h. e. in ea ſcribendi finem feciſſet.* Reisk. Non ſatis cauſae video, cur a vulg. recedatur. De Xerxis fuga v. Herod. VIII, 100. ſqq.

15. *ἐπιμνησθήσομαι*] Poſſis etiam legere *ἔτι μνησθήσομαι*. Sylb. Vulgatum non deterius puto. Eſt enim: *dein-*

τὴν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως διάθεσιν, ᾗ κέχρηται πρὸς τὰ πράγματα, περὶ ὧν γράφει. Ἡ μὲν Ἡροδότου διάθεσις ἐν ἅπασιν ἐπιεικὴς καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς συνηδομένη, τοῖς δὲ κακοῖς συναλγοῦσα· ἡ δὲ Θουκυδίδου διάθεσις αὐθέκαστός τις καὶ πικρὰ καὶ τῇ πατρίδι τῆς φυγῆς μνησικακοῦσα. Τὰ μὲν γὰρ ἁμαρτήματα ἐπεξέρχεται καὶ μάλα ἀκριβῶς, τῶν δὲ κατὰ νοῦν κεχωρηκότων καθάπαξ οὐ μέμνηται ἢ ὥςπερ 775 ἠναγκασμένως. Καὶ κατὰ μὲν τὸν πραγματικὸν τύπον ἥττων ἐστὶν Ἡροδότου διὰ ταῦτα Θουκυδίδης, κατὰ δὲ τὸν λεκτικὸν τὰ μὲν ἥττων, τὰ δὲ κρείττων, τὰ δ' ἴσος. Ἐρῶ δὲ καὶ περὶ τούτων, ὡς ὑπείληφα.

---

ceps mentionem faciam. V. Polyb. III, 1, 5. Lucian. quom. hist. sit conscr. p. 189. Lexic. Xenoph. T. II. p. 303.

ἡ μὲν Ἡρ] F. ἡ μὲν οὖν Ἡροδότου. Reisk. Non opus. V. Haack. ad Thuc II, 102. extr. Hinc Thuc. I, 62. στρατηγὸν μὲν οὖν τοῦ δὴ πεζοῦ παντὸς ᾕρηντο Ἀριστέα, τῆς δὲ ἵππου Περδίκκαν. et οὖν et δὴ cum optimis codd. omittendum puto.

τῆς φυγῆς μνησικακοῦσα] V. Matthiae. Gr. Gr. §. 345. De re dicetur infra.

ἠναγκασμένως] Malim κατηναγκασμένος, *coactus*, in nominativo participii non adverbialiter, *coacte*. Reisk. Retinui ἠναγκασμένως. Adverbium enim defendi potest similibus, veluti Thuc. IV, 21: οἱ Λακεδαιμόνιοι τοσαῦτα εἶπον, νομίζοντες τοὺς Ἀθηναίους, — διδομένης εἰρήνης, ἁσμένως δέξασθαι, ubi Haackius e nonnullis codd. ἀσμένους exhibuit, quod scilicet vulgatum correctionem sapiat. Ib. II, 8: (ἡ) νεότης οὐκ ἀκουσίως ὑπὸ ἀπειρίας ἥπτετο τοῦ πολέμου. VIII, 68: ἐς δῆμον οὐ παριών, οὐδ' ἐς ἄλλον ἀγῶνα ἑκούσιος οὐδένα. Cass. Aug. Reg. Ar C. Mosq. et Paris. K. (in aliis a Gailio nil varietatis repertum esse mireris.) offerunt ἑκουσίως, quod sine dubio recipiendum censeo. VIII, 66: ἀλλήλοις ἅπαντες ὑπόπτως προςῇσαν. Diversa, nec tamen sollicitanda, sunt haec: Plat. de Leg. VII. p. 795. e: κολάζειν ἀτίμως. Ib. VI. p. 781 b.: τὸ περὶ τὰς γυναῖκας ἀκοσμήτως περιορώμενον, Astius dedit ἀκόσμητον. Caeterum sponte patet diversam esse eam rationem, qua adverbia cum verbis εἶναι et γίγνεσθαι conjunguntur: de qua v. Schaefer. ad Dionys. de Compos. p. 76. sq. Matthiae. Gr. Gr. §. 308. 604. aliosque.

τύπον] In exemplari [et Ms. Reg. Huds.] τοῦτον: perperam. τύπον verò in hoc loquendi genere supra quoque habuimus aliquoties, [τέχνη II, 6 p. 34. Schott., qui non τόπος substituere debebat. V. Epist. ad Pomp. 4, 2.] et pro eodem χαρακτῆρα dicit alibi. [V. ind. s. v.] Reperitur tamen

Πρώτη τῶν ἀρετῶν γένοιτ' ἂν, ἧς χωρὶς οὐδὲν τῶν ἄλλων τῶν περὶ τοὺς λόγους ὄφελος, τίς ἢ ἡ καθαρὰ τοῖς ὀνόμασι καὶ τὸν Ἑλληνικὸν χαρακτῆρα σώζουσα διάλεκτος. Ταύτην ἀκριβοῦσιν ἀμφότεροι. Ἡρόδοτός τε γὰρ τῆς Ἰάδος 16

---

et τόπου vocabulum in eadem significatione, ut supra adnotavi ad p. 5. v. ult. [De Compos. p. 8. ed Schaefer. cf. p. 22.] Sylb.

16. ὄφελος. τις; ἡ καθ.] In Ms. Reg. τις' ἢ; ἡ καθ. Huds. Hacc duplici modo expediri possunt. Aut enim post ὄφελος lineola ponenda est, quam rationem hoc loco defendas: Τελευταῖόν ἐστι τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ χαρακτηρικώτατον, ὃ παρ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων συγγραφέων οὕτως ἀκριβῶς ἐξείργασται οὔτε τῶν πρεσβυτέρων οὔτε τῶν νεωτέρων — τί δὲ τοῦτο ἔστιν; I, 6, 7. et Jud. de Lys. p. 435 10: ἑτέραν δὲ οὐδὲν ἐλάττω ταύτης (εὑρίσκω), ἣν πολλοὶ μὲν ἐζήλωσαν τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀκμασάντων, οὐδεὶς δὲ βεβαιότερον ἀπεδείξατο — τίς δ' ἔστιν αὕτη; ἡ διὰ τῶν κυρίων τε καὶ κοινῶν καὶ ἐν μέσῳ κειμένων ὀνομάτων ἐκφέρουσα τὰ νοούμενα. aut e vestigiis Reg. scribendum ὄφελος, τίς ἢ ἡ καθ. Similiter Noster in Epist. I. ad Ammae. p. 748. 5: τίς οὖν ἐστιν ἡ Δημοσθένους δίκη — ἢ ἡ πρὸς Αἰσχίνην ὑπὲρ Κτησιφῶντος —; Cf. Xenoph. Oecon. III, 5: Ἀλλὰ τί (sine caussa Schneiderus e Weiskii conjectura ἄλλο τι dedit.) οὖν τούτων ἐστίν, ὦ Σώκρατες, αἴτιον, ἢ ὅτι τοῖς μὲν ὅπου ἔτυχεν ἕκαστον καταβέβληται, τοῖς δὲ ἐν χώρᾳ ἕκαστα τεταγμένα κεῖται; Eadem fere ratione Nostri locum in Jud. de Lys. p. 472. 6. refinxerim hunc; τίς δ' ἔστιν ἥδε ἀρετή, ἥτις (vel cum Sylburg. leg. ἥδε ἡ ἀρετὴ ἢ, vel ἡ ἀρετὴ ἥδε ἢ) πᾶσιν ἐπανθοῦσα τοῖς ὀνόμασι; καὶ τίς ἡ χάρις; Χάρις ibi in responsione esse debere, recte monet Marklandus, emendationem tamen proposuit violentiorem; equidem leg. puto καὶ τίς ἢ ἡ χάρις; Ac nostro loco posteriorem rationem propterea praetuli, quod ex priore pronomen τίς abruptius positum videbatur. Caeterum Dionysius Demosthenis imitatione ejusmodi interrogationibus saepissime utitur, veluti Antiqq. IV, 73. 60. VI, 85. Jud. de Lys. p. 464. 11. Similia dabunt Heusd. specim. crit. in Plat. p. 87. Heindorf. ad Phaedr. §. 30. Ast ad Legg. T. II. p. 29.

Ἡρόδοτός τε γὰρ — Θουκυδίδης τε —] Expectarit quis μὲν — δέ. Sed cf. Xenoph. R. L. I, 9: καὶ πολλὰ μὲν τοιαῦτα συνεχώρει. Αἵ τε γὰρ γυναῖκες διττοὺς οἴκους βούλονται κατέχειν, οἵ τε ἄνδρες ἀδελφοὺς τοῖς παισὶ προςλαμβάνειν. ubi Stob. αἱ μὲν — οἱ δὲ habet. Thuc. VII, 34: ἐνόμισαν δι' αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι, δι' ὅπερ οὐδ' οἱ ἕτεροι νικᾶν. Οἵ τε γὰρ Κορίνθιοι ἡγήσαντο κρατεῖν, εἰ μὴ πολὺ ἐκρατοῦντο, οἵ τ' Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ἡσσᾶσθαι, εἰ μὴ πολὺ ἐνίκων. Adde c. 44. a. m. VIII, 92. p. m. Caeterum ad Dionysii judicium cf. Gregor. Cor. p. 5. sqq. Αὐτοὶ τοίνυν, inquit, Ἀττικῆς μὲν φράσεως κανόνα τὸν κωμικὸν Ἀριστοφάνην προθέμενοι καὶ Θουκυδίδην τὸν συγγραφέα καὶ Δημοσ-

17 ἄριστος κανών, Θουκυδίδης τε τῆς Ἀτθίδος. * * * Τρίτην ἔχει χώραν ἡ καλουμένη συντομία. Ἐν ταύτῃ δοκεῖ προέχειν Ἡροδότου Θουκυδίδης. Καίτοι λέγοι τις ἄν, ὡς μετὰ τοῦ σαφοῦς ἐξεταζόμενον ἡδὺ φαίνεται τὸ βραχύ, εἰ δ' 776 ἀπολείποιτο τούτου, πικρόν. Ἀλλὰ μηδὲν ἔστω παρὰ τοῦτο. Ἐνάργεια μετὰ ταῦτα τέτακται πρώτη [μετὰ] τῶν ἐπιθέτων ἀρετῶν. Ἱκανῶς ἐν ταύτῃ κατορθοῦσιν ἀμφότε-18 ροι. Μετὰ ταύτην συνίσταται τὴν ἀρετὴν ἡ τῶν ἠθῶν καὶ παθῶν μίμησις. Διῄρηνται τὴν ἀρετὴν ταύτην οἱ συγγραφεῖς. Θουκυδίδης μὲν γὰρ τὰ πάθη δηλῶσαι κρείττων, Ἡρόδοτος δὲ τά γ' ἤθη παραστῆσαι δεινότερος. Μετὰ ταῦτα αἱ τὸ μέγα καὶ θαυμαστὸν ἐκφαίνουσαι τῆς κατασκευῆς

σθένην τὸν ῥήτορα, Ἰάδος δὲ Ἱπποκράτην τὸν Ἴωνα (Κῷον?) καὶ τὸν Ἁλικαρνασσέα Ἡρόδοτον, Δωρίδος δὲ τὸν Ταραντῖνον Ἀρχύταν καὶ Θεόκριτον τὸν τὰ βουκολικὰ συγγραψάμενον καὶ τῆς Αἰολίδος Ἀλκαῖον, ἴσως ἂν περὶ τῶν διαλέκτων ἱκανῶς διαλάβοιμεν. Adde Creuzer. de arte hist. Gr. p. 191.

τῆς *Ἀτθίδος* * * *] Secunda dicendi virtus hic omissa est, τὸ *κυρίαις καὶ κοιναῖς λέξεσι χρῆσθαι*: ut ex Lysia [Jud. de L] videre licet p. 455. v. ult. p. 482. v. 2. et ex Isocrate p. 537 v. pen. Sylb. Lacunae notas apposui. Non omnino easdem, atque Dionysius, orationis virtutes enumerat Grammaticus a Valkenario cum Ammonio editus p. 193 *τοῦ λόγου ἀρεταὶ μέν εἰσιν ἕξ· Ἑλληνισμός, σαφήνεια, κυριολογία, συντομία, εὐσυνθεσία, εὐπρέπεια· κακίαι δὲ ταύταις ἀντικείμεναι ὁμοίως ἕξ· βαρβαρισμός, ἀσάφεια, ἀκυρολογία, μακρολογία, κακοσυνθεσία, ἀπρέπεια.*

17. *μηδὲν ἔστω παρὰ τοῦτο*] Adde quo carere nequit oratio, *κρείττων Ἡροδότου κατὰ τὸ σύντομον Θουκυδίδης, nihil ideo minus esto Thucydides, quoad brevitatem in dicendo, potior Herodoto.* Reisk. Immo nihil aliud deest, nisi *ἥττων* vel *ἐλάττων* (cf. T. v. p. 426. 5.): *sed nihil propterea* (quod ejus brevitas subinde obscura est) *inferior sit* (Thucydides). *Παρά* dictum pro *διά*, ut Jud. de Lys. p. 472. 5: *παρ' αὐτὸ τοῦτο κρείσσους ἑτέρων ἔδοξαν εἶναι.* II, 42, 3: *τὴν Πλαταιέων ἀπολογίαν τεθαύμακα παρ' οὐδὲν οὕτως ἕτερον, ὡς τὸ μὴ βεβασανίσθαι.* Adde de Compos. p. 196. Jud. de Lys. p. 472. 5. Schaefer. ad Julian. p. VIII. et ad l. de Compos. p. 157.

πρώτη μετά] *Μετά* ut ex praegressis male repetitum uncis sepsi.

18. *Θουκυδίδης μὲν γὰρ* —] Cf. Creuzer. de Arte hist. Gr. p. 194. sqq.

ἀρεταί. Ἴσοι κἂν ταύταις οἱ συγγραφεῖς. Ἕπονται ταύ- 19
ταις αἱ τὴν ἰσχὺν καὶ τὸν τόνον καὶ τὰς ὁμοιοτρόπους δυνά-
μεις τῆς φράσεως [ἀρεταὶ] περιέχουσαι. Κρείττων ἐν
ταύταις Ἡροδότου Θουκυδίδης. Ἡδονὴν δὲ καὶ πειθὼ καὶ
τέρψιν καὶ τὰς ὁμοιογενεῖς ἀρετὰς εἰςφέρεται μακρῷ Θου-
κυδίδου κρείττονας Ἡρόδοτος. Τῆς δὲ φράσεως τῶν ὀνομά-
των τὸ μὲν κατὰ φύσιν Ἡρόδοτος ἐζήλωκε, τὸ δὲ δεινὸν
Θουκυδίδης, ὁμοειδὴς πᾶς ὤν. Ἐν λόγοις ἀρετῶν ἡ κυριω- 20
τάτη τὸ πρέπον. Ταύτην ὁ Ἡρόδοτος ἀκριβοῖ μᾶλλον ἢ
Θουκυδίδης. Ὁμοειδὴς γὰρ οὗτος ἐν πᾶσιν κἂν ταῖς δημηγο-
ρίαις μᾶλλον ἢ ταῖς διηγήσεσιν. Ἐμοὶ μέντοι καὶ τῷ Φιλτά- 777
τῳ Καικιλίῳ δοκεῖ τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ μάλιστά γε καὶ ζη-
λῶσαι Δημοσθένης. Ἵνα δὲ συνελὼν εἴπω, καλαὶ μὲν αἱ 21

---

19. *φράσεως ἀρεταί*] *Ἀρεταί* vel loco, quo positum est, glossematis damnatur.

τῆς δὲ φράσεως τῶν ὀνομάτων] Videntur idem esse *ἡ φράσις* et *τὰ ὀνόματα*. Num ergo leg. *τῆς δὲ φράσεως* (sine *ὀνομάτων*), an *τῆς δ᾽ ἐκφράσεως τῶν ὀνομάτων*, an denique, si *ἡ φράσις* et *τὰ ὀνόματα* differunt, leg. *τῆς δὲ φράσεως καὶ τῶν ὀνομάτων*, ut *φράσις* sit *elocutio*, seu effectum, *ὀνόματα*, *vocabula*, seu materia elocutionis. Reisk. Admiror perennem conjecturarum scaturiginem, non video tamen, cur hic scaturiat.

ὁμοειδὴς πᾶς ὢν ἐν λόγοις. ἀρετῶν —] Sic vulgo distinguitur. Mutatione facta, faciendam fuisse, quivis videbit. *Ἐν λόγοις* est *in orationibus*, *concionibus*. Praeterea si quis verba *ὁμοειδὴς πᾶς ὢν* exterminanda censeat, non multum refragrabor. Nam hic nec satis apta videntur, et facile e sqq. orta esse possunt.

Καικιλίῳ] V. de eo Prolegg.

ζηλῶσαι Δημοσθένης] Videtur in hac regione aliquid deesse. Nam Demosthenis imitationi enthymematum Thucydideorum quid est commune cum Thucydidis studio decori? Reisk. Fortasse recte vidit. Potest tamen quodammodo locus explicari. Eo enim, quod Demosthenem Thucydidis enthymemata expressisse dicit auctor, haec laude digna esse significat. Est igitur hujusmodi sententiarum series: *Reprehendendus quidem est Thucydides, quod cum alibi, tum inprimis in concionibus varietati non studuerit, laudandus tamen idem ob sententiarum gravitatem et pondus, ideoque eas mihi atque Caecilio Demosthenes videtur imitatus esse.* Nolo tamen diffiteri, huic explicationi aptiorem videri hunc verborum ordinem: *τὰ μέντοι ἐνθυμήματα ἐμοὶ καὶ τ. β. K.* — De Demosthene

ποιήσεις ἀμφότεραι· οὐ γὰρ ἂν αἰσχυνθείην, ποιήσεις αὐτὰς λέγων· διαφέρουσι δὲ κατὰ τοῦτο μάλιστα ἀλλήλων, ὅτι τὸ μὲν Ἡροδότου κάλλος ἱλαρόν ἐστι, φοβερὸν δὲ τὸ Θουκυδίδου. Ἀπόχρη ταῦτ' εἰρῆσθαι περὶ τούτων τῶν συγγραφέων, πολλῶν καὶ ἄλλων ἐνόντων λέγεσθαι, περὶ ὧν καὶ ἕτερος ἔσται καιρός.

1 IV. Ξενοφῶν δὲ καὶ Φίλιστος οἱ τούτοις ἐπακμάσαντες οὔτε φύσεις ὁμοίας εἶχον οὔτε προαιρέσεις. Ξενοφῶν μὲν γὰρ Ἡροδότου ζηλωτὴς ἐγένετο κατ' ἀμφοτέρους τοὺς χαρακτῆρας, τόν τε πραγματικὸν καὶ τὸν λεκτικόν.

Thucydidis imitatore apposite Wolf. in Prolegg. ad Demosth. Lept. p. LI. postquam Thucydideam brevitatem frustra apud Demosthenem quaeri monuit: „at, inquit, octies Thucydidem ipse Demosthenes descripserat, si vera narravit Lucian. adv. Indoct. T. III. p. 102. Conf. Agathiae Hist. II. p. 48. Venet. Nimirum in magnis scriptoribus aliud legit homo ingeniosus, illorum similis, aliud serva natio imitatorum. Id docent rara in Demosthene vestigia imitationis Thucydideae."

21. *οὐ γὰρ — λέγων*] Similiter Demetr. *περὶ ἑρμην.* 221. de Ctesia: *καὶ ὅλως δὲ ὁ ποιητὴς οὗτος· ποιητὴν γὰρ αὐτὸν καλοίη τις εἰκότως· ἐναργείας δημιουργός ἐστιν ἐν τῇ γραφῇ συμπάσῃ.*

περὶ ὧν καὶ ἕτερος ἔσται καιρός] Hic contulisse juvabit, quae in Cens. de vett. script. p. 424. sq. de utroque historico disputat: *Τῶν μέντοι συγγραφέων*, inquit, *Ἡρόδοτος μὲν ἐξείργασται [τὸ] βέλτιον τὸ πραγματικὸν εἶδος· τῷ δὲ λεκτικῷ ποτὲ μὲν πλεονεκτεῖ Θουκυδίδης, ποτὲ δ' ἔμπαλιν, ἔστι δ' ἐν οἷς ἐξισοῦνται. Τῇ μὲν ἀκριβείᾳ τῶν ὀνομάτων, ἐν οἷς ἑκάτεροι προήρηνται διαλόγοις* (leg. *ἧς ἑκάτεροι προῄρ. διαλέκτου.* Cf. II, 22, 5: *σώζειν τὸν ἴδιον ἑκάστης διαλέκτου χαρακτῆρα.*) *ἀποσώζουσι τὸ ἴδιον· τῆς δὲ σαφηνείας ἀναμφισβητήτως Ἡροδότῳ τὸ κατόρθωμα δέδοται. Καὶ τὸ μὲν σύντομον ἔστι παρὰ Θουκυδίδῃ, τὸ δ' ἐναργὲς παρ' ἀμφοτέροις, ἐν μέντοι τοῖς ἠθικοῖς κρατεῖ Ἡρόδοτος,* (Cf. Creuzer. de arte hist. p. 194. sq.) *ἐν δὲ τοῖς παθητικοῖς ὁ Θουκυδίδης. Πάλιν καλλιλογίᾳ καὶ μεγαλοπρεπείᾳ διαφέρουσιν οὐδὲν ἀλλήλων* (??), *ἀλλ' ἑκάτεροι τούτων τε καὶ τῶν τοιούτων ἀρετῶν κρατοῦσι· ῥώμῃ δὲ καὶ ἰσχύϊ καὶ τόνῳ καὶ τῷ περιττῷ καὶ πολυσχηματίστῳ παρηυδοκίμησε Θουκυδίδης· ἡδονῇ δὲ καὶ πειθοῖ καὶ χάριτι καὶ τῷ ἀφελεῖ αὐτοφυεῖ ἀβασανίστῳ μακρῷ διενεγκόντα τὸν Ἡρόδοτον εὑρίσκομεν καὶ μετὰ τοῦτον τὸν τρόπον πραγματείαν καὶ προσωποποιΐαν μᾶλλον οὐ τετήρηκε.* Postrema aperte corrupta sunt, fortasse sic restituenda: *καὶ μετὰ τοῦτο τῶν τρόπων τὴν πραγματείαν κ. προς. μ. διατετήρηκεν.*

Πρῶτον μὲν γὰρ τὰς ὑποθέσεις τῶν ἱστοριῶν ἐξελέξατο καλὰς καὶ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἀνδρὶ φιλοσόφῳ προσηκούσας, τήν τε Κύρου παιδείαν, εἰκόνα βασιλέως ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος, καὶ τὴν Ἀνάβασιν τοῦ νεωτέρου Κύρου, ᾧ καὶ αὐτὸς συνανέβη, μέγιστον ἐγκώμιον ἔχουσαν τῶν συστρατευσαμένων Ἑλλήνων, καὶ τρίτην ἔτι τὴν Ἑλληνικήν, [καὶ] ἣν κατέλιπεν ἀτελῆ Θουκυδίδης· ἐν ᾗ καταλύονταί τε οἱ τριάκοντα καὶ τὰ τείχη τῶν Ἀθηναίων, ἃ Λακεδαιμόνιοι καθεῖλον, αὖθις ἀνίστανται. Οὐ μόνον δὲ τῶν ὑποθέσεων χάριν ἄξιος ἐπαινεῖσθαι, ζηλωτὴς Ἡροδότου γενόμενος, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκονομίας. Ταῖς τε γὰρ ἀρχαῖς αὐτῶν ταῖς πρεπωδεστάταις κέχρηται καὶ τελευτὰς ἑκάστῃ τὰς ἐπιτηδειοτάτας ἀποδέδωκε· μεμέρικέ τε καλῶς καὶ τέταχε καὶ πεποίκιλκε τὴν

778

2

IV, 1. *τήν τε Κύρου παιδείαν εἰκόνα β. α. κ. ε.*] Veriſſimam hanc de Cyri diſciplina ſententiam copioſius pertractat Weisk. diſp. de nat. et uſu diſcipl. Cyri. p. LXXXI ſqq. Sainte Croix nouv. obſſ. de la Cyrop. in Schneideri ed. alt. p. 63. ſqq. Adde Schulz. de Cyrop. Epil. p. 12.

τὴν Ἑλληνικήν] Subaudiendum vel ex *ἱστοριῶν* repetendum eſt *ἱστορίαν*, niſi forte ita pro ſequente *καὶ* ſcribendum videtur, quod cum hujus loci non ſit, uncis incluſi.

καταλύονται τ. οἱ τρ.] V. II, 4.

ἃ Λ. καθεῖλον] V. II, 2, 23.

αὖθις ἀνίστανται] V. IV, 8, 9. ſqq.

2. *ζηλωτὴς Ἡρ. γεν.*] Haec ſi abeſſent, non aegre ferrem; adſcripta videntur ex §. 1.

αὐτῶν] ſc. *τῶν ὑποθέσεων*. „In enarranda hiſtoria cujuscunque generis, quae non a rerum humanarum primordiis proficiſcatur, videndum eſt, ut neque juſto altius res repetas et ita dicas, quae dicere nihil attinet, neque juſtae brevitatis ſtudio aliquid omittas, ſine quo ipſa facta, de quibus exponere velis, non ſatis intelligi poſſint. Haec ſunt *ἀρχαί*, quibus dicit Xenophontem uſum eſſe *aptiſſimis* ſ. *commodiſſimis*. Pari modo illud curae eſſe debet, ne in narrando longius progrediaris, quam neceſſe eſt. Hoc ſenſu dicit eum *feciſſe, ut initiis extrema reſponderent*“ Weisk. de ingen. Xenoph. p. XLVI. Probo caetera; ſed quae in poſtremis Dionyſium dicentem facit, vereor ut ab eo dicta ſint. Etenim ad *ἑκάστῃ* vides Weiskium ſubaudire *ἀρχῇ*, quod nec rei nec orationi ſatis accommodatum videtur. Intelligendum eſt potius *ὑποθέσει* vel *ἱστορίᾳ*.

γραφήν· ἦθός τ' ἐπιδείκνυται θεοσεβὲς καὶ δίκαιον καὶ καρτερικὸν καὶ εὐπετές, ἁπάσαις τε συλλήβδην κεκοσμημένον
3 ἀρεταῖς. Καὶ ὁ μὲν πραγματικὸς τύπος αὐτῷ τοιοῦτος. Ὁ δὲ λεκτικὸς πῇ μὲν ὅμοιος Ἡροδότου, πῇ δὲ ἐνδεέστερος. Καθαρὸς μὲν γὰρ τοῖς ὀνόμασιν ἱκανῶς καὶ σαφής, καθάπερ ἐκεῖνος. Ἐκλέγει δ' ὀνόματα συνηθῆ τε καὶ προςφυῆ τοῖς πράγμασι καὶ συντίθησιν αὐτὰ ἡδέως πάνυ καὶ κεχαρισμένως, οὐχ ἧττον Ἡροδότου. Ὕψος τε καὶ κάλλος καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ τὸ λεγόμενον ἰδίως πλάσμα ἱστορικὸν Ἡρόδοτος
4 ἔχει. Οὐ γὰρ μόνον οὐκ ἴσχυσε τοῦτο παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ἀλλὰ κἂν ποτε διαγεῖραι βουληθείη τὴν φράσιν, ὀλίγον ἐμπνεύσας, ὥςπερ ἀπόγειος αὔρα, τάχεως σβέννυται. Μικρότερος γὰρ γίνεται τοῦ δέοντος ἐν πολλοῖς καὶ τοῦ πρέπον-

---

ἦθος — θεοσεβές] Cf. Creuzer. de Xenophonte historico p. 2. sq. de Arte hist. p. 291. sq. quem semel laudasse sufficiat, cum ad totam hanc Dionysii disputationem vel accuratius intelligendam, vel rectius judicandam conferendus sit. Adde Bornemann. de Cyrop. Epil. p. 11. sq. not.

3. αὐτὰ ἡδέως] Πάντα ἡδέως in Ms. Reg. Hudf.

Ἡρόδοτος ἔχει] Stephano videtur legendum Ἡροδότου οὐκ ἔχει. nisi mavis, inquit, particulam quae ex adverso respondeat τῷ ἧττον reponere. Sed sive hoc sive illo modo legas, desideratur negatio. Sylb. In marg. cod. Reg. ἴσ. Ἡρόδοτος μεῖζον ἔχει. Hudf. Mihi videtur locus hic ita restaurandus esse: καὶ τὸ λεγόμενον πλάσμα ἱστορικὸν ἰδίως Ἡρόδοτος ἔχει. ἰδίως, id est μόνως καὶ ἐξαιρέτως. Reisk. Conjectura Reg. margini appicta placuit Creuzero l. l. p. 515. Equidem Reiskii transpositionem praetulerim. Erunt tamen fortasse, qui adverbium ἰδίως trajectum esse statuant ea ratione, cujus similia infra exhibebimus exempla. Sed ea h. l. durior foret.

4. οὐ γὰρ μόνον — ἀλλὰ κἂν] In marg. Reg. ἴσ. οὔτε γὰρ μόνον — ἀλλὰ καὶ μίαν etc. Hudf.

ἀπόγειος αὔρα] Abterranea aura, id est, quae a terra consurgens per altum pergit: quos altanos ventos Latine nominari docet Plin. lib. 2. c. 43. Sylb., ut videtur, annot. marg. Interpretat. lat., quae 1615. ap. Wechel. prodiit.

Μακρότερος γάρ] Pro γάρ aptius fortasse legeris δέ. Sylb. Ego nil cunctatus μικρότερος edidi pro vulg. μακρότερος, quod corruptum esse Sylburgius sensit, cum δέ pro γάρ leg. esse conjecit. Nam neque Xenophontem in multis justo copiosiorem esse, videtur argui posse, nec Dionysius unquam ei hoc vitium exprobravit. Quod si hoc loco fecisset, ineptus

τος καὶ οὐχ, ὡς Ἡρόδοτος, ἐφάπτεται τῶν προσώπων εὐτυχῶς, ἀλλ' ἐν πολλοῖς ὀλίγωρός ἐστιν, ἄν τις ὀρθῶς σκοπῇ.

V. Φίλιστος δὲ Θουκυδίδῃ μᾶλλον δόξειεν ἐοικέναι καὶ κατ' ἐκεῖνον κοσμεῖσθαι τὸν χαρακτῆρα. Οὔτε γὰρ I

---

videretur, ut qui Xenophontem μακρολογώτερον diceret, quam Herodotum. Contra ea cum hujus modo μεγαλοπρέπειαν laudarit, consentaneum erat, ut vitium huic virtuti oppositum in Xenophonte notaret. Eodem modo Philistum 5, 6. μικρὸν dicit περὶ πᾶσαν ἰδέαν. Hic contulisse juvabit locum. De vett. script. cens. p. 426: Φιλίστου δὲ καὶ Ξενοφῶντες ὁ μὲν Ξενοφῶν Ἡροδότου ζηλωτὴς ἐγένετο κατά τε τὰς πραγματικὰς ἀρετὰς καὶ τὰς οἰκονομικὰς καὶ τὰς ἠθικὰς τῶν διαλέκτων (Sylb suadet: τὰς ἠθικάς, τῷ δὲ λεκτικῷ. — bene, ut opinor; τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς ita intellexeris τὴν αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως διάθεσιν. v. I, 5 15. quo nomine quae censor in Xenophonte laudet, v. I, 4, 2.) πῇ μὲν ὅμοιος (Ἡροδότου, quod fortasse excidit. v. I, 4, 5.) πῇ δ' ἐλάττων. Ἐλεγκτικὸς (bene Sylb. ἐκλεκτικός suadet.) μὲν γὰρ καὶ καθαρὸς ὀνόμασι καὶ σαφὴς καὶ ἐναργὴς καὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν ἡδὺς καὶ εὔχαρις, ὡς καὶ πλεῖον ἐκείνου (scriptus liber habet: καὶ εὔχαρις καὶ πλείων ἐκείνου. Sed verius fortasse, ut infra p. 131. οὐ μεῖον ἐκείνου. Sylb. Immo ibi (I, 4, 3.) οὐχ ἧττον, quod hic quoque legerim pro ὡς καὶ πλεῖον.) Ὕψους δὲ καὶ μεγαλοπρεπείας καθόλου τοῦ ἱστορικοῦ πράγματος (leg. πλάσματος. v. l. l. et Ernest. Lex. Rhett. Gr. p. 68. sqq.) οὐκ ἐπέτυχεν. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦ πρέποντος τοῖς προσώποις πολλάκις ἐστοχάσατο, περιτιθεὶς ἀνδράσιν ἰδιώταις καὶ βαρβάροις ἔσθ' ὅτε λόγους φιλοσόφους, λέξει χρώμενος λόγοις (διαλόγοις?) πρεπούσῃ μᾶλλον ἢ στρατιωτικοῖς κατορθώμασι. Postrema simul ostendunt, male quae nostro loco sequuntur intellecta esse a *Weiskio* l. l. p. XLIX., Dionysium de hominum moribus a Xenophonte descriptis agere rato. In his enim describendis ὕψος et μεγαλοπρέπεια non admodum desideratur, desideratur in orationibus, quas censor negat a Xenophonte loquentium personis accommodate esse compositas. Cf. I, 3, 20. 5, 6. Hoc quo jure neget, alibi copiosius exponere, propositum est.

V, 1. κατ' ἐκεῖνον] Goeller. de situ Syrac. p. 135. κατ' ἐκεῖνον conjicit. Male. V. Jud. de Demosth. p. 1059: πίστεις ὑπὲρ τοῦδε παρειχόμην — λέξεις τινὰς αὐτοῦ λαμβάνων, αἷς ἀντιπαρεξήταζον ἑτέρας ὁμοειδεῖς, λόγου μὲν ἀξίας, οὐ μὴν ἀνεπιλήπτους γε τελέως, οὐδ' ὥσπερ ἐκείνη (i. e. ἡ Δημοσθένους λέξις) πάσας τὰς ἀρετὰς ἐχούσας. Jud. de Dinarcho p. 645: οἱ μὲν Ὑπερίδην μιμούμενοι, διαμαρτόντες τῆς χάριτος ἐκείνης — αὐχμηροί τινες ἐγένοντο. ubi Sylburg. ἐκείνου conjecit. Thuc. VII, 63: ἡ ὑμετέρα ἐπιστήμη κρείσσων ἐστὶν ἑτέρας εὐτυχούσης ῥώμης. Id. VII, 17: ναῦς τε οἱ Κορίνθιοι πέντε καὶ εἴκοσιν ἐπλήρουν, ὅπως

780 ὑπόθεσιν εἴληφε πολυωφελῆ καὶ κοινήν, ὥσπερ Θουκυδίδης· ἀλλὰ μίαν καὶ ταύτην τοπικήν· διῄρηκε δ' αὐτὴν εἰς ἐπιγραφὰς

— τὰς ὁλκάδας αὐτῶν ἧσσον οἱ ἐν τῇ Ναυπάκτῳ Ἀθηναῖοι κωλύοιεν ἀπαίρειν, πρὸς τὴν σφετέραν ἀντίταξιν τῶν τριηρῶν τὴν φυλακὴν ποιούμενοι. Id V, 26 ξυνέβη μοι — γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίων καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. Dionyſ. Jud. de Demoſth. p. 999 ſq.: ὁ μὲν οὖν τῶν ὀλίγων καὶ εὐπαιδεύτων στοχαζόμενος λόγος οὐκ ἔσται τῷ φαύλῳ καὶ ἀμαθεῖ πλήθει πιθανός· ὁ δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ ἰδιώταις ἀρέσκειν ἀξιῶν καταφρονηθήσεται ὑπὸ τῶν χαριεστέρων· ὁ δ' ἀμφότερα τὰ κριτήρια πείθειν ζητῶν ἧττον ἀποτεύξεται τοῦ τέλους (ubi Reiskii commentum τάκροατήρια pro τὰ κριτήρια exterminandum duxi). Cf. Antiqq. R. p. 419, ubi non auſcultandum Vaticano. Nec ſollicitandus eſt locus Herod. VIII, 102: οὐδεμία ξυμφορὴ μεγάλη ἔσται σέο τε περιεόντος καὶ ἐκείνων τῶν πραγμάτων περὶ οἶκον τὸν σόν. Transſcribenda hic ſunt ob ſqq. quae de Philiſto in Vett. ſcriptt. cenſ. Noſter diſputat p. 426. ſqq. Φίλιστος, inquit, μιμητής ἐστι Θουκυδίδου, ἔξω τοῦ ἤθους. Τὸ μὲν γὰρ (eodem modo dictum, ut κατὰ ἐκεῖνον τὸν χαρακτῆρα noſtro loco. Male Reisk τῷ μὲν γὰρ ſuadet.) ἐλεύθερον καὶ φρονήματος μεστόν, τοῦτο δὲ θεραπευτικὸν τῆς τυράννων καὶ ἄλλων πλεονεξίας. (Scriptus liber pro ἄλλων habet δούλων; ſed convenientius δοῦλον; infra p. 131. [I, 5, 2.] ταπεινὸν eſt pro eodem. Sylb. Probarem δοῦλον, ſi pro τῆς τυράννων ſcriptum eſſet, τῶν τ.) Ἐζήλωκε δὲ πρῶτον μὲν τὸ τὴν ὑπόθεσιν ἀτελῆ καταλιπεῖν, τὸν αὐτὸν ἐκείνῳ τρόπον, (diſputat de hoc loco Goeller. l. l. p. 126. Vereor tamen, ne operam perdiderit. Vulgaris enim lectio tam abſurda eſt, ut a Dionyſio profectam eſſe mihi perſuadere nequeam. Nam cum ineptum ſit credere, hiſtoricum de induſtria opus ſuum non abſolviſſe, tum longe ineptius eſt, hanc primam ejus cum Thucydide ſimilitudinis notam ponere, cum potius de argumenti, quod elegerit, natura dicendum fuiſſe videatur. Equidem Dionyſium pro ἀτελῆ καταλιπεῖν ſcripſiſſe puto ἀφελῆ ἐκλέγειν. Nam de ἐκλογῇ ὑποθέσεως ſemper primo loco diſputat Noſter. Cf. I, 3, 4. II, 6, 1. 2.) οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀταξίαν αὐτοῦ τῆς οἰκονομίας, καὶ δυσπαρακολούθητον τὴν πραγματείαν τῇ συγχύσει τῶν εἰρημένων πεποίηκε. Τῆς δὲ λέξεως τὸ μὲν γλωσσηματικὸν καὶ περίεργον οὐκ ἐζήλωκε Θουκυδίδου, τὸ δὲ στρογγύλον καὶ πυκνὸν καὶ εὔτονον καὶ ἐναγώνιον πάνυ ἀκριβῶς ἀπεμάξατο, οὐ μὴν ὁμοίως τὴν καλλιλογίαν καὶ τὴν σεμνότητα καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν ἐνθυμημάτων καὶ τὰ βάρη καὶ τὰ πάθη καὶ τοὺς σχηματισμούς, μικρὸς δὲ ἐστι καὶ ταπεινὸς κομιδῇ ταῖς ἐκφράσεσι ἤτοι τόπων ἢ ναυμαχιῶν ἢ πεζῶν παρατάξεων ἢ οἰκισμοῦ πόλεων, οὐδὲ ὁ λόγος τῷ μεγέθει τοῦ πράγματος (τῶν προσώπων? v. I, 5, 6. Simul emendaverim οἱ λόγοι — ἐξισοῦνται, cum de orationibus ſermo eſſe videatur.) ἐξισοῦται. Συνετὸς μέντοι καὶ κατὰ τὴν ἑρμηνείαν Θουκυδίδου πρὸς τοὺς ἀληθεῖς ἀγῶνας ὠφελιμώτερος.

δύο, περὶ Σικελίας μὲν τὴν προτέραν ἐπιγράφων, περὶ Διονυσίου δὲ τὴν ὑστέραν. Ἔστι δὲ μία· καὶ τοῦτο γνοίης ἂν ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς Σικελικῆς. Τάξιν δ' οὐ τὴν κρατίστην ἀπο- 2 δέδωκε τοῖς δηλουμένοις, ἀλλὰ δυσπαρακολούθητον, χεῖρον τῆς Θουκυδίδου. Καὶ πρᾶγμα ἔξωθεν οὐ βούλεται παραλαμβάνειν, ὥσπερ οὐδὲ Θουκυδίδης, ἀλλ' ἔστιν ὁμοειδής. Ἦθός τε κολακικὸν καὶ φιλοτύραννον ἐμφαίνει καὶ ταπεινὸν καὶ μικρολόγον. Τῆς δὲ λέξεως, ᾗ Θουκυδίδης κέχρηται, 3 τὸ μὲν σημειῶδες καὶ περίεργον πέφευγε, τὸ δὲ στρογγύλον

οὔτε γάρ] Particulae οὔτε respondet τάξιν δ' οὐ §. 2.

πολυωφελῆ] Sane pro πολὺ ἀφελῆ [quod vulgatae dant] rectius, meo judicio, πολυωφελῆ: ut infra p. 161. [II, 51, 1.] Sequentium vero expositionem e Cicerone habes in Epist. ad Quintum fratrem, l. 2. [ep. 13.]: „Siculus ille, capitalis, creber, acutus, brevis, paene pusillus Thucydides: sed utros ejus habueris libros (duo enim sunt corpora) an utrosque, nescio. Me magis de Dionysio delectat. Ipse enim est veterator magnus et perfamiliaris Philisto" De quo loco vise Petr. Victor. Var. lect. lib. 32. c. 19. [et Goeller. l. l. p. 125. sqq.] Sylb. Dedi πολυωφελῆ, ut Sylburgius, vel res potius ipsa monstrabat. Reisk.

ὥςπερ Θουκ.] Exspectes ὥςπερ οὐδὲ Θ. ut §. 2.

εἰς ἐπιγραφάς] Fuit cum legendum putarem γραφάς pro ἐπιγραφάς, ἐπι ex sq. ἐπιγράφων ortum ratus. Sed est hic eadem breviloquentia, quae in l. de Compos. p. 68. sq.: τέχνας τινὰς ἐπέγραψαν ὑπὲρ τῆς συντάξεως τῶν τοῦ λόγου μορίων. i. e. τέχνας τ. ἔγραψαν ἐπιγραφθέντας caet. Quamquam nostro loco sq. ἐπιγράφων offendit. Sed similis redundantia est in Plat. Menex. 3. p. 236. a: (Θουκυδίδης) ἐμοῦ κάκιον ἐπαιδεύθη, μουσικὴν μὲν ὑπὸ Λαμπροῦ παιδευθείς, ῥητορικὴν δὲ ὑπ' Ἀντιφῶντος τοῦ Ῥαμνουσίου.

2. χεῖρον] Forsan rectius χείρονα et mox παραλαμβάνειν. Sylb. Bene habet χεῖρον. Si quid tamen mutandum sit, malim ἔτι χεῖρον legi. Reisk. Equidem exspectabam οὐχ ἧσσον. Mox pro ἐπιλαμβάνειν, Sylburgio suasore, exhibui παραλαμβάνειν, Cf. I, 5, 11. II, 23, 4. 41.

ἦθός τε κολ.] Cf. Goeller. l. l. p. 123. et, quem is laudat, Plut. Dion. c. 36. Magnus Apollonii, Peregrini, Aspasiae, Juliae, Faustinaeque patronus, Philistum quoque ingeniose se purgantem induxit in Aristippo T. IV. p. 331. sqq.

3. ἡ μὲν σ. κ. π. πέφυκε] Pro ἡ μὲν convenientius legemus τὸ μέν. Seq. etiam versu pro πέφυκε legendum videtur πέφευγε, et mox μεμίμηται pro μέμικται: quae confer cum

καὶ πικρὸν καὶ ἐνθυμηματικὸν ἐκμέμακται. Τῆς μέντοι καλ-
781 λιλογίας τῆς ἐκείνου καὶ τοῦ πλούτου τῶν ἐνθυμημάτων κα-
4 τὰ πολὺ ὑστερεῖ. Οὐ μόνον δὲ τούτοις, ἀλλὰ καὶ κατὰ
τοὺς σχηματισμούς. Ἡ μὲν γὰρ πλήρης σχημάτων· καὶ

---

p. 427. v. 7. ſqq. Sylb. Τὸ μὲν et πέφευγε recepi: de μεμίμηται mox dicetur.

σημειῶδες] Σημειῶδες quid ſit, fateor me neſcire. Num *pompaticum*, *ornatum*, *comtum*, quod refert τὰ σημεῖα τῶν ἐσθήτων, icunculas veſtibus intextas. Reisk. Id longius repetitum. Copioſe de hoc verbo diſputat Erneſti Lex. technol. Gr. Rhet. p. 307. ſq. pluribusque locis comparatis, „ex his omnibus, inquit, opinor, planum eſt, τὸ σημειῶδες in elocutione dici, quicquid ex vetuſtatis vel raritatis vel audaciae obſcuritatem et difficultatem habet. Unum addo, cujus tamen judicium doctioribus relinquo. Videndum exiſtimo, annon fortaſſe τὸ σημειῶδες dictum ſit ἀπὸ τῶν σημείων, h. e. a notis et ſiglis, quales Tironianae fuerunt, et uſurpatae ſunt a notariis, quos σημειογράφους dixerunt. V. interprr. ad Cic. Lib. XIII. ad Att. ep. 32." Fortaſſe res eſt ſimplicior. Etenim cum σημεῖα ſint ſigna non neceſſaria (v. Erneſti l. l. p. 306. ſq. coll. Lex. technol. Rom. Rhet. p. 359) σημειώδεις λέξεις improprias dictiones intellexerim eas, quae a rerum notis fortuitis repetitae ſint, eoque obſcuritatem habeant.

πικρόν] In Cenſ. eſt πυκνόν.

μέμικται] Sylburg. ſuadet μεμίμηται. Poſſis etiam ἐμμέμικται. Sed praeplacuit ἐκμέμακται. V. Jud. de Demoſth. p. 963. 9: τὴν ἐπίθετον καὶ κατεσκευασμένην φράσιν τῶν περὶ Γοργίαν ἐκμέμακεν. (an ἐκμέμακται?). Ib. 994. 5: τὸν Λυσιακὸν χαρακτῆρα ἐκμέμακται εἰς ὄνυχα. De Compoſ. p. 378: (Δημοσθένην) ἐν τοῖς μάλιστα οἶμαι τὴν ποιητικὴν ἐκμέμαχθαι. ubi v. Schaefer. Confirmat emendationem noſtram, quod in Cenſ. l. l. legitur, ἀπεμάξατο.

κατὰ πολύ] Schol. ad Ariſtoph. Plut. 445: παρὰ πολύ] κατὰ πολύ, σφόδρα, ὡς παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν πρώτῳ (c. 29.)· καὶ ἐνίκησαν οἱ Κερκυραῖοι παρὰ πολύ. Sic quoque Thom. M. p. 687. At vero παρὰ πολὺ hoc ſenſu longe uſitatius eſt, quam κατὰ πολύ. V. Matthiae. Gr. Gr §. 588. δ. Obiter moneo Thuc. II, 89: οὐκ ἂν ἡγοῦνται μὴ μέλλοντάς τι ἄξιον τοῦ παραπολὺ πράξειν ἀνθίστασθαι. ad παραπολὺ cogitandum eſſe νενικηκέναι, aut ſimile quid. Gemina ſunt VII, 66: τῷ παρ᾽ ἐλπίδα τοῦ αὐχήματος σφαλλόμενοι καὶ παρὰ ἰσχὺν τῆς δυνάμεως ἐνδιδοασιν. VIII, 41: ἀφεὶς τὸ ἐς τὴν Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον. — Pro παρὰ πολύ etiam πολὺ ſine praepoſitione dicitur. V. Valkenar. ad Herod. V, 1.

4. ἡ μὲν γάρ] ſc. ἡ Θουκυδίδου λέξις.

οὐδὲν οἶμαι περὶ τῶν φανερῶν ἐπὶ πλέον δεῖν λέγειν· ἡ δὲ Φιλίστου φράσις ὁμοειδὴς πᾶσα δεινῶς καὶ ἀσχημάτιστός ἐστι καὶ πολλὰς εὕροι τις ἂν περιόδους ὁμοίως ἐφεξῆς ὑπ' αὐτοῦ σχηματιζομένας, οἷον ἐν ἀρχῇ τῆς δευτέρας τῶν περὶ Σικελίας· „Συρακούσιοι δὲ παραλαβόντες Μεγαρεῖς καὶ Ἐν- 5 ναίους, Καμαριναῖοι δὲ Σικελοὺς καὶ τοὺς ἄλλους συμμάχους, πλὴν Γελῴων, ἀθροίσαντες — Γελῷοι δὲ Συρακουσίους οὐκ ἔφασαν πολεμήσειν — Συρακούσιοι δὲ πυνθανόμενοι Καμαριναίους τὸν Ὑρμινὸν διαβάντας“ —. Ταῦτα 6 δ' ἀηδῆ πάνυ ὄντα ἐμοὶ φαίνεται. Μικρός τε περὶ πᾶσαν ἰδέαν ἐστὶ καὶ ἀτελὴς ἐάν τε πολιορκίας διηγῆται, ἐάν τ' οἰκισμούς, ἐάν τ' ἐπαίνους, ἐάν τε ψόγους διαπορεύηται· 782 ἀλλ' οὐδὲ τοῖς μεγέθεσι τῶν ἀνδρῶν συνεξισῶν τοὺς λόγους, ἀλλὰ ψοφοδεεῖς καὶ τοὺς δημηγοροῦντας καταλείπειν τὰς

καὶ οὐδὲν — λέγειν] Illa καὶ οὐδὲν οἶμαι· περὶ τῶν φανερῶν ἐπὶ πλέον δεῖν λέγειν, i. e. *minimeque necessarium puto de manifestis plura dicere*, quasi non suo loco posita praetermisit interpres. Huds. Habent sane haec verba, quo offendaris, sed ea proscribere quis audeat?

5. Γελῷοι δέ] Pro δέ malim γάρ. Reisk. Non opus. V. Viger. p. 543. ibique Hermann. p. 845.

Συρακουσίους —] Stephano legendum videtur Συρακουσίοις οὐκ ἔφασαν πολεμήσειν. Sylb. Συρακουσίοις cum Stephano legi vult Goeller. l. l. p. 154. Ferri potest vulgatum: πολεμεῖν τινα dicit Dionys. Antiqq. IV, 64. V, 56. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 399. n. 1.

Ὑρμινόν] „De fluvio Hyrminio sive Hyrmino, quem memorat etiam Plin. H. N. III, 8. adi Cluver. S. A. c. 233. E. Spectat hoc fragm. ad historiam Syracusarum antiquissimam et bellum contra Camarinaeos gestum Ol. 57. v. ad hist. Syr. II, 5.“ Goeller. l. l. p. 155.

6. μικρός] Num μειοῦρος? Reisk. Mire. Μικρός, est *pusillus*, *exilis*, eique opponitur μέγας.

καὶ τοὺς δημηγοροῦντας] Fort. καὶ δειλοὺς τοὺς δημηγοροῦντας καταλείπει, καὶ τὰς δυνάμεις καὶ τὰς προαιρέσεις ὁμοίους ἅπαντας ποιεῖ: *omnes oratores relinquit (h. e. repraesentat in historia sua) pavidos et imbelles et omnes similes exhibet quoad facultates et voluntates*. Reisk. Mihi quoque vulgaris lectio non satis placet; minus tamen, quam illa, placent quae Reiskius commentus est. Quibus quoad meliora quis proferat, in vulgato acquiescam, idque hoc modo interpre-

κούς, πολλοὺς δὲ συμβουλευτικοὺς συνταξάμενος λόγους, ἐπιστολάς τε τὰς ἀρχαϊκὰς γραφομένας καὶ ὑποθήκας ἄλλας, λόγου ἀξίαν ἱστορίαν πεπραγματευμένος ἄξιος ἐπαι-

---

κλικαὶ περίοδοι καὶ ὁμοειδεῖς (ὁμοιότητες Dionysium scripsisse puto, cl. I, 6, 10. vel αἱ ὁμοειδεῖς) τῶν σχηματισμῶν. Διήμαρτε δὲ καὶ ὁ μάλιστα ἐντὸς πρακτικῆς (Vera lectio procul dubio haec est: διήμαρτε δὲ καὶ [ἔστιν ἃ] ἐν τοῖς πραγματικοῖς, f. ἐν τῷ πραγματικῷ τύπῳ [v. τόπῳ], καὶ μάλιστα κατὰ τὰς τ. ut ex p. 782. [I, 6, 11.] satis manifestum est. Sylb.) κατὰ τὰς τῶν παρεκβάσεων ἐπεισαγωγάς. Καὶ γὰρ ψυχρῶς ἔνιαι καὶ ἀκαίρως λέγονται, καθάπερ τὰ περὶ τὸν ἐν Μακεδονίᾳ Σειληνὸν ἱστορηθέντα καὶ τὰ περὶ τὸν δράκοντα τὸν πρὸς τῇ τριήρει ναυμαχοῦντα. In Villoisoni Anecdotis T. I. p. 230. de Theopompo haec traduntur: Θεόπομπος, Χῖος, ῥήτωρ, υἱὸς Δαμασιστράτου, γ γονὼς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀναρχίας Ἀθηναίων ἐπὶ τῆς ϙγ' Ὀλυμπιάδος, ὅτε καὶ Ἔφορος· Ἰσοκράτους ἀκουστής, ἅμα Ἐφόρῳ ἔγραψεν ἐπιτομὴν τῶν Ἡροδότου ἱστοριῶν ἐν δυσὶ βιβλίοις· φιλικὰ (leg. Φιλιππικά) ἐν βιβλίοις οβ'· Ἑλληνικὰς ἱστορίας· ἕπονται δὲ ταῖς Θουκυδίδου καὶ Ξενοφῶντος καὶ εἰσὶν ἐν βιβλίοις ια', ἔχουσαι τὰ τοῦ Πολοποννησιακοῦ πολέμου καὶ (inser. τὰ) λοιπά. Ἔγραψε δὲ καὶ ἕτερα πλεῖστα.

τὰς ἀρχαϊκὰς γραφομένας] Pro ἀρχαϊκάς quidam codices, teste Stephano, habent Ἀχαϊκάς. quae lectio trahi possit ad famosos libellos ab Anaximene sub Theopompi nomine divulgatos; vel ἀρχαϊκαί sunt antiquo stilo scriptae: vel de prisci saeculi virtutibus. Athenaeus [XIII. p. 595. a] meminit epistolae ad Alexandrum scriptae; et alius praeterea ad Chios [περὶ τῆς Χίου ἐπιστολαί XIII. p. 586. c.] Forsan etiam composite legendum ἐπιγραφόμενος. Sylb. „Theopompi ἀρχαϊκὰς ἐπιστολάς nominavit Dionys. Hal. in Epist. ad Pomp. p. 782. et 786. R. ubi tamen de scriptura dubitatur, cum Ἀχαϊκάς in codd. nonnullis se reperisse professus sit H. Stephanus: quam scripturam ibi latinus interpres secutus est. Priori loco, ubi vulgo scribitur ἐπιστολάς τε τὰς ἀρχαϊκὰς γραφομένας, Valkenarius, suffragante Ruhnkenio in hist. crit. or. Gr. p. 165. R. τὰς ἀρχαϊκῶς γραφομένας legendum censuit: probabiliter sane; attamen posteriore loco rursus ἐκ τῶν ἀρχαικῶν ἐπιστολῶν scribitur.“ Schweighaeuser. ad Athenaei l. l. Ego vero etiamsi uno tantum loco hae epistolae a Dionysio memorarentur, tamen istam conjecturam non probarem, cum ejusmodi inscriptio nescio quid inepti habeat. Sed cum Achaeos optimis legibus usos esse constet (v. Strabo. VIII, 7. p. 219. sq. ed. Tauchn. et Polyb. II, 38) non improbabile videtur, Theopompum Ἀχαϊκὰς ἐπιστολάς scripsisse eo quidem consilio, ut, quo erat ingenio, alias civitates hoc nomine reprehenderet. Quae quidem conjectura optime convenit cum eo, quod Dionysius posteriori loco dicit, Theopompum has epistolas τῷ πνεύματι ἐπιτρέψαντα γεγραφέναι. Porro γραφομένας corruptum esse patet. Dubi-

2 νεῖσθαι· πρῶτον μὲν τῆς ὑποθέσεως τῶν ἱστοριῶν· καλαὶ
783 γὰρ ἀμφότεραι, ἡ μὲν τὰ λοιπὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου περιέχουσα, ἡ δὲ τὰ Φιλίππῳ πεπραγμένα· ἔπειτα τῆς οἰκονομίας· ἀμφότεραι γάρ εἰσιν εὐπαρακολούθητοι καὶ σαφεῖς· μάλιστα δὲ τῆς ἐπιμελείας τε καὶ φιλοπονίας τῆς κατὰ τὴν συγγραφήν· δῆλος γάρ ἐστιν, εἰ καὶ μηδὲν ἔγραψε, πλείστην μὲν παρασκευὴν εἰς ταῦτα παρεσκευασμένος, μεγίστους δὲ δαπάνας εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν τετελεκώς,
3 καὶ πρὸς τούτοις πολλῶν μὲν αὐτόπτης γεγενημένος, πολ-

---

tes tamen, ἐπιγραφομένας fubftituendnm fit, an γραψάμενος. De συμβουλευτικοῖς et πανηγυρικοῖς Theopompi orationibus v. Koch. Prolegg. ad Theop. p. 47.

2. τῆς ὑποθέσεως] Supra I, 4, 2. χάριν addidit. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 345.

Δῆλος γάρ ἐστιν — παρεσκευασμένος] Interpres: *perfpicuum enim eft, eum, etiamfi nihil pofteritati reliquiffet, multum apparatum huic rei impendiffe.* Quorum fenfus ineptus eft, five potius nullus. Verba εἰ καὶ μηδὲν ἔγραψε cum ob poteftatem vocum εἰ καί, de quibus v. Hermann. ad Viger. p. 832. fq. rationemque temporum tum ob rem ipfam nihil aliud videntur fignificare poffe quam hoc: *tametfi* (Theopompus) *horum nihil prodidit*, fc. fe magnum apparatum hiftoriis fuis componendis impendiffe. Sed verba μηδὲν ἔγραψε fortaffe aliquid vitii contraxerunt. In mentem mihi venerat μὴ ἐνέγραψε. Verum ne hoc quidem fatis placet. Caeterum fi recte loci fenfum conftituimus, haec Theopompo laus accrefcet, quod aerumnas, quas hiftoriarum caufa fuarum exhaufiffet, lectoribus non jactanter venditarit.

μεγίστας δὲ δαπάνας] Athenaeus quoque III. p. 85. a. eum dicit ἄνδρα φιλαλήθη καὶ πολλὰ χρήματα καταναλώσαντα εἰς τὴν περὶ τῆς ἱστορίας ἐξέτασιν ἀκριβῆ.

3. *πολλῶν μὲν αὐτόπτης γεγενημένος* —] „Δυοῖν γὰρ ὄντων κατὰ φύσιν ὡσανεί τινων ὀργάνων ἡμῖν, οἷς πάντα πυνθανόμεθα καὶ πολυπραγμονοῦμεν ἀκοῆς καὶ ὁράσεως, ἀληθινωτέρας δ' οὔσης οὐ μικρῷ τῆς ὁράσεως κατὰ τὸν Ἡράκλειτον· (v. Schleiermacher in Muf. Antiq. Stud. T. I. p. 365.) ὀφθαλμοὶ γὰρ τῶν ὤτων ἀκριβέστεροι μάρτυρες· (Cf. Wyttenbach. ad Julian. Laud. Conft. p. 37. C.) τούτων Τιμαῖος τὴν ἡδίω μέν, ἥττω δὲ τῶν ὁδῶν ὥρμησε πρὸς τὸ πολυπραγμονεῖν· — Ἡ δὲ πολυπραγμοσύνη πολλῆς μὲν προσδεῖται ταλαιπωρίας καὶ δαπάνης, μέγα δέ τι συμβάλλεται καὶ μέγιστόν ἐστι μέρος τῆς ἱστορίας. Δῆλον δὲ τοῦτ' ἐστὶν ἐξ αὐτῶν τῶν τὰς συντάξεις πραγματευομένων. Ὁ μὲν γὰρ Ἔφορός φησιν· εἰ δυνατὸν ἦν, αὐτοὺς παρεῖναι πᾶσι τοῖς πράγμασι, ταύ-

λοῖς δ' εἰς ὁμιλίαν ἐλθὼν ἀνδράσι τοῖς τότε πρωτεύουσι καὶ στρατηγοῖς δημαγωγοῖς τε καὶ φιλοσόφοις διὰ τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας ἐποιήσατο· ἔργον δὲ τὸ πάντων ἀναγκαιότερον. Γνοίη δ' ἂν τις αὐτοῦ τὸν πόνον ἐνθυμηθεὶς τὸ πολύμορφον τῆς γραφῆς. Καὶ γὰρ καὶ ἐθνῶν εἴρηκεν οἰκισμοὺς καὶ πό- 4 λεων κτίσεις ἐπελήλυθε, βασιλέων τε βίους καὶ τρόπων ἰδιώ-

---

την δὴ διαφέρειν πολὺ τῶν ἐμπειριῶν· ὁ δὲ Θεόπομπος· τοῦτον μὲν ἄριστον ἐν τοῖς πολεμικοῖς, τὸν πλείστοις κινδύνοις περιτετευχότα, τοῦτον δὲ δυνατώτατον ἐν λόγῳ, τὸν πλείστων μετεσχηκότα πολιτικῶν ἀγώνων." Polyb. XII, 27. Cf. c. 28. Lucian. Quom. hist. sit conscr. p. 200. 208.

πολλοῖς δ' εἰς ὁμιλίαν ἐλθὼν — φιλοσόφοις διὰ τὴν σ. — ἐποιήσατο· ἔργον δὲ τὸ πάντων ἀναγκαιότερον] Pro πολλοῖς e Ms. Reg. πολλήν enotavit. Hudf. Inter φιλοσόφοις et διά videntur nonnulla deesse, e. c. πρὸς οὓς πυκνάς (vel συχνάς) τὰς συνουσίας (vel διατριβάς). Reisk. Διά tollenda videtur; vel addendum ei genitivi casus nomen, τούτων, aut aliud consimile; vel denique sic legendum: διὰ τὴν συγγραφήν, τὰς ἱστορίας ἐποιήσατο. Pro ἀναγκαιότερον rectius superl. ἀναγκαιότατον. Sylb. Δέ post ἔργον delendum videtur Reiskio. Ego locum sic refingendum puto: πολλοῖς δὲ δι' ὁμιλίας ἐλθὼν — φιλοσόφοις τὴν συγγραφὴν τ. ἱ. ἐποιήσατο, ἔργον δὴ τὸ π. ἀναγκαιότατον. De dictione δι' ὁμιλίας ἔρχεσθαι v. Matthiae Gr. Gr. §. 580. e Heindorf. ad Plat. Protag. p. 512. Elmsl. ad Eurip. Med. 842. Vulgatum εἰς ὁμιλίαν ex interpretamento ortum, quod cum genuinam lectionem loco pepulisset, διά alienum locum occupavit. Facilius quidem videatur, quod Sylburg. conjecit, διὰ τὴν συγγραφὴν τὰς ἱστ. Sed haud scio, an Dionysius τὰς ἱστορίας ποιεῖσθαι hac potestate non dixerit. Δέ et δή quoties confusa sint, nemo ignorat. Pro ἀναγκαιότερον cum Sylb. ἀναγκαιότατον praetulerim. Cf. I, 3, 2. De Compos. p. 6. Superlativi et comparativi confusione nihil est frequentius. V. Hermann. ad Viger. p. 717. sq. Schaefer. ad Apoll. Rhod. T. II. p. 618. Elmsl. ad Eurip. Med. 67. — Praeterea offendit καί ante στρατηγοῖς positum, quod post hanc vocem collocatum malis.

4. τρόπων] Et τρόπων retineri potest, et τόπων admitti. Sylb. Ego τόπων utique praeferendum arbitror. Reisk. Sed de locis deinceps dicit; hic autem, ubi de regum vitis dixit, consentaneum est, de eorundem moribus mentionem injici. Neque quidquam mutandum esse locus verbo δεδήλωκε assignatus ostendere videtur. Tacitus vulg. probat Beck. in examine artis et rat. historie. vett. in judic. ing. et moribus p. VIII. Possint tamen τρόπων ἰδιώματα non satis de more dicta videri; contra τόπων ἰδιότητας dicit Polyb. III, 58, 2. Strab. I, 1. p. 11. et ἰδίωμα τῆς χώρας id. ib. p. 13. Verumtamen βίων ἰδιότητας habes ap. Aelian. V. H. III, 18. Cf. Polyb. IX, 22, 7.

784 ματα δεδήλωκε καὶ εἴ τι θαυμαστὸν ἢ παράδοξον ἑκάστη γῆ καὶ θάλασσα φέρει συμπεριείληφεν ἐν τῇ πραγματείᾳ. Καὶ μηδεὶς ὑπολάβῃ ψυχαγωγίαν ταῦτ᾽ εἶναι μόνον· οὐ γὰρ οὕτως ἔχει· ἀλλὰ πᾶσιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὠφέλειαν παρέ-
5 χει. Ἵνα δὲ πάντ᾽ ἀφῶ τἆλλα, τίς οὐχ ὁμολογήσει, τοῖς ἀσκοῦσι τὴν φιλόσοφον ῥητορικὴν ἀναγκαῖον εἶναι πολλὰ μὲν ἔθη καὶ βαρβάρων καὶ Ἑλλήνων ἐκμαθεῖν, πολλοὺς δὲ νόμους ἀκοῦσαι (καὶ) πολιτειῶν σχήματα καὶ βίους ἀνδρῶν
6 καὶ πράξεις καὶ τέλη καὶ τύχας. Τούτων τοίνυν ἅπασιν ἀφθονίαν δέδωκεν, οὐκ ἀπεσπασμένην τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ συμπαροῦσαν· πάντα δὲ ταῦτα ζηλωτὰ τοῦ συγγραφέως· καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, ὅσα φιλοσοφεῖ παρ᾽ ὅλην τὴν ἱστορίαν περὶ δικαιοσύνης καὶ εὐσεβείας καὶ περὶ τῶν ἄλλων
7 ἀρετῶν πολλοὺς καὶ καλοὺς διεξερχόμενος λόγους. Τελευ-

ἐν τῇ πραγματείᾳ] Ἐν e fine vocis praegressae iteratum putem. Sic Noster dicit περιλαμβάνειν γραφῇ II, 1, 1. συντάξει II, 5, 6. ἐνθυμήμασι Jud. de Lys. p. 490. 14. neque unquam, quod meminerim, ἐν addidit.

5. ἀκούουσι] Malim ἀσκοῦσι. Reisk. Recepi conjecturam, quae cuilibet in mentem venire debebat. Idem vitium eluendum esse De oratt. antiq. p. 450. 7. jam monuit Matthaei. Diss. de Dionys. Hal. p. VIII. Cf. §. 11. II, 50, 2. De Compos. p. 6. Sic Jud. de Isaeo. p. 588. 9: γένους λόγων ἑνὸς ἀσκητὴς ἐγένετο.

ἔθνη] Imo vero ἔθη, mores. Reisk. Verissimam emendationem in ordinem recipere non dubitavi. V. Antiqq. Prooem. ἔθη τε τὰ κράτιστα καὶ νόμους τοὺς ἐπιφανεστάτους διηγοῦμαι. Cf. l. IV. p. 745. 15.

ἀκοῦσαι, πολιτειῶν] Interpone καί. Reisk. Facile καί a praegressa syllaba elidi potuit. Equidem illud cum Reiskio necessarium puto h. l. ideoque inserui, uncis tamen notavi.

6. Τούτοις τοίνυν] Ad ἀφθονίαν δέδωκεν additum desideramus cujus rei copiam fecerit. Leg. est igitur τούτων pro τούτοις.

παρ᾽ ὅλην τὴν δικαιοσύνην καὶ εὐσέβειαν] Forsan legendum παρ᾽ ὅλην τὴν ἱστορίαν περὶ δικαιοσύνης καὶ εὐσεβείας καὶ π. Sylb. Mihi videtur locus ita quodammodo integrandus: παρ᾽ ὅλην τὴν ἱστορίαν, ἐπαινῶν τὴν δικαιοσύνην. Reisk. Sylburgii emendatio non modo facilior est, sed etiam ad sensum accommodatior. Nam qui virtutem tantummodo laudat, is de ea non philosophatur.

ταῖόν ἐστι τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ χαρακτηρικώτατον, ὃ παρ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων συγγραφέων οὕτως ἀκριβῶς ἐξείργασται 785 καὶ δυνατῶς οὔτε τῶν πρεσβυτέρων οὔτε τῶν νεωτέρων — τί δὲ τοῦτό ἐστι; τὸ καθ' ἑκάστην πρᾶξιν μὴ μόνον τὰ φανερὰ τοῖς πολλοῖς ὁρᾶν καὶ λέγειν, ἀλλὰ ἐξετάζειν καὶ τὰς ἀφανεῖς αἰτίας τῶν πράξεων καὶ τῶν πραξάντων αὐτὰς καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, ἃ μὴ ῥᾴδια τοῖς πολλοῖς εἰδέναι, καὶ πάντα ἐκκαλύπτειν τὰ μυστήρια τῆς τε δοκούσης ἀρετῆς καὶ τῆς ἀγνοουμένης κακίας. Καί μοι δοκεῖ ὡς ὁ μυθευόμενος 8 εἶναι τῶν ψυχῶν ἀπολυθεισῶν τοῦ σώματος ἐξετασμὸς ἐπὶ τῶν ἐκεῖ δικαστῶν, οὕτως ἀκριβὴς εἶναι ὁ διὰ τῆς Θεοπόμπου γραφῆς γιγνόμενος· διὸ καὶ βάσκανος ἔδοξεν εἶναι, προςλαμβάνων τινὰ τοῖς ἀναγκαίοις ὀνειδισμοῖς κατὰ τῶν ἐνδόξων προςώπων οὐκ ἀναγκαῖα πράγματα, ὅμοιόν τι ποιῶν τοῖς ἰα-

---

7. *καὶ δύναται*] Commation iſtud, *καὶ δύναται*, tollendum eſt: aut pro *δύναται* reponendum *διαπεπόνηται*, *διεσκεύασται*, vel ſimile quid. 'Sylb. Num *διήνυσται*, *elaboratum eſt*. Reisk. Reſcripſi *δυνατῶς*. Cf. II, 13, 4: *τὰ γεγενημένα κατὰ τὰς μαχὰς ὑπ' ἀμφοτέρων διελήλυθεν ἀκριβῶς καὶ δυνατῶς*.

τῶν πραξάντων αὐτάς] Poſt *αὐτάς* deeſſe videtur *τὰς διανοίας*. Reisk. Mihi in mentem venerat, *καὶ* ante *τὰ πάθη* expungendum eſſe. Quod tametſi facilius videtur, tamen Reiskii conjecturam non improbo, coll., qui locus omnino noſtrum illuſtrat, Antiqq. V, 56. p. 978: *τοῖς ἀναγινώσκουσι τὰς ἱστορίας οὐχ ἱκανὸν εἰς ὠφέλειαν τὸ τέλος αὐτὸ τῶν πραχθέντων ἀκοῦσαι· ἀπαιτεῖ δὲ ἕκαστος καὶ τὰς αἰτίας ἱστορῆσαι τῶν γενομένων καὶ τοὺς τρόπους* (f. leg. *τόπους*. Sic XI, 1. p. 2156: *τοὺς τόπους ἐν οἷς αἱ πράξεις ἐγένοντο βούλονται παρὰ τῆς ἱστορίας μαθεῖν*.) *τῆς πράξεως καὶ τὰς* διανοίας *τῶν πραξάντων καὶ τὰ παρὰ τοῦ δαιμονίου συγκυρήσαντα καὶ μηδενὸς ἀνήκοος γενέσθαι τῶν πεφυκότων τοῖς πράγμασι παρακολουθεῖν· τοῖς δὲ πολιτικοῖς καὶ πάνυ ἀναγκαῖον ὑπάρχουσαν τὴν τούτων μάθησιν*.

8. *προλαμβάνων*] F. *προςλαμβάνων*, cum ſigmate. Reisk. Vulg. non poterat ferri, ideoque non dubitavi, quin facillimam emendationem (v. Schaefer. ad Apollon. Rhod. T. II. p. 92.) reciperem. Cf. II, 19, 5: *αὐτὰ τὰ κεφάλαια τῶν μελλόντων δηλοῦσθαι προςλαμβάνειν*.

καὶ τὰ τῶν] Num *κατὰ τῶν*? Reisk. Idem mihi in mentem venerat, recipiendumque putavi, cum vulg. aperte corruptum ſit. Eadem confuſio eſt in codd. Thuc. VIII, 77. Mox in locum vocis *πράγματα* ſufficiendum puto *κατηγορήματα*. Illa vox ſaepius minus tritas ſede deturbavit. Recte autem dici *κατηγορήματα κατά τινος*, docet Lobeck. ad Soph. Ajac. p. 376.

τροῖς, οἱ τέμνουσι καὶ καίουσι τὰ διεφθαρμένα τοῦ σώματος, εἰς βάθος τὰ καυτήρια καὶ τὰς τομὰς φέροντες, οὐδὲ τῶν 786 ὑγιαινόντων καὶ κατὰ φύσιν ἐχόντων στοχαζόμενοι. Τοιοῦτος μὲν δή τις ὁ πραγματικὸς Θεοπόμπου χαρακτήρ.

9 Ὁ δὲ λεκτικὸς Ἰσοκράτει μάλιστα ἔοικε. Καθαρὰ γὰρ ἡ λέξις καὶ κοινὴ καὶ σαφὴς ὑψηλή τε καὶ μεγαλοπρεπὴς καὶ τὸ πομπικὸν ἔχουσα πολύ, συγκειμένη τε κατὰ τὴν μέσην ἁρμονίαν, ἡδέως καὶ μαλακῶς ῥέουσα. Διαλλάττει δὲ τῆς Ἰσοκρατείου κατὰ τὴν πικρότητα καὶ τὸν τόνον ἐπ' ἐνίων, ὅταν ἐπιτρέψῃ τοῖς πάθεσι, μάλιστα δ', ὅταν ὀνειδί-

---

ὡς βάθους] Hoeſchelius legit εἰς βάθος. Poſſis etiam legere ὡς οἷόν τε βάθους. Sylb. Ego cum Hoeſchelio h. l. facio, εἰς βάθος legente. Reisk. Hoc repoſui.

στοχαζόμενοι] Malim φειδόμενοι. Reisk. Uſitatiſſimum Dionyſio verbum, στοχάζεσθαι, veram lectionem, φειδόμενοι vel ἀποσχόμενοι, quod propius ad litterarum ductus accedit, loco moviſſe videri poſſit, cum e vulgari comparatio claudicet, ſi cum interprete lat. vertas: *non tamen ſanas corporis partes et bene affectas attingunt.* Si locus ſanus eſt, ita reddi debet: *quamquam ſanas beneque affectas corporis partes laedendi conſilium iis non eſt*, tametſi has quoque laedere coguntur, ut corrupta tollant. Caeterum Dionyſii de Theopompo judicium magnopere eos ſublevat, qui hunc a criminandi libidine purgare conati ſunt, Koch. l. l. p. 13. ſqq. Boeckh. Oec. Civ. T. I. p. 316. Quorum ego auctoritatem tanti facio, ut in contrariam ſententiam abire non auderem, niſi graviſſimum ejus aſſertorem haberem Lucianum, Quom. hiſt. ſit conſcr. §. 59. p. 215. ſq. Qui, ſint, inquit, ἔπαινοι ἢ ψόγοι πάνυ πεφεισμένοι καὶ περιεσκεμμένοι καὶ ἀσυκοφάντητοι καὶ μετὰ ἀποδείξεων καὶ ταχεῖς καὶ μὴ ἄκαιροι, ἐπεὶ ἔξω τοῦ δικαστηρίου ἐκεῖνοί εἰσι· καὶ τὴν αὐτὴν Θεοπόμπῳ αἰτίαν ἕξεις, φιλαπεχθημόνως κατηγοροῦντι τῶν πλείστων καὶ διατριβὴν ποιουμένῳ τὸ πρᾶγμα, ὡς κατηγορεῖν μᾶλλον ἢ ἱστορεῖν τὰ πεπραγμένα. Graviorem etiam auctorem advocarem Polybium (VIII, 10. ſq.) niſi huic invidiae crimen impactum eſſet (etiam a Schweighauſero T. VII. p. 124. et Goellero de Timaei vita et ſcriptis p. 187.) At vero ut Theopompum et Timaeum defendas, quos aliorum laudes iniquius ſaepe detrectaſſe, veteres fere omnes conſentiunt, virum egregium invidiae incuſare ne audeam, ejus manium verecundia facit. Audeo potius Dionyſium, qui, cum, ubicumque de Polybio loquitur, ei obtrectet, eo quoque ejus ſe adverſarium oſtendere videtur, quod, quos ille reprehenderat, eosdem ipſe laudibus ornat, uti Theopompum et Fabium (de cujus fide non immemor ſum eorum, quae diſputavit Erneſt. in opuſc. philol. et crit. p. 102. ſqq.).

ἐν πόλεσιν ἢ στρατηγοῖς πονηρὰ βουλεύματα καὶ πράξεις ἀδίκους. Πολὺς γὰρ ἐν τούτοις καὶ τῆς Δημοσθένους δεινότητος οὐδὲ κατὰ μικρὸν διαφέρει, ὡς ἐξ ἄλλων πολλῶν ἂν τις ἴδοι κἀκ τῶν ἀρχαϊκῶν ἐπιστολῶν, ἃς τῷ πνεύματι ἐπιτρέψας γέγραφεν. Εἰ δ᾽ ὑπερεῖδεν ἐν τούτοις, ἐφ᾽ οἷς μάλιστ᾽ ἂν ἐσπούδακε, τῆς τε συμπλοκῆς τῶν φωνηέντων γραμμάτων καὶ τῆς κυκλικῆς εὐρυθμίας τῶν περιόδων καὶ τῆς ὁμοειδείας τῶν σχηματισμῶν, πολὺ ἀμείνων ἂν ἦν αὐτὸς ἑαυτοῦ κατὰ τὴν φράσιν. Ἔστι δὲ ἃ καὶ κατὰ τὸν πραγματικὸν τόπον ἁμαρτάνει καὶ μάλιστα κατὰ τὰς παρεκβολάς. Οὔτε γὰρ ἀναγκαῖαί τινες αὐτῶν οὔτ᾽ ἐν καιρῷ γινόμεναι, πολὺ δὲ τὸ παιδιῶδες ἐμφαίνουσαι. Ἐν οἷς ἐστι τὰ περὶ Σειληνοῦ τοῦ φανέντος ἐν Μακεδονίᾳ καὶ τὰ περὶ τοῦ δρά-

10 (margin) 787 (margin) 11 (margin)

10. ἀρχαϊκῶν] De Ἀχαϊκῶν dictum ad §. 1. In ſq. periodo, inquit Stephanus, non video quid ſit opus particula ἂν. Sed nec illud ἐν τούτοις mihi ſatis placet. Senſus autem planus eſt: Reprehendit enim Theopompi nimiam curam et diligentiam in vitando concurſu et hiatu vocalium: quam etiam Cicero [Orat. 45.] et Quintilianus [IX, 4.] reprehenderunt. Sylb. Ἐν τούτοις ad omnia Theopompi ſcripta (λόγους) refer. Pro μάλιστ᾽ ἂν facile conjicias μάλιστα. Sed v. Hermann. ad Viger. p. 820. Seidler. ad Eurip. Electr. 1116.

11. τόπον] Et τόπον ferri poteſt et τύπον reponi: qua de re ad p. 3. v. ult. [de Compoſ. p. 8. Sch.] Sylb. Cf. quae ad 5, 15. annotata ſunt.

παραβολάς] Videtur appellare τὰ παρεμβεβλημένα, quae alii ἐπεισόδια appellant, *adſcititias, aliunde petitas, praeter rem ingeſtas, a re alienas narrationes.* Reisk. Repetiit haec Erneſti Lex. Gr. Rhet. p. 241. ſq. Velim oſtendiſſet, vocem παραβολή hanc poteſtatem habere. Quod jam Valkenar. ad Herod. IV, 167. ſuaſerat, παρεκβολάς, nil cunctatus repoſui. In Cenſura Noſter dicit παρέκβασις, ut Polyb. III, 9, 6. al. Thuc. I, 97. eodem ſenſu dicit ἐκβολή. A et ex eodem modo confuſa Thuc. VIII, 74.

τὰ περὶ Σ.] Quod pro τά vulgo legitur, καί, ex Cenſ. emendavi. Fabula de Sileno ex Theopompo narratur ab Aelian. III, 18. ubi cf. Perizon. Verum ibi Silenus non in Macedonia apparuiſſe traditur, ſed in Phrygia, ubi cum Mida ſuam rerum geographicarum cognitionem (incredibilem illam ſcriptori ſatis credulo, Aeliano) communicaverit. Eandem rem ne noſtro loco ſignificari putemus, impediunt verba ἐν Μακεδονίᾳ, quae tamen in Cenſ. deſunt. Herod. VIII, 138. Midae hortos in Macedonia memorat, in quibus ὁ Σιληνὸς ἥλω, ὡς λέγεται ὑπὸ Μακεδόνων. Cf. Schneider. ad Xenoph. Anab. I, 2, 13. Caeterum Cicero de Legg. I, 1. Apud Theopompum, ait, ſunt innumerabiles fabulae.

κοντος τοῦ διαναυμαχήσαντος πρὸς τὴν τριήρη καὶ ἄλλα τούτοις οὐκ ὀλίγα ὅμοια. Οὗτοι παραληφθέντες οἱ συγγραφεῖς ἀρκέσουσι τοῖς ἀσκοῦσι τὸν πολιτικὸν λόγον ἀφορμὰς ἐπιτηδείους παραδειγμάτων παρασχεῖν εἰς ἅπασαν ἰδέαν.

πρὸς τὴν τριήρη] In Cenſura Scriptorum veterum p. 429. v. ult. (ubi eadem fere habet de Sileno et dracone) πρὸς τῇ τριήρει. Sylb. Corruptum haud dubie eſt quod in Cenſ. legitur, πρὸς τῇ τριήρει.

τούτοις παραληφθέντες] Senſus eſt: ταῦτα παραληφθέντα παρὰ τῶν συγγραφέων. Sylb. Ego, deleto primo τούτοις et puncto ſublato, quod eſt pone ὅμοια malim poſterius τούτοις cum ὅμοια copulari, ut ſit: καὶ ἄλλα οὐκ ὀλίγα ὅμοια τούτοις. Tum deſunt nonnulla, quae conjectura conſequi difficile ſit. Fortaſſe non multa deſunt, e. c. ὅμως [?] δὲ οὗτοι, *nihilominus tamen hi auctores adſciti* vel *aſſumti*, h. e. delecti, quibus aſſueſcas et quos diligenter tractes. Reisk. Equidem nihil excidiſſe puto, ſed pro poſteriore τούτοις ſcribendum cenſui οὗτοι. Ad finem epiſtolae nonnulla videntur deeſſe.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ

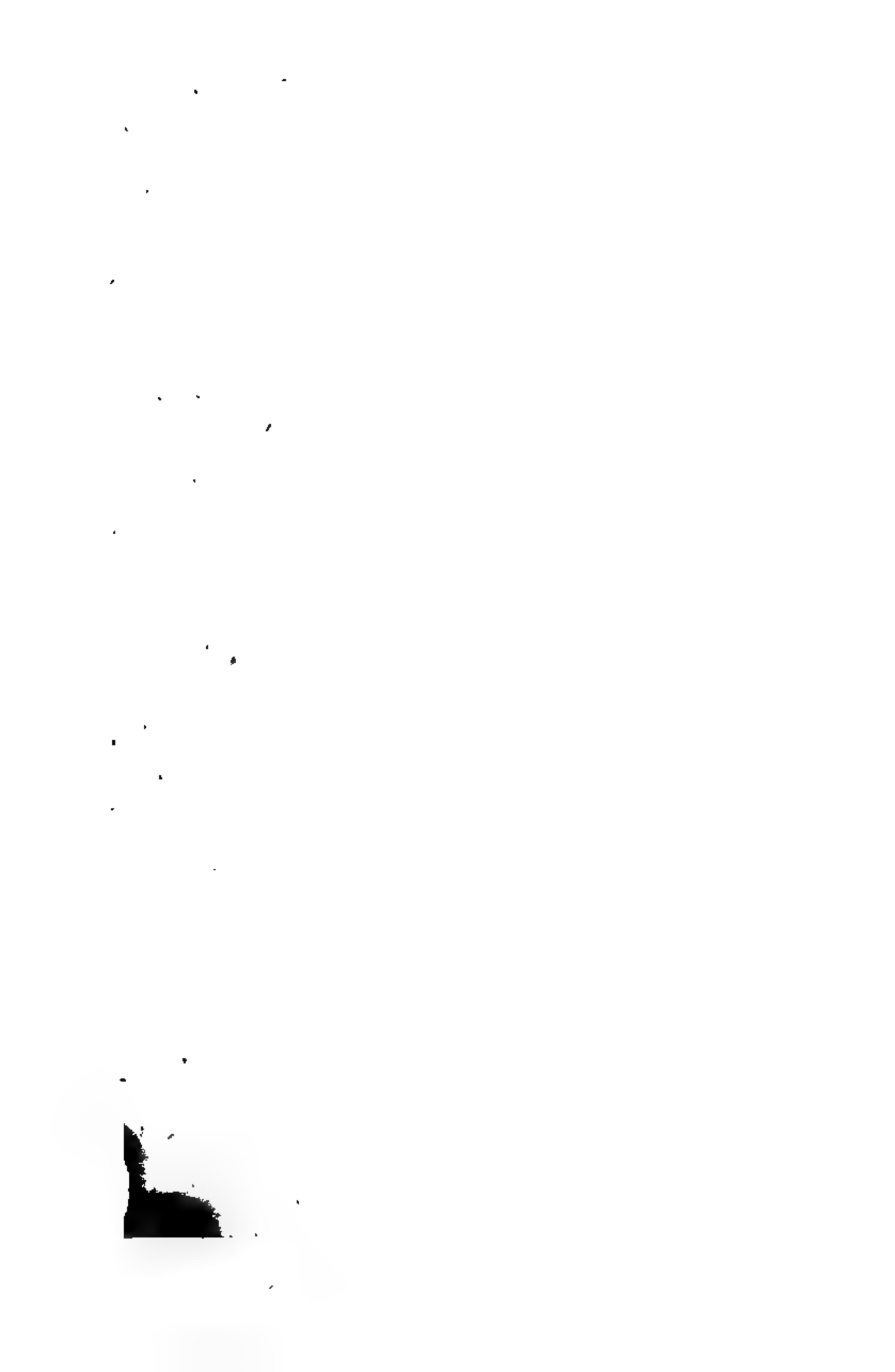
ΠΕΡΙ

ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ

ΚΑΙ ΤΩΝ

ΛΟΙΠΩΝ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ

ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΠΕΡΙ
ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ
ΛΟΙΠΩΝ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ.

Ἐν τοῖς προεκδοθεῖσι περὶ τῆς μιμήσεως ὑπομνηματισμοῖς ἐπεληλυθώς, οὓς ὑπελάμβανον ἐπιφανεστάτους εἶναι ποιητάς τε καὶ συγγραφεῖς, ὦ Κόϊντε Αἴλιε Τουβέρων, καὶ δεδηλωκὼς ἐν ὀλίγοις τινάς, ἃς ἕκαστος αὐτῶν εἰςφέρεται,

Διονυσίου Ἀλεξάνδρου Ἁλικαρνασσέως] Variant codd. in titulo exprimendo, nunc quidem *Διονυσίου Ἀλεξ. τοῦ Ἁλικαρ.* nunc vero fimplicius *Διονυσίου Ἁλικαρ.* nunc demum *Διονυσίου Ἀλεξ. Ἁλικαρ.* Hudf. Articulum ante *Ἀλεξάνδρου* non putat abeſſe poſſe Schaefer. ad L. Boſ. p. 507. Ante *Ἁλικαρνασσέως* melius abeſt, ſi quidem ab ipſo Dionyſio inſcriptio profecta eſt.

ποιητάς τε καὶ συγγραφεῖς] *Συγγραφεῖς* hic omnes ſunt *proſae orationis ſcriptores*. Cf. Creuzer. Ars hiſt. Gr. p. 178. Interprr. ad l. de Compoſ. p. 105. ſ. 185. Aſt ad Plat. Phaedr. p. 248. Interprr. ad Thomam M. p. 813. ſq.

ὦ Κόϊντε Αἴλιε Τουβέρων] Quantum e nomine conjici poteſt, intelligendus eſt Lucii Tuberonis, hiſtorici, filius. V. Schütz. ind. Cicer.

τινάς, ἃς ἕκαστος] Dionyſium ſcripſiſſe ſuſpiceris: —, *τίνας ἕκ.* vel: —, *ἅςτινας ἕκ.* cum eo quem laudat, libro non quasdam ſcriptorum virtutes complexus fuerit, ſed potiſſimas quidem haud dubie omnes. Noli objicere, eum modeſte loqui. Talis enim modeſtia ab ejus indole aliena.

πραγματικάς τε καὶ λεκτικὰς ἀρετάς, καὶ πῇ μάλιστα χεί-
811 ρων ἑαυτοῦ γίνεται κατὰ τὰς ἀποτυχίας, εἴτε τῆς προαιρέ-
σεως οὐχ ἅπαντα κατὰ τὸν ἀκριβέστατον λογισμὸν ὁρώσης, εἴτε
τῆς δυνάμεως οὐκ ἐν ἅπασι τοῖς ἔργοις κατορθούσης, ἵνα
τοῖς προαιρουμένοις γράφειν τε καὶ λέγειν εὖ καλοὶ καὶ δεδο-
κιμασμένοι κανόνες ὦσιν, ἐφ' ὧν ποιήσονται τὰς κατὰ μέρος
γυμνασίας, μὴ πάντα μιμούμενοι τὰ παρ' ἐκείνοις κείμενα
τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλὰ τὰς μὲν ἀρετὰς αὐτῶν λαμβάνοντες,
τὰς δ' ἀποτυχίας φυλαττόμενοι· ἁψάμενός τε τῶν συγγρα-

ἵνα — ὦσιν] Jungenda haec cum δεδηλωκώς. De conjunctivo v. Matthiae. Gr. Gr. §. 518. p. 735. Hermann. ad Viger. p. 850. ſq. Schaefer. ad Argum. Sophocl. Oed. R. Heindorf. ad Plat. Protag. p. 501. ſq. 504. ſq.

γράφειν τε καὶ λέγειν εὖ] De poſitione particulae εὖ v. Xenoph. Cyrop I, 5, 9: ἐλπίζοντες τῷ λέγειν εὖ πείθοντες πολλοὺς ἀνθρώπους πολλὰ καὶ μεγάλα ἀγαθὰ διαπράξεσθαι. Dionyſ. de Compoſ. p. 8: τοῦ λέγειν εὖ στοχάζονται. Cf. ibi Schaefer. p. 112. ſq.

ἐφ' ὧν] Poteſt ſic accipi, ac ſi dixiſſet ἐπὶ τούτων, ſc. τῶν ἔργων, ὧν τὰς γυμνασίας ποιήσονται, *illis in operibus, quorum exercitationes ſuſcipient.* Malim tamen aut ὑφ' ὧν ὁδηγούμενοι legi, aut ἀφ' ὧν ὁρμώμενοι, *unde orſi*, vel *quibus praeſuppoſitis*. Reisk. Nec conjecturis opus, nec ea, quam Reiskius ſuadet, explicatione. Ἐπὶ κανόνων ποιεῖσθαι τὰς γυμνασίας eodem modo dicitur, ut ἐπεξιέναι ἐπὶ παραδειγμάτων de Compoſ. p. 336. ἀποδεικνύναι ἐπὶ παραδειγμάτων ib. p. 358. σκοπεῖν et ὁρᾶν ἐπὶ παραδειγμάτων ib. et Antiqq. XI, 1. ubi recte vulgatum e Vatic. emendavit Grimm. κανόνας ἐπὶ τῶν θεωρημάτων ὑποτίθεσθαι. II, 55, 1. Conſimilia ſunt II, 5, 5: ἐπὶ τούτων γίγνεται τῶν ἔργων φανερά. Plat. Polit. X. p. 597. a: ἐπ' αὐτῶν τούτων ζητήσωμεν τὸν μιμητὴν τοῦτον, τίς ποτ' ἐστίν. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 584. p. 856.

τὰ παρ' ἐκείνοις κείμενα] *ab illis uſurpata.* Cf. 24, 4: εὕροι δ' ἄν τις οὐκ ὀλίγα τῶν θεατρικῶν σχημάτων κείμενα παρ' αὐτῷ. 29, 5: τὰ ἐπίθετα καλλωπισμοῦ χάριν κεῖται. Paulo diverſa ſunt I, 2, 5. II, 18, 1. 48, 2. 52, 2. Cf. Schaef. ad l. de Compoſ. p. 214.

ἁψάμενός τε] Malim δέ: *in diſputatione autem de hiſtoricis.* Nam poetas quoque a ſe recenſitos et luſtratos fuiſſe ait. Reisk. Sed haec oppoſitio hic non expreſſa eſt. Cohaerent ἐπεληλυθώς — καὶ δεδηλωκώς — ἁψάμενός τε. Καὶ — τε eodem modo habes Plat. de Legg. VII. p. 792. c: τὸ ἵλεων καὶ εὐμενὲς πρᾶόν τε. Cf. ib. p. 807. b: γυναῖκές τε καὶ παῖδες οἰκήσεις τε.

φέων ἐδήλωσα καὶ περὶ Θουκυδίδου τὰ δοκοῦντά μοι, συντόμῳ τε καὶ κεφαλαιώδει γραφῇ περιλαβών, οὐ δι' ὀλιγωρίαν καὶ ῥᾳστώνην, οὐδὲ διὰ σπάνιν τῶν δυνησομένων βεβαιῶσαι τὰς προθέσεις, ἀλλὰ τῆς εὐκαιρίας τῶν γραφομένων στοχαζόμενος, ὡς καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἐποίησα. Οὐ 2 γὰρ ἦν ἀκριβῆ καὶ διεξοδικὴν δήλωσιν ὑπὲρ ἑκάστου τῶν ἀνδρων ποιεῖσθαι, προελόμενον εἰς ἐλάχιστον ὄγκον συναγαγεῖν τὴν πραγματείαν. Σοῦ δὲ βουληθέντος ἰδίαν συντάξασθαί με περὶ Θουκυδίδου γραφὴν, ἅπαντα περιειληφυῖαν τὰ δεόμενα λόγων, ἀναβαλόμενος τὴν περὶ Δημοσθένους πραγματείαν, ἣν εἶχον ἐν χερσίν, ὑπεσχόμην τε ποιήσειν, ὡς προῄρου, καὶ τελέσας τὴν ὑπόσχεσιν ἀποδίδωμι. 812

II. Μέλλων δὲ τῶν κατὰ μέρος ἅπτεσθαι λόγων, 1 ὀλίγα περὶ ἐμαυτοῦ τε καὶ τοῦ γένους τῆς πραγματείας βού-

---

τῶν γραφομένων] Subandi τότε: *sed serviens opportunitati eorum, quae tum temporis commentabar atque tractabam et habebam mihi proposita in illa scriptione, in qua Thucydidis laudesque naevosque obiter perstrinxeram.* h. e. tantum solummodo hujus rei attingens, quantum rei propositae serviret, exclusis illis, quae a proposito aliena et ab eo me essent avocatura. Reisk.

περὶ τῶν ἄλλων] Περί hoc loco per ellipsin quandam significat idem quod ἐπί, seu ἐν. Idem enim est, ac si dixisset auctor ἐπὶ τῶν ἄλλων, seu ἐν τοῖς περὶ τῶν ἄλλων. Sylb. Ista ellipsis qualis sit, ignoro. Sed cum ἐποίησα vice verbi δηλοῦν fungatur, patet, legitime περί cum genitivo dictum esse. Cf. Heindorf. ad Plat. Phaed. p. 5. et not. ad. c. 17, 3.

2. οὐ γὰρ ἦν] Aut pro ἐνῆν accipi debet ἦν: *non enim datum erat, non licebat;* aut leg. est οὐ γὰρ προκείμενον ἦν: *non enim erat mihi propositum hoc, ut* — Reisk. Conjectura non opus. V. ind. f. v. εἶναι.

ποιεῖσθαι προελόμενον, εἰς.] Correxi distinctionem sic: ποιεῖσθαι, προελόμενον εἰς: *non enim poteram de unoquoque copiose disputare, quippe qui mihi proposuissem tractationem in spatium quam angustissimum contrahere.* Reisk.

τελέσας, τὴν ὑπ.] Comma post τελέσας sustuli: nam τὴν ὑπόσχεσιν ad utrumque verbum pertinet, arctius tamen a legente cum τελέσας jungitur.

II, 1. τῶν κατὰ μ. ἅ. λόγων] Οἱ κατὰ μέρος λόγοι hic sunt *singulae disputationis partes.* De κατὰ μέρος v. Hoogeven. ad Viger. p. 108. Lexic. Xenoph. T. III. p. 119. coll. Wesseling. ad Herod. VII, 212. Ἅπτεσθαι λόγων est *ingredi disputationem.* V. Heindorf. ad Plat. Phaed. p. 152.

ταῖς κοιναῖς μόναις ἐναντιούμενοι δόξαις, ἃς ἅπαντες, ἐκ τοῦ μακροῦ χρόνου παραλαβόντες, ἀναφαιρέτους ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἰδίαις τῶν ἐπιφανεστάτων φιλοσόφων τε καὶ ῥητόρων μαρτυρίαις ἀπιστοῦντες, οἳ κανόνα τῆς ἱστορικῆς πραγματείας ἐκεῖνον ὑποτίθενται τὸν ἄνδρα καὶ τῆς περὶ τοὺς πολιτικοὺς λόγους δεινότητος ὅρον· ὧν οὔτε προαιρέσεις ἰσχυράς. Ταύτας δὴ τὰς ἐπιτιμήσεις ἀπολύσασθαι βουλόμενος, ἐχούσας τι θεατρικὸν καὶ τῶν πολλῶν ἀγωγόν, περὶ μὲν ἐμαυτοῦ τοσοῦτον ἀρκεσθήσομαι μόνον εἰπεῖν, ὅτι τὸ φιλόνεικον τοῦτο καὶ δύςερι καὶ προςυλακτοῦν εἰκῇ τισιν ἐν παντὶ πεφυλαγμένος τῷ βίῳ μέχρι τοῦ παρόντος καὶ οὐδεμίαν ἐκδεδωκὼς γραφήν, ἐν ᾗ κατηγορῶ τινος, ἔξω μιᾶς πραγματείας, ἣν συνεταξάμην ὑπὲρ τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας πρὸς τοὺς κατατρέχοντας αὐτῆς ἀδίκως, οὐκ ἂν ἐπεχείρησα νῦν πρῶτον εἰς τὸν ἐπιφανέστατον τῶν συγγραφέων τὴν οὔτ' ἐλευθέροις ἤθεσι πρέπουσαν, οὔτ' ἐμαυτῷ συνηθῆ κακοήθειαν ἐναποδείκνυσθαι. Περὶ δὲ τοῦ γένους τῆς γραφῆς πλείονα μὲν εἶχον λέγειν, ἀρκεσθήσομαι δ' ὀλίγοις. Εἰ δ' ἀληθεῖς τε καὶ προςήκοντας ἐμαυτῷ προῄρημαι λόγους, σύ τε κρινεῖς καὶ τῶν ἄλλων φιλολόγων ἕκαστος.

4

814

να ἐπιδεικνύντα. Thuc. I, 107: εἰ βούλοιντο περαιοῦσθαι, Ἀθηναῖοι — ἔμελλον κωλύσειν. Ib. c. 121: εἰ ἀντίσχοιεν μελετήσομεν καὶ ἡμεῖς. Dionyſ. De Compoſ. p. 68: ἁπάντων τὰ ὀνόματα εἰ βουλοίμην λέγειν, ἐπιλείψει με ὁ τῆς ἡμέρας χρόνος. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 524. n. 3.

ὧν οὔτε —] Rurſus hic eſt lacuna. Reisk. Mihi legendum videbatur; ὧν οὗτοι αἱ προαιρέσεις ἰσχυραί: *qui quod ſtatuerunt, neutiquam firma ratione nititur.* Sed fortaſſe plura interciderunt. Minimam diſtinctionem, quae poſt ἰσχυράς erat, maxima permutavi.

4. πρὸς τοὺς κατατρέχοντας αὐτῆς] Videtur Epicureos intelligere, quos rhetorices ſtudia contemſiſſe conſtat. V. Quintil. II, 17, 15. ibique Spalding. cf. Dionyſ. de Compoſ. p. 376.

προςήκοντας ἐμαυτῷ] Exſpectaveris πρὸς ἐμοί. Sed cf. Antiqq. II, 66. p. 377: οὐκ ἀξιῶ πολυπραγμονεῖν οὔτ' ἐμαυτὸν οὔτ' ἄλλον οὐδένα. Jud. de Lyſ. p. 508. e Lyſ. περὶ τούτων ἐγὼ θέλω τοὺς παῖδας παραστησαμένη, καὶ τούτους καὶ τοὺς ὕστερον ἐμαυτῇ γενομένους, ὀμόσαι, ὅπου ἂν αὐτὸς λέγῃς.

1 III. Ἔστι δὴ τὸ βούλημά μου τῆς πραγματείας οὐ καταδρομὴ τῆς Θουκυδίδου προαιρέσεώς τε καὶ δυνάμεως, οὐδ᾽ ἐκλογισμὸς τῶν ἁμαρτημάτων, οὐδ᾽ ἐξευτελισμός, οὐδ᾽ ἄλλο τι τοιοῦτον ἔργον οὐδέν, ἐν ᾧ τὰ μὲν κατορθώματα καὶ τὰς ἀρετὰς οὐδενὸς ἠξίωκα λόγου, τοῖς δὲ μὴ κατὰ τὸ κράτιστον εἰρημένοις ἐπιφύομαι, ἐκλογισμὸς δέ τις τοῦ χα-
815 ρακτῆρος τῶν λόγων, ἅπαντα περιειληφώς, ὅσα συμβέβηκεν αὐτῷ κοινά τε πρὸς ἑτέρους καὶ διαφέροντα παρὰ τοὺς ἄλλους, ἐν οἷς ἀναγκαῖον ἦν μὴ τὰς ἀρετὰς λέγεσθαι μόνον,
2 ἀλλὰ καὶ τὰς γειτνιώσας αὐταῖς κακίας. Οὐδεμία γὰρ αὐτάρκης ἀνθρώπου φύσις οὔτ᾽ ἐν λόγοις οὔτ᾽ ἐν ἔργοις ἀναμάρτητος εἶναι· κρατίστη δὲ ἡ πλεῖστα μὲν ἐπιτυγχάνουσα, ἐλάχιστα δὲ ἀστοχοῦσα. Ἐπὶ ταύτην δὴ τὴν ὑπόθεσιν ἀναφέρων ἕκαστος τὰ ῥηθησόμενα μὴ τῆς προαιρέσεώς μου γενέσθω κατήγορος, ἀλλὰ τῶν ἰδίων τοῦ χαρακτῆρος ἔργων ἐξε-
3 ταστὴς δίκαιος. Ὅτι δ᾽ οὐκ ἐγὼ τοῦτο πρῶτος ἐπικεχείρηκα ποιεῖν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ πάλαι καὶ καθ᾽ ἡμᾶς, οὐ φιλαπεχθήμονας προελόμενοι γραφάς, ἀλλὰ θεωρητικὰς τῆς ἀληθείας, μυρίους παρασχέσθαι δυνάμενος μάρτυρας, δυοῖν ἀνδράσιν ἀρκεσθήσομαι μόνοις, Ἀριστοτέλει καὶ Πλάτωνι.
4 Ἀριστοτέλης τε γὰρ οὐχ ἅπαντα κατὰ τὸ κράτιστον εἰρῆσθαι πείθεται τῷ καθηγητῇ Πλάτωνι· ὧν ἐστι καὶ τὰ περὶ
816 τῆς ἰδέας καὶ τὰ περὶ τἀγαθοῦ καὶ τὰ περὶ τῆς πολιτείας, αὐτός τε ὁ Πλάτων Παρμενίδην καὶ Πρωταγόραν καὶ Ζήνωνα

III, 1. οὐδ᾽ ἐκλογισμός] Cum ἐκλογισμός mox paulo diverſa ratione uſurpetur, videndum, ne hic alia voce auctor uſus ſit, v. c. ἐξετασμός, v. I, 6, 8.

2. ἀστοχοῦσα] In cod. Bodl., qui tranſcriptus erat ex exemplari Dudithiano, ἀποτυχοῦσα. Hudſ.

3. τοῦτο — ποιεῖν] ſc. reprehendere, quae antiquiores in medium protulerunt. Male interpres: *quod vero non ego primus hoc ſcribendi genus aggrediar.* Similiter auctor diſputat I, 1, 9. ſqq.

4. τὰ περὶ τῆς ἰδέας] V. Ariſtot. Metaph. I, 7. XIII, 4. τὰ περὶ τἀγαθοῦ] V. Ethic. ad Nicom. I, 2. ſqq.
τὰ περὶ τῆς πολιτείας] Ariſtot. Polit. l. II. et paſſim.
αὐτός τε ὁ Πλάτων] V. ad I, 1, 12.

καὶ τῶν ἄλλων Φυσιολόγων οὐκ ὀλίγους ἡμαρτηκότας ἀποδεικνύναι βούλεται, καὶ οὐδεὶς αὐτῷ κατ' αὐτό γε τοῦτο ἐπιτιμᾷ, ἐνθυμούμενος, ὅτι τῆς Φιλοσόφου θεωρίας σκοπός ἐστιν ἡ τῆς ἀληθείας γνῶσις· ἀφ' ἧς καὶ τὸ τοῦ βίου τέλος γίνεται Φανερόν. Ὅπου δὴ τοὺς περὶ δογμάτων διαφερομένους οὐδεὶς μέμφεται τῆς προαιρέσεως, εἰ μὴ πάντα τὰ τῶν πρεσβυτέρων ἐπαινοῦσιν, ἦ πού τοὺς γε προελομένους χαρακτήρων ἰδιότητα δηλῶσαι μέμψαιτ' ἄν τις, εἰ μὴ πάσας μαρτυροῦσι τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ τὰς μὴ προςούσας ἀρετάς; 5

IV. Ἓν ἔτι λείπεταί μοι μέρος ἀπολογίας δεόμενον, ἐπίφθονον μέντοι κατηγόρημα καὶ τοῖς πολλοῖς κεχαρισμένον, ῥᾳδίως δ' ἐξελεγχθῆναι δυνησόμενον, ὡς οὐκ ἔστιν ὑγιές. Οὐ γάρ, εἰ τῇ δυνάμει λειπόμεθα Θουκυδίδου τε καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν, καὶ τὸ θεωρητικὸν αὐτῶν ἀπολωλέκαμεν. Οὐδὲ γὰρ τὰς Ἀπελλοῦ καὶ Ζεύξιδος καὶ Πρωτογένους καὶ 1 817 2

ἀφ' ἧς — φανερόν] Haec alieno loco illata videntur, ut obelis notanda putarem, nisi Dionysium me tractare recordarer.

5. ἰδιότητα] Malim ἰδιότητας.

μαρτυροῦσι τοῖς πρὸ αὐτῶν (v. αὐτῶν) — ἀρετάς] Cf. 54, 4: ὑπὸ τῆς μιᾶς ταύτης ἀρετῆς κεχαρωμένοι τὴν διάνοιαν ἅπαντα καὶ τὰ μὴ προςόντα τῷ συγγραφεῖ μαρτυροῦσιν. De Compos. p. 70: δεῖ γὰρ αὐτοῖς τἀληθῆ μαρτυρεῖν. Jud. de Demosth. p. 1104: μηδεὶς ὑπολάβῃ, θαυμαστὸν εἶναι τὸν λόγον, εἰ καὶ τῇ πεζῇ λέξει φημὶ δεῖν εὐμελείας (sic leg. pro ἐμμελείας. V. Sylb. ad h. l. et Schaefer ad l. de Compos. p. 409.) καὶ εὐρυθμίας καὶ μεταβολῶν — μηδὲ κακουργεῖν ὑπολάβῃ, τὰ προςόντα τῇ ψιλῇ λέξει προςμαρτυροῦντα. ubi pro προςμαρτυροῦντα leg. puto μαρτυροῦντα: nam προς e προςόντα repetitum videtur: et ante προςόντα cum Sylb. et Reisk. μή infero. Negandi particulae millies elisae.

IV, 1. μέν τι] In scripto libro particula post μέν pinguiori litura est obscurata, ita ut nescias, τινε sit, an το, an mixta ex his τοι; sed cum accentus habeat enclisin, videtur referre voluisse μέν τι aut μέντοι. Sylb. Posterius edendum putavi.

οὐ γάρ —] Κατηγόρημα ipsum non enuntiavit, quia id ex oratione contexta sponte intelligitur. Similes omissiones ante γάρ frequentes sunt.

τὸ θεωρητικὸν αὐτῶν] Id est τὴν δύναμιν τοῦ θεωρεῖν αὐτοὺς h. e. τὰς αὐτῶν ἀρετάς τε καὶ κακίας. Reisk. Cf. Matthiae. Gr. Gr. § 322. p. 441.

2. Ἀπέλλου] Frequentius Ἀπελλοῦ, ut cum alibi, tum supra p. 644. v. 16. etiam in manuscripto. Sylb. Sic edidi.

τῶν ἄλλων γραφέων τῶν διωνομασμένων τέχνας οἱ μὴ τὰς αὐτὰς ἔχοντες ἐκείνοις ἀρετὰς κρίνειν κεκώλυνται· οὐδὲ τὰ Φειδίου καὶ Πολυκλείτου καὶ Μύρωνος ἔργα οἱ μὴ τηλικοῦτοι
3 δημιουργοί. Ἐῶ γὰρ λέγειν, ὅτι πολλῶν ἔργων οὐχ ἧττων τοῦ τεχνίτου κριτὴς ὁ ἰδιώτης, τῶν γε δι' αἰσθήσεως ἀλόγου τοῖς πάθεσι καταλαμβανομένων, καὶ ὅτι πᾶσα τέχνη τούτων στοχάζεται τῶν κριτηρίων καὶ ἀπὸ τούτων λαμβάνει τὴν ἀρχήν. Ἅλις ἔστω μοι προοιμίων, ἵνα μὴ λάθω περὶ ταῦτα κατατρίψας τὸν λόγον.

1 V. Μέλλων δὲ ἄρχεσθαι τῆς περὶ Θουκυδίδου γραφῆς ὀλίγα βούλομαι περὶ τῶν ἄλλων συγγραφέων εἰπεῖν, τῶν τε πρεσβυτέρων καὶ τῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἀκμασάντων ἐκείνῳ χρόνους· ἐξ ὧν ἔσται καταφανὴς ἥ, τε προαίρεσις τοῦ ἀν-
818 δρός, ᾗ χρησάμενος διήλλαξε τῶν πρὸ αὐτοῦ καὶ ἡ δύναμις.
2 Ἀρχαῖοι μὲν οὖν συγγραφεῖς πολλοὶ καὶ κατὰ πολλοὺς τόπους ἐγένοντο πρὸ τοῦ Πολοποννησιακοῦ πολέμου· ἐν οἷς

---

5. τῶν τε δι' αἰσθ.] Malim τῶν γε. Reisk. Sic emendavi.

τοῖς πάθεσι] Καὶ τοῖς πάθεσι. H. Steph. Ego malui aliquando τοῖς πᾶσι: *ab omnibus facile comprehendendarum*, vel *percipiendarum*. Verum bene habere vulgatum docent insequentia τούτων τῶν κριτηρίων. Sunt enim artium κριτήρια sensus et τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων παραγιγνόμενα πάθη affectiones in mente per sensus excitatae. Reisk. Postrema sunt ἀπροσδιόνυσα. Lectionem sanam puto sensumque hunc: *ea quidem* (non deterius judicat vulgus, quam eruditi,) *quae, sensu obscuro ratione que carente,* (δι' αἰσθήσεως ἀλόγου) *ab animo percipiuntur* Sed pro τούτων τῶν κριτηρίων exspectes τούτου τοῦ κριτηρίου, nempe τοῦ ἀλόγου V 27, 1. 5. Jud. de Lys. p. 474. sqq. Jud. de Demosth. p. 1000. 4. ubi Reiskii commentum exterminandum esse supra diximus.

V, 2. Πελοποννησιακοῦ] Nota hic Πελοποννησιακοῦ simplici ν scriptum, in sequentibus autem gemino: quam posteriorem scripturam agnoscit apud Dionysium Afrum etiam Eustathius. Pro sequenti etiam Εὐγέων apud Suidam diphthongois est Εὐγαίων: contra Προκοννήσιος apud Stephanum Byzant. monophthongois. Rursum pro Φυγελεύς apud eundem Stephanum est Φιγαλεύς et Φιαλεύς. Est autem Phigalea seu Phialea oppidulum Arcadiae, a Phialo quodam denominatum, ut tradit idem Stephanus. Pro Ἀμελησαγόρας vero Dudithius sublata privativa mavult Μελησαγόρας. Sylb. Malim gemi-

ἐστὶν Εὐγέων τε ὁ Σάμιος καὶ Δηΐοχος ὁ Προικοννήσιος καὶ Εὔδημος ὁ Πάριος καὶ Δημοκλῆς ὁ Φυγαλεὺς καὶ Ἑκαταῖος ὁ Μιλήσιος ὅ, τε Ἀργεῖος Ἀκουσίλαος καὶ ὁ Λαμψακηνὸς Χάρων καὶ ὁ Χαλκηδόνιος Ἀμελησαγόρας· ὀλίγῳ δὲ πρεσβύ-

---

nare liquidam auctoritate Strabonis, l. XIII. p. 618. ed. Paris. Hudſ. Haec auctoritas hic quidem nihil probat; probat Dionyſii, alibi ſemper *Πελοπόννησος* ſcribentis, conſtantia. Quare librariorum in noſtro loco lapſum propagare nolui.

Εὐγέων] Apud Suidam diphthongos habemus *Εὐγαίων*. An is ipſe ſit, cujus hic loci meminit Dionyſius plane incertum. Sed de eo non opus eſt, ut contendamus, cum et *γέα* et *γαῖα* dicatur. Hudſ.

Προικονήσιος] Gentile eſt *Προκονήσιος* apud Steph. Byzant. Verum Straboni cum duplici *ν Προκοννήσιος* l. XIII. p. 618. Hudſ. Cf. Weſſeling. ad Herod. VI, 33. ad Diodor. XIII, 49. p. 577. Quomodo infra 23, 2. legitur, *Προικοννήσιος*, hic quoque exhibui.

Φυγελεύς] Ita quidem in omnibus Dionyſii codd. legitur. Sed vera lectio eſt *Φυγαλεύς*. Nam de prima quidem et ultima ſyllaba diſcrepant ſcriptores, quia alii *Φυγάλεια* malunt, ut Polybius libro V. [imo IV, 5, 5. ſqq. IV, 79, 5.] alii *Φιγάλεια*, ut Rhianus in Meſſeniacis, Stephano teſte; alii item *Φιγαλέα*, ut eſt apud eundem Stephanum: alii *Φιγαλία*, ut eſt apud Athenaeum lib. XI [X, 12. coll. IV, 13. ed. Bip. ſect. XXXI.] Sed tamen de ſecunda vocali omnes conſpirant. Voſſ. de hiſtt. Gr. p. 10.

Ἑκαταῖος] V. de eo Voſſ. l. l. p. 7. cf. p. 352. ſqq. et quos laudat Creuzer. de art. hiſt. Gr. p. 65. Ejus et Charonis fragmentorum collectionem debemus Creuzero.

Ἀκουσίλαος] Villoiſon. Anecd. T. I. p. 49. *Ἀκουσίλαος Κάβα υἱός, Ἀργεῖος, ἀπὸ Κεκάδος, πόλεως οὔσης πλησίον Αὐλίδος, ἱστορικὸς πρεσβύτατος, ἔγραψε γενεαλογίας ἐκ δέλτων χαλκῶν, ἅς λόγος εὑρεῖν τὸν πατέρα, ὀρύξαντά τινα τόπον τῆς οἰκίας αὐτοῦ.* Cf. Voſſ. l. l. p. 4. ſq. 350. Creuzer. l. l. p. 76.

Ἀμελησαγόρας] Clementi Alexandrino Meleſagoras vocatur lib. VI. *Στρωματ.* [p. 267. 7. Sylb.] niſi codices fallunt. Verba ejus ſunt: *Μελησαγόρου γὰρ ἔκλεψεν Γοργίας ὁ Λεοντῖνος καὶ Εὔδημος ὁ Νάξιος, οἱ ἱστορικοί.* [Vide, ne hic Eudemus idem ſit, qui Noſtro Parius dicitur.] Eo autem lubentius locum hunc attuli, quia inde cognoſcimus, quantis viris profuerit Chalcedonii illius opera. Utrum vero Ameleſagoras an Meleſagoras, quomodo Andreas Dudithius apud Dionyſium legendum putabat, rectius vocetur, non facile dixerim; quando, uti Meleſagoras quoque legitur apud Heſychium Grammaticum (in *ἐπ' ἐπευρυγύῃ ἀγών.*) ita etiam Ameleſagorae cujusdam, ſed Athenienſis, qui Atticam deſcripſerit, mentio eſt apud Antigonum Caryſtium Hiſtoriarum Mirabilium cap. XII. Voſſ. l. l.

819

3

4

820

γραφαί. Ὁ δ' Ἁλικαρνασσεὺς Ἡρόδοτος, γενόμενος ὀλίγῳ 5 πρότερον τῶν Περσικῶν, παρεκτείνας δὲ μέχρι τῶν Πελοποννησιακῶν, τήν τε πραγματικὴν προαίρεσιν ἐπὶ τὸ μεῖζον ἐξήνεγκε καὶ λαμπρότερον, οὔτε πόλεως μιᾶς οὔτ' ἔθνους ἑνὸς ἱστορίαν προελόμενος ἀναγράψαι, πολλὰς δὲ καὶ διαφόρους πράξεις ἔκ τε τῆς Εὐρώπης ἔκ τε τῆς Ἀσίας ἐς μίαν περιγραφὴν πραγματείας ἀγαγεῖν. Ἀρξάμενος οὖν ἀπὸ τῆς 6 τῶν Λυδῶν δυναστείας μέχρι τοῦ Περσικοῦ πολέμου κατεβίβασε τὴν ἱστορίαν, πάσας τὰς ἐν τοῖς τεσσαράκοντα καὶ διακοσίοις ἔτεσι γενομένας πράξεις ἐπιφανεῖς Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων μιᾷ συντάξει περιλαβών. Καὶ τῇ λέξει προσ- 821 επέδωκε τὰς παραληφθείσας ὑπὸ τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων ἀρετάς.

---

5. ὀλίγῳ πρότερον] Herodotum eo anno, in quem incidit ἡ Ξέρξου διάβασις, annorum fuiſſe quatuor, ſatis ex citatis Pamphilae verbis [apud Gell. N. A. XV, 23] eſt manifeſtum. — Quare non ἁπλῶς de bello Perſico, ſed de expeditione Xerxis in Graeciam [quam a Dionyſio κατ' ἐξοχὴν dici τὰ Περσικὰ ſtatuendum] verum eſt, quod Dionyſius Hal. ſcribit in Jud. ſuo de Thuc. ὁ δ' Ἁλικ. — τῶν Περσικῶν. Voſſ. de hiſt. Gr. p. 13. Non opus ideo eſt conjectura T. Fabri, qui in notis ad Longinum ὀλίγῳ ὕστερον reponit pro ὀλίγῳ πρότερον. Vide Scaligeri Animadverſiones in Euſebium ad ann. MDLXXII. Hudſ. Cf. Larcher. Chronol. Herod. V. VII. p. 559.

ἐς μίαν] Fortaſſe emendandum eſt ἐς μιᾶς. Μίαν originem traxit a ſubſequente accuſativo. Simili erroris cauſa Jud. de Demoſth. p. 1039. 12. οὕτως ἐχρῆν ὑπὸ Πλατῶνος εἰρῆσθαι τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος ὑπὲρ τῆς Ἀττικῆς στάσιν; τῆς ante Ἀθηνᾶς ex τὴν ortum, quod reponendum eſt. Item antiqq. p. 2519. pro τῶν Ῥωμαίων δῆμον leg. τὸν Ῥ. δ. Hoc corruptionum fonte nihil eſt frequentius.

6. ἐν τοῖς τεσσαράκοντα] Pro τεσσαράκοντα ſupra [I, 5, 14.] legitur εἴκοσι, per librariorum incuriam confuſis notis numeralibus κ'. et μ'. Sylb. Atque σκ'. non σμ' legendum eſſe docuit Scalig. in Animadverſionibus ad Euſebium, ann. MCCCXVIII. Hudſ.

παραληφθείσας] Dudithius mavult παραλειφθείσας, *omiſſas*. Videtur tamen et haec ferri poſſe lectio: ſicut ſcilicet infra dicit auctor [24, 1.] συνιδὼν ἃς ἕκαστος αὐτῶν ἔσχεν ἀρετάς. Sylb. Recte. Deinceps πρὸ αὐτοῦ mutavi in πρὸ αὑτοῦ.

1 VI. Τούτοις ἐπιγενόμενος Θουκυδίδης οὔτ᾿ ἐφ᾿ ἑνὸς ἐβουλήθη τόπου καθιδρύσαι τὴν ἱστορίαν, ὡς οἱ περὶ τὸν Ἑλλάνικον ἐποίησαν, οὔτε τὰς ἐξ ἁπάσης χώρας Ἕλλησιν ἢ βαρβάροις ἐπιτελεσθείσας πράξεις εἰς μίαν ἱστορίαν συναγαγεῖν, μιμησάμενος Ἡρόδοτον, τῆς μὲν προτέρας ὑπεριδὼν ὡς εὐτελοῦς καὶ ταπεινῆς καὶ πολλὰ οὐ δυνησομένης τοὺς ἀναγινώσκοντας ὠφελῆσαι, τῆς δὲ ὑστεραίας ὡς μείζονος, ἢ δυνατῆς πεσεῖν εἰς σύνοψιν ἀνθρωπίνου λογισμοῦ κατὰ τὸν ἀκριβέστατον τῶν τρόπων, ἕνα δὲ προχειρισάμενος πόλεμον, ὃν ἐπολέμησαν Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι πρὸς ἀλλήλους, τοῦτον ἐσπούδασεν ἀναγράψαι, ἐρρωμένος τε τὸ σῶμα καὶ
822 τὴν διάνοιαν ὑγιαίνων καὶ μέχρι παντὸς αὐτοῦ βιώσας, καὶ

VI, 1. ἐφ᾿ ἑνὸς τόπου καθιδρύσαι τὴν ἱστορίαν] Id eſt *uni loco hiſtoriam adſtringere*, h. e unius tantum vel civitatis vel regionis res complecti, quod fecerant v. c. κτίσεων auctores: qui quanquam ſubinde multas hiſtorias confecerant, non tamen ſatis arte callebant, ut, quemadmodum Herodotus, unum corpus ex iis compingerent. Haec quidem Dionyſii mens, quem tamen nollem hoc nomine hiſtoricos Herodoto antiquiores reprehendiſſe. Cf. 5, 3. Nam ſi v c. Hellanicus omnia, quae ſingulatim perſecutus erat, (v. Sturz. Hellan. fragm. p. 58. ſqq.) ea, quam Dionyſius probat, ratione contexuiſſet, vereor, ne indigeſta moles extitiſſet. Sed critici noſtri id eſt comparandi ſtudium, ut diverſiſſima contendat, eoque in errores ſe induci patiatur.

καὶ πολλὰ οὐ] Poſſis etiam, transpoſita negativa, legere καὶ οὐ πολλὰ δυν. Sylb.

τῆς δὲ ὑστεραίας] Ὑστεραίας poſitum pro ὑστέρας, ut infra p. 144. [17, 2.] Sylb. Cf. Ducker. ad Thuc. VII, 11.

κατὰ τὸν ἀκριβέστατον τῶν τρόπων] Iſocr. Paneg. XVI. ὁ ἀκριβέστατος τῶν λόγων, pro quo in orat. de ἀντιδ. ὁ ἀκριβέστατος λόγος. Sic οὗτος τῶν χρηματισμῶν Ariſtot. Polit. 1, 5, 25. αὕτη τῶν ὁδῶν Herod. VII, 12. οὗτοι τῶν ἀνθρώπων. Thuc. I, 71. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 442. Valkenar. ad Herod. IV, 198. Schaefer. ad L. Boſ. p. 274.

πρὸς ἀλλήλους] Typothetae errore in ed. Reisk. πρὸς ἀλλήλοις legitur. Reſpicit auctor Thuc. I, 1.

ἐρρωμένος — βιώσας] E Thuc. V, 26. cujus integra verba v. 12, 3 Seqq. ex eod. ducta ſunt. V. I, 22. aut infra 20, 6. Διὰ τὴν φυγὴν nolim a Dionyſio additum eſſe. Nam etiamſi Thucydides non extorris fuiſſet, tamen omnibus rebus adeſſe non potuiſſet. Quid quod ſcriptor exilio ſuo hoc nomine

οὐκ ἐκ τῶν ἐπιτυχόντων ἀκουσμάτων τὰς πράξεις συντιθείς, ἀλλ' οἷς μὲν αὐτὸς παρῆν, ἐξ ἐμπειρίας, ὧν δ' ἀπελείφθη διὰ τὴν φυγήν, παρὰ τῶν ἄριστα γινωσκόντων πυνθανόμενος. Πρῶτον μὲν δὴ κατὰ τοῦτο διήλλαξε τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων, λέγω δὲ κατὰ τὸ λαβεῖν ὑπόθεσιν μήτε μονόκωλον παντάπασι, μηδ' εἰς πολλὰ μεμερισμένην καὶ ἀσυνάρτητα κεφάλαια· ἔπειτα κατὰ τὸ μηδὲν μυθῶδες προσάψαι μηδ' εἰς ἀπάτην καὶ γοητείαν τῶν πολλῶν ἐκτρέψαι τὴν γραφήν, ὡς οἱ πρὸ αὐτοῦ πάντες ἐποίησαν, λαμίας τινὰς ἱστοροῦντες ἐν ὕλαις καὶ νάπαις ἐκ γῆς ἀνιεμένας, καὶ ναΐδας ἀμφιβίους ἐκ ταρτάρων ἐξιούσας καὶ διὰ πελάγους νηχομένας καὶ μιξοθῆρας καὶ ταύτας εἰς ὁμιλίαν ἀνθρώποις συνερχομένας καὶ ἐκ θνητῶν καὶ θείων συνουσιῶν γονὰς ἡμιθέους καὶ ἄλλας τινὰς ἀπίστους τῷ καθ' ἡμᾶς βίῳ καὶ πολὺ τὸ ἀνόητον ἔχειν δοκούσας ἱστορίας. 2

---

adjutus eſt. V. V, 26. Poſſint igitur verba *διὰ τὴν φυγήν* cum *πυνθανόμενος* jungenda videri. Sed, ut omittam, Dionyſium, ſi hoc voluiſſet, verba aliter collocaturum fuiſſe, ſenſus, qui hac ratione exiſtit, et ipſe habet, quo offendat. Nam Thucydidem propter exilium potiſſimum eos potuiſſe conſulere, qui res optime cognoſſent, id nec ipſe dixit, nec per ſe admodum probabile eſt. Itaque qua vulgo fit ratione locum intelligendum puto, ſumendumque Dionyſium, ut ſaepius, minus accuratum fuiſſe.

2. *πρὸ αὐτοῦ*] Vulgo *πρὸ αὑτοῦ*.

ἐντρέψαι] Imo vero *ἐκτρέψαι*, ut dedi de meo. De rivis ſimile ductum, qui alio, non quo tendunt, ſed quo tu vis, derivantur. Reisk. Sic 35, 5. *ἐκτρέπειν τὴν διάλεκτον ἐκ τῆς συνήθους ἐπὶ τὰ ξένα ὀνόματα καὶ βεβιασμένα σχήματα.*

Λαμίας] De his vid. Schol. Ariſtophanis Pac. 757. Suid. in *Λαμία* et Phot. p. 150. qui: *ταύτην*, inquit, *ἐν τῇ Λιβύῃ Δοῦρις ἐν δευτέρῳ Λιβυκῶν ἱστορεῖ γυναῖκα καλὴν γενέσθαι· μιχθέντος δὲ αὐτῇ Διός, ὑφ' Ἥρας ζηλοτυπουμένην ἃ ἔτικτεν ἀπολλύναι, διόπερ ἀπὸ τῆς λύπης δύσμορφον γεγονέναι καὶ τὰ τῶν τικτουσῶν παιδία* (ſic leg. cum D.) *ἀναρπάζουσαν διαφθείρειν.* Adde Plutarch. de curioſ. c. 3. Schol. ad Horat. Epiſt. ad Piſ. 340. Villoiſon. Anecd. p. 274. ſqq.

Ναΐδας] Fortaſſe huc pertinet Phot. p. 218. *Νηΐς* —. *ἔνιοι — ἐν Σάμῳ θήρια γενέσθαι φασίν, ὧν φθεγγομένων ῥήγνυσθαι τὴν γῆν.* Cf. Suid.

821

2

3

4

824

μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτά, ἀρκούντως

τοιούτων καὶ] Sic recte recitat Dionyſ. Halic. locum Thucydidis, cujus in vulgaribus exemplis [quotquot e Duckeri editione manarunt] ὄντων hic inſertum legitur; perperam. Idem enim eſt ac ſi dixiſſet καὶ ὅσα μέλλει αὖθίς ποτε τοιαῦτα καὶ παραπλήσια ἔσεσθαι. ubi futurum ἔσεσθαι recte uſurpatur, ibi praeſenti ὄντων locus eſt nullus. Reisk. Idem monuerunt Wyttenbach. Schaefer. ad Soph. Trach. 1066. Poppo l. l. p. 99. Goeller. in Act. Philoll. Monac. II, 2. p. 215.

ὠφέλιμα] Malim cum articulo τὰ ὠφέλιμα. [id. viſum Wyttenbachio et Hermanno, v. Poppo. obſſ. p. 101.] Vocab. αὐτά ſignificat μόνα: *ſola utilia ſeligere, excerpere;* ἕξει imperſonaliter; ſubaudi τὸ πρὸν σύγγραμμα, vel ἡ παροῦσα ἐμὴ πραγματεία. Reisk. Locus eſt, ſi quis alius, impeditus. Poppo refutatis aliorum ſententiis, Wolfio auctore, ſic interpretatur: *Für das Gehör wird vielleicht das Nichtfabelhafte dieſer Begebenheiten minder ergötzend erſcheinen: wenn aber Männer, die das Geſchehene und das, was ſich einſt wieder nach dem Gange menſchlicher Schickſale, auf gleiche und ähnliche Art ereignen möchte, in klarem Lichte betrachten wollen, (wenn ſolche Männer, ſage ich,) dieſe Begebenheiten (und deren Erzählung), für nützlich achten, ſo wird dies genügen.* Sed in hac quoque interpretatione inſunt, quae reprobanda videantur. Omnino enim me non perſpicere fateor, quid lucremur, τὸ σαφὲς vertentes *perſpicuum, in clara luce poſitum.* Quis enim, quaeſo, Thucydidis hiſtoria adhibita, futura in clara luce poſita videat ſive, ut ipſius verbis paulo immutatis utar (V, 113.) τὰ μέλλοντα τῶν ὁρωμένων μὴ ἀσαφέστερα κρίνοι ἄν; aut quis auctorem tam arrogantem crediderit, ut hunc tale quid de opere ſuo profeſſum dicat? Is, opinor, nihil aliud praedicare potuit, quam ſe omnia fideliter perſcripſiſſe, ἀφ᾽ ὧν ἄν τις σκοπῶν, εἴποτε καὶ αὖθις ἐπιπέσοι, μάλιστ᾽ ἂν ἔχοι τι προειδὼς μὴ ἀγνοεῖν (II, 48). Contra ea Poppo Wolfio obſecutus, ut fictam ſcriptoris arrogantiam, leniret, non τούτοις ad ἀρκούντως ἕξει ſed τούτους ad ὠφέλιμα κρίνειν ſubaudiendum putabat. Quae ratio mihi quidem dura videtur. Sed pluribus, quibus iſta interpretatio refutetur, argumentis abſtineo, nec reſpiciendus videtur nuperus ejus defenſor Lehnerus in Act. Philoll. Monacc. T. III. F. 1. p. 15. ſqq. Jam circumſpiciamus aliam. Bredovius commate poſt κρίνειν poſito, genitivum τῶν μελλόντων — παραπλησίων ἔσεσθαι ab ὠφέλιμα pendentem facit, nec articuli defectu offenditur, cum et Germanice dicere liceat: *der Zukunft Wohlthätiges ausſcheiden*, ut ſine cauſa Wyttenbachius in ecl. hiſtorr. p. 369. articulum addere voluerit. Hoc tamen vereor, ut multi ſibi perſuaderi patiantur. Equidem non perſuaſus Seidlerum conſului, qui, ejecto ὄντων, locum hoc modo explicat. Primum commate ante τῶν μελλόντων poſito, τῶν

ἔχει· κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα ἀκούειν ξύγκειται."

ἐξουσιάζων τῇ γραφῇ, ἀνέγκλητον δὲ καὶ καθαρὰν τὴν προαίρεσιν ἀπὸ παντὸς Φθόνου καὶ πάσης κολακείας Φυλάττων, 825 μάλιστα δ' ἐν ταῖς περὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν γνώμαις. Καὶ 2 γὰρ Θεμιστοκλέους ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ μνησθεὶς τὰς ὑπαρχούσας αὐτῷ ἀρετὰς ἀφθόνως ἐπελήλυθε, καὶ τῶν Περικλέους πολιτευμάτων ἁψάμενος ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ τῆς διαβεβοημένης περὶ αὐτὸν δόξης ἄξιον εἴρηκεν ἐγκώμιον· περί τε Δημοσθένους τοῦ στρατηγοῦ καὶ Νικίου τοῦ Νικηράτου καὶ Ἀλκιβιάδου τοῦ Κλεινίου καὶ ἄλλων στρατηγῶν τε καὶ ῥητόρων ἀναγκασθεὶς λέγειν, ὅσα προσήκοντα ἦν ἑκάστῳ δεδήλωκε. Παραδείγματα δὲ περὶ αὐτῶν Φέρειν οὐ δέομαι 3 τοῖς διεληλυθόσιν αὐτοῦ τὰς ἱστορίας. Ταῦτα μὲν οὖν ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, ἃ περὶ τὸν πραγματικὸν τόπον ὁ συγγραφεὺς κατορθοῖ, καλὰ καὶ μιμήσεως ἄξια. Κράτιστον δὲ πάντων τὸ μηδὲν ἑκουσίως ψεύδεσθαι μηδὲ μιαίνειν τὴν αὐτοῦ συνείδησιν.

IX. Ἃ δ' ἐλλιπέστερον κατεσκεύασε καὶ ἐφ' οἷς ἐγ- 1 καλοῦσιν αὐτῷ τινες, περὶ τὸ τεχνικώτερον μέρος ἐστὶ τοῦ 826

---

vocat προφῆτιν τῆς ἀληθείας. Ac fimiliter Nofter de Compof. p. 58. fqq. de Hegefia τούτων τῶν λήρων ἱερεὺς ἐκεῖνος ἀνήρ. ubi v. Upt. De fententia v. praeter locos a Voffio excitatos (Polyb. I, 14, 6. XIII, 5, 4.) Dionyf. Antiqq. V, 53. Lucian. quom. hift. fit confcr. 9. p. 169. 39. p. 205. (μόνῃ θυτέον τῇ ἀληθείᾳ, εἴ τις ἱστορίαν γράψων ἴοι) Polyb. II, 56, 12 XII, 7

ἀνέγκλητον — φυλάττων] Inepte interpres Germ.: *Er wählte einen Stoff, der frei von Tadel, der vom Neide und aller Schmeichelei entfernt war.* προαίρεσις hic eft *mens et voluntas* (Cic. Catil. III, 9. 22.).

2. ἐν τῇ πρώτῃ β.] c. 138. Cf. ad III, 4, 2.

ἐν τῇ δευτέρᾳ β.] c. 65. Demofthenem, quod meminerim, fcriptor non tam laudat, quam res ab eo geftas refert ob prudentiam et ftrenuitatem laude dignas. De Nicia paucis judicat VII, 86. de Alcibiade VI, 15. Omnino autem dixeris, neminem fere rarius hominum ingenia defcribere, quam Thucydidem, a nemine tamen clarius eadem depicta effe. Verbis enim dedita opera defcribere ita demum folet, fi factis fatis declarare nequit.

Νικίου τοῦ Νικοστράτου.] Omnino cum Thucydidis exemplaribus fcribendum *Νικηράτου*. Hudf. *Νικηράτου* correxi. Reisk.

αὐτοῦ συνείδησιν] Vulgo αὐτοῦ σ.

IX, 1. ἐγκαλοῦσιν αὐτῷ τινες] Animadverte hic, ut infra 10, 1. rhetoris artificium. Nimirum non ignoravit vir callí-

πραγματικοῦ, τὸ λεγόμενον μὲν οἰκονομικόν, ἐν ἁπάσαις δὲ γραφαῖς ἐπιζητούμενον, ἐάν τε φιλοσόφους προέληταί τις
2 ὑποθέσεις, ἐάν τε ῥητορικάς. Ταῦτα δέ ἐστι τὰ περὶ τὴν διαίρεσιν καὶ τὰ περὶ τὴν τάξιν καὶ τὰ περὶ τὰς ἐξεργασίας. Ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῆς διαιρέσεως, προειπὼν, ὅτι, τῶν πρὸ αὐτοῦ γενομένων συγγραφέων ἢ κατὰ τόπους μεριζόντων τὰς ἀναγραφὰς ἢ κατὰ χρόνους εὐπαρακολουθήτους, ἐκεῖνος
3 οὐδετέραν τούτων τῶν διαιρέσεων ἐδοκίμασεν. Οὔτε γὰρ τοῖς τόποις, ἐν οἷς αἱ πράξεις ἐπετελέσθησαν, ἀκολουθῶν ἐμέρισε τὰς διηγήσεις, ὡς Ἡρόδοτός τε καὶ Ἑλλάνικος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν πρὸ αὐτοῦ συγγραφέων ἐποίησαν, οὔτε τοῖς

---

dissimus magis solere odiosum esse odiosa ipsum dicere, quam ab aliis dicta propugnare. At vero illos τινάς fere ipsum esse Dionysium, perspicitur partim inde, quod antea dixit (v. 2, 5. cf. 50, 2.) clarissimos quosque philosophos rhetoresque historicorum principem judicasse Thucydidem, partim ex eo, quod in seqq. ex sua solius persona scriptorem vituperare non cunctatur.

τοῦ πραγματικοῦ] Vereor, ne τόπου exciderit.

2. περὶ τάξιν] Malim cum articulo περὶ τὴν τάξιν, ut in praec. et seq. commate. Sylb. Interposui τὴν, auctore Sylburgio. Reisk.

εὐπαρακολουθήτους] Hoc adjectivum ad ἀναγραφάς pertinet, non, ut interpretes Lat. et Germ. ceperunt, ad χρόνους. Μερίζειν τὰς ἀναγραφὰς εὐπαρακολουθήτους est pro μερίζειν τὰς ἀναγραφὰς οὕτως, ὥστε εὐπαρακολουθήτους εἶναι. V. infra. Sed huic rationi adversari dixeris, quod auctor I, 5, 19. proposuit, Thucydidem tempora secutum esse. Nostro autem loco, ex illa quidem interpretatione, manifesto contrarium affirmari. Hanc vero repugnantiam evanescere, si εὐπαρακολουθήτους cum χρόνους conjungatur. Ita enim distributionem secundum locos discerni ab ea, quae secundum talia, quae quis facile sequi queat, temporum spatia (periodos) facta sit. Sed hac ratione primum non satis apta exsistit oppositio; deinde commode quidem dicuntur εὐπαρακολούθητοι ἀναγραφαί, non item εὐπαρακολούθητοι χρόνοι, *tempora*, non *apte continuata*, quemadmodum interpretes vertunt, sed *quae facile sequi* i. e. percipere possis. Denique Noster §. 5. non aliam, quam quae ex ea, quam proposuimus explicatione, prodit, distributionem sequitur. Ad repugnantiam quod attinet, eam in Dionysio, saepius sui oblito, non magnopere miramur. Ita cum I, 5, 15. Herodotum τὰς περιοχὰς τῶν πραγμάτων secutum esse dixerit, hic eum res secundum locos digessisse ait. Posterius quatenus verum sit, docet Creuzer. de art. hist. Gr. p. 140.

χρόνοις, ὡς οἱ τὴν τοπικὴν ἐκδόντες ἱστορίαν προείλοντο, ἤτοι ταῖς διαδοχαῖς τῶν βασιλέων μερίζοντες τὰς ἀναγραφὰς ἢ τοῖς τῶν ἱερέων ἢ ταῖς περιόδοις τῶν Ὀλυμπιάδων ἢ τοῖς ἀποδεικνυμένοις ἄρχουσιν ἐπὶ τὰς ἐνιαυσίους ἀρχάς· καινὴν δέ τινα καὶ ἀτριβῆ τοῖς ἄλλοις πορευθῆναι βουληθεὶς ὁδὸν 827 θερείαις καὶ χειμερείαις ἐμέρισε τὴν ἱστορίαν. Ἐκ δὲ τού- 4

---

3. ἤτοι — ἀρχάς] Horum cur nihil probaverit Thucydides, ab ipso discere debebat censor V. V, 20.

χειμερίοις] Dedi de meo χειμερείαις, a nominativo χειμερεία, quod est nomen substantivum a verbo χειμερεύειν ductum, ut δουλεία a v. δουλεύειν. Significat spatium vel ambitum temporis hibernum, id, quod hieme quadam geritur aut evenit. Infra p. 830. [§. 7.] usurpat χειμῶσι. Reisk. At vereor, ne hic quoque codd. aliquando χειμῶσιν exhibeant: ερι et ω facile permutari poterant; facilius etiam σ et ν. Certe nollem, χειμερεία a Schneidero ex uno hoc loco sine suspicionis significatione Lexico illatum.

θερείαις καὶ χειμερείαις ἐμέρισε τὴν ἱστορίαν] Carpit hic Thucyd. quod in aestates et hiemes historiam suam diviserit, quo factum sit, ut res, minime perpetua serie cohaerentes, sed brevibus concisae segmentis obscuram et difficilem narrationem effecerint. Haec ille. Ego autem non video, quomodo haec in aestates et hiemes rerum divisio ita concisam et minutam efficiat narrationem. Tollatur enim hiemis, tollatur aestatis mentio, nihilo minus eodem res ordine stabunt. Nec dubito, quin, si, omissa hac partitione, secundum Archontum vel Olympiadum annos Thucydides narrasset, eadem intervalla et eundem rerum ordinem observaturus fuerit. Inspiciatur autem totus Thucydides, nusquam aestatis vel hiemis mentione narrationem conscindere vel in medio rerum ordine abrumpere coactum scriptorem reperies Nec dubia causa est: cum hiemis namque adventu arma plerumque et res omnes ponuntur, interim alia tempori apta et convenientia aguntur: aestatis initio omnia resumuntur et res de integro geruntur. Unde qui secundum aestates et hiemes scribit auctor, ipsam rerum gestarum naturam sequitur, neque res cohaerentes divellit, sed per se separatas separatim recenset. Quod vero non semper integram aliquam absolvit, sed, aliquo usque perducta narratione, subsistit et aliis quibusdam interjectis, tandem coepta pertexit: id profecto cum omnibus fere historicis, qui modo vel paulo amplam historiam scripsere, Thucydidi commune est. Nec id eorum vitio evenit, sed rerum gestarum conditio et eventus requirit. Nam cum in uno bello saepe res quatuor aut quinque, locis diversae, gerantur; et saepe in alio loco res fiant, sine quarum cognitione ea, quae postea in hoc evenerunt, intelligi non possint: non sane video, quid aliud agere historicus possit, quam ut una narra-

823 του συμβέβηκεν αὐτῷ τοὐναντίον ἢ προςεδόκησεν. Οὐ γὰρ σαφεστέρα γέγονεν ἡ διαίρεσις τῶν χρόνων, ἀλλὰ δυςπαρακολουθητοτέρα κατὰ τὰς ὥρας. Ἐφ' ᾧ θαυμάζειν ἄξιον,

---

tione ad ſtabilem quendam terminum, ut urbis alicujus obſidionem, inducias, aut ſimile, perducta, ea, quae in aliis locis eodem tempore geſta, recenſeat, indeque ad priora reverſus una cum modo rerum geſtarum vel ſubſiſtat in narrando vel pergat. Si hoc a ſcriptore requiras, ut ſingula plane ſeparatim et ſecundum loca potius, quod placet Dionyſio, recenſeat: de uno plerumque bello hiſtoriae decem vel plures erunt ſcribendae; ut de praeſente bello alio libro erunt explicanda, quae per 27. annos in Attica geſta, alio, quae in Peloponneſo (niſi et hunc in quinque ſuas regiones dividere malis) alio, quae in Thracia, alio, quae apud Acarnanes, alio, quae in Aſia, etc. quo modo hiſtoria fieret plane nulla et nec intelligi nec retineri quidquam poſſet. Unum enim hoc fuit et cohaerens bellum et ſaepe, quae in Sicilia vel Thracia evenerunt, cauſſa fuerunt illorum, quae in Attica aut Peloponneſo acciderunt: rurſus in his locis geſta ſunt, quae in illis effectum ſunt ſortita. *Acacius.* Hudſ. Quod Lucian. quom. hiſt. ſit conſcr. 50. p. 209. ſq. praecipit: στήσας ἐνταῦθά που ταῦτα ἐπ' ἐκεῖνα μεταβαινέτω, ἤν κατεπείγῃ· εἶτα ἐπανίτω λυθεὶς, ὁπόταν ἐκεῖνα καλῇ καὶ πρὸς πάντα σπευδέτω καὶ ὡς δυνατὸν ὁμοχρονείτω καὶ μεταπετέσθω ἀπ' Ἀρμενίας μὲν εἰς Μηδίαν, ἐκεῖθεν δὲ ῥοιζήματι ἑνὶ εἰς Ἰβηρίαν, εἶτα ἐς Ἰταλίαν, ὡς μηδενὸς καιροῦ ἀπολείποιτο — hanc rationem Thucydides eſt ſecutus. Neque tamen negari poteſt, ordinem ab eo optatum pluribus laborare incommodis; ſed haec majoribus compenſantur utilitatibus. Namque ſcriptor cum accuratiſſimae rerum cognitioni proſpiceret, preſſe tempora non ſequi non poterat (nam non ſecutum eſſe Dionyſio credet, qui Thucydidem non legerit.). Ac ſecundum locos eum res non potuiſſe diſpenſare, ſponte patet. Ita enim non hiſtoriam compoſuiſſet, ſed hiſtoriarum lacinias conſarcinaſſet. Sed quod Dionyſium quoque, etſi obſcure confuſeque diſputantem requiſiviſſe puto, videatur Thucydides ita rem inſtituere potuiſſe, ut ad novam narrationem non progrederetur, niſi abſoluta praegreſſa, neque, ut hoc utar exemplo, de Pachetio bello diceret, antequam Plataearum obſidionem ad finem perduxiſſet. Hunc rationem quod hiſtoricus ſequi noluerit, inprimis inde explices, quod non tam certis, quam nos, uſus eſt notis temporum: quae cum accurate ſignificare vellet, non poterat alium, quam quo uſus eſt, ordinem rebus adhibere. Omittam alia. V. Dodwell. Appar. ad Ann. Thuc. T. II. p. 597. Heilmann. de Thuc. ind. et ſcrib. genere p. 148. ſqq. Creuzer. De art. hiſt. Gr. p. 267. ſq.

4. κατὰ τὰς ὥρας] Malim ἢ κατὰ τ. ὥ. Reisk. Articulum, ſi adeſſet, ejicerem. Nam ſine eo ſenſus hic eſt: *non*

πῶς αὐτὸν ἔλαθεν, ὅτι, πολλῶν ἅμα πραγμάτων κατὰ πολλοὺς τόπους γινομένων, εἰς μικρὰς κατακερματιζομένη τομὰς ἡ διήγησις οὐκ ἀπολήψεται τὸ τηλαυγὲς φῶς ἐκεῖνο καὶ καθαρόν, ὡς ἐξ αὐτῶν γίνεται τῶν πραγμάτων φανερόν. Ἐν γοῦν τῇ τρίτῃ βίβλῳ — ταύτῃ γὰρ ἀρκεσθήσομαι μόνον — τὰ περὶ Μιτυληναίους ἀρξάμενος γράφειν, 5 πρὶν ὅλην ἐκπληρῶσαι τὴν διήγησιν, ἐπὶ τὰ Λακεδαιμονίων ἄπεισιν ἔργα· καὶ οὐδὲ ταῦτα συγκορυφώσας τῆς Πλαταιέων μέμνηται πολιορκίας· ἀφεὶς δὲ καὶ ταύτην ἀτελῆ τοῦ Μιτυληναϊκοῦ μέμνηται πολέμου· εἶτ' ἐκεῖθεν ἄγει τὴν διήγησιν ἐπὶ τὰ περὶ Κέρκυραν, ὡς ἐστασίασαν, οἱ μὲν Λακεδαιμονίους, οἱ δ' Ἀθηναίους ἐπαγόμενοι· ἀφεὶς δὲ καὶ ταῦτα 829 ἡμιτελῆ περὶ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας τῆς προτέρας Ἀθηναίων ὀλίγα λέγει· εἶτα Ἀθηναίων ἔκπλουν ἐπὶ Πελοπόννησον ἀρξάμενος λέγειν καὶ Λακεδαιμονίων τὴν ἐπὶ Δωριεῖς στρατείαν τὰ περὶ Λευκάδα πραχθέντα ὑπὸ Δημοσθένους

---

lucidior facta est distributio eo, quod secundum tempestates eam instituit. Recepto articulo haec prodiret sententia: *distributio secundum tempestates, quam optavit, non facta est lucidior.* In quibus vides caussam desiderari, quare non lucidior facta sit distributio. Sed hic ne imperitiae insimuler, moneatur oportet, ea, quae de positione articuli Schaeferus Melet. p. 8. 72. sq. et Matthiae. Gr. Gr. §. 276. sq. disputant, magnopere restringenda esse. Plura alibi.

5. *μόνον*] Malim *μόνῃ*. Cf. 5, 5. *δυοῖν ἀνδράσι ἀρκεσθήσομαι μόνοις.*

ἐπὶ τὰ Λακεδαιμονίων] c. 15. Sed haec, sicuti quae c. 25. sqq. de iisdem Lacedaemoniis referuntur arcte cum Mitylenaeorum rebus cohaerere legenti patebit.

τῆς Πλαταιέων μ. π.] c. 20. sqq. De hac ut hoc loco scriptor diceret, temporum ratio cogebat. De Plataeis expugnatis v. c. 52. sqq. cf. Diodor. XII, 56.

τοῦ Μιτυλ. μ. πολέμου] c. 35. sqq. cf. Diodor. XII, 55. Strab. XIII, 1. p. 111. 2. p. 138. Tauchn. Schol. ad Aristoph. Eq. 831.

τὰ περὶ Κέρκυραν] cf. 70. sqq. Diodor. XII, 57.

τῆς εἰς Σικ. στρατείας —] c. 86. 88. 90. Diodor. XII, 58. sqq.

Ἀθηναίων ἔκπλουν] c. 91. sqq. Diodor. XII, 56. ibique Wesseling.

Λακεδαιμονίων —] c. 92. Diodor. XII, 59. ibique Wess.

τὰ περὶ Λευκάδα —] c. 94. sqq. Diodor. XII, 60. Quae deinceps enumerat, cum his cohaerent.

τοῦ στρατηγοῦ καὶ τὸν πρὸς Αἰτωλοὺς πόλεμον ἐπιπορεύεται· ἐκεῖθεν δ' ἄπεισιν ἐπὶ Ναύπακτον· ἀτελεῖς δὲ καὶ τοὺς ἠπειρωτικοὺς πολέμους καταλιπὼν Σικελίας ἅπτεται πάλιν, καὶ μετὰ τοῦτο Δῆλον καθαίρει καὶ τὸ Ἀμφιλοχικὸν Ἄργος πολεμούμενον ὑπὸ Ἀμβρακιωτῶν καταλείπει.
6 Καὶ τί δεῖ πλείω λέγειν; Ὅλη γὰρ ἡ βίβλος οὕτω συγκέκοπται καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς ἀπαγγελίας ἀπολώλεκε. Πλανώμεθα δή, καθάπερ εἰκός, καὶ δυσκόλως τοῖς δηλουμένοις παρακολουθοῦμεν, ταραττομένης ἐν τῷ διασπᾶσθαι τὰ
830 πράγματα τῆς διανοίας καὶ τὰς ἡμιτελεῖς τῶν ἀκουσθέντων
7 μνήμας οὐ ῥᾳδίως οὐδ' ἀκριβῶς ἀναφερούσης. Χρὴ δὲ τὴν ἱστορικὴν πραγματείαν εἰρομένην καὶ ἀπερίσπαστον εἶναι, ἄλλως τε ἐπειδὰν περὶ πολλῶν γίνηται πραγμάτων καὶ δυσκαταμαθήτων. Ὅτι δ' οὐκ ὀρθὸς ὁ κανὼν οὗτος οὐδ' οἰκεῖος ἱστορίᾳ δῆλον. Οὐδεὶς γὰρ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφέων θερείαις καὶ χειμῶσι διεῖλε τὴν ἱστορίαν, ἀλλὰ πάντες τὰς τετριμμένας ἄγειν ἐπὶ τὴν σαφήνειαν μετῆλθον.

1 X. Αἰτιῶνται δὲ καὶ τὴν τάξιν αὐτοῦ τινες, ὡς οὔτ' ἀρχὴν τῆς ἱστορίας εἰληφότος, ἣν ἐχρῆν, οὔτε τέλος ἐφηρμοκότος αὐτῇ τὸ πρέπον, οὐκ ἐλάχιστον μέρος εἶναι λέγον-

---

Σικελίας α. π.] c. 103.

Δῆλον καθαιρεῖ] Barytonως legendum καθαίρει, *purgat, expiat*, ut manifestum est ex his Thucyd. [III, 104.] *τοῦ δ' αὐτοῦ χειμῶνος καὶ Δῆλον ἐκάθηραν Ἀθηναῖοι κατὰ χρησμὸν δή τινα.* Sylb. Correxi *καθαίρει*. Reisk.

καταλείπει] Ante hoc verbum nonnulla intercidisse puto, hac sententia: *Ἀθηναίων βοηθησάντων ἐπικρατῆσαι διηγεῖται καὶ ἐν Σικελίᾳ τοὺς Ἀθηναίους* —. Nam vulgarem lectionem Thucydidis narrationi repugnare manifestum est. V. c. 105. sqq.

7. *ἄλλως τε ἐπειδάν*] V. Hermann. ad Viger. p. 780. sqq.

ὁ κανὼν οὗτος] sc. quo secundum hiemes et aestates res enarravit.

ἄγειν] Hic deesse videtur aliquid. Num sic leg. *τὰς τετριμμένας καὶ εἰωθυίας ἄγειν.* Reisk. Sanum puto vulg. Nam quod Reisk. insertum vult *καὶ εἰωθυίας*, hujus vocis notio etiam in *τετριμμένας* inest, ut commode ab hoc verbo infinitivus *ἄγειν* pendere queat. Ad *τὰς τετριμμένας* cogitandum esse *ὁδοὺς* monet *Hudſ.* V. Schaefer. ad L. Bos. p. 536.

τες οἰκονομίας ἀγαθῆς, ἀρχήν τε λαβεῖν ἧς οὐκ ἂν εἴη τι πρότερον, καὶ τέλει περιλαβεῖν τὴν πραγματείαν, ᾧ δόξῃ μηδὲν ἐνδεῖν· ὧν οὐδετέρου πρόνοιαν αὐτὸν πεποιῆσθαι τὴν προσήκουσαν. Τὴν δ' ἀφορμὴν αὐτοῖς τῆς κατηγορίας ταύτης 2 ὁ συγγραφεὺς παρέσχηται. Προειπὼν γὰρ ὡς μέγιστος ἐγένετο 831 τῶν πρὸ αὐτοῦ πολέμων ὁ Πελοποννησιακὸς χρόνου τε μήκει καὶ παθημάτων πολλῶν συντυχίαις, τελευτῶν τοῦ προοιμίου τὰς αἰτίας βούλεται πρῶτον εἰπεῖν, ἀφ' ὧν τὴν ἀρχὴν ἔλαβε. Διττὰς δὲ ταύτας ὑποθέμενος, τήν τ' ἀληθῆ μέν, 3 οὐκ εἰς ἅπαντας δὲ λεγομένην, τὴν αὔξησιν τῆς Ἀθηναίων 832

X, 1. ἧς οὐκ ἂν εἴη τι πρότερον] Explicatius dicere debebat, quale hoc intelligeret. Sic enim pronuntiata vindicare non audeo.

2. ὁ συγγραφεὺς παρέσχηται] Hic vereor, ne quid exciderit. Dicendum enim erat, non fcriptorem accufationis anfam praebuiffe, id quod fponte intelligitur, fed quare anfam praebuerit.

προειπὼν γὰρ] l. I. c. 1.

πρὸ αὐτοῦ] Cave αὑτοῦ conjicias. Nam τοῦ πολέμου τοῦδε intelligendum eft. Sic Thuc. l. l. ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων dicit bellum Pelop. Id. I, 10. τὴν στρατιὰν ἐκείνην μεγίστην γενέσθαι τῶν πρὸ αὐτῆς. Ib. c. 11. αὐτά γε δὴ ταῦτα ὀνομαστότατα τῶν πρὶν γενόμενα, ubi nihili eft Stephani conjectura ὀνομαστότερα legentis. Similiter VI, 31. παρασκευὴ αὕτη πολυτελεστάτη δὴ καὶ εὐπρεπεστάτη τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον ἐγένετο. Adde I, 50. VI, 15. VII, 66. VIII, 96. Xenoph. Sympof. VIII, 40. Plutarch. Lyf. XI.

ἔλαβε] Sc. ὁ πόλεμος. Hudf. Fortaffe ὁ πόλεμος excidit. V. §. 7.

3. Διττὰς δὲ ταύτας ὑποθέμενος] Hic ordinem narrationis Thucydideae reprehendit Dionyfius, quod cum duas pofuiffet belli caufas, alteram veram, de potentia Athenienfium, alteram fictam et praetextam, de rebus ad Epidamnum et Potidaeam geftis, falfam tamen et pofteriorem prius, veram de incrementis et viribus Athenienfium pofterius narrarit. At vero naturam poftulare ut priora pofterioribus, vera falfis prius narrentur. Ego autem viciffim non video, cur femper priora fequentibus, et multo minus, cur vera falfis in narrando fint praeponenda. Fabius certe oratorem non femper eo ordine quo quid eft actum, narrare jubet, fed eo modo, quo expedit: itaque interim, ait, re expofita cauffas fubjungi poffe, quae anteceflerunt. Quod fi Thucydides, praemiffa falfa cauffa, ipfum bellum narrare orfus, poftea demum veram aperuiffet, reprehendi fortaffe poffet. Nunc, antequam belli initium faciat, utramque cauffam abfolute, tam veram, quam falfam, enarrans, nihil hac in parte pervertit. Sed nec

πόλεως, καὶ τὴν οὐκ ἀληθῆ μὲν, ὑπὸ δὲ Λακεδαιμονίων πλαττομένην, τὴν Ἀθήνηθεν ἀποσταλεῖσαν Κερκυραίοις κατὰ Κορινθίων συμμαχίαν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς καὶ αὐτῷ
833 δοκούσης τὴν ἀρχὴν πεποίηται, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἑτέρας, κατὰ
4 λέξιν οὕτω γράφων· „Ἤρξαντο δὲ Ἀθηναῖοι αὐτοῦ καὶ

---

illud omnino verum eſt, quod Thucydides falſas cauſſas ante veras enarret. Veram enim cauſſam ait fuiſſe Atheniensium potentiam, quae, Lacedaemoniis nimis creſcere viſa, eos in arma compulerit. Hanc vero in ipſo prooemio (utpote rem ſui judicii non ab omnibus approbatam et conclamatam) ſtatim indicaverat, oſtendens, quomodo ex parva et humili maximam et florentiſſimam remp. fecerint Athenienſes, quomodo cum Medis bella geſſerint, quomodo Graecos ſibi ſubjecerint, quomodo cum Lacedaemoniis contenderint. Tandem vero, apertiſſimis verbis indicata vera cauſſa, ad reliquas belli occaſiones, quibus tamdiu ſopitus ignis eruperit, enarrandas transit. Nam ut illas priores pluribus explicaret, nec Dionyſius, nec alius iniquior requirere potuiſſet: peculiarem enim illa potius et longiorem inſtituto hiſtoriam flagitarent: et cauſſae bellorum repetendae ſunt proximae, non ultimae, ut monet Ant. Viperanus in lib. de ſcribenda hiſt. Potius igitur longe fuit, Thucydidem, indicata perſpicuis et paucis verbis vera belli cauſſa inde ad occaſiones (et illas belli cauſſas tantas, ut, ſi non interveniſſent, nondum protinus bellum cooriturum fuiſſe, multae circumſtantiae doceant) percenſendas transire, quam ab ipſis Athenarum primordiis auſpicando ingens ſibi praeter animi ſententiam onus imponere; quod ſi faciendum neceſſario eſſet, nemo quisquam particularem hiſtoriam ſcribere, ſed omnes quam longiſſime res arceſſere deberent; quandoquidem is eſt rerum humanarum ordo, ut mutuo quodam nexu omnia cohaereant et ſemper poſteriora habeant aliquam cognationem cum prioribus. At vero, inquit Dionyſius, ipſe Thucydides hunc locum hiſtoria dignum, utpote ab aliis praetermiſſum, judicavit: itaque et ſuo ordine et copioſius omnia narrare debuiſſet. Sed nego id ex Thucydidis verbis ſequi: digreſſione enim illum locum Thucyd. non abſoluta hiſtoria ſe expoſiturum dicit. Id vero non potuiſſet commodiore loco facere: poſuit enim ante initium belli et poſuit eo in loco, ubi maxime de bello ſuſcipiendo deliberatur. Quod ſi ab initio hanc hiſtoriam collocaſſet, copioſius omnia, praeter inſtitutae hiſtoriae argumentum, explicari oportuiſſet, ne vel principium ſequenti narrationi belli Peloponneſiaci inaequale videretur, vel ipſe negligentiae alicujus, aut imprudentiae accuſari poſſet. *Acacius.*

αὐτῷ δοκούσης] Vulgo *αὐτῷ δ.* Cf. 11, 1.

4. *ἤρξαντο δὲ Ἀθηναῖοι αὐτοῦ*] In Thucyd. [I, 25.] transpoſito pronomine ſic legitur: *ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθ. καὶ Πελ.* itidemque infra p. 146. [20, 11.] Sylb.

Πελοποννήσιοι, λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδάς, αἳ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ τὴν Εὐβοίας ἅλωσιν. Διότι δὲ ἔλυσαν τὰς αἰτίας προέγραψα πρῶτον καὶ τὰς διαφοράς, τοῦ μή τινας ζητῆσαί ποτε, ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη. Τὴν μὲν γὰρ ἀληθεστάτην πρόφασιν, ἀφανεστάτην δὲ λόγῳ τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι μεγάλους γιγνομένους καὶ φόβον παρέχοντας τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν· αἱ δὲ ἐς τὸ φανερὸν λεγόμεναι αἰτίαι αἵδ' ἦσαν ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες τὰς σπονδὰς ἐς τὸν πόλεμον κατέστησαν. Ἐπίδαμνος ἔστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον, προσοικοῦσι δ' αὐτὴν Ταυλάντιοι, βάρβαροι, Ἰλλυρικὸν ἔθνος.“ Καὶ μετὰ τοῦτο διεξέρχεται τὰ περὶ Ἐπίδαμνον καὶ τὰ περὶ Κέρκυραν καὶ τὰ περὶ Ποτίδαιαν καὶ τὴν Πελοποννησίων σύνοδον εἰς Σπάρτην 5

μετὰ τὴν Ε. ἅ.] *Μετὰ Ε. ἅ.* in Thucydidis exemplaribus et mox *δ' ἔλυσαν* et *ἔγραψα*. Hudſ. Articulus in tritis his *μετὰ Ἰλίου*, *μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν*, non adſciſci ſolet. *Δὲ ἔλυσαν* cum Noſtro habent Caſſ. Aug. Gr. Paris. C. *Προέγραψα* recte Haackius e codd. reſtituit. Sic etiam infra 20, 11. Monuerant jam de hac re Steph. Beck. Judic. art. hiſtt. vett. in cauſ. et ev. bell. exp. p. 7. n. Poppo obſſ. p. 206.

τοῦ μή τινας ζητῆσαι] V. Matthiae. Gr. Gr. §. 549. n. 1. Heindorf. ad Plat. Gorg. §. 30. Aſt. ad Legg. T. II. p. 56. Similis Polybii profeſſio I, 3, 8. ſqq. Pro *τινάς*, quod etiam infra 20, 11. legitur, ut vulg. Thuc. edd. habent, Haack. e marg. Schol. Reg. (G.) Caſſ. Aug. Priſc. Pariſſ. A. F. recepit *τινά*. Cf. Schaefer. ad Soph. Oed. R. 107.

ἀναγκάσαι] Subaudi *τούτους*. Athenienſes mihi videntur hos, Lacedaemonios puta, coegiſſe. Reisk. Structura hujus loci e duabus conflata eſt dictionibus his: *τὴν πρόφασιν τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι μεγάλους γιγνομένους* et *τοὺς Ἀθηναίους ἡγοῦμαι μ. γ. ἀναγκάσαι ἐς τὸ πολεμεῖν*. Commatis igitur abstinendum putavi.

ἑκατέρων, ἀφ' ὧν λύσαντες —] V. Matthiae. Gr. Gr. §. 295. p. 411.

Ἐπίδαμνος ἔστι πόλις] Adverte epicum narrationis initium. Sic Homer. Od. XIX, 172. *Κρήτη τις γαῖ' ἔστι μέσῳ ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ* — Cf. III, 293. IV, 354. 844. Ovid. Metam. I, 568. Herod. IV, 154. Dionyſ. Antiqq. IV, 55. V. et Ariſtoph. Eq. 1056.

5. *τὰ περὶ Ἐπίδαμνον καὶ τὰ περὶ Κέρκ.*] c. 24 — 55. *τὰ περὶ Ποτίδαιαν*. c. 56 — 66. *τὴν Πελοπ. σύνοδον* c. 66 — 88.

καὶ τοὺς ῥηθέντας ἐκεῖ κατὰ τῆς Ἀθηναίων πόλεως λόγους.
854 Ταῦτα δὲ μέχρι δισχιλίων ἐκμηκύνας στίχων τότε περὶ τῆς ἑτέρας αἰτίας τὸν λόγον ἀποδίδωσι, τῆς ἀληθοῦς τε καὶ αὐτῷ δοκούσης, ἐνθένδε ἀρξάμενος· „Ἐψηφίσαντο δὲ οἱ Λα-
6 κεδαιμόνιοι τὰς σπονδὰς λελύσθαι καὶ πολεμεῖν Ἀθηναίοις, οὐ τοσοῦτον τῶν συμμάχων πεισθέντες τοῖς λόγοις, ὅσον φοβούμενοι τοὺς Ἀθηναίους, μὴ ἐπὶ μεῖζον δυνηθῶσιν, ὁρῶντες αὐτοῖς τὰ πολλὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποχείρια ἤδη ὄντα. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι τρόπῳ τοιῷδε ἦλθον ἐπὶ τὰ πράγματα, ἐν
7 οἷς ηὐξήθησαν.“ Οἷς ἐπιτίθησι τὰ ἔργα τῆς πόλεως, ὅσα μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον ἕως τοῦ Πελοποννησιακοῦ διεπράξαντο, κεφαλαιωδῶς καὶ ἐπιτροχάδην ἐν ἐλάττοσιν ἢ πεντακοσίοις στίχοις. Ἀναμνησθεὶς δ' ὅτι πρότερα τῶν Κερκυραϊκῶν ἦν καὶ οὐκ ἀπ' ἐκείνων ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, ἀλλ' ἀπὸ τούτων, ταῦτα πάλιν κατὰ λέξιν γράφει·
8 „Μετὰ ταῦτα δὲ ἤδη γίγνεται οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον τὰ
835 προειρημένα, τά τε Κερκυραϊκὰ καὶ τὰ Ποτιδαιατικὰ καὶ

ἐνθένδε ἀρξάμενος] c. 88. Paulo ante *αὐτῷ* dedi pro vulg. *αὐτῷ*. V. ad §. 3.

6. *πολεμεῖν*] In Thuc. *πολεμητέα εἶναι*. Hudſ. *Πολεμεῖν* Dionyſii eſt vel librariorum lapſus. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 445. p. 618. Phot. p. 342. Zonar. p. 849. Schol. ad Ariſtoph. Acharn. 593. locum ſic laudat: *πολεμιστέα τοῖς Ἀθηναίοις εἶναι*.
ἐπὶ μεῖζον] In marg. Cod. Bodl. *ἴσ. ἔτι*. Hudſ. Male. Cf. Thuc. I, 16: *προχωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων*. Ib. c. 118: *ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως*. II, 97: *ἐπὶ μέγα ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος*. IV, 100: *ἐσεσιδήρωτο ἐπὶ μέγα καὶ τοῦ ἄλλου ξύλου*. IV, 117: *ἐπὶ μεῖζον χωρήσαντος αὐτοῦ*. I, 21: *ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμεῖν*. VIII, 24: *ἐπεδίδου ἡ πόλις αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μεῖζον*. Plat. Legg. X. p. 900. c: *ἵνα μὴ ἐπὶ μεῖζον ἔλθῃ σοι πάθος πρὸς ἀσέβειαν τὸ νῦν παρὸν δόγμα*, cum Aſtio *πάθος* ejiciendum puto. Eodem modo dicitur *ἐπὶ μᾶλλον*, veluti Herod. I, 94. IV, 181. cf. Aſt. ad Plat. Legg. II. p. 672. b. T. II. p. 132. et not. ad.

7. *Ἀναμνησθεὶς* —] Gatterer: *Nachdem er hernach erinnert.* Vellem *ἀναμνησθεὶς* hoc ſignificare poſſet. Nunc vero vituperandus eſt cenſor, quod ita loquatur, ac ſi forte fortuna prudentiſſimus hiſtoricus ad illas res ſit delapſus, immemor adeo, ſi Diis placet, quo tempore, quae referat, geſta fuerint. Scriptoris conſilium ab ipſo doceri debebat Dionyſius. V. c. 97.

γράφει] c. 118.

ὅσα πρόφασις τοῦδε τοῦ πολέμου κατέστη. Ταῦτα δὲ ξύμπαντα, ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρός τε ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν βάρβαρον, ἐγένετο ἐν ἔτεσι πεντήκοντα μάλιστα, μεταξὺ τῆς τε Ξέρξου ἀναχωρήσεως καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦδε τοῦ πολέμου· ἐν οἷς οἱ Ἀθηναῖοι τήν τε ἀρχὴν ἐγκρατεστέραν κατεστήσαντο καὶ αὐτοὶ ἐπὶ μέγα ἐχώρησαν δυνάμεως. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι αἰσθόμενοι οὔτε ἐκώλυον, εἰ μὴ ἐπὶ βραχύ, ἡσυχάζοντες τὸ πλέον τοῦ χρόνου, ὄντες μὲν καὶ πρὸ τοῦ μὴ ταχεῖς ἰέναι ἐς τοὺς πολέμους, εἰ μὴ ἀναγκάζοιντο, τὸ δέ τι καὶ πολέμοις οἰκείοις ἐξειργόμενοι, πρὶν δὴ ἡ δύναμις τῶν Ἀθηναίων σαφῶς ἤρετο καὶ τῆς ξυμμαχίας αὐτῶν ἥπτοντο. Τότε δὲ οὐκέτι ἀνασχετὸν ἐποιοῦντο, ἀλλ' ἐπι-

---

8. πρόφασις τοῦδε] Inclusum μεταξύ additum e vulg. editionibus, et rursum ab iisdem abest inclusa πρός. Sylb. Μεταξύ, male a Sylburgio ante τοῦδε intrusum, rursus expunxi. Liquet enim e proxime insequentibus male huc relatum esse. Et ab ipsius Thucydidis plerisque et optimis codicibus abesse μεταξύ testantur interpretes. Denique non supervacaneum modo est, sed etiam officit sententiae. Reisk. Recte monuit. Abest enim haec vox a Reg. Cass. Aug. Gr. Cl. Ar. C. Dan. Vindob. et Pariss. C. G. H. J. Mirarer tamen, si Gailius in caeteris eam invenisset. Vallam quoque eam non legisse, annotat Stephanus, qui et ipse adverbium inutile commode abesse posse pronunciat. Quomodo Kistemakerus μεταξύ loco lib. III, 21. defendi censere potuerit, equidem non assequor. Cf. Bredow. Annot. Heilmanni versioni praem. p. 47. et Poppo obss. p. 96.

πρὸς τὸν βάρβαρον] Πρός Thucydidis codd. non agnoscunt, ac tametsi proprie vel sic, ut Dionysius habet, dicendum erat, vel πρὸς ἀλλήλους τε καὶ τὸν βάρβαρον, tamen πρός τε ἀλ. καὶ τὸν β. non sollicitandum est, id quod innumeris doceri potest ejusdem trajectionis exemplis.

τῆς τε Ξέρξου] Τε cum optimis codd. ejecit Haack.

ἡσυχάζοντες] In eisdem vulg. ed. legitur ἡσύχαζόν τε, *quiescebantque*. Seq. v. τὸ δέ τι significat *partim etiam*. Sylb. In Thuc. et cod. Bodl. ἡσύχαζόν τε, quiescebantque. [Neque ex Thucydidis codd. ulla varietas est enotata.] Seq. v. (ut notavit Sylb.) τὸ δέ τι significat *partim etiam*. Huds. Mihi leg. videtur τότε δ' ἔτι, *tunc autem adhuc quoque* — Reisk. Fallitur. Nam quemadmodum dicitur ὁ μὲν — ὁ δέ τις, ita quoque dici potest τὸ μὲν — τὸ δέ τι —; cumque prius saepe reticeatur, simpliciter τὸ δέ τι, ut Thuc. I, 107. VII, 48. in. ubi quae Benedictus tentat, non opus est, ut refutentur. Nostro autem loco τὸ δέ τι refertur ad ὄντες μέν.

836 χειρητέα ἐδόκει εἶναι πάσῃ προθυμίᾳ καὶ καθαιρετέα ἡ ἰσχύς, ἣν δύνωνται, ἀραμένοις τόνδε τὸν πόλεμον."

1 XI. Ἐχρῆν δ' αὐτόν, ἀρξάμενον τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου ζητεῖν, πρώτην ἀποδοῦναι τὴν ἀληθῆ καὶ ἑαυτῷ δοκοῦσαν. Ἥ τε γὰρ φύσις ἀπῄτει τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων ἄρχειν καὶ τἀληθῆ πρὸ τῶν ψευδῶν λέγεσθαι, ἥ τε τῆς διηγήσεως εἰςβολὴ κρείττων ἂν ἐγίνετο μακρῷ τοιαύτης οἰκονο-
2 μίας τυχοῦσα. Οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνό τις ἂν εἰπεῖν ἔχοι τῶν ἀπολογεῖσθαι περὶ αὐτοῦ βουλομένων, ὅτι μικρὰ καὶ οὐκ ἄξια λόγου τὰ πράγματα ἦν ἢ κοινὰ καὶ κατημαξευμένα τοῖς πρὸ αὐτοῦ, ὥςτε μηδὲν δεῖν ἀπὸ τούτων τὴν ἀρχὴν ποιεῖσθαι. Αὐτὸς γὰρ ὡς ἐκλειφθέντα τὸν τόπον τοῦτον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἄξιον ἱστορίας ὑπείληφεν, αὐταῖς λέξεσιν οὕτω γρά-
3 φων. „Ἔγραψα δὲ αὐτὰ καὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου ἐποιη-

ἣν δύνωνται] Pro ἣν scriptus liber habet articulum ἥν: perperam. Sylb.

XI, 1. Ἐχρῆν δ' αὐτὸν —] Haec argumentatio plane nova est. Ac primum priora posterioribus praeponi debere, non simpliciter verum est, licetque scriptori ordinem invertere, si aliae rationes hoc suadent. Deinde ut vera prius quam falsa enarrentur, nulla postulat natura. Sic qui falsam sententiam refutaturus est, primo hanc proponat oportet, deinceps veram explicaturus. Similis autem Thucydidis est ratio, qui de falsis, sed vulgo creditis belli Peloponnesiaci caussis, primo exponit, easque tantummodo praetextas fuisse, eo ostendit, quod, re altius repetita, belli originem ab invidia, quam de Atheniensium incrementis Lacedaemonii conceperant, derivandam esse commonstrat. Aliam rationem Thucydidis defendendi iniit Heilmann. l. l. p. 94. sq.

2. κατημαξευμένα] Κατημαξευμένα legitur etiam apud Hesychium; apud Suidam vero καθημαξευμένα: [sic etiam apud Nostrum de oratt. ant. p. 450. 9.] sicut etiam ἅμαξαν alii malunt, alii ἄμαξαν; hi, quasi ἅμας ἄγουσαν; illi, velut ἅμα ἄγουσαν τὰ ἐπιτιθέμενα. Sylb. „Vide Phavorin. p. 281. v. 39. et Hesych. T. II. p. 201, 195. Cyrilli Lexicon Ms. κατημαξευμένος· τετριμμένος. Eodem modo aliud Lexicon Ms. Utitur etiam hoc vocabulo Origenes T. IV. p. 297. A. Philo. p. 266. edit. Col. Allobrog. 1613. et Aelianus in fragmentis p. 806. edit. Kuhn. [p. 548. seq. ed Kühn.]" Matthaei. l. l. p. VIII.

οὕτω γράφων] c. 97.

3. τὴν ἐκβολὴν τοῦ λόγου] Laudat haec, articulis abjectis, Cic. ad Att. VII, 1, 3. Schütz. Pro ἐκβολή alios dicere παρεκβολή, ἔκβασις, παρέκβασις, monuimus ad I, 6, 11.

σάμην διὰ τόδε, ὅτι τοῖς πρὸ ἐμοῦ ἅπασιν ἐκλιπὲς τὸ χωρίον τοῦτο ἦν καὶ ἢ τὰ πρὸ τῶν Μηδικῶν Ἑλληνικὰ ξυνετίθεσαν ἢ αὐτὰ τὰ Μηδικά· τούτων δὲ ὧνπερ καὶ ἥψατο 837 ἐν τῇ Ἀττικῇ συγγραφῇ Ἑλλάνικος, βραχέως τε καὶ τοῖς χρόνοις οὐκ ἀκριβῶς ἐπεμνήσθη. Ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀρχῆς ἀπόδειξιν ἔχει τῆς τῶν Ἀθηναίων ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη."

XII. Ἱκανὸν μὲν οὖν καὶ τοῦτο τεκμήριον ἦν τοῦ μὴ 1 κατὰ τὸν ἄριστον τρόπον ᾠκονομῆσθαι τὴν διήγησιν ὑπ᾽ αὐτοῦ, λέγω δὲ τὸ μὴ κατὰ φύσιν ἔχειν. Πρόςεστι δὲ τούτῳ καὶ τὸ μὴ εἰς ἃ δεῖ κεφάλαια τετελευτηκέναι τὴν ἱστορίαν. Ἔτη γὰρ ἑπτὰ καὶ εἴκοσι περιειληφότος τοῦ πολέμου πάντα 2

ἐκλιπὲς το χωρίον τοῦτο ἦν] In Thuc. ἐκλιπὲς τοῦτο ἦν τὸ χωρίον et [pro ὧνπερ, ut ante Reiskium vulgabatur] ὅςπερ. in Editis tamen quibusdam [Steph. I. ut et in cod. Ar. atque ex em. in Gr.] ὥςπερ. Hudſ. Ego praetuli quidem ὅςπερ e recentiſſimis Thucydidis editionibus. Haud diſſimulabo tamen, me ſuſpicari, Thucydidem dediſſe τούτων δ᾽, ἐν ᾧπερ: *harum autem rerum, ubi, vel quo loco meminit Hellanicus, ibi breviterque et parum in ratione temporum diligenter meminit.* Reisk. De inutili conjectura dicere non attinet. Ὧνπερ revocavi. cum ſenſu non careat, etſi Thucydidem ὅςπερ ſcripſiſſe, non dubito.

ἐπεμνήσθη] „Perperam poſt ἐπεμν. Bauer. et Gail. [etiam Haack.] colon ponunt, ac ſi ſequentia ad Hellanicum pertineant; ſed referuntur ad αὐτά et τούτων, h. e. ad ea, quae Thucyd. conſcripſit; tantillae rei ignoratio ineptam peperit Reisk. emendationem [οὐκ ante ἔχει inſerentis in Anim. p. 13.] Non haec ad Hellanicum pertinere, animadvertiſſe etiam Sturz. ad Hell. Fragm. p. 12. videtur." Beck. Novae rec. Thuc. librr. ſpec. p. XVII. Etenim ἅμα δὲ — alteram cauſam continet, cur hanc digreſſionem fecerit auctor, ideoque ad ἔχει facile ἐκβολή vel ex ἔγραψα — τὰ γεγραμμένα repetitur.

ἐν οἵῳ τρόπῳ κατέστη] Miror cum Dionyſio omnes Thucydidis codices vocem τρόπῳ agnoſcere. Equidem ut a ſcriptore eam profectam eſſe credam, nondum animum inducere poſſum.

XII, 1. λέγω δὲ] Sic emendavi vulg. δή, quod hac ratione poſt λέγω, dico, *ich meine*, nunquam inſeritur. Exempla illius ubivis obvia. V. 2, 2. Jud. de Lyſ. p. 454. 13. 473. 8. 491. 12. De Compoſ. p. 92. 136. Schaefer.

εἰς ἃ δεῖ] Legi puto εἰς ἃ ἔδει. Cf. 17, 1. τιθέναι μέν, ἃς οὐκ ἔδει, παραλιπεῖν δέ, ἃς ἔδει λέγεσθαι ῥητορείας. Adde I, 5, 9. II, 14, 5.

2. ἑπτὰ καὶ εἴκοσι] Sic Thuc. V, 26. Aliter Xenophon. Hell. II, 3, 9. Sed de hujus rationibus adhuc ſub judice lis

τὸν χρόνον τοῦτον ἕως τῆς καταλύσεως βιώσας, μέχρι τοῦ δευτέρου καὶ εἰκοστοῦ κατεβίβασεν ἔτους τὴν ἱστορίαν, τῇ περὶ Κυνὸς σῆμα ναυμαχίᾳ τὴν ὀγδόην βίβλον παρεκτείνας, καὶ ταῦτα προειρηκὼς ἐν τῷ προοιμίῳ πάντα περιλήψεσθαι τὰ πραχθέντα κατὰ τόνδε τὸν πόλεμον· καὶ ἐν τῇ πέμπτῃ βίβλῳ πάλιν συνανακεφαλαιῶν [τε] τοὺς χρόνους, ἀφ' οὗ 838 τ' ἤρξατο καὶ μέχρις οὗ προελθὼν κατελύθη, ταῦτα κατὰ 3 λέξιν γέγραφε· „Καὶ τοῖς (ἀπὸ) χρησμῶν τι ἰσχυρισαμένοις μόνον δὴ τοῦτο ὀχυρῶς ξυμβάν. Ἀεὶ γὰρ ἐγὼ μέμνημαι, καὶ ἀρχομένου τοῦ πολέμου καὶ μέχρις οὗ ἐτελεύτησε, προφερόμενον ὑπὸ πολλῶν, ὅτι τρὶς ἐννέα ἔτη δέοι γενέσθαι αὐτόν. Ἐπεβίων δὲ διὰ παντὸς αὐτοῦ, αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ καὶ προςέχων τὴν γνώμην, ὅπως ἀκριβῶς τι εἴσομαι.

---

eſt, quam equidem eo non diremtam putaverim, quod quae explicare nequeas, ab interpolatore profecta dicas.

μέχρι τοῦ δευτέρου κ. ε.] V. ad I, 5, 10.

τῇ περὶ Κ. — παρεκτείνας] Hujus ſtructurae exempla fruſtra quaeſivi. Fortaſſe legendum *μέχρι τῆς π. Κ. σ. ναυμαχίας*. Cf. 5, 2. 25, 3. Jud. de Iſaeo p. 586. ſq. Poſt *παρεκτείνας* male major diſtinctio ponitur. De *καὶ ταῦτα* v. Matthiae. Gr. Gr. §. 471. 7.

συνανακεφαλαιῶν τε] *Τε* cum non habeat quo referatur, uncis includendum curavi. Saepius vocula haec e ſequenti *τ* orta.

ταῦτα κ. λ. γέγραφε] c. 26.

3. *καὶ τοῖς* (*ἀπὸ*) —] Incluſa praepoſitio *ἀπό* addita ex vulgatis Thucydidis exemplaribus; in iisdem pro *ὀχυρῶς* legitur *ἐχυρῶς*: et mox *ἔγωγε* pro *ἐγώ*. Iidem libri [pro *ἀκριβῶς τι*] habent *ἀκριβές τι*, Alioqui *ἀκριβῶς τι* ſic accipiendum foret, ut *διαφερόντως τι* ſupra [III, 4, 2.] Iidem libri habent *τοῖς Πελοποννησίων*, ſc. *πράγμασιν*: ex iisdem poſt *μετά* inſertus eſt incluſus articulus *τά*. Sylb. Praeterea in Reiskiana editione in §. pro *μόνον δή* excuſum *μ. δέ*, quod ex Sylb. correxi. De caeteris non attinet dicere, cum ad Thucydidem emendandum nihil ex iis proficiatur.

αἰσθανόμενός τε τῇ ἡλικίᾳ] Heilmanno l. l. p. 113. his auctor ſignificare videtur, ſe et ineunte bello ea jam aetate fuiſſe, ut vera a falſis discernere poſſet, et ad finem ejus usque eum animi virium retinuiſſe vigorem, ut accurate quidque notare, notatumque dijudicare valeret. Ambigue Dionyſius 6, 1. Obſcure Haackius Prolegg. p. XII. ſcriptorem *innuere* ait, ſe belli Peloponneſiaci tempore jam florente atate

Καὶ ξυνέβη μοι φεύγειν τὴν ἐμαυτοῦ ἔτη εἴκοσι μετὰ τὴν ἐς Ἀμφίπολιν στρατηγίαν καὶ γενομένῳ παρ' ἀμφοτέροις τοῖς πράγμασι καὶ οὐχ ἧσσον τοῖς Πελοποννησίοις διὰ τὴν φυγὴν καθ' ἡσυχίαν τι αὐτῶν μᾶλλον αἰσθέσθαι. Τὴν οὖν μετὰ (τὰ) δέκα ἔτη διαφοράν τε καὶ ξύγχυσιν τῶν σπονδῶν καὶ τὰ ἔπειτα, ὡς ἐπολεμήθη, ἐξηγήσομαι."

---

fuiſſe. Quonam quaeſo hujus belli tempore? initio, an fine? Illud intelligerem, niſi quae idem vir doctus ad noſtrum locum annotat: „integris ad cognoſcendum ſenſibus valens per aetatem." finem ſignificare viderentur. Ego potiſſimum, poſteriorem belli partem reſpici puto, cum ejus initio Thucydidem florente aetate fuiſſe, ſponte intelligatur. Nam qui initio belli quod multorum annorum fore praevidet, ejus hiſtoriam ſe inſtituiſſe dicit, is eo tempore non παρηβηκώς eſſe poterat: poterat eodem exeunte. Quod ſi fuiſſet, de facultate ejus rerum veritatem explorandi dubitari potuiſſe apparet, atque ejusmodi dubitationes ut removeret ſcriptor, declarandum ſibi eſſe duxit, ſe fine quoque belli αἰσθέσθαι τῇ ἡλικίᾳ. Fuerit autem Thucydides bello extremo circiter quinquaginta annos natus, ſi verum eſt, quod Marcellinus p. 726. tradit, eum παύσασθαι τὸν βίον ὑπὲρ τὰ πεντήκοντα ἔτη. Sed hic antiquitus ſcriptum fuiſſe π' ἔτη i. e. ὀγδοήκοντα ἔτη ſuſpicatur Dodwellus, probantibus Bredowio l. l. p. 9. ſq. et Haackio l. l. p. XII. At hos falſos eſſe, quovis pignore contenderim. Admiſſa enim hac emendatione (quae Pamphilae fide nititur, Thucydidem belli Pelop. initio quadraginta annos natum, fuiſſe referentis ap. Gellium N. A. XV, 23.) Viri docti efficiunt, ſcriptorem bello exeunte ſeptem et ſexaginta annos natum eique plus tredecim ſuperſtitem fuiſſe. Quod ſi fuiſſet, nec tanta fiducia ſe omnia τῇ ἡλικίᾳ αἰσθέσθαι dixiſſet, nec, quod graviſſimum eſt, hiſtoriam ſuam imperfectam reliquiſſet. Praeterea quod veterum plures tradunt, Thucydidem puerum Olympiae Herodotum hiſtorias ſuas recitantem audiviſſe, bene cum ea, quam mihi probari dixi, ratione conciliari poteſt: non item cum altera. Quod qui perſpexit, Bredovius, huic narrationi fidem denegavit. Omitto alia.

μετὰ τὴν ἐς Ἀ. στρατηγίαν] V. de ea IV, 104. ſqq. Cf. Marcellin. p. 724. 728. Quod Timaeus ap. eund. p. 724. extr. et Anonym. p. 734. produnt, Thucydidem exilio multatum, in Italiam habitatum conceſſiſſe, id vereor, ut omnino confictum ſit. Poterat quidem, ut Niebuhr. H. R. T. I. p. 41. 151. ſtatuit, multa de Italia Siciliaque diſcere ex Antiocho, ſed quae de Syracuſis ſcripſit αὐτόπτην prodere videntur.

τι αὐτῶν] V. Matthiae. Gr. Gr. §. 487. 2. Lexic. Xenoph. T. IV. p. 298. 13.

ὡς ἐπολεμήθη] Cf. Thuc. I, 1. VII, 63. Ariſtoph. Pac. 264. Weſſeling. ad Herod. I, 163. VIII, 67. Matthiae. Gr. Gr. §. 295. Elmsl. ad Eurip. Med. 440.

1 XIII. Ὅτι δὲ καὶ περὶ τὰς ἐξεργασίας τῶν κεφα-
839 λαίων ἧττον ἐπιμελής ἐστιν, ἢ πλείονας τοῦ δέοντος λόγους ἀποδιδοὺς τοῖς ἐλαττόνων δεομένοις ἢ ῥαθυμότερον ἐπιτρέχων τὰ δεόμενα πλείονος ἐξεργασίας, πολλοῖς τεκμηρίοις βεβαιῶ-
2 σαι δυνάμενος ὀλίγοις χρήσομαι. Τὰς μὲν πρώτας Ἀθηναίων καὶ Πελοποννησίων ναυμαχίας ἀμφοτέρας περὶ τὴν τελευτὴν τῆς δευτέρας βίβλου γράφειν ἀρξάμενος, ἐν αἷς πρὸς ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα ναῦς Πελοποννησίων εἴκοσι ναυσὶν Ἀθηναῖοι * * * μόνοι πρὸς πολλαπλασίους τῶν βαρβάρων ναυμαχήσαντες ἃς μὲν διέφθειραν, ἃς δὲ αὐτάνδρους ἔλαβον,
840 οὐκ ἐλάττους ἢ ὅσας ἔστειλαν ἐπὶ τὸν πόλεμον. Θήσω δὲ καὶ
3 τὴν λέξιν αὐτοῦ· „Ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἡ ἐπ' Εὐρυμέδοντι ποταμῷ ἐν Παμφυλίᾳ πεζομαχία καὶ ναυμαχία

XIII, 1. ἢ ῥαθυμότερον] Scriptus liber copulative habet καὶ ῥαθ. ſed disjunctivam ἢ ſenſus ipſe poſtulat; et ſic legendum eſſe declarant etiam ſequentia p. 840. 8. [§. 4.] et p. 846. v. 12. [16, 1.] Sylb.

2. τὰς μὲν πρώτας —] Mutilatus eſt locus et hoc fere modo complendus. Primum poſt ὀλίγοις χρήσομαι ponenda eſt diſtinctio periodica; deinde poſt μόνοι tale quidpiam inſerendum: ἐμαχέσαντο, μακρῷ καὶ διεξοδικῇ χρῆται διηγήσει· τοὐναντίον δὲ ἐν τῇ προτέρᾳ βίβλῳ βραχέως πάνυ ἐπιτρέχει τήν τε πεζομαχίαν καὶ τὴν ναυμαχίαν, ἐν ᾗ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς πολλ. τ. β. Significare enim vult, alterum navale proelium, in quo minore virtutis ſplendore cum Peloponneſiis dimicatum fuit, prolixius a Thucydide denarratum eſſe: alterum vero, quo terra marique, uno eodemque die, ſumma cum gloria Perſae ſuperati fuerant, admodum breviter ab eo eſſe perſtrictum. Sylb. Lacunae ſigna poſui, non tamen poſt μόνοι, ſed ante hoc verbum: quod ſi ad praegreſſa pertineret, auctor μόνον ſcripſiſſet, quod fortaſſe poſt Ἀθηναῖοι ab eo poſitum fecit, ut ὁμοιοτέλευτον lacunae cauſa extiterit. Sententiam cenſoris haud dubie recte exprimit Sylburgii ſupplementum. Reprehendit enim Dionyſius Thucydidem, quod de primis Athenienſium ac Peloponneſiorum pugnis navalibus accurate fuſeque expoſuerit II, 83—93. at proelium terreſtre navaleque ad Eurymedontem, multo iſtis majus graviusque, paucis modo tetigerit 1, 100. Nimirum non advertit criticus, de hoc in tranſcurſu tantum agere ſcriptorem, cum ad propoſitum ſuum eatenus tantum pertineret, quatenus eo Athenienſium opes incrementa ceperant.

3. Ἐγένετο δὲ] Δέ quod ex Thuc. addiderant, rurſus expunxi.

Ἀθηναίων καὶ τῶν ξυμμάχων πρὸς Μήδους καὶ ἐνίκων τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἀμφότερα Ἀθηναῖοι, Κίμωνος τοῦ Μιλτιάδου στρατηγοῦντος, καὶ εἷλον τριήρεις Φοινίκων καὶ διέφθειραν τὰς πάσας ἐς διακοσίας.“ Ὅμοια δ' ἐστι· παρ' αὐτῷ καὶ τὰ 4 κατὰ τὰς πεζικὰς μαχάς, ἢ μηκυνόμενα πέρα τοῦ δέοντος ἢ συναγόμενα εἰς ἔλαττον τοῦ μετρίου. Τὰ μέν γε περὶ Πύλον Ἀθηναίοις πραχθέντα καὶ τὰ περὶ τὴν Σφακτηρίαν καλουμένην νῆσον, ἐν ᾗ Λακεδαιμονίους κατακλείσαντες ἐξεπολιόρκησαν, ἀρξάμενος ἐν τῇ τετάρτῃ βίβλῳ διηγεῖσθαι καὶ μεταξὺ τοῦ πολέμου τοῦδε πράξεις τινὰς ἑτέρας παραδιηγησάμενος, εἶτ' αὖθις ἐπιστρέψας ἐπὶ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἑξῆς ἅπαντα τὰ γεγενημένα κατὰ τὰς μάχας ὑπ' ἀμφοτέρων διελήλυθεν ἀκριβῶς καὶ δυνατῶς, πλείους ἢ τριακοσίους στίχους αὐτοῖς ἀποδεδωκὼς [ταῖς μάχαις], καὶ ταῦτα οὐ 841 πολλῶν ὄντων οὔτε τῶν ἀπολομένων οὔτε τῶν παραδόντων τὰ ὅπλα. Αὐτός γέ τοι συγκεφαλαιούμενος τὰ περὶ τὴν μάχην κατὰ λέξιν οὕτω γράφει· „Ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ νήσῳ 5

τὰς πάσας ἐς διακ.] Comma, quod in Thuc. edd. post πάσας collocatur, miror non sustulisse Haackium. Fortasse tamen non rectius locum cepit Dionysius, etsi certi quicquam ex ejus verbis: οὐκ ἐλάττους ἢ ὅσας ἔστειλαν ἐπὶ τὸν πόλεμον, non licet colligere.

4. τὰ μέν γε —] His respondent: τῆς δὲ Νικίου στρατηγίας μνησθεὶς —. 14, 1. Caeterum μέν γε differt a μὲν γάρ. Hoc si Dionysius usus esset, simpliciter diceret, ea, quae sequantur, argumento esse praegressae enunciationis. Contra cum μέν γε dicat, significat tantum, ea, quae sequantur, exemplum esse, quod, quae dixerit, probet. Hoc tamen exemplo censorem velim elegisse aptius. Illud enim nihil probat, nisi hoc, Dionysium non, qua debebat tanti scriptoris censor, diligentia Thucydidem versasse. Etenim pauci quidem erant, qui in Sphacteria capti sunt, sed erant Spartani. Hinc invicti videri Lacedaemonii desierunt, hinc postmodum pax est composita. Sed lepidissimum est, quod, monente Heilmanno l. l. p. 26. s. de eadem re 18, 5. ut de gravissima loquitur.

αὐτὸς ἀποδεδωκὼς ταῖς μαχαῖς] Pro αὐτός rectius fortasse legerimus ταύταις, *hisce*. Sylb. Ego pro αὐτός exhibui αὐτοῖς, quod ad τὰ γεγενημένα referatur; ταῖς μαχαῖς autem, ut ex interpretamento ortum uncis circumscripsi.

οὕτω γράφει] IV, 38.

5. Ἀπέθανον δέ] Δέ etiam exhibent Ar. C. Pariss. D. J. Caeteri δ'.

καὶ ζῶντες ἐλήφθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τριακόσιοι· οἱ δ' ἄλλοι ἀπέθανον· καὶ Σπαρτιᾶται τούτων ἦσαν τῶν ζώντων εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ἀθηναίων δὲ οὐ πολλοὶ διεφθάρησαν."

1 XIV. Τῆς δὲ Νικίου στρατηγίας μνησθείς, ὅτι ναῦς ἑξήκοντα καὶ δισχιλίους ὁπλίτας Ἀθηναίων ἐπαγόμενος ἐπὶ Πελοπόννησον ἔπλευσε, κατακλείσας δὲ Λακεδαιμονίους εἰς τὰ φρούρια, τοὺς ἐν Κυθήροις κατοικοῦντας ἐξεπολιόρκησε καὶ τῆς ἄλλης Πελοποννήσου πολλὴν ἐδῄωσεν, ἐξ ἧς αἰχμαλώτων πλῆθος ἐπαγόμενος ἀπέπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, οὕ-
842 τως εἴρηκεν ἐπιτροχάδην, περὶ μὲν τῶν ἐν Κυθήροις πραγ-
2 μάτων· „Καὶ μάχης γενομένης ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὑπέ-

οἱ δ' ἄλλοι] Apud Thuc. οἱ δὲ ἄλλοι.

ζώντων εἴκοσι] Περὶ quod ex Thuc. edd. interpoſuerat Sylb, rurſus ejeci.

XIV, 1. τῆς δὲ Νικίου στρατηγίας μνησθείς —] IV, 55. ſqq. Diodor. XIII, 65. ibique Weſſeling.

ἐπαγόμενος, ἐπὶ Πελ.] Comma ſuſtuli.

Κυθάροις] Nota hic Κυθάροις et mox Κυθήροις: vereor, ne librariorum vitio. Alioquin illud Doricae, hoc communi linguae adſcribendum foret. Sylb. Librariorum errorem correxi.

τῆς ἄλλης Πελ. πολλήν] V. Schaefer. ad Bos. p. 274. Matthiae. Gr. Cr. §. 442. 2. Articulum ante πολλή non ſemper inferri jam monuit Weſſel. ad Diodor. XIV, 42. p. 502. Eſt tamen additi et omiſſi articuli diſcrimen. Nam τῆς γῆς πολλή eſt terrae pars magna; τῆς γῆς ἡ πολλή maxima terrae pars.

ἐπαγόμενος] In marg. cod. Bodl. ἴσ. ἀπαγόμενος. Hudſ. Non opus. Athenas enim reſpicit. Cf. Antiqq. VII, 7. p. 1325. 15: τοῖς αἰχμαλώτοις, οὓς ἐπηγάγετο, προῖκα δοὺς τὴν ἐλευθερίαν. Sic enim recte ibi pro ὑπήγαγετο emendaſſe puto Reiskium, praeeunte Gelenio.

2. καὶ μάχης γενομένης] Thuc. IV, 54. ubi quod vulgo legebatur κ. μ. γιγνομένης e codd. emendavit Haackius. Mox ἔπειτα refertur ad ὀλίγον μέν τ. χρ. Cf. I, 154. αὐτὸν ἐμέλλησαν μὲν ἐς τὸν Καιάδαν, (cf. Manſo. Spart T. I. p 175. Lex. Seg. p. 219. 8.) οὗπερ τοὺς κακούργους εἰώθεσαν (hoc teneo: loquitur enim reſpecto eo tempore quo quae narrat facta eſſent.) ἐμβάλλειν· ἔπειτα ἔδοξε πλησίον που κατορύξαι. V, 7. ὁ Κλέων τέως μὲν ἡσύχαζεν, ἔπειτα ἠναγκάσθη ποιῆσαι, ὅπερ ὁ Βρασίδας προςεδέχετο. Adde I, 98. 115. II, 4. III, 4. 22. 47. (ubi Haack, colon poſt πόλιν tollere debebat.) 94. VI, 59. VII, 19. 78. 79. Sic et εἶτα V, 65.

στησαν οἱ Κυθήριοι· ἔπειτα τραπόμενοι κατέφυγον εἰς τὴν ἄνω πόλιν· καὶ ὕστερον ξυνέβησαν πρὸς Νικίαν καὶ τοὺς ξυνάρχοντας, Ἀθηναίοις ἐπιτρέψαι περὶ σφῶν αὐτῶν, πλὴν θανάτου." Περὶ δὲ τῆς Αἰγινητῶν ἁλώσεως τῶν ἐν Θυρέᾳ· „Ἐν τούτῳ δ' οἱ Ἀθηναῖοι κατασχόντες καὶ χωρήσαντες εὐθὺς πάσῃ τῇ στρατιᾷ αἱροῦσι τὴν Θυρέαν καὶ τήν τε πόλιν κατέκαυσαν καὶ τὰ ἐνόντα ἐξεπόρθησαν, τούς τε Αἰγινήτας ὅσοι μὴ ἐν χερσὶ διεφθάρησαν, ἄγοντες ἀφίκοντο εἰς τὰς Ἀθήνας." Γενομένων δὲ περὶ τὰς πόλεις ἀμφοτέρας εὐθὺς 3 ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου μεγάλων συμφορῶν, δι' ἃς ἐπεθύμησαν ἀμφότεραι τῆς εἰρήνης, περὶ μὲν τῆς προτέρας, ὅτε Ἀθηναῖοι, τετμημένης μὲν αὐτοῖς τῆς χώρας, ᾠκοφθορημένης δὲ τῆς πόλεως ὑπὸ λοιμοῦ, πᾶσαν ἀπογνόντες βοήθειαν ἄλλην ἀπέστειλαν πρεσβείαν εἰς Σπάρτην, εἰρήνης τυχεῖν δεόμενοι, οὔτε τοὺς ἀποσταλέντας ἄνδρας εἴρηκεν οὔτε τοὺς ῥηθέντας ἐκεῖ λόγους ὑπ' αὐτῶν οὔτε τοὺς ἐναντιωθέντας, 845 ὑφ' ὧν πεισθέντες Λακεδαιμόνιοι τὰς διαλλαγὰς ἀπεψηφίσαντο, φαύλως δέ πως καὶ ῥαθύμως, ὡς περὶ μικρῶν καὶ ἀδό-

---

εἰς τὴν ἄνω π.] Apud Thuc. ἐς τ. ἄ. π.

εἰς τὰς Ἀθήνας] Apud Thuc. ἐς τὰς Ἀθ.

ἐν τούτῳ δ' οἱ] Apud Thuc. ἐν τ. δὲ οἱ, fine varietate c. 57. De re cf. Diodor. XII, 65. ibique Weſſel. Caeterum ſponte patet, Dionyſium Thucydidi exprobrare, quod non plura retulerit, quam quae, ut referrentur, digna eſſent, mirorque Heilmannum l. l. p. 145. ſq. non meliora proferre.

3. τὰς πόλεις ἀμφοτέρας] Id eſt Spartam et Athenas. Hudſ.

περὶ μὲν τῆς προτέρας] Referri poteſt ad Athenas. Hudſ. Num deeſt hic μνησθεὶς aut μεμνημένος. Nam ſubaudiri συμφορᾶς e praemiſſis liquet, quamquam ex inſequentibus probabilius ſit πρεσβείας ſubaudiri. Reisk. Neque Ἀθηναίων πόλις, nec συμφορᾶς commode ad προτέρας intelligi poteſt; minus etiam ex ſeqq. πρεσβείας. Equidem locum mutilatum cenſeo et tale quid poſt εἰρήνης excidiſſe puto: ὥςτε καὶ πρεσβείας ἀποστέλλειν· cf. §. 4. Ut μνησθεὶς cum Reiskio excidiſſe ſtatuatur non opus videtur. Cf. §. 4.

τετμημένης — τῆς χώρας] V. Thuc. II, 20. ſqq. 47. 55. ſq. Diodor. XII, 42. Plutarch. Pericl. 33.

οἰκοφθορημένης] Nota hic οἰκοφθορημένης ſine augmento initiali: at non item ᾠκονομῆσθαι 12, 1. Sylb. Reſcripſi ᾠκοφθ. De re v. Thuc. II, 47. ſqq. Diodor. XII, 45. Plutarch. l. l.

4 ξων πραγμάτων, ταῦτα εἴρηκε· „Μετὰ δὲ τὴν δευτέραν εἰςβολὴν τῶν Πελοποννησίων οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἥ τε γῆ αὐτῶν ἐτέτμητο τὸ δεύτερον καὶ ἡ νόσος ἐπέκειτο ἅμα καὶ ὁ πόλεμος, ἠλλοίωντο τὰς γνώμας καὶ τὸν Περικλέα ἐν αἰτίᾳ εἶχον, ὡς πείσαντα σφᾶς πολεμεῖν καὶ δι' ἐκεῖνον ταῖς συμφοραῖς περιπεπτωκότες, πρὸς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ὥρμηντο συγχωρεῖν, καὶ πρέσβεις τινὰς πέμψαντες πρὸς αὐτοὺς ἄπρακτοι ἐγένοντο.“ Περὶ δὲ τῆς ὑστέρας, ὅτε Λακεδαιμόνιοι τοὺς περὶ Πύλον ἀλόντας τριακοσίους κομίσασθαι προθέμενοι πρεσβείας ἀπέστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ τοὺς λόγους εἴρηκε τοὺς ὑπὸ τοῦ Λακεδαιμονίου ῥηθέντας τότε καὶ

ταῦτα εἴρηκε] II, 59.

4. εἰςβολὴν] Apud Thuc. ἐςβολὴν ſine varietate.

καὶ τὸν Περικλέα] Omiſſum eſt, vel Dionyſii vel librariorum culpa, μὲν poſt τὸν, quam particulam Thucydidis libri agnoſcunt.

καὶ — περιπεπτωκότες] Repete ὡς.

πρὸς αὐτοὺς] In vulgatis Thucydidis [ſine varietate] ὡς αὐτούς. Hudſ.

περὶ δὲ τῆς ὑστέρας] Spartam quidem innuit. Hudſ. Imo ſubaudiendum πρεσβείας. Cf. §. 3. ibique notata. De legatione v. Thuc. IV, 15. ſqq. Falſum eſt autem quod Noſter dicit, Lacedaemonios eam miſiſſe τοὺς περὶ Πύλον ἀλόντας τριακοσίους κομίσασθαι προθεμένους. Nam quo tempore haec legatio miſſa eſt, trecenti illi nondum capti erant. Neque, ut ſcriptorem negligentem excuſem eo confugerim, ut ἀλόντας *interceptos* interpreter.

πρεσβείας ἀπέστειλαν] Num πρεσβείαν; niſi ſi plures miſſae fuere legationes, de quo conſule Thucydidem, id quod nunc non vacat. Reisk. Πρεσβείας corruptum eſſe, ſenſit Reiskius, docetque, cujus inſpiciendi viro aliis negotiis distracto otium deerat, Thucydides. Legendum eſt igitur πρεσβείαν, quod Reiskius ſuadet, vel πρέσβεις. Utrum optandum ſit cum dubitari queat, emendatione abſtinui, quamquam πρεσβείας propterea minus placet, quod haec vox jam ad ὑστέρας ſubaudienda fuit.

τοὺς λόγους εἴρηκε] c. 17—20. Hujus legationis princeps fuit Archeptolemus. V. Ariſtoph. Eq. 793. ubi nugari Scholiaſten, Thuc. IV, 117. allegantem, recte monet Palmer. Ille autem Archeptolemus haud dubie idem eſt, qui a Noſtro ſimpliciter dicitur ὁ Λακεδαιμόνιος.

τὰς αἰτίας ἐπελήλυθε, δι᾽ ἃς οὐκ ἐπετελέσθησαν αἱ σπονδαί. Εἰ μὲν οὖν ἡ ἐπὶ τῆς Ἀθηναίων πρεσβείας τὰ κεφάλαια τῶν 5 γινομένων περιειληφυῖα δήλωσις ἤρκει, λόγων δὲ καὶ πα- 844 ρακλήσεων, αἷς ἐχρήσαντο οἱ πρέσβεις, οὐδὲν ἔδει, μήτε πεισθέντων μήτε δεξαμένων τὰς σπονδὰς Λακεδαιμονίων, τί δήποτε οὐ τὴν αὐτὴν προαίρεσιν ἐφύλαξε καὶ ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς Σπάρτης ἀφικομένων εἰς τὰς Ἀθήνας; Οὐδὲ γὰρ ἐκεῖνοι διαπραξάμενοι τὴν εἰρήνην ἀπῆλθον. Εἰ δ᾽ ἀκριβῶς δεῖ ταῦτα εἰρῆσθαι, διὰ τί παρέλιπε ῥᾳθύμως ἐκεῖνα; Οὐ γὰρ δή γε ἀσθενείᾳ δυνάμεως ἐξείργετο περὶ 6 ἀμφοτέρων τοὺς ἐνόντας εὑρεῖν τε καὶ ἐξειπεῖν λόγους. Εἰ δὲ δὴ κατὰ λογισμόν τινα τὴν ἑτέραν προείλετο πρεσβείαν ἐξεργάσασθαι, οὐκ ἔχω συμβαλεῖν κατὰ τί τὴν Λακωνικὴν τῆς Ἀττικῆς προέκρινε μᾶλλον, τὴν ὑστέραν τοῖς χρόνοις ἀντὶ τῆς προτέρας καὶ τὴν ἀλλοτρίαν ἀντὶ τῆς ἰδίας καὶ τὴν ἐπ᾽ ἐλάττοσι κακοῖς γενομένην ἀντὶ τῆς ἐπὶ μείζοσι.

τὰς αἰτίας] V. Thuc. IV, 21. sq. Schol. ad Aristoph. Eq. 665.

ὑπελήλυθε] Rectius forsan *ἐπελήλυθε*: itidemque paulo infra 15, 2. *ἐπιτρέχει* [pro vulgari *ὑποτρέχει*.] Sic enim et 15, 1. *ῥᾳθυμότερον ἐπιτρέχων*, et 15, 1. *ῥᾳθύμως ἐπιτετροχασμένα*, *negligenter percursa*, *leviter perstricta*. Sylb. *Ἐπελήλυθε* correxi ad Sylburgii mentem, et paulo post *ὑποτρέχει*. Reisk. *Ἐπέρχεσθαι* eodem modo habes I, 3, 15. 6, 4. II, 1, 1. 8, 2. *Ἐπ* — et *ὑπ* — quoties confundantur docet Schaefer. Melett. p. 105. sq.

5. *Εἰ μὲν οὖν ἡ ἐπὶ τῆς Ἀθ. πρ. τὰ κεφάλαια*] Dionysium scripsisse suspiceris: *εἰ μὲν οὖν ἐπὶ τῆς Ἀθ. πρ. ἡ τὰ κεφ.* ut *ἐπὶ τῆς Ἀθηναίων πρεσβείας* cum *ἤρκει* jungatur. Plura hujus trajectionis exempla infra proferam. Mox pro *γινομένων* fortasse praestat *γενομένων*.

εἰ δ᾽ ἀκριβῶς δεῖ] Fortasse pro *δεῖ* leg. *ἔδει*, ut paulo ante dictum est *εἰ ἤρκει*. Cf. ad 12, 1.

6. *οὐ γὰρ δή γε*] Antiquiores inter *δή* et *γέ* plerumque verbum interponunt, veluti Herod. III, 156. Thuc. IV, 87. Xenoph. Cyrop. V, 1, 22. VI, 1, 41. Demosth. in Timocr. p. 758 1. Epist. p. 1485. 1. Eodem modo *καὶ μὲν δή — γε* id. III, 115. Lys. p. 796. et *οὐ μὲν δή — γε* Xenoph. Anab. II, 2, 3. Cf. Schaefer. ad Dionys. de Compos. p. 230. et ad Theocrit. p. 211. sqq.

ἀντὶ τῆς προτέρας] *Ἀντί* hic et in sqq. si abesset, nemo desideraret, neque tamen sollicitandum est, quamquam potius *πρό* exspectaveris. Sed hoc, sequente *προτέρας*, aures offenderet. Caeterum hae praepositiones similiter, inprimis post

ἔδωκαν νέμεσθαι." „Καὶ Ἀθηναῖοι πάλιν ἐς Εὔβοιαν διαβάντες Περικλέους στρατηγοῦντος, κατεστρέψαντο πᾶσαν· καὶ τὴν μὲν ἄλλην ὁμολογίᾳ κατέστησαν, Ἑστιαιεῖς δ' ἐξοικίσαντες, αὐτοὶ τὴν γῆν ἔσχον." „Ἀνέστησαν δὲ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ χρόνῳ τούτῳ ἐξ Αἰγίνης Ἀθηναῖοι, αὐτούς τε καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, ἐπικαλέσαντες, οὐχ ἥκιστα τοῦ

846

4

Πλαταιεῦσι] Iis fcil., qui eruptione facta Ol. 88, 2. Athenas evaferant (V. Thuc. III, 20. fqq.) ibique civitate donati fuerant. V. Taylor. ad Lyf. c. Pancleon. p. 728. fq. Meier. de bonis damn. p. 52. fq. n. 165. Eos tamen jam ante civitate donatos fuiffe, Thuc. declarat III. 55. 63. Atque haud fcio, an plus auctoritatis hujus, quam oratorum teftimoniis tribuam. Non fpreverim tamen eam rationem, qua disfenfum tollit Meierus l. l., qui civitatis nomine *ἐπιγαμίαν*, *ἔγκτησιν*, *ἀτέλειαν τοῦ μετοικεῖν*, *ἰσοτέλειαν*, al. comprehendiffe oratores conjicit.

ἔδωκαν] In Thucydidis exemplaribus *ἔδοσαν*: in margine tamen *ἔδωκαν*. Hudf.

καὶ Ἀθηναῖοι — ἔσχον] I, 114. Hoc exemplo vel propterea non uti debebat, quod quae l. l. a Thucydide narrantur ad Peloponnefiacum bellum non pertinent. De re cf. Diodor. XII, 7. 22. Plutarch. Pericl. 25. Valkenar. ad Herod. VIII, 23.

κατέστησαν] In Thucydidis exemplaribus *κατεστήσαντο*; haud dubie rectius. Cf. I, 76. 95. III, 18. 35. IV, 107. VIII, 25. Nec ipfum Dionyfium *κατέστησαν* fcripfiffe putaverim.

Ἑστιαιεῖς δ' ἐξοικίσαντες] Apud Thuc. *Ἑστιαιᾶς δ' ἐξ*. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 82. n. 5. — Plutarch. l. l. *Ἑστιαιεῖς δὲ πάντας ἀναστήσας (ὁ Περικλῆς) ἐκ τῆς χώρας, Ἀθηναίους κατῴκισε, μόνοις τούτοις ἀπαραιτήτως χρησάμενος, ὅτι ναῦν Ἀττικὴν αἰχμάλωτον λαβόντες ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας*.

4. *Ἀνέστησαν — ἔχειν*] Thuc. II, 27. Cf. Commentatt. c. 3. n. 7. Mülleri Aeginetic. p. 178. feqq. Apud Thuc. legitur: *ἀνέστησαν δὲ καὶ Αἰγινήτας τῷ αὐτῷ θέρει τούτῳ ἐξ Αἰγίνης Ἀθηναῖοι αὐτούς τε καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας — ἀσφαλέστερον ἐφαίνετο τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην αὐτῶν πέμψαντας* (olim *πέμψαντες*; fed *πέμψαντας* jam Steph. exhibuerat. Illud merum Hudfonianae editionis vitium puto.) *ἐποίκους ἔχειν*.

ἐπικαλέσαντες —] Nam *Αἰγινῆται, φανερῶς μὲν οὐ πρεσβευόμενοι, δεδιότες τοὺς Ἀθηναίους, κρύφα δέ, οὐχ ἥκιστα μετ' αὐτῶν (τῶν Κορινθίων) ἐνῆγον τὸν πόλεμον, λέγοντες οὐκ εἶναι αὐτόνομοι κατὰ τὰς σπονδάς*. Thuc. I, 67. ubi recte poft *κρύφα δὲ* incidit Haackius. Cf. c. 95. *ἐκεῖνον μὲν οὐκέτι ἐκπέμπουσιν ἄρχοντα, Δόρκιν δέ.* 125. *ἐνιαυτὸς μὲν οὐ διετρίβη, ἔλασσον δέ.* II, 93. *πορευομένῳ αὐτῷ ἀπεγίγνετο μὲν οὐδὲν τοῦ στρατοῦ*, —

πολέμου σφίσιν αἰτίους εἶναι. Καὶ τὴν Αἴγιναν ἀσφαλέστερον ἂν ἐφαίνοντο, τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην, αὐτῶν πέμψαντες ἐποίκους, ἔχειν."

προςεγίγνετο δέ. Xenoph. Hellen. III, 2, 8. τὸ αἴτιον τοῦ νῦν μὲν μὴ ἐξαμαρτάνειν, τότε δέ, αὐτοὶ ἤδη ἱκανοί ἐστε γιγνώσκειν. Cf. Wyttenb. ad Julian. p. 196.

ἀσφαλέστερον ἂν ἐφαίνοντο] Posses etiam conjuncte legere ἀνεφαίνοντο: vel ἂν cum infinitivo ἔχειν juncta futuri significationem efficit. Sylb. Mihi videtur leg. ἀσφαλέστερον ἂν ἀπεφαίνοντο — ἔχειν. aut omisso illo ἄν, quod a vulgaribus Thucydidis exemplis abest, ἕξειν. Reisk. Ex ea, quam e Thucydide enotavimus, scriptura, loci sensus hic est: *tutius videbatur, Aeginam, Peloponneso imminentem, de suis eo missa colonia, tenere.* Contra Dionysii scriptura hanc praebet sententiam: *Existimabant, sese Aeginam, Peloponneso imminentem, tutius habituros, si de suis colonos eo misissent.* His spes tantummodo exprimitur futuri, illis rei consilium. Neutram rationem contextus respuit: Dionysii tamen lectionem Thucydidis libri non agnoscunt. Caeterum τῇ Πελοποννήσῳ ἐπικειμένην arcte jungendum puto cum ἔχειν, ut Athenienses Aeginam quasi quoddam ἐπιτείχισμα habere voluisse dicantur, quemadmodum Cythera, v. IV, 54. cl. Herod. VII, 235. Ἐφαίνοντο ἂν ἔχειν recte dici de re futura ne quis dubitet, v. Thuc. I, 2: τῆς — τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν. VII, 28. extr.: πλείω νομίζοντες ἂν σφισι χρήματα οὕτω προςιέναι. Fortasse etiam Thuc. I, 139 : προὔλεγον — μὴ ἂν γίγνεσθαι τὸν πόλεμον e bonis codd. restituendum, coll. c. 140. Xenoph. Vect. III, 6: ὅσαι δ' ἂν ἄλλαι δοκοῦσί μοι πρόςοδοι γίγνεσθαι, γιγνώσκω, ὅτι ἀφορμῆς δεήσει εἰς αὐτάς. ubi non auscultandum Schneidero. De praesentis et aoristi infinitivis sine ἂν simili modo usurpatis v. Poppo. obss. p. 149. sqq. Heindorf. ad Plat. Soph. §. 58. p. 529. ad Phaed. §. 32. p. 48. ad Protag. §. 19. p. 478. Lobeck. ad Phrynich. p. 751. sqq. Hermann. ad Soph. Ajac. 1061. qui quae disputat, iis vereor, ut omnia, quae excitari possunt, hujus rationis exempla conveniant.

πέμψαντες ἐποίκους] Zonaras p. 238. et Schol. ad h. l. ἄποικοι μὲν οἱ ἐν ἐρήμῳ τόπῳ πεμπόμενοι οἰκῆσαι· ἔποικοι δὲ οἱ ἐν πόλει ὥςπερ νῦν. Eodem modo alii. At Thuc. II, 70. V, 118. Athenienses in urbes ἀποίκους dicuntur misisse. Item Κορίνθιοι ἀποικίαν ἐς τὴν Ἐπίδαμνον ἐκήρυσσον I. 27. Aristot. Polit. V, 2, 11. Ἀμφιπολῖται δεξάμενοι Χαλκιδέων ἀποίκους ἐξέπεσον ὑπὸ τούτων οἱ πλεῖστοι αὐτῶν. (Iidem tamen ἔποικοι dicuntur V, 5, 6.) Contra Thuc. IV, 102. Athenienses in locum tunc desertum ἐποίκους misisse dicuntur. Itaque videndum est, ne illud, de quo diximus, utriusque vocis discrimen non rectum sit. Equidem ita distinguendum puto, ut colonos ἐποίκους dictos esse statuam, respectu ejus loci, quo irent, ἀποίκους, ejus ratione habita, unde mitterentur. De alia ἐποικίας significatione egit Schaefer. ad Apollon. Rhod. T. II. p. 339.

1 XVI. Πολλὰ καὶ ἄλλα τις ἂν εὕροι δι' ὅλης τῆς ἱστορίας ἢ τῆς ἄκρας ἐξεργασίας τετυχηκότα καὶ μήτε πρόςθεσιν δεχόμενα μήτ' ἀφαίρεσιν, ἢ ῥαθύμως ἐπιτετροχασμένα καὶ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔμφασιν ἔχοντα τῆς δεινότητος ἐκείνης, μάλιστα δ' ἐν ταῖς δημηγορίαις καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις καὶ ἐν 2 ταῖς ἄλλαις ῥητορείαις. Ὧν προνοούμενος ἔοικεν ἀτελῆ τὴν 847 ἱστορίαν καταλιπεῖν, ὡς καὶ Κράτιππος ὁ συνακμάσας αὐτῷ καὶ τὰ παραλειφθέντα ὑπ' αὐτοῦ συναγαγὼν γέγραφεν, οὐ

XVI, 1. τῆς δεινότητος ἐκείνης] i. e. *notae illius, quae in aliis locis conspicua est.* Eodem modo δεικτικῶς usurpatum ἐκεῖνο 9, 4.

2. Κράτιππος] Hunc mirum est, cum non ignobilis fuerit historicus, ita deperditum esse, ut nullum, quod equidem sciam, usquam ejus exstet fragmentum. Quae tempora complexus fuerit, conjicere licet ex Plutarcho, qui initio libri de Gloria Atheniensium de eo haec exhibet: *Ἀνελε τὰ περὶ Ἑλλήσποντον Ἀλκιβιάδου νεανιεύματα καὶ τὰ περὶ Λέσβον Θρασύλλου* (significat instituto suo accomodate modo ea, quae feliciter gesserat Thrasyllus, v. Xenoph. Hellen. I, 2, 12, eam, quae praegressa erat, cladem silens.) *καὶ τὴν ὑπὸ Θηραμένους τῆς ὀλιγαρχίας κατάλυσιν καὶ Θρασύβουλον καὶ Ἄρχιππον* (leg. Ἀρχῖνον. V. Vita X. oratt. p. 835 f. Aesch. c. Ctesiph. 62, 8. ed. Bekker. et Isocr. c. Callim. init.) *καὶ τοὺς ἀπὸ Φυλῆς ἑβδομήκοντα κατὰ τῆς τῶν Σπαρτιατῶν ἡγεμονίας ἀνισταμένους καὶ Κόνωνα πάλιν ἐμβιβάζοντα τὰς Ἀθήνας, καὶ Κράτιππος ἀνῄρηται.* Continuavit igitur Thucydidis historiam ad ea usque tempora, quibus Conon profligatas Atheniensium opes aliquatenus erexit. Sed non continuavit solum; descripsit enim dominatum paucorum a Theramene sublatum, de quo jam egerat Thuc. VIII, 89. sqq. Hinc perspicitur, quomodo intelligenda sint haec Dionysii: *ὁ τὰ παραλειφθέντα ὑπ' αὐτοῦ συναγαγών.* Etenim continuationi historiae Graecae Cratippus nonnulla videtur praemisisse, quibus quae Thucydides libro octavo minus accurate persecutus esset, suppleret. Sed fortasse etiam eorum quaedam uberius pertractavit, quae Thucydides prioribus libris enarraverat. Certe Plutarchus personatus de vit. X. Rhett. p. 834. d. ubi de circumcisis Hermis loquitur, Cratippi auctoritate utitur. Quamquam hic ea de re ibi quoque mentionem injicere potuisse videatur, ubi de reditu Alcibiadis exposuerit, v. Xenoph. Hellen. I, 4, 13. sqq. Ac praeterea de Thucydidis vita et scriptis eum exposuisse, e nostro loco conjicias. Conjicerem idem e Marcellino p. 726. si de hujus loco omnes scrupuli essent exemti.

παραλειφθέντα] Scriptus liber habet παραληφθέντα: parum apte. In eodem [pro αὐτόν §. 3.] perperam scriptum αὐτῶν. Sylb.

μόνον ταῖς πράξεσιν αὐτὰς ἐμποδὼν γεγενῆσθαι λέγων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὀχληρὰς εἶναι. Τοῦτό γέ τοι συνέντα αὐ- 3 τὸν ἐν τοῖς τελευταίοις τῆς ἱστορίας φησὶ μηδεμίαν τάξαι ῥητορείαν, πολλῶν μὲν κατὰ τὴν Ἰωνίαν γενομένων, πολλῶν δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, ὅσα διὰ λόγων καὶ δημηγοριῶν ἐπράχθη. Εἴ 4 γέ τοι τὴν πρώτην καὶ τὴν ὀγδόην βίβλον ἀντιπαρεξετάζοι τις ἀλλήλαις, οὔτε τῆς αὐτῆς ἂν προαιρέσεως δόξειεν ἀμφοτέρας ὑπάρχειν οὔτε τῆς αὐτῆς δυνάμεως. Ἡ μὲν γάρ, ὀλίγα πράγματα καὶ μικρὰ περιέχουσα, πληθύει τῶν ῥητορειῶν, ἡ δέ, περὶ πολλὰς καὶ μεγάλας συνταχθεῖσα πράξεις, δημηγορικῶν σπανίζει λόγων.

XVII. Ἤδη δ' ἔγωγε καὶ ἐν αὐταῖς ἔδοξα ταῖς ῥη- 848 τορείαις τοῦτο συμβεβηκέναι τῷ ἀνδρὶ τὸ πάθος, ὥστε περὶ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ τιθέναι μὲν ἃς οὐκ ἔδει, παραλιπεῖν δὲ ἃς ἔδει λέγεσθαι, οἷόν τι καὶ περὶ τῆς Μιτυληναίων πόλεως ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ πεποίηκε. Μετὰ 2 γὰρ τὴν ἅλωσιν αὐτῆς καὶ τὴν τῶν αἰχμαλώτων ἄφιξιν, οὓς ἀπέστειλεν ὁ στρατηγὸς Πάχης, διττῶν ἐκκλησιῶν γενομένων ἐν ταῖς Ἀθήναις, τοὺς μὲν ἐν τῇ προτέρᾳ ῥηθέντας ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν λόγους παρέλιπεν, ὡς οὐκ ἀναγκαίους· ἐν

ταῖς πράξεσιν αὐταῖς] Malim *αὐτάς*, ſc. *τὰς ῥητορείας*, ad quod vocabulum referri orationem, *ἐμποδὼν γεγενῆσθαι*, docent inſequentia, *ὀχληρὰς εἶναι*. Reisk. Recepi conjecturam, in quam ipſe incideram. *Αὐταῖς* a praegreſſo dativo originem traxiſſe patet.

ἐν ταῖς Ἀθήναις] Malim *ἐν αὐταῖς Ἀθήναις*. Reisk. Non video, cur.

διὰ λόγων] In margine Cod. Bodl. *ἴσ. διαλόγων*. Hudſ. Haud dubie conjector *διὰ διαλόγων* voluit, quod valde arridet.

διὰ λόγων — ἐπράχθη] Cf. de Compoſ. p. 6. *χρῆμα πρὸς ἁπάσας τὰς ἐν τῷ βίῳ χρείας, ὁπόσαι γίνονται διὰ λόγων, ὠφέλιμον.* —

4. *περὶ πολλὰς καὶ μεγάλας συνταχθεῖσα πράξεις*] Non bene convenit huic conſtructioni v. *συνταχθεῖσα*; melius conveniret *σπουδάζουσα*. Reisk. Sed eadem ſtructura iteratur 17, 2. — De tota hac ſectione plura dicentur in Commentatt.

XVII, 2. *ὁ στρατηγὸς Πάχης*] Sic 19, 6. *ὁ Σάμου τύραννος Πολυκράτης* et *ὁ ναυπηγὸς ὁ Κορίνθιος Ἀμεινοκλῆς*. De re v. Thuc. III, 36. ſqq. Pro Pachete corrupte Charetem expeditionis ducem vocat Schol. Ariſtoph. Eq. 831.

παρέλιπεν] Vulgo *παρέλειπεν*, quod ferri nequit. Cf. 14, 5. 17, 1. 19, 1. 20, 1. 53, 2.

ἢ τοὺς τ' αἰχμαλώτους ἀποκτεῖναι ὁ δῆμος ἐψηφίσατο καὶ τοὺς ἄλλους Μιτυληναίους ἡβηδὸν, γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας ἀνδραποδίσαι· τοὺς δ' ἐν τῇ ὑστεραίᾳ πάλιν ὑπὸ τῶν αὐτῶν 849 ῥηθέντας, ἐν ᾗ μετάνοιά τις ὑπεισῆλθε τοὺς πολλοὺς, περὶ τὴν αὐτὴν συνταχθέντας ὑπόθεσιν, παρέλαβεν, ὡς ἀναγκαίους.

τοὺς τ' αἰχμαλώτους] Aut τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἀποκτεῖναι leg. sine τε, aut cum eo sic: τοὺς μὲν αἰχμαλώτους τ' ἀποκτ. Reisk. Posterius nihili est; nec magni faciendum prius. Falsum est enim, quod Reiskius videtur opinatus esse, τοὺς αἰχμαλώτους et γυναῖκας δέ — sibi opponi; immo τοὺς τ' αἰχμαλώτους καὶ τοὺς ἄλλους Μιτυληναίους componit; illique intelligantur Mitylenaeorum ii, quos, capta urbe, Paches in Tenedum transmiserat. V. Thuc. III, 28. 35.

ἀνδραποδίσαι] Imo vero ἀνδραποδίσασθαι. Non enim, quod equidem meminerim, in activo, sed solummodo in passivo et medio, hoc verbum usurpatur. Reisk. Fallitur. V. Thuc. I, 98. V, 32. 116. Xenoph. Hellen. II, 2, 20.

τοὺς δ' ἐν τῇ ὑστεραίᾳ] V. ad 6, 2. Quod Duckerus ad Thuc. VII, 11. putat etiam explicari posse, *in concione postridie habita*, id verum esse non censeo. Facile tamen in hanc sententiam emendari possit τοὺς δὲ τῇ ὑστεραίᾳ. Cf. Thuc. III, 36. τῇ ὑστεραίᾳ μετάνοιά τις [εὐθὺς] ἦν αὐτοῖς.

συνταχθέντας] Malim συναχθέντας a συνάγειν, ut non ad λόγους quod jam suum habet participium, ῥηθέντας, sed ad πολλοὺς redeat: *congregatos in concionem*. Reisk. Περὶ ὑπόθεσίν τινα συνάγεσθαι vereor ut quisquam dixerit. Bene se habet vulg. V. 16, 4. De duplici participio v. Matthiae. Gr. Gr. §. 556. a. Heindorf. ad Plat. Protag. p. 562.

παρέλαβεν ὡς ἀναγκαίους] Incessit hic Thucydidem Dionysius, quod prioribus orationibus, quibus impulsi Athenienses decretum de nece Mitylenaeorum fecerant, omissis, posteriores has, non aeque magni momenti, prodiderit. At ego multis de causis ita evenire potuisse puto, ut melius et commodius fuerit, illis omissis, has potius nobis relinqui. Et cum ita fecerit Thucydides, pro eo potius praesumendum puto, ita consultius fuisse, donec aliud edoceamur. Nam si sibi vult credi Dionysius, necesse est, ut illas priores nobis orationes proferat, unde judicemus, fuerintne aeque, aut potius, ac hae posteriores, edendae. *Acacius*. Hudf. Hoc equidem non postulaverim. Sed Thucydidem recte fecisse nullo negotio probari potest. Verisimillimum est enim orationes in priore concione habitas non magni momenti fuisse, cum populus iracundia inflammatus vix adhortatore eguerit, ut Mitylenaeos morte ple-

XVIII. Ὁ δὲ περιβόητος ἐπιτάφιος, ὃν ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ διελήλυθε, κατὰ τίνα δή ποτε λογισμὸν ἐν τούτῳ κεῖται τῷ τόπῳ μᾶλλον, ἢ οὐκ ἐν ἑτέρῳ; Εἴτε γὰρ ἐν ταῖς μεγάλαις συμφοραῖς τῆς πόλεως, ἐν αἷς Ἀθηναίων πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ διεφθάρησαν, τοὺς εἰωθότας ὀλοφυρμοὺς ἐπ' αὐτοῖς ἔχρην λέγεσθαι, εἴτ' ἐπὶ ταῖς μεγάλαις εὐπραγίαις, ἐξ ὧν δόξα τις ἐπιφανὴς ἢ δύναμις ἐγένετο τῇ πόλει, τιμᾶσθαι τοῖς ἐπιταφίοις ἐπαίνοις τοὺς ἀποθάνοντας, ἐν ᾗ βούλεταί τις μᾶλλον βίβλῳ, ἢ ἐν ταύτῃ, τὸν ἐπιτάφιον ἡρμοτ- 850

---

otendos decerneret, dehortatoribus autem non admodum auscultasse videatur. Certe eorum orationibus nihil effectum est. Quod contra fuit in altera concione. In qua quae orationes habitae sunt, eas vel propterea scriptor exhibuit, quod iis multa de Atheniensium civitatis rationibus deque Cleonis, tunc eas moderantis, ingenio ac studiis explicare potuit. Quod cur minus facere potuisset referendis, quae praegressa concione habitae erant, orationibus, ratio in promptu est. Tunc enim, quod jam significavimus, haud dubie minus acris fuerat Cleonis ac Diodoti contentio. Ac ne quae utroque die dictae erant orationes auctor exhiberet, brevitatis studium impediebat, quod hoc loco neutiquam obscuritatem genuit, cum quae omiserit facile quivis conjectura assequatur. Meris autem declamationibus nunquam utitur Thucydides.

XVIII, 1. Ὁ δὲ περιβόητος ἐπιτάφιος] II, 35. sqq.

μᾶλλον, ἢ οὐκ —] Hanc loquendi rationem, qua Thucydides et Herod. (v. V, 94. VII, 16.) passim utuntur, Nostrum imitatum esse docet Ducker. ad Thuc. III, 36. Accuratius, quam Matthiae. Gr. Gr. §. 455. n. 1. d. de ea disputat Hermann. ad Viger. p. 801. et ad Soph. Ajac. 1260.

τοὺς εἰωθότας — λέγεσθαι] Interpres Lat. *usitatos luctus commemorare necesse fuit.* Quae Gattererum induxerunt, ut verteret: *die hierüber entstandenen Klagen angeführt werden mussten.* Ad τοὺς εἰωθότας e sqq. intellig. λέγεσθαι (cf. ad 20, 2.) ὀλοφυρμοὶ autem sunt λόγοι ἐπιτάφιοι. Ἐπ' αὐτοῖς cum εἰωθότας jungendum puto. Cf. §. 5. Cui rationi collocationem non obstare, alibi videbimus.

ἐν ᾗ βούλεταί τις μᾶλλον βίβλῳ, ἢ ἐν ταύτῃ] Objicit hoc loco Thucydidi, cur ex multis funebribus laudationibus, quae hoc toto bello in honorem pro patria caesorum habitae sunt, hanc unam et solam exposuerit: cum hoc primo anno perpauci nec insigni morte, aliis vero annis, ad Pylum, in Sicilia, multo plures et fortiores, majoreque praeconio digni, occubuerint. Sed multae potuerunt esse caussae, cur hanc et non alias nobis tradiderit Thucyd. laudationem: quas etsi nec Dionysio nec nobis indicavit, [at significavit, nec obscure; quod si non fecisset, profecto reprehendendus esset.] non tamen id-

2 τεν εἰρῆσθαι. Ἐν ταύτῃ μὲν γὰρ οἱ κατὰ τὴν πρώτην τῶν Πελοποννησίων εἰςβολὴν πεσόντες Ἀθηναῖοι κομιδῇ τινες ἦσαν ὀλίγοι καὶ οὐδ' οὗτοι λαμπρόν τι πράξαντες ἔργον, ὡς αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης γράφει. Προειπὼν γὰρ περὶ τοῦ Περικλέους, ὅτι „τὴν πόλιν ἐφύλασσε καὶ δι' ἡσυχίας μάλιστα, ὅσον

---

circo poterit reprehendi. Forte enim illas, quas maxime voluit, cognoſcere nequivit: aut nullam reliquarum dignam, quae huic operi infereretur judicavit: aut quia nihil aliae ab hac prima (quod verba ejus aliquo modo velle videntur, cum dicit, hunc fuiſſe ritum ſepeliendi, quo toto bello ſint uſi Athenienſes) differebant, hisque primis et laudator Periclea et omnium pulcherrima oratio contigit, primo ſtatim anno exemplum inſequentium dare voluit. *Acacius*. Hudſ. Optime Dionyſium refutat Dionyſius Art. R. VIII, 9. p. 144. *Θουκυδίδης* inquit, *δύο ὑποθέσεις συμπλέκει ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ἐπιταφίῳ. Τῆς μὲν γὰρ ἐγκωμιαστικῆς ἰδέας ἐστὶν ὁ ἐπιτάφιος, συμπλέκεται δὲ ἰδέα συμβουλευτική. Οὐ γὰρ μᾶλλον ἐπαινεῖ τοὺς τεθνεῶτας ἢ τοὺς ζῶντας ἐπὶ τὸν πόλεμον παρακαλεῖ· τοῦτο μέντοι ἀναγκαίως ποιεῖ· ὁ γὰρ λέγων ἐστὶ τὸν ἐπιτάφιον Περικλῆς, ἀνὴρ τοῦ πολέμου αἴτιος. Ἔτι μέντοι τριῶν ὄντων κεφαλαίων τοῦ ἐπιταφίου, ἐπαίνου, θρήνου, παραμυθίας, τὸ ἓν τῶν κεφαλαίων ὑπερβαίνει τὸν θρῆνον· οὐ γὰρ συνέφερε τῷ συμβουλευτικῷ, οὐδὲ τῇ προτροπῇ τὸ θρηνεῖν, ὥς φησιν αὐτὸς ὁ Θουκυδίδης* (c. 44.) *λέγων ὧδε· „διόπερ καὶ τοὺς τῶνδε νῦν τοκέας, ὅσοι πάρεστε, οὐκ ὀλοφύρομαι μᾶλλον, ἢ παραμυθήσομαι." ποιεῖ δὲ τοῦτ' ἀναγκαίως, ἐπειδὴ ἀρχομένου τοῦ πολέμου τὸν λόγον ποιεῖται, ὡς εἰ ἐθρήνησε τοὺς πρῶτον ἀποθανόντας, ἀθύμους ἂν ἐποίησε τοὺς μέλλοντας πολεμεῖν*. Cf. Heilmann. l. l. p. 97. ſqq. Gottleber. ad Plat. Menex. et Pericl. Thuc. or. fun. p. 67. ſqq. Caeterum de hac Thucydidis oratione haud dubie eodem modo ſtatuendum, quo, ipſo monſtrante I, 22. de omnibus ejus orationibus. Habuit enim Pericles orationem funebrem, eamque reddidit, ſuis tamen verbis uſus, Thucydides. Miror eſſe, qui ſecus cenſeant. V. Schott. ad Art. R. VI, 1. p. 68.

2. *τὴν πόλιν ἐφύλασσε — τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ ἔστησαν*] Haec ad verbum e Thuc. II, 22. transſcripta ſunt. Ante *πόλιν* ibi additum *τε*.

μάλιστα, ὅσον ἐδύνατο] Vide, ne comma ante *μάλιστα* collocandum ſit, ut Thuc. I, 17: *δι' ἀσφαλείας, ὅσον ἠδύναντο μάλιστα, τὰς πόλεις ᾤκουν*. Poteſt tamen *μάλιστα* cum *εἶχεν* jungi, quod eodem, quo hic, modo collocatum habuimus 15, 4. (Thuc. II, 27.) Cf. Thuc. I, 37: *ἡ πόλις αὐτῶν ἅμα αὐτάρκη θέσιν κειμένη, παρέχει αὐτοὺς δικαστὰς ὧν βλάπτουσί τινας — μᾶλλον ἢ κατὰ συνθήκας — γίγνεσθαι*. quem locum ſic ordino: — *παρέχει αὐτοὺς μᾶλλον ἢ κατὰ συνθήκας δικαστὰς γίγνεσθαι τούτων, ἃ βλάπτουσί τινας*: *opportunitas urbis facit, ut* (nulla ſocietate inita. v. praegrr.) *magis, quam ſi foedere teneren-*

ἐδύνατο, εἶχεν· ἱππέας μέντοι τινὰς ἐξέπεμπεν ἀεὶ, τοῦ μὴ προδρόμους ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἐπιπίπτοντας ἐς τοὺς ἀγροὺς τοὺς ἐγγὺς τῆς πόλεως κακουργεῖν· καὶ ἱππομαχίαν φησὶ γενέσθαι βραχεῖαν ἐν Φρυγίοις τῶν τε Ἀθηναίων τέλει ἑνὶ τῶν ἱππέων καὶ Θεσσαλοῖς μετ' αὐτῶν πρὸς τοὺς Βοιωτῶν ἱππέας, ἐν ᾗ οὐκ ἔλαττον ἔσχον οἱ Θεσσαλοὶ καὶ Ἀθηναῖοι, μέχρις οὗ, προσβοηθησάντων τοῖς Βοιωτοῖς τῶν ὁπλιτῶν,

---

rur, *eorum, quae aliis inferunt damna, ipsi sint arbitri.* IV, 125. οἱ Ἰλλυριοὶ μετ' Ἀῤῥιβαίου, προδόντες Περδίκκαν, γεγένηνται.

εἶχεν] i. e. συνεῖχεν, *continuit.* Reisk. Male. Δι' ἡσυχίας ἔχειν τινά eodem modo dicitur, quo δι' ὀργῆς ἔχειν τινά, (Thuc. II, 37. V, 46.) pro quo alibi dicitur ἐν ὀργῇ ἔχειν τινά, veluti Thuc. II, 18. 21. 65. Non autem satis recte disputare Hoogeveen. ad Viger. 585. sq. aliosque (v. Matthiae. Gr. Gr. §. 580. e.) noster locus ostendit, ubi δι' ἡσυχίας ἔχειν non resolvi potest in ἡσυχάζειν.

ἱππέας μέντοι —] Hinc demum Thucydidis verba incipere vulgo statuitur.

τινὰς ἐξέπεμπεν] τινάς abest a vulgatis exemplaribus Thucydidis: et sq. v. in iisdem legitur ἐςπίπτοντας. Sylb. ἐπιπίπτοντας etiam e Mosq. enotatum; vereor tamen, ut recte: nam caeteri ejusdem familiae libri Ar. C. Dan. et Paris. E. ἐμπίπτοντας habent.

καὶ ἱππομαχίαν φησὶ γενέσθαι βραχεῖαν] Apud Thuc. καὶ ἱππομαχία τις ἐγένετο βραχεῖα. Βραχύς hic valet μικρός, ut Thuc. I, 78: βουλεύεσθε οὖν βραδέως, ὡς οὐ περὶ βραχέων. c. 141: ἐπὶ μεγάλῃ καὶ ἐπὶ βραχείᾳ ὁμοίως προφάσει. Cf. c. 140. II, 99. Alibi pro ὀλίγος ponitur, veluti Thuc. II, 83, Plat. Phaedr. p. 244. d. Xenoph. Sympos. 4, 54. Omnino autem longitudinis ac magnitudinis et multitudinis notiones non raro inter se permutantur. Cf. Valkenar. ad Eurip. Hippol. v. 1. Goeller. ad Dionys. de Compos. p. 152. sq.

ἑνὶ τέλει] Schol. ἑνὶ τάγματι. Cf. Wessel. ad Herod. I, 104.

καὶ Θεσσαλοῖς] Nam τοῖς Ἀθηναίοις ἀεί ποτε τὸ πλῆθος τῶν Θεσσαλῶν εὔνουν ὑπῆρχεν. Thuc. IV, 78. Cf. Boeckh. Oec. Civ. T. I. p. 277.

ἐν ᾗ οὐκ ἔλαττον (apud Thuc. ἔλασσον.) ἔσχον] i. e. *non inferiores fuerunt, aequo Marte pugnaverunt.* Cf. III, 5. VII, 56. VIII, 61. Xenoph. fere dicit οὐ μεῖον ἔχειν.

οἱ Θεσσαλοὶ καὶ Ἀθηναῖοι] Apud Thuc. οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Θεσσαλοί.

μέχρις οὗ] Haackius edidit μέχρι οὗ, quomodo hic Thucydidem scripsisse Benedictum ait docere ad IV, 4. At is non

τροπὴ ἐγένετο αὐτῶν. Καὶ ἀπέθανον τῶν Θεσσαλῶν καὶ
851 Ἀθηναίων οὐ πολλοί, ἀνείλοντο μέντοι αὐτοὺς αὐθήμερον
ἀσπόνδους. Καὶ οἱ Πελοποννήσιοι τροπαῖον τῇ ὑστεραίᾳ
3 ἔστησαν." Ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ βίβλῳ οἱ μετὰ Δημοσθένους
περὶ Πύλον ἀγωνισάμενοι πρὸς Λακεδαιμονίων δύναμιν καὶ ἐκ
γῆς καὶ ἐκ θαλάττης καὶ νικήσαντες ἐν ἀμφοτέραις ταῖς μά-
χαις, δι' οὓς ἡ πόλις αὐχήματος ἐπληρώθη, πολλῷ πλείους
καὶ κρείττους ἦσαν ἐκείνων. Τί δή ποτ' οὖν ἐπὶ μὲν τοῖς
ὀλίγοις ἱππεῦσι καὶ οὐδεμίαν οὔτε δόξαν οὔτε δύναμιν τῇ πό-
λει κτησαμένοις τάς τε ταφὰς ἀνοίγει τὰς δημοσίας ὁ συγγρα-
φεὺς καὶ τὸν ἐπιφανέστατον τῶν δημαγωγῶν, Περικλέα,
τὴν ὑψηλὴν τραγῳδίαν ἐκείνην εἰςάγει διατιθέμενον, ἐπὶ δὲ
τοῖς πλείοσι καὶ κρείττοσι, δι' οὓς ὑπέπεσον Ἀθηναίοις οἱ
τὸν πόλεμον ἐξενέγκαντες κατ' αὐτῶν, ἐπιτηδειοτέροις οὖσι
ταύτης τῆς τιμῆς τυγχάνειν, οὐκ ἐποίησε τὸν ἐπιτάφιον;
4 Ἵνα δὲ πάσας ἀφῶ τὰς ἄλλας μάχας τάς τε κατὰ γῆν καὶ
κατὰ θάλατταν, ἐν αἷς πολλοὶ διεφθάρησαν, οὓς πολὺ δι-

---

docet, sed dicit: μέχρι οὗ tantummodo exhibent Caff. Gr. Pariff. C. H. J. Cave autem in ejusmodi rebus veteres fibi conftitiffe credas.

οὐ πολλοί] Marg. Ar. C. Dan. Ald. Flor. Steph. I. οἱ πολλοί habent, quod miror Gailium in nullo cod. inveniffe. Sed ejus diligentiam non uno loco fufpectam habeo.

ἀσπόνδους] Non igitur fe victos confitebantur. Juftin. VI, 6: Corpora interfectorum ad fepulturam pofcere (ὑποσπόνδους) eft apud Graecos fignum victoriae traditae. Cf. Schol. et Ducker. ad Thuc. I, 63. Weffel. ad Herod. IX, 27.

3. ἐν ἀμφοτέραις ταῖς μαχαῖς] V. c. 9. fqq. 31. fqq.

τί δή ποτ' οὖν —] Διὰ παντὸς τοῦ πολέμου, ὁπότε ξυμβαίη αὐτοῖς, ἐχρῶντο τῷ νόμῳ. Thuc. II, 34. Atque hiftorico, etiamfi aliae caufae non acceffiffent, (quae accefferint, dictum ad §. 1.) tamen de hoc more exponendum erat, ubi primum Athenienfes eo in hoc bello ufi funt. Quas autem alio tempore alii orationes funebres habuerant, eas fi recepiffet, vituperium mereretur, cum quid utilitatis inde ad rerum cognitionem redundaret, non perfpiciatur. Etenim, quod Dionyfius faepius non cogitavit, damnandae funt in hiftoria orationes vel pulcherrimae, fi merae orationes funt nec res geftas illuftrant.

οἱ τὸν πόλεμον ἐξενέγκαντες] fc. Lacedaemonii, quos tamen non debebat dicere Athenienfibus ὑποπεσεῖν.

καιότερον ἦν κοσμεῖσθαι τοῖς ἐπιταφίοις ἐπαίνοις ἢ τοὺς περιπόλους τῆς Ἀττικῆς, ἱππεῖς δέκα ἢ πεντεκαίδεκα ὄντας, οἱ ἐν Σικελίᾳ μετὰ Νικίου καὶ Δημοσθένους ἀποθανόντες Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων ἔν τε ταῖς ναυμαχίαις ἔν τε τοῖς κατὰ γῆν ἀγῶσι καὶ τὸ τελευταῖον ἐν τῇ δυστήνῳ φυγῇ, τετράκις μυρίων οὐκ ἐλάττους ὄντες, καὶ οὐδὲ ταφῆς ξυνηθέντες τυχεῖν τῆς νομίμου, πόσῳ μᾶλλον ἦσαν ἐπιτηδειότεροι τυγχάνειν οἴκτων τε καὶ κόσμων ἐπιταφίων; Ὁ δὲ οὕτως ἠμέληκε τῶν ἀνδρῶν, ὥστε μηδὲ τοῦτ' αὐτὸ εἰπεῖν, ὅτι πένθος δημοσίᾳ προὔθετο ἡ πόλις καὶ τοὺς εἰωθότας ἐναγισμοὺς τοῖς ἐπὶ ξένης ἀποθανοῦσιν ἐπετέλεσε καὶ τὸν ἐροῦντα ἐπ' αὐτοῖς ἀπέδειξεν, ὃς τῶν τότε ῥητόρων λέγειν ἦν ἱκανώτατος. Οὐ γὰρ δὴ εἰκὸς ἦν, Ἀθηναίους ἐπὶ μὲν τοῖς πεντεκαίδεκα ἱππεῦσι δημοσίᾳ πενθεῖν, τῶν δ' ἐκ καταλόγου πλείους δια- (852) (5) (855) (6)

---

4. περιπόλους] Pro πολλούς [ut vulgo legitur] rectius cum Dudithio legemus περιπόλους, *circuitores*: quo vocabulo etiam Thucyd. lib. IV. p. 252. [c. 67. ubi v. Ducker. adde interprr. ad Polluc. VIII, 105.] ubi Scholiastes adnotat, duo esse φυλάκων genera: nam alteros vocari ἱδρυμένους, qui scilicet perpetuo unum eundemque locum insident, vel obsident: alteros autem περιπόλους dici, qui agros et castella obeunt ad hostiles incursiones vel arcendas vel significandas. Sic Aristoph. in Avib. [v. 1177.] περιπόλους ἐχρῆν πέμψαι, et Simocatus apud Suidam: τῆς περιπόλου δυνάμεως. Ejusmodi περιπόλους intelligit etiam Dionysius ipse Antiq. Rom. p. 179. v. 55. [p. 524. 4. ed. Reisk.] 573, 32. 618, 50. [p. 1782, 6. et 1917, 10.] at p. 155, 9. [p. 401. 2. Reisk.] περιπόλους ἀγρῶν tales circuitores vocat, qui observant, an agri diligenter a rusticis colantur. Sylb. Num τοὺς οὔτε πολλούς, οὔτε πάντας ἐκ τῆς Ἀττικῆς, sc. ὄντας, *neque multos numero, neque omnes ex Attica oriundos.* Intererant enim Thessali quoque equites. Reisk. Dudithii conjecturam sine cunctatione in ordinem recepi.

δέκα ἢ πεντεκαίδεκα] Fieri quidem potest, ut non plures fuerint. Dionysium tamen opinor, rem imminuere studentem, hunc numerum de suo posuisse.

τετράκις μυρίων] V. Commentatt. c. 4. n. 3.

ἐπιταφίων] Ἐπιταφίων h. l. adjectivum est. cf. §. 1. et 7.

5. τὸν ἐροῦντα — ἱκανώτατος] Unde, hoc factum esse, resciverit Dionysius, me quidem fugit.

6. ἐκ καταλόγου] V. Hemsterhus. ad Lucian. T. I. p. 425. Schneider. ad Aristot. Polit. V, 2, 8. Lexic. Xenoph. T. II. p. 688. sq. Boeckh. Oecon. Civ. Athen. T. II. p. 55.

7

πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα παραλιπὼν, προοίμιον τῆς 854 ἱστορίας μέχρι πεντακοσίων ἐκμηκύνει στίχων, τὰ πρὸ τοῦδε τοῦ πολέμου πραχθέντα τοῖς Ἕλλησι μικρὰ βουλόμενος ἀπο- 855 δεῖξαι καὶ οὐκ ἄξια τῷδε παραβάλλεσθαι. Οὔτε γὰρ τἀλη- 2 θὲς οὕτως εἶχεν, ὡς ἐκ πολλῶν ἐστι παραδεῖξαι πραγμά-

---

XIX. προοίμιον] Malim τὸ προοίμιον.

προοίμιον τῆς ἱστορίας μέχρι πεντακοσίων ἐκμηκύνει στίχων] Thucydidem, multis magnisque rebus praetermissis, prooemium suum ad quingentos versus protraxisse, ut ea, quae ante hoc bellum a Graecis sunt gesta, parvi fuisse momenti ostenderet: hanc vero non artificiosam amplificationem esse: nec enim quod inter minima excellat, sed quod magna exsuperet, vere magnum esse: adhuc prooemia notas tantum esse debere, quibus capita eorum de quibus dicturi sumus, demonstremus. Sic Dionysius. At vero, quae illa multa magnaque ab Thucydide praetermissa sint, non video: nec Dionysius ullum ostendit. Sed postea id prooemium corrigens nihil adjicit, sed, detractis solum quibusdam, caetera ut recta relinquit; tacite quasi nihil abesse confessus. Quod vero de comparationis ratione dicit, quod omnia praecedentia parva fuisse absolute Thucydides contendat, id falsum est, nec ab Thucydide institutum. Manifeste quippe demonstrat, imo argumentis aliquando probat, priorum quoque rerum a Graecis gestarum aliquas magnas fuisse. Non autem ab una parte narrationis de toto, quod Dionysius facit, argumentatio justa est. Antiquissimas enim res Graecorum parvas et humiles fuisse dicit; nec id dissimile veri est, cum nulla gens non aliquando parva fuerit et obscura. Postea vero paulatim crevisse hominum numero, urbibus, opibus, armis, imperiis, sociis, rebus gestis terra marique auctam Graeciam, multis argumentis, multis exemplis ostendit. Simul hoc uno labore multa utilia nobis et necessaria praestat. Primo namque continua comparatione, quantae res praecedentes fuerint, non tamen Peloponnesiaco bello fuisse majores, demonstrat. Inde pulcherrime faciem nobis et imaginem priscae Graeciae depingit et historiam a poetarum fabulis, veritatem a figmentorum involucris separando, quid de unoquoque posteritas credere debeat, ostendit. Denique eadem opera totam historiam sequentem mirifice illustrat et multa, quae alias per digressionem ab historia fieri debuissent, in exordio praemittit. Si enim alioquin gentis alicujus vel civitatis, cujus in historia mentio occurrit, originem, mores, incrementa, memorari ab historico, utile et necessarium est; quis hoc loco id alienum putabit, si ea gens, cujus longe maximum hic et internecinum ad narrandum propositum est bellum, paulo diligentius describatur? in praefatione praesertim et principio, quod inprimis in historia liberum esse gravissimi scriptores tradiderunt. Ipse quidem Dionysius, tam rigidus Thucydidis censor, in praefatione suae historiae bene longa, argumentum se de-

των, οὔτε ὁ τῆς τέχνης ὑπαγορεύει λόγος, οὕτω μεθοδεύων τὰς αὐξήσεις. Οὐ γάρ εἴ τι τῶν μικρῶν μεῖζόν ἐστι, διὰ τοῦτό ἐστιν ἤδη μέγα, ἀλλ' εἴ τι τῶν μεγάλων ὑπερέχει. 3 Γέγονέ τε αὐτῷ τὸ προοίμιον, τοσαύτας εἰληφὸς ἀποδεικτικὰς τῆς προθέσεως ἐξεργασίας, ἱστορία τις αὐτὴ καθ' αὑτήν. Οἱ δὲ τὰς ῥητορικὰς συνταξάμενοι τεχνὰς παραγγέλλουσι, δείγματα τῶν λόγων τὰ προοίμια ποιεῖν, αὐτὰ τὰ κεφάλαια τῶν μελλόντων δηλοῦσθαι προςλαμβάνοντας. Ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ προοιμίου, μέλλων ἀρχε-

---

legiſſe elegans, magnificum, utile oſtenſurus, Romanum imperium, de quo ſcribere propoſuit, comparat cum Aſſyrio, Medico, Perſico, Macedonico, Attico, Lacedaemonio, imperiis; hisque omnibus illud velut exemplo Thucydidis, majus fuiſſe contendit. In ipſa vero hiſtoria ſua de antiquiſſimis Italiae cultoribus, Aboriginibus, Pelasgis, Oenotris etc. dum ſedes ſingulorum et migrationes inveſtigat, dum ab Graecis oriundos Romanos, ambitioſo magis, quam utili, aut certo labore, contendit, tam copioſus, tam minutus eſt, ut qui eum carpere vellet, juſtius id profecto et ſpecioſius, quam ipſe Thucydidem reprehendit, facere poſſet. *Acacius.* Hudſ.

2 *οὔτε ὁ τῆς τέχνης ὑπαγορεύει λόγος*] Adverte rhetorem, nihil non ad artis ſuae praecepta exigentem, quod tamen non nimis acerbe in Graeco cenſore vituperandum eſt, cum Graecorum non ſolum criſis, ſed quodammodo etiam ipſa hiſtoria e rhetorum officinis profecta fuerit. Caeterum ſi ſolum Thucydidis prooemium nobis ſervatum eſſet, nemo non ſummum hiſtoricum agnoſceret. Pauca enim haec capita veram rerum Graecarum inveſtigandarum judicandarumque rationem caeteris praeiverunt omnibus. Quod cum ita ſit, facile Dionyſio largiri poſſumus, partem prooemii Thucydidei a ſcriptoris argumento alienam eſſe, ſtudioseque eum opportunitatem quaeſiviſſe, qua, quae accuratius, quam alii, de Graecorum antiquitate exploraſſet, in medium proferret. At vide quanta arte hoc ſtudium occuluerit. Non enim ſimpliciter, quaſi digreſſione facta, (de qua non cogitare debebat Acacius) de vetuſtis Graecorum rebus diſputat, ſed quae de his proponit, iis modo ut argumentis utitur, quibus quem locum bellum Peloponneſiacum magnitudine ac gravitate inter res Graecas obtineat, demonſtret.

3. *δείγματα τῶν λόγων*] Ariſtot. Rhet. III, 14. ante med. (*τὸ προοίμιον*) *ἐν τοῖς λόγοις καὶ ἔπεσι δεῖγμά ἐστι τοῦ λόγου, ἵνα προειδῶσι, περὶ οὗ ἦν ὁ λόγος.*

προςλαμβάνοντας] Malim ς e prima ſyllaba tolli. Reisk. Non opus; *προςλαμβάνειν*, ut alibi *παραλαμβάνειν* eſt *aſſumere, adhibere.*

ἐπὶ τῷ τέλει] c. 21 — 23.

σθαι τῆς διηγήσεως, ἐν ἐλάττοσιν ἢ πεντήκοντα στίχοις. 858
Ὥςτε τὰ πολλὰ ἐκεῖνα καὶ καταβλητικὰ τοῦ μεγέθους τῆς 4
Ἑλλάδος οὐκ ἀναγκαίως αὐτῷ παρέλκεσθαι, ὅτι κατὰ τὸν
Τρωϊκὸν πόλεμον οὔπω σύμπασα ἐκαλεῖτο ἑνὶ ὀνόματι ἡ Ἑλ-
λάς, καὶ ὅτι περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους οἱ τροφῆς ἀπο-
ρούμενοι ἤρξαντο καὶ προςπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις καὶ
κατὰ κώμας οἰκουμέναις ἥρπαζον καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου
ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο. Τί δ' ἦν ἀναγκαῖον περὶ τῆς Ἀθηναίων 5
τρυφῆς, ᾗ τὸ παλαιὸν ἐχρῶντο, λέγειν, ὅτι κρωβύλους τε

παρέλκεσθαι, ὅτι —] Ante ὅτι videtur haec brevis sententia deesse: τί γὰρ ἔδει εἰπεῖν, aut similis quaedam, id quod patet e [verbis §. 5. in.] τί δ' ἦν ἀναγκαῖον. Reisk. Fallitur; ὅτι cum ἐκεῖνα jungendum est; quare majorem, quae vulgo post παρέλκεσθαι ponitur, distinctionem minima permutavi.

4. κατὰ τὸν Τρωϊκὸν —] c. 3. Cf. Interprr. ad Homer. Il. II, 528. sqq. Thiersch. in Commentt. Acad. Reg. Monac. an. 1813. p. 11.

ὅτι περαιοῦσθαι —] c. 5. ἐπειδὴ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς λῃστείαν ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων, κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι (v. Valckenar. ad Herod. VIII, 51.) τροφῆς, καὶ προςπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις, ἥρπαζον καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο. De re cf. Clark. ad Homer. Odyss. II, 167. Uckert. Geogr. Gr. et Rom. T. I. p. 9.

κατὰ κώμας] Phot. p. 144: κώμην οἱ πλεῖστοι τῶν στενωπῶν καὶ τὴν οἷον (an τὸν στενωπὸν κ. τ. οἶκον?) γειτνίασιν· οἱ δὲ τοὺς ἐν τῇ πόλει δήμους κώμας φασὶ προςαγορεύεσθαι καὶ κωμήτας τοὺς δημότας ἐν πόλει καὶ οἷον ἐν τῇ αὐτῇ τάξει καὶ μοίρᾳ τῆς πόλεως οἰκοῦντες (l. οἰκοῦντας)· οὕτως Ἀριστοφάνης· εἴρηκεν δὲ καὶ Θουκυδίδης κώμας τοὺς δήμους ἐν πρώτῳ· κατὰ κώμας δὲ τῷ παλαιῷ τρόπῳ οἰκηθεῖσα. Cf. Thuc. I, 5. Isocr. Areop. c. 18: διελόμενοι τὴν μὲν πόλιν κατὰ κώμας, τὴν δὲ χώραν κατὰ δήμους ἐθεώρουν τὸν βίον ἑκάστου. De latiore verbi potestate v. Schneider. Lex. s. v.

5. περὶ τῆς Ἀθηναίων τρυφῆς] c. 6. ἐν τοῖς πρῶτοι δὲ Ἀθηναῖοι τόν τε σίδηρον κατέθεντο καὶ ἀνειμένῃ τῇ διαίτῃ ἐς τὸ τρυφερώτερον μετέστησαν· καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων οὐ πολὺς χρόνος, ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρώβυλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. Cf. Lexic. Seg. p. 322. 18. p. 396. 22. Harpocr. s. v. κρώβυλον. Phot. p. 134. 427. Eustath. p. 395. c. Schol. ad Aristoph. Nub. 980. ad ej. Eq. 577. 1330. Creuzer. Symbol. et Mythol. T. 1. p. 136. ed. prior.

ἀνεπλέκοντο καὶ χρυσοῦς τέττιγας εἶχον ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς, καὶ ὅτι Λακεδαιμόνιοι ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι καὶ εἰς τὸ Φανερὸν ἀποδύντες λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι ἠλείψαντο; Ὁ
6 δὲ δὴ ναυπηγὸς ὁ Κορίνθιος, Ἀμεινοκλῆς, ὁ κατασκευάσας Σαμίοις πρῶτος τέτταρας τριήρεις, καὶ ὁ Σάμου τύραννος Πολυκράτης ὁ Ῥήνειαν ἑλὼν καὶ ἀναθεὶς τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ, καὶ οἱ Φωκαεῖς οἱ Μασσαλίαν οἰκίσαντες, ὅτι ναυμα-
857 χίᾳ Καρχηδονίους ἐνίκων, καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα τούτοις ἐστὶν ὅμοια, τίνα καιρὸν εἶχε πρὸ τῆς διηγήσεως λέγεσθαι;

1 XX. Εἰ δ' ἐστὶν ὅσιόν μοι καὶ θεμιτὸν εἰπεῖν, ὦ Φρονῶ, δοκεῖ μοι κράτιστον ἂν γενέσθαι προοίμιον, εἰ τὸ

ὅτι Λακεδαιμόνιοι —] Ib. μετρίᾳ δ' αὖ ἐσθῆτι καὶ ἐς τὸν νῦν τρόπον πρῶτοι Λακεδαιμόνιοι ἐχρήσαντο καὶ ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν, ἐγυμνώθησάν τε πρῶτοι καὶ ἐς τὸ φανερὸν ἀποδύντες λίπα μετὰ τοῦ γυμνάζεσθαι πρῶτοι ἠλείψαντο. Cf. Homer. Il. XXIII, 685. ibique Schol. Plat. Polit. V. p. 452. c. Theaet. p. 162. c. J. H. Voss. Epist. Mythol. T. II. p. 95.

6. ὁ δὲ δὴ ναυπηγὸς —] c. 13. φαίνεται δὲ καὶ Σαμίοις Ἀμεινοκλῆς, Κορίνθιος, ναυπηγός, ναῦς ποιήσας τέσσαρας· ἔτη δ' ἐστὶ μάλιστα τριακόσια ἐς τὴν τελευτὴν τοῦδε τοῦ πολέμου, ὅτε Ἀμεινοκλῆς Σαμίοις ἦλθε. Cf. Uckert. l. l. p. 40.

ὁ Σάμου τύραννος —] ib. Πολυκράτης, Σάμου τυραννῶν ἐπὶ Καμβύσου, ναυτικῷ ἰσχύων ἄλλας τε τῶν νήσων ὑπηκόους ἐποιήσατο καὶ Ῥήνειαν ἑλὼν ἀνέθηκε τῷ Ἀπόλλωνι τῷ Δηλίῳ. Cf. Thuc. III, 104. Herod. III, 39. 122. ibique Valckenar. De Rhenea v. Wessel. ad ej. VI, 97.

καὶ οἱ Φωκαεῖς —] ib. Φωκαεῖς τε Μασσαλίαν οἰκίζοντες Καρχηδονίους ἐνίκων ναυμαχοῦντες. Cf. Herod. I, 166. ibique Schweighaeuser. Haec omnia autem cur Thucydides tetigerit, nemo non intelligit, qui vel obiter ipsum inspexerit.

οἰκίσαντες] Scriptus liber habet οἰκήσαντες: et mox Καλχηδονίους: ego impressos sequi malui. Porro sequens prooemium a Dionysio correctum hoc uno discrepat a Thucydideo, quod Dionysius ea omnia quae a pagina primae versu 15. usque ad paginae octavae versum 7. [c. 2 — 21. in.] interjecta sunt, omittit. Sylb.

XX, 1. γενέσθαι προοίμιον] Hic quoque ut 19, 1. articulus videtur inserendus esse. Caeterum Thucydides si, quale vult Dionysius, exhibuisset prooemium, haud dubie ridiculus aequalium suorum plerisque visus esset, qui sententiam omnium opinionibus repugnantem, non magna fuisse, quae prioribus saeculis gesta essent, pronunciasset quidem, sed nullis argumentis adstruxisset.

τελευταῖον αὐτοῦ μέρος τῇ προθέσει προςήρμοσε, πάντα τὰ ἐν μέσῳ παραλιπὼν, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον αὐτὸ κατεσκεύασε· „Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν 2 Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς καθισταμένου καὶ ἐλπίσας μέγαν τε

---

2. Θουκυδίδης Ἀθηναῖος] Schol. Πάντως μέμνηται τοῦ οἰκείου ὀνόματος κατ' ἀρχὰς, ἀντιδιαστέλλων ἑαυτὸν τῶν ὁμωνύμων ἐν τοῖς ἔτεσιν, ἅμα μὲν τῆς αὐτῆς (leg. ταύτης τῆς) αἰτίας ἕνεκεν, ἅμα δὲ καὶ τοῦ μὴ ἕτερόν τινα τὸ αὐτοῦ σφετερίσασθαι σύνταγμα. Recte monet posterius, eademque de caussa quod toties recurrit, — ὃν Θουκυδίδης ξυνέγραψε, a scriptore repetitum videtur. Cf. Gail. Obss. T. IV. p. 1. Sed de priore scholii parte ambigas, quodnam dicatur οἰκεῖον ὄνομα. Equidem verbum Ἀθηναῖος respici puto, quo Scholiastes significet nostrum Thucydidem ab aliis discerni voluisse, qui ex aliis populis oriundi idem nomen habuerint, veluti Thucydides Pharsalius, cujus ipse meminit historicus VIII, 92. ubi v. interprr. Eodem modo Poppo videtur sensisse, cum pro ἐν τοῖς ἔτεσιν conjiceret ἐν τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν. Facilius est sensumque praebet eundem ἐν τοῖς ἐκτός. De Stephani conjectura, auctorem scripsisse Θουκυδίδης τοῦ Ὀλόρου Ἀθηναῖος vel Θουκυδίδης Ὀλόρου Ἀθηναῖος suspicantis, prius ne Graecum quidem est; posterius, tametsi per linguam admitti possit, omni tamen auctoritate caret. Nam scholiastae verbis hanc emendationem confirmari, ut Stephanus putabat, refutatione non eget. Nec magis ei favet Luciani locus Quom. hist. sit conscr. 15. p. 176., ubi ineptus Thucydidis imitator sic exorsus esse refertur: Κρεπέριος Καλπουρνιανὸς Πομπηΐου πολίτης συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Παρθυαίων καὶ Ῥωμαίων, ὡς ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους, ἀρξάμενος εὐθὺς ξυνισταμένου. Nam ibi nunc haud dubie recte conjunctim scriptum est Πομπηϊουπολίτης. Monui propter Abreschium, ex hoc loco Stephani conjecturae praesidium accrescere putantem. Denique Thucydides nunquam, ubi de se ut scriptore loquitur, patris nomen suo adjicit. — Eustath. p. 1502. 28. legit Θουκυδίδης ὁ Ἀθ. συνεγράψατο.

ὡς ἐπολέμησαν] V. ad II, 6, 1.

καθισταμένου] sc. τοῦ πολέμου. In Luciani l. l. pro καθισταμένου legitur ξυνισταμένου, quod in vetustis Thuc. codd. scriptum fuisse non affirmaverim cum Gottlebero. Dionysius quidem, Luciano vetustior, hoc in suo libro non invenit. Neque verum videtur, quod idem Gottleberus monet, συνίστασθαι hac ratione usitatius dici. Thucydides quidem magis frequentat alterum. V. I, 101. 105. II, 2. 65. (ubi Aristides συνέστη habet.) III, 5. 11.

καὶ ἐλπίσας] Καὶ si abesset, nemo desideraret. Nec tamen sollicitandum est. Cf. IV, 97. (ὁ κῆρυξ) αὐτὸν ἀποστρέ-

ἔσεσθαι καὶ ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων, τεκμαιρόμενος, ὅτι ἀκμάζοντές τε ἦσαν ἐς αὐτὸν ἀμφότεροι παρα-

---

ψας καὶ εἰπὼν, ὅτι οὐδὲν πράξει, πρὶν ἂν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ πάλιν, καταστὰς ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγε τὰ παρὰ τῶν Βοιωτῶν. VIII, 66. Ἀντέλεγε οὐδεὶς ἔτι τῶν ἄλλων, δεδιὼς (intellige ἕκαστος ex οὐδείς. Cf. Wolf. ad Xenoph. Hellen. p. 114. ap. Schneider. Heindorf. ad Platon. Gorg. 29. ad Horat. Sat. I, 1, 5.) καὶ ὁρῶν πολὺ τὸ συνεστηκός. Simili modo τε otiosum est Eurip. Hippol. 139. τριτάταν δέ νιν κλύω τάνδε κατ' ἀμβροσίου στόματος ἁμέραν Δάματρος ἀκτᾶς δέμας ἁγνὸν ἴσχειν, κρυπτῷ τε πένθει θανάτου θέλουσαν κέλσαι ποτὶ τέρμα δύστανον. Cf. Hermann. ad Aristoph. Nub. 180. Alia de hac dicendi ratione, late patente, alibi dicentur. Obiter moneo huc non pertinere Diodor. XIII, 15. οἱ Ἀθηναῖοι θρασέως ἐκινδύνευον καὶ τὸν ἐν τῇ μάχῃ θάνατον εὐγενῶς ὑπομένοντες, ubi particula καί verba θρασέως et εὐγενῶς ὑπομένοντες copulantur. Male igitur Wessel. eam abesse mavult. — Ἐλπίζειν hic ut saepius est praevidere, exspectare. V. Hoogeveen. ad Viger. p. 244. sqq. Wolf. ad Demosth. Lept. p. 385. Apud Herodotum hoc verbum subinde existimandi potestatem habet, veluti I, 80. ἐλπίζων εἶναι ἀνθρώπων ὀλβιώτατος. Cf. c. 27. III, 157. — Caeterum verba ἐλπίσας — προγεγενημένων paulo immutata exhibet Lucian. Quom. hist. sit conscr. §. 54. p. 212.

ἀξιολογώτατον τῶν προγεγενημένων] V. ad 10, 2.

τεκμαιρόμενος, ὅτι — τε — ἦσαν — καὶ — ὁρῶν] Fuerunt, qui καὶ ὁρῶν cum τεκμαιρόμενος — ἦσαν jungendum esse censerent, quos falsos fuisse particula τε ostendit. Recte igitur Stephanus aliique mutatam esse structuram statuerunt, ut καὶ ὁρῶν dictum sit pro καὶ ὅτι ἑώρα, quod nihil difficultatis habet, cum τεκμαίρεσθαι aeque dicatur sequente participio (etiam genitivo absoluto, ut Thuc. III, 53.) atque sequente ὅτι, ut Plato Polit. III. p. 405. d. Dionys. Antiqq. VI, 56. (vel ὡς, Plat. Sympos. XXXVIII, 3. etiam sequente ἀπό, Thuc. IV, 123. vel ἐκ, Plat. Polit. IX. p. 579. c. Heindorf. ad Plat. Phaed. p. 221. vel dativo, Xenoph. Apol. 12. Isocr. Paneg. 39. Heindorf. ad Sophist. p. 551.) Simili mutatione Xenoph. Sympos. VIII, 11. τεκμαίρομαι τῇ τοῦ ἐρωμένου καλοκαγαθίᾳ καὶ ὅτι σὲ ὁρῶ τὸν πατέρα αὐτοῦ παραλαμβάνοντα εἰς τὰς πρὸς τοῦτον συνουσίας. Neque quemquam in nostro loco offendet particulae τε trajectio, quae eadem est in loco gemino Thuc. IV, 116. Καὶ ὁ Βρασίδας, ὡς ᾔσθετο αὐτοὺς ἀπολείποντάς τε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὸ γιγνόμενον ὁρῶν, ἐπιφερόμενος τῷ στρατῷ εὐθὺς τὸ τείχισμα λαμβάνει. Caeterum structurae tali modo mutatae exempla apud Thucydidem tam crebra sunt, vix ut numerari queant.

ἀκμάζοντες ἦσαν] Egregie falluntur, qui (sicuti Suidas, Zonaras. p. 969. et praef. XXXII. Schol. ad Plat. Polit. V. in. quem Bast. in Comment. palaeogr. Gregorio Cor. subjecta p. 782 frustra tentat ὅτι in τό mutari jubens. Cf. Phot.

σκευῇ τῇ πάσῃ καὶ τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ὁρῶν ξυνιστάμενον πρὸς ἑκατέρους, τὸ μὲν εὐθύς, τὸ δὲ καὶ διανοούμενον. Κι- 3

---

p. 47: καὶ παρὰ Θουκυδίδῃ οὕτως ἀναγνωστέον, ὅτι ἀμάζοντες ἴσαν (fic) ἐς αὐτόν) ἤϊσαν vel ᾖσαν legendum putant. Saepe quidem dicitur ἰέναι ἔς τι, veluti Thuc. I, 78. 118. 121. 123. II, 2. III, 45. 55. VII, 21. fed nec ἤϊσαν nec ᾖσαν unquam pro ᾖεσαν ufurpavit Thucydides, et, quantum obfervavi, profaicorum qui Attica vel communi dialecto ufi funt, nemo. Itaque acquiefcendum puto in vulgato: ἀμάζοντες ἦσαν dictum eft pro ἤκμαζον, ratione inprimis Herodoto frequentata, nec Thucydidi infolita. V. I, 99. 158. II, 12. 80. III, 3. Cf. Weffel. ad Diodor. II, 5. Matthiae. Gr. Gr. §. 559. Aft. ad Plat. Legg. T. II. p. 212. Ἀκμάζειν ἔς τι autem eodem modo dictum, ut II, 8. ἐῤῥώντο ἐς τὸν πόλεμον, qua voce illam explicat Zonar. p. 984. Caeterum ἀκμή, ἀκμάζειν, ἄνθος, ἀνθεῖν faepe fimiliter transferuntur. V. II, 42. VIII, 46. — II, 22. 31. III, 8. Herod. I, 29. Cf. Jenf. ad Lucian. T. I. p. 251. — Thuc. IV, 151. — II, 19. Herod. IV, 1. Homer. Hymn. in Apoll. 155. fqq. ex interpretatione Hermanni.

τὸ Ἑλληνικόν] i. e. οἱ Ἕλληνες. Haec dicendi ratio nemini magis frequentata eft, quam Thucydidi, generis neutrius multa una complectentis amanti. V. I, 5. 15. II, 9. IV, 118. al. et Matthiae. Gr. Gr. §. 267. a.

πρὸς ἑκατέρους] Haec verba in nonnullis codd. defunt eoque Benedictus ac, praeeunte Wolfio, Poppo l. l. p. 128. fq. ea abjicienda putaverunt. Vereor tamen, ut falvo fenfu abeffe poffint. Nam fi abeffent, nemo, opinor, cogitaret de Graecis in duas partes divifis. Certe auctor tum non ξυνιστάμενον fcripfiffet, fed διϊστάμενον. Cf. I, 15: οὐ ξυνειστήκεσαν πρὸς τὰς μεγίστας πόλεις οἱ ὑπήκοοι. ib. extr.: τὸ ἄλλο Ἑλληνικὸν ἐς ξυμμαχίαν ἑκατέρων διέστη. c. 18: διεκρίθησαν πρός τε Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους.

τὸ δὲ καὶ διανοούμενον] Repete ξυνίστασθαι. Cf. I, 124: ὥστε τῶν μὲν ἤδη ἄρχειν, τῶν δὲ διανοεῖσθαι. V, 80: οὐ μέντοι εὐθύς γε ἀπέστη τῶν Ἀθηναίων, ἀλλὰ διενοεῖτο, ὅτι καὶ τοὺς Ἀργείους ἑώρα. ubi ad ἑώρα eodem modo repetendum ἀποστάντας. Cf. I, 80. II, 11. 86. III, 16. VIII, 105. Plato Polit. X. p. 619. d. Eadem ratio ad alia quoque verba pertinet, veluti περιορῶ, Thuc. I, 96. Plat. Legg. XI. p. 954. d. (ubi φανερὸν εἶναι repetendum effe non vidit Cornar.) οἴμαι, Xenoph. Sympof. VIII, 7. Heindorf. ad Protag. p. 479. δοκεῖν, Soph. Oed. R. 1180. ibique Erf. ed. min. αἰσθάνομαι, Thuc. VII, 69. ἔλπομαι, Homer. Od. III, 275. βούλομαι, v. Commentatt. III, 1. n. 1. ἀξιῶ, Thuc. III, 14. Demofth. de falf. leg. p. 372. 27. de Cherf. p. 101. 7. Soph. Antig. 1253. ed. Erf. min. e Seidleri explicatione. ἐπαγγέλλομαι, Demofth. Phil. IV. p. 140. 10. προσποιεῖσθαι, Lyf. c. Agor. p. 462. παρακελεύομαι, Xenoph. Cyrop. III, 3, 66. δύναμαι, Thuc. III, 11. VI, 96. Xenoph.

νησις γὰρ αὕτη μεγίστη δὴ τοῖς Ἕλλησιν ἐγένετο καὶ μέρει τινὶ τῶν βαρβάρων, ὡς δ' εἰπεῖν καὶ ἐπιπλεῖστον ἀνθρώπων.
858 Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα, σαφῶς μὲν εὐ-

Hellen. VII, 5, 7. ἀδυνατῶ, Plat. Legg. IX. p. 875. d. εὐλαβοῦμαι, Polit. V. p. 467. c. πειρῶμαι, Thuc. VI, 76. ἐῶ, Thuc. I, 70. VII, 62. ἀναγκάζω, Xenoph. Hellen. VI, 2. 14. προςαναγκάζω, Thuc. V, 42. VI, 88 VIII, 76. κωλύω, Thuc. VI, 91. (αὐτοὶ ὠφελούμενοι τοὺς ἐναντίους κωλύσετε, ſc. ὠφελεῖσθαι.) VI, 56. ἀποκωλύω, VI, 88. (ἐπὶ τοὺς μὴ προςχωροῦντας οἱ Ἀθηναῖοι στρατεύοντες τοὺς μὲν προςηνάγκαζον, τοὺς δὲ καὶ ὑπὸ τῶν Συρακουσίων φρουρούς τε πεμπόντων καὶ βοηθούντων ἀπεκώλυον. ſc. προςαναγκάζεσθαι, quod cum Viri docti non viderent, de emendatione cogitarunt.) διακωλύω, III, 64. VI, 102. μέλλω, Thuc. I, 134. IV, 93. (τεταγμένοι ὥςπερ ἔμελλον. ſc. τάσσεσθαι. Falli enim puto eos. qui cum Schol. μαχέσασθαι ſubaudiunt.) VII, 15. VIII, 51, (ubi ſic diſtinguendum: καὶ οἱ μὲν τὸν τειχισμόν [τε] παρεσκευάζοντο, καὶ ἐκ τοῦ τοιούτου, καὶ ὡς μέλλουσα, Σάμος θᾶσσον ἐτειχίσθη.) Xenoph. Vectig. IV, 38. Hemſterh. ad Lucian. T. II. p. 546. παύω, Thuc. IV, 87. λήγω, Aeſch. Prom. 540. coll. Hermann. ad Soph. Aj. 1358. λανθάνω et φθάνω, Thuc. VIII, 15. διατελεῖν, Iſocr. Paneg. 17. εἴωθα, Thuc. I, 152. III, 1. VIII, 97 ὤφελον, Eurip. Iphig. T. 503. Seidler. ἐξόν, ib. 670. Iſocr. Paneg. 20. ibiqne Spohn.

5. μεγίστη δή] Schol. Ariſtoph. Acharn. 1. ὁ δὲ δὴ συμπαραπληρωματικὸς αὔξησιν δηλοῖ· ἐχρήσατο δὲ αὐτῷ καὶ Θουκυδίδης ἐν τῷ προοιμίῳ· κίνησις γὰρ αὕτη δὴ μεγίστη. (ſic.) Cf. I, 50. VI, 31. 54. Steph. ad I, 18. ubi tamen correctionem ejus non admiſerim. Hoogeveen. de particc. p. 201. Viger. p. 489. Quod ad rem attinet, facile intelligitur, verba κίνησις μεγίστη δή perperam accepta eſſe ab Heilmanno, Bredovio, Creuzero de arte hiſt. p. 262. vertentibus: *eine der ſtärkſten Bewegungen, eine der gröſsten Erſchütterungen*, cum auctor contendat, omnibus omnino rebus, quae adhuc geſtae a Graecis eſſent, magnitudine gravitateque praeſtare bellum Peloponneſiacum, id quod ipſe declarat I, 21. Noſtrum locum reſpicere videtur Liv. XXI, 1: *In parte operis mei licet mihi praefari, quod in principio ſummae totius profeſſi plerique ſunt rerum ſcriptores, bellum maxime memorabile omnium quae unquam geſta ſint me ſcripturum.* Peloponneſiaci momenta belli bene expoſuit Heilmann. Commentatt. crit. de Thuc. ingenio et dicendi genere in opuſcc. ſuis a Danov. ed. T. II. p. 104. ſqq.

ὡς εἰπεῖν] V. Commentatt. III, 1. n. 1.

ἐπιπλεῖστον ἀνθρώπων] Cf. Werfer. in Act. Philol. Monac. T. I. p. 258.

τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν] intellige τούτων τῶν πραγμάτων, *belli Peloponneſiaci.* Cf. VII, 55. σφαλλόμενοι τὰ πλείω (τά τε πρὸ αὐτῶν ἠπόρουν καὶ ἐπειδή γε ταῖς ναυσὶν ἐκρατήθησαν, ὃ οὐκ ἂν

ρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατον ἦν, ἐκ δὲ τεκμηρίων, ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει, οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα.

φοντο, πολλῷ δὴ μᾶλλον ἔτι (ἔτι e codd. repoſuit Haack.) ἠθύμουν. ubi poſtremam vocem delendam eſſe cum optimis codd. monuit Poppo in Ephemer. litter. Jen. Dec. 1820. nr. 255. p. 455. Cf. ad I, 5, 1. annotata.

χρόνου πλῆθος] Sic Xenoph. Anab. VII, 8, 26. Ariſtot. Polit. II, 5, 14. πλῆθος ἐτῶν Ariſtoph. Nub. 852.

ἀδύνατον] Sic etiam infra. Sed in l. de Compoſ. p. 524. ubi Rhetor eundem hunc Thucydidis locum proponit, legitur ἀδύνατα, quomodo an recte ediderit Gottleberus, in dubium vocat Poppo Obſſ. p. 49. Haud ſcio, an injuria: ἀδύνατον enim a correctore profectum eſſe poteſt, rationis illius, qua cum alii tum Thucydides pluralem vocis ἀδύνατος adamant, ignaro. Cf. Valken. ad Herod. VI, 13. Deinde quamquam ἀδύνατα e Caſſ. Aug. Reg. non enotatum eſt, ita tamen in melioribus libris Gailius videtur reperiſſe. Denique ἀδύνατα noſtro loco longe aptius eſt, nec appoſita ſunt exempla quae contra affert Poppo. Cf. Schaefer. ad Gregor. Cor. p. 1055. ſ. v.: *Pluralis numerus pro ſingulari.* Servandum etiam puto vulg. VII, 45.

ὧν — πιστεῦσαι] Ὡς pro ὧν in marg. cod. Bodl. Hudſ. Quae Bauerus et Haackius de hoc loco ſtatuerunt, non operae pretium eſt referre. Rectius Schaefer. ad l. de Compoſ. p. 525. „Repete praepoſitionem: ἐξ ὧν. quae ſimpliciſſima interpretandi ratio. V. Meletem. Crit. p. 124." Simpliciſſimam tamen hanc rationem non dixerim. Mihi quidem videtur ὧν pro ἃ poſitum eſſe atque a σκοπεῖν pendere. Solenni enim more Graeci, ubi participium cum verbo finito diverſi regiminis conjungitur, eo caſu utuntur, quem prius poſtulat. V. Thuc. II, 44: λύπη — οὗ ἂν ἐθὰς γενόμενος ἀφαιρεθείη. Cf. VI, 11. VII, 5. extr. — ib. I, 105: τοῖς ἄλλοις ξυμβαλόντες ἐκράτησαν. Cf. I, 20. 144. III, 54. VI, 76. 77. VII, 6. VIII, 10. Herod. I, 47. 66. Xenoph. Hellen. I, 5, 6. Plat. Legg. VIII. p. 857. e. IX. p. 856. e. — Thuc. III, 105: ὃ τειχισάμενοι κοινῷ δικαστηρίῳ ἐχρῶντο. VI, 92. med. Herod. I, 94. in. Fortaſſe etiam Thuc. VIII, 52. τῷ Τισσαφέρνει θεραπεύων προςέκειτο e Caſſ. et Aug. reſcribendum τὸν Τισσαφέρνην θ. πρ. — Haec ratio adeo ad praepoſitiones cum caſibus ſuis pertinet. V. Herod. V, 45. ἐπ' ὃ ἐστάλη ἐποίεε. Cf. Thuc. I, 114. II, 25. 90. IV, 18. VI, 1. 77. VII, 5. Plat. Polit. VIII. p. 558. c.

ἐπὶ μακρότατον] Cf. Herod. II, 29. ἀλλὰ τοσόνδε μὲν ἄλλο ἐπὶ μακρότατον ἐπυθόμην. ib. c. 34. περὶ δὲ τοῦ ῥεύματος αὐτοῦ, ἐπ' ὅσον μακρότατον ἱστορεῦντα ἦν ἐξικέσθαι, εἴρηται. Quem l. cum aliis jam laudatum video ab Abreſchio in Auctar. dilucidd. Thucydd. p. 213. Caeterum ἐπὶ μακρότατον rectius diviſim ſcribi, monet Hemſterh. ad Lucian. T. II. p. 454. Eandem ego rationem in ſimilibus ubique ſequerer, ſi res mei arbitrii eſſet.

ξυμβαίνει] Sic 25, 2. et de Compoſ. l. l. reddiditque hoc pro vulg. συμβαίνει Thucydidi Haackius.

γάλα νομίζω γενέσθαι οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα, οὔτε ὡς ποιηταὶ ὑμνήκασι περὶ αὐτῶν ἐπὶ τὸ μεῖζον κοσμοῦντες μᾶλλον πιστεύων οὔτε ὡς λογογράφοι ξυνέθεσαν ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τῇ ἀκροάσει ἢ ἀληθέστερον, ὄντα ἀνεξέλεγκτα καὶ τὰ πολλὰ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστως ἐπὶ τὸ μυθῶδες ἐκνενικηκότα, εὑρῆσθαι δὲ ἡγησάμενος ἐκ τῶν ἐπιφανεστάτων σημείων, ὡς παλαιὰ εἶναι, ἀποχρώντως.
4 Καὶ ὁ πόλεμος οὗτος, καίπερ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ μὲν ἂν πολεμῶσι, τὸν παρόντα ἀεὶ μέγιστον κρινόντων, παυσαμένων δέ, τἀρχαῖα μᾶλλον θαυμαζόντων, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἔργων
5 σκοποῦσι δηλώσει ὅμως μείζων γεγενημένος αὐτῶν. Καὶ

οὔτε ὡς ποιηταὶ —] Ante οὔτε videtur e Thucydidis I, 21. ſupplendum eſſe: καὶ οὐκ ἂν ἁμαρτάνοιμι. Reisk. Imo cenſor participia πιστεύων — ἡγησάμενος cum νομίζω conjunxit.

λογογράφοι] Cf. Creuzer. Herod. et Thuc. p. 50. ſqq. id. de art. hiſt. Gr. p. 178.

ἐπὶ τὸ προσαγωγότερον τ. α. ἢ ἀλ.] Concinnius hic ξυνταξάμενοι aut ſimile participium addidiſſet, quod praegreſſo κοσμοῦντες reſponderet. Hoc enim, commate poſt ξυνέθεσαν poſito repetere, durius videtur.

τὰ πολλά] Conſentit haec Dionyſii lectio cum vulgatis Thucydidis libris. Nihilominus tamen vitioſam eſſe ſuſpicor et ſic leg. καὶ τὰ πολλὰ τῷ ὑπὸ χρόνου αὐτῶν ἀπίστῳ, id eſt διὰ τὸ ἄπιστον, vel διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν, τὴν ὑπὸ τοῦ χρόνου αὐτῶν συμβᾶσαν. Reisk. Αὐτῶν a τὰ πολλά pendet. Hujusmodi trajectiones in Thucydide ſunt frequentiſſimae. V. I, 138: τὰ ὀστᾶ φασι κομισθῆναι αὐτοῦ οἱ προσήκοντες οἴκαδε. II, 8: ἡ δὲ εὔνοια παραπολὺ ἐποίει (al. ἐποίει.) τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. Cf. II, 1. 23. 29. 34. 49. 77. 87. 88. 92. al. Reiskium refutare non vacat.

εὑρῆσθαι — ἀποχρώντως] Haec cenſor prudentius omiſiſſet. Nam prooemio, qua Dionyſius fecit ratione, mutilato, inepte cognitionem jactaret, nulla re probatam.

4. παυσαμένων δέ] ſc. αὐτῶν. Sic ſexcenties Graeci, ut mirari ſubeat, quae a nonnullis in hoc genere peccata ſunt. V. Wolf. ad Xenoph. Hellen. p. 114. Matthiae. Gr. Gr. §. 563. Caeterum vides in noſtro loco ſtructuram eſſe variatam: concinnius enim ſcriptum foret ἐὰν δὲ παύσωνται.

αὐτῶν] ſc. τῶν ἀρχαίων.

ἐν αὐτῷ] ſc. τῷ πολεμεῖν. Cf. Thuc. I, 69. οὐ γὰρ ὁ δουλωσάμενος, ἀλλ' ὁ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾷ. Cf. ad I, 1, 1.

ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον ἕκαστοι, ἢ μέλλοντες πολεμήσειν ἢ ἐν αὐτῷ ἤδη ὄντες, χαλεπὸν τὴν (ἀκρίβειαν) αὐτὴν τῶν λε- 859 χθέντων (διαμνημονεῦσαι) ἦν ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα καὶ τοῖς ἄλλοθέν ποθεν ἐμοὶ ἀπαγγέλλουσιν. Ὡς δ' ἂν ἐδόκουν μοι ἕκαστοι περὶ τῶν αἰεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. Τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέν- 6 των ἐν τῷ πολέμῳ οὐκ ἐκ τοῦ παρατυχόντος πυνθανόμενος ἠξίωσα γράφειν, οὐδ' ὡς ἐμοὶ ἐδόκει, ἀλλ' οἷς τε αὐτὸς παρῆν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων, ὅσον δυνατὸν, ἀκριβείᾳ περὶ

---

5. *λόγῳ εἶπον*] *Reapſe dixerunt*, tum, cum dicerent, ſervatis ipſorum verbis, nihil mutatis. Reisk. Fallitur: *ὅσα λόγῳ εἶπον* nihil aliud eſt, quam *quae orationibus habitis dixerunt* eique oppoſitum eſt *τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων* §. 6.

(*ἀκρίβειαν*) — (*διαμνημονεῦσαι*)] Incluſa in ſcripto libro deſunt. Sylb.

ἐμοί τε ὧν αὐτὸς ἤκουσα] id eſt *καὶ ἐμοὶ ἐν τούτοις τοῖς λόγοις, οὓς αὐτὸς ἤκουσα*. Reisk. Aſpernatur hanc interpretationem linguae ratio; *ὧν* pendet ab *ἀκρίβειαν* dictumque eſt trito more pro *τούτων, ἅ*.

ἀπαγγέλλουσιν] *Ἀπαγγέλλουσιν* legitur etiam in vulg. [Thuc.] libris, cum aptius eſſe videatur praeteritum *ἀπαγγείλασιν*. Sylb. Bene habet *ἀπαγγέλλουσιν*. Saepe enim de re praeterita participium praeſentis uſurpatur, ubi de actione vel durante vel ſaepius repetita ſermo eſt.

ἐχομένῳ —] Cf. 51, 5.

6. *τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων*] Haec jam monitum eſt oppoſita eſſe praegreſſis *ὅσα μὲν λόγῳ εἶπον*, quibus concinnius reſponderet *τὰ δὲ τῷ ἔργῳ πραχθέντα*; nec offenſionem habeant *τὰ πραχθέντα τῶν ἔργων* ſive *αἱ πράξεις τῶν ἔργων*. Cf. Dorvill. ad Charit. p. 640. Sed illa quoque *τὰ δ' ἔργα τῶν πραχθέντων* ferri poſſunt, ſi verba *ἐν τῷ πολέμῳ* arcte cum *τῶν πραχθέντων* conjunguntur.

ἀλλ' οἷς τε —] Mihi videtur ſic leg. eſſe: *ἀλλ' οἷς γε οὐκ αὐτὸς παρῆν, παρὰ τῶν ἄλλων*: *ſed ubi res narro, quibus ego ipſe non interfui, narro eas diligentia qua fieri poteſt maxima ab aliis percontatus*. Vulgatam ſi defendemus, ſic erit interpretanda: *ἀλλ' ἠξίωσα γράφειν ταῦτά τε, οἷς αὐτὸς παρῆν, καὶ οἷς οὐκ αὐτὸς παρῆν, ταῦτα ἐπεξελθών*. Reisk. Recte vulgata defendit, quae, variata ſtructura, dicta ſunt pro: *ἀλλὰ ταῦτά τε (ἠξίωσα γράφειν), οἷς αὐτὸς παρῆν καὶ ἃ παρὰ τῶν ἄλλων — ἐπεξῆλθον*. Dionyſius quomodo loci ſententiam exprimat, v, 6, 1.

ἑκάστου ἐπεξελθών. Ἐπιπόνως δὲ εὑρίσκετο, διότι οἱ παρόντες τοῖς ἔργοις ἑκάστοις οὐ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἔλεγον,
7 ἀλλ' ὡς ἑκατέρων τις εὐνοίας ἢ μνήμης ἔχοι. Καὶ ἐς μὲν ἀκρόασιν ἴσως τὸ μὴ μυθῶδες αὐτῶν ἀτερπέστερον φανεῖται,
ὅσοι δὲ βουλήσονται τῶν τε γενομένων τὸ σαφὲς σκοπεῖν καί,
860 τῶν μελλόντων ποτὲ αὖθις κατὰ τὸ ἀνθρώπινον τοιούτων καὶ παραπλησίων ἔσεσθαι, ὠφέλιμα κρίνειν αὐτά, ἀρκούντως ἕξει. Κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα
8 ἀκούειν ξύγκειται. Τῶν δὲ πρότερον ἔργων μέγιστον ἐπράχθη τὸ Μηδικόν, καὶ τοῦτο ὅμως δυεῖν ναυμαχίαιν (καὶ πεζομαχίαιν ταχεῖαν) τὴν κρίσιν ἔσχε. Τούτου δὲ τοῦ πολέμου μῆκός τε μέγα προὔβη, παθήματά τε ξυνηνέχθη γε-

---

ἐπεξελθών] Participium ἐπεξελθών agnoscit etiam scholiastes Thucydidis, qui expl. ἐρευνῶν, *investigans*. Sylb.

ἑκατέρων] Perinde est, genitivum hunc serves, an e codicibus quibusdam [Reg. Cass. Aug. G. A. F.] ἑκατέρῳ adsciscas, εὔνοιά τινος idem est atque εὔνοια πρός τινα: *prout quisque bene alterutri parti vellet*. Reisk. Sanum praestare poterat vulgatum. Certe scriptor si dativo usus esset, ἑκατέροις dixisset. Sed de hujus structurae usu adhuc dubito, quamquam me non fugit locus Thuc. VII, 57. Τοσοίδε ἑκάτεροι ἐπὶ Σικελίαν τε καὶ περὶ Σικελίας — ἐπολέμησαν — ὡς ἑκάστοις τῆς ξυντυχίας — ἢ ἀνάγκης ἔσχον. Hunc enim locum corruptum esse, vix dubitare licet. Equidem restituendum puto: — ὡς ἕκαστός τις — ἔσχεν. Ἔσχεν praebent codd. Reg. Cass. Aug. G. K. X. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 515.

7. καὶ ἐς μὲν — ξύγκειται] V. 7, 4. ubi inter hujus loci imitatores etiam Polyb. III, 31. extr. referendus erat.

8. τῶν δὲ πρότερον ἔργων —] Cf. Plat. Menex. 9. p. 239. ibique Gottleber.

δυεῖν] Δυοῖν hic et tantum non ubique Thucydidis codd.

(καὶ πεζομαχίαιν ταχεῖαν)] Inclusa desunt in scripto libro: itidemque articulus τόν [§. 9. aute πόλεμον]. Sylb.

τούτου δὲ τοῦ πολέμου —] Haec usque ad ἡ λοιμώδης νόσος etiam in Jud. de Demosth. p. 1074. sq. leguntur, sed corruptiora. Nam pro ξυνηνέχθη ibi ξυνέβη scriptum, ἐν αὐτῷ omissum et post τῇ Ἑλλάδι insertum πολλά. Respicit huc Lucian. Quom. hist. sit. conscr. 54. p. 212: καὶ γὰρ παθήματα ἐν αὐτῷ μεγάλα συνέβη γενέσθαι.

μῆκός τε —] Respexit Noster hunc locum 10, 2.

νέσθαι ἐν αὐτῷ τῇ Ἑλλάδι, οἷα οὐχ ἕτερα ἐν ἴσῳ χρόνῳ. Οὔτε γὰρ πόλεις τοσαίδε ληφθεῖσαι ἠρημώθησαν, αἱ μὲν 9 ὑπὸ βαρβάρων, αἱ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἀντιπολεμούντων, εἰσὶ δὲ αἳ καὶ οἰκήτορας μετέβαλον ἁλισκόμεναι, οὔτε φυγαὶ τοσαίδε ἀνθρώπων καὶ φόνος, ὁ μὲν κατ' αὐτὸν (τὸν) πόλεμον, ὁ δὲ διὰ τὸ στασιάζειν. Τά τε πρότερον ἀκοῇ μὲν 10 λεγόμενα, ἔργῳ δὲ σπανιώτερον βεβαιούμενα οὐκ ἄπιστα κατέστη σεισμῶν τε πέρι, οἳ ἐπὶ πλεῖστον ἅμα μέρος γῆς

ἕτερα] Aut ἑτέροις malim, aut ſaltim ἑτέρᾳ in dativo ſingulari, ſc. χθονί, vel χώρᾳ. Reisk. Neutrum horum vulgari lectioni praeſtat, cum auctor non Graeciae calamitates cum alius terrae calamitatibus comparare voluerit, ſed hoc tantum dicat, nullo alio tempore tot, quot bello Peloponneſiaco, infortunia Graecos fuiſſe expertos.

9. ἠρημώθησαν] Subaudi ὅσαι νῦν [ſ. ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ] ἠρημώθησαν. Reisk. Recte quidem ad ſenſum. Patet autem confuſionem hic ſubeſſe, cujus in promptu eſt ratio. Etenim in verbis οὔτε — ἠρημώθησαν ſimul ſententia latet πλεῖσται γὰρ πόλεις ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ ἠρημώθησαν, et quaſi ita ſcripſiſſet auctor orationem continuat.

αἱ μὲν ὑπὸ βαρβάρων] Mycaleſſum ſignificari, (v. VII, 29. ſq.) monet Haackius. Velim plures nominaſſet, ne ſcriptor rem exaggeraſſe crederetur. Certe is de pluribus oppidis, a barbaris expugnatis vaſtatisque nihil, quod meminerim, tradit, neque apud Xenophontem quod huc trahi poſſit, quidquam reperio.

αἱ δὲ —] Recte Haackius Plataeas ſignificari monet; quod Mitylenas addit vereor ut eodem jure fecerit: has enim everſas eſſe nec Thucydides tradit III, 50. nec Diodorus XII, 55. Rectius de Thyrea cogitaveris. V. IV, 57. Caeterum hic quoque ſcriptoris verba non urgeam. Ὑπὸ ante σφῶν in Jud. de Demoſth. omiſſum eſt.

εἰσὶ δὲ αἳ —] Aeginam (II, 27.) et Potidaeam (II, 70.) intelligi, Schol. notat. Addo Scionen V, 32. et Melum V, 118.

οὔτε φυγαὶ — καὶ φόνος] Cave καὶ pro οὔτε poſitum dicas; nam φυγαί et φόνος non disjunguntur, ſed conjunguntur, et οὔτε praegreſſo οὔτε reſpondet. Male igitur in vulgg. Thuc. edd. ante καὶ φόνος colon ponitur. Caeterum ſubaudi ἐγένετο.

10. σεισμῶν τε πέρι, οἳ —] Non diſſimilem hic vides confuſionem ejus, quam §. 9. deprehendimus. Nam poſt οἳ cogitandum eſt ἐν τῷδε τῷ πολέμῳ. Pro ἰσχυρότεροι in Jud. de Demoſth. p. 1074. ult. ut in Thuc. edd. ἰσχυρότατοι legitur. Caeterum Thucydides terrae motus plures notavit. V. II, 8. III, 87. 89. IV, 52. V, 45. 50. VI, 95. VIII, 6. 41.

861 καὶ ἰσχυρότεροι οἱ αὐτοὶ ἐπέσχον, ἡλίου τε ἐκλείψεις, αἳ πυκνότεραι παρὰ τὰς ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευομένας ξυνέβησαν· αὐχμοί τε ἔστι παρ' οἷς μεγάλοι καὶ ἀπ' αὐτῶν καὶ λιμοὶ καὶ ἡ οὐχ ἥκιστα βλάψασα καὶ μέρος τι φθείρασα ἡ λοιμώδης νόσος. Ταῦτα γὰρ πάντα μετὰ τοῦδε τοῦ πο-
11 λέμου ἅμα ξυνεπέθετο. Ἤρξαντο δὲ αὐτοῦ Ἀθηναῖοι καὶ Πελοποννήσιοι, λύσαντες τὰς τριακοντούτεις σπονδάς, αἳ αὐτοῖς ἐγένοντο μετὰ Εὐβοίας ἅλωσιν. Διότι δὲ ἔλυσαν, τὰς

ἐκλείψεις] Imo vero ἐκλείψεων. Aptus enim hic genitivus est ex illo περί: τὰ λεγόμενα περὶ ἐκλείψεων ἡλίου. Reisk. Merito offendit. Ne tamen ἐκλείψεων corrigendum putem officiunt sqq. αὐχμοί τε. Itaque ex praegressis rep. κατέστησαν. — De solis defectionibus v. II, 28. IV, 52.

παρὰ τὰς — μνημονευομένας] Vulgati libri Thucydidis habent παρὰ τὰ — μνημονευόμενα. Sylb. In Jud. de Demosth. p. 1075. 1. ut in Thuc. edd. παρὰ — τὰ μνημονευόμενα legitur. Praepositionem παρά eodem modo usurpatam habes IV, 6. χειμὼν ἐπιγενόμενος μείζων παρὰ τὴν καθεστηκυῖαν ὥραν ἐπίεσε τὸ στράτευμα. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 454. n. 1. a. Hermann. ad Viger. p. 862.

αὐχμοί τε —] Subjice tacite e proximo ξυνέβησαν. Reisk. In Jud. de Demosth. αὐχμοί τ' ἔστι — καὶ οὐχ ἥκιστα καὶ ἡ βλάψασα.

ἡ λοιμώδης νόσος] Nota articulum iteratum. Cf. Thuc. VIII, 90. ἐπ' αὐτὸν τὸν ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ λιμένος, στενοῦ ὄντος, τὸν ἕτερον πύργον ἐτελεύτα. ib. c. 64. τἆλλα τὰ ὑπήκοα χωρία. Herod. VII, 196. ὁ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατός. VIII, 42. ὁ λοιπὸς ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατός. c. 92. εἷλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγιναίην (νῆα). Aristoph. Nub. 186. τοῖς ἐκ Πύλου ληφθεῖσι τοῖς Λακωνικοῖς. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 276. Sander. in Biblioth. crit. a Seebod. edita T. II. Fasc. 2. p. 790. ubi typothetae errore Schaefer. ad Soph. Oed. R. 506. laudatur; legitur enim ejus annotatio ad v. 806. Non huc pertinet Thuc. I, 2. ubi οἱ ἐκπίπτοντες (nam articulum, in ed. Lips. operarum errore omissum, restituendum esse, jam monuit Poppo p. 138.) οἱ δυνατώτατοι dictum est pro τῶν ἐκπιπτόντων οἱ δυνατώτατοι. Idem valet de aliis locis, quos quis huc retulerit.

ξυνεπέθετο] In scripto libro ξυνετίθετο; minus apte Sylb.

11. Ἤρξαντο — κατέστη] V. 10, 4. ibique annotata.

αἰτίας] προέγραψα πρῶτον καὶ τὰς διαφοράς, τοῦ μή τινας ζητῆσαί ποτε, ἐξ ὅτου τοσοῦτος πόλεμος τοῖς Ἕλλησι κατέστη.“

XXI. Τὰ μὲν δὴ περὶ τὸ πραγματικὸν μέρος ἁμαρτήματά τε καὶ κατορθώματα τοῦ συγγραφέως ταῦτά ἐστι. Τὰ δὲ περὶ τὸ λεκτικόν, ἐν ᾧ μάλιστα ὁ χαρακτὴρ αὐτοῦ διάδηλός ἐστι, μέλλω νυνὶ λέγειν. Ἀνάγκη δ' ἴσως καὶ περὶ ταύτης τῆς ἰδέας προειπεῖν, εἰς πόσα μέρη διαιρεῖσθαι πέφυκεν ἡ λέξις καὶ τίνας περιείληφεν ἀρετάς· ἔπειτα δηλῶσαι, πῶς ἔχουσαν αὐτὴν ὁ Θουκυδίδης παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ γενομένων συγγραφέων παρέλαβε καὶ τίνα μέρη πρῶτος ἁπάντων ἐκαίνωσεν, εἴτ' ἐπὶ τὸ κρεῖττον, εἴτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον, μηδὲν ἀποκρυψάμενον. 862

XXII. Ὅτι μὲν οὖν ἅπασα λέξις εἰς δύο μέρη διαιρεῖται τὰ πρῶτα, εἴς τε τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀνομάτων, ὑφ' ὧν δηλοῦται τὰ πράγματα, καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ἐλαττόνων τε καὶ μειζόνων μορίων, καὶ ὅτι τούτων αὖθις ἑκάτερον εἰς ἕτερα μόρια διαιρεῖται — ἡ μὲν ἐκλογὴ τῶν στοιχειωδῶν μορίων, ὀνοματικῶν λέγω καὶ ῥηματικῶν καὶ συνδετικῶν, εἴς τε τὴν κυρίαν φράσιν καὶ εἰς τὴν τροπικήν, ἡ δὲ σύνθεσις εἴς τε τὰ κόμματα καὶ τὰ κῶλα καὶ τὰς περιόδους — καὶ ὅτι τούτοις ἀμφοτέροις συμβέβηκε, λέγω δὲ τοῖς τε ἁπλοῖς καὶ ἀτόμοις ὀνόμασι καὶ τοῖς ἐκ τούτων συνθέτοις, τὰ καλούμενα σχήματα, καὶ ὅτι τῶν καλουμένων ἀρετῶν 863 αἱ μὲν εἰσὶν ἀναγκαῖαι καὶ ἐν ἅπασιν ὀφείλουσι παρεῖναι τοῖς

προέγραψα] Vulgati libri Thucydidis habent ἔγραψα, sine praepositione. Sylb.

XXI. ἔπειτα δηλῶσαι —] Jam dixit de hac re 5, 5.

πρὸ αὐτοῦ] Vulgo πρὸ αὐτοῦ.

ἀποκρυψάμενος] Convenientius ἀποκρυψάμενον, vel pluraliter ἀποκρυψαμένους. Sylb. Praetuli accusativum in singulari. Reisk.

XXII. λέγω δή] Correxi λ. δέ. Cf. ad 12, 1. Caeterum offendit collocatio verborum λέγω — συνθέτοις, quae post ἀμφοτέροις exspectaveris.

λόγοις, αἱ δ' ἐπίθετοι καὶ ὅταν ὑφεστῶσιν αἱ πρῶται, τότε τὴν ἑαυτῶν ἰσχὺν λαμβάνουσιν, εἴρηται πολλοῖς πρότερον, ὥστε οὐδὲν δεῖ περὶ αὐτῶν ἐμὲ νυνὶ λέγειν, οὐδ' ἐξ ὧν θεωρημάτων τε καὶ πραγμάτων τούτων τῶν ἀρετῶν ἑκάστη γίνεται, πολλῶν ὄντων. Καὶ γὰρ ταῦτα τῆς ἀκριβεστάτης τέτευχεν ἐξεργασίας.

XXIII. Τίσι δ' αὐτῶν ἐχρήσαντο πάντες οἱ πρὸ Θουκυδίδου γενόμενοι συγγραφεῖς καὶ τίνων ἐπὶ μικρὸν ἥψαντο, ἐξ ἀρχῆς ἀναλαβών, ὥσπερ ὑπεσχόμην, κεφαλαιωδῶς διέξειμι. Ἀκριβέστερον γὰρ οὕτως γνώσεταί τις τὸν ἴδιον τοῦ 2 ἀνδρὸς χαρακτῆρα. Οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι πάνυ καὶ ἀπ' αὐτῶν μόνον γινωσκόμενοι τῶν ὀνομάτων ποίαν τὴν λέξιν ἐπετήδευσαν, οὐκ ἔχω συμβαλεῖν, πότερα τὴν λιτὴν καὶ ἀκόσμητον καὶ μηδὲν ἔχουσαν περιττόν, ἀλλ' αὐτὰ τὰ χρήσιμα καὶ 864 ἀναγκαῖα, ἢ τὴν πομπικὴν καὶ ἀξιωματικὴν καὶ ἐγκατάσκευον καὶ τοὺς ἐπιθέτους προςειληφυῖαν κόσμους. Οὔτε γὰρ διασώζονται τῶν πλειόνων αἱ γραφαὶ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, οὔθ' αἱ διασωζόμεναι παρὰ πᾶσιν, ὡς ἐκείνων οὖσαι τῶν ἀνδρῶν, πιστεύονται· ἐν αἷς εἰσὶν αἵ τε Κάδμου τοῦ Μιλησίου καὶ Ἀρισταίου τοῦ Προκοννησίου καὶ τῶν πα- 3 ραπλησίων τούτοις. Οἱ δὲ πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ γενόμενοι πολέμου καὶ μέχρι τῆς Θουκυδίδου παρεκτείναντες ἡλι-

---

ὑφιστᾶσιν] Ὑφιστῶσιν positum hic videtur pro ὑποστῶσι. Sylb. Dedi de meo ὑφεστῶσιν, in conjunctivo perfecti. Reisk.

πραγμάτων] Vide ne legendum sit παρατηρημάτων.

XXIII, 2. ποίαν τε λέξιν] Aut delendum prorsus est τε, quod natum videri possit ex initio proximi vocabuli λέξιν, aut leg. potius ποίαν ποτὲ λέξιν: *quamnam tandem*. Reisk. Τε ferri non posse, manifestum est; sed ποτὲ non satis huic loco convenire videtur. Equidem emendandum putavi ποίαν τὴν λέξιν. Sic saepius adhibetur articulus, veluti 20, 8: ταχεῖαν τὴν κρίσιν ἔσχεν. 46, 2: ἀσαφεστέραν ἔχει τὴν δήλωσιν al.

Προικοννήσιος] supra quoque [V, 2. ubi v. not.] diphthongως scriptum, sed unico ν. Apud Herodotum [IV, 13. sqq.] legitur Ἀριστέης Προκοννήσιος aliquoties: apud Suidam Ἀριστέας Προικοννήσιος, ut hic. Sylb. Cf. quos laudat Creuzer. de art. hist. Gr. p. 62. et de Cadmo ib. p. 63. sq. cl. Voss. de hist. Gr. p. 4. 258. 344.

κίας ὁμοίας ἔσχον ἅπαντες ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὰς προαιρέσεις, οἵ τε τὴν Ἰάδα προελόμενοι διάλεκτον, τήν τε τοῖς τότε χρόνοις μάλιστ' ἀνθοῦσαν, καὶ οἱ τὴν ἀρχαίαν Ἀτθίδα, μικράς τινας ἔχουσαν διαφορὰς παρὰ τὴν Ἰάδα. Πάντες γὰρ οὗτοι, καθάπερ ἔφην, περὶ τὴν κυρίαν λέξιν μᾶλλον ἐσπούδασαν ἢ περὶ τὴν τροπικήν, ταύτην δὲ ὥςπερ ἥδυσμα παρελάμβανον. Σύνθεσίν τε ὀνομάτων ὁμοίαν ἅπαντες ἐπετήδευσαν, τὴν ἀφελῆ καὶ ἀνεπιτήδευτον, καὶ οὐδ' ἐν τῷ σχηματίζειν τὰς λέξεις, τὰς νοήσεις ἐξέβησαν ἐπὶ πολὺ τῆς τετριμμένης καὶ κοινῆς καὶ συνήθους ἅπασι διαλέκτου. Τὰς μὲν οὖν ἀναγκαίας ἀρετὰς ἡ λέξις αὐτῶν πάντων ἔχει· καὶ γὰρ καθαρὰ καὶ σαφὴς καὶ σύντομός ἐστιν ἀποχρώντως, σώζουσα τὸν ἴδιον ἑκάστης διαλέκτου χαρακτῆρα· τὰς δ' ἐπιθέτους, ἐξ ὧν μάλιστα διάδηλος ἡ τοῦ ῥήτορος γίνεται δύναμις, οὔτε ἁπάσας οὔτ' εἰς ἄκρον ἡκούσας, ἀλλ' ὀλίγας καὶ ἐπὶ βραχύ, ὕψος λέγω καὶ καλλιῤῥημοσύνην καὶ σεμνολογίαν καὶ μεγαλοπρέπειαν, οὐδὲ δὴ τόνον, οὐδὲ βάρος, οὐδὲ πάθος, διεγείροντα τὸν νοῦν, οὐδὲ τὸ ἐῤῥωμένον καὶ ἐναγώνιον πνεῦμα,

4 865 5

---

3. τήν τε τοῖς τότε] Illud τε poſt articulum τήν rectius expungetur. Sylb. Niſi forte in γε mutandum eſt.

4. ὥςπερ ἥδυσμα] Cf. Ariſtot. Rhet. III, 3. οὐ γὰρ ἡδύσματι χρῆται, ἀλλ' ὡς ἐδέσματι τοῖς ἐπιθέτοις. V. Erneſt. Lex. Gr. Rhett. p. 149. ſq.

τὰς λέξεις] Poſt τὰς λέξεις videtur aliquid deeſſe, e. c. οὐδ' ἐν τῷ ποικίλλειν (vel. πυκνοῦν) τὰς νοήσεις. Reisk. Equidem poſt λέξεις particulam καὶ inſeruerim, ut h. l. diſtributio in figuras τῆς λέξεως καὶ τῆς διανοίας reſpiciatur. Cf. Erneſti l. l. p. 338. ſqq.

5. ἀποχρώντως, σώζουσα] Vulgo ante ἀποχρώντως inciditur. Minus apte. Solent autem Graeci hujusmodi adverbia in fine inciſorum collocare. V. Xenoph. Apol. Socr. 15. ταῦτ' ἀκούσαντες οἱ δικασταὶ ἔτι μᾶλλον ἐθορύβουν εἰκότως. Thuc. II, 36. κτησάμενοι πρὸς οἷς ἐδέξαντο ὅσην ἔχομεν ἀρχὴν οὐκ ἀπόνως, ἡμῖν τοῖς νῦν προςκατέλιπον. IV, 62. Τιμωρία γὰρ οὐκ εὐτυχεῖ δικαίως, ὅτι καὶ ἀδικεῖται. c. 118. περὶ τῶν χρημάτων [τῶν] τοῦ θεοῦ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως τοὺς ἀδικοῦντας ἐξευρήσομεν, ὀρθῶς καὶ δικαίως, τοῖς πατρίοις νόμοις χρώμενοι, ubi itidem adverbia vulgo ad ſqq. trahuntur, cum ad ἐπιμελεῖσθαι pertinere videantur.

καλλιῤῥημοσύνην] Scriptus codex habet καλιῤῥημοσύνην, uno λ. contra morem. Sylb.

διεγείροντα] Aut οὐδὲ πάθος διεγεῖρον in ſingulari leg. aut οὐδὲ πάθη διεγείροντα in plurali. Reisk. Non opus vi-

ἐξ ὧν ἡ καλουμένη γίνεται δεινότης, πλὴν ἑνὸς Ἡροδότου.
6 Οὗτος δὲ κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὀνομάτων καὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν καὶ κατὰ τὴν τῶν σχηματισμῶν ποικιλίαν μακρῷ δή τινι τοὺς ἄλλους ὑπερεβάλετο καὶ παρεσκεύασε τῇ κρατίστῃ ποιήσει τὴν πεζὴν φράσιν ὁμοίαν γενέσθαι, πειθοῦς τε καὶ
866 χαρίτων καὶ τῆς εἰς ἄκρον ἡκούσης ἡδονῆς ἕνεκα· ἀρετάς τε τὰς μεγίστας καὶ λαμπροτάτας ἔξω τῶν ἐναγωνίων οὐδὲν ἐν ταύταις ἐνέλιπεν, εἴτ' οὐκ εὖ πεφυκὼς πρὸς αὐτάς, εἴτε κατὰ λογισμόν τινα ἑκουσίως ὑπεριδών, ὡς οὐχ ἁρμοττουσῶν ἱστορίαις. Οὐδὲ γὰρ δημηγορίαις πολλαῖς ὁ ἀνήρ, οὐδ' ἐναγωνίοις κέχρηται λόγοις, οὐδ' ἐν τῷ παθαίνειν καὶ δεινοποιεῖν τὰ πράγματα τὴν ἀλκὴν ἔχει.

1 XXIV. Τούτῳ δὲ δὴ τῷ ἀνδρὶ Θουκυδίδης ἐπιβαλὼν καὶ τοῖς ἄλλοις, ὧν πρότερον ἐμνήσθην, καὶ συνιδών, ἃς ἕκαστος αὐτῶν ἔσχεν ἀρετάς, ἴδιόν τινα χαρακτῆρα καὶ παρεωραμένον ἅπασι πρῶτος εἰς τὴν ἱστορικὴν πραγματείαν ἐσπούδασεν εἰσαγαγεῖν, ἐπὶ μὲν τῆς ἐκλογῆς τῶν ὀνομάτων τὴν τροπικὴν καὶ γλωττηματικὴν καὶ ἀπηρχαιωμένην καὶ ξέ-

---

detur. Poteſt enim διεγείροντα ad tria, quae praecedunt, verba referri.

6. παρεσκεύασε — γενέσθαι] Cf. de Compoſ. p. 286. 576 ſqq.

ἕνεκα] *quod attinet*. V. Matthiae. Gr. Gr. §. 576. Aſt ad Plat. Phaedr. p. 376.

λαμπροτάτας —] Forte ſic integrandus eſt hic locus, ut ſaltim cohaerens et conſentanea ſecum ſententia exeat: λαμπροτάτας κέκτηται, ἔξω τῶν ἐναγωνίων, ὧν ἔχει οὐδέν, ἀλλ' ἐν ταύταις ἐνέλιπεν. Reisk. Faciliori emendatione reſcripſeris: — ἔξω τῶν ἐναγωνίων ἔχει· ἐν δὲ ταύταις ἐνέλιπεν. Sed ſine codd. ope quomodo auctor dederit vix definiveris. De re cf. Creuzer. de arte hiſt. Gr. p. 166.

XXIV, 1. Τούτῳ δὲ δὴ — διήνεγκε §. 7.] Hic locus iisdem fere verbis repetitur 3, 2, 2. ſqq.

ἴδιόν τινα — εἰς τὴν ἱστ. πρ.] Infra l. l. haec uberius leguntur hoc modo: ἴδιόν τι γένος χαρακτῆρος οὔτε πεζὸν αὐτοτελῶς οὔτ' ἔμμετρον ἀπηρτισμένως, κοινὸν δέ τι καὶ μικτὸν ἐξ ἀμφοῖν ἐργασάμενος εἰς τὴν ἱστ. πρ. Indidem Reisk. pro ἀγαγεῖν ſcripſit εἰσαγαγεῖν.

νην λέξιν προελόμενος ἀντὶ τῆς κοινῆς καὶ συνήθους τοῖς κατ' αὐτὸν ἀνθρώποις, ἐπὶ δὲ τῆς συνθέσεως τῶν τ' ἐλαττόνων 867 καὶ τῶν μειζόνων μορίων τὴν ἀξιωματικὴν καὶ αὐστηρὰν καὶ στιβαρὰν καὶ βεβηκυῖαν καὶ τραχύνουσαν ταῖς τῶν γραμμάτων ἀντιτυπίαις τὰς ἀκοὰς ἀντὶ τῆς λιγυρᾶς καὶ μαλακῆς καὶ συνεξεσμένης καὶ μηδὲν ἐχούσης ἀντίτυπον, ἐπὶ δὲ τῶν σχηματισμῶν, ἐν οἷς μάλιστα ἐβουλήθη διενεγκεῖν τῶν πρὸ αὐτοῦ, πλείστην εἰςενεγκάμενος σπουδήν. Διετέλεσέ γέ τοι τὸν ἑπτακαιεικοσαετῆ χρόνον τοῦ πολέμου ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τῆς τελευτῆς τὰς ὀκτὼ βίβλους, ἃς μόνας κατέλιπε, στρέφων ἄνω καὶ κάτω καὶ καθ' ἓν ἕκαστον τῶν τῆς φράσεως μορίων ῥινῶν καὶ τορεύων, καὶ τοτὲ μὲν λόγον ἐξ ὀνόματος ποιῶν, τοτὲ δ' εἰς ὄνομα συνάγων τὸν λόγον, καὶ νῦν μὲν τὸ ῥηματικὸν ὀνοματικῶς ἐκφέρων, αὖθις δὲ τοὔνομα ῥῆμα ποιῶν καὶ αὐτῶν γε τούτων ἀναστρέφων τὰς χρήσεις, ἵνα τὸ μὲν ὀνοματικὸν προςηγορικὸν γένηται, τὸ δὲ προςηγορικὸν ὀνοματικῶς λέγηται, καὶ τὰ μὲν παθητικὰ ῥήματα δραστήρια, τὰ δὲ δραστήρια παθητικά, πληθυντικῶν τε καὶ ἑνικῶν ἐναλλάτ- 868 των τὰς φύσεις καὶ ἀντικατηγορῶν ταῦτα ἀλλήλων, θηλυκά

2

προελόμενος] Infra *παραλαμβάνων πολλάκις*.

κατ' αὐτόν] Infra *καθ' ἑαυτόν*. Quare vide, ne hic quoque *καθ' αὑτὸν* fcriptum fuerit.

ἐπὶ δὲ τῆς συνθέσεως — ἀντίτυπον] Haec omnia, haud dubie librariorum culpa, infra omiffa funt.

πρὸ αὐτοῦ] Ita pro vulg. *πρὸ αὑτοῦ* hic et infra exhibui.

σπουδήν] Infra *πραγματείαν*.

2. *Διετέλεσε — τορεύων καὶ*] Haec quoque infra omiffa funt, fortaffe auctore volente. Caeterum rhetorem Thucydidi fcribenti adftitiffe crediderís. Quis tam putida diligentia elatioris fpiritus fcriptorem ufum effe fibi perfuadeat?

ὀνοματικῶς] Sic edidi pro *ὀνομαστικῶς*, et mox *ὀνοματικόν* et *ὀνοματικῶς*. V. ad III, 2, 3.

ἵνα — γένηται] Infra *ἵνα τὸ μὲν ὀνοματικὸν ῥηματικόν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ὀνοματικὸν λέγηται*. V. ibi annot.

τὰ δὲ δραστήρια παθητικά] Repete *ποιῶν*.

ἐναλλάττων] Infra *ἀλλάττων*, praepofitione a praegreffo v. abforpta.

ἀντικατηγορῶν] Scriptus codex habet *ἐγκατηγορῶν*: parum convenienter. Sylb.

ταῦτα ἀλλήλων] Infra *ταῦτ' ἀλλήλων*.

τ' ἀρσενικοῖς καὶ ἀρσενικὰ θηλυκοῖς καὶ οὐδέτερα τούτων τισὶ συνάπτων, ἐξ ὧν ἡ κατὰ φύσιν ἀκολουθία πλανᾶται, τὰς δὲ τῶν ὀνοματικῶν ἢ μετοχικῶν πτώσεις ποτὲ μὲν πρὸς τὸ σημαινόμενον ἀπὸ τοῦ σημαίνοντος ἀποστρέφων, ποτὲ δὲ πρὸς τὸ σημαῖνον ἀπὸ τοῦ σημαινομένου, ἐν δὲ τοῖς συνδετικοῖς καὶ τοῖς προθετικοῖς μορίοις καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς διαρθροῦσι τὰς τῶν ὀνομάτων δυνάμεις ποιητοῦ τρόπον ἐνεξουσιάζων.
3 Πλεῖστα δ' ἄν τις εὕροι παρ' αὐτῷ σχήματα προσώπων τ' ἀποστροφαῖς καὶ χρόνων ἐναλλαγαῖς καὶ τοπικῶν σημειώσεων μεταφοραῖς ἐξηλλαγμένα τῶν συνήθων καὶ σολοικισμῶν λαμβάνοντα φαντασίας· ὁπόσα τε γίγνεται πράγματα ἀντὶ σωμάτων ἢ σώματα ἀντὶ πραγμάτων· καὶ ἐφ' ὧν ἐνθυμημάτων αἱ μεταξὺ παρεμπτώσεις πολλαὶ γινόμεναι διὰ πολλοῦ
869 τὴν ἀκολουθίαν κομίζονται· τά τε σκολιὰ καὶ πολύπλοκα
4 καὶ δυσεξέλικτα καὶ τὰ ἄλλα τὰ συγγενῆ τούτοις. Εὕροι δ' ἄν τις οὐκ ὀλίγα καὶ τῶν θεατρικῶν σχημάτων κείμενα παρ' αὐτῷ, τὰς παρισώσεις λέγω καὶ παρονομασίας καὶ ἀντιθέ-

---

καὶ ἀρσενικά] Corrupte infra καὶ ἄῤῥενα.

τὰς δὲ τῶν ὀνοματικῶν] Infra, eliſo articulo, quo hic aegre careas, τὰς δ' ὀνοματικῶν.

ποτὲ μὲν — ποτὲ δέ] Infra τοτὲ μὲν — τοτὲ δέ.

ὀνομάτων] Corrupte infra νοημάτων. Cur utroque loco ῥημάτων leg. eſſe cenſeat Reisk. non aſſequor, cum ὀνόματα hic latiori ſignificatu accipi queant.

3. τοπικῶν] Sic etiam infra, nec tamen dubitó, quin legendum ſit τροπικῶν.

μεταφοραῖς] Hoc, quod infra legitur, hic pro διαφοραῖς repoſuit Reisk.

τῶν συνήθων] Haec, haud dubie librariorum lapſu, infra omiſſa ſunt.

φαντασίας] Infra φαντασίαν.

ὁπόσα τε γίγνεται] Infra ἀποστέγειν ἢ τά. Mox ib. τά ante σώματα intruſum.

ἐνθυμημάτων] Infra additur τε καὶ νοημάτων.

διὰ πολλοῦ] Infra διὰ μακροῦ, quod fortaſſe verum eſt.

τά τε σκολιά —] Repete πλεῖστα ἄν τις εὕροι.

δυσεξέλικτα] Δυσέλικτα in cod. Bodl. vitioſe ut puto, cum et antea [infra III, 2, 4.] habuerimus δυσεξέλικτα. Sylb.

4. λέγω] Infra additur καὶ παρομοιώσεις.

σεις, ἐν αἷς ἐπλεόνασε Γοργίας ὁ Λεοντῖνος καὶ οἱ περὶ Πῶλον καὶ Λικύμνιον καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν κατ' αὐτὸν ἀκμασάντων. Ἐκδηλότατα δ' αὐτοῦ καὶ χαρακτηρικώτατά ἐστι 5 τό τε πειρᾶσθαι δι' ἐλαχίστων ὀνομάτων πλεῖστα σημαίνειν πράγματα καὶ πολλὰ συντιθέναι νοήματα εἰς ἓν καὶ ἔτι προςδεχόμενόν τι τὸν ἀκροατὴν ἀκούσεσθαι καταλιπεῖν, ὑφ' ὧν ἀσαφὲς γίνεται τὸ βραχύ. Ἵνα δὲ συνελὼν εἴπω, τέτταρα 6 μέν ἐστιν ὥςπερ ὄργανα τῆς Θουκυδίδου λέξεως· τὸ ποιητικὸν τῶν ὀνομάτων, τὸ πολυειδὲς τῶν σχημάτων, τὸ τραχὺ τῆς ἁρμονίας, τὸ τάχος τῆς σημασίας. Χρώματα δ' αὐτῆς τό τε στρυφνὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ πικρὸν καὶ τὸ αὐ- 870 στηρὸν καὶ τὸ ἐμβριθὲς καὶ τὸ δεινὸν καὶ τὸ φοβερόν, ὑπὲρ ἅπαντα δὲ ταῦτα τὸ παθητικόν. Τοιοῦτος μὲν δή τίς ἐστιν 7 ὁ Θουκυδίδης κατὰ τὸν τῆς λέξεως χαρακτῆρα, ᾧ παρὰ τοὺς ἄλλους διήνεγκεν. Ὅταν μὲν οὖν ἥ τε προαίρεσις αὐτοῦ καὶ ἡ δύναμις συνεκδράμῃ, τέλεια γίνεται κατορθώματα καὶ δαιμόνια· ὅταν δ' ἐλλείπῃ τὸ τῆς δυνάμεως, οὐ παραμείναντος μέχρι πάντων τοῦ τόνου, διὰ τὸ τάχος τῆς ἀπαγγελίας ἀσα-

---

κατ' αὐτόν] Significat Thucydidem.

5. χαρακτηρικώτατα] Rectius χαρακτηριστικώτατα ut fupra [infra III, 2, 6.] Sed et alibi tamen χαρακτηρικώτατα legitur perfaepe. Sylb. V. ind.

καταλιπεῖν] Rectius infra καταλείπειν.

6. τὸ τάχος] Hic pofuit pro βραχύτης καὶ ὀλιγότης. Pro σχημάτων autem [ut pro σημασίας vulgo legitur] aut ῥημάτων malim aut τῆς ἐξεργασίας aut τῆς ἀπαγγελίας. Reisk. Pro σχημάτων congruentius legemus τῆς σημασίας ut fupra [infra III, 2.] quomodo etiam paulo poft [§. 7.] hic fequitur τὸ τάχος τῆς ἀπαγγελίας, *enunciationis celeritas*. Sylb. Σημασίας recepi; de τάχος v. Ind.

καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ πικρόν] Infra mutato ordine καὶ τὸ πικρὸν καὶ τὸ πυκνόν.

7. τοιοῦτος] Infra τοιουτοσί.

περὶ τοὺς ἄλλους] Pro περί rectius legemus παρά, ut fupra p. 793. v. 11. et p. 864. v. 12. Sylb. Dedi παρά τ. α. Reisk. Cf. 3, 1. Matthiae Gr. Gr. §. 588. p. 864. De confufione harum praepofitionum v. Schaefer. Melett. crit. p. 25. var. lect. Thuc. IV, 8. VI, 46. et Xenoph. Hellen. IV, 5, 5.

τοῦ τόνου, διὰ —] Vulgo comma poft τόνου deeft et poft ἀπαγγελίας inciditur.

φής τε ἡ λέξις γίνεται καὶ ἄλλας τινὰς ἐπιφέρει κῆρας οὐκ εὐπρεπεῖς. Τὸ γὰρ ἐν ᾧ δεῖ τόπῳ τὰ ξένα καὶ πεποιημένα λέγεσθαι καὶ μέχρι πόσου προελθόντα πεπαῦσθαι, καλὰ καὶ ἀναγκαῖα θεωρήματα ἐν πᾶσιν ὄντα τοῖς ἔργοις, οὐ διὰ πάσης τῆς ἱστορίας φυλάττει.

1 XXV. Προειρημένων δὲ τούτων κεφαλαιωδῶς, ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν ὥρα τρέπεσθαι. Ποιήσομαι δ' οὐ χωρὶς ὑπὲρ ἑκάστης ἰδέας τὸν λόγον, ὑποτάττων αὐταῖς τὴν 871 Θουκυδίδου λέξιν, ἀλλὰ κατὰ περιοχάς τινας καὶ τόπους, μέρη λαμβάνων τῆς τε διηγήσεώς τε καὶ τῶν ῥητορειῶν καὶ παρατιθεὶς τοῖς τε πραγματικοῖς καὶ τοῖς λεκτικοῖς κατορθώμασιν ἢ ἁμαρτήμασι τὰς αἰτίας, δι' ἃς τοιαῦτά ἐστι, δεηθείς σου πάλιν καὶ τῶν ἄλλων φιλολόγων, τῶν ἐντευξομένων τῇ γραφῇ, τὸ βούλημά μου τῆς ὑποθέσεως, ἧς προήρημαι, σκοπεῖν, ὅτι χαρακτῆρός ἐστι δήλωσις, ἅπαντα περιειληφυῖα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ καὶ δεόμενα λόγου, σκοπὸν ἔχουσα τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν τῶν βουλησομένων μιμεῖσθαι 2 τὸν ἄνδρα. Ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν τοῦ προοιμίου προθέσει χρη-

---

τόπῳ] Τρόπῳ agnoſcit etiam Dudithii verſio. Si quis malit τόπῳ per me licet. Sylb. Ego τόπῳ praetuli. Reisk. Merito.

XXV, 1. αὐταῖς] Leg. puto εὐθύς. Cf. 28, 1. ὀλίγα παρέξομαι δείγματα, παρατιθεὶς εὐθὺς τὰς αἰτίας. Nihil harum vocum confuſione frequentius. Sic Plat. Legg. V. p. 730. c. pro εὐθύς Monac. αὐτός habet, et Xenoph. Hellen. IV, 1, 15. 5, 16. pro αὐτῶν priori loco marg. L. poſteriori marg. L. et Steph. εὐθύς exhibent: non male. Ib. V, 2, 29. ob vicinum αὐτός eliſum eſt εὐθύς, quod commode praebent L. Steph. Contra II, 4, 10. αὐτοῖς, ut e praegreſſo εὐθύς natum, delendum arbitror cum Leuncl. et Steph. Thuc. III, 56: μετάνοιά τις εὐθὺς ἦν αὐτοῖς. C. et H. αὐτοῖς omittunt, Reg. (G.) ἦν αὐτοῖς εὐθύς habent, contra Valla et I. εὐθύς non agnoſcunt, quod ſi abeſſet, nemo deſideraret. An Dionyſius legerit ex II, 17, 2. non colligi poteſt. Suſpectum eſt etiam IV, 54. εὐθύς ante αὐτούς, quorum hoc omittunt D. I. illud ſ. l. tantum habet G. nec Valla expreſſit. Cf. Haack. ad VIII, 7. 100.

τῇ γραφῇ] Τῇ γραφῇ ταύτῃ in cod. Bodl. Hudſ. Haud dubie ex interpretatione. Nam οὗτος ſexcenties eo, quo hic, modo reticetur.

αὐτῶν τῶν] Malim τῶν ſimplex. Reisk. Male.

σάμενος, ὅτι μέγιστος ἐγένετο τῶν πρὸ αὐτοῦ πολέμων ὁ Πελοποννησιακός, κατὰ λέξιν οὕτω γράφει· „Τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ τὰ ἔτι παλαιότερα σαφῶς μὲν εὑρεῖν διὰ χρόνου πλῆθος ἀδύνατον ἦν, ἐκ δὲ τεκμηρίων, ὧν ἐπὶ μακρότατον σκοποῦντί μοι πιστεῦσαι ξυμβαίνει οὐ μεγάλα νομίζω γενέσθαι οὔτε κατὰ τοὺς πολέμους οὔτε ἐς τὰ ἄλλα. Φαίνεται γὰρ 3 ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη, ἀλλὰ 872 μεταναστάσεις τε οὖσαι τὰ πρότερα καὶ ῥᾳδίως ἕκαστοι τὴν ἑαυτῶν ἀπολείποντες, βιαζόμενοι ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων.

πρὸ αὐτοῦ] sc. τοῦδε τοῦ πολέμου, ut I, 10, 3. ubi v. annot. Adde Dionys. Archaeol. IX, 13. p. 1771. 13: αὕτη μεγίστη λέγεται τῶν πρὸ αὐτῆς γενέσθαι Ῥωμαίοις μάχη.

2. τὰ γὰρ πρὸ αὐτῶν — ἐς τὰ ἄλλα] V. 20, 3. ibique annot.

3. φαίνεται] Quamquam φαίνεσθαι subinde idem valet, quod δοκεῖν, veluti Xenoph. Oecon. X, 2. Aristoph. Acharn. 44. Plut. 1040. Plat. Legg. X. p. 860. c. (non igitur omnino vera sunt, quae tradit Gedik. ad Plat. Menon. p. 14.) recte tamen statuit Wolf. ad Demosth. Lept. p. 259. hoc verbum, ubi cum participio jungatur, significare *palam*, *compertum*, *notum esse*. Cf. Thuc. I, 10. 11. 13. 14. 138. VI, 2. (et cum adjectivo I, 102. 122. IV, 27. 62. cum substantivo I, 32.) Demosth. Lept. 4. 116. Xenoph. Hellen. VII, 1, 35. (24.) ibique Morus; id. in ind. ad Isocr. Paneg. s. v. ὄπτεσθαι, Fischer ind. ad Aesch. s. v.

καλουμένη — οἰκουμένη] Schol. τὸ σχῆμα τοῦ ὁμοιοκαταλήκτου Γοργίειον καλεῖται. Talia apud optimos quosque scriptores reperiuntur, nec semper quaesita sunt. Sic φιλήματα — ὑποδήματα Xenoph. Sympos. V, 9. γνώμη — ῥώμη Oecon. XXI, 8. χρημάτων καὶ κτημάτων Plat. Legg. V. p. 729. a. φήμη — μνήμη Isocr. Paneg. 50. Ejusdem generis plura notavit Spohn ib. 20. p. 89. Non audiam Dionysium Jud. de Demosth. p. 1056. ea damnantem. Caeterum quod hic scriptor significat, Graeciae antiquitus non unum idemque nomen fuisse; id copiosius pertractat c. 3. Cf. Herod. I, 1. II, 56.

ἀλλὰ μεταναστάσεις τε οὖσαι] Repete φαίνονται. Sic et Latini, veluti Horat. Carm. III, 4, 49. sqq. Virg. Aen. X, 652. sq. Μεταναστάσεις Schol. non satis accurate interpretari videtur μετοικήσεις. Nam μετανίστασθαι eos dici puto, qui sedibus expulsi in alias regiones commigrant.

ἕκαστος] Dedi e Thucydidis I, 2. ἕκαστοι, in quo codices omnes consentiunt. Reisk.

βιαζόμενοι] Hoc verbum et activa et passiva potestate usurpari, ut Plat. Legg. IX. p. 874. c., notum est. Obiter moneo Thuc. IV, 10: ἀξιῶ ὑμᾶς Ἀθηναίους ὄντας καὶ ἐπισταμένους ἐμπειρίᾳ τὴν ναυτικὴν ἐπ' ἄλλους ἀπόβασιν (ὅτι εἴ τις ὑπομένοι καὶ μὴ φόβῳ ῥοθίου καὶ νεῶν δεινότητος κατάπλου ὑποχωροίη οὐκ

Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες, οὐδὲ γῆν φυτεύοντες, [ἄδηλον ὄν, ὁπότε τις ἐπελθὼν, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο.] * * * * * * * *

ἄν ποτε βιάζοιτο) parentheseos signa tollenda et locum sic interpretandum esse, ut, trita ratione, ἐπισταμένους τὴν ἀπόβασιν, ὅτι βιάζοιτο dictum esse statuatur pro ἐπισταμένους, ὅτι ἡ ἀπόβασις βιάζοιτο. Quod neminem dum vidisse miror.

ὑπό τινων ἀεὶ πλειόνων] „Edit. Aldin. Dionysii H. de Comp. V. p. 326. Schaefer. hanc scripturam habet: ὑπὸ τῶν ἀεὶ πλ quam cum Schaefero ad h. l. praefero. Nam ita Noster solet scribere, ut I, 11. 22. 97. II, 43." Goeller. in Actt. Philol. Monac. T. II. Fasc. II. p. 205. Equidem tanto codicum omnium consensu vulgatum tuear, cum de re incerta sit sermo. Non dissimilis est locus II, 79: ἐδόκει δὲ καὶ προςχωρήσειν ἡ πόλις ὑπό τινων ἔνδοθεν πρασσόντων.

ἐμπορίας] Scriptus codex habet ἐμπειρίας: minus apte; ἐμπορίας legitur non tantum in vulg. editionibus Thucydidis, sed etiam supra p. 164. [de Comp. p. 326.] et p. 797. v. 7. [III, 7.] et p. 805. v. 11. [III, 15, 2.]. Sylb.

ἐπιμιγνύντες] Activum pro medio positum esse notant Schol. et Dionys. III, 7. Cf. Thuc. I, 13. Matthiae. Gr. Gr. §. 496. 5. Poppo l. l. p. 75.

ὅσον ἀποζῆν] V. III, 49: ἡ μὲν ἔφθασε τοσοῦτον, ὅσον Πάχητα ἀνεγνωκέναι τὸ ψήφισμα καὶ μέλλειν δράσειν τὰ δεδογμένα. Cf. Matthiae. Gr. Gr. § 545. p. 784. Schaefer. ad L. Bos. p. 607. Ἀποζῆν non puto esse εὐτελῶς ζῆν, ut Schol. aliique interpretantur, sed *vitam inde sustentare*, *davon leben*.

οὐδὲ γῆν φυτεύοντες] Bene Schol.: ἀλλὰ (μόνον ex Aug. addiderim.) σπείροντες.

φυτεύοντες] Thucydidis verba, quae sententiae explendae desunt, facile potuissent e vulgatis libris addi. Sed quia non constat, quousque locum citarit Dionysius, et qua phrasi planiore Thucydidis mentem expresserit, ideo manca haec relinquere malui. In sequenti autem loco ex Thucydide addenda putavi sine quibus Dionysiana non potuissent intelligi; ea scilicet quae his signis [ ] inclusa sunt. Quae vero mox iisdem signis inclusa sunt, οὖν et αὐτῶν a vulgatis Thucydidis exemplaribus absunt. Sylb.

ἄδηλον ὄν — ἀπανίσταντο] Ut locus intelligi possit, haec e Thucydidis exemplaribus addidi. Nec plura videtur Rhetor

[τῶν δὲ Λακεδαιμονίων οὐκέτι ὀξέως ἐπεκθεῖν, ᾗ προςπίπτοιεν, δυναμένων, γνόντες αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη ὄντας τῷ ἀμύνασθαι καὶ αὐτοὶ τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες, πολλαπλάσιοι φαινόμενοι, καὶ ξυνει- 4

---

exſcripſiſſe. V. de Comp. p. 326. Ipſius tamen cenſura hujus loci periit, non magno litterarum detrimento.

ἄδηλον ὂν] V. Viger. p. 330. Matthiae Gr. Gr. §. 564. p. 822.

ἄδηλον ὄν, ὁπότε —] V. VIII, 96: ἄδηλον ὄν, ὁπότε σφίσιν αὐτοῖς ξυῤῥάξουσι. Pindar. Ol. II, 60: (οὐ) κέκριται — ἡσύχιμον ἁμέραν ὁπότε, παῖδ' ἁλίου, Ἀτειρεῖ σὺν ἀγαθῷ τελευτάσομεν. in quo loco, monente Thierſchio in Actis Philol. Monac. T. I. Faſc. 2. p. 207. duplex conſtructio in unam conflata eſt: ὁπότε τελευτάσομεν et εἰ συν ἀγαθῷ τελευτάσομεν. Eadem eſt Thucydideorum ratio locorum, niſi quod in his pro affirmativa ὁπότε negativam exſpectaveris, ſi e noſtrae linguae legibus rem judices. Secus in tali orationis conformatione Graeci loquuntur. Cf. Thuc. II, 53: ἄδηλον νομίζων, εἰ πρὶν ἐπ' αὐτὸ ἐλθεῖν διαφθαρήσεται. Lyſ. de caede Eratoſth. p. 45: τί γὰρ ᾔδειν, εἴ τι κἀκεῖνος εἶχε σιδήριον. Nec diſſimile eſt Lyſ. c. Agor. p. 501: ὑπολαμβάνειν (occurrere interrogando) χρή, εἰ Ἄνυτος αὐτῷ ἐγένετο αἴτιος μὴ ἀποθανεῖν, ubi cum homo ab Anyto ſervatus eſſe ſumatur, itidem εἰ μή e noſtra dicendi ratione exſpectes. Caeterum h. l. articulum τοῦ, quem, ſuadente Marklando, Reiskius ante αἴτιος intruſit, omiſi. Qui etſi p. 500: τοῦ μὴ ἀποθανεῖν Ἄνυτος ἐγένετο αὐτῷ αἴτιος recte ponitur, hic tamen commode poteſt abeſſe. V. Thuc. I, 74: (Θεμιστοκλῆς) αἰτιώτατος ἐν τῷ στενῷ ναυμαχῆσαι ἐγένετο. Xenoph. Hellen. VII, 5, 17: αἴτιοι ἐγένοντο σωθῆναι πάντα τὰ ἔξω τοῖς Μαντινεῦσιν. Ib. VII, 4, 19: αἴτιος ἐδόκει εἶναι συνάψαι τὴν μάχην, ubi ſine cauſa Schneiderus articulum interpoſuit. V. Matthiae. Gr. Gr. §. 541. p. 780. Schaefer. Melett. crit. p. 25.

καὶ ἀτειχίστων] Καί h. l. eſt *etiam*, *praeterea*, atque refertur ad ea, quae ante ſcriptor dixit in cauſa fuiſſe, ut facile veteres Graeci ſedibus ſuis ceſſerint.

τῆς καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς] Eodem fere ſenſu dicitur τὰ καθ' ἡμέραν. V. Iſocr. Paneg. 44. ibique Spohn. Ad ἀναγκαίου. Schol. Ἀττικῶς ἀντὶ τοῦ ἀναγκαίας. Cf. Gottleber. ad h. l. Matth. Gr. Gr. §. 118. n. 3. Aſt. ad Legg. T. II. p. 147. Porſoni Adverſ. p. 261.

4. Τῶν δὲ Λακεδαιμονίων — τῇ γνώμῃ] Haec ex Thuc. IV, 34. addidit Sylb.

τῇ τε ὄψει τοῦ θαρσεῖν τὸ πλεῖστον εἰληφότες] VI. 31. τῇ ὄψει ἀνεθάρσουν. VI, 49. τῇ γνώμῃ ἀναθαρσοῦντας ἀνθρώπους καὶ τῇ ὄψει, καταφρονεῖν μᾶλλον. ubi male vulgo non poſt ὄψει, ſed poſt ἀνθρώπους inciditur.

θισμένοι μᾶλλον μηκέτι δεινοὺς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνε-
873 σθαι (ὅτι οὐκ εὐθὺς ἄξια τῆς προςδοκίας ἐπεπόνθεσαν) ὥς-
περ ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον, τῇ γνώμῃ] δεδουλωμένοι, ὡς
ἐπὶ Λακεδαιμονίους — καταφρονήσαντες οὖν αὐτῶν καὶ ἐμ-
5 βοήσαντες, ἀθρόοι ὥρμησαν ἐπ' αὐτούς." Ἦν δὲ ἡ περιοχὴ
ὠφελίμη κατεσκευάσθαι μὴ τοῦτον ὑπ' αὐτοῦ τὸν τρόπον,
ἀλλὰ κοινότερον μᾶλλον καὶ ὠφελιμώτερον, τοῦ τελευταίου
μορίου τῷ πρώτῳ προςτεθέντος, τῶν δὲ διὰ μέσου τὴν μετὰ
ταῦτα χώραν λαβόντων. Ἀγκυλωτέρα μὲν οὐκ ἡ φράσις
οὕτω σχηματισθεῖσα γέγονε καὶ δεινοτέρα, σαφεστέρα δὲ
καὶ ἡδίων ἐκείνως ἂν κατασκευασθεῖσα· „Τῶν δὲ Λακεδαι-
μονίων οὐκέτι ἀπελθεῖν ἢ προςπίπτειν δυναμένων, γνόντες

ὥςπερ ὅτε —] Haec jungenda ſunt praegreſſo ὁμοίως.

ἀπέβαινον] Imo vero ἐπέβαινον, *invadebant, procedebant adverſus eos, utpote Lacedaemonios.* Patet ex inſequentibus ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους, ubi tacite ſubauditur ἐπιβαίνοντες. Et nullus dubitavi ſic corrigere. Reisk. Argumento, quod affert, nihil tribuo, cum non perſpiciatur, cur ad ὡς ἐπὶ Λακ. non eodem jure ἀποβαίνοντες repeti queat. Neque vero urgenda ſunt verba ὅτε πρῶτον, quae hic non valent *cum primo*, ſed *cum primum*.

τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι] Plat. Menex. p. 240: αἱ γνῶμαι δεδουλωμέναι ἁπάντων ἀνθρώπων ἦσαν. Legg. VIII. p. 839. c: φαμὲν καθιερωθὲν τοῦτο ἱκανῶς τὸ νόμιμον πᾶσαν ψυχὴν δουλώσεσθαι καὶ παντάπασι μετὰ φόβου ποιήσειν πείθεσθαι τοῖς τεθεῖσι νόμοις.

οὖν αὐτῶν] Haec apud Thucydidem non leguntur.

5. ὠφελιμώτερον] Num ἀφελέστερον. Reisk. Non opus. Poſſit quidem ὠφελιμώτερον ex praegreſſo ὠφελίμη ortum videri. Verum neque ejusdem vocis repetitio, cujus ſimiles apud optimos quosque ſcriptores reperiuntur, offendere debet, neque ſenſu illud vocabulum caret. Eſt enim τρόπος ὠφελιμώτερος *ratio ad uſum dicendi accommodatior.*

ἀπελθεῖν ἢ προςπίπτειν] Suſpicatur Duckerus ad Thucydidem p. 260. de ἐπελθεῖν. Recte vero, ſi certum eſt, Dionyſium in ſuo codice idem habuiſſe, atque nos hodie habemus in noſtris h. l. Verum non eſt improbabile, eum legiſſe ἀπελθεῖν ἢ προςπίπτειν, non ἐπεκθεῖν ἢ προςπίπτοιεν. Reisk. Fieri quidem poteſt, ut Dionyſius in exemplari ſuo corruptam ſcripturam invenerit: nam veram eſſe eam, quam Thucydidis codd. praeſtant, demonſtratione non eget: ſed in tanta Noſtri librorum depravatione equidem non dubito, quin emendandum ſit ἐπελθεῖν ἢ προςπίπτοιεν. Ἀπελθεῖν et ἐπελθεῖν, ἢ

αὐτοὺς οἱ ψιλοὶ βραδυτέρους ἤδη, συστραφέντες καὶ ἐμβοήσαντες ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς ἀθρόοι, ἔκ τε τῆς ὄψεως τὸ θαῤῥεῖν προςειληφότες, ὅτι πολλαπλάσιοι ἦσαν, καὶ ἐκ τοῦ μηκέτι δεινοὺς αὐτοὺς ὁμοίως σφίσι φαίνεσθαι καταφρονήσαντες, ἐπειδὴ οὐκ εὐθὺς ἄξια τῆς προςδοκίας ἐπεπόνθεσαν, ἣν ἔσχον ὑπόληψιν, ὅτε πρῶτον ἀπέβαινον τῇ γνώμῃ δεδουλωμένοι, ὡς ἐπὶ Λακεδαιμονίους. 874

XXVI. Ὑπεξαιρουμένης δὲ τῆς περιγραφῆς πάσης, τἄλλα πάντα ὠνόμασταί τε τοῖς προςφυεστάτοις ὀνόμασι καὶ περιείληπται τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις σχήμασι, ἀρετῆς τ' οὐδεμιᾶς, ὡς εἰπεῖν, οὔτε λεκτικῆς οὔτε πραγματικῆς, ἐνδεῶς ἔσχηκεν, ἃς οὐδὲν δέομαι πάλιν ἐξαριθμεῖσθαι. Ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ βίβλῳ τὴν ἐσχάτην ναυμαχίαν Ἀθηναίων καὶ Συρακουσίων ἀφηγούμενος οὕτως ὠνόμακέ τε καὶ ἐσχημάτικε τὰ πραχθέντα· „Ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ Μένανδρος καὶ Εὐθύδημος — οὗτοι γὰρ ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων στρατη- 1 2

---

et ἤ, quam facile confundi potuerint sponte patet. Facile quoque προςπίπτοιεν in προςπίπτειν abire poterat. Sic Lys. *Δήμου καταλ. ἀπολ.* p. 762: *ἐκ τούτων γὰρ ἂν μάλιστα χρηματίζειν*, ubi Reisk. οἴδασι vel εἰώθασι vel πεφύκασι excidisse putabat, leg. est χρηματίζοιεν. Caeterum ante ἐπελθεῖν videtur excidisse ὀξέως, quod apud Thuc. h. l. legitur, vel ejusdem potestatis verbum, sicuti ὄντας post ἤδη. *Τῷ ἀμύνασθαι* ipse forsitan omisit Dionysius.

ἣν ἔσχον ὑπόληψιν] Ὑπόληψιν videtur delendum. Nam ἣν non ad ὑπόληψιν redit, sed ad praemissum προςδοκίας. Reisk. Ὑπόληψιν pro interpretamento exquisitius est, quam ut ejicere audeam; fortasse pro ἣν leg. est ἧς: *cujus exspectationis opinionem conceperant*, i. e. *quam animis informarant.* Si vera sit vulgaris lectio, subaudiendum est tale quid: *se gravem experturos hostem;* quod ex ἄξια τῆς προςδοκίας ἐπεπόνθεσαν sumendum.

ἀπέβαινον] Iterum ἐπέβαινον ajo leg. esse, non ἀπέβαινον, ut in vulgatis legitur. Reisk. Hic, ut supra, ἀπέβαινον revocavi.

XXVI, 1. ἃς —] Ita loquitur ac si in praegressis dixisset ἀρετὰς πάσας ἔχει. Cf. Schaefer. ad l. de Compos. p. 11. sq. Eadem ratione Romani utuntur, veluti Liv. XXII, 57: *scriba pontificis, quos nunc minores pontifices adpellant.*

2. Ὁ δὲ Δημοσθένης —] Locus Thucydidis legitur libro 7. a fine capitis 69. ad initium capitis 72. Reisk.

Εὐθύδημος] Thucydidis exemplaria habent Εὔδημος. Sylb. Hudsonus et secundum eum Duckerus operam dede-

γοὶ ἐπέβησαν — ἄραντες ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν στρατοπέδου εὐθὺς ἔπλεον πρὸς τὸ ζεῦγμα τοῦ λιμένος καὶ τὸν παραλειφθέντα
3 διέκπλουν, βουλόμενοι βιάσασθαι ἐς τὸ ἔξω. Προεξαναγό-
875 μενοι δὲ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ναυσὶ παραπλησίαις τὸν ἀριθμὸν καὶ πρότερον, κατά τε τὸν ἔκπλουν μέρει αὐτῶν ἐφύλασσον καὶ κατὰ τὸν ἄλλον κύκλῳ λιμένα, ὅπως πανταχόθεν ἅμα προςπίπτοιεν τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ὁ πεζὸς αὐτοῖς ἅμα παρεβοήθει, ᾗπερ καὶ αἱ νῆες κατίσχοιεν. Ἦρχον δὲ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς Συρακουσίοις — Σικανὸς μὲν καὶ Ἀγάθαρχος κέρας ἑκάτερος τοῦ παντὸς ἔχων, Πυθὴν δὲ
4 καὶ οἱ Κορίνθιοι τὸ μέσον. Ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι

---

runt, ut nunc quoque in Thucydide legatur nomen Euthydemi. Reisk.

τοῦ λιμένος· καὶ τὸν παραλειφθέντα διέκπλουν βουλ. β. εἰς τ. ε.] *Καί* videtur delendum aut cum *κατά* mutandum. Reisk. Consulere debebat Duckerum, quem recte sequitur Haackius. Idem ego feci.

παραλειφθέντα] Apud Thucyd. *καταλειφθέντα.* Dudithius legit *καταληφθέντα, occupatum.* Sylb. Sic etiam Valla et cod. Mosq. Sed verum est, quod Thucydidi reddidit Haackius, *παραλειφθέντα*, ut Noster etiam habet.

5. *προεξαναγόμενοι*] Apud Thuc. legi *προεξαγαγόμενοι* annotavit Sylburg. quod quamquam e codd. nil varietatis enotatum est, tamen non verum puto. Nam recte quidem *προεξάγειν* de peditatu dicitur VII, 6. §7. VIII, 28. non item *προεξάγεσθαι* de navibus. Quare genuinum servasse puto Dionysium, idemque visum esse gaudeo Duckero et Jacobsio, qui in Attica sic edidit.

καὶ πρότερον] Respicitur c. 52.

παρεβοήθει] In Duckerana est *παραβοηθῇ.* Reisk. Ita in omnibus edd., haud dubie recte; nec morandi sunt codd. ii, qui optativum exhibent, quem aliquis ob praegressum *προςπίπτοιεν* substituit. Cf. III, 22: *παρανίσχον — φρυκτοὺς — ὅπως ἀσαφῆ τὰ σημεῖα τῆς φρυκτωρίας τοῖς πολεμίοις ᾖ καὶ μὴ βοηθοῖεν.* VI, 96: *λογάδας τῶν ὁπλιτῶν ἐξέκριναν —, ὅπως τῶν τε Ἐπιπολῶν εἴησαν φύλακες καί, ἢν ἐς ἄλλο τι δέῃ, ταχὺ ξυνεστῶτες παραγίγνωνται.*

Σικανός] Scriptus liber habet *Εἰκανός*: perperam. Sylb.

4. *Ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι*] Thucyd. exempl. *ἐπειδὴ δ' οἱ Ἀθηναῖοι*, omisso *καί* et *ἄλλοι.* Sylb. Sed voces *οἱ ἄλλοι* tanto consensu codd. fere omnes exhibent, ut Haackium mirer, hanc lectionem ex inepti interpretis correctione ortam esse suspicantem. Quis enim quaeso interpres tale

προσέμισγον τῷ ζεύγματι, τῇ μὲν πρώτῃ ῥύμῃ ἐπιπλέοντες ἐκράτουν τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ καὶ ἐπειρῶντο λύειν τὰς κλείσεις, μετὰ δὲ τοῦτο, πανταχόθεν σφίσι τῶν Συρακουσίων καὶ τῶν ξυμμάχων ἐπιφερομένων, οὐ μόνον πρὸς τῷ ζεύγματι ἡ ναυμαχία, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν λιμένα ἐγίγνετο καὶ ἦν καρτερὰ καὶ οἵα οὐχ ἑτέρα τῶν πρότερον. Πολλὴ μὲν γὰρ ἑκατέροις προθυμία ἀπὸ τῶν ναυτῶν ἐς τὸ 5 ἐπιπλεῖν, ὁπότε κελευσθείη, ἐγίγνετο, πολλὴ δ' ἡ ἀντιτέχνη- 876

---

quid addidisset? Sed omnino Vir doctiss. saepius ab interpretibus repetit quae eos commentos esse nemo sibi persuaderi patiatur. Nimirum fugit eum Graecismus notissimus, cujus exempla habuit Thuc. IV, 118. VII, 61. Cf. Heindorf. ad Plat. Phaed. p. 236. Alt ad Phaedr. p. 241. Bornemann. de gem. Cyrop. rec. p. 30. De cujus origine rationis ita statuo, ut nomen vocabulo ἄλλος adjutum explicationis causa appositum esse existimem. Eodem modo τοιοῦτος usurpari docuit Heindorf. ad Phaed. p. 113. *Καὶ* post ἐπειδή librariorum culpa ex δέ, quomodo recte apud Thucydidem legitur, natum videtur. Cf. Schaefer. Melet. Crit. p. 59.

τῶν τεταγμένων νεῶν πρὸς αὐτῷ] Eodem ordine Xenoph. Hellen. II, 4, 11: τὸ καταβὰν στράτευμα παρὰ βασιλέως. ubi Weiskius transpositionem meditabatur, quam simili Longini loco ab eo adhibitam esse memini. Legerat tamen l. l. §. 1: τὸ πρῶτον ἀναγόμενον πλοῖον ἐς τὴν Ἑλλάδα. V, 2, 4: τὸν ῥέοντα ποταμὸν διὰ τῆς πόλεως. VI, 5, 27: τὰ πεπραγμένα ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων. Adde Lys. c. Erat. p. 432: οἱ εἰρημένοι τρόποι ὑπ' ἐμοῦ. Aesch. c. Ctes. 40, 4. Bekker.: οἱ τεταγμένοι χρόνοι ὑπὸ τῶν προγόνων. Polyb. I, 22, 1: τὸ γεγονὸς σύμπτωμα περὶ τὸν Γναῖον. Diodor. XIV, 2: αἱ συμμαχοῦσαι νῆες τοῖς Πελοποννησίοις.

κλείσεις] Thucyd. exempl. habent κλήσεις: quod Suidas quoque Thucydidi cum tragicis commune esse adnotat. Sylb. Cf. Valkenar. ad Eurip. Phoen. 268. Sed neque hos, neque illum sibi constitisse puto. In Thucydidis quidem libris, praecipue in prioribus, toties codd. κλει — exhibent, ut audacior esset, qui ubique alteram formam reponeret. Ac magnopere falli puto eos, qui in his minutiis doctos scilicet veteres doctam constantiam affectasse opinantur, quemadmodum Fischerus in praef. ad Aesch. p. XXV. aliique.

καὶ τῶν ξυμμάχων] In Thucyd. καὶ ξυμ. et mox οὐ πρὸς τῷ ζεύγματι ἔτι μόνον ἡ ναυμαχία. Sylb.

τῶν πρότερον] Sic etiam apud Thuc. vulgatur, sed Cass. Aug. Cl. Gr. Ar. C. Mosq. Marg. et Pariss. I. K. (nimirum e pluribus non enotavit Gail.) τῶν προτέρων habent, quod non spreverim.

πολλὴ δ' ἡ] Apud Thuc. πολλὴ δὲ ἡ,

σις τῶν κυβερνητῶν καὶ ἀγωνισμὸς πρὸς ἀλλήλους, οἵ τε ἐπιβάται ἐθεράπευον, ὅτε προσπέσοι ναῦς νηῒ, μὴ λείπεσθαι τὰ ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τῆς ἄλλης τέχνης, πᾶς τέ τις, ἐν ᾧ προσετέτακτο, αὐτὸς ἕκαστος ἠπείγετο πρῶτος φαίνεσθαι.
6 Ξυμπεσουσῶν δ' ἐν ὀλίγῳ πολλῶν νεῶν — πλεῖσται γὰρ δὴ αὗται ἐν ἐλαχίστῳ ἐναυμάχησαν· βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι — αἱ μὲν ἐκβολαὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους ὀλίγαι ἐγίγνοντο, αἱ δὲ προσβολαὶ, ὡς τύχοι ναῦς νηῒ προσπεσοῦσα, ἢ
7 διὰ τὸ φυγεῖν ἢ ἄλλῃ ἐπιπλέουσα, πυκνότεραι ἦσαν. Καὶ ὅσον μὲν χρόνον προσφέροιτο ναῦς, οἱ ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων τοῖς ἀκοντίοις καὶ τοξεύμασι καὶ λίθοις ἀφθόνως ἐπ' αὐ-
877 τὴν ἐχρῶντο· ἐπειδὴ δὲ προσμίξειαν οἱ ἐπιβάται εἰς χεῖρας
8 ἰόντες ἐπειρῶντο ταῖς ἀλλήλων ναυσὶν ἐπιβαίνειν. Ξυνετύγχανέ τε πολλαχοῦ διὰ τὴν στενοχωρίαν τὰ μὲν ἄλλοις ἐμβεβληκέναι, τὰ δὲ αὐτοὺς ἐμβεβλῆσθαι, δύο τε περὶ μίαν καὶ ἔστιν ἣ καὶ πλείους ναῦς κατ' ἀνάγκην ξυνηρτῆσθαι καὶ τοῖς

---

6. δ' ἐν ὀλίγῳ] Apud Thuc. δὲ ἐν ὀλ. Cum Dionyſio conſentit Gr.

ἐν ἐλαχίστῳ] Scriptus liber habet ἐν ὀλίγῳ, ut in praeced. membro. Mihi vulgata ſcriptura viſa eſt magis conſentanea. Sylb. Haud dubie ſcripti libri lectio e praegr. ἐν ὀλίγῳ nata eſt.

ἐκβολαὶ] Vulgata Thucyd. exempl. habent ἐμβολαὶ et [mox pro φυγεῖν] φεύγειν pr. temp. Sylb. Dedi ἐμβολαί. Reisk. Habent tamen ἐκβολαί Thucydidis codd. non quidem fere omnes, ut affirmat, qui, ut ſaepius, var. lect. negligenter inſpexit, Benedictus, ſed Caſſ. Aug. Reg. (G.) Ar. C. Marg. et Pariſ. K., D. ἐςβολαί exhibet, I. ἐκβολαί et ς ſ. κ. Repoſui igitur ἐκβολαί, quamquam apud Thucydidem recte legi puto ἐμβολαί. V. Haack. et cf. II, 89. Φυγεῖν cum Noſtro habent Reg. Caſſ. Aug. Mosq. Gail. nihil enotavit.

τὰς ἀνακρούσεις καὶ διέκπλους] Aut utrobique omittendi ſunt articuli, aut utrobique addendi, ut aut ſit ἀνακρούσεις (ſine τὰς) καὶ διέκπλους, aut τὰς ἀνακρούσεις καὶ τοὺς διέκπλους. Reisk. Fallitur. V. I, 143: χρὴ ὅτι ἐγγύτατα τούτων διανοηθέντας τὴν μὲν γῆν καὶ οἰκίας ἀφεῖναι —. VII, 71. in.: πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε. Plat. Polit. IX. p. 586. e: τῇ ἐπιστήμῃ καὶ λόγῳ. VIII. p. 557. c: οἱ παῖδές τε καὶ γυναῖκες. Legg. VI. 784. e: ὁ σωφρονῶν καὶ σωφρονοῦσα. Ib. p. 771. e: τῇ παρούσῃ φήμῃ καὶ λόγῳ.

κυβερνήταις τῶν μὲν φυλακήν, τῶν δ' ἐπιβουλήν, μὴ καθ' ἓν ἕκαστον, κατὰ πολλὰ δὲ πανταχόθεν περιεστάναι καὶ τὸν κτύπον ἀπὸ πολλῶν νεῶν ξυμπιπτουσῶν ἔκπληξίν τε ἅμα καὶ ἀποστέρησιν τῆς ἀκοῆς ὧν οἱ κελευσταὶ ἐφθέγγοντο παρέχειν. Πολλὴ γὰρ δὴ παρακέλευσις καὶ ἡ βοὴ ἀφ' ἑκατέ- 9 ρων τοῖς κελευσταῖς κατά τε τὴν τέχνην καὶ πρὸς τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐγίγνετο, τοῖς μὲν Ἀθηναίοις βιάζεσθαί τε τὸν ἔκπλουν ἐπιβοῶντες καὶ περὶ τῆς ἐς τὴν πατρίδα σωτηρίας νῦν, εἴ ποτε καὶ αὖθις, προθύμως ἀντιλαμβάνεσθαι, τοῖς δὲ Συρακουσίοις καὶ ξυμμάχοις, καλὸν εἶναι κωλῦσαί τε αὐτοὺς διαφυγεῖν καὶ τὴν οἰκείαν ἑκάστου πατρίδα νικήσαντες ἐπαυ- 878 ξῆσαι. Καὶ οἱ στρατηγοὶ προσέτι ἑκατέρων, εἴ τινά που 10

τὸν κτύπον] Inclusa [μέγαν post κτύπον et τῶν ante νεῶν] addita sunt e vulg. exemplaribus. Eadem habent φθέγγοιντο et mox omittunt inclusum articulum ἡ [ante βοή]. Sylb. Μέγαν, quod addiderat Sylburg. ego expunxi, cum incertum sit, an Dionysius id in exemplari suo invenerit, quamquam a Thucydide profectum esse codicum consensus testatur. Noli objicere posituram. Nam post κτύπον incidendum et ad μέγαν intelligendum est ὄντα. Male Reisk. ad μέγαν ἀπό adscripsit: „Videtur ὡς inserendum." Articulum τῶν ante νεῶν quem Sylburg. ex Thuc. edd. addiderat itidem omisi, eumque damnant meliores codd.

9. καὶ ἡ βοή] Aut etiam hic omittendus est articulus, ut abest a vulgatis Thucydidis libris [neque codd. eum agnoscunt] aut etiam ad παρακέλευσις addendus est, ut sit πολλὴ γὰρ δὴ ἡ παρακέλευσις. Reisk. Ἡ ex praegresso καί natum.

ἐγίγνετο· τοῖς μὲν —] Sic et vulgati Thucydidis libri. Et excusat hanc constructionis perturbationem Duckerus more Thucydidis ἀνακόλουθα affectantis; cujus moris exempla quaedam affert: mihi tamen probabile fit, hic deesse aliquid post ἐγίγνετο, e. c. οἳ ἠκούοντο, *qui portisculi audiebantur, Atheniensibus quidem cum vociferatione imperantes.* Reisk. Sanus est locus si quis alius. V. Ducker. et Commentatt. IV, s. n. 17.

ἀντιλαμβάνεσθαι] Thucyd. ex. habent ἀντιλαβέσθαι [ἀντιλαμβάνεσθαι tamen Reg. offert.] et [mox pro ἑκάστου] ἑκάστους, *singulos.* Sylb. Ἑκάστου cum Dionysio praebent Reg. Cass. Aug. Marg. F. G. I. et s. l. K.

νικήσαντες] Apud Thuc. νικήσαντας.

πῃ τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἂν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐτρέποντο, οἱ δὲ ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. Ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆ-
13 γον. Ἀεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον ἢ ἀπώλλυντο. Ἦν τε ἐν τῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες,

---

locum occupabant, magis etiam adſpectum pugnae habere cogebantur, i. e. *clarius quam pugnantes ipſi omnia contuebantur*, ideoque ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο.

ἀνεθάρσησάν τε ἂν] V. Hermann. ad Viger. p. 825. Matthiae. Gr. Gr. §. 598. a. Buttmann. Gr. Gr. §. 126. n. 5. p. 522. ed. oct.

οἱ δέ] Idem [ſcriptum Dudithii] exemplar habet οὐδέ. Rectius in libris vulg. οἱ δέ. Sylb. Perpetua haec confuſio. V. Thuc. VI, 35. Lucian. Somn. §. 7. p. 8. cum var. lect.

ἀντιπάλου τι] Iidem libri habent ἀντίπαλόν τι eodem caſu; et mox [§. 13.] τῷ αὐτῷ στρατ. Sylb. Ἀντιπάλου τι haud dubie librario debetur. Poſt ἄλλοι δέ comma ſuſtuli, quia καί arcte cum his verbis jungendum eſt.

ἐν τοῖς χαλεπώτατα] V. Hermann. ad Viger. p. 787. Matthiae Gr. Gr. §. 289. Buttmann. Gr. Gr. p. 584. ſq. Bredow. et Haack. ad Thuc. III, 17.

13. τῷ στρατεύματι] Quod in Thuc. edd. interponitur, αὐτῷ, non agnoſcunt Reg. Caſſ. Aug. Ar. C. Dan. Mosq. In Pariſſ. tantum duobus C. I. hanc vocem non legi vix crediderim Gailio. Valla tamen eam expreſſit.

νικῶντες, κρατούμενοι] Verba ſic nuda in ſe, extra connexionem, ſpectata, vitii nihil, nihil ſuſpicionis habent. Bene Graecum eſt, Thucydideum quidem, ἦσαν ἀκοῦσαι νικῶντες, ἦσαν ἀκοῦσαι κρατούμενοι pro ἦσαν ἀκοῦσαι φωναὶ καὶ νικώντων καὶ κρατουμένων. Verum inſequentia ὅσα ἄλλα στρατόπεδον ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι ſubjiciunt, paulo ante recitatas eſſe voces ingentis exercitus in tanto discrimine. Atqui ejusmodi exercitus non clamat νικῶντες, ſed νικῶμεν, neque κρατούμενοι, ſed κρατούμεθα. Praeferam equidem primam perſonam pluralis indicativi utroque loco, nominativo participii; *vincimus, vincimur*. Reisk. De ejusmodi emendatione ſilere ſatius duco.

κρατούμενοι, ἄλλα, ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατό- 88
πεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. Παραπλήσια δὲ
καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρίν γε δὴ οἱ Συρακού-
σιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας,
ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολ-
λῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν.
Τότε δὴ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατός, ἄλλος ἄλλῃ, ὅσοι μὴ με- 14
τέωροι ἑάλωσαν, κατενεχθέντες, ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπε-
δον· ὁ δὲ πεζός, οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς οἰ-
μωγῇ τε καὶ στόνῳ, πάντες δυςανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα,
οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ
τείχους ἐς φυλακήν, ἄλλοι δὲ καί, οἱ πλεῖστοι, ἤδη περὶ
σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται, διεσκόπουν. Ἦν τε ἐν

ἄλλα] Cf. Plat. Gorg. p. 517. d: ἱμάτια, στρώματα, ὑποδήματα, ἄλλα, ὧν ἔρχεται σώματα εἰς ἐπιθυμίαν. ubi Heindorfius citra necessitatem τἄλλα edidit. Demosth. Phil. IV. p. 133. 28: πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φεράς, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδόν, τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγάς, ἄλλα μυρία. Cf. Philipp. III. p. 124. 15. Dionys. Antiqq. VI, 76. p. 1214. 2. Plat. Polit. X. p. 598. c. De asyndeto sublimitatis fonte cf. Longin. XIX. qui Xenoph. Hellen. IV, 3, 19. laudat. Adde II, 4, 33. Cyrop. VII, 1, 38. III, 3, 59. V, 2, 5. Plutarch. Lys. 11. Thucydidem in hac pugna describenda aemulari videtur Lys. orat. fun. p. 98. sqq.

14. τότε δή] Sic etiam Aug. atque ita pro τότε δέ ediderat Wass. Gail. nihil enotavit, unde tamen non conjecerim Pariss. omnes δή exhibuisse, recteque Haackium reposuisse puto τότε δέ, quamquam τότε δή *aperte* corruptum non dixerim.

ἄλλος ἄλλῃ — κατενεχθέντες] V. Matthiae. Gr. Gr. §. 501. b.

ἄλλοι δὲ καί, οἱ πλεῖστοι, ἤδη] Male vulgo ante καί et post ἤδη inciditur. Ἄλλοι δὲ καί supra §. 12. eodem modo habuimus, et infra 28, 5. eadem ratione οἱ δέ τινες καί — usurpatum; οἱ πλεῖστοι appositionem, quam dicunt, facit ad ἄλλοι V. II, 4. Cf. Commentatt. III, 11. n. 74. Caeterum καί a vulg. Thuc. edd. abest; reposuit ex codd. Haackius, secus tamen ac nos intellexit, cum οἱ πλεῖστοι conjungens. Quam quidem rationem non adstruit locus ab eo collatus VII, 80. med.: τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ τὸ πλέον ἀπεσπάσθη.

περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπῃ σωθήσονται διεσκόπουν] Aut deest hic aliquid, aut leg. est πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὅπῃ σωθ. δ. Nam περί τινα διασκοπεῖν Graecum esse nego. Reisk. Facilius feram vulgatum, si καί post αὐτούς deleatur, quod commode Valla omittit atque ex praegressis huc irrepsisse arbi-

ὁρῷεν μὴ κατ' ἀνάγκην πρύμναν κρουόμενον, ἀνακαλοῦντες ὀνομαστὶ τὸν τριήραρχον ἠρώτων — οἱ μὲν Ἀθηναῖοι, εἰ τὴν πολεμιωτάτην (γῆν) οἰκειοτέραν ἤδη τῆς οὐ δι' ὀλίγου πόνου κεκτημένης θαλάσσης ἡγούμενοι ἀποχωροῦσιν, οἱ δὲ Συρακούσιοι, εἰ οὓς σαφῶς ἴσασι προθυμουμένους Ἀθηναίους παντὶ τρόπῳ διαφυγεῖν, τούτους αὐτοὶ φεύγοντας φεύγου-
11 σιν. Ὅ τε ἐκ τῆς γῆς πεζὸς ἀμφοτέρων, ἰσοῤῥόπου τῆς ναυμαχίας καθεστηκυίας, πολὺν τὸν ἀγῶνα καὶ ξύστασιν τῆς γνώμης εἶχε, φιλονεικῶν μὲν ὁ αὐτόθεν περὶ τοῦ πλείονος ἤδη καλοῦ, δεδιότες δὲ οἱ ἐπελθόντες, μὴ τῶν παρόντων ἔτι
12 χείρω πράξωσιν. Πάντων γὰρ δὴ ἀνακειμένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐς τὰς ναῦς, ὅ τε φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ
879 ἐοικὼς καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν τῆς ναυμαχίας

---

10. [γῆν] Inclufum γῆν additum ex iisdem [Thuc. ex.]. Ex iisdem etiam mox τῆς οὐ δι' ὀλίγου repofitum pro eo, quod in fcripto libro vitiofe legitur τοῖς οὐδὲ ὀλίγου. Sequens πόνου abeft quidem a vulg. exemplaribus: fed agnofcit illud cum fcripto Dudithii libro etiam fcholiaftes Thucydidis, cum ait τῆς μετὰ πόνου κεκτημένης θαλάσσης. Sylb. Non extruferim γῆν, ubi fit; nolim tamen rurfus intrudere quod elegantius omittatur. Ego equidem id hic abeffe malim. Reisk. Non ego. Requiritur enim propter oppofitum τῆς οὐ δι' ὀλίγου κεκτημένης θαλάσσης. Τὴν πολεμιωτάτην, fine γῆν, intelligeremus hoftilem unius alicujus populi terram, hic Syracufanorum, cum terra omnino Athenienfibus iniqua dicatur. Verbum πόνου quamquam fchol. in interpretatione pofuit, non tamen in cod. ab eo repertum fuiffe dixerim.

11. ξύστασιν] ξύστασιν fi bene habet, accipio pro ξύντασιν, *intentionem*, *contentionem*: quamquam hoc mallem. Reisk. Praeftat vulgatum, quamquam quod fchol. legiffe videtur, ξύντασιν, cum Duckero probat Haackius. Sed melius cum ἀγῶνα congruit ξύστασιν, quod et ipfum a pugna translatum eft. Appofite Schneiderus in Lex. f. v. ex Plutarcho affert ὅταν μάλιστα σύστασιν ὁ ἀγὼν ἔχῃ. His jam fcriptis, Stallbaumio quoque ad Plat. Phileb. p. 142. ξύστασιν unice verum videri cognovi. Apud Plutarchum, hunc locum laudantem, de Glor. Athenn. p. 347. b. corrupte ξύνταξιν legitur.

φιλονεικῶν μὲν — δεδιότες δὲ —] V. Matthiae Gr. Gr. §. 562. 1. n.

12. καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον καί] Ad διὰ τό in fcripti exemplaris margine appofitum hoc epexegema: διὰ τοῦτο. Sylb. Mihi videtur hic parum quid deeffe ad hunc fere modum: καὶ

ἐκ τῆς γῆς ἠναγκάζοντο ἔχειν. Δι' ὀλίγου γὰρ οὔσης τῆς θέας καὶ οὐ πάντων ἅμα ἐς τὸ αὐτὸ σκοπούντων, εἰ μέν τινες ἴδοιεν

διὰ τὸ τῶν γιγνομένων ἀνώμαλον, ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν — vel sic: *καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον τῶν γιγνομένων, ἀνώμαλον καὶ τὴν ἔποψιν*: *et propter inaequalitatem rerum contingentium etiam inaequalis erat adspectus*. Reisk. H. Steph. in App. ad alior. scripta de dial. p. 184. Scholiasten secutus *διὰ τό* accipit pro *διὰ τοῦτο*. Hanc explicationem qui amplectitur, Duckerus, non animadvertit, locos a Stephano ad eam probandam allatos plane alius esse generis. Non ignoro equidem idem statuere Reizium de inclin. acc. p. 9. probantibus Wolfio et Hermanno ad Viger. p. 700. Sed quem ille locum ad hanc interpretationem tuendam affert, Plat. Euthyd. p. 305. d., is, jam a Stephano collatus, dissimillimus est: *πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα οἱ λόγοι ὑμῶν καλὰ ἔχουσιν — ἐν δὲ τοῖς καὶ τοῦτο.* cujus gemina infra laudabimus ad 52, 2. Loci a Wolfio comparati, non magis appositi videntur. Primus est Plat. Phaed. p. 99. b. de quo v. Heindorf. p. 186. sq., alter sic ut laudatur non legitur Plat. Cratyl. p. 434. e., sed *σὺ δὲ γινώσκεις*: certe sic habent Basil. Heindorf. Beck. Bekker.; de tertio denique Sympos. XX, 7. v. Wyttenb. ad Jul. laud. in Const. p. 15. c. Schaefer. ad Soph. Trach. 1174. coll. Herod. IX, 48. Plutarch. Mar. 32. Jam ad nostrum locum revertamur. In quo Bauerus *ἀνώμαλον* semel excidisse et Jacobsius in Attica eam vocem bis cogitandam esse statuit: *τῆς ναυμαχίας ἐν διαφόροις τόποις ἀνωμάλου οὔσης, καὶ τὴν ἔποψιν τοιαύτην* (i. e. *ἀνώμαλον*) *ἠναγκάζοντο ἔχειν.* Kaltwasserus in praefatione ad Atticam Jacobsii interpretatur: *καὶ διὰ τὸ ἀνώμαλον und bei der so ungleichen und schwankenden Lage, ἠναγκάζοντο ἔχειν καὶ τὴν ἔποψιν mussten sie auch noch das Seegefecht vom Lande her mit ansehn.* Quam interpretationem vereor, ut praepositio *διά* admittat. Haackius denique satis fidenter pronunciat, *ἀνώμαλον* bis cogitandum et prius intelligendum esse de locorum, ubi quisque pugnam spectaturus constitisset, inaequalitate. Sensum enim esse: *propter inaequalitatem loci etiam inaequaliter proelium ex terra spectare cogebantur*, ut totidem verbis Valla recte interpretatus sit. Sed primum etsi non ignoro, saepe vocabulum bis cogitandum esse, eorum tamen, quos ego ex hoc genere observavi, exemplorum tam diversa est ratio, ut vel hoc nomine istam explicationem rejicere audeam. Deinde hoc locorum situ non assequor, qui inaequalitas eorum varium pugnae adspectum efficere potuerit. Quod autem vir doctus Benedicti auctoritate istam interpretationem Vallae dicit, miror in meis Vallae exemplaribus (utor autem tribus, eo, quod 1550 Coloniae apud Genopaeum excusum est, ac Steph. 1. et 2.) locum sic esse conversum: *Inerat eis futuri metus, ut nemini tantus, et eo vehementior, quod superne ex edito loco pugnam navalem spectare cogebatur* (sic.). Quae interpretatio confirmare videtur quod, antequam eam inspicerem, mihi in mentem venerat, pro *ἀνώμαλον* leg. esse *ἄνω μᾶλλον*: *quia editum*

πη τοὺς σφετέρους ἐπικρατοῦντας, ἀνεθάρσησάν τε ἂν καὶ πρὸς ἀνάκλησιν θεῶν, μὴ στερῆσαι σφᾶς τῆς σωτηρίας, ἐτρέποντο, οἱ δὲ ἐπὶ τὸ ἡσσώμενον βλέψαντες ὀλοφυρμῷ τε ἅμα μετὰ βοῆς ἐχρῶντο καὶ ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο. Ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς ἀντίπαλόν τι τῆς ναυμαχίας ἀπιδόντες, διὰ τὸ ἀκρίτως ξυνεχὲς τῆς ἁμίλλης, καὶ τοῖς σώμασιν αὐτοῖς ἴσα τῇ δόξῃ περιδεῶς ξυναπονεύοντες, ἐν τοῖς χαλεπώτατα διῆ-
13 γον. Ἀεὶ γὰρ παρ' ὀλίγον ἢ διέφευγον ἢ ἀπώλλυντο. Ἦν τε ἐν τῷ στρατεύματι τῶν Ἀθηναίων, ἕως ἀγχώμαλα ἐναυμάχουν, πάντα ὁμοῦ ἀκοῦσαι, ὀλοφυρμός, βοή, νικῶντες,

---

locum occupabant, *magis etiam adspectum pugnae habere cogebantur*, i. e. *clarius quam pugnantes ipsi omnia contuebantur*, ideoque ἀπὸ τῶν δρωμένων τῆς ὄψεως καὶ τὴν γνώμην μᾶλλον τῶν ἐν τῷ ἔργῳ ἐδουλοῦντο.

ἀνεθάρσησάν τε ἂν] V. Hermann. ad Viger. p. 825. Matthiae. Gr. Gr. §. 598. a. Buttmann. Gr. Gr. §. 126. n. 5. p. 522. ed. oct.

οἱ δὲ] Idem [scriptum Dudithii] exemplar habet οὐδέ. Rectius in libris vulg. οἱ δέ. Sylb. Perpetua haec confusio. V. Thuc. VI, 35. Lucian. Somn. §. 7. p. 8. cum var. lect.

ἀντιπάλου τι] Iidem libri habent ἀντίπαλόν τι eodem casu; et mox [§. 13.] τῷ αὐτῷ στρατ. Sylb. Ἀντιπάλου τι haud dubie librario debetur. Post ἄλλοι δέ comma sustuli, quia καί arcte cum his verbis jungendum est.

ἐν τοῖς χαλεπώτατα] V. Hermann. ad Viger. p. 787. Matthiae Gr. Gr. §. 289. Buttmann. Gr. Gr. p. 584. sq. Bredow. et Haack. ad Thuc. III, 17.

13. τῷ στρατεύματι] Quod in Thuc. edd. interponitur, αὐτῷ, non agnoscunt Reg. Cass. Aug. Ar. C. Dan. Mosq. In Pariss. tantum duobus C. I. hanc vocem non legi vix crediderim Gailio. Valla tamen eam expressit.

νικῶντες, κρατούμενοι] Verba sic nuda in se, extra connexionem, spectata, vitii nihil, nihil suspicionis habent. Bene Graecum est, Thucydideum quidem, ἦσαν ἀκοῦσαι νικῶντες, ἦσαν ἀκοῦσαι κρατούμενοι pro ἦσαν ἀκοῦσαι φωναὶ καὶ νικώντων καὶ κρατουμένων. Verum insequentia ὅσα ἄλλα στρατόπεδον ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι subjiciunt, paulo ante recitatas esse voces ingentis exercitus in tanto discrimine. Atqui ejusmodi exercitus non clamat νικῶντες, sed νικῶμεν, neque κρατούμενοι, sed κρατούμεθα. Praeferam equidem primam personam pluralis indicativi utroque loco, nominativo participii; *vincimus*, *vincimur*. Reisk. De ejusmodi emendatione silere satius duco.

κρατούμενοι, ἄλλα, ὅσα ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ μέγα στρατόπεδον πολυειδῆ ἀναγκάζοιτο φθέγγεσθαι. Παραπλήσια δὲ καὶ οἱ ἐπὶ τῶν νεῶν αὐτοῖς ἔπασχον, πρίν γε δὴ οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι, ἐπὶ πολὺ ἀντισχούσης τῆς ναυμαχίας, ἔτρεψάν τε τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἐπικείμενοι λαμπρῶς, πολλῇ κραυγῇ καὶ διακελευσμῷ χρώμενοι κατεδίωκον ἐς τὴν γῆν. Τότε δὴ ὁ μὲν ναυτικὸς στρατός, ἄλλος ἄλλῃ, ὅσοι μὴ μετέωροι ἑάλωσαν, κατενεχθέντες, ἐξέπεσον ἐς τὸ στρατόπεδον· ὁ δὲ πεζός, οὐκέτι διαφόρως, ἀλλ' ἀπὸ μιᾶς ὁρμῆς οἰμωγῇ τε καὶ στόνῳ, πάντες δυσανασχετοῦντες τὰ γιγνόμενα, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς ναῦς παρεβοήθουν, οἱ δὲ πρὸς τὸ λοιπὸν τοῦ τείχους ἐς φυλακήν, ἄλλοι δὲ καί, οἱ πλεῖστοι, ἤδη περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπη σωθήσονται, διεσκόπουν. Ἦν τε ἐν

88 14

ἄλλα] Cf. Plat. Gorg. p. 517. d: ἱμάτια, στρώματα, ὑποδήματα, ἄλλα, ὧν ἔρχεται σώματα εἰς ἐπιθυμίαν. ubi Heindorfius citra necessitatem τἄλλα edidit. Demosth. Phil. IV. p. 133. 28: πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φεράς, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδόν, τὰς ἐν Ἤλιδι σφαγάς, ἄλλα μυρία. Cf. Philipp. III. p. 124. 15. Dionys. Antiqq. VI, 76. p. 1214. 2. Plat. Polit. X. p. 598. c. De asyndeto sublimitatis fonte cf. Longin. XIX. qui Xenoph. Hellen. IV, 3, 19. laudat. Adde II, 4, 33. Cyrop. VII, 1, 38. III, 3, 59. V, 2, 5. Plutarch. Lys. 11. Thucydidem in hac pugna describenda aemulari videtur Lys. orat. fun. p. 98. sqq.

14. τότε δή] Sic etiam Aug. atque ita pro τότε δέ ediderat Wass. Gail. nihil enotavit, unde tamen non conjecerim Pariss. omnes δή exhibuisse, recteque Haackium reposuisse puto τότε δέ, quamquam τότε δή *aperte* corruptum non dixerim.

ἄλλος ἄλλῃ — κατενεχθέντες] V. Matthiae. Gr. Gr. §. 501. b.

ἄλλοι δὲ καί, οἱ πλεῖστοι, ἤδη] Male vulgo ante καί et post ἤδη inciditur. Ἄλλοι δὲ καί supra §. 12. eodem modo habuimus, et infra 28, 5. eadem ratione οἱ δέ τινες καί — usurpatum; οἱ πλεῖστοι appositionem, quam dicunt, facit ad ἄλλοι V. II, 4. Cf. Commentatt. III, 11. n. 74. Caeterum καί a vulg. Thuc. edd. abest; reposuit ex codd. Haackius, secus tamen ac nos intellexit, cum οἱ πλεῖστοι conjungens. Quam quidem rationem non adstruit locus ab eo collatus, VII, 80. med.: τὸ ἥμισυ μάλιστα καὶ τὸ πλέον ἀπεσπάσθη.

περὶ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ὅπη σωθήσονται διεσκόπουν] Aut deest hic aliquid, aut leg. est πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὅπη σωθ. δ. Nam περί τινα διασκοπεῖν Graecum esse nego. Reisk. Facilius feram vulgatum, si καί post αὐτούς deleatur, quod commode Valla omittit atque ex praegressis huc irrepsisse arbi-

τῷ παραυτίκα οὐδὲ μιᾶς δὴ τῶν ξυμπασῶν ἐλάσσων ἔκπλη-
15 ξις. Παραπλήσιά τε ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ ἐν Πύλῳ· διαφθαρεισῶν γὰρ τῶν νεῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις, προσαπώλλυντο αὐτοῖς καὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἄνδρες διαβεβηκότες· καὶ
881 τότε τοῖς Ἀθηναίοις ἀνέλπιστον ἦν τὸ κατὰ γῆν σωθήσεσθαι ἢν μή τι παρὰ λόγον γίγνηται. Γενομένης δ' ἰσχυρᾶς τῆς ναυμαχίας καὶ πολλῶν νεῶν ἀμφοτέροις καὶ ἀνδρῶν ἀπολομένων, οἱ Συρακούσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐπικρατοῦντες τά τε ναυάγια καὶ τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο καὶ ἀποπλεύσαντες πρὸς τὴν πόλιν τρόπαιον ἔστησαν."

1 XXVII. Ἐμοὶ μὲν δὴ ταῦτα καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις ἄξια ζήλου τε καὶ μιμήσεως ἐφάνη, τήν τε μεγαληγορίαν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν καλλιλογίαν καὶ τὴν δεινότητα καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς, ἐν τούτοις τοῖς ἔργοις ἐπείσθην τελειοτάτας εἶναι, τεκμαιρόμενος, ὅτι πᾶσα ψύχη τούτῳ τῷ γένει

---

tror. Etenim cum probum sit σφᾶς αὐτοὺς διεσκόπουν, ὅπῃ σωθήσονται, quodam attractionis genere accusativus etiam addita praepositione servatus esse videatur.

15. ἐπεπόνθεσαν καὶ ἔδρασαν] Non me fugit os Thucydideum. Vereor tamen, ne ille dederit ἐπεπόνθεσαν οἷς καὶ ἔδρασαν αὐτοὶ τοὺς ἐν Πύλῳ. Reisk. Ut οἷς addatur non opus est, cum idem sit sensus e vulgari lectione. V. Heindorf. ad Plat. Theaet. p. 321. Cur additum velit τούς non magis assequor. Caeterum quae Thuc. significat, narravit IV, 25. sqq. Unde patet διαφθαρεισῶν hic pro ληφθεισῶν dici.

αὐτοῖς] Quidam codices habent αὐταῖς, foeminino genere. Sylb. Ego foemininum praetuli e vulgaribus Thucydidis libris. Reisk. Sine causa; revocavi igitur αὐτοῖς, quod cum Reg. Cass. Aug. Marg. Schol. exhibeant, Thucydidi quoque reddidit Haackius. E Pariss. codd. Gailius nihil enotavit.

καὶ τότε] Imo vero οὕτω καὶ τότε. Reisk. Non opus.

ἢν μὴ —] Scriptus liber pro ἢν habet εἰ. Sed cum ea conjunctione mutato verbi modo legendum esset γένοιτο. Ibidem vulgati libri composite habent παράλογον et ἀνθρώπων pro ἀνδρῶν. Sylb. Παρὰ λόγον unice verum est. Nam Thuc. adjectivum παράλογος ignorat, id quod alibi ostendemus. Contra ἀνδρῶν haud dubie corruptum est.

ἐπικρατοῦντες] In vulgatis Thucydidis exemplaribus legitur ἐπικρατήσαντες, praet. aor. Sylb. Corruptam Dionysii lectionem nullus codex confirmat.

XXVII, 1. πᾶσα ψυχή] Malim ἡ πᾶσα ψυχή. Nam πᾶσα ψυχή est *quivis animus, hominis cujuscunque animus*; con-

τῆς λέξεως ἄγεται καὶ οὔτε τὸ ἄλογον τῆς διανοίας κριτήριον, ᾧ πεφύκαμεν ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἡδέων ἢ ἀνιαρῶν, ἀλλοτριοῦται πρὸς αὐτό, οὔτε τὸ λογικόν, ὑφ' οὗ διαγιγνώσκεται 882 τὸ ἐν ἑκάστῃ τέχνῃ καλόν. Οὐδ' ἂν ἔχοιεν οὔθ' οἱ μὴ πάνυ 2 λόγων ἔμπειροι πολιτικῶν εἰπεῖν, ἐφ' ὅτῳ δυσχεραίνουσιν ὀνόματι ἢ σχήματι, οὔθ' οἱ πάνυ περιττοὶ καὶ τῆς τῶν πολλῶν ὑπερορῶντες ἀμαθίας μέμψασθαι τὴν κατασκευὴν ταύτης τῆς λέξεως, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν πολλῶν καὶ τῶν ἀλόγων τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν ἕξει. Ὁ μέν γε πολὺς ἐκεῖνος ἰδιώτης οὐ δυς- 3 χεραίνει τὸ φορτικὸν τῆς λέξεως καὶ σκολιὸν καὶ δυςπαρακολούθητον, ὁ δὲ σπάνιος καὶ οὐδ' ἐκ τῆς τυχούσης ἀγωγῆς γιγνόμενος τεχνίτης οὐ μέμψεται τὸ ἀγενὲς καὶ χαμαιτυπὲς καὶ ἀκατάσκευον, ἀλλὰ συνῳδὸν ἔσται τό τε λογικὸν καὶ τὸ ἄλογον κριτήριον, ὑφ' ὧν ἀμφοτέρων ἀξιοῦμεν ἅπαντα κρίνεσθαι κατὰ τὰς τεχνὰς ἐργάσηται θάτερον οὐκέτι καλόν, οὐδὲ τέλειον ἀποδίδωσι τὰ ἕτερον.

---

tra ἡ πᾶσα ψυχή *totus animus*, quod huic loco unice aptum esse sequentia declarant.

2. τὸ τῶν πολλῶν] Subaudi πλῆθος. Reisk. Immo repete κριτήριον.

τῶν ἀλόγων] Pro ἀλόγων legendum fortasse ἀκριβολόγων. §. 1. dicit λόγων πολιτικῶν ἔμπειροι: et mox περιττοί. Sylb. Num καὶ τὸ τῶν ὀλίγων. Opponuntur οἱ ὀλίγοι τοῖς πολλοῖς. Reisk. Hoc praeplacet. Cf. §. 5.

5. δυςχεραίνει] Lege δυςχερανεῖ in futuro, ut paulo post μέμψεται [et §. 2. ἕξει]. Reisk.

καὶ οὐδ'] Aut καὶ οὐκ leg. aut καὶ ejiciendum puto. Nam οὐδὲ pro οὐ poni non probant exempla in Lexic. Xenoph. T. III. p. 354. allata.

χαμαιτυπές] Usitatius est χαμαιπετές. V. Ernesti Lex. Gr. Rhett. p. 379. Adde Lucian. Quom. hist. sit conscr. 16. p. 178. De praegresso ἀγενές v. ind.

ἐργάσηται] Mutilus est locus: et aliquis quidem elici potest sensus, si pro ἐργάσηται reponantur haec: ἔργα, εἰ γὰρ ἁμάρτοι θάτ. Sed vereor, ne majus subsit mendum. Sylb. Sententia qualiscunque, loco sic constituto, exibit: ἀξιοῦμεν ἅπαντα κρίνεσθαι τὰ τῆς τέχνης, ὧν ὅτῳ ἐνδέηται θάτερον, *quibus ambobus spectari debere volumus omnia artis opera, quorum operum cuicunque desit horum amborum criteriorum alterutrum, efficit ille defectus, ut alterum minus sit perfectum.*

1 XXVIII. Ἐγὼ γοῦν οὐκ ἔχω, πῶς ἐκεῖνα ἐπαινέσω τὰ δοκοῦντα μεγάλα καὶ θαυμαστὰ εἶναί τισιν, ὅσα μηδὲ τὰς πρώτας ἀρετὰς ἔχει καὶ κοινοτάτας, ἀλλ' ἐκνενίκηται τῷ πε- 883 ριέργῳ καὶ περιττῷ μήτε ἡδέα εἶναι μήτ' ὠφέλιμα· ὧν ὀλίγα παρέξομαι δείγματα, παρατιθεὶς εὐθὺς ἑκάστοις τὰς αἰτίας, δι' ἃς περιέστηκεν εἰς τὰς ἐναντίας ταῖς ἀρεταῖς κακίας. 2 Ἐν μὲν οὖν τῇ τρίτῃ βίβλῳ τὰ περὶ Κέρκυραν ὠμὰ καὶ ἀνόσια ἔργα διὰ τὴν στάσιν εἰς τοὺς δυνατωτάτους ἐκ τοῦ δήμου γενόμενα διεξιών, ἕως μὲν ἐν τῷ κοινῷ καὶ συνήθει τῆς διαλέκτου τρόπῳ τὰ πραχθέντα δηλοῖ, σαφῶς τε καὶ συντόμως καὶ δυνατῶς ἅπαντα εἴρηκεν· ἀρξάμενος δὲ ἐπιτραγῳδεῖν τὰς κοινὰς τῶν Ἑλλήνων συμφορὰς καὶ τὴν διάνοιαν ἐξαλλάττειν ἐκ τῶν ἐν ἔθει μακρῷ τινι γίγνεται χείρων αὐτὸς ἑαυτοῦ. Ἔστι δὲ τὰ μὲν πρῶτα, ὧν οὐδεὶς ἂν ὡς ἡμαρτημένων ἐπιλάβοιτο, ταῦτα· 3 „Κερκυραῖοι δὲ αἰσθανόμενοι τάς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας, τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον,

---

Verum utique plura desunt. Reisk. Opem exspecto a codicibus. Neque quidquam colligere audeo e verbis similibus Judic. de Demosth. p. 1100. 9: χωρισθὲν γὰρ ἑκάτερον αὐτῶν θατέρου πρὸς τῷ μὴ τέλειον εἶναι καὶ τὴν ἰδίαν ἀρετὴν ἀμαυροτέραν ἴσχει.

XXVIII, 1. πῶς — ἐπαινέσω] Sic etiam Antiqq. l. p. 270. 5: οὐκ ἔχω, πῶς ἐπαινέσαιμι e Vatic. ἐπαινέσω rescribendum.

2. ἐπιτραγῳδεῖν] Plutarch. Pericl. 28: Δοῦρις ὁ Σάμιος τούτοις ἐπιτραγῳδεῖ, πολλὴν ὠμότητα τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Περικλέους κατηγορῶν. Demosth. 21: οὐκ ἀγεννῶς φέρων τὸ συμβεβηκός, ὡς γράφει καὶ τραγῳδεῖ Θεόπομπος. Cf. Demosth. de Cor. p. 229. 18. de falsa leg. p. 400. 17. R. Ernesti Lex. techn. Gr. Rhett. p. 355. Sed harum exaggerationum Thucydidem expertem praestare audeo.

3. Κερκυραῖοι δὲ —] Locus Thucyd. est III, 81. et 82. Reisk.

αἰσθανόμενοι] Vulgata Thucydidis exemplaria habent αἰσθόμενοι. Mox scriptus liber habet τούς τε: et tamen mox foem. gen. οἰχομένας. Sylb.

Μεσηνίους] Sic etiam Ar. C. Dan. Gr. Paris. D. In Thuc. edd. σ geminatur. Videntur tamen recte statuere, qui semper apud eum Μεσήνη caet. leg. putant.

πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες, 884 ἃς ἐπλήρωσαν, ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ὅσῳ περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν ἀπέκτεινον καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐςβῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχώρησαν, ἐς τὸ Ἡραιόν τε ἐλθόντες, τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν ἁπάντων θάνατον. Οἱ 4 δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἑώρων τὰ γιγνόμενα, διέφθειραν αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἑπτά, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς πεντήκοντα ναυσὶ παρέμεινεν, οἱ Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπι-

---

ὄντας, καὶ] Male vulgo post ὄντας major distinctio ponitur, cum καί ad τε post Μεσηνίους referatur.

Ὑλαϊκόν] Vulgati libri Ὑλλαϊκόν, gemino λλ. Eadem ex. [pro ἀνεχώρησαν] habent ἀπεχώρησαν, et mox Ἡραῖόν τε. Apud Suid. quoque legitur Ἡραῖον, ὁ τῆς Ἥρας ναός. Sed agnoscit tamen idem etiam Ἥραιον. Stephanus Byzantius hoc videtur statuere discriminis, ut adjective quidem dicatur Ἥραιον τεῖχος, substantive autem Ἡραῖον, sive oppidi nomen sit, sive Junonis aedem significet. Sylb.

ἀνεχώρησαν] Apud Thuc. legi ἀπεχώρησαν, jam annotavit Sylburg. Pro quo quod, non admodum difficili confusione (v. var. lect. ad VIII, 40. a. m.), nonnulli codices habent, ἀπεχρῶντο, ad sensum optimum judicat Poppo p. 50. ideo vulgari lectione offensus, quod non narretur, quid de his hominibus factum sit. Sed eadem difficultate laborat, quam probat, Hermanni conjectura ἀπεχώρισαν. Posthac enim nulla eorum mentio injicitur. Equidem, si vulgatum sanum est, id ita explicandum puto, ut statuatur, eos supplices, qui navibus vecti fuerant, caeteros Corcyraeos ad Heraeum comitatos, ibique eandem, atque illos, qui eo confugerant, sortem expertos esse. Fortasse ipsis insidiose utebantur populares, ut caeterorum supplicum parti persuaderent δίκην ὑποσχεῖν.

ἁπάντων] Hoc pro πάντων, invitis libris, in Thucydide substituerat Wass. Revocavit veterem lectionem Haack.

4. ἱκετῶν] Scriptus liber οἰκετῶν. Sed verius esse ἱκετῶν satis tum praecedentia declarant, tum sequentia. Sylb.

παρέμεινεν, οἱ Κερκυραῖοι] Ex plerisque codd. παρέμεινε, Κερκ. scripsit Haack.

δοκοῦντας] Idem liber habet δοκοῦντες, nominandi casu; quod retinere si velis accipiendum erit pro νομίζοντες. Sylb. Nullo modo ferri potest δοκοῦντες.

φέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ
885 ἰδίας ἔχθρας ἕνεκα καὶ ἄλλοι, χρημάτων σφίσι ὀφειλομένων,
5 ὑπὸ τῶν λαβόντων. Πᾶσα τε ἰδέα κατέστη θανάτου καὶ
οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅ, τι οὐ ξυνέβη

τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσι] Vituperatis, qui τοῖς pro αὐτοῖς dictum putaverint, Haackius cum Bauero interpretatur: *democratiam evertere conantibus.* Eodem redit Hermanni explicatio ad Viger. p. 700; *Corcyraei suspectos necando in semet ipsos saeviebant, accusantes hostes reipublicae* (immo: *status popularis*) *sed eo praetextu etiam privatas ulciscentes injurias.* Quae explicatio hac difficultate laborat, quod ex ea populares nonnisi parti adversariorum illud crimen intulisse viderentur, quod ad omnes pertinuisse apparet. Ad sensum itaque aptior est ea ratio, quae τοῖς pro αὐτοῖς accipit, eaque hujusmodi locis defendi queat. Thuc. IV, 46: οἱ τοῦ δήμου προστάται τῶν Κερκυραίων, δεδιότες, μὴ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐλθόντας οὐκ ἀποκτείνωσι, μηχανῶνται τοιόνδε τι. ubi τοὺς ἐλθόντας dictum est pro αὐτοὺς ἐλθόντας, *eos*, optimates in Ptychiam trajectos, *ubi advenissent.* V, 27: Κορίνθιοι, ἐς Ἄργος τραπόμενοι, πρῶτον (sic dist.) λόγους ποιοῦνται πρός τινας τῶν ἐν τέλει ὄντων Ἀργείων, ὡς χρὴ — ἀποδεῖξαι ἄνδρας ὀλίγους, ἀρχὴν αὐτοκράτορας καὶ μὴ πρὸς τὸν δῆμον τοὺς (articulum praebent codd. Cf. IV, 118. extr. VI, 105. med.) λόγους εἶναι, τοῦ μὴ καταφανεῖς γίγνεσθαι τοὺς μὴ πείσαντας τὸ πλῆθος. Xenoph. Anab. V, 4, 21: τοῖς πολεμίοις δηλώσετε, ὅτι οὐχ ὁμοίοις ἀνδράσι μαχοῦνται νῦν τε καὶ ὅτε τοῖς ἀτάκτοις ἐμάχοντο, ubi τοῖς ἀτάκτοις intell. ἡμῖν ἀτάκτοις οὖσιν. Eodem refero Thuc. V, 65: ἐβούλετο τοὺς ἀπὸ τοῦ λόφου βοηθοῦντας ἐπὶ τὴν τοῦ ὕδατος ἐκτροπὴν, ἐπειδὰν πύθωνται, καταβιβάσαι, τοὺς Ἀργείους καὶ τοὺς ξυμμάχους, ubi verba τοὺς Ἀ. κ. τ. ξυμ. epexegesin faciunt, cujus similes locos ex ipso Thucydide bene multos alibi proponam. IV, 131; προσβαλόντες αὐτῷ (τῷ λόφῳ) κατὰ κράτος καὶ μάχῃ ἐκκρούσαντες τοὺς ἐπιόντας ἐστρατοπεδεύσαντο. ubi τοὺς ἐπιόντας, pro quo τοὺς ἐπόντας ex Popponis conjectura edidit Haack. explico *eos*, hostes, *sibi occurrentes*, *impetum excipientes.* Sic et Herod. VII, 139. extr.: ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα (regem Persarum, de quo modo dixit) ἐπὶ τὴν χώρην δέξασθαι. Sed haec tamen ad nostrum locum non satis apposita videntur, propterea quod in hoc, illa ratione admissa, ὡς subaudiendum foret. Itaque hic post αἰτίαν ἐπιφέρειν articulum eodem modo adhibitum esse puto, quo post nominandi verba inferri solet. V. Matthiae. Gr. Gr. §. 266. p. 574. sq.

χρημάτων σφίσι ὀφειλομένων] Haec commatis inclusi, mirorque, non idem fecisse Haackium.

5. καὶ οἷον — ξυνέβη] Portus: *et (quemadmodum in hujusmodi rerum statu solet accidere) nihil est., quod non contigerit.* Sed si omnino nihil non contigisse dixisset auctor, inepte addidisset καὶ ἔτι περαιτέρω. Rectius igitur Valla, quem

καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ [οἱ] περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον. Οὕτως ὠμὴ στάσις προὐχώρησε καὶ ἔδοξε μᾶλλον, διότι ἐν τοῖς πρώτη ἐγένετο, ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν, ὡς εἰπεῖν, τὸ Ἑλληνικὸν ἐκινήθη, διαφορῶν οὐσῶν ἑκασταχοῦ τοῖς τε τῶν δήμων προστάταις, τοὺς Ἀθηναίους ἐπάγεσθαι, καὶ τοῖς ὀλίγοις, τοὺς Λακεδαιμονίους."

XXIX. Ἃ δὲ τούτοις ἐπιφέρει, σκολιὰ καὶ δυςπαρακολούθητα καὶ τὰς τῶν σχηματισμῶν πλοκὰς σολοικοφανεῖς ἔχοντα καὶ οὔτε τοῖς κατ' ἐκεῖνον τὸν βίον γενομένοις ἐπιτηδευθέντα οὔτε τοῖς ὕστερον, ὅτε μάλιστα ἤκμασεν ἡ πολιτικὴ δύναμις· ἃ μέλλω νυνὶ λέγειν· „Ἐστασίαζόν τε οὖν τά 2

Heilmannus sequitur: *nihil non contigit eorum, quae in hujusmodi casu fieri solent.* Ita enim alia tempora cogitari possunt iis, de quibus narratur, etiam graviora. Idem sensit Reiskius, qui ad οἷον: „In se, inquit, non male. Verum insequentia, καὶ ἔτι περαιτέρω subjiciunt, leg. esse ὧν. Idem est ac si dixisset οὐδὲν οὐ ξυνέβη τούτων, ἃ φιλεῖ γίγνεσθαι ἐν τῷ τοιούτῳ (scil. χρόνῳ vel κακῷ) καὶ ἔτι περαιτέρω τούτων: *nihil non contingebat eorum, quae solent in ejusmodi tempore contingere.*" Faciliore mutatione legeris οἵων. Sed non opus videtur emendatione.

[οἱ] περιοικοδομηθέντες] Inclusus articulus abest a vulgatis libris. Sylb. Saepe articulus post καί irrepsit. V. Haack. ad I, 71. Adde V, 37. et 44. var. lect.

ὠμὴ στάσις] Interponendum videtur ἡ.

ἐν τοῖς πρώτη] Quidquid agant, mihi non eripient, ἐν τοῖς sic nude positum nihili faciendum et vitiosum esse. Sine dubio deest τέως, ἐν τοῖς τέως, sc. γεγενημένοις, *in rebus adhuc gestis*, aut *in superiori omni rerum gestarum memoria.* Cui opponitur statim post ὕστερον. Reisk. Fallitur. V. ad 26, 12.

ἑκασταχοῦ] Post ἑκασταχοῦ deesse videtur aliquid, fort. hoc minutum καὶ προὔργου ὄντος, *et cum in hoc laborarent*, vel *contenderent* —. Reisk. Induxit eum prava distinctio. Nam commate post ἑκασταχοῦ sublato, verba τοῖς τε τοῦ δήμου προστάταις καὶ τοῖς ὀλίγοις jungenda sunt cum διαφορῶν, in qua voce cum simul studii et voluntatis notio insit, ei annectitur infinitivus ἐπάγεσθαι, qui etiam ad τοὺς Λακεδαιμονίους repetendus est. De re dicetur infra.

XXIX, 2. ἐστασίαζόν τε οὖν] Iidem libri singulari fine habent ἐστασίαζέ τε οὖν: more Attico [immo Graeco]. Sylb. In indice Lysiae exempla compluscula dedi neutrius generis

τῶν πόλεων καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που πύστει τῶν προγενομένων πολὺ ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν τοῦ καινοῦσθαι τὰς διανοίας τῶν τ᾽ ἐπιχειρήσεων περιτεχνήσει καὶ τῶν τιμωριῶν 3 ἀτοπίᾳ." Ἐν τούτοις τὸ μὲν πρῶτον τῶν κώλων περιπέφρασται πρὸς οὐδὲν ἀναγκαῖον· „ἐστασιάζετο οὖν τὰ τῶν πόλεων." Ὑγιέστερον γὰρ ἦν εἰπεῖν· ἐστασίαζον αἱ πόλεις. Τὸ δ᾽ ἐπὶ τούτῳ λεγόμενον· „Καὶ τὰ ἐφυστερίζοντά που·" δυςείκαστόν ἐστι· σαφέστερον δ᾽ ἂν ἐγένετο ῥηθὲν οὕτω· αἱ δ᾽ ὑστεροῦσαι πόλεις. Οἷς ἐπίκειται· „Ἐπιπύστει τῶν προγεγενημένων πολλὴν ἐπέφερε τὴν ὑπερβολὴν ἐς τὸ καινοῦσθαι

---

substantivorum in numero plurali cum verborum item numeris pluralibus copulatorum. In τὰ τῶν πόλεων subauditur τέλη, *ordines*; id est αἱ πόλεις. Reisk. V. Matthiae. Gr. Gr. §. 284. 2. Lectionem ἐστασίαζον librarii culpa corruptam esse, docet §. 3.

πολύ] Sine dubio praeferenda est lectio libri Dudithiani πολλήν [v. infra Sylb.] neque dubitavi eam praeferre. Reisk. Modo addicerent codd. At Dionysius quoque, ubi iterum hunc locum laudat, Jud. de Demosth. p. 955. 2. πολύ exhibet.

ἐστασιάζετο οὖν] Rectius ἐστασίαζέ τε οὖν: ut modo dictum est. Sylb. Nisi constantia esset servanda nihil offenderer hac lectione, quae hoc possit significare, *in tumultum concitabantur*. Reisk. Quid in frequentatissima circumscriptione rhetorem offenderit, non perspicio.

ὑστεροῦσαι] Dionysium scripsisse puto ὑστερίζουσαι, quo verbo mox utitur rectius. Caeterum eam, quam Dionysius usurpat, dictionem magis perspicuam esse Thucydidea, nondum mihi persuadere potui.

ἐπὶ πύστει] Praepositio ἐπὶ ante πύστει nec in vulgatis Thucydidis exemplaribus legitur nec paulo ante. Pro προγεγενημένων etiam habemus προγενομένων [illud tamen e Paris. G. enotatum, ex eodemque ἀπό ante πύστει]; et pro πολλὴν ibid. πολύ [in vulgatis puta. Reisk.] Sylb. Possit quidem ἐπί delendum videri, ut cujus prima syllaba perperam e fine vocabuli praecedentis ἐπίκειται esset iteratum, posterior e prima syllaba vocabuli insequentis πύστει. Verum tamen e v. ἐπιπυνθανόμενοι [quo mox utitur Dionysius] satis perspicue constat, Dionysium in suo Thucydide non simplex πύστει legisse, sed compositum ἐπιπύστει, quod affectatione Thucydidea quaesitae dictionis haud est indignum. Reisk.

ἐς τὸ καινοῦσθαι] Sic etiam Judic. de Demosth. p. 955. 3. Unde patet sic in suo exemplo invenisse Dionysium. Nam quod supra habuimus, τοῦ καινοῦσθαι, ex Thuc. edd. correctum videtur.

τὰς διανοίας." Βούλεται μὲν γὰρ λέγειν· οἱ δὲ ὑστερίζοντες, ἐπιπυνθανόμενοι τὰ γεγενημένα παρ' ἑτέρων, ἐλάμβανον ὑπερβολὴν ἐπὶ τὸ διανοεῖσθαί τι καινότερον. Χωρὶς δὲ τῆς πλοκῆς οὐδὲ οἱ τῶν ὀνομάτων σχηματισμοὶ ταῖς ἀκοαῖς εἶεν ἡδεῖς. Τούτοις ἐπιφέρει κεφάλαιον ἄλλο ποιητικῆς, 4 μᾶλλον δὲ διθυραμβικῆς σκευωρίας οἰκειότερον· „Τῶν τ' 837 ἐπιχειρήσεων ἐπιτεχνήσει καὶ τῶν τιμωριῶν ἀτοπίᾳ. Καὶ τὴν εἰωθυῖαν τῶν ὀνομάτων ἀξίωσιν ἐς τὰ ἔργα ἀντήλλαξαν

---

4. τῶν τ' ἐπιχειρήσεων — ἀτοπίᾳ] Haec jam ſupra §. 2. habuimus, ubi tamen, quamquam aptius, quam hic, proferuntur, ab aliquo ex Thucydide adſcripta videri poſſint, cum §. 5. nulla eorum habeatur ratio. Unde conjeceris, cenſorem, perverſe quidem, haec cum ſeqq. junxiſſe: — ἀτοπίᾳ καὶ τὴν εἰωθυῖαν —. Nam noſtro loco, iſta verba, quamquam ſatis inepte, a rhetore propoſita eſſe declarant ſeqq. Sed qui locum accuratius inſpexerit, intelliget, negligentiam ſubeſſe, non librarii, ſed auctoris, qui hic, ut ſaepius non lente feſtinavit. De mira ejus interpretatione non operae pretium eſt dicere.

ἐπιτεχνήσει] Rectius περιτέχνησις, ut §. 2. Sylb. Περιτεχνήσει etiam Jud. de Demoſth. l. l. et apud Thuc. Dubitari tamen poteſt, an ſic in libro ſuo invenerit Dionyſius, cûm mox ἐπιτέχνησις repetat, qua voce Thuc. utitur I, 71.

τὴν εἰωθυῖαν — ἀργόν] Haec Thucydidis verba laudat Plutarch. De discr. adul. et am. p. 56. b.

τὴν εἰωθυῖαν τῶν ὀνομάτων ἀξίωσιν ἐς τὰ ἔργα] Repugnat hujus loci conformatio iis, quae de poſitione articuli Matthiae. Gr. Gr. §. 276. disputat, quem miror, eadem repetiiſſe in Gramm. minore, cum ſexcenta exempla huic regulae adverſentur. Promam hic tantummodo ea, quae noſtro loco conſimilia ſunt: Herod. IV, 145: τῶν Τυνδαριδέων ἡ ναυτιλίη ἐν τῇ Ἀργοῖ. V, 63: ὁ πρῶτος στόλος ἐκ Λακεδαίμονος. V, 108: ἡ ἀγγελίη περὶ τῶν Σαρδίων. Thuc. II, 52: ἡ συγκομιδὴ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ ἄστυ. III, 44: ἡ νῦν ὑμετέρα ὀργὴ ἐς Μιτυληναίους. V, 20: ἡ ἐςβολὴ ἐς τὴν Ἀττικήν, ubi articulum poſt ἐςβολή, quem praebent Caſſ. Aug. Pariſſ. H. X. inſertum voluit Schaefer. Melett. crit. p. 8. Plat. Polit II. p. 358. a: εὐδοκιμήσεις διὰ δόξαν (quomodo ibi recte junxiſſe Aſtium oſtendit locus p. 363. a: ἵνα δοκοῦντι δικαίῳ εἶναι γίγνηται ἀπὸ τῆς δόξης ἀρχαί τε καὶ γάμοι καὶ ὅσαπερ Γλαύκων διῆλθεν ἄρτι.) p. 378. a: τὰ τοῦ Κρόνου ἔργα καὶ πάθη ὑπὸ τοῦ υἱέως. p. 378. d: Ἥρας δεσμοὶ ὑπὸ υἱέως (υἱέος repoſitum vult Lobeck. ad Phryn. p. 68. De re v. Aſt. ad h. l. et Phot. ſ. v. Ἥρας δεσμός) καὶ Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός. III. p. 411. d: πειθὼ διὰ λόγων. (ubi mox pro ἀχαριστίας leg. videtur ἀναρμοστίας.) Legg. VII.

τῇ δικαιώσει.“ Ὃ γὰρ βούλεται δηλοῦν ἐν τῇ δυςεξελίκτῳ πλοκῇ τοιοῦτόν ἐστι· „Πολλὴν τὴν ἐπίδοσιν ἐλάμβανον εἰς τὸ διανοεῖσθαί τι καινότερον περὶ τὰς τέχνας τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ περὶ τὰς ὑπερβολὰς τῶν τιμωριῶν· τά τ' εἰωθότα ὀνόματα ἐπὶ τοῖς πράγμασι λέγεσθαι μετατιθέντες, ἄλλως ἠξίουν αὐτὰ καλεῖν. Ἡ δ' ἐπιτέχνησις καὶ ἡ τῶν τιμωριῶν ἀτοπία καὶ ἡ εἰωθυῖα τῶν ὀνομάτων ἀξίωσις καὶ ἡ εἰς τὰ ἔργα ἀντηλλαγμένη δι-
5 καίωσις περιφράσεως ποιητικῆς ἐστιν οἰκειοτέρα. Οἷς ἐπιτίθησι τὰ ποιητικὰ σχήματα ταυτί· „Τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρία φιλέταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθὴς δειλία εὐπρεπής.“ Παρομοιώσεις γὰρ ἀμφότερα ταῦτα καὶ παρισώσεις περιέχει καὶ τὰ ἐπίθετα καλλωπισμοῦ χάριν
888 κεῖται. Τὸ γὰρ οὔτε θεατρικόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον τῆς λέξεως σχῆμα τοιοῦτ' ἂν ἦν· Τὴν μὲν γὰρ τόλμαν ἀνδρίαν
6 ἐκάλουν, τὴν δὲ μέλλησιν δειλίαν. Ὅμοια δὲ τούτοις ἐστὶν καὶ τὰ συναπτόμενα· „Τὸ δὲ σῶφρον τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετὸν ἐπίπαν ἀργόν.“ Κυριώτερον δ'

---

p. 796. e: οἱ ἄλλοι πόνοι τε καὶ παιδιαὶ καὶ σπουδαὶ κατὰ σώματα. VIII. p. 843. b: διτταῖς δικαῖς ἔνοχος ἔστω, μιᾷ μὲν παρὰ θεῶν καὶ πρώτῃ, δευτέρᾳ δὲ ὑπὸ νόμου.

ἡ δ' ἐπιτέχνησις] Rectius legemus ἡ δὲ τῶν ἐπιχειρήσεων περιτέχνησις. Sylb.

ἡ εἰς τὰ ἔργα ἀντηλλαγμένη δικαίωσις] Vide, quam ſibi non conſtet. Modo enim verba εἰς τὰ ἔργα recte cum ἀξίωσις conjunxit, hic autem omnia confundit. Nam quomodo τὴν εἰς τὰ ἔργα ἀντηλλαγμένην δικαίωσιν ex Thucydidis verbis elicere potuerit, equidem non perſpicio. Nec magis video, quaenam ſit periphraſis poetica, quam in iisdem inveniſſe ſibi videtur.

5. οὔτε θεατρικόν] Aut deeſt colon, alterum οὔτε iſti priori reſpondens, e. c. οὔτε κομψόν, vel tale quid, aut pro οὔτε ſimplex οὐ eſt adſciscendum. Reisk. Neutrum verum puto. Nam quemadmodum οὔτε et δέ ſubinde ſibi reſpondent (v. Reiſig. Conjectt p. 213. ſq.), ita etiam οὔτε — ἀλλά videtur ferri poſſe. Cf. Long. Paſt. IV. p. 142. Schaef.: οὔτε θυγατρίου γενέσθαι πατὴρ ηὐτύχησα, ἀλλ' ὥςπερ οἱ θεοὶ γέλωτά με ποιούμενοι νύκτωρ ὀνείρους μοι ἐπιπέμπουσι δηλοῦντας, ὅτι με πατέρα ποιήσει ποίμνιον ubi Schaefer. οὐδέ edidit. De infelici Dionyſii emendatione ſilere praeſtat.

6. τὸ δὲ σώφρον — ἀργόν] Hunc, ut praegreſſum locum, etiam III, 13. proponit, ubi cf. annot. Thucydidem aemu-

ἂν οὕτως ἐλέχθη· οἱ δὲ σώφρονες ἄνανδροι καὶ οἱ συνετοὶ πρὸς ἅπαντα ἐν ἅπασιν ἀργοί.

XXX. Εἰ μεχρὶ τούτων προελθὼν ἐπαύσατο, τὰ μὲν καλλωπίζων, τὰ δὲ σκληραγωγῶν τὴν λέξιν, ἧττον ἂν ὀχληρὸς ἦν· νῦν δ' ἐπιτίθησιν· „ἀσφαλείᾳ [ἀσφάλεια] δὲ τὸ ἐπιβουλεύσασθαι ἀποτροπῆς πρόφασις εὔλογος. Καὶ ὁ μὲν χαλεπαίνων πιστὸς ἀεί, ὁ δ' ἀντιλέγων αὐτῷ ὕποπτος.“ Καὶ γὰρ ἐν τούτοις πάλιν ἄδηλον μέν ἐστι, τίνα βούλεται δηλοῦν τὸν χαλεπαίνοντα καὶ περὶ τίνος, τίνα δὲ τὸν ἀντιλέγοντα καὶ ἐφ' ὅτῳ. „Ἐπιβουλεύσας δέ τι, φησί, τυχών τε ξυνετὸς καὶ ὑπονοήσας ἔτι δεινότερος, προβουλεύσας δέ, 889 ὅπως μηδὲν αὐτῶν δεήσει, τῆς τε ἑταιρίας διαλυτὴς καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπληγμένος.“ Οὔτε γὰρ ὁ τυχὼν ἐμφαίνει

---

latur Plato Polit. VIII. p. 560. d: τὴν μὲν αἰδῶ ἠλιθιότητα ὀνομάζοντες ὠθοῦσιν (οἱ ἀλαζόνες λόγοι) ἔξω ἀτίμως φυγάδα, σωφροσύνην δὲ ἀνανδρίαν καλοῦντές τε καὶ προπηλακίζοντες ἐκβάλλουσι, μετριότητα δὲ καὶ κοσμίαν δαπάνην, ὡς ἀγροικίαν οὖσαν πείθοντες, ὑπερορίζουσι. Item Dionyſ. Arch. IX, 53. p. 1891. Locum inde a τὴν εἰωθυῖαν usque ad ἀργόν exſcripſit Plutarch. de discr. adulat. et amici §. 12. p. 56. b. Verba τὸ δὲ σῶφρον — πρόσχημα laudat Thom. M. p. 758.

XXX, 1. ἀσφαλείᾳ (ἀσφάλεια)] Poſterius ἀσφάλεια nominandi caſu legitur etiam in vulgatis exemplaribus Thucydidis et infra [Jud. de Demoſth. p. 954. 5. ſq.] Sed cum Scholiaſtes ſic exponat: τὸ ἐπὶ πολὺ βουλεύσασθαι δι' ἀσφάλειαν, videtur et ille dandi caſu legiſſe ἀσφαλείᾳ, et is, qui haec transſcripſit utramque lectionem in contextum inſeruiſſe. Veriorque ſcriptura videtur eſſe haec: νῦν δ' ἐπιτίθησιν· Ἀσφαλείᾳ δὲ τὸ ἐπιβ. Sylb. Facile aſſentiar Sylburgio, prius horum vocabulorum eſſe delendum. Quod ſi tamen malimus ejus veſtigia quaedam ſervare, poſſit locus ſic legi: νῦν δ' ἐπιτίθησιν ἀσαφέστατα· Ἀσφάλεια δὲ — Reisk. Vulgo ſic diſtinguitur: ἐπιτίθησιν ἀσφαλείᾳ· „Ἀσφάλεια δὲ —. Dativum unice verum eſſe certatim monuerunt VV. DD. De ſqq. quae Dionyſius disputat ea refutatione non egent, cum, quod ad orationis conformationem attinet, nihil inſoliti in loco inſit. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 269.

2. ἐπιβουλεύσας δέ τι] Rectius maſc. gen. τις, ut in vulg. libris eſt et infra [Jud. de Demoſth. p. 954. 8.] Conjunctio τέ poſt τυχών abeſt a vulg. libris; ſed infra quoque in altero exemplari ſcripto exſtat, et ſenſum magis explet. Sylb. Sed deeſt in omnibus Thuc. codd. neque ſenſus eam flagitat.

αὐτῶν] Ejusmodi artium, τοῦ ἐπιβουλεύειν et ὑπονοεῖν.

δεήσει] Vulg. libri habent δεήσοι, opt. verbi modo. Noſtrum δεήσει legitur etiam infra [Jud. de Demoſth. p. 954. 10.] Sylb. Et ſic ex codd. ſcripſit Haack.

μᾶλλον ὃ βούλεται δηλοῦν, οὔτε ὁ αὐτὸς τυχών τε καὶ ἐπιβουλεύσας νοεῖσθαι δύναται, εἴ γε ὁ μὲν τυχὼν ἐπὶ τοῦ κατορθώσαντος καὶ ἐπιτυχόντος ὃ ἤλπισε λέγεται, ὁ δὲ νοήσας ἐπὶ τοῦ προαισθομένου τὸ μήπω πραχθέν, ἀλλ᾽
3 ἔτι μέλλον κακόν. Καθαρὸς δὲ καὶ τηλαυγὴς ὁ νοῦς οὕτως ἂν ἦν· οἵ τ᾽ ἐπιβουλεύοντες ἑτέροις, εἰ κατορθώσειαν, δεινοί, καὶ οἱ τὰς ἐπιβουλὰς προεπινοοῦντες, εἰ φυλάξαιντο, ἔτι δεινότεροι, ὁ δὲ προειδόμενος, ὅπως μηδὲν αὐτῷ δεήσει μήτ᾽ ἐπιβουλῆς μήτε φυλακῆς, τάς τε ἑταιρίας διαλύειν ἐδόκει καὶ τοὺς ἐναντίους ἐκπεπλῆχθαι.

1 XXXI. Μίαν δὲ τούτοις ἐπιθεὶς περίοδον ἀγκύλως
890 εἰρημένην καὶ δυνατῶς μετὰ τοῦ σαφῶς· „Ἁπλῶς δὲ ὁ φθάσας τὸν μέλλοντα κακόν τι δρᾷν ἐπῃνεῖτο καὶ ὁ ἐπικελεύσας τὸν μὴ διανοούμενον.“ Ποιητικῇ πάλιν ἐχρήσατο μεταλήψει· „Καὶ μὴν καὶ τὸ ξυγγενὲς τοῦ ἑταιρικοῦ ἀλλοτριώτερον ἐγένετο διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀπροφασίστως
2 τολμᾷν.“ Τὸ γὰρ ξυγγενὲς καὶ τὸ ἑταιρικὸν κείμενον μετείληπται, τό τε ἀπροφασίστως τολμᾷν ἄδηλον, εἴτε ἐπὶ τῶν φίλων κεῖται νῦν, εἴτε ἐπὶ τῶν συγγενῶν. Αἰτίαν γὰρ ἀποδιδούς, δι᾽ ἣν τοὺς συγγενεῖς ἀλλοτριωτέρους ἔκρινον τῶν φίλων, ἐπιτίθησιν, ὅτι τόλμαν ἀπροφάσιστον

νοεῖσθαι] In *νοῆσθαι* [quomodo vulgo legitur] ambiguus est error. Convenientius tamen esse videtur *νοεῖσθαι*, quam *νοῆσαι*. Sylb.

ὁ δὲ νοήσας] Legendum fortasse [haud dubie] *ὁ δ᾽ ὑπονοήσας*, ut p. 889. 2. Sylb. Paulo ante pro *ὃ ἤλπισε* leg. puto *οὗ ἤλπισε*.

πραχθὲν ἀλλ᾽ ἔστι μᾶλλον κακόν] Correxi de meo sic — *πραχθέν, ἀλλ᾽ ἔτι μέλλον κακόν*, *malum nondum peractum, sed adhuc dubium et incerto exitu suspensum*. Reisk. De hoc quoque loco Dionysium nugari facile intelligitur.

προεπινοοῦντες] Malim *προϋπονοοῦντες*. Reisk. Non video, cur.

XXXI, 1. *σαφῶς*] Ne quis conjectet *σαφοῦς* cf. Jud. de Isaeo p. 624. 15: *ὁ μὲν στοχάζεσθαι (δοκεῖ) τοῦ χαριέντως, ὁ δὲ τοῦ δεινῶς*.

2. *κείμενον*] Num *ἔγγιστα κείμενον*. Reisk. Fortasse interciderunt verba *ἀντὶ τῶν ξυγγενῶν καὶ ἑταίρων*, quae propter sqq. facile elidi potuerunt.

παρείχοντο. Σαφὴς δ' ἂν ἦν λόγος, εἰ τοῦτον ἐξήνεγκε τὸν τρόπον, κατὰ τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν σχηματίζων· καὶ μὴν καὶ τὸ ἑταιρικὸν οἰκειότερον ἐγένετο τοῦ συγγενοῦς διὰ τὸ ἑτοιμότερον εἶναι ἀποφρασίστως τολμᾶν. Περιπέφρασται δὲ 3 καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις καὶ οὔτ' ἰσχυρῶς οὔτε σαφῶς ἀπήγγελται· „Οὐ γὰρ μετὰ τῶν κειμένων νόμων ὠφελείας αἱ τοιαῦται ξύνοδοι, ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας πλεονεξίᾳ.“ Ὁ 891 μὲν νοῦς ἐστι τοιόςδε· οὐ γὰρ ἐπὶ ταῖς κατὰ νόμον ὠφελείαις αἱ τῶν ἑταιριῶν ἐγίγνοντο σύνοδοι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ παρὰ τοὺς νόμους τι πλεονεκτεῖν. „Καὶ ὅρκοι, φησὶν, εἴ που 4 ἄρα ἐγίγνοντο ξυναλλαγῆς, ἐν τῷ αὐτίκα, πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι, ἴσχυον, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν.“ Ἐν τούτοις ὑπέρβατόν τε καὶ περίφρασις. Οἱ μὲν γὰρ ὅρκοι τῆς ξυναλλαγῆς τὸ σημαινόμενον ἔχουσι τοιοῦτον· οἱ δὲ

λόγος] Malim ὁ λόγος.

3. ὠφελείας] Post ὠφελείας, quod habeo pro accusativo in plurali, deest ἐθήρευον, aut tale quod verbum. Pari modo versu sq. πλεονεξίας. [?] Nisi malumus sic legi οὐ γὰρ μετὰ τῶν νόμων ἐπ' ὠφελείᾳ αἱ τοιαῦται ξύνοδοι (scil. ἐγίγνοντο] ἀλλὰ παρὰ τοὺς καθεστῶτας ἐπὶ πλεονεξίᾳ. Reisk. Popponis conjecturae, ὠφελείᾳ legentis, p. 165. Valla suffragatur. Cf. II, 59. Ne interpreteris: *ejusmodi sodalitia non fiebant* (ex praegresso ἐγένετο repetendum est ἐγένοντο) *ob commoda, quae leges latae concederent, percipienda*, ut Dionysius aliique locum intellexerunt, praepositio μετά vetat. Quocirca si lectio sana est, non alia, quam haec videtur posse esse sententia: *non fiebant ejusmodi sodalitia, ut leges latae adjuvarentur conservarenturque*. Dionysium quoque ὠφελείᾳ legisse ex ejus interpretatione non conjecerim propterea, quod ille, ubicunque accurata verborum expositione opus est, minus diligens esse solet.

πλεονεκτεῖν] Hic aliquot Thucydidis versus omissi sunt ab auctore.

ἐγίγνοντο] In vulg. libris est γένοιντο, itidemque infra et Judic. de Demosth. p. 955. 8. Sylb.

πρὸς τὸ ἄπορον] Obiter moneo Thuc. I, 136: ἀναγκάζεται κατά τι ἄπορον παρὰ Ἄδμητον — καταλῦσαι. leg. videri κατὰ τὸ ἄπορον.

ἑκατέρῳ] Malim ἑκατέρων ob insequens ἐχόντων. Aut alias leg. sit ἔχοντες, ut ad ὅρκοι redeat. Reisk. Ἑκατέρῳ dictum esse pro ὑφ' ἑκατέρων non viderunt interpretes, quorum errores exagitare non vacat.

περὶ τῆς φιλίας ὅρκοι, εἴ που ἄρα γένοιντο. Τὸ δὲ ἴσχυον δι' ὑπερβάτου κείμενον τῷ αὐτίκα ἕπεται· βούλεται γὰρ δηλοῦν· ἐν τῷ παραυτίκα ἴσχυον. Τὸ δὲ πρὸς τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι, οὐκ ἐχόντων ἄλλοθεν δύναμιν, σαφέστερον ἂν ἦν οὕτως ἐξενεχθέν· Διὰ τὸ μηδὲ μίαν ἄλλην ἔχειν δύναμιν κατὰ τὸ ἄπορον ἑκατέρῳ διδόμενοι —.
892 Τὸ δὲ κατάλληλον τῆς διανοίας ἦν ἂν τοιοῦτο· Οἱ δὲ περὶ τῆς φιλίας ὅρκοι, εἴ που ἄρα γένοιντο, ἀπορίᾳ πίστεως ἄλλης ἑκατέρῳ διδόμενοι, ἐν τῷ παραχρῆμα ἴσχυον.

1 XXXII. Σκολιώτερα δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ἃ μετὰ ταῦτα τίθησιν· „Ἐν δὲ τῷ παρατυχόντι ὁ φθάσας θαῤῥῆσαι, εἰ ἴδοι ἄφρακτον, ἥδιον διὰ τὴν πίστιν ἐτιμωρεῖτο ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς καὶ τό τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο καὶ ὅτι ἀπάτῃ περιγενόμενος ξυνέσεως ἀγώνισμα προσελάμβανε.“ Τὸ

δι' ὑπερβάτου] Nota hic ὑπερβάτου, cum paulo ante ſcriptus liber habeat ὑπερβατόν, oxytonως, itidemque infra p. 945. 10. Sylb.

τῷ αὐτίκα] Fortaſſe Dionyſius ſcripſit τῷ ἐν τῷ αὐτίκα.

διδόμενοι] Idem exemplar habet διδομένοι: at non item paulo ante et paulo poſt. Sylb.

XXXII, 1. τό, τε ἀσφαλὲς ἐλογίζετο] ſc. τοῦτο. Male Schol. τότε ἀ. ἐλ. legit. Cf. VI, 18: τὸ δὲ ἀσφαλές, καὶ μένειν, ἤν τι προςχωρῇ, καὶ ἀπελθεῖν αἱ νῆες παρέξουσι. (de ſqq. v. Valckenar. ad Herod. V, 36.) II, 44: τὸ δ' εὐτυχές, οἳ ἂν τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν — τελευτῆς. I, 137: τὴν δὲ ἀσφάλειαν εἶναι, μηδένα ἐκβῆναι ἐκ τῆς νεώς. VIII, 81: νομίζων μόνην σωτηρίαν, εἰ Τισσαφέρνην αὐτοῖς μεταστήσειεν ἀπὸ Πελοποννησίων. III, 58: τὴν δωρεὰν ἀνταπαιτῆσαι (ἀξιοῦμεν), αὐτοὺς μὴ κτείνειν, οὓς μὴ ὑμῖν πρέπει. Cujus loci, niſi egregie fallor, non alius poteſt eſſe ſenſus, quam hic: *hanc a vobis gratiam repoſcimus, ut eos ne interimatis, quos a vobis occidi non par eſt.* Levis tamen offenſio eſt in voce αὐτούς, quae hac ratione pro τούτους poſita non placet. Itaque vide, ne leg. ſit ἀνταπαιτῆσαι αὖ, τοὺς μή —. Cf. Plat. Legg. VI. p. 758. c. Matthiae. Gr. Gr. §. 287. Schaefer. praef. ad Julian. Aſt. ad Plat. Legg. T. II. p. 242. ſq.

καὶ ὅτι] Quod conjeceram, καὶ ἔτι legendum eſſe, idem Reiskio in mentem veniſſe, poſtea e Gottleberi annotatione didici. Quam correctionem, cum facillima ſit (v. var. lect. V, 111. VII, 12. Schaefer. Melett. crit. p. 92.), alios quoque probaturos eſſe ſpero. Alioquin pro καὶ ἐλογίζετο dicendum fuiſſet λογιζόμενος.

δὲ παρατυχὸν ἀντὶ τοῦ παραχρῆμα κεῖται, τό τε ἄφρακτον ἀντὶ τοῦ ἀφυλάκτου, καὶ τὸ ἥδιον τιμωρεῖσθαι διὰ τὴν πίστιν μᾶλλον ἢ ἀπὸ τοῦ προφανοῦς σκοτεινῶς περιπέφρασται καὶ ἐλλείπει τι μόριον εἰς τὸ συμπληρωθῆναι τὴν νόησιν. Εἰκάζειν δέ ἐστιν, ὅτι τοῦτο βούλεται λέγειν· „Εἰ δέ που παρατύχοι τινὶ καιρὸς καὶ μάθοι τὸν ἐχθρὸν ἀφύλακτον, ἥδιον ἐτιμωρεῖτο, ὅτι πιστεύσαντι ἐπέθετο μᾶλλον ἢ φυλαττομένῳ, καὶ συνέσεως δόξαν προςελάμβανε, τό τε ἀσφαλὲς λογιζόμενος καὶ ὅτι διὰ τὴν ἀπάτην αὐτοῦ περιεγένετο. 895 „Ῥᾷον δ' οἱ πολλοὶ κακοῦργοι, φησίν, ὄντες δεξιοὶ κέκληνται ἢ ἀμαθεῖς ἀγαθοὶ καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται, ἐπὶ δὲ τῷ 2

ἀντὶ τοῦ παραχρῆμα] Pravam expoſitionem ipſe tollit iis, quae deinceps dicit: εἰ δέ που παρατύχοι τινὶ καιρός.

σκοτεινῶς περιπέφρασται] Mihi, fateor, obſcurum eſt, quidnam obſcuri in illis verbis inſit.

Εἰ δὲ πού — περιεγένετο] Haec perverſo ordine a Dionyſio propoſita eſſe, vix monitore eget. Thucydidis enim oratio hoc modo procedit: *opportunitate oblata qui prior virium fiduciam nactus eſſet, ſi minus munitum* (non: *minus cautum*, quemadmodum Dionyſius cepit, ἀφύλακτον interpretatus.) *animadvertiſſet adverſarium, ob fidem eum libentius ulciscebatur, quam palam, partim quod hoc* (clandeſtinam ultionem) *tutius putabat, partim quod prudentiae laudem eo acquirebat.*

ἀγαθοί] Subaudi e proximo ὄντες: *malunt, cum ſint homines conſcelerati, ſolertes et callidi audire, quam tardi, tametſi homines frugi ſint.* Merae ſunt tricae, merae cavillationes et ſycophantiae, quas Dionyſius elegantiae hujus loci haud dubiae opponit. Verum in permultis aliis quoque ſe gerit ſycophantam grammaticum. Apparet, Dionyſium hunc Thucydidis locum haud percepiſſe. Poſſunt utique οἱ μὴ κακοὶ eſſe ἀμαθεῖς, h. e. εὐήθεις, *ſimplices, ingenii hebetioris.* Paſſus utique fuit hic aliquid humani Dionyſius. Malo enim de errore, quam de malitia ſuſpicari. Liquida et plana eſt oratio, hic loci certe, Thucydidis, quam alias utique implicatiſſimam eſſe prorſusque imperviam ultro fateor. Reisk. Recte Dionyſium vituperat, minus recte ipſe locum explicat, qui, commate poſt ὄντες (et apud Thuc. poſt κακοῦργοι) ſublato, ita vertendus eſt: *vulgus facilius nefarios callidos ſe dici patiuntur, quam bonos ſimplices, et hujus quidem nominis eos pudet, illo vero gloriantur.* De participio poſt καλεῖσθαι, pro infinitivo poſito cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 550. p. 797. Ὁ μὲν ſaepe ad poſterius membrum refertur, ὁ δὲ ad prius, veluti Thuc. IV, 62: δοκεῖτε, εἴ τῳ τί ἐστιν ἀγαθὸν, ἢ εἴ τῳ τὰ

ἀγάλλονται." Ταῦτα γὰρ ἀγκύλως μὲν εἴρηται καὶ βραχέως, ἐν ἀφανεῖ δὲ κείμενον ἔχει τὸ σημαινόμενον. Χαλεπὸν γὰρ μαθεῖν, τίνας δή ποτε νοεῖ τοὺς ἀμαθεῖς τε καὶ ἀγαθούς· Εἴτε γὰρ ἀντιδιαστέλλεται πρὸς τοὺς κακούργους, οὐκ ἂν εἴησαν ἀμαθεῖς οἱ μὴ κακοί, εἴτ' ἐπὶ τῶν ἀνοήτων καὶ ἀφρόνων τίθησι τοὺς ἀμαθεῖς, κατὰ τί δή ποτε τούτους ἀγαθοὺς καλεῖ; „Καὶ τῷ μὲν αἰσχύνονται —" τίνες; ἄδηλον γὰρ πότερον ἀμφότεροι ἢ οἱ ἀμαθεῖς; „Ἐπὶ δὲ τῷ ἀγάλλονται." Κἀνταῦθα ἄδηλον, τίνες; εἰ μὲν γὰρ ἐπ' ἀμφοτέρων τίθησι, οὐκ ἔχει νοῦν· οὔτε γὰρ ἐπὶ τοῖς κακούργοις οἱ ἀγαθοὶ ἀγάλλονται, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἀμαθέσιν οἱ κακοῦργοι αἰσχύνονται.

1 XXXIII. Οὗτος ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀσαφοῦς καὶ πεπλεγμένης λέξεως, ἐν ᾗ πλείων ἔνεστι τῆς λέξεως ἡ σκοτίζουσα τὴν διάνοιαν ὄχλησις, ἕως ἑκατὸν ἐκμηκύνεται στίχων. 894 Θήσω δὴ καὶ τὰ ἑξῆς, οὐδεμίαν ἔτι λέξιν ἐμαυτοῦ προστι-2 θείς· „Πάντων δ' αὐτῶν αἴτιον ἡ ἀρχὴ ἡ διὰ πλεονεξίαν καὶ φιλοτιμίαν· ἐκ δ' αὐτῶν καὶ ἐς τὸ φιλονεικεῖν καθισταμένων τὸ πρόθυμον. Οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι προστάντες μετ' ὀνόματος ἑκάτεροι εὐπρεποῦς, πλήθους τε ἰσονομίας πολιτικῆς καὶ ἀριστοκρατίας σώφρονος προτιμήσει, τὰ μὲν κοινὰ λόγῳ θεραπεύοντες ἆθλα ἐποιοῦντο, παντὶ δὲ τρόπῳ ἀγωνιζόμενοι ἀλλήλων περιγίγνεσθαι ἐτόλμησάν τε τὰ δεινότατα, ἐπεξῄεσάν τε τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους, οὐ μέχρι τοῦ δικαίου καὶ τῇ πόλει ξυμφόρου, προστιθέντες, ἐς δὲ τὸ ἑκατέροις που

ἐναντία, οὐχ ἡσυχία μᾶλλον ἢ πόλεμος τὸ μὲν παῦσαι ἂν ἑκατέρῳ, τὸ δὲ ξυνδιασῶσαι; (sic enim ibi scribendum puto pro παῦσαι — ξυνδιασῶσαι. Cf. Poppo p. 186. Ast. ad Plat. Phaedr. p. 394. ad Polit. p. 494.). Adde VI, 48. 72. Plat. Symp. X, 2. De collocatione vocum ἐπὶ δὲ τῷ cf. Herod. IV, 87. IX, 48. Plat. Symp. XXIX, 1. Polit. V. p. 467. c. Menex. p. 241. d. Isocr. Paneg. 41. Heindorf. ad Theaet. §. 64. Ast. ad Legg. T. II. p. 177. Matthiae. Gr. Gr. §. 288. c.

XXXIII, 1. θήσω δή] Leg. puto θήσω δέ. Cf. ind. f. v. δέ.

2. ἐπεξῄεσάν τε τὰς τιμωρίας ἔτι μείζους] id est ἐν τῷ ἐπεξιέναι ἐλάμβανον τιμωρίας ἔτι μείζους. Reisk. Ego, commate post ἐπεξῄεσάν τε sublato, ἐπεξῄεσαν τὰς τιμωρίας junxi.

προςτιθέντες] In vulgatis Thucyd. libris est προτιθέντες. Neutrum placet. Sententia postulat προϊέντες, *laxantes*, *pro-*

αἰεὶ ἡδονὴν ἔχον ὁρίζοντες καὶ ἢ μετὰ ψήφου ἀδίκου καταγνώσεως ἢ χειρὶ κτώμενοι τὸ κρατεῖν ἕτοιμοι ἦσαν τὴν αὐτίκα φιλονεικίαν ἐμπιμπλάναι, ὥςτ' εὐσεβείᾳ μὲν οὐδέτεροι ἐνόμιζον, εὐπρεπείᾳ δὲ λόγου οἷς ξυμβαίη ἐπιφθόνως τι διαπράξασθαι ἄμεινον ἤκουον. Τὰ δὲ μέσα τῶν πολιτῶν ὑπ' ἀμφοτέρων, ἢ ὅτι οὐ ξυνηγωνίζοντο ἢ φθόνῳ τοῦ περιεῖναι, διεφθείροντο. Οὕτω πᾶσα ἰδέα κατέστη κακοτροπίας διὰ τὰς στάσεις τῷ 5 Ἑλληνικῷ· καὶ τὸ εὔηθες, οὗ τὸ γενναῖον πλεῖστον μετέχει, 895 καταγελασθὲν ἠφανίσθη, τὸ δὲ ἀντιτετάχθαι ἀλλήλοις τῇ γνώμῃ ἀπίστως ἐπὶ πολὺ διήνεγκεν. Οὐ γὰρ ἦν ὁ διαλύσων

---

cedere finentes, ut patet ex oppofito ὁρίζοντες. Reisk. Ex hoc nihil ejusmodi patet. Recte autem dicitur et προτιθέναι et προςτιθέναι ζημίαν f. τιμωρίαν, fed diverfo utrumque fenfu. Illud enim eft legislatoris crimina cauturi, hoc magiftratus eadem ulcifcentis. Hinc igitur patet unice veram lectionem fervatam effe a Dionyfio, et, qui ei affentiuntur, codd. Gr. et Parif. I. Cf. c. 39: τοῖς τε ἀναγκασθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἑκοῦσιν τὰς αὐτὰς ζημίας προςθήσετε. C. 44: τοῦτο, ὃ μάλιστα Κλέων ἰσχυρίζεται, ἐς τὸ λοιπὸν ξυμφέρον ἔσεσθαι πρὸς τὸ ἧσσον ἀφίστασθαι, θάνατον ζημίαν προθεῖσι, καὶ αὐτὸς περὶ τοῦ ἐς τὸ μέλλον καλῶς ἔχοντος ἀντισχυριζόμενος τἀναντία γιγνώσκω. bene habet προθεῖσι, cum ibi non tam fupplicium Mitylenaeorum fignificetur, quam poena intelligatur, quae, his irrogata, caeteris, qui defecturi effent, exfpectanda foret omnibus. Contra c. 45: διεξεληλύθασι διὰ πασῶν τῶν ζημιῶν οἱ ἄνθρωποι προςτιθέντες, εἴ πως ἧσσον ἀδικοῖντο ὑπὸ τῶν κακούργων. quamquam ferri poteft vulgatum, fine dubio tamen προτιθέντες fcriberem, fi codd. addicerent, cui lectioni, a Scholiafta expreffae, et fqq. et praegrr. init. c. egregie patrocinantur. Cf. Soph. Antig. 56.

αἰεὶ] Sic quoque apud Thucydidem vulgabatur ante Haackium, qui e Reg. Caff. Aug. Mosq. Pariff. C. F. ἀεὶ repofuit.

εὐσεβείᾳ] Malim εὐσέβειαν, quod Parif. D. habet et Valla expreffit. Certe fi εὐσεβείᾳ verum fit, ad ἐνόμιζον non fubaudiam διαπράξασθαι ex feqq., ut Haack. fieri jubet, fed καλῶς ἀκούειν ex ἄμεινον ἤκουον.

ἢ φθόνῳ] Οἱ δυςτυχεῖς γὰρ τοῖσιν εὐτυχεστέροις, Αὐτοὶ καλῶς πράξαντες, οὐ φρονοῦσιν εὖ, ut Eurip. Iphig. T. 351. fq. ait. Cf. Clark. ad Homeri Od. VII, 307.

5. καταγελασθὲν ἠφανίσθη] Thrafymachus apud Plat. Polit. I. p. 348. d. δικαιοσύνην πάνυ γενναίαν εὐήθειαν appellare non erubefcit. Ac Thucydidem et philofophum verbum εὔηθες in bonam patem ufurpare monet Phot. p. 28. Cf. Thom. M. p. 382. Moeris p. 145.

οὔτε λόγος ἐχυρός, οὔτε ὅρκος φοβερός· κρείττους δὲ ὄντες ἅπαντες λογισμῷ ἐς τὸ ἀνέλπιστον τοῦ βεβαίου μὴ παθεῖν
4 μᾶλλον προεσκόπουν ἢ πιστεῦσαι ἐδύναντο. Καὶ οἱ φαυλότεροι γνωμὴν ὡς τὰ πλείω περιεγίγνοντο. Τῷ γὰρ δεδιέναι τό τε αὐτῶν ἐνδεὲς καὶ τὸ τῶν ἐναντίων ξυνετόν, μὴ λόγοις τε ἥττους ὦσι καὶ ἐκ τοῦ πολυτρόπου αὐτῶν τῆς γνώμης φθάσωσι προεπιβουλευόμενοι, τολμηρῶς πρὸς τὰ ἔργα ἐχώρουν. Οἱ δέ, καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι καὶ ἔργῳ οὐδὲν σφᾶς δεῖν λαμβάνειν ἃ γνώμῃ ἔξεστιν, ἄφρακτοι μᾶλ-
5 λον διεφθείροντο." Ἐκ πολλῶν ἔτι δυνάμενος παραδειγμά-
896 των ποιῆσαι φανερόν, ὅτι κρείττων ἐστὶν ἐν τοῖς διηγήμασιν, ὅταν ἐν τῷ συνήθει καὶ κοινῷ τῆς διαλέκτου χαρακτῆρι μένῃ, χείρων δέ, ὅταν ἐκτρέψῃ τὴν διάλεκτον ἐκ τῆς συνήθους ἐπὶ τὰ ξένα ὀνόματα καὶ βεβιασμένα σχήματα, ὧν ἔνια σολοικισμῶν παρέχεται δόξαν, ἀρκεσθήσομαι τούτοις, ἵνα μὴ περαιτέρω τοῦ δέοντος ἡ γραφή μοι προβῇ.

κρείττους] In vulgatis edd. Thucydidis legimus κρείσσους, itidem §. 4. ἥσσους per σσ. Sylb.

κρείσσους —] Idem eſt, ac ſi dixiſſet: διότι πάντες μᾶλλον ἐλογίζοντο τὸ ἀνέλπιστον ἢ τὸ βέβαιον, vel ἢ ὥστε εἶναι βέβαιοι. Reisk. Mire. Recte Schol.: ῥέποντες δὲ οἱ ἄνθρωποι τοῖς λογισμοῖς πρὸς τὸ μὴ ἐλπίζειν τινὰ πίστιν καὶ βεβαιότητα, προενοοῦντο μᾶλλον, ἵνα μὴ πάθωσιν αὐτοὶ κακῶς.

4. τό τε αὐτῶν] Vulgo αὑτῶν.

καταφρονοῦντες, κἂν προαισθέσθαι] Suſtuli comma ad exemplum librorum vulgarium Thucydidis. Idem eſt ac ſi dixiſſet καταφρονοῦντες καὶ αὐτὸ τὸ προαισθέσθαι. Reisk. Sed ita et ἂν (in κἂν) otioſum foret, nec articulus abeſſe poſſet. Quod miror non vidiſſe, qui locum eadem ratione interpretantur, Kiſtemakerum et Haackium: quorum hic quod dicit, κἂν apud Thucydidem ſemper eſſe *vel*, *fogar*, id ut ratione caret, ita exemplis facile convelli poteſt, v. II, 42, III, 84. Ego itaque cum Heilmanno οἱ δὲ καταφρονοῦντες κἂν προαισθέσθαι dictum eſſe cenſeo pro οἱ δὲ διὰ καταφρόνησιν αὐτῶν πεποιθότες, κἂν προαισθέσθαι. Sic Herod. I, 66: καὶ δή σφιν οὐκέτι ἀπέχρα ἡσυχίην ἄγειν, ἀλλὰ καταφρονήσαντες Ἀρκάδων κρέσσονες εἶναι, ἐχρηστηριάζοντο ἐν Δελφοῖσιν ἐπὶ πάσῃ τῇ Ἀρκάδων χώρῃ. ubi cf. interprr.

δεῖν λαμβάνειν] Aut poſt δεῖν aut poſt λαμβάνειν deeſt νομίζοντες. Reisk. Non deeſt, ſed in καταφρονοῦντες latet.

XXXIV. Ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ τῶν δημηγοριῶν αὐτοῦ τὰ 1 δοκοῦντά μοι φανερὰ ποιήσειν ὑπεσχόμην, ἐν αἷς οἴονταί τινες τὴν ἄκραν τοῦ συγγραφέως εἶναι δύναμιν, διελόμενος καὶ ταύτην διχῇ τὴν θεωρίαν, εἴς τε τὸ πραγματικὸν μέρος καὶ εἰς τὸ λεκτικόν, χωρὶς ὑπὲρ ἑκατέρου ποιήσομαι τὸν λόγον, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ· ἐν ᾧ πρώτην μὲν ἔχοι μοῖραν ἡ τῶν ἐνθυμημάτων τε καὶ νοημάτων εὕρεσις, δευτέραν 2 δὲ ἡ τῶν εὑρεθέντων χρῆσις, ἐκείνη μὲν ἐν τῇ φύσει μᾶλλον ἔχουσα τὴν ἰσχύν, αὕτη δὲ ἐν τῇ τέχνῃ. Τούτων ἡ μὲν πλέον ἔχουσα τοῦ τεχνικοῦ τὸ φυσικὸν καὶ διδαχῆς ἐλάττονος δεομένη θαυμαστή τίς ἐστι παρὰ τῷ συγγραφεῖ· φέρει 897 γὰρ ὥσπερ ἐκ πηγῆς πλουσίας ἄπειρόν τι χρῆμα νοημάτων καὶ ἐνθυμημάτων περιττῶν καὶ ξένων καὶ παραδόξων· ἡ δὲ πλεῖον ἔχουσα τὸ τεχνικὸν καὶ λαμπροτέραν ποιοῦσα φαίνεσθαι τὴν ἑτέραν ἐνδεεστέρα τοῦ δέοντος ἐπὶ πολλῶν. Ὅσοι 3 μὲν οὖν ἐκτεθαυμάκασιν αὐτὸν ὑπὲρ τὸ μέτριον, ὡς μηδὲν τῶν θεοφορήτων διαφέρειν, διὰ τὸ πλῆθος ἐοίκασι τῶν ἐνθυμημάτων τοῦτ' ἐσχηκέναι τὸ πάθος· οὓς ἐὰν διδάσκῃ τις ἐφ' ἑκάστῳ πράγματι παρατιθεὶς τὸν λόγον, ὅτι ταυτὶ μὲν οὐκ ἦν ἐπιτήδεια ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ καὶ ὑπὸ τούτων τῶν προσώπων λέγεσθαι, ταυτὶ δ' οὐκ ἐπὶ τούτοις τοῖς πράγμασιν, οὐδὲ μέχρι τούτου, δυσχεραίνουσιν, ὅμοιόν τι πάσχοντες τοῖς κεκρατημένοις ὑφ' οἵας δή τινος ὄψεως ἔρωτι μὴ πολὺ ἀπέχοντι μανίας. Ἐκεῖνοί τε γὰρ πάσας τὰς ἀρετάς, 4 ὁπόσαι γίνονται περὶ μορφὰς εὐπρεπεῖς, ταῖς καταδεδουλωμέ- 898

XXXIV, 2. ἔχοι] Malim ἔχει, indicativo verbi modo. Sylb. Aut ita leg. aut ἂν addendum videtur.

Τούτων] scil. μοιρῶν. Reisk. Immo μερῶν, si quid omnino subaudiendum.

ἡ μέν] scil. ἡ εὕρεσις. Reisk.

ἡ δέ] scil. ἡ [τῶν εὑρεθέντων] χρῆσις. Reisk.

3. διαφέρειν] An διαφέροντα?

περιτιθεὶς] Convenientius παρατιθεὶς, ut infra 35, 3. [παράθεσις]. Sylb. Dedi παρατιθείς. Reisk. Cf. 28, 1.

4. ὁπόσαι] Scriptus liber habet ὁπόσοι, mascul. genere: minus apte. Sylb.

ναις αὐτοὺς προςεῖναι νομίζουσι καὶ τοὺς ἐξονειδίζειν ἐπιχειροῦντας, εἴ τις περὶ αὐτὰς ὑπάρχει σῖνος, ὡς βασκάνους καὶ συκοφάντας προβέβληνται, οὗτοί τε ὑπὸ τῆς μιᾶς ταύτης ἀρετῆς κεκαρωμένοι τὴν διάνοιαν ἅπαντα καὶ τὰ μὴ προςόντα
5 τῷ συγγραφεῖ μαρτυροῦσιν. Ἃ γὰρ ἕκαστος εἶναι βούλεται περὶ τὸ φιλούμενόν τε καὶ θαυμαζόμενον ὑφ' ἑαυτοῦ, ταῦτα οἴεται. Ὅσοι δὲ ἀδέκαστον τὴν διάνοιαν φυλάσσουσι καὶ τὴν ἐξέτασιν τῶν λόγων ἐπὶ τοὺς ὀρθοὺς κανόνας ἀναφέρουσιν, εἴτε φυσικῆς τινος κρίσεως μετειληφότες, εἴτε καὶ διδαχῇ ἰσχυρὰ τὰ κριτήρια κατασκευάσαντες, οὔτε ἅπαντα ἐπαινοῦσιν ἐπ' ἴσης, οὔτε πρὸς ἅπαντα δυςχεραίνουσιν, ἀλλὰ τοῖς μὲν κατορθώμασι τὴν προςήκουσαν μαρτυρίαν ἀπονέμουσιν, εἰ δέ τι διημάρτηται μέρος ἐν αὐτοῖς οὐκ ἐπαινοῦσιν.

1 XXXV. Οὐκοῦν ἐπὶ πάντων ἐγὼ τῶν ἐμαυτοῦ θεω-
899 ρημάτων κανόνας ὑποτιθέμενος οὔτε πρότερον ὤκνησα τὰ δο-

ἐξονειδίζειν] Legendum videtur ἐξουδενίζειν, et mox σπῖνος pro σῖνος, vel etiam σπῖλος. Sylb. Σπῖλος leg. esse, pronuntiat Schneider. Lex. s. v. σῖνος. Equidem non magis sollicitaverim σῖνος, quam ἐξονειδίζειν, quod verbum exprobrandi potestatem habere potest, ut simplex ὀνειδίζειν I, 6, 9. al.

5. Ἃ γὰρ — οἴεται] Demosth. Olynth. III. p. 55. 27: μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις· διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὐτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται. Ex quo loco conjicias apud Nostrum post ταῦτα excidisse καί. Sic etiam Chariton p. 159. 20: φύσει γὰρ ἄνθρωπος, ὃ βούλεται, τοῦτο καὶ οἴεται, ubi plures ejusdem sententiae locos excitavit Dorvill. Adde Goeller. in Act. Phil. Monac. T. II. Fasc. 2. p. 244. Est tamen, ubi contrarium dici possit cum Polyb. XI, 5, 5: ἠπίστουν, τῷ λίαν βούλεσθαι τοῦτο γενόμενον ἰδεῖν. Nempe majus laetiusque hoc erat, quam quod mente capere aut satis credere possent, auctore Liv. XXVII, 50. Ad οἴεται repetendum εἶναι περὶ τ. φ. τ. κ. θ. ὑφ' ἑ.

διδαχῆς] Rectius fortasse διδαχῇ, vel pluraliter διδαχαῖς, aut saltem post διδαχῆς distinguendum, ut referatur ille casus ad participium μετειληφότες. Sylb. Malim διά interponi. Reisk. Hoc vel ob sonum non placet. Itaque διδαχῇ scripsi, emendatione facillima. V. Schaefer. Melet. crit. p. 112. sq.

XXXV, 1. Οὔτ' οὖν] In marg. Cod. Bodl. ἴσ. τούτους οὖν. Hudſ. Imo vero οὕτως οὖν. Reisk. In promtu erat, quod exhibui, οὐκοῦν.

κοῦντά μοι φέρειν εἰς μέσον, οὔτε νῦν ἀποστρέψομαι. διδοὺς δὴ τὸ πρῶτον, ὥσπερ κατ' ἀρχὰς ἔφην, τὸ περὶ τὴν εὕρεσιν τοῦ συγγραφέως εὔστοχον καὶ εἴ τις ἄλλως προςυπείληφεν, εἴτε διὰ φιλονεικίαν, εἴτε δι' ἀναισθησίαν, ἁμαρτάνειν αὐτὸν οἰόμενος, θάτερον οὐκέτι δίδωμι, τὸ περὶ τὰς οἰκονομίας αὐτῷ τεχνικόν, πλὴν ἐπ' ὀλίγων πάνυ δημηγοριῶν. Ὁρῶ δὲ καὶ περὶ τὴν τάξιν ἐλαττώματα, περὶ ὧν ἤδη 2 προείρηκα, πλεῖστα καὶ μέγιστα ταύταις συμβεβηκότα ταῖς ἰδέαις. Καὶ γὰρ αἱ γλωττηματικαὶ καὶ ξέναι καὶ πεποιημέναι λέξεις ἐν ταύταις μάλιστα ἐπιπολάζουσι καὶ τὰ πολύπλοκα καὶ ἀγκύλα καὶ βεβιασμένα σχήματα πλεῖστα περὶ ταύτας ἐστίν. Εἰ δὲ τὰ εἰκότα ἔγνωκα σύ τε κρινεῖς καὶ τῶν 3 ἄλλων ἕκαστος, ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν ἀγόμενος τῶν ἔργων. Ἔστω δὲ κατὰ ταῦτα ἡ παράθεσις αὐτῶν, ἀντιπαρεξεταζομένων τοῖς ἄριστά μοι δοκοῦσιν ἔχειν τῶν οὔτε κατὰ τὰς οἰκονομίας 900 κατορθουμένων, οὔτε κατὰ τὴν φράσιν ἀνεγκλήτων.

ἀποστρέψομαι] Tolle figma, ἀποτρέψομαι. Reisk. V. ind.

καὶ εἴ τις — οἰόμενος] Haec praetermiffa funt a Dudithio: non videntur tamen effe fupervacua. Sylb.

προςυπείληφεν] An προϋπείληφεν?

αὐτῷ] Num αὐτῶν, fcil. τῶν εὑρεθέντων, quod vocabulum, tametfi non praeceffit, facile tamen e voc. εὕρεσιν fubaudiatur. Aut alias fic erunt vocabula transponenda: θάτερον οὐκέτι δίδωμι αὐτῷ, τὸ περὶ τὰς οἰκονομίας τεχνικόν. Reisk. Priorem emendationem non flocci facio; pofteriore facile careo. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 392. p. 526. fq.

2. ταῖς ἰδέαις] Videntur haec duo vocabula expungenda effe. Nam ταύταις redit ad δημηγορίαις, quod modo praeceffit, quemadmodum etiam ἐν ταύταις, eodem redit, ad orationes puta. Reisk. Interpretamenti fufpicio in ifta verba cadere non poteft; ἐν ταύταις ταῖς ἰδέαις i. e. ταῖς δημηγορικαῖς eodem modo dictum eft, ut πανηγυρικαὶ ἰδέαι pro λόγοι ταύτης τῆς ἰδέας in Arte Rhet. IX, 2. ubi v. Schott.

περὶ ταῦτα] Imo vero περὶ ταύτας, fc. τὰς δημηγορίας [τὰς ἰδέας], neque dubitavi fic corrigere. Reisk.

3. τῶν ἄλλων] Excidiffe fufpicor φιλολόγων. V. 2, 4: σύ τε κρινεῖς καὶ τῶν ἄλλων φιλολόγων ἕκαστος. Cf. 25, 1. Jud. de Demofth. p. 1026. 5.

κατὰ ταῦτα] Correxi κατὰ ταυτά, *eodem modo atque in fuperioribus feci.* Reisk.

1 XXXVI. Ἐν μὲν οὖν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ ἐπὶ Πλαταιὰς Λακεδαιμονίων τε καὶ τῶν συμμάχων ἔλασιν ἀρξάμενος γράφειν ὑποτίθεται, τοῦ βασιλέως τῶν Λακεδαιμονίων, Ἀρχιδάμου, μέλλοντος δῃώσειν τὴν γῆν, πρέσβεις παρὰ τῶν Πλαταιέων ἀφιγμένους πρὸς αὐτόν, καὶ λόγους ἀποδίδωσιν, οὓς εἰκὸς ἦν ὑπ' ἀμφοτέρων εἰρῆσθαι, τοῖς προσώποις πρέποντας καὶ τοῖς πράγμασιν οἰκείους καὶ μήτε λείποντας τοῦ μετρίου, μήτε ὑπεραίροντας· λέξει τε κεκόσμηκεν αὐτοὺς καθαρᾷ καὶ σαφεῖ καὶ συντόμῳ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετὰς ἐχούσῃ· τήν τε ἁρμονίαν οὕτως ἔναυλον ἀποδέδωκεν ἅμα, 2 τοῖς ἡδίστοις παρεξετάζεσθαι· „Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους οἱ Πελοποννήσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἐς μὲν τὴν Ἀττικὴν οὐκ ἐσέβαλον, ἐστράτευσαν δ' ἐπὶ Πλάταιαν. Ἡγεῖτο δ' Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς· καὶ κα-901 θίσας τὸν στρατὸν ἔμελλε δῃώσειν τὴν γῆν. Οἱ δὲ Πλαταιεῖς εὐθὺς πρέσβεις πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἔλεγον τοιάδε· 3 „Ἀρχίδαμε καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐ δίκαια ποιεῖτε οὔτε ἄξια οὔθ' ὑμῶν οὔτε πατέρων, ὧν ἐστε, ἐς γῆν τὴν Πλαταιέων στρατεύοντες. Παυσανίας γὰρ ὁ Κλεομβρότου, Λακεδαιμόνιος, ἐλευθερώσας τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῶν Μήδων μετὰ Ἑλλή-

---

XXXVI, 1. *ἐπὶ Πλαταιάς*] Lege *τὴν ἐπὶ Πλαταιάς*. Cohaeret enim cum *ἔλασιν*. Reisk.

μήτε λείποντας] Lego *μήτ' ἐλλείποντας*. Reisk. Recte.
ἅμα] Sententia poſtulat *ὥστε*. Reisk. Praeterea videtur *αὐτοῖς* excidiſſe poſt *ἔναυλον*.

2. *Τοῦ δ' ἐπιγιγνομένου θέρους* —] Locus Thucydidis eſt II, 71. ſq. Reisk. Cf. Diodor. XII, 47. Demoſth. c. Neaer. p. 1379. ſq.

Πλαταιεῖς] In vulg. editt. Thucyd. et hic et in ſqq. legitur *Πλαταιῆς*, vetere ſcilicet Atticismo; ut ſupra quoque 26, 4. *κλῆσεις* pro communi *κλείσεις*. Sylb. Haec non comparari debent. V. Buttmanni Gr. Gr. T. I. p. 195. Perpetuo in hac horum nominativorum forma fluctuant libri, ex quibus noſtro loco *Πλαταιεῖς* ſcripſit Gottleberus. An conſtantia ſit conſectanda, addubito.

3. *οὔτε ἄξια*] Apud Thuc. *οὐδ' ἄξια*: rectius. Error librariis deberi videtur, qui cum *οὐδ'* et *οὔτε* transpoſuiſſent, ex illo ortum eſt *οὔθ'*.

οὔθ' ὑμῶν] *Οὔτε ὑμῶν* apud Thucyd. Sylb.

σιον τῶν ἐθελησάντων ξυνάρασθαι τὸν κίνδυνον τῆς μάχης, ἣ παρ' ἡμῖν ἐγένετο, θύσας ἐν τῇ Πλαταιέων ἀγορᾷ Διῒ ἐλευθερίῳ ἱερὰ καὶ ξυγκαλέσας πάντας τοὺς ξυμμάχους ἀπεδίδου Πλαταιεῦσι, γῆν καὶ πόλιν τὴν σφετέραν ἔχοντας αὐτονόμους οἰκεῖν, στρατεῦσαί τε μηδένα ποτὲ ἀδίκως ἐπ' αὐτοὺς μηδ' ἐπὶ δουλείᾳ· εἰ δὲ μή, ἀμύνειν τοὺς παρόντας ξυμμάχους κατὰ δύναμιν. Τάδε μὲν ἡμῖν πατέρες οἱ ὑμέτεροι ἔδοσαν ἀρετῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας τῆς ἐν ἐκείνοις τοῖς κινδύνοις γενομένης· ὑμεῖς δὲ τἀναντία (ἐκείνοις) δρᾶτε· μετὰ γὰρ Θηβαίων τῶν ἡμῖν ἐχθίστων ἐπὶ δουλείᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἥκετε. Μάρτυρας δὲ θεοὺς τούς τε ὁρκίους τότε γενομένους ποιούμενοι καὶ τοὺς ἡμετέρους πατρῴους καὶ ἡμετέρους ἐγχωρίους λέγομεν ὑμῖν, γῆν τὴν Πλαταιΐδα μὴ ἀδικεῖν, μηδὲ παραβαίνειν τοὺς ὅρκους, ἐᾶν δὲ οἰκεῖν αὐτονόμους, καθάπερ Παυσανίας ἐδικαίωσε.“ Τοσαῦτα εἰπόντων (τῶν) Πλαταιέων Ἀρχίδαμος ὑπολαβὼν εἶπεν· „Δίκαια λέγετε, ὦ ἄνδρες Πλαταιεῖς, ἢν ποιῆτε ὅμοια τοῖς λόγοις· καθάπερ γὰρ Παυσανίας ὑμῖν παρέδωκεν, αὐτοί τε αὐτονομεῖσθε καὶ τοὺς ἄλλους ξυνελευθεροῦτε, ὅσοι μετασχόντες τῶν τότε κινδύνων ὑμῖν τε ξυνώμοσαν καί εἰσι νῦν ὑπ' Ἀθηναίοις· πα-

4 902 5

ἱερά] Scriptus liber habet ἱερᾷ, quasi pertineat ad substantivum ἀγορᾷ, cum tamen referendum sit ad participium θύσας. Sylb. De re Plutarch. Arist. 19: καὶ νῦν ἔτι τὸ Ἑλληνικὸν ἐν Πλαταιαῖς ἀθροίζεται συνέδριον καὶ θύουσι τῷ ἐλευθερίῳ Διῒ Πλαταιεῖς ὑπὲρ τῆς νίκης. Cf. Diodor. XI, 29. ibique Wessel.

4. (ἐκείνοις)] Inclusum ἐκείνοις abest a vulg. editt. Thucyd. Sylb.

τοὺς ἡμετέρους] In eisdem rectius legitur τοὺς ὑμετέρους, *vestros*, ita scilicet, ut prior locus tribuatur Lacedaemoniis, posterior Plataeensibus, sicut infra v. 44. In eisdem editt. duplicato articulo legitur τὴν γῆν τὴν Πλ. Sylb. Cum Dionysio tamen priorem omittunt Ar. C. Paris. E. — De Diis πατρῴοις v. interprr. ad Eurip. Electr. 666. Seidler.

5. (τῶν)] Inclusus articulus τῶν abest ab eisdem editt. Thucyd. Sylb.

εἶπεν] Sic quoque apud Thucydidem vulgabatur ante Haackium; sed εἶπε praebent Cass. Dan. Pariss. D. E. F. G. H. I.

ρασκευή τε τοσήδε καὶ πόλεμος γεγένηται αὐτῶν ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως· ἧς μάλιστα μὲν μετασχόντες καὶ 905 αὐτοὶ ἐμμείνατε τοῖς ὅρκοις· εἰ δὲ μή, ἅπερ καὶ τὸ πρότερον ἤδη προὐκαλεσάμεθα, ἡσυχίαν ἄγετε, νεμόμενοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ ἔστε μηδὲ μεθ' ἑτέρων· δέχεσθε δ' ἀμφοτέρους φίλους, ἐπὶ πολέμῳ δὲ μηδ' ἑτέρους. Καὶ τάδε 6 ἡμῖν ἀρκέσει." Ὁ μὲν Ἀρχίδαμος τοσαῦτα εἶπεν. Οἱ δὲ

γεγένηται αὐτῶν] Malim *γεγένηται τῆς αὐτῶν* subaudi *ὑμῶν*. Redit illud *τῆς* ad *ἐλευθερώσεως*. Constructio est *ἕνεκα τῆς ὑμῶν αὐτῶν ἐλευθερώσεως καὶ τῆς τῶν ἄλλων ἐλευθερώσεως*, *quo et ipsi vos liberemini, aliique liberentur.* Et bene in codicibus Thucyd. quibusdam [Ar. C. Dan.] est *καὶ τῆς τῶν ἄλλων*. Reisk. Mihi in mentem venit, *καὶ τῶν ἄλλων* interpretamentum esse ex praegresso *καὶ τοὺς ἄλλους* ortum atque ad *αὐτῶν* adscriptum, quo ejecto et post *Ἀθηναίους* minima distinctione posita *αὐτῶν*, pro relativo positum, (v. Matthiae Gr. Gr. §. 467. 5.) ad *τοὺς ἄλλους* rediret: *ὧν τε ἕνεκα τῆς ἐλευθερώσεως*. Nam non perspicitur, qui Archidamus, se Plataeenses liberaturum esse dicere queat, cum Athenienses iis non ut sociis *ὑπηκόοις* usi essent. Quod conjeceram posthac a Valla confirmatum vidi, vertente: *qui — nunc Atheniensibus serviunt, quorumque in libertatem asserendorum gratia tantus apparatus fit tantumque bellum.* De articulo ad *ἐλευθερώσεως* non adjecto, is saepe, genitivo praegresso, reticetur. V. III, 95: *τῶν Μεσσηνίων χάριτι πεισθείς.* IV, 12: *τῶν χωρίων χαλεπότητι.* VI, 4: *μετὰ Συρακουσῶν οἴκησιν*, ubi vulgo post *μετὰ* articulus additur, quem non agnoscunt Reg. Cass. Gr. Mosq. Pariss. C. D. E. F. G. H. I. K. VI, 54: *διὰ πλοῦ μῆκος.* Herod. III, 26: *κατὰ Ἑλλήνων γλῶσσαν.* VI, 136: *τῆς πατρίδος ἅλωσιν.* VII, 20: *ἀπὸ Αἰγύπτου ἁλώσιος.* Plane eadem ratione nos loquimur: *nach Syracusae's Gründung, seit Aegyptens Eroberung.*

μετασχόντες, καὶ αὐτοὶ] Comma post *μετασχόντες* sustuli; subauditur *τοῦ πολέμου τούτου*. Reisk. Immo *ἧς*, sc. *ἐλευθερώσεως* a *μετασχόντες* pendet; *μάλιστα μὲν* sequenti *εἰ δὲ μὴ* respondet, ut IV, 63. 104. V, 21. VI, 54. VIII, 91.

μηδὲ μεθ' ἑτέρων] Dictum pro *μετὰ μηδετέρων*, sicuti c. 67. Eodem modo dicitur *οὐδὲ μεθ' ἑτέρων* VI, 44. VII, 33. *οὐδὲ ὑφ' ἑτέρων* V, 48. Ac VII, 42: *οὐδὲ καθ' ἑκάτερα οἱ Συρακούσιοι ἀντεπεξῄεσαν.* et VII, 59: *μηδὲ καθ' ἑκάτερα — διαφυγεῖν.* nondum mihi persuasum est, veram esse vulgarem lectionem, pro qua alii codd. *ἕτερα* offerunt.

ἀρκέσει] Apud Thucyd. *ἀρέσκει*, et mox §. 6. *Πλαταιέων*. *Πλαταιῶν* certe, licet ita contractum dici possit, ut *Πειραιῶς* ex *Πειραιέως*, tamen nec in praecedd. usurpatum fuit, p. 901.

Πλαταιῶν πρέσβεις ἀκούσαντες ταῦτα ἐςῆλθον ἐς τὴν πόλιν. Καὶ τῷ πλήθει τὰ ῥηθέντα κοινώσαντες ἀπεκρίναντο αὐτῷ· „Ὅτι ἀδύνατα σφίσιν εἴη ποιεῖν ἃ προκαλεῖται ἄνευ Ἀθηναίων· παῖδες γὰρ σφῶν καὶ γυναῖκες παρ᾽ ἐκείνοις εἴησαν· δεδιέναι δὲ καὶ περὶ πάσῃ τῇ πόλει, μή, ἐκείνων ἀποχωρησάντων, Ἀθηναῖοι ἐλθόντες σφίσιν οὐκ ἐπιτρέπωσιν, ἢ Θηβαῖοι, ὡς ἔνορκοι ὄντες, κατὰ τὸ ἀμφοτέρους δέχεσθαι, αὖθις σφῶν τὴν πόλιν πειράσωσι καταλαβεῖν. Ὁ δὲ θαρσύνων αὐτοὺς πρὸς ταῦτα ἔφη· Ὑμεῖς δὲ πόλιν μὲν καὶ οἰκίας παράδοτε ἡμῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις καὶ γῆς ὅρους ἀποδείξατε καὶ δένδρα ἀριθμῷ τὰ ὑμέτερα καὶ ἄλλο εἴ τι δυνα- 7 904

---

v. 9. et 902. v. 7. nec in sequentibus. Sylb. Lectionem ἀρκέσει, quam nonnulli codd. praestant atque Valla expressit, merito praefert Schaefer. ind. ad Porsoni advers. p. 545. Quod Haackius dicit, eam sapere correctionem, suo fruatur judicio.

περὶ πάσῃ τῇ πόλει] Vulgati libri transposito articulo habent περὶ τῇ πάσῃ πόλει. Pro εἴησαν vero, quod praecedit haud scio, an rectius legerimus ἦσαν, vel γάρ pro ὅτι posita est. Sylb. Male. Cf. Xenoph. Hellen. VI, 5, 36: ὁ πλεῖστος ἦν λόγος, ὡς κατὰ τοὺς ὅρκους βοηθεῖν δέοι· οὐ γάρ, ἀδικησάντων σφῶν, ἐπιστρατεύοιεν οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ μετ᾽ αὐτῶν τοῖς Λακεδαιμονίοις. VII, 1, 23: οὗτος ἐνέπλησε φρονήματος τοὺς Ἀρκάδας, λέγων, ὡς μόνοις αὐτοῖς Πελοπόννησος πατρίς εἴη· μόνοι γὰρ αὐτόχθονες ἐν αὐτῇ οἰκοῖεν. Lys. c. Agor. p. 451: ἀναστὰς λέγει, ὅτι — ποιήσει, ὥςτε μήτε τῶν τειχῶν διελεῖν, (sc. αὐτούς, quod propter Reiskium moneo.) μήτε ἄλλο τὴν πόλιν ἐλαττῶσαι μηδέν· οἴοιτο δὲ καὶ ἄλλο τι ἀγαθὸν παρὰ Λακεδαιμονίων τῇ πόλει εὑρήσεσθαι. Sic etiam intelligo Herod. VII, 5. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 529. 5. Heindorf. ad Plat. Phaed. §. 79. p. 129. Goeller. ad Dionys. de Compos. p. 77.

7. παράδοτε ἡμῖν] Meliore ordine libri plerique ἡμῖν παράδοτε, quos secutus est Haackius. Verba τοῖς Λακεδαιμονίοις ne quis interpretamentis assignet, cf. I, 144: ὅταν κἀκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεσι, μὴ σφίσι, τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἐπιτηδείως αὐτονομεῖσθαι. ib. c. 100: οἷς πολέμιον ἦν τὸ χωρίον, αἱ Ἐννέα ὁδοί, κτιζόμενον. IV, 85: ἡμεῖς, οἱ Λακεδαιμόνιοι. IV, 144: σφῶν — τῶν Λακεδαιμονίων. Adde III, 21. V, 18. 29. VI, 2. 57. VII, 57. ante med. 78. (ubi τὸ Νικίου leg. Quid Haackius sibi velit, non assequor.) 86. Xenoph. Hellen. II, 3, 54. VI, 1, 4. Cyrop. IV, 5, 5. Lys. c. Eratosth. p. 478. Herod. IX, 46. Paullo diversa sunt, quae ex Platone collegit Heindorf. ad Protag. §. 11. p. 474. §. 100. p. 611. Quorum locorum plures a viris doctis sollicitati sunt.

ἀριθμῷ] Non esse *certo* vel *definito numero*, sed simpliciter *numero*, *der Zahl nach*, (cf. Schelleri Lexic. lat. s. v.) moneo propter Valckenar. ad Herod. VI, 58.

ἄλλο εἴ τι] Simili ordine ἄλλα ὅσα c. 96.

τοῦ πολέμου, τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀθηναίων καὶ τοὺς προβούλους τῶν Μηλίων συνιόντας εἰς λόγους περὶ καταλύσεως τοῦ
2 πολέμου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐκ τοῦ ἰδίου προσώπου δηλοῖ τὰ λεχθέντα ὑφ' ἑκατέρων. Ἐπὶ μιᾶς δ' ἀποκρίσεως τοῦτο τὸ σχῆμα διατηρήσας, τὸ διηγηματικόν, προσωποποιεῖ τὸν
3 μετὰ ταῦτα διάλογον καὶ δραματικόν. Ἄρχει δ' ὁ Ἀθηναῖος τάδε λέγων· „Ἐπειδὴ οὐ πρὸς τὸ πλῆθος οἱ λόγοι γίγνονται, ὅπως δὴ μὴ ξυνεχεῖ ῥήσει οἱ πολλοὶ ἐπαγωγὰ καὶ ἀνέλεγκτα ἐς ἅπαξ ἀκούσαντες ἡμῶν ἀπατηθῶσι — γιγνώ-
907 σκομεν γάρ, ὅτι τοῦτο φρονεῖ ἡμῶν ἡ ἐς τοὺς ὀλίγους ἀγωγή — ὑμεῖς οἱ καθήμενοι ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε καθ' ἕκαστον· καὶ μηδ' ὑμεῖς ἐν ὀλίγῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ μὴ δο-

---

XXXVII, 1. τὸν στρατηγόν] Immo legatos a praetoribus, Cleomede et Tiſia, miſſos. V. Thuc. V, 84.

τοὺς προβούλους] Thuc. V, 85 ξυνέδρους dicit. Cf. IV, 22. De προβούλοις alibi dicam.

συνόντας] Συνόντας pro συνιόντας ſupra quoque notatum, ad p. 248. v. ult. [de arte rhet. p. 48. ed. Schott. qui recte συνιόντων correxit.] Sylb. Συνιόντας correxi, ut oportebat fieri. Reisk.

2. ἐκ τοῦ ἰδίου προσώπου] Hoc quomodo intelligat, docet 38, 1.

καὶ δραματικόν] Poſt δραματικόν deeſſe videtur aut ἀποδίδωσιν aut ἀπεργάζεται. Reisk. Weiskius ad Longin. p. 255. pro τὸν μετὰ ταῦτα διάλογον ſcribendum cenſet τὸ μ. τ. διαλογικόν. Fortaſſe pro καὶ ſcribendum eſt ἐπὶ τό. Cf. 38, 1: μετὰ τοῦτο ἀποστρέψας τοῦ διηγήματος τὸν διάλογον ἐπὶ τὸ δραματικόν, ταῦτα τὸν Ἀθηναῖον ἀποκρινόμενον ποιεῖ.

3. τοῦτο φρονεῖ] i. e. *hoc ſibi vult.* V. Valckenar. ad Herod. IV, 131.

ἡμῶν —] Vulg. Thuc. edd. [V, 85.] habent ὑμῶν, *veſtrum.* Paulo poſt eaedem ſic legunt: ἔτι ἀσφαλέστερον ποιήσατε· καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ, ἀλλὰ πρ. Sylb. Utique ἡμῶν praeſtat, ſed εἰςαγωγή malim, h. e. *noſtra ad paucos inductio, h. e. quod ad ſenatum adducti fuimus.* Reisk. Ἡμῶν, e ſolo Ar. enotatum, mihi quoque aptius videtur; non item εἰςαγωγή.

ποιήσετε καθ' ἕκαστον, καὶ μηδ' ὑμεῖς ἐν ὀλίγῳ] Correxi hunc locum e vulgaribus Thucydidis exemplaribus. Reisk. Non ſecutus ſum. Thucydides autem ſic ſcripſit: — ποιήσατε. Καθ' ἕκαστον γὰρ καὶ μηδ' ὑμεῖς ἑνὶ λόγῳ.

ἐν ὀλίγῳ] Merito hanc plerorumque librorum lectionem rejicit Hemſterh. ad Lucian. T. I. p. 244. Supra ſcriptor di-

κοῦν ἐπιτηδείως λέγεσθαι εὐθὺς ὑπολαμβάνοντες κρίνετε· καὶ πρῶτον εἰ ἀρέσκει ὡς λέγομεν εἴπατε.“ Οἱ δὲ τῶν Μηλίων 4 ξύνεδροι ἀπεκρίναντο· „Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται· τὰ δὲ τοῦ πολέμου, παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα, διαφέροντα αὐτοῦ φαίνεται.“ Τοῦτο τὸ τελευταῖον εἴ τις ἐν τοῖς σχήμασιν ἀξιώσει φέρειν, 5 οὐκ ἂν φθάνοι πάντας τοὺς σολοικισμούς, ὅσοι γίγνονται παρὰ τοὺς ἀριθμοὺς καὶ παρὰ τὰς πτώσεις, σχήματα καλῶν. Προθεὶς γάρ· „Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν οὐ ψέγεται.“ ἔπειτα συνάψας τῷ ἑνικῷ καὶ κατὰ τὴν ὀρθὴν ἐξενηνεγμένα πτῶσιν· „τὰ δὲ τοῦ πολέμου, παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα.“ ἐπιζεύγνυσιν τούτοις ἑνικὸν καὶ κατὰ 908 τὴν γενικὴν ἐσχηματισμένον πτῶσιν — εἴτε ἄρθρον δεικτικὸν βούλεταί τις αὐτὸ καλεῖν, εἴτε ἀντωνυμίαν τὸ αὐτοῦ. Τοῦτο δ' οὔτε τῷ θηλυκῷ καὶ ἑνικῷ καὶ ὀνομαστικῷ προςαρμοττόμενον σώζει τὴν ἀκολουθίαν, οὔτε τῷ πληθυντικῷ καὶ οὐδετέρῳ κατὰ τὴν αἰτιατικὴν ἐσχηματισμένῳ πτῶσιν. Ἦν

---

xerat eodem ſenſu ξυνεχεῖ ῥήσει. Iſta confuſio ſatis frequens eſt. V. Plat. Phaed. p. 97. b. Pierſon. Veriſim. p. 181. Schaefer. ad Dionyſ. de Comp. p. 44. 119.

κρίνετε] Hic raro modo eſt uſurpatum pro ἀποκρίνεσθε. Reisk. Immo ſignificat *dijudicate*, *discernite*.

4. οὐ ψέγεται] Verte: *non vituperanda eſt*. Imitatur Dionyſ. Arch. VII, 28. p. 1375. 6: ἡ ἰσομοιρία τῆς τύχης, ἧς μετέχομεν ὑμῖν τοῖς δημοτικοῖς οἱ πατρίκιοι, κλήρῳ ποιησάμενοι τὴν ἔξοδον, οὐ ψέγεται.

αὐτοῦ] ſc. τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν. Nihil hic erat, quod Dionyſius roderet. Reisk.

5. οὐκ ἂν φθάνοις — καλῶν] Ad ſenſum recte vertit interpres lat.: *is profecto, nihil obſtat, quin — vocet.* Formulam ſubdifficilem ſuo quisque modo explicuerunt Hermann. ad Viger. p. 765. ſqq. Matthiae Gr. Gr. §. 555. p. 801. Buttmann. Gr. Gr. p. 588. ed. nonae. Cui equidem aſſentior.

ἐξενηνεγμένα] Rectius ἐξενηνεγμένῳ. Rectius etiam mox ἀντωνυμίαν. Sylb. In vulgatis enim eſt ἀντονομασίαν. Reisk.

πτῶσιν· τὰ δέ] Poſtremas quatuor literas iterari velim ad hunc modum: πτῶσιν τάδε· τὰ δὲ —. Primum τάδε eſt unum vocabulum aequipollens voci ταῦτα; altera vero iſta τὰ δέ ſunt duo vocabula. Reisk. Si quid mutandum eſſet, particulam δέ delerem et diſtinctionem poſt πτῶσιν tollerem, ut verba τὰ τοῖς πολ. — μέλλοντα arctius cum συνάψας jungerentur. Sed non opus eſt. De Dionyſii hac criſi tacere ſatius duco.

6. αἰτιατικήν] Immo vero ὀρθήν, ut recte modo dixerat §. 5. [ſed ibi de voce ἐπιείκεια loquitur.] Nam iſta voca-

δ' ἂν ὁ λόγος κατάλληλος οὕτω σχηματισθείς. Ἡ μὲν ἐπιείκεια τοῦ διδάσκειν καθ' ἡσυχίαν ἀλλήλους οὐ ψέγεται· τὰ δὲ τοῦ πολέμου, παρόντα ἤδη καὶ οὐ μέλλοντα, διαφέροντα
7 αὐτῆς φαίνεται. Τούτοις ἐπιτίθησιν ἐνθύμημα νενοημένον μὲν οὐκ ἀτόπως, ἡρμηνευμένον δὲ οὐκ εὐπαρακολουθήτως· „Εἰ μὲν τοίνυν ὑπονοίας τῶν μελλόντων λογιούμενοι ἢ ἄλλο τι ξυνήκετε ἢ ἐκ τῶν παρόντων καὶ ὧν ὁρᾶτε περὶ σωτηρίας βουλεύσοντες τῇ πόλει, παυοίμεθ' ἄν· εἰ δ' ἐπὶ τοῦτο, λέγοιμεν ἄν."

1 XXXVIII. Καὶ μετὰ τοῦτο ἀποστρέψας τοῦ διηγήματος τὸν διάλογον ἐπὶ τὸ δραματικόν, ταῦτα τὸν Ἀθηναῖον
909 ἀποκρινόμενον ποιεῖ· „Εἰκὸς μὲν καὶ ξυγγνώμη, ἐν τῷ τοιῷδε καθεστῶτας ἐπὶ πολλὰ καὶ λέγοντας καὶ δοκοῦντας τρέ-

---

καθεστῶτας] ...
men ἡμᾶς additu...
e correctione, ut...
τυρας ποιούμενοι...
c. 118: ἐπηρώτων...
προὔλεγον, τὰ περὶ...
πόλεμον. II, 87:...
(ἡμᾶς) ἐσφῆλεν. ...
τοὺς i. e. τοὺς Ἀθ...
gitando addere m...
Phaed. 65. e: φρο...
et Ast. ad Plat. Po...

δοκοῦντας] Minus invidiosa voce sententiam exprimunt eandem, quam Athenienses verbo ἀπετοῖν.

πεσθαι.“ Ἔπειτα εὐσχήμονα πρόθεσιν ὑποθέμενος· „Ἡ 2 μέντοι ξύνοδος καὶ περὶ σωτηρίας ἥδε πάρεστι καὶ ὁ λόγος ᾧ προκαλεῖσθε τρόπῳ, εἰ δοκεῖ, γιγνέσθω.“ πρῶτον μὲν εἴρηκεν ἐνθύμημα οὔτε τῆς Ἀθηναίων πόλεως ἄξιον, οὔτε ἐπὶ τοιούτοις πράγμασι ἁρμόττον λέγεσθαι· „Ἡμεῖς τοίνυν 3 οὔτε αὐτοὶ μετ' ὀνομάτων καλῶν, ὡς ἢ δικαίως, τὸν Μῆδον καταλύσαντες, ἄρχομεν, ἢ ἀδικούμενοι νῦν ἐπεξερχόμεθα λόγων μῆκος ἄπιστον παρέξομεν.“ τοῦτο δὲ ἐστιν ὁμολογοῦντος τὴν ἐπὶ τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας στράτευσιν, ἐπειδὴ περὶ μηδετέρου τούτων βούλεται τὸν λόγον ὑπέχειν. Οἷς ἐπιτί- 4 θησιν· „οὔθ' ὑμᾶς ἀξιοῦμεν ἢ ὅτι Λακεδαιμονίων ἄποικοι ὄντες οὐ ξυνεστρατεύσατε ἢ ὡς ἡμᾶς οὐδὲν ἠδικήκατε λέγοντας, οἴεσθαι πείσειν· τὰ δυνατὰ δ' ἐξ ὧν ἑκάτεροι ἀληθῶς φρονοῦμεν διαπράσσεσθαι.“ Τοῦτο δὲ ἐστιν· Ὑμεῖς μὲν 5 ἀληθῶς φρονοῦντες, ὅτι ἀδικεῖσθε, τὴν ἀνάγκην φέρετε καὶ 910 εἴκετε· ἡμεῖς δέ, οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅτι ἀδικοῦμεν ὑμᾶς, τῆς ἀσθενείας ὑμῶν περιεσόμεθα τῇ βίᾳ. Ταῦτα γὰρ ἑκατέροις δυνατά. Ἔπειτα τὴν αἰτίαν ἀποδοῦναι τούτου βουληθεὶς ἐπιλέγει· „Ὅτι δίκαια μὲν ἐν τῷ ἀνθρωπείῳ λόγῳ ἀπὸ τῆς ἴσης ἀνάγκης κρίνεται, δυνατὰ δὲ οἱ προὔχοντες πράσσουσι καὶ οἱ ἀσθενεῖς ξυγχωροῦσι.“

XXXIX. Βασιλεῦσι γὰρ βαρβάροις ταῦτα πρὸς Ἕλ- 1 ληνας ἥρμοττε λέγειν, Ἀθηναίοις δὲ πρὸς τοὺς Ἕλληνας,

---

2. *πρῶτον μέν*] Respondet *ἔπειτα* §. 5. Reisk.
εἴρηκεν] Vulgo *εὕρηκεν*, quod corrigendum putavi.

3. *μετ' ὀνομάτων καλῶν*] Eadem, quae hic, auctor Athenienses dicentes facit VI, 83: *οὐ καλλιεπούμεθα, ὡς — τὸν βάρβαρον μόνοι καθελόντες εἰκότως ἄρχομεν.* Noluit repetere, quae jam alibi I, 73. sqq. exposuerat. Ipsos enim Athenienses hoc argumentum non uberius pertractasse, vix crediderim, quippe qui semper istas res jactarent, tum etiam, cum, Sulla urbem oppugnante, funus ejus instaret. V. Plutarch. Sulla 13.

XXXIX, 1. *Βασιλεῦσι γὰρ βαρβάροις*] Haec, inquit Dionysius, ad Graecos oratio barbaris fortasse regibus conveniebat: Athenienses vero (omnium Graecorum sapientissimos, quique Persico bello urbem et omnem regionem relinquere, quam turpi Persarum mandato parere maluerunt) ad Grae-

911 οὓς ἠλευθέρωσαν ἀπὸ τῶν Μήδων, οὐκ ἦν προσήκοντα εἰρῆσθαι, ὅτι τὰ δίκαια τοῖς ἴσοις ἐστὶ πρὸς ἀλλήλους, τὰ δὲ

---

cos, quos e manibus Medorum eripuerant, minime talia dicere decebat: nimirum justa quae sunt aequalium inter se esse; quae vero per vim fiant, ea adversus imbecilles fieri a potentioribus debere. Tota haec argumentatio Dionysii plane similis est orationi Athenagorae lib. VI. [c. 36. sqq.] Thucydidis: qui Syracusanis persuadere volens, nunquam venturos in Siciliam cum exercitu Athenienses sic argumentatur: Athenienses, si nos oppugnatum venirent, nihil penitus efficere possent. Athenienses sunt sapientissimi et prudentissimi. Unde hoc ipsum jam pridem eos scire et considerare, ideoque nunquam ad nos oppugnandos animum adjicere, certum est. Sed illum tunc Athenagoram et una nostrum Dionysium egregie ipso facto Athenienses refutarunt. Nam ipsi, omnium Graecorum sapientissimi stultissimo consilio maximum apparatum in Siciliam miserunt et perdiderunt. Atheniensium sapientiam prudentiamque multis celebrari non ignoro: sed eosdem raro his virtutibus usos, cupiditatibus potius et stolidis consiliis obsequi solitos, adeo pervulgatum fuit, ut in proverbium abierit: Athenienses pessimis consiliis, optima fortuna uti [v. Collect. proverbiorum caet. p. 265.] Mirabimur ergo illos, qui tot imprudenter, tot injuste egerunt, quaedam etiam injuste dixisse? Meliis quoque hoc loco per vim potius, quam jure, Athenienses intulisse arma non negat Dionysius; ac ne potest quidem: verbis enim talia designari non posse opinatur; quasi difficilius sit, dicere quid injustum, (praesertim quod is justum censeat, ut hic Athenienses id pro jure allegant) quam perpetrare. Ego si omnino scirem, colloquium hoc a Thucydide confictum, nihil tamen hac in parte reprehendere possem, quod factis Atheniensium orationem convenientem adjunxisset. Ubique enim sunt apud veros historicos factorum et verborum injustorum exempla. Acacius. Haud dubie de hoc sermone valent, quae omnino de orationibus suis scriptor ipse profitetur I, 22. Cujus in hoc colloquio proponendo consilium videtur illud fuisse, ut exemplo proposito, quibus artibus, ut rempublicam suam augerent, Athenienses tunc temporis usi essent, ostenderet, id quod eo potissimum assecutus est, quod legatos, qui totam civitatem repraesentant, hujus rationes eloquentes induxit. Hi igitur non e sua, sed e reipublicae persona dicunt; non singulorum hominum, sed universae civitatis sentiendi agendique ratio declaratur. Quae quod prava et perversa apparet, non scriptori vitio verti potest. Qui vertit, Dionysius, aut panegyricum voluit esse historiam, aut nonnisi ex panegyricis et tragoediis Athenas noverat. His quidem licebat, Atticam humanitatis optimarumque legum terram fingere, (v. Hermann. de trag. et ep. poesi p. 219. ad calc. Aristot. poet. et Schlegel. praelectt. dramat. T. I. p. 156. 182.) non item historico, veritatem experto veritatisque praeconi. Thucydidis enim ae-

βίαια τοῖς ἰσχυροῖς πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς. Ὀλίγα δὲ πρὸς 2 ταῦτα τῶν Μηλίων ἀποκρινομένων, ὅτι καλῶς ἂν ἔχοι τοῖς Ἀθηναίοις προνοεῖν τοῦ δικαίου, μὴ καὶ αὐτοί ποτε σφαλέντες ὑπ' ἄλλων ἐν ἐξουσίᾳ γένωνται καὶ τὰ αὐτὰ πάσχωσιν ὑπὸ τῶν ἰσχυροτέρων, ἀποκρινόμενον ποιεῖ τὸν Ἀθηναῖον· „Ἡμεῖς δὲ τῆς ἡμετέρας ἀρχῆς, ἢν καὶ παυθῇ, οὐκ ἀθυ- 3 μοῦμεν τὴν τελευτήν.“ τούτου δ' αἰτίαν ἀποδιδόντα, ὅτι, 912 κἂν καταλύσωσιν αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι τὴν ἀρχήν, συγγνώμην ἕξουσι, καὶ αὐτοὶ πολλὰ τοιαῦτα πράσσοντες. Θήσω δὲ καὶ τὴν λέξιν αὐτοῦ· „Οὐ γὰρ οἱ ἄρχοντες ἄλλων, ὥσπερ 4 καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὗτοι δεινοὶ τοῖς νικηθεῖσι.“ Τοῦτο δὲ ὅμοιόν ἐστι τῷ λέγειν, ὅτι παρὰ τοῖς τυράννοις οὐ μισοῦνται τύραννοι. Οἷς ἐπιτίθησι· „Καὶ περὶ μὲν τούτου ἡμῖν ἀφείσθω κινδυνεύεσθαι.“ Ὃ μόλις ἂν εἴπε τῶν καταποντιστῶν

---

tate quantopere, ſophiſtis auctoribus, honeſtatis fundamenta concuſſa fuerint, ſatis conſtat. Inprimis huc pertinent Thuc. I, 76. III, 82. Plat. Gorg. p. 482. ſqq. Polit. p. 336 et 357 ſqq. Legg. 889. ſq. Qui loci egregie noſtrum colluſtrant. Caeterum ut cenſoris inconſtantiam perſpicias, cf. quae Romanos ſuos Volſcis agros et oppida ſibi erepta repetentibus reſpondentes facit Arch. VIII, 10. p. 1524: κρατίστας ἡγούμεθα κτήσεις, ἃς ἂν πολέμῳ κρατήσαντες λάβωμεν, οὔτε πρῶτοι καταστησάμενοι νόμον τόνδε, οὔτ' αὐτὸν ἀνθρώπων ἡγούμενοι μᾶλλον εἶναι ἢ οὐχὶ θεῶν· ἅπαντας δὲ καὶ Ἕλληνας καὶ βαρβάρους εἰδότες αὐτῷ χρωμένους, οὐκ ἂν ἐνδοίημεν ὑμῖν μαλακὸν οὐδέν.

2. ἀποκρινομένων] Legendum videri poſſit ἀποκριναμένων. Sed recte etiam in ſeqq. aliquoties participio praeſ. utitur.

σφαλέντες ὑπ' ἄλλων, ἐν ἐξουσίᾳ] Erunt, quibus praeplaceat σφαλέντες, ἄλλων ἐν ἐξ. Sed mutanda tantum erat diſtinctio. Cf. Matth. Gr. Gr. §. 496. 3.

3. παυθῇ] Vulg. Thucyd. Edd. [c. 91.] habent παυσθῇ, et mox poſt αὐτοί diſtinguunt, non ante. Sylb. Sed παυθῇ in pluribus eſt codd. nec immerito hanc ſcripturam veteris Atthidis ſcriptoribus vindicat Buttmann. Gr. Gr. T. I. p. 448.

πράσσοντες] Malim πράξαντες. Reisk. Non opus. Nam ſemper omnino Lacedaemonios talia perpetrare ſignificatur.

4. οἱ ἄρχοντες — οὗτοι] Demoſth. p. Cor. p. 319. 15: ὁ οὕτως ἔχων τὴν ψυχήν, οὗτος ἐπ' εὐνοίᾳ πάντ' ἐρεῖ. Xenoph. Cyrop. IV, 2, 39: εἰ τῶν νῦν διωκόντων καὶ κατακαινόντων τοὺς ἡμετέρους πολεμίους — τούτων — δόξομεν ἀμελεῖν — ὅπως μὴ αἰσχροὶ — φανούμεθα. Cf. Morus ad Iſocr. Paneg. 2. e.

τις ἢ λῃστῶν, οὐδὲν ἐπιστρεφόμενος τῆς μετὰ ταῦτα τιμω-
5ρίας, χαρισάμενος ἐπιθυμίαις ἐν τῷ παρόντι. Ἔπειτ᾽ ὀλί-
γων τῶν μεταξὺ γενομένων ἀμοιβαίων καὶ τῶν Μηλίων εἰς
ἐπιεικῆ συγκαταβαινόντων αἵρεσιν· „Ὥςτε δὲ ἡσυχίαν ἄγον-
τας ἡμᾶς φίλους μὲν εἶναι ἀντὶ πολεμίων, ξυμμάχους δὲ
μηδετέρων, οὐκ ἂν δέξοισθε;" ἀποκρινόμενον ποιεῖ τὸν Ἀθη-
6ναῖον· „Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἡμᾶς βλάπτει ἡ ἔχθρα ὑμῶν,
ὅσον ἡ φιλία μὲν ἀσθενείας, τὸ δὲ μῖσος δυνάμεως παράδειγμα
τοῖς ἀρχομένοις δηλούμενον." ἐνθύμημα πονηρὸν καὶ σκολιῶς
ἀπηγγελμένον. Εἰ δὲ τὸ νόημα βούλεταί τις αὐτοῦ σκοπεῖν,
915τοιόνδε ἐστίν· ὅτι φιλοῦντες μὲν ἡμᾶς ἀσθενεῖς φαίνεσθαι
πρὸς τοὺς ἄλλους ποιήσετε, μισοῦντες δὲ ἰσχυρούς. Οὐ γὰρ
ζητοῦμεν εὐνοίᾳ τῶν ὑπηκόων ἄρχειν, ἀλλὰ φόβῳ.

1 XL. Τούτοις ἕτερα προςθεὶς, πάλιν ἀμοιβαῖα, πε-
ρίεργα καὶ πικρὰ, τοὺς Μηλίους ὑποτίθεται λέγοντας, ὅτι
κοινὰς τὰς τυχὰς φέρουσιν οἱ πολέμιοι καὶ τὸ μὲν εἶξαι εὐθὺς

---

5. *ὥςτε δὲ* —] c. 94.

6. *ὅσον ἡ φιλία*] Recta et plana atque plena oratio haec foret: *ὅσον ὠφελεῖ, inimicitia vestra nobis non tam nocet, quam prodest. ἡ μὲν γὰρ φιλία ἀσθενείας — nam amicitia est signum infirmitatis.* Reisk. Miror, neminem dum conjectasse: *ὅσον ἡ φιλία, ἡ μὲν* —. Sanum tamen fuerit vulgatum, quod ita explico, ut verba *ἡ φιλία* bis cogitanda esse putem. Obiter moneo locos ab Haackio laudatos (ad. III, 12.) nihil similitudinis cum nostro habere. De sententia cf. III, 57. 59.

δηλούμενον] Accipio pro *ἐν προδήλῳ ἐκτεθειμένον*. Reisk.

XL, 1. *ὅτι — οἱ πολέμιοι*] C. 102: *ἐπιστάμεθα τὰ τῶν πολεμίων κοινοτέρας τὰς τύχας λαμβάνοντα ἢ κατὰ τὸ διαφέρον ἑκατέρων πλῆθος.* Vides Dionysium quoque lectionem *πολεμίων* agnoscere, quam pro *πολεμούντων* sive *ἀντιπολεμούντων* poni potuisse, demonstrantibus credam, non affirmantibus, Abreschio et Haackio. Ac tantum abest, ut eam voce *ἑκατέρων* defendi credam, ut ab hac corruptela repetenda esse videatur. Itaque *πολέμων* restituendum puto, quod Mosq. exhibet, Valla vertit, et fortasse etiam schol. [in quo *προςέτι δέ* leg. pro *προςέχετε δέ*] legit. Cf. II, 11: *ἄδηλα τὰ τῶν πολέμων.* I, 78: (*ὁ πόλεμος*) *φιλεῖ ἐς τύχας τὰ πολλὰ περιΐστασθαι.* Lys. or. fun. p. 64: *τὰς ἐπὶ τῷ πολέμῳ τύχας κοινὰς ἁπάντων ἀνθρώπων νομίζοντες πολλοὺς μὲν πολεμίους κτώμενοι, τὸ δὲ δίκαιον ἔχοντες σύμμαχον, ἐνίκων μαχόμενοι.* Plut. Nic. 27: *κοιναὶ αἱ τύχαι τοῦ πολέμου.*

ἀνέλπιστον, μετὰ δὲ τοῦ δρωμένου ἔτι καὶ στῆναι ἐλπὶς ὀρθῶς. Πρὸς ταῦτα ποιεῖ τὸν Ἀθηναῖον ἀποκρινόμενον λαβυρίνθων σκολιώτερα περὶ τῆς ἐλπίδος, ἐπὶ κακῷ τοῖς ἀνθρώποις γινομένης, κατὰ λέξιν οὕτως γράφων· „Ἐλπὶς δέ, κινδύνῳ παραμύθιον οὖ- 2 σα, τοὺς μὲν ἀπὸ περιουσίας χρωμένους αὐτῇ, κἂν βλάψῃ, οὐ καθεῖλε· τοῖς δὲ ἐς ἅπαν τὸ ὑπάρχον ἀναῤῥίπτουσι — δάπανος γὰρ φύσει — ἅμα τε γινώσκεται σφαλέντων καὶ ἐν ὅτῳ ἔτι φυλάξεταί τις αὐτὴν γνωρισθεῖσαν οὐκ ἐλλείπει· ὃ ὑμεῖς ἀσθενεῖς τε καὶ ἐπὶ ῥοπῆς μιᾶς ὄντες, μὴ βούλησθε παθεῖν, μηδ' ὁμοιωθῆναι τοῖς πολλοῖς, οἷς παρὸν ἀνθρωπείως ἔτι σώ- 914 ζεσθαι, ἐπειδὰν πιεζομένους αὐτοὺς ἐπιλείπωσιν αἱ φανεραὶ ἐλπίδες, ἐπὶ τὰς ἀφανεῖς καθίστανται, μαντικήν τε καὶ χρησμοὺς καὶ ὅσα τοιαῦτα μετ' ἐλπίδων λυμαίνεται.“ Ταῦ- 3 τα οὐκ οἶδα πῶς ἄν τις ἐπαινέσειεν, ὡς προςήκοντα εἰρῆσθαι στρατηγοῖς Ἀθηναίων, ὅτι λυμαίνεται τοὺς ἀνθρώπους ἡ παρὰ τῶν θεῶν ἐλπὶς καὶ οὔτε χρησμῶν ὄφελος, οὔτε μαντικῆς τοῖς εὐσεβῆ καὶ δίκαιον προῃρημένοις τὸν βίον. Εἰ γὰρ

μετὰ δὲ — ὀρθῶς] Ipſa Thucydidis verba ſunt, quorum poſtrema laudat Thom. M. p. 167.

2. *τοῖς δὲ*] Sic etiam codd. plerique exhibent: vulgo apud Thucydidem legitur *τοῖς δ'*.

ἀναῤῥίπτουσι] Apud Thucyd. *ἀναῤῥιπτοῦσι*, more verborum circumflexorum. Sylb. [Cf. Hermann. ad Soph. Ajac. 855.] Subaudi *αὐτήν*. Simile ductum ab illo genere ludi puerilis, quo pueri ſilicem teſtamve ſurſum jaciunt, quo videant, utrum latus ſilicis teſtaeve delapſae ſit ſuperius futurum, et utrum terrae incubiturum. *Τὴν ἐλπίδα ἀναῤῥιπτεῖν εἰς ἅπαν τὸ ὑπάρχον* eſt itaque *ſpem periclitari*, experimentum facere, num ſpes tibi ſit in exitum itura, an te falſura, ſic ut tuas fortunas univerſas aleae committas, ductus illa ſpe. Reisk. Verba *δάπανος γὰρ φύσει* laudat Thom. M. p. 199. *δάπανος* explicans adjectivo *δαπανηρός*.

καὶ ἐν ὅτῳ — ἐλλείπει] Senſus hic eſt: *ſpes copiam non relinquit* (iis, qui quomodo dictum eſt ea abutuntur), *qua quis, cum illam ſemel cognoverit vanam eſſe, poſtmodum ſibi ab ea caveat.* Significatur autem Melios ab Athenienſibus devictos nihil reliquum habituros eſſe, fruſtraque optaturos, ut minus ſpei confiſi eſſent.

μὴ βούλησθε] Haackius, Poppone monente p. 140. *μὴ βούλεσθε* edidit.

3. *ταῦτα οὐκ οἶδα —*] V. quae diſputata ſunt ad 59, 1.

τι ἄλλο τῆς Ἀθηναίων πόλεως, καὶ τοῦτ' ἐν πρώτοις ἐστὶν ἐγκώμιον, τὸ περὶ παντὸς πράγματος καὶ ἐν παντὶ καιρῷ τοῖς θεοῖς ἕπεσθαι καὶ μηδὲν ἄνευ μαντικῆς καὶ χρησμῶν 4 ἐπιτελεῖν. Λεγόντων τε τῶν Μηλίων, ὅτι σὺν τῇ παρὰ τῶν θεῶν βοηθείᾳ καὶ Λακεδαιμονίοις πεποίθασιν, οὓς, εἰ καὶ διὰ μηδὲν ἄλλο, διὰ γοῦν τὴν αἰσχύνην αὐτοῖς βοηθήσειν καὶ οὐ περιόψεσθαι καὶ συγγενεῖς ἀπολλυμένους, αὐθαδέστερον ἔτι 5 τὸν Ἀθηναῖον ἀποκρινόμενον εἰσάγει· „Τῆς μὲν τοίνυν πρὸς 915 τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι. Οὐδὲν γὰρ ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν μὲν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως, τῶν δὲ ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν.

---

4. *λεγόντων τε τῶν Μηλίων*] c. 104.

οὓς εἰ καὶ] Videtur leg. *οὓς εἰκός, εἰ καὶ* —. Reisk. Miror virum doctum offendi conftructione ufitatiffima, qua et relativa et particulae in oratione obliqua accufativum cum infinitivo adfcifcere folent. V. Matthiae Gr. Gr. §. 537. p. 775. fq.

περιόψεσθαι καὶ συγγενεῖς ἀπολλ.] Forfan legendum *περιόψεσθαι τοὺς συγγ. ἀπολλ.* Sylb. Malim *περιόψεσθαι συμμάχους καὶ συγγενεῖς.* Reisk. Thucydides tantum *ξυγγενείας* mentionem facientes inducit. Quare Sylburgio affentior, nifi forte *καὶ* ante *συγγενεῖς* omnino delendum eft.

λελείψεσθαι] Scriptus liber habet *λελήψεσθαι*: minus convenienter. Sylb. Sententia: *ne nos quidem nobis videmur erga deos minus bene animati effe, quam vos vobis videmini.* Reisk. Obftat huic explicationi, quod locutio *εὐμένεια ἀνθρώπων πρὸς τοὺς θεούς* hic me offendit, quamquam ita explicat Thom. M. p. 391. nec, fi parum offenderet, huic loco conveniret. Lubenter igitur *πρὸς τοῦ θείου* amplecterer, fi hoc offerrent codd. Nunc vulgatum ita tueor, ut verba *τῆς πρὸς τὸ θεῖον εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι* attractionis quodam genere, cujus non abfimilia alibi notavimus, pofita cenfeam pro *πρὸς μὲν τὸ θεῖον τῆς πρὸς τοῦ θείου εὐμενείας οὐδ' ἡμεῖς οἰόμεθα λελείψεσθαι, ad deos quod attinet, ne nos quidem eorum gratia inferiores fore fperamus.* Quod olim putaram verba *πρὸς τὸ θεῖον* tantummodo trajecta effe atque ad *λελείψεσθαι* pertinere, inductus verbis fequentibus: *καὶ πρὸς μὲν τὸ θεῖον οὕτως ἐκ τοῦ εἰκότος, οὐ φοβούμεθα ἐλασσώσεσθαι,* id, quamquam et Haackium ftatuere video, tamen vel propterea non placet, quod fic ad *εὐμενείας* intelligendum foret *αὐτοῦ* f. *τοῦ θείου*, quod hic durius exiftimo.

οὐδὲν γὰρ — πράσσομεν] Idem eft, ac fi dixiffet: *οὐδὲν πράσσομεν, οὐδὲ ἀξιοῦμεν ἄλλως τι δίκαιον εἶναι, ἢ ὡς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι ἐν μὲν τοῖς θείοις νομίζουσιν, ἐν δὲ τοῖς ἀνθρωπίνοις.*

Ἡγούμεθα γὰρ τό τε θεῖον δόξῃ, τἀνθρώπειόν τε σαφῶς διὰ παντὸς ὑπὸ φύσεως ἀναγκαίως, οὗ ἂν κρατῇ, ἄρχειν.“ Τούτων ὁ νοῦς ἐστι μὲν δυςείκαστος καὶ τοῖς πάνυ δοκοῦσιν ἐμπείρως τοῦ ἀνδρὸς ἔχειν, κατακλείεται δ᾽ εἰς τοιοῦτόν τι πέρας· ὅτι τὸ μὲν θεῖον δόξῃ γινώσκουσιν ἅπαντες, τὰ δὲ πρὸς ἀλλήλους δίκαια τῷ κοινῷ τῆς φύσεως κρίνουσι νόμῳ, 6

βούλονται πρὸς ἀλλήλους ἀξιοῦν καὶ δικαιοῦν, (h. e. ἀξιοῦν δίκαια εἶναι) *non aliter agimus, neque aliter jus et fas aestimamus, quam prout alii homines, partim in rebus divinis statuunt agendum et censendum esse, partim in rebus humanis, in mutuis rerum inter se commerciis volunt agi atque censeri.* Hoc est: *sacra facimus ex ritu antiquo et jus civile administramus ad praescriptum et ductum juris naturae.* Hujus sui moris causam statim subjicit: *Recte an secus deos colamus; in dubio est. Nam mera ex opinione imperat numen hominibus. Sed opinio, sic colendos esse deos, est humana, antiquitus nobis tradita, cui servimus. Hoc autem certum est, quicquid alteri imperat, id ei imperat, quia necesse est per naturam rerum, ut potior minori imperet.* Reisk. Locus neutiquam tam difficilis est, quam Dionysius eum esse affirmat. Ἀνθρωπείας et ad νομίσεως et ad βουλήσεως pertinet ac propterea praemissum est. Cf. II, 44: τὸ δ᾽ εὐτυχές, οἳ ἂν τῆς εὐπρεπεστάτης λάχωσιν, ὥςπερ οἵδε μὲν νῦν, τελευτῆς, ὑμεῖς δέ, λύπης. VI, 69: οἱ δ᾽ ἐχώρουν — περί τε πατρίδος μαχούμενοι καὶ τῆς ἰδίας ἕκαστος, τὸ μὲν αὐτίκα, σωτηρίας, τὸ δὲ μέλλον, ἐλευθερίας. Itaque locus in has partes resolvendus est: οὐδὲν δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν ἐς τὸ θεῖον νομίσεως, et: οὐδὲν δικαιοῦμεν ἢ πράσσομεν ἔξω τῆς ἀνθρωπείας τῶν ἐς σφᾶς αὐτοὺς βουλήσεως, *neque poscimus neque facimus quidquam, quod vel sancitae, qua homines deos colunt, observantiae repugnet, vel ab humano eorum, quae sibi quisque expetit, acquirendorum studio abhorreat.* Significatur autem, fortiorem quemque poscere, ut, quem superet, is sibi pareat, id quod sequentibus declaratur. Cur ἐς σφᾶς αὐτούς pro πρὸς ἀλλήλους accipiatur, equidem causam non video. Haackius, locum se non intellexisse, eo prodit, quod ad τῶν subaudiendum esse opinatur ἀνθρώπων, masculini generis articulum ratus, cum sit neutrius. Τὰ ἐς τὸ θεῖον sunt *quae ad deos pertinent.* Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 270. b. cl. §. 282. p. 392.

τἀνθρώπειον] Vulgatae Thucydidis edd. habent τὸ ἀνθρώπειον, et mox φύσεως ἀναγκαίας, eodem casu. Sylb.

τὸ μὲν θεῖον δόξῃ γινώσκουσιν ἅπαντες] His scilicet verbis sibi interpretari videtur Thucydidis illa: ἡγούμεθα γὰρ τό τε θεῖον δόξῃ —, quibus non vidit annectendum esse verbum ἄρχειν: *existimamus enim Deos ex opinione hominum, homines manifesto semper et ubique ei imperare, cujus potentes sint.* Ne, quod alios fecisse video, ἡγούμεθα δόξῃ et ἡγούμεθα σα-

οὗτος δ' ἐστιν, ἄρχειν ὧν δύνηταί τις κρατεῖν. Ἀκόλουθα καὶ ταῦτα τοῖς πρώτοις καὶ οὔτε Ἀθηναίοις, οὔτε Ἕλλησι πρέποντα εἰρῆσθαι.

1 XLI. Πολλὰς δυνάμενος ἔτι διανοίας παρασχέσθαι 916 τὸ συνετὸν ἐχούσας πονηρόν, ἵνα μὴ πλείων ὁ λόγος γένοιτό μοι τοῦ μετρίου, τὴν τελευταίαν ἔτι προςθήκην παραλήψομαι μόνην· ἣν ἀπαλλαττόμενος ἐκ τοῦ συλλόγου ὁ Ἀθηναῖος 2 εἴρηκεν· „Ἀλλ' ὑμῶν τὰ μὲν ἰσχυρὰ ὄντα ἐλπιζόμενα μέλλεται, τὰ δὲ παρόντα βραχέα πρὸς τὰ ἤδη ἀντιτεταγμένα περιγενέσθαι. Πολλήν γε ἀλογίαν, φησί, τῆς διανοίας παρέχετε, εἰ μὴ μεταστησάμενοι (ἔτι) ἡμᾶς ἄλλο τι τῶνδε σω- 3 φρονέστερον γνώσεσθε.“ Οἷς ἐπιτίθησιν· „Οὐ γὰρ δὴ ἐπί γε τὴν ἐν τοῖς αἰσχροῖς καὶ προὔπτοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρου-

φῶς jungam, vel collocatio verborum obſtare videtur. Haackii verba de hoc loco mire ſonant. Conferendi ſunt ad ejus ſententiam quae ad 39, 1. excitavimus.

ἀκόλουθα] *Ἀνακόλουθα* legiſſe videtur interpres. Hudſ.

XLI, 1. *δυνάμενος εἰς*] Pro *εἰς* non dubito, quin legendum ſit *ἔτι*, ut ſupra 33, 5. Sylb. Sic edidi.

ἵνα — γένοιτο] Exſpectaveris conjunctivum. Sed cf. Antiqq. T. I. p. 184. 2: *ἵνα μὴ δόξαιμι μακρηγορεῖν, ἐπὶ τοὺς Ῥωμαίων ἐλεύσομαι συγγραφέας.* Strab. I, 1. p. 14. Tauchn.: *προςήκει ταῦτα διὰ πλειόνων ἐμφανίζειν, ἵν' εἴη γνώριμα.* Lucian. quom. hiſt. ſit conſcr. §. 3. p. 162: *κυλίω — τὸν πίθον, ὡς μὴ μόνος ἀργεῖν δοκοίην.* Platonis locos Polit. III. p. 410. c. et Legg. XI. p. 918. c. Aſtius correxit; haud ſcio, an injuria. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 519. p. 735.

προςθήκην] Malim *προθήκην*, id est *πρόθεσιν*, *propoſitionem*. Reisk. Non opus videtur.

2. *ἰσχυρὰ ὄντα*] Vulgatae Thucydidis edd. [c. 111.] pro *ἰσχυρὰ ὄντα* habent *ἰσχυρότατα* et mox *ὑπάρχοντα* pro *παρόντα*. Sylb.

περιγενέσθαι] Vulgatae Thucydidis editiones habent *περιγίγνεσθαι* et mox *πολλήν τε*, Ex eisdem addita eſt incluſa particula *ἔτι*. Sylb. Qui lectionem *πολλήν γε* unice veram putat, Benedictus, ſuo fruatur judicio.

3. *αἰσχροῖς*] Fort. *ἐσχάτοις*. Reisk. Mihi legendum videbatur *τὴν τῷ αἰσχρῷ ἐν τοῖς προὔπτοις κινδύνοις πλεῖστα διαφθείρουσαν αἰσχύνην*, coll. VIII, 27: *οὐδέποτε (ἔφη) τῷ αἰσχρῷ ὀνείδει εἴξας ἀλόγως κινδυνεύσειν.* Sed hoc audacius. Nec difficilem, nedum corruptum, locum putat Haackius, qui *αἰσχροὺς κινδύνους* ea interpretatur *pericula in quae quis per*

σων ἀνθρώπους αἰσχύνην τρέψεσθε. Πολλοῖς γὰρ προορωμένοις ἔτι, ἐς οἷα φέρονται, τὸ αἰσχρὸν καλούμενον ὀνόματος ἐπαγωγοῦ δυνάμει ἐπεσπάσατο ἡσσηθεῖσι τοῦ ῥήματος ἔργῳ ξυμφοραῖς ἀνηκέστοις ἑκόντας περιπεσεῖν." Τούτων τῶν λόγων ὅτι μὲν οὔτ' αὐτὸς μετέσχεν ὁ συγγραφεὺς τῷ συλλόγῳ 4 917

---

amentiam incurrat. Velim demonstrasset vir doctissimus, hanc explicationem et verbis aptam esse, nec rei, de qua dicitur, repugnare. Quod ne facere possit, non vereor. Rectius itaque, opinor, Bauerus *ea* intelligit *pericula, quae subire pudor adigat, quae ob ignominiam fugiendam suscipiantur.* Quamquam haec quoque interpretatio habet, quo offendat.

4. τούτων τῶν λόγων ὅτι μὲν οὔτ' αὐτὸς μετέσχεν ὁ συγγραφεύς] Hoc colloquium multis modis exagitat Dionysius. Ac de universo primum: Quod vero horum sermonum (inquit) minime fuerit particeps Thucydides, cum neque ipse conventui interfuerit, neque quae ab Atheniensibus aut Meliis dicerentur audiverit, ex iis, quae proxime superiore libro commemorat, facile possumus cognoscere. Nam postquam Amphipoli dux fuisset, ejectus e patria, per omne reliquum belli tempus in Thracia vixit. Hic primo manifeste falsum Dionysius dicit, Thucydidem patria ejectum, postea semper in Thracia longe a bello remotum vixisse. Ipse enim de se Thucydides scribit, cum in exsilium post Amphipolitanam praefecturam ejectus fuisset, factum esse, ut utriusque partis rebus interfuerit, nec parum Peloponnesiorum res ob id exsilium cognoverit [v. V, 26.]. Hic aperte Thucyd. se, postquam patria pulsus sit, rebus gestis affuisse dicit. Et testatur in ejus vita Marcellinus [p. 724.], Thucydidem, patria pulsum, in Aeginam se (quae ut plurimum unius diei navigatione ab Melo distat) contulisse. Deinde nihil magis miror, quam id quaerere Dionysium, quo modo colloquium hoc potuerit edere Thucydides, cum conventui non interfuerit: quo modo omnium historicorum fides elevari posset: qui certe plerisque rebus, quas scripserunt, non modo non interfuerunt, sed nec eodem tempore vixerunt. Sic ipse Dionysius res Romanorum scripsit, quibus aliquot seculis posterior fuit. Optimum quidem foret, ab iis, qui ipsis rebus interfuerunt, omnia prodita esse, sed quia id res humanae non patiuntur, non idcirco falsa scriptorum fides est, qui ab aliis accepta memoriae mandarunt. Thucydides tamen noster his omnibus difficultatibus minime laboravit: qui totius belli Peloponnesiaci tempore vixit et, cum id inciperetur, non puer, sed jam in aetate fuit: rebus vero gestis plurimis ipse interfuit: caeteris ita in propinquo erat, ut quotidie homines, qui rebus interfuerunt, percontandi audiendique amplam habuerit facultatem. Igitur si quisquam alius, certe Thucydides is est, cui minime omnium, quasi incomperta scripserit, objici

τότε παρατυχών, οὔτε τῶν διαθεμένων αὐτούς, Ἀθηναίων ἢ Μηλίων, ἤκουσεν, ἐξ ὧν αὐτὸς ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς βίβλῳ 918 περὶ αὑτοῦ γράφει, μαθεῖν ῥᾴδιον· ὅτι μετὰ τὴν ἐν Ἀμφιπόλει στρατηγίαν ἐξελαθεὶς τῆς πατρίδος πάντα τὸν λοιπὸν 5 τοῦ πολέμου χρόνον ἐν Θρᾴκῃ διέτριψε. Λείπεται δὴ σκοπεῖν, εἰ τοῖς τε πράγμασι προςήκοντα καὶ τοῖς συνεληλυθόσιν εἰς τὸν σύλλογον προςώποις ἁρμόττοντα πέπλακε διάλογον, ἐχόμενος ὡς ἐγγύτατα τῆς συμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς ἱστορίας προείρη-6 κεν. Ἆρ᾽ οὖν, ὥςπερ τοῖς Μηλίοις οἰκεῖοι καὶ προςήκοντες ἦσαν οἱ περὶ τῆς ἐλευθερίας λόγοι, παρακαλοῦντες τοὺς Ἀθηναίους μὴ καταδουλοῦσθαι πόλιν Ἑλληνίδα μηδὲν ἁμαρτάνουσαν εἰς αὐτούς, οὕτως καὶ τοῖς Ἀθηναίων στρατηγοῖς πρέποντες ἦσαν οἱ περὶ τῶν δικαίων, μήτ᾽ ἐξετάζειν ἐῶντες, μή-

---

queat. Ex Dionyſio ego multo libentius, et, ni fallor, juſtius, quaererem, unde orationes Aeneae, Latini, Romuli, et inprimis elegans illud, omnique artificio oratorio elaboratum, Tulli Hoſtilii, Romani regis, cum Metio Suffetio, Albano, colloquium, non brevius hoc Thucydideo, acceperit, cum ipſe plus, quam ſeptingentis annis, poſterior vixerit. Acacius.

ἐν τῇ πρὸ αὐτῆς (leg. ταύτης) βίβλῳ] IV, 104. ſqq. Quo tamen loco de exſilio ſuo Thucydides nihil memorat; obiter demum de eo loquitur V, 26. Se per reliquum belli tempus ſemper in Thracia vixiſſe nusquam dixit; immo contrarium ſignificat eo, quod ſe inprimis rebus Peloponneſiorum affuiſſe ait. Quod ſi factum eſt, non deliteſcere poterat in Thraciae ſolitudine.

περὶ αὑτοῦ] Vulgo περὶ αὐτοῦ.

ἐχόμενον, ὡς εἴ τις τὰ τῆς] Vitiatus eſt locus; paulo melior lectio haec eſſet: λεγόμενον, ὡς, εἴ τι μετὰ τῆς συμπάσης γνώμης καὶ ἀληθείας (ut infra 49, 3.) λεχθείη, *quod ſcilicet colloquium ita haberetur, ac ſi quid ſerio animi ſtudio et vere diceretur.* Sed, ut verum fatear, ea lectio mihi non ſatisfacit. Sylb. Nullus dubitavi de meo ſic corrigere: ἐχόμενος ὡς ἔγγιστα τῆς. Reisk. Egregie conjecit. Ductus enim eſt locus noſter ex Thuc. I, 22: ὡς ἂν ἐδόκουν μοι ἕκαστοι περὶ τῶν ἀεὶ παρόντων τὰ δέοντα μάλιστα εἰπεῖν, ἐχομένῳ ὅτι ἐγγύτατα τῆς ξυμπάσης γνώμης τῶν ἀληθῶς λεχθέντων, οὕτως εἴρηται. Unde pro ἔγγιστα, quod in Reiskiana eſt, ἐγγύτατα adſcivi.

5. ὡς αὐτὸς — προείρηκεν] Nimirum non de hac una oratione peculiariter, quod quis ex cenſoris verbis collegerit, ſed de omnibus, quas exhibuit, orationibus.

τε λέγειν, ἀλλὰ τὸν τῆς βίας καὶ πλεονεξίας νόμον εἰσάγοντες καὶ ταῦτ' εἶναι δίκαια τοῖς ἀσθενέσι ἀποφαίνοντες, ὅσα τοῖς ἰσχυροτέροις δοκεῖ; Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἴομαι τοῖς ἐκ 7 τῆς εὐνομωτάτης πόλεως ἐπὶ τὰς ἔξω πόλεις ἀποστελλομένοις 919 ἡγεμόσι ταῦτα προσήκειν λέγεσθαι, οὐδ' ἂν ἀξιώσαιμι τοὺς μὲν μικροπολίτας καὶ μηδὲν ἔργον ἐπιφανὲς ἀποδειξαμένους Μηλίους πλέονα τοῦ καλοῦ ποιεῖσθαι πρόνοιαν ἢ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ πάντα ἑτοίμους εἶναι τὰ δεινὰ ὑποφέρειν, ἵνα μηδὲν ἄσχημον ἀναγκασθῶσι πράττειν· τοὺς δὲ προελομένους τήν τε χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν κατὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον Ἀθηναίους, ἵνα μηδὲν αἰσχρὸν ὑπομείνωσιν ἐπίταγμα τῶν ταῦτα προαιρουμένων ὡς ἀνοήτων κατηγορεῖν. Οἴομαι δ' ὅτι κἂν εἴ τινες ἄλλοι, παρόντων Ἀθηναίων, ταῦτα ἐπεχείρουν λέγειν, ἐπαχθῶς ἤνεγκαν ἂν οἱ τὸν κοινὸν βίον ἐξημερώσαντες. Ἐγὼ 8 μὲν δὴ διὰ ταύτας τὰς αἰτίας οὐκ ἐπαινῶ τὸν λόγον τοῦτον, ἀντιπαρεξετάζων τὸν ἕτερον. Ἐν ἐκείνῳ μὲν γὰρ Ἀρχίδαμος ὁ Λακεδαιμόνιος δίκαιά τε προκαλεῖται τοὺς Πλαταιεῖς καὶ λέξει κέχρηται καθαρᾷ καὶ σαφεῖ καὶ οὐδὲν ἐχούσῃ σχῆμα βεβασανισμένον οὐδὲ ἀνακόλουθον· ἐν τούτῳ δὲ οἱ Φρονι- 920

---

7. *ἐκ τῆς εὐνομωτάτης πόλεως*] Hic vereor, ut multi cenſori aſſentiantur, niſi forte legum copiam intellexit. At haec ipſa, ut fieri ſolet, prioris aetatis *εὐνομίαν* (de qua v. Creuzeri orat. de civ. Athen. p. 19. ſqq.) perverterat.

κατὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον] Perſico bello, non Peloponneſiaco, illud factum eſſe, reputare debebat cenſor. Sed, dixerit, eandem in hoc quoque fortitudinem probaverunt, v. c. cum in Sicilia maximam cladem accepiſſent, cum ad Aegos flumen profligati eſſent. At vero haec deſperatio erat, non virtus. Praeterea qui fortes ſunt, iidem non ſemper juſti conſpiciuntur.

τῶν ταῦτα προαιρουμένων] Et *ταῦτα* ferri poteſt et *ταὐτά* reponi. Sylb. Solum *ταῦτα*, non *ταὐτά*, huic loco convenit. Subauditur *ἃ οἱ Μήλιοι προείλοντο*. Reisk.

οἱ τὸν κοινὸν βίον ἐξημερώσαντες] Haec oratorem redolent. V. Iſocr. Paneg. 15. Similes laudes Athenienſibus paſſim tribuuntur. V. Hemſterh. ad Lucian. T. I. p. 246. 422. Weſſel. ad Diodor. XIII, 27. Aſt ad Plat. Legg. T. II. p. 68. et, qui veterum locos larga manu congeſſit, Creuzer. Annotatt. orationi de civ. Athen. ſubjectis p. 53. ſqq.

8. *σχῆμα βεβασανισμένον*] Convenientius *σχῆμα βεβιασμένον*, ut 42, 2. et ſupra 55, 2. Sylb. Videtur vulgata be-

μώτατοι τῶν Ἑλλήνων αἴσχιστα μὲν ἐνθυμήματα φέρουσιν, ἀηδεστάτῃ δ' αὐτὰ περιλαμβάνουσι λέξει· εἰ μὴ ἄρα μνησικακῶν ὁ συγγραφεὺς τῇ πόλει διὰ τὴν καταδίκην ταῦτα τὰ ὀνείδη κατεσκέδασεν αὐτῆς, ἐξ ὧν ἅπαντες μισήσειν αὐτὴν ἔμελλον. Ἃ γὰρ οἱ προεστηκότες τῶν πόλεων καὶ τηλικαύτας ἐξουσίας πιστευόμενοι φρονεῖν τε καὶ λέγειν πρὸς τὰς πόλεις ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος * * ταῦτα κοινὰ ὑπολαμβάνουσιν ἅπαντες εἶναι τῆς ἀποστελλούσης πόλεως αὐτούς. Καὶ περὶ μὲν τῶν διαλόγων ἅλις.

1 XLII. Τῶν δημηγορικῶν λόγων τεθαύμακα μὲν τὸν ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ ῥηθέντα ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Περικλέους περὶ τοῦ μὴ εἴκειν Λακεδαιμονίοις, τὸν ἔχοντα τήνδε τὴν ἀρχήν· „Τῆς μὲν γνώμης, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀεὶ τῆς αὐτῆς ἔχομαι, μὴ εἴκειν Πελοποννησίοις.“ ὡς καὶ τοῖς ἐνθυμήμασιν ἡρμηνευμένον δαιμονίως καὶ οὔτε κατὰ τὴν σύνθεσιν τῶν μορίων οὔτε κατὰ τὴν ἐξαλλαγὴν τῶν σχηματισμῶν τῶν ἀνακολούθων καὶ βεβιασμένων ἐνοχλοῦντα τὰς ἀκοάς, πάσας δὲ περιειληφότα τὰς ἀρετάς, ὁπόσαι γίγνονται περὶ δημηγορικοὺς (λόγους)·

921

---

ne habere. Idem est, ac si dixisset διὰ βασάνου διεστραμμένον, *fidiculis distortum, luxatumve*. Reisk. Cf. 42, 3. 55, 1. et Ernesti Lex. technol. Gr. Rhett. p. 55.

φέρουσιν] Malim προφέρουσιν. Reisk. Non opus. V. 8, 3. 15, 2.

εἰ μὴ ἄρα —] Ejusmodi criminationem non pronunciare debet, qui probare non potest. Argumenta autem, quae quis in hanc rem afferat, aut levia sunt aut nulla. De Anonymo (edit. Thuc. Lips. T. II. p. 733.) tacere praestat.

διὰ τὴν καταδίκην] scil. ἑαυτοῦ. Reisk.

πατρίδος] Post πατρίδος deést verbum εἰώθασιν, εἰσάγονται, vel aliud simile. Sylb.

XLII, 1. ὑπὸ Περικλέους] Scriptus liber habet ὑπὲρ Περικλέους. Sed ὑπό legendum esse, satis declarant ista Thucydidis [I, 139.] καὶ παρελθὼν (Περικλῆς ὁ Ξανθίππου) παρῄνει τάδε [immo τοιάδε]. Sylb.

ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ] c. 140. sqq. Mihi haec oratio non admodum a caeteris discrepare videtur ejusdem auctoris orationibus. Neque vero ea caret difficultatibus, quas Dionysium expedire potuisse addubites.

(λόγους)] Hanc vocem de meo addidi.

καὶ τοὺς ὑπὸ Νικίου τοῦ στρατηγοῦ ῥηθέντας ἐν Ἀθήναις 2 ὑπὲρ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας· τήν τε πεμφθεῖσαν ὑπὸ αὐτοῦ τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιστολήν, ἐν ᾗ χρήζει συμμαχίας ἄλλης καὶ διαδόχου, κάμνων τὸ σῶμα ὑπὸ νόσου· καὶ τὴν παράκλησιν τῶν στρατιωτῶν, ἣν ἐποιήσατο πρὸ τῆς τελευταίας ναυμαχίας· καὶ τὸν παραμυθητικὸν λόγον, ὅτε πεζῇ τὴν στρατιὰν ἔμελλεν ἀπάγειν, ἀπολωλεκὼς τὰς τριήρεις ἁπάσας· καὶ εἴ τινες εἰσὶν ἄλλαι τοιαῦται δημηγορίαι καθαραὶ καὶ σαφεῖς καὶ εἰς τοὺς ἀληθινοὺς ἀγῶνας ἐπιτήδειοι. Ὑπὲρ ἁπάσας 3 δὲ τὰς ἐν ταῖς ἑπτὰ βίβλοις φερομένας τὴν Πλαταιέων ἀπολογίαν τεθαύμακα, παρ' οὐδὲν οὕτως ἕτερον, ὡς τὸ μὴ βεβασανίσθαι μηδὲ κατεπιτετηδεῦσθαι, ἀληθεῖ δέ τινι καὶ φυσικῷ κεκοσμῆσθαι χρώματι. Τά τε γὰρ ἐνθυμήματα 928 πάθους ἐστὶ μεστὰ καὶ ἡ λέξις οὐκ ἀποστρέφουσα τὰς ἀκοάς. Ἥ τε γὰρ σύνθεσις εὐεπὴς καὶ τὰ σχήματα τῶν πραγμάτων ἴδια. Ταῦτα δὴ τὰ Θουκυδίδου ζηλωτὰ ἔργα καὶ ἀπὸ τούτων τὰ μιμήματα τοῖς ἱστοριογραφοῦσιν ὑποτίθεμαι λαμβάνειν.

XLIII. Τὴν δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ Περικλέους ἀπολογίαν, ἣν ὑπὲρ αὑτοῦ διετίθετο, τραχυνομένων Ἀθηναίων, 1 ὅτι τὸν πόλεμον ἔπεισεν αὐτοὺς ἀναλαβεῖν, οὐχ ὅλην ἐπαινῶ· οὐδὲ τὰς περὶ τῆς Μιτυληναίων πόλεως δημηγορίας, ἃς διέθετο Κλέων

---

2. τοὺς ὑπὸ Νικίου — ῥηθέντας] VI, 9. sqq. 20. sqq. Sed ne hae quidem orationes magis quam aliae facilitate sese commendant.

τὴν — ἐπιστολήν] VII, 11. sqq.

τὴν παράκλησιν] VII, 61. sqq.

τὸν παραμυθητικὸν λόγον] VII, 77.

3. τὴν Πλαταιέων ἀπολογίαν] III, 53. sqq.

κατεπιτηδεῦσθαι] Nota hic κατεπιτηδεῦσθαι sine augmento, ut supra οἰκοφθορημένης 14, 3. At non item infra [κέχρηται 51, 2. et νενόμικα Jud. de Demosth. p. 1000. 7.] Sylb. Ego librariorum errorem correxi.

ὑποτίθεται] Rectius plur. ὑποτίθενται, *praecipiunt*: sc. Thucydidis admiratores. Sylb. Malim ὑποτίθεμαι, *auctor sum, hortor*. Reisk. Hoc sine dubitatione recepi. Cf. 55, 1.

XLIII, 1. ἐν τῇ δευτέρᾳ β.] c. 60. sqq.

καὶ Διόδοτος, ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ· οὐδὲ τὴν Ἑρμοκράτους τοῦ Συρακουσίου πρὸς Καμαριναίους· οὐδὲ τὴν Εὐφήμου τοῦ πρεσβευτοῦ τῶν Ἀθηναίων τὴν ἐναντίαν ταύτης· οὐδὲ τὰς
2 ὁμοίας ταύταις. Οὐ γὰρ ἀνάγκη πάσας ἐξαριθμεῖσθαι τὰς εἰς τὸν αὐτὸν κατεσκευασμένας τῆς διαλέκτου χαρακτῆρα. Ἵνα δὲ μὴ δόξῃ τις φάσεις ἀναποδείκτους με λέγειν, πολλὰς
925 παρασχέσθαι πίστεις δυνάμενος, δυσὶν ἀρκεσθήσομαι δημηγορίαις, ἵνα μὴ μακρὸς ὁ λόγος γένηται, τῇ Περικλέους ἀπολογίᾳ καὶ τῇ Ἑρμοκράτους πρὸς Καμαριναίους κατηγορίᾳ κατὰ τῆς Ἀθηναίων πόλεως.

1 XLIV. Ὁ μὲν οὖν Περικλῆς ταῦτα λέγει· „Καὶ προςδεχομένῳ μοι τὰ τῆς ὀργῆς ὑμῶν ἐς ἐμὲ γεγένηται· αἰσθάνομαι γὰρ τὰς αἰτίας· καὶ ἐκκλησίαν τούτου ἕνεκα ξυνήγαγον, ὅπως ὑπομνήσω καὶ μέμψωμαι, εἴ τι μὴ ὀρθῶς ἢ ἐμοὶ
2 χαλεπαίνετε ἢ ταῖς ξυμφοραῖς εἴκετε.“ Ταῦτα Θουκυδίδῃ μέν, γράφοντι περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐν ἱστορικῷ σχήματι προσήκοντα
924 ἦν· Περικλεῖ δὲ ἀπολογουμένῳ πρὸς ἠρεθισμένον ὄ-

ἐν τῇ τρίτῃ β.] c. 57. ſqq.

τὴν Ἑρμοκράτους] VI, 76. ſqq.

τὴν Εὐφήμου] VI, 82. ſqq.

φάσεις ἀναποδείκτους] Vide ne ex hoc loco corrigendum ſit quod in l. de Compoſ. p. 28. legitur: ἵνα δὲ μὴ δόξω, φασίν, ἀναπόδεικτα λέγειν. Cf. Jud. de Iſaeo p. 617. 3.

XLIV, 1. ταῦτα λέγει] Locus eſt II, 60. Reisk.

ἐς ἐμὲ] Sic nunc etiam apud Thucydidem pro ἔς με, Poppone p. 136. monente, edidit Haackius.

Περικλεῖ δὲ ἀπολογουμένῳ —] Hanc orationem iracundiae quidem Periclis, non tamen praeſenti tempori convenire, Dionyſius ait. Potius enim deprecationem humilem, quam iracundam et vehementem orationem ei tribuendam fuiſſe, utpote ipſi reo et auctori praeſentium malorum. Verum Dion. multo minus ſe rhetorum praecepta conſiderare declarat, dum non videt, eandem cauſam aliter ab aliis agi debere. Hanc quoque orationem (quae nec eſt adeo ferox et inſolens, ut Dionyſio videtur) optime Periclis magnitudini convenire, quivis intelliget, qui mores, inſtituta et gravitatem viri conſiderabit, quae tum alii, tum egregie Plutarchus in vitis et poſt orationem praeſentem Thucydides deſcribunt. Tali igitur viro ne in capitis quidem periculo (in quo hoc lo-

χλον οὐκ ἦν ἐπιτήδεια εἰρῆσθαι, καὶ ταῦτα ἐν ἀρχαῖς τῆς ἀπολογίας πρὶν ἑτέροις τισὶν ἀπομειλίξασθαι λόγοις τὰς ὀργὰς τῶν εἰκότως ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς ἀχθομένων, τετμημένης μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων τῆς κρατίστης γῆς, πολλοῦ δὲ κατὰ τὸν λοιμὸν ἀπολωτότος ὄχλου, τὴν δ' αἰτίαν τῶν κακῶν τούτων τοῦ πολέμου παρεσχηκότος, ὃν ὑπ' ἐκείνου πεισθέντες ἀνεδέξαντο. Σχῆμά τ' οὐ τοῦτο τῇ διανοίᾳ πρεπωδέστατον ἦν, τὸ ἐπιτιμητικὸν, ἀλλὰ τὸ παραιτητικόν. Οὐ γὰρ ἐρεθίζειν προσήκει τὰς τῶν ὄχλων ὀργὰς τοὺς δημηγοροῦντας, ἀλλὰ πραΰνειν. Τούτοις ἐπιτίθησι διάνοιαν ἀληθῆ μὲν καὶ δεινῶς 3 ἀπηγγελμένην, οὐ μέντοι γε τῷ παρόντι καιρῷ χρησίμην· „Ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι, φησί, πόλιν πλείω ξύμπασαν ὀρθουμένην ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας ἢ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐ- 929 πραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην. Καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνὴρ τὸ καθ' ἑαυτόν, διαφθειρομένης τῆς πατρίδος, οὐδὲν ἧσσον ξυναπόλλυται· κακοτυχῶν δὲ ἐν εὐτυχούσῃ πολλῷ μᾶλλον διασώζεται." Εἰ μὲν γὰρ ἰδίᾳ τινὲς ἐβλάπτοντο 4 τῶν πολιτῶν, εὐτύχει δὲ τὸ κοινόν, καλῶς ταῦτ' ἔλεγεν·

---

eo Pericles non verſabatur) oratione humili et abjecta, ad plebem imprimis utendum eſt. Quod illuſtri exemplo T. Livius lib. II. [c. 56. ſq.] depingit in Appio Claudio, capitis ad plebem reo [ipſeque Dionyſ. Arch. IX., 55. p. 1834. in Servilio probat.]. Hoc nimirum eſt illud, quod adeo nobis oratores commendant, decorum: cujus, ſi quisquam alius, T. Livius praeclarus eſt artifex, qui aliter Fabium Maximum et Scipionem Africanum, aliter Sp. Poſthumium et Terentium Varronem loquentes et agentes facit. Nec ignotum eſt Socratis exemplum, qui, quamvis in capitis judicio verſans, non tamen oratione humili (quam ei attulerat Lyſias) voluit uti: de quo Cicero lib. I. [c. 54.] de oratore [cf. Fiſcher. ad Plat. Apol. p. 66.]. Acacius.

τῇ διανοίᾳ] Subaudi ταύτῃ, niſi legendum ſit οὐ τοῦτο ταύτῃ τῇ διανοίᾳ. Reisk. Emendatione non opus.

προσῆκε] Malim προσήκει. Reisk. Hoc modo legendum eſſe, ſequens τοὺς δημηγοροῦντας oſtendit, itaque emendationem cuique obviam recepi.

3. πλείω] Thucydidis editiones habent πλέω ſine ι. Sylb. Πλείω codd. addicentibus repoſuit Haack.

καλῶς — φερόμενος] Cf. Xenoph. Oecon. V, 17: εὖ φερομένης τῆς γεωργίας, ἔῤῥωνται καὶ αἱ ἄλλαι τέχναι ἅπασαι. Sic εὖ φερόμενα πράγματα Plut. Sert. 22. Nic. 18.

4. ἔλεγεν] Malim ἐλέχθη. De ſententia, ſimiliter disputat Ariſtoteles, ubi Platonis civitatem reprehendit, Polit. II,

ἐπεὶ δ' ἐν ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς ἦσαν ἅπαντες, οὐκέτι καλῶς. Οὐδὲ γὰρ ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίς, ὅτι ταῦτα πρὸς ἀγαθοῦ τῇ πόλει γενήσεται τὰ δεινά, βέβαιον εἶχέν τι. Ἀφανὲς γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ μέλλον καὶ πρὸς τὰ παρόντα τὰς περὶ τῶν ἐσομένων γνώμας αἱ τύχαι τρέπουσιν.

1 XLV. Τούτοις ἐπιτίθησιν ἔτι φορτικωτέραν διάνοιαν καὶ ἥκιστα τῷ παρόντι καιρῷ πρέπουσαν· „Καίτοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς οἴομαι ἥσσων εἶναι γνῶναί τε 926 τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα, φιλόπολίς τε καὶ χρημά-2 των κρείσσων.“ Θαυμαστὸν γάρ, εἰ Περικλῆς, ὁ μέγιστος

2, 16: ἀδύνατον δὲ εὐδαιμονῆσαι ὅλην, μὴ τῶν πλείστων, ἢ μὴ πάντων μερῶν, ἢ τινων ἐχόντων τὴν εὐδαιμονίαν, rectius ille (v. tamen Morgenſtern. de Plat. rep. p. 166.) quam Noſter. Quamquam enim tunc quidem Athenienſium plerique calamitatibus premebantur, tamen Pericli dicere licebat, univerſam civitatem recte ſe habere, cum exigui temporis infortuniis, licet ea in omnes cives cadant, omnino tamen civitatis felicitatem tolli nemo jure dixerit. Suo autem jure rerum in melius mutandarum ſpe Athenienſes conſolatus eſt Pericles. Nam malorum, quibus premebantur, neutiquam ſummum fuit, agrorum depopulatio, quam praeviderant, nec magnopere curabant, ſed peſtilentia, quae ut omnibus inexſpectata inciderat, ita finem ejus ſperare licebat. Quod qui negat, Dionyſius, vera ſententia (ἀφανὲς γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ μέλλον) inepte abutitur.

XLV, 1. ἐπιτίθησιν] V. l. l. Omittit Dionyſius verba interjecta ὁπότε οὖν πόλις — δι' αἰτίας ἔχετε.

οἴομαι ἥσσων] In vulg. Thucydidis edd. ἥσσων οἴομαι, quem ordinem codd. jubentibus immutavit Haackius. Sequentia Valckenario imitatus videtur Xenophon. Memor. I, 2, 52: μόνους δὲ φάσκειν αὐτὸν ἀξίους εἶναι τιμῆς τοὺς εἰδότας τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι δυναμένους. Cf. Polyb. IV, 8, 2. Dionyſ. Arch. X, 36. p. 2086. 10. Sequentia laudat Plutarch. Pericl. 15. extr.

2. θαυμαστὸν γάρ, εἰ Περικλῆς —] Mirum mihi videtur, inquit Dionyſius, Periclem, omnium, qui tunc eſſent, oratorum maximum, ignoraſſe, quod mediocribus etiam ingeniis eſt exploratum, eorum, qui ſe praeter modum laudant, orationes auditoribus eſſe permoleſtas, idque in illis praeſertim concionibus, quae vel in judicio, vel ad populum habentur, in quibus non de praemiis, ſed de poenis eſt periculum. Tunc enim non ſolum aliis moleſtiam, verum et ſibi, dum multitudinis invidiam concitant, infortunium pariunt. Nam

τῶν τότε ῥητόρων, ἠγνόει τοῦτο, ὃ μηδεὶς ἂν τῶν ἐχόντων μέτριον νοῦν ἠγνόησεν, ὅτι πανταχῇ μὲν οἱ μὴ τεταμιευμένως ἐπαινοῦντες τὰς ἑαυτῶν ἀρετὰς, ἐπαχθεῖς τοῖς ἀκούουσι φαίνονται, μάλιστα δ' ἐν τοῖς πρὸς τὰ δικαστήρια καὶ τὰς ἐκκλησίας ἀγῶσιν, ἐν οἷς γε δὴ μὴ περὶ τιμῶν αὐτοῖς ἐστιν, ἀλλὰ περὶ τιμωριῶν ὁ κίνδυνος. Τότε γὰρ οὐκ ἐπαχθεῖς μόνον εἰσὶν ἑτέροις, ἀλλὰ καὶ δυστυχεῖς ἑαυτοῖς, ἐμβαλλόμενοι τὸν παρὰ τῶν πολλῶν φθόνον. Ὅταν δὲ τοὺς αὐτούς τις ἔχῃ δικαστάς τε καὶ κατηγόρους, μυρίων αὐτῷ δεῖ δακρύων τε καὶ οἴκτων εἰς αὐτὸ τοῦτο πρῶτον, τὸ μετ' εὐνοίας ἀκουσθῆναι. Ὁ δὲ δημαγωγὸς οὐκ ἀρκεῖται τούτοις, 3 927

---

qui eosdem et judices habet et accuſatores, in hoc ipſo, ut eos ad audiendum benevolos reddat, infinitis lacrymis opus habet etc. Huic objectioni ſufficerent, quae modo in exordio hujus orationis contra aliam ejusdem objectionem dixi. Sed tamen, ut appareat, etiam in capitis periculo laudationes aliquando gratas eſſe, aliud perilluſtre exemplum ex T. Liv. lib. 38. [c. 50.] de Scipione Africano, domitore Annibalis et Carthaginis, in judicium vocato, apponam. Juſſus dicere, inquit, cauſſam, ſine ulla criminum mentione, orationem adeo magnificam de rebus ab ſe geſtis exorſus eſt, ut ſatis conſtaret, neminem unquam neque melius neque verius laudatum eſſe. *Dicebantur enim ab eodem animo ingenioque, a quo geſta erant, et aurium faſtidium aberat, quia pro periculo, non in gloriam, referebantur.* Acacius.

ὁ μέγιστος τῶν τότε ῥητόρων] V. Wolf. ad Plat. Symp. XXXII, 6. Heindorf. ad Plat. Phaedr. p. 326. ſq. Heeren Ideen P. III. p. 394. ſqq. Egregie Plutarch. Pericl. 15: *Παντοδαπῶν, ὡς εἰκὸς, παθῶν ἐν ὄχλῳ τοσαύτην τὸ μέγεθος ἀρχὴν ἔχοντι φυομένων, μόνος ἐμμελῶς ἕκαστα διαχειρίσασθαι πεφυκὼς, μάλιστα δ' ἐλπίσι καὶ φόβοις, ὥςπερ οἴαξι, προαναστέλλων τὸ θρασυνόμενον αὐτῶν καὶ τὸ δύςθυμον ἀνιεὶς καὶ παραμυθούμενος ἔδειξε, κατὰ Πλάτωνα* (cf. Aſt. de Plat. Phaedro p. 115. ſqq.) *ψυχαγωγίαν οὖσαν καὶ μέγιστον ἔργον αὐτῆς τὴν περὶ τὰ ἤθη καὶ πάθη μέθοδον, ὥςπερ τινὰς φθόγγους ψυχῆς, μάλ' ἐμμελοῦς ἁφῆς καὶ κρούσεως δεομένους.*

ἐμβαλούμενοι] Num ἐμβαλλόμενοι, *ipſi ſibi conſciscentes et velut cervicibus ſuis imponentes ſuismet manibus.* Simile ductum a navi, in quam onera importantur, conjiciuntur. Reisk. Ἐμβαλλόμενοι correxeram, antequam Reiskii annotationem inſpicerem.

εἰς αὐτὸ τοῦτο, πρῶτον τό] Diſtinctio poſt τοῦτο eſt etiam in ſcripto libro. Sylb. Nihilo ſecius tamen poſt πρῶτον demum incidendum erat.

ἀλλ' ἐπεξεργάζεταί τε τούτοις καὶ μεταφράζει τὰ ῥηθέντα·
4 „Ὅ τε γὰρ γνούς, φησί, καὶ μὴ σαφῶς διδάξας ἐν ἴσῳ εἰ καὶ μὴ ἐνεθυμήθη, ὅ, τε ἔχων ἀμφότερα, τῇ δὲ πόλει δύςνους οὐκ ἂν ὁμοίως τι οἰκείως φράζει· προςόντος δὲ καὶ τοῦδε, χρήμασι δὲ νικωμένου, τὰ ξύμπαντα τούτου ἑνὸς ἂν πωλοῖτο.“ Οὐκ οἶδ', εἴ τις ἂν ὁμολογήσειεν, ὥςπερ ἀληθῆ ταῦτα ἦν, οὕτως καὶ προςήκοντα εἶναι ὑπὸ Περικλέους ἐν
5 Ἀθηναίοις ἠρεθισμένοις πρὸς αὐτοὺς λέγεσθαι. Ἦν δέ γ' οὐχ ἡ τῶν κρατίστων ἐνθυμημάτων τε καὶ νοημάτων εὕρεσις αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀξία σπουδῆς, εἰ μὴ καὶ τοῖς πράγμασιν εἴη προςήκοντα καὶ τοῖς καιροῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν· ἀλλ', ὅπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ἔφην, τὴν ἑαυτοῦ γνώμην ἀποδεικνύμε-
928 νος ὁ συγγραφεύς, ἣν εἶχε περὶ τῆς Περικλέους ἀρετῆς, πα-

---

4. εἰ καὶ] Sic etiam in vulg. Thuc. edd. Sed recte Haackius, Poppone monente p. 156: καὶ εἰ repoſuit. Cf. Goeller. Actt. Philoll. Monac. T. 2. p. 226.

ἀμφότερα] ſcil. τό, τε γνῶναι καὶ τὸ σαφῶς διδάσκειν. Reisk.

φράζει] Correxi φράζοι, ut eſt apud Thucydidem II, 60. Praeterea ſic legi velim: οὐκ ἂν ὁμοίως τῷ οἰκείως (ſubaudi ἔχοντι) φράζοι, *non facile id dicat, verbis proferat, perinde atque facturus ſit homo erga remp. benevolus*, vel *bene animatus*. Ex ἔχων praemiſſo tacite repeti debet ἔχοντι. Reisk. Φράζει revocavi, cum hanc mihi legem ſcripſerim, ut non temere Thucydideos, quos Dionyſius proponit, locos ex Thucydide emendarem, etiamſi eorum depravatio manifeſta videretur. Cf. Porſon. Adverſ. p. 197. Poppo l. l. p. 140. De Reiskii emendatione non habeo quod dicam, cum repetitio verbi ἔχοντι duriſſima ſit, nec vulgaris lectio quidquam offenſionis habeat.

τοῦδε] ſc. τοῦ οἰκείως ἔχειν τῇ πόλει. Reisk. Immo τοῦ εὔνου τῇ πόλει, quod ex praegreſſo τῇ πόλει δύςνου eliciendum, niſi, quod eodem redit, φιλόπολις cogitatione repetere vis.

Οὐκ οἶδ'] Οὐδ' οἶδ' Reiskius per errorem.

πρὸς αὐτούς] Dedi de meo πρὸς αὐτόν, *exacerbatis adverſus eum*, Periclem puta. Nam πρὸς αὐτούς cum λέγεσθαι nequit conſtrui: *dici ad eos*. Tautologia enim foret ἐν Ἀθηναίοις et πρὸς αὐτούς. Reisk. Alius haec verba illorum interpretamentum eſſe cenſuerit. Ego veterem lectionem, ſanam ratus, revocavi. Non enim ſufficiebat *inter* Athenienſes Periclem ejusmodi verba feciſſe, ſed etiam *adverſus* eos, ut eos reprehenderet, comprimeret. Ita enim πρός hic interpretandum videtur. Cf. F. A. Wolf. ad Demoſth. Lept. CLI. ſq.

ρα τόπον ἔοικεν εἰρηκέναι ταῦτα. Ἔχρην δέ γ' αὐτὸν μὲν ὅ, τι βούλεται περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἀποφαίνεσθαι, τῷ δὲ κινδυνεύοντι τοὺς ταπεινοὺς καὶ παραιτητικοὺς τῆς ὀργῆς ἀποδοῦναι λόγους. Τοῦτο γὰρ ἦν πρέπον τῷ μιμεῖσθαι βουλομένῳ συγγραφεῖ τὴν ἀλήθειαν.

XLVI. Ὀχληρὰ δὲ κἀκεῖνα τὰ μειρακιώδη καλλωπίσματα τῆς λέξεως καὶ τὰ πολύπλοκα τῶν ἐνθυμημάτων σχήματα· „Ἰέναι δὲ τοῖς ἐχθροῖς ὁμόσε (καὶ ἀμύνεσθαι) μὴ φρονήματι μόνον, ἀλλὰ καὶ καταφρονήματι. Φρόνημα μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ ἀμαθίας εὐτυχοῦς καὶ δειλῷ τινι ἐγγίνεται· καταφρόνησις δέ, ὃς ἂν καὶ γνώμῃ πιστεύῃ τῶν ἐναντίων προέχειν· ὃ ἡμῖν ὑπάρχει. Καὶ τὴν τόλμαν ἀπὸ τῆς ὁμοίας τύχης ἡ ξύνεσις ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος ὀχυρωτέραν παρέχεται,

---

5. αὐτὸν μέν] Subaudi ἐν τῷ ἑαυτοῦ προςώπῳ λέγοντα. Reisk.

τοὺς ταπεινούς — λόγους] Ipſe igitur cenſor Periclem lacrymantem et lamentantem nobis produxiſſet Qua ſe purgandi ratione ſi uſus eſſet, dignus fuiſſet, qui lapidibus ab Athenienſibus obrueretur. Deprecationibus enim adhibitis culpam in ſe recepiſſet, veniamque oraſſet, quam a populo omnibus infortuniis irritato ſperare non poterat. Unica ſui defendendi ratio, qua Pericli uti licebat, haec fuit, ut defenſione ſe non egere oſtenderet. Et quonam alio modo hoc aſſequi poterat, quam eo, quod Athenienſes obliviosos commoneret, qualem in republica adminiſtranda ſe praebuiſſet, quantum patriae amorem ubique manifeſtaſſet, quanta prudentia civium ſuorum commodis conſuluiſſet, quantopere a lucri ſtudio alienus fuiſſet, quam florentem opera et conſilio ſuo civitatem reddidiſſet. His expoſitis pateret neceſſe erat, mala, quibus Athenienſes premebantur, non a Periclis conſiliis, ſed ab adverſa fortuna repetenda eſſe, qua afflicti ne animos deſpondeant, et metu et gloria concitantur.

τῷ μιμεῖσθαι βουλομένῳ] Reſpicitur Thuc. I, 23.

XLVI, 1. ὀνόματα] Haud dubie leg. eſt σχήματα. Et ſic edidi.

(καὶ ἀμύνεσθαι)] Incluſa abſunt a vulg. edd. Thucyd. [II, 62.]. Eaedem pro φρόνημα habent αὔχημα (quod ibi agnoſcit etiam Scholiaſtes) et mox ἀπό pro ὑπό [atque ἐγγίγνεται pro ἐγγίνεται]. Sylb.

καὶ τὴν τόλμαν] id eſt καὶ ὅτῳ τὴν τόλμαν. Reisk.

ὀχυρωτέραν] V. ad §. 2.

ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος] id eſt διὰ τὸ φρονήσει ὑπερέχειν τοῦ ἑτέρου, *propterea, quod ſapientia alteri praeſtet, qui pariter audax, parique in fortuna ſit.* Reisk.

ἐλπίδι τε ἧσσον πιστεύει ἧς ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς· γνώμη δὲ
2 ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων, ἧς βεβαιοτέρα ἡ πρόνοια." Τά τε
929 γὰρ φρονήματα ψυχρότερά ἐστι καὶ τῆς Γοργίου προαιρέσεως μᾶλλον οἰκειότερα, ἥ τε τῶν ὀνομάτων ἐξήγησις ἀμφοτέρων σοφιστικὴ καὶ ἀπειρόκαλος, ἥ τε τόλμα, ἣν ἀπὸ

ἐλπίδι τε ἧσσον πιστεύει] id est *καὶ ὃς ἐλπίδι ἧσσον πιστεύει*. Pendent haec omnia e praemisso *καταφρόνησις δέ*, *illi adest*, *vel ex illo exsistit contemtus hostium*. Reisk. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 481. n. 2. De totius loci interpretatione v. ad §. 2.

ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς] Tum maxime valet et viget, cum aliae omnes viae e malis nostris evadendi clausae et salutis omnia adminicula intercepta, consilia ademta sunt. Non prius descendimus vel confugimus ad spem, quam eo sumus deducti, ut expedire nos et evolvere e malis nostris nullo modo possimus. Reisk.

2. *φρονήματα*] Hac voce Dionysium alibi usum esse pro *νοήματα*, non memini. Nec placet, quod olim mihi videbatur, Dionysium vocabulo *φρονήματα* ipsa Thucydidis verba (*φρονήματι*-*καταφρονήματι*) respicere ac repetere, cum non solum verba, sed etiam sententias vituperare videatur. Itaque si quis *νοήματα* reponendum censeat, me non refragantem habebit, cum *φρονήματα* facile ex praegresso *φρονήματι* oriri potuerit.

ἀμφοτέρων] Dedi de meo *ἀμφότερον* adverbialiter, *juxta*, vel *pariter*, *perinde*; *tam est sophistica*, *quam inepta et illiberalis*; *utrumque est*, *tam illud*, *quam hoc*. Reisk. Equidem *ἀμφοτέρων* ferri posse arbitratus revocavi. Respiciuntur enim vocabula *φρόνημα* et *καταφρόνημα*.

σοφιστικὴ] Summa in hac nominum distinctione Prodici fuit cura, cujus exempla servavit Plat. Protag. p. 337: *χρὴ τοὺς ἐν τοιοῖσδε λόγοις παραγιγνομένους κοινοὺς μὲν εἶναι ἀμφοῖν τοῖν διαλεγομένοιν ἀκροατάς, ἴσους δὲ μή. Ἔστι γὰρ οὐ ταὐτόν. Κοινῇ μὲν γὰρ ἀκοῦσαι δεῖ ἀμφοτέρων, μὴ ἴσον δὲ νεῖμαι ἑκατέρῳ, ἀλλὰ τῷ μὲν σοφωτέρῳ πλέον, τῷ δὲ ἀμαθεστέρῳ ἔλαττον. — ἀξιῶ ὑμᾶς ξυγχωρεῖν καὶ ἀλλήλοις περὶ τῶν λόγων ἀμφισβητεῖν μέν, ἐρίζειν δὲ μή· ἀμφισβητοῦσι μὲν γὰρ καὶ δι' εὔνοιαν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ διάφοροί τε καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις. — Ὑμεῖς τε οἱ λέγοντες μάλιστ' ἂν οὕτως ἐν ἡμῖν τοῖς ἀκούουσιν εὐδοκιμοῖτε καὶ οὐκ ἐπαινοῖσθε. Εὐδοκιμεῖν μὲν γάρ ἐστι παρὰ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀκουόντων ἄνευ ἀπάτης, ἐπαινεῖσθαι δὲ ἐν λόγῳ πολλάκις παρὰ δόξαν ψευδομένων. Ἡμεῖς τ' αὖ οἱ ἀκούοντες μάλιστ' ἂν οὕτως εὐφραινοίμεθα, οὐχ ἡδοίμεθα. Εὐφραίνεσθαι μὲν γάρ ἐστι μανθάνοντά τι καὶ φρονήσεως μεταλαμβάνοντα αὐτῇ τῇ διανοίᾳ, ἥδεσθαι δὲ ἐσθίοντά τι ἢ ἄλλο ἡδὺ πάσχοντα αὐτῷ τῷ σώματι.* Cf. Heindorf. ad Charm. §. 24. p. 84. Atque hanc Prodici *ἀκριβολογίαν* imitatum esse Thucydidem, Marcellinus testatur p. 727. Cf.

τῆς ὁμοίας τύχης ἡ ξύνεσις ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος ὀχυρωτέραν παρέχεται, τῶν Ἡρακλειτείων σκοτεινῶν ἀσαφεστέραν ἔχει τὴν δήλωσιν, ἥ τε τῆς ἐλπίδος ἐν τῷ ἀπόρῳ ἰσχὺς καὶ ἡ τῆς γνώμης ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων βεβαιοτέρα πρόνοια ποιητικώτερον περιπέφρασται. Βούλεται γὰρ λέγειν, ὅτι δεῖ τῇ γνώμῃ πιστεύειν μᾶλλον, ἣν ἐκ τῶν παρόντων λαμβάνομεν, ἢ ταῖς ἐλπίσιν, ὧν ἐν τῷ μέλλειν ἐστὶν ἡ ἰσχύς.

Schol. T. II. p. 569. Hujus imitationis, si qua est, exempla sunt I, 69. extr.: *αἰτία μὲν — φίλων ἀνδρῶν ἐστιν ἁμαρτανόντων, κατηγορία δὲ ἐχθρῶν ἀδικησάντων* (cf. Isocr. Paneg. 36.) III, 39: *ἐπανέστησαν μᾶλλον ἢ ἀπέστησαν. Ἀπόστασις μέν γε τῶν βίαιόν τι πασχόντων.* (quem locum Dionysius imitatus est Antiqq. III, 8. p. 425. 1.) Sed quis non videt talia multum differre a Prodici affectatione? Equidem hac verborum explicatione, si quis modice ea utatur, non magis offendor, quam nominum derivatione; de qua v. Lobeck. et Hermann. ad Soph. Ajac. 430. (425.). Neque illa abstinuerunt alii scriptores, veluti Isocr. Paneg. 47.

ὀχυρωτέραν] Nota hic *ὀχυρωτέραν* per ω et §. 1. *ὀχυροτέραν* per ο. Vulgatae Thucyd. editiones habent *ἐχυρωτέραν* per ε in prima syllaba, per ω in tertia. Nota ibidem etiam *Ἡρακλητείων* per η in tertia syllaba, cum apud Suid. et alibi legatur *Ἡράκλειτος*. Sylb. *Ἡρακλητείων* correxi, sed §. 1. *ὀχυρωτέραν* retinui, licet me non fugiat, hanc scripturam vitiosam esse. V. tamen Schaefer. ad Apollon. Rhod. T. II. p. 213. sqq. De Heracliti obscuritate v. Creuzer. de arte hist. Gr. p. 185. et quos laudat. Adde Schleiermacher. de Heraclito in Mus. Antiq. Stud. p. 323. sqq.

βούλεται γὰρ λέγειν — ἡ ἰσχύς] Hac explicatione non multum explicatur. Integrum Thucydidis locum hoc modo converto: *hostibus occurrere oportet non solum fidentia, sed etiam contemtione. Confidentiam enim vel ignavus per felicem imperitiam* (i. e. si fortuna adjuvetur, tametsi non consilio felicem successum meruerit) *concipit; contemtio vero est, si quis etiam consilio adversariis se superiorem esse intelligit: id quod nobis contigit. Atque audaciam in pari fortuna* (h. e. etiamsi fortuna, cujus favor potissimum fiduciam gignere solet, nobis non magis propitia sit, quam adversariis) *firmiorem reddit prudentia, si subest elatus animus* (s. illa de qua dictum est, hostium contemtio) *eaque* (prudentia) *minus fidit spei, quae in angustiis se efficacem praebet* (in quibus homines cum aliis auxiliis destituuntur, ab illa opem exspectant. cf. V, 103.) *sed consilio, ex iis, quae praesto sunt, cujus tutior est providentia.* Ad hanc interpretationem illustrandam pauca addenda videntur. Ac primum quod Schol. aliique pronuntiant, *φρόνημα* et *αὔχημα* idem esse, non omnino verum

1 XLVII. Ἤδη δ' ἔγωγε κἀκεῖνο ἐνεθυμήθην, ὅτι παραμυθούμενος τὴν ὀργὴν τὴν κατειληφυῖαν αὐτοὺς ἐπὶ ταῖς παρούσαις συμφοραῖς, ὧν αἱ πλείους παράλογοί τε συνέβησαν αὐτοῖς καὶ ἀπροσδόκητοι, καὶ παρακαλῶν τὰς συμφορὰς γεν-930 ναίως ὑφίστασθαι, μὴ ἀφανίζοντας τὴν τῆς πόλεως ἀξίωσιν, ἀπαλγήσαντας δὲ τὰ ἴδια τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ μετὰ τοῦτο διεξελθών, ὅτι τὴν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν βεβαίως ἔχοντες οὔτε ὑπὸ βασιλέως, οὔτε ὑπὸ Λακεδαιμονίων, οὔτε ὑπ' ἄλλου ἀνθρώπων ἔθνους οὐδενὸς

---

puto. Significat quidem utraque vox elatum animum, ſed ita tamen ut prior in bonam partem accipiatur, poſterior in malam. Cui discrimini accommodatum eſt, quod illa ad Athenienſes redit, haec ad Lacedaemonios (qui etiam *ἀμαθίας* nomine non ſemel notantur, veluti I, 68. coll. 84.) Quare *φρόνημα fidentiam*, *αὔχημα confidentiam* interpretatus ſum. Cf. Heindorf. ad Horat. Sat. I, 7. 7. Deinde quod Schol. ſtatuit, poſt *καταφρόνησις δὲ* ſubaudiendum eſſe *ἐκείνῳ*, ut repetendum ſit *ἐγγίγνεται*, falſum exiſtimo, cum ὅς hic ea ratione uſurpatum videatur, de qua expoſuit Matthiae. §. 481. n. 2. Cf. I, 40. IV, 92. Schaefer. ad Soph. Electr. 1060. Heindorf ad Plat. Soph. p. 588. De verbis *ἐκ τοῦ ὑπέρφρονος* v. Matthiae Gr. Gr. §. 574. p. 839.

XLVII, 1. *ὧν αἱ πλείους* —.] Cf. Thuc. II, 61 ſq.

τὰς συμφοράς] Accuſativum etiam Gr. et Pariſ. F. et ipſe Dionyſius §. 3. exhibent. Sed v. Schneider. Lex. ſ. v. *ὑφίστασθαι.*

τὴν τῆς πόλεως ἀξίωσιν] Thucydidea eſt dictio pro *τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα.* Reisk. V. ind.

ἀπαλγήσαντας] Schol.: *ἀντὶ τοῦ παυσαμένους ἀλγεῖν, ὥσπερ τὸ ἀπολοφυράμενοι* (II, 46: *ἀπολοφυράμενοι, ὃν προσήκει, ἕκαστος, ἀποχωρεῖτε.* Sic ex codd. ſcrib.). Cf. Valckenar. ad Herod. IX, 31. Accuratius tamen explicueris: *ἀλγήσαντας μέν, παυσαμένους δὲ τοῦ ἀλγεῖν.* De ſententia v. Plat. Legg. IX. p. 579: *γνῶναι — χαλεπόν, ὅτι πολιτικῇ καὶ ἀληθεῖ τέχνῃ οὐ τὸ ἴδιον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν ἀνάγκη μέλειν, (τὸ μὲν γὰρ κοινὸν ξυνδεῖ, τὸ δὲ ἴδιον διασπᾷ τὰς πόλεις) καὶ ὅτι ξυμφέροι* (leg. *ξυμφέρει*) *τῷ κοινῷ τε καὶ τῷ ἰδίῳ τοῖν ἀμφοῖν, ἢν τὸ κοινὸν τιθῆται καλῶς μᾶλλον ἢ τὸ ἴδιον.*

τοῦ κοινοῦ τῆς σωτηρίας] Obiter moneo apud Dionyſ. Antiqq. T. I. p. 81. 10: *οὐκ ἀπὸ κοινοῦ τῆς γνώμης ἐπέμφθη* e Vatic. *τοῦ* poſt *ἀπό* inſerendum eſſe. Caeterum hic ordo inprimis ab Herodoto frequentatur, licet etiam apud alios inveniatur, inprimis apud Thucydidem, veluti I, 65: *μετὰ τῆς Ποτιδαίας τὴν ἀποτείχισιν.* I, 32: *μετὰ τῆς ξυμμαχίας τῆς αἰτήσεως.* Cf. I, 139. II, 13.

καταλυθήσονται, ὧν ἡ πίστις οὐχ ἡ παροῦσα ἦν, ἀλλ' ἡ μέλλουσα, οὐδ' ἐν τῇ προνοίᾳ τὸ βέβαιον ἔχουσα, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐλπίσιν, ἔπειτα τούτων ἐπιλαθόμενος ἀξιοῖ μὴ πιστεύειν τῇ ἐλπίδι, ἧς ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς. Ἐναντία γὰρ ταῦτα ἀλλήλοις, εἴ γε δή τὸ μὲν λυποῦν τὴν αἴσθησιν εἶχεν ἤδη πα- 2 ροῦσαν, τῆς δ' ὠφελείας ἡ δήλωσις ἔτι ἀπῆν. Ἀλλ' ὥςπερ ταῦτα οὐκ ἐπαινῶ οὔτε κατὰ τὸ πραγματικὸν μέρος, οὔτε κατὰ τὸ λεκτικόν, οὕτως ἐκεῖνα τεθαύμακα ὡς νενοημένα τε ἀκριβῶς καὶ ἡρμηνευμένα περιττῶς καὶ συγκείμενα ἡδέως· „Καὶ γὰρ οἷς μὲν αἵρεσις γεγένηται τὰ ἄλλα εὐτυχοῦσι πολλὴ ἄνοια πολεμῆσαι· εἰ δ' ἀναγκαῖον ἦν ἢ εἴξαντας εὐθὺς τοῖς πέλας ὑπακοῦσαι ἢ κινδυνεύσαντας περιγενέσθαι, ὁ φυγὼν 951 τὸν κίνδυνον τοῦ ὑποστάντος μεμπτότερος· καὶ ἐγὼ μὲν ὁ αὐτός εἰμι καὶ οὐκ ἐξίσταμαι, ὑμεῖς δὲ μεταβάλλετε, ἐπειδὴ ξυνέβη ὑμῖν πεισθῆναι μὲν ἀκεραίοις, μεταμέλειν δὲ 3 κακουμένοις.“ καὶ ἔτι ἐκεῖνα· „Δουλοῖ γὰρ φρόνημα τὸ αἰφνίδιον καὶ (τὸ) ἀπροςδόκητον καὶ τὸ πλείστῳ παραλόγῳ ξυμβαῖνον, ὃ ὑμῖν πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐχ ἥκιστα καὶ κατὰ τὴν νόσον γεγένηται. Ὅμως δὲ πόλιν μεγάλην οἰκοῦντας καὶ ἐν ἤθεσιν ἀντιπάλοις αὐτῇ τεθραμμένους χρεὼν καὶ τὰς συμφορὰς ἐθέλειν ὑφίστασθαι καὶ τὴν ἀξίωσιν μὴ ἀφανίζειν. Ἐν ἴσῳ γὰρ οἱ ἄνθρωποι δικαιοῦσι τῆς τε ὑπαρχούσης δόξης αἰ-

---

καταλυθήσονται] Thuc. II, 62: οὐκ ἔστιν ὅστις τῇ ὑπαρχούσῃ παρασκευῇ τοῦ ναυτικοῦ πλέοντας ὑμᾶς οὔτε βασιλεὺς κωλύσει οὔτε ἄλλο ἔθνος οὐδὲν τῶν ἐν τῷ παρόντι. Ex quo loco conjicias Dionysium scripsisse κωλυθήσονται.

ἐναντία γὰρ ταῦτα ἀλλήλοις] Non utique sunt. Haec spes a Pericle proposita, de imperio maris perpetuo, Atheniensibus a nemine eripiendo, non erat ἐλπὶς ἐν ἀπόρῳ, spes inconsulta, nullo fundamento nixa, sed spes ἐκ τῶν ὑπαρχόντων, ducta et efflorescens e potentia Atheniensium praesente et constitutione reip. et praesertim sapientia, qua res navalis et mercatoria gubernabatur. Saepe locorum Dionysius sycophanta est, a critico suo naso deceptus et in errorem ductus. Reisk.

2. καὶ γὰρ — κακουμένοις] V. Thuc. II, 61. Reisk.

τὰ ἄλλα] Thucyd. edd. contracte habent τἆλλα. Sylb.

ὁ αὐτός εἰμι] Intelligo τῇ γνώμῃ, quod III, 38. additur.

3. (τὸ) ἀπροςδόκητον] A vulgatis Thucydidis edd. abest inclusus articulus τό. Eaedem mox habent καὶ ξυμφοραῖς ταῖς μεγίσταις ἐθέλειν ὑφίστασθαι. Sylb. Cf. ad §. 1.

τιᾶσθαι, „ὅστις ἂν μαλακίᾳ ἐλλείπῃ καὶ τῆς μὴ προσηκούσης
4 μισεῖν τὸν θρασύτητι ὀρεγόμενον.“ καὶ ἔτι τὰ διεγείροντα
τὰς ψυχὰς τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τὸ φρόνημα τὸ πάτριον ταυτί· „Τῆς τε πόλεως ὑμᾶς εἰκὸς τῷ τιμωμένῳ ἀπὸ τοῦ ἄρ-
932 χειν, ᾧ ὑπὲρ ἅπαντας ἀγάλλεσθε, βοηθεῖν καὶ μὴ φεύγειν
τοὺς πόνους ἢ μηδὲ τὰς τιμὰς διώκειν, μηδὲ νομίσαι περὶ
ἑνὸς μόνου, δουλείας ἀντ' ἐλευθερίας, ἀγωνίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ
ἀρχῆς στερήσεως καὶ κινδύνου ὧν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀπήχθεσθε· ἧς
οὐδ' ἐκστῆναι ἔτι ὑμῖν ἐστιν, εἴ τις καὶ τόδε ἐν τῷ παρόντι δεδιὼς ἀπραγμοσύνῃ ἀνδραγαθίζεται. Ὡς τυραννίδα γὰρ ἤδη ἔχετε αὐτήν, ἣν λαβεῖν μὲν ἄδικον δοκεῖ εἶναι, ἀφεῖναι δὲ ἐπικίνδυνον.“ καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ὅσα τάς τ' ἐξαλλαγὰς
τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν σχημάτων μετρίας ἔχει καὶ οὔτε περιέργους οὔτε δυσπαρακολουθήτους.

1 XLVIII. Ἐκ δὲ τῆς Ἑρμοκράτους δημηγορίας ἐπαινεῖν μὲν ἔχω ταῦτα τὰ κατορθώματα τοῦ συγγραφέως·

ὅστις ἂν μαλακίᾳ ἐλλείπῃ] Illud ἂν non agnoſcunt editiones Thucyd. Hudſ. Sed eaedem ἐλλείπει habent. Dionyſii lectionem miror e nullo cod. enotatam eſſe.

4. τῆς τε πόλεως —] II, 63.

ᾧ ὑπὲρ ἅπαντας ἀγάλλεσθε] Eaedem Thucydidis editiones habent ᾧπερ ἅπαντες ἀγάλλεσθε. Sylb. Cum Dionyſio conſentiunt margo Roſtg. Pariſſ. E. F. Miror, non plures codd. lectionem aptiſſimam confirmare.

κινδύνου ὧν] Id eſt κινδύνου ἀπὸ τούτων, οἷς ἀπήχθεσθε, *de discrimine ab his exſpectando, quos offendiſtis:* ſi nempe pro maſculino habemus. Sin autem τούτων accipimus pro neutro, tum ἀπὸ τούτων, δι' ἃ ἀπήχθεσθε, discrimine ex illis offenſionibus veſtris priſtinis exiſtente et ex odio illinc collecto. Reisk. Non melius Haackius: κινδύνου ἐκείνων, οἷς, qui tamen neque quo ſenſu neque quo jure ſic explicet oſtendit, copioſus in iis, quae nemo explicata requiſiverit. Linguae ratio poſcit ut reſolvatur: (ἀγωνίζεσθαι περὶ) κινδύνου τούτων, ἃ ἀπήχθεσθε, *certamen eſt de periculo ex iis, quas contraxiſtis, offenſis naſcente.*

ἔτι ὑμῖν ἐστι] Pro ἔνεστιν, ſeu δυνατόν ἐστιν. Reisk.

τόδε] Hoc metuens, ſcil. μὴ στερηθῶμεν τῆς ἀρχῆς. Reisk. Immo τόδε intelligendum τὸ ἐκστῆναι τῆς ἀρχῆς et cum ἀνδραγαθίζεται jungendum. Τόδε ἀνδραγαθίζεται audacter dictum pro δι' ἀνδραγαθίας δὴ τόδε ἐπιτηδεύει, *ob virtutem ſcilicet imperio cedere vult,* quaſi id injuſtum ſit.

XLVIII, 1. τῆς Ἑρμοκράτους δημηγορίας] Quae legitur Thuc. VI, 76. ſqq. Reisk. Locus a Dionyſio exſcriptus c. 77. exſtat.

„Ἀλλ' οὐ γὰρ δὴ τὴν (τῶν) Ἀθηναίων εὐκατηγόρητον οὖσαν 935 πόλιν νῦν ἥκομεν ἀποφανοῦντες ἐν εἰδόσιν ὅσα ἀδικεῖ, πολὺ δὲ μᾶλλον ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτιασόμενοι, ὅτι ἔχοντες παραδείγματα τῶν ἐκεῖ Ἑλλήνων, ὡς ἐδουλώθησαν οὐκ ἀμύνοντες σφίσιν αὐτοῖς, καὶ νῦν ἐφ' ἡμᾶς ταῦτα παρόντα σοφίσματα, Λεοντίνων τε ξυγγενῶν κατοικίσεις καὶ Αἰγεσταίων ξυμμάχων ἐπικουρίας, οὐ ξυστραφέντες βουλόμεθα προθυμότερον δεῖξαι αὐτοῖς, ὅτι οὐκ Ἴωνες ταῦτά εἰσιν, οὐδὲ Ἑλ-

---

τὴν (τῶν) Ἀθηναίων] Inclusus articulus τῶν additus e vulg. editt. Thucyd. Eaedem mox legunt τῶν τ' ἐκεῖσ' Ἑλλήνων. Ibidem mox scriptus liber habet ἀμύνοντας, quod congruit quidem cum praeced. accus. ἡμᾶς αὐτούς, at non item cum conjunctione ὅτι. Quare vel ἀμύνοντες cum vulg. editt. legendum, vel ἀμύνομεν, posita scilicet post ἐδουλώθησαν distinctione. Sylb.

τῶν ἐκεῖ] Correxi e vulg. Thucyd. libris τῶν τ' ἐκεῖσ'. Reisk. Revocavi veterem lectionem, quae dubitari potest, an Thucydidi reddenda sit, quoniam etiam codd. Ar. C. Dan. Cl. Gr. Reg. (G.) D. E. eam exhibent. Nam etsi apud seriores ἐκεῖσε pro ἐκεῖ saepe usurpatur (v. Markl. ad Max. Tyr. diss. 41, 5.) Thuc. tamen, si hunc locum exceperis, nusquam sic locutus est. Cf. VI, 87. 91. Sed v. Lobeck. ad Phrynich. p. 44.

ἀμύνοντες] Videtur in libris quibusdam Thucydidis olim fuisse τῶν τ' ἐκεῖ Ἑλλήνων, ὅσους ἐδουλώσαντο οὐκ ἀμύνοντας σφίσιν αὐτοῖς [αὑτοῖς], *eos Graecorum, quotquot Athenienses in servitutem redegerunt, propterea quod injurias ipsi suas non defenderent.* (NB. *quotquot* est accusativus, *Athenienses* autem nominativus, ne erres.) Reisk.

ταῦτά] Vulg. Thucyd. editt. habent τᾶυτα, *haec.* Ibidem mox non cum scripto libro κατοικήσεις, sed cum vulg. editt. κατοικίσεις legendum esse, satis declarat verbum κατοικίσαι §. 5. Mox eaedem Thucyd. editt. habent Ἐγεσταίων per ε in prima syllaba, de qua scripturae diversitate in superiore tomo dictum ad p. 42. v. 12. et 23. [ad Arch. I, 52. p. 133. Cf. Heyne Exc. I, ad L. V. Virg. Aen.]. Eaedem legunt τάδ' εἰσὶν pro ταῦτά εἰσιν. Eaedem rectius habent οἳ δεσπότην, *qui dominum.* Sylb.

ταῦτά] Praetuli ταῦτα e vulgatis Thucyd. libris. Sed et articulum τά addi malim, ταῦτα παρόντα τὰ σοφίσματα. Constructio ἔχοντες παραδείγματα (id est ἐν μέρει παραδειγμάτων) ταῦτα τὰ σοφίσματα παρόντα (id est ἐνώπιον ἡμῶν ὄντα). Reisk. Articulo non opus est, cum σοφίσματα per appositionem adjectum videatur: σοφίσματα ὄντα. Deinde non satis apta est repetitio verborum παραδείγματα ἔχοντες, ex quibus potius sumendum puto ὁρῶντες.

ταῦτά εἰσιν] Id est τὰ ἡμέτερα πράγματα, vel brevius ἡμεῖς, vel οἱ ἐνταῦθα ἄνθρωποι. Reisk. Cf. ad I, 2, 11.

λησπόντιοι καὶ νησιῶται, οἳ δεσπότην ἢ Μῆδον ἢ ἕνα γέ τινα ἀεὶ μεταβάλλοντες δουλοῦνται, ἀλλὰ Δωριεῖς, ἐλεύθεροι ἀπ' αὐτονόμου τῆς Πελοποννήσου τὴν Σικελίαν οἰκοῦντες. Ἢ μένομεν ἕως ἂν ἕκαστοι κατὰ πόλεις ληφθῶμεν, εἰδότες, ὅτι ταύτῃ μόνον ἁλωτοί ἐσμεν;" Ταῦτα γὰρ ἐν τῷ σαφεῖ καὶ καθαρῷ τῆς διαλέκτου τρόπῳ λεγόμενα προςείληφε καὶ
934 τὸ κάλλος καὶ τὸν τόνον καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ τὴν δεινότητα, καὶ πάθους ἐστὶν ἐναγωνίου μεστά, οἷς ἂν καὶ ἐν δικαστηρίῳ χρήσαιτό τις καὶ ἐν ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν φίλοις διαλε-
2 γόμενος. Καὶ ἔτι πρὸς τούτοις ἐκεῖνα· „Εἴ τέ τις φθονεῖ μὲν ἢ καὶ φοβεῖται — ἀμφότερα γὰρ τάδε πάσχει τὰ μείζω — διὰ δὲ αὐτὰ τὰς Συρακούσας κακωθῆναι μέν, ἵνα σωφρονισθῶμεν, βούλεται, περιγενέσθαι δὲ ἕνεκα τῆς ἑαυτοῦ ἀσφαλείας, οὐκ ἀνθρωπείας δυνάμεως βούλησιν ἐλπίζει. Οὐ γὰρ οἷόν τε ἅμα τῆς τε ἐπιθυμίας καὶ τῆς τύχης τὸν αὐτὸν ὁμοίως ταμίαν γενέσθαι." Καὶ τὰ ἐπὶ τελευτῇ κείμενα τοῦ λόγου· „Δεόμεθα οὖν καὶ μαρτυρόμεθα (ἅμα), εἰ μὴ πείσομεν, ὅτι ἐπιβουλευόμεθα μὲν ὑπὸ Ἰώνων ἀεὶ πολεμίων, προδιδόμεθα (δὲ) ὑφ' ὑμῶν, Δωριεῖς Δωριέων. Καὶ εἰ καταστρέψονται ἡμᾶς Ἀθηναῖοι, ταῖς μὲν ἡμετέραις γνώμαις
955 κρατήσουσι, τῷ δ' αὐτῶν ὀνόματι τιμηθήσονται καὶ τῆς νίκης οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον ἢ τὸν τὴν νίκην παρασχόντα λήψον-

---

ἢ δεσπότην] Correxi οἳ δεσπότην. Reisk.

ἢ μένομεν] ἢ μένωμεν conjecit Valckenar. ad Herod. V. 82. Sed v. Heindorf. ad Plat. Gorg. §. 78. p. 109. ad Theaet. §. 110. p. 449.

2. καὶ — ἐκεῖνα] Repete ἐπαινεῖν ἔχω ex §. 1. Thuc. locus VI, 78. legitur.

ἑαυτοῦ] Thucyd. editt. habent αὑτοῦ et mox ἀνθρωπίνης [ἀνθρωπείας dedit Wass.] et [post δεόμεθα] δὲ pro οὖν. Ex eisdem addita sunt inclusa ista ἅμα et δέ. Eaedem pro ἡμετέραις legunt ὑμετέραις, *vestris*. Sylb. Correxi ὑμετέραις pro vulgato ἡμετέραις. Reisk. Non secutus sum, quamquam ἡμετέραις verum esse intelligo.

τὰ ἐπὶ τελευτῇ κείμενα τοῦ λόγου] Itidem repetendum ἐπαινεῖν. Locus Thucydidis est VI, 80.

οὐκ ἄλλον τινὰ ἆθλον] Ἆθλον cave ne cum ἄλλον τινά copules. Non est masculinum, sed neutrum: *alium quempiam*, seu hominem, seu populum, *accipient*, *auferent* ἆθλον, id est

ται.“ Ταῦτα μὲν δὴ καὶ τὰ παραπλήσια τούτοις καλὰ καὶ 3
ζήλου ἄξια ἡγοῦμαι· ἐκεῖνα δ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἐπαινέσαιμι·
„Ἥκουσι γὰρ ἐς τὴν Σικελίαν προφάσει μὲν ᾗ πυνθάνεσθε,
διανοίᾳ δὲ, ἣν πάντες ὑπονοοῦμεν. Καί μοι δοκοῦσιν οὐ Λεον-
τίνους βούλεσθαι κατοικίσαι, ἀλλ' ἡμᾶς μᾶλλον ἐξοικίσαι.“
Ψυχρὰ γὰρ ἡ παρονομασία καὶ οὐ προςβάλλουσα πάθος, ἀλλ'
ἐπιτήδευσιν. καὶ ἔτι τὰ πεπλεγμένα καὶ πολλὰς τὰς ἕλικας 4
ἔχοντα σχήματα ταυτί· „Καὶ οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα
οὔτε οἶδε τῶν Ἑλλήνων, οὔτε οἱ Ἕλληνες τῆς ἑαυτῶν, τῷ
Μήδῳ ἀντέστησαν, περὶ δὲ τοῦ οἱ μὲν σφίσιν, ἀλλὰ μὴ
ἐκείνῳ καταδουλώσεως, οἱ δ' ἐπὶ δεσπότου μεταβολῇ οὐκ
ἀξυνετωτέρου, (κακοξυνετωτέρου) δέ.“ καὶ ἔτι τὸ κα- 5
τακορὲς τῆς μεταγωγῆς ἔκ τε τοῦ πληθυντικοῦ εἰς τὸ ἑνικὸν 936

ἐν ἄθλου μέρει, pro praemio. Reisk. Sic Appian. de B. C. I, 65: ἡ πατρὶς ἆθλον ἔκειτο ἐν μέσῳ. Plutarch. Nic. 12: οὐ γὰρ ἆθλον ἐποιοῦντο τοῦ πολέμου Σικελίαν, ἀλλ' ὁρμητήριον.

3. ἥκουσι γὰρ —] Thuc. VI, 76.

οὐ προςβάλλουσα πάθος, ἀλλ' ἐπιτήδευσιν] id eſt οὐκ αἴσθησιν πάθους, ἀλλ' ὑπόνοιαν ἐπιτηδεύσεως, ingerunt menti non concitationem affectus, ſed ſuſpicionem affectationis et artificii in dictione quaeſita et tormentorum quaſi commentationi adhibitorum, *des Gezwungenen*, *des Geſtudierten*. Reisk. Caeterum meo judicio in hac paronomaſia nihil frigoris ineſt, neque hujus figurae vituperandus eſt uſus, ſed abuſus. Quod ut ratio, ita probatiſſimorum exempla auctorum docent.

4. καὶ ἔτι —] Repete οὐκ ἔχω, ὅπως ἂν ἐπαινέσαιμι.

οἶδε] Eaedem ibid. pro οἶδε habent οὗτοι, quod ſcripti quoque codicis margo [ubi haud dubie corrector ex Thuc. adſcripſit] agnoſcit. Ab eisdem editt. abeſt articulus τοῦ poſt περὶ δέ, ſicut viciſſim in ſcripto codice deeſt incluſum κακοξυνετωτέρου. De ſequenti autem μεταγωγῇ dixit auctor etiam ſupra p. 798. 1. [III, 9, 1.]. Sylb.

περὶ δὲ τοῦ] Ego ſine dubitatione pro τοῦ de meo dedi τῆς, quod redit ad καταδουλώσεως. Articulus hic neceſſario requiritur. Reisk. Equidem articulum non magis ad περὶ καταδουλώσεως, quam ad ἐπὶ μεταβολῇ requiri puto. Ac ſi requiratur facile e praegreſſis περὶ τῆς ἐλευθερίας repeti poſſit. Cf. Thuc. III. 2: τῶν λιμένων τὴν χῶσιν καὶ τειχῶν οἰκοδόμησιν καὶ νεῶν ποίησιν ἐπέμενον τελεσθῆναι. Plat. Polit. VII. p. 533. ſq: ἀρέσκει τὴν μὲν πρώτην μοῖραν ἐπιστήμην καλεῖν, δευτέραν δὲ διάνοιαν, τρίτην δὲ πίστιν καὶ εἰκασίαν τετάρτην. Xenoph. Oecon. IX, 7: ἄλλη (φυλὴ) τῶν ἀμφὶ λουτρὸν, ἄλλη ἀμφὶ μάκτρας, ἄλλη ἀμφὶ τραπέζας. ubi Stephanus et Schneiderus bis articulum

καὶ ἐκ τοῦ περὶ προσώπου λόγου εἰς τὸ τοῦ λέγοντος πρόσωπον· „Καὶ εἴ τῳ ἄρα παρέστηκε, τὸν μὲν Συρακούσιον, ἑαυτὸν δ' οὐ, πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ καὶ δεινὸν ἡγεῖται ὑπέρ γε τῆς ἐμῆς κινδυνεύειν, ἐνθυμηθήτω, οὐ περὶ τῆς ἐμῆς μᾶλλον, ἐν ἴσῳ δὲ καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἅμα ἐν τῇ ἐμῇ μαχούμενος, τοσούτῳ δὲ καὶ ἀσφαλέστερον, ὅσον, οὐ προδιεφθαρμένου ἐμοῦ, ἔχων δὲ ξύμμαχον ἐμὲ καὶ οὐκ ἔρημος ἀγωνιεῖται· τόν τε Ἀθηναῖον μὴ τὴν τοῦ Συρακουσίου ἔχθραν κολάσασθαι, (τῇ δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου φιλίαν οὐχ ἧσσον βεβαιώσασθαι βούλεσθαι)." Ταῦτα γὰρ καὶ μειρακιώδη καὶ περίεργα καὶ τῶν λεγομένων αἰνιγμάτων ἀσαφέ-6στερα. καὶ ἐκεῖνα ἔτι πρὸς τούτοις· „Καὶ εἰ γνώμῃ ἁμάρτοι, τοῖς αὐτοῦ κακοῖς ὀλοφυρθεὶς τάχ' ἂν ἴσως καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀγαθοῖς ποτε βουληθείη αὖθις φθονῆσαι· ἀδύνατον δὲ

---

ante ἀμφί addere voluerunt. Liberalior etiam Astius ter eum adjecit Plat. Polit. III. p. 398. sq.

5. Καὶ εἴ τῳ ἄρα —] Thuc. VI, 78. Cf. ad III, 9, 1. annotata.

ἐνθυμηθήτω] Apud Thucydidem contra codd. legitur ἐνθυμηθείτω, quod Haackius mutavit.

ὅσον] Eaedem Thucyd. editt. dandi casu habent ὅσῳ. Sylb.

ἔρημος] Scriptus cod. habet ἔρημον, ut feratur ad praeced. accus. ἐμέ. Sylb. Ἔρημον ex codd. recepit Haackius.

κολάσασθαι] Post κολάσασθαι verba a librario libelli Dionysiani perperam omissa, sed ad sententiae integritatem et constructionis compagem necessaria [nam non modo praegressum μή oppositionem requirit, sed etiam κολάσασθαι a βούλεσθαι pendet] ex ipso Thucydide addidi haec: τῇ δ' ἐμῇ προφάσει τὴν ἐκείνου δουλείαν [hic vocabula οὐχ ἧσσον omisit] βεβαιώσασθαι βούλεσθαι. Pro vocabulo δουλείαν, quod de meo subjeci, in vulgatis Thucydidis libris est vitiose φιλίαν. Reisk. Dubitari tamen potest, Dionysii, an librarii culpa ista verba omissa sint. Equidem ea retinui, sed uncis inclusi, additis tamen vocibus οὐχ ἧσσον post φιλίαν, quod pro δουλείαν reposui, quodque facile explicari potest.

6. γνώμῃ] Vulgati libri habent γνώμη, casu dativo. Sylb. Ego dativum exhibui. Reisk.

αὐτοῦ] Vulgo αὐτοῦ. Caeterum quid in hoc loco rhetori displicuerit, non habeo dicere. Mihi quidem et sententiae orantis consilio accomodatae et verba apta ac perspicua videntur. Nec aliter sentio de sequenti loco.

προσμένῳ καὶ μὴ τοὺς αὐτοὺς κινδύνους οὐ περὶ τῶν ὀνομάτων ἀλλὰ περὶ τῶν ἔργων ἐθελήσαντι προσλαβεῖν.“ Οἷς ἐπιτί- 937 θησιν οὐδὲ μειρακίῳ πρόσηκον ἐπιφώνημα· „Λόγῳ μὲν γὰρ τὴν ἡμετέραν δύναμιν σώζοι ἄν τις, ἔργῳ δὲ τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν.“

XLIX. Ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλα ἐν τῇ δημηγορίᾳ ταύτῃ 1 μέμψεως ἄξια, περὶ ὧν οὐδὲν δέομαι τὰ πλείω λέγειν, ἱκανῶς δ' οἴομαι καὶ διὰ τούτων φανερὸν πεποιηκέναι τὸ προκείμενον, ὅτι τῆς Θουκυδίδου λέξεως κρατίστη μέν ἐστιν ἡ μετρίως ἐκβεβηκυῖα τὰ συνήθη καὶ τὰς πρώτας καὶ ἀναγκαίας ἀρετὰς φυλάσσουσα, χείρων δὲ ἡ λαμβάνουσα πολλὴν ἐκτροπὴν ἐκ τῶν κοινῶν ὀνομάτων τε καὶ σχημάτων εἰς τὰ ξένα καὶ βεβιασμένα καὶ ἀνακολούθητα, δι' ἣν οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀρετῶν οὐδεμία τὴν ἑαυτῆς ἐπιδείκνυται δύναμιν. Οὔτε γὰρ 2 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις χρήσιμόν ἐστι τοῦτο τὸ γένος τῆς φράσεως, ἐν αἷς ὑπὲρ εἰρήνης καὶ πολέμου καὶ νόμων εἰςφορᾶς καὶ πολιτειῶν κοσμοῦ καὶ τῶν ἄλλων τῶν κοινῶν καὶ μεγάλων αἱ πόλεις βουλευσόμενοι συνέρχονται, οὔτ' ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ἔνθα περὶ θανάτου καὶ φυγῆς καὶ ἀτιμίας καὶ δεσμῶν καὶ χρημάτων ἀφαιρέσεως οἱ λόγοι πρὸς τοὺς ἀνειληφότας 958 τὴν ὑπὲρ τούτων ἐξουσίαν λέγονται, αἳ λυποῦσι τὸν πολιτικὸν ὄχλον, οὐκ ὄντα τῶν τοιούτων ἀκουσμάτων ἐν ἔθει, οὐδ' ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ὁμιλίαις, ἐν αἷς περὶ τῶν βιωτικῶν διαλεγόμεθα πολίταις ἢ φίλοις ἢ συγγενέσιν, διηγούμενοί τι τῶν συμβεβηκότων ἑαυτοῖς ἢ συμβουλευόμενοι περί τινος τῶν

XLIX, 1. πολλὴν ἐκτροπήν] Fortaſſe Dionyſius ſcripſit πολλὴν τὴν ἐκτροπήν.

ἀνακολούθητα] Leg. videtur ἀνακόλουθα.

2. αἳ] Rectius neutro genere ἅ. Sylb. Mihi videtur αἳ delendum, quod manifeſte e λέγονται perperam eſt iteratum et tum aut λυποῦντες leg. aut λυποῦσι γάρ. Redit autem hoc ad λόγοι, orationes ejusmodi, quales nempe ſunt Thucydideae. Reisk.

ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς ὁμιλίαις, ἐν αἷς περὶ τῶν βιωτικῶν] Fortaſſe Dionyſius dedit ἐν ταῖς βιωτικαῖς ὁμιλίαις, ἐν αἷς περὶ τῶν ἰδιωτικῶν. Cf. 50, 1.

ἑαυτοῖς] Dictum pro ἡμῖν αὐτοῖς. V. Weſſel. ad Herod. IV, 97. Matthiae Gr. Gr. §. 489.

ἀναγκαίων ἢ νουθετοῦντες ἢ παρακαλοῦντες ἢ συνηδόμενοι
3 τοῖς ἀγαθοῖς ἢ συναλγοῦντες τοῖς κακοῖς. Ἐῶ γὰρ λέγειν
ὅτι τῶν οὕτως διαλεγομένων οὐδὲ αἱ μητέρες ἂν καὶ οἱ πατέρες ἀνάσχοιντο διὰ τὴν ἀηδίαν, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἄλλου ἔθνους
γλώσσης ἀκούοντες τῶν ἑρμηνευσόντων ἂν δεηθεῖεν. Ταῦτά
ἐστιν ἃ περὶ τοῦ συγγραφέως ἐπείσθην, μετὰ πάσης ἀληθείας εἰρημένα κατὰ τὴν ἐμὴν δύναμιν.

1 L. Ἀνάγκη δὲ καὶ τὰ λεγόμενα ὑπὲρ αὐτοῦ τισιν
ἐξετάσαι δι᾽ ὀλίγων, ἵνα μὴ παρεικέναι δοκῶ. Ὅτι μὲν οὖν
οὔτ᾽ εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας ἐπιτήδειός ἐστιν οὔτ᾽ εἰς τὰς
ὁμιλίας τὰς βιωτικὰς οὗτος ὁ χαρακτήρ, ἅπαντες ὁμολογήσουσιν οἱ μὴ διεφθαρμένοι τὴν διάνοιαν, ἀλλ᾽ ἐν τῷ κατὰ
2 φύσιν τὰς αἰσθήσεις ἔχοντες. Ἐπιχειροῦσι δέ τινες οὐκ
ἄδοξοι σοφισταὶ λέγειν, ὅτι τοῖς μὲν πρὸς τὰς ὀχλικὰς ἐντεύξεις παρεσκευασμένοις καὶ τὰ δίκαια λέγουσιν οὐκ ἔστιν
ἐπιτήδειος οὗτος ὁ χαρακτήρ, τοῖς δὲ τὰς ἱστορικὰς πραγματείας ἐκφέρουσιν, αἷς μεγαλοπρεπείας τε δεῖ καὶ σεμνολογίας καὶ καταπλήξεως, παντὸς μάλιστα προσήκει ταύτην
ἀσκεῖν τὴν φράσιν, τὴν γλωττηματικήν τε καὶ ἀπηρχαιωμένην καὶ τροπικὴν καὶ ἐξηλλαγμένην τῶν ἐν ἔθει σχημάτων
3 ἐπὶ τὸ ξένον καὶ περιττόν. Οὐ γὰρ ἀγοραίοις ἀνθρώποις οὐδ᾽

(939 in margin)

---

3. *Ἐῶ γὰρ λέγειν*] Sed nec tangere debebat. Ac ne praegressa quidem satis recte videtur disputasse. Quis enim a gravissimo historico jure postularit, ut istiusmodi hominum usui se accomodarit. Melius ipse Dionysius Jud. de Demosth. p. 999. ait: *τοῖς πολιτικοῖς τε καὶ ἀπ᾽ ἀγορᾶς καὶ διὰ τῆς ἐγκυκλίου παιδείας ἐληλυθόσιν οὐκ ἐνεῖναι τὸν αὐτόν, ὅνπερ ἐκείνοις, διαλέγεσθαι τρόπον, ἀλλὰ δεῖν τὴν ἐγκατάσκευον καὶ περιττὴν καὶ ξένην διάλεκτον τούτοις προσφέρειν.* Bene Thucydidem defenderunt sophistae, quos ipse in sequentibus male refutat.

οὐδὲ αἱ μητέρες —] Jocari hominem dicerem, nisi ubivis serio nugaretur.

ἐπείσθην] Hic deest *γράφειν* vel simile quid. Reisk. Immo nihil deest: *ἐπείσθην* enim interpretandum est *persuasum habeo.*

L, 1. *διὰ λόγων*] Imo vero *δι᾽ ὀλίγων*, et sic correxi de meo. Reisk.

2. *τὰ δίκαια*] Videtur *κοινά*, vel *βιωτικά*, vel *ἰδιωτικά* interponendum esse. Reisk. Optione facta horum nihil optaverim. Fortasse Dionysius scripsit *τὰ δικανικά*.

ἐπιδιφρίοις ἢ χειροτέχναις οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, οἳ μὴ μετέσχον ἀγωγῆς ἐλευθερίου, ταύτας κατασκευάζεσθαι τὰς γραφάς, ἀλλ' ἀνδράσι διὰ τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἐπὶ ῥητορικήν τε καὶ φιλοσοφίαν ἐληλυθόσιν, οἷς οὐδὲν φανήσεται τούτων ξένον. Ἤδη δέ τινες ἐπεχείρησαν λέγειν, ὡς οὐ τῶν μεθ' ἑαυτὸν ἐσομένων στοχαζόμενος ὁ συγγραφεὺς οὕτως ἔγραψε τὰς ἱστορίας, ἀλλὰ τῶν καθ' ἑαυτὸν ὄντων, οἷς ἦν ἡ διάλεκτος * * * χρήσιμος οὗτος ὁ χαρακτήρ, οὔτ' εἰς τοὺς συμβουλευτικούς, οὔτ' εἰς τοὺς δικανικοὺς ἀγῶνας, ἐν οἷς οἵ τ' ἐκκλησιάζοντες καὶ οἱ δικάζοντες, οὐχ οἵους ὁ Θουκυδίδης ὑπέθετο, συνέρχονται. 4 940

LI. Πρὸς μὲν οὖν τοὺς οἰομένους μόνων εἶναι τῶν εὐπαιδεύτων ἀναγνῶναί τε καὶ συνεῖναι τὴν Θουκυδίδου διάλεκτον, ταῦτα λέγειν ἔχω, ὅτι τὸ τοῦ πράγματος ἀναγκαῖόν τε καὶ χρήσιμον ἅπασιν — οὐδὲν γὰρ ἀναγκαιότερον γένοιτο οὐδὲ πολυωφελέστερον — ἀναιροῦσιν ἐκ τοῦ κοινοῦ βίου, 1

---

3. φανήσεται] Exſpectaveris φανήσεσθαι. V. Matthiae Gr. Gr. §. 537. Sed ſaepe Graeci hoc modo ex oratione obliqua ad rectam tranſeunt. Qui quantum in hac re ſibi indulſerint, optime oſtendunt loci Thuc. I, 139. Xenoph. Hellen. I, 1, 28. Anab. I, 3, 14. 16. Cf. Heindorf. ad Plat. Protag. §. 55. p. 510.

ἡ διάλεκτος] Poſt ἡ διάλεκτος locus meo judicio mutilatus eſt, videturque librarius a γνώριμος, quod hoc membrum finiret, ad χρήσιμος, quod in ſequenti eſſet poſitum, tranſiluiſſe, quod ſaepe in conſcriptionibus accidit. Conjicio igitur talem quampiam in incorrupto exemplari fuiſſe lectionem: οἷς ἦν διάλεκτος γνώριμος. (ut infra in concluſione hujus loci p. 163. 39.) ἀλλ' ἐὰν ἀκριβέστερον τὰ ὑπ' ἀμφοτέρων λεγόμενα ἐξετάσωμεν, τοὐναντίον εὑρήσομεν, ὡς οὔτ' εἰς ἱστορικὰς πραγματείας χρήσιμος οὗτος ὁ χαρ. Sylb.

LI, 1. συνεῖναι] id eſt συνιέναι, quod eſt uſitatius, *intelligere*. Reisk. Συνεῖναι ejusdem verbi aoriſtum eſſe hodie nemo ignorat.

τοῦ πράγματος] id eſt τοῦ συγγράμματος, vel τοῦ συντάγματος. Deſignat hiſtoriam Thucydideam. Reisk. Immo hiſtoriam in univerſum ſignificat.

οὐδὲν γὰρ ἀναγκαιότερον] Videtur ἂν poſt γὰρ inſerendum, quod facile potuit ab initio inſequentis vocabuli elidi. Subaudi ἄλλο σύγγραμμα τούτου τοῦ συγγράμματος, *non enim facile ſit, aliud quoddam ſcriptum, quo magis opus habeatur, et cu-*

ὀλίγων παντάπασι ἀνθρώπων τοῦτο ποιοῦντες, ὥσπερ ἐν ταῖς
2 ὀλιγαρχουμέναις ἢ τυραννουμέναις πόλεσιν. Εὐαρίθμητοι γάρ τινές εἰσιν οἱ πάντα τὰ Θουκυδίδου συμβαλεῖν δυνάμενοι καὶ οὐδ' οὗτοι χωρὶς ἐξηγήσεως γραμματικῆς ἔνια. Πρὸς δὲ
941 τοὺς ἐπὶ τὸν ἀρχαῖον βίον ἀναφέροντας τὴν Θουκυδίδου διάλεκτον, ὡς δὴ τότε ἀνθρώποις οὖσαν συνήθη, βραχὺς ἀπόχρη μοι λόγος καὶ σαφής, ὅτι πολλῶν γενομένων Ἀθήνησι κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον ῥητόρων τε καὶ φιλοσόφων οὐδεὶς αὐτῶν κέχρηται ταύτῃ τῇ διαλέκτῳ, οὔθ' οἱ περὶ Ἀνδοκίδην καὶ Ἀντιφῶντα καὶ Λυσίαν ῥήτορες, οὔθ' οἱ περὶ Κριτίαν καὶ Ἀντισθένη καὶ Ξενοφῶντα Σωκρατικοί.
3 Ἐκ δὴ τούτων ἁπάντων δῆλός ἐστιν ἀνὴρ πρῶτος ἐπιτετηδευκὼς ταύτην τὴν ἑρμηνείαν, ἵνα διαλλάξῃ τοὺς ἄλλους συγγραφεῖς. Ὅταν μὲν οὖν τεταμιευμένως αὐτῷ χρήσηται καὶ μετρίως, θαυμαστός ἐστι καὶ οὐδὲ συγκριτικὸς οὐδ' ἑτέρῳ·

---

jus sint utilitates copiosiores, quam hujus sunt, historiae puta Thucidideae. Reisk. Hic quoque historiam in universum intelligi, haud demonstratione eget. De particula ἂν addenda Reiskio assentiar.

ὥσπερ — πόλεσιν] Haec magnopere claudicant. Nam sive subaudias τὸ τὰς ἱστορίας ἀναγνῶναι ὀλίγων ποιεῖται, sive, quod durius est, τὰ πράγματα ὀλίγων ποιεῖται, difficultate, ne quid gravius dicam, locus laborat. Qui si illo modo intelligitur, miram exhibet sententiam, si hoc, comparationem ineptam.

2. τότε ἀνθρώποις] Malim cum articulo τοῖς τότε ἀνθρώποις. Sylb. Etiam in Ined. ιδ', XVI: ἵνα τότε ἀρετὴν μὴ καταισχύνητε τῇ νῦν δειλίᾳ. articulus ante τότε elisus est.

ἀπέχρη] Correxi ἀπόχρη.

οὐδ' οἱ περὶ Ἀνδοκίδην] Pro οὐδ' exhibui οὔθ'. Cf. ad I, 1, 15.

Λυσίαν] Perperam in exemplari est Λύσίαν. Sylb.

3. ἀνήρ] Malim ὁ ἀνήρ, quamquam infra quoque haec articuli ellipsis repetitur. Sylb. Cf. ad 18, 7. dicta.

ἵνα διαλλάξῃ τοὺς ἄλλους] Hujus structurae non multa exempla reperiri puto. Eodem tamen modo Jud. de Demosth. p. 1062. sqq: ὅτι μὲν οὖν περιττή τίς ἐστιν ἡ τῆς λέξεως τῆς Δημοσθένους ἁρμονία καὶ μακρῷ δή τινι διαλλάττουσα τὰς τῶν ἄλλων ῥητόρων, οὐκ ἐμὸς ὁ μῦθος.

καὶ οὐδὲ συγκριτικὸς οὐδ' ἑτέρῳ] Procul dubio legendum συγκριτός, *comparabilis*. [Cf. Bast. ad Gregor. Corinth. p. 841.] Sylb. Sententia postulat καὶ οὐδενὶ συγκριτὸς ἑτέρῳ, ne-

ὅταν δὲ κατακόρως καὶ ἀπειροκάλως, μήτε τοὺς καιροὺς διορίζων, μήτε τὴν ποσότητα ὁρῶν, μεμπτός. Ἐγὼ δ' οὔτ' αὐχμηρὰν καὶ ἀκόσμητον καὶ ἰδιωτικὴν τὴν ἱστορικὴν εἶναι πραγματείαν ἀξιώσαιμ' ἄν, ἀλλ' ἔχουσάν τι καὶ ποιητικόν, 94ª οὔτε παντάπασι ποιητικήν, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον ἐκβεβηκυῖαν τῆς ἐν ἔθει. Ἀνιαρὸν γὰρ ὁ κόρος καὶ τῶν πάνυ ἡδέων, ἡ δὲ συμμετρία πανταχῆ χρήσιμον.

LII. Εἷς ἔτι μοι καταλείπεται λόγος περὶ τῶν μιμησομένων τὸν ἄνδρα ῥητόρων τε καὶ συγγραφέων, ὥσπερ τις 1 καὶ ἄλλος εἰς τὴν συντέλειαν τῆς ὑποθέσεως *, ὄκνον δέ τινα καὶ πολλὴν εὐλάβειαν ἡμῖν παρέχων, μή τινα παράσχωμεν ἀφορμὴν διαβολῆς τοῖς πάντα συκοφαντεῖν εἰωθόσιν, ἀλλοτρίαν τῆς ἐπιεικείας, ᾗ κεχρήμεθα καὶ περὶ τοὺς λόγους καὶ περὶ τὰ ἤθη· οἷς τάχα βάσκανόν τι καὶ κακόηθες 2

---

mini alii comparabilis, h. e. potior et excellentior reliquis omnibus, ut nemo eorum cum hoc poſſit comparari. Reisk.

ἐγὼ — τῆς ἐν ἔθει] Cf. Lucian. quom. hiſt. ſit conſcr. §. 43. ſqq. p. 205. ſqq. (qui quae de dictione hiſtorica praecipit, ea ex parte a Thucydidis exemplo ducta ſunt) et Creuzer. de arte hiſt. Gr. p. 242. ſqq.

οὔτε παντάπασι] Forte ſic leg. ἀλλ' ἔχουσαν μέν τι ποιητικόν, οὐ μέντοι παντάπασι ποιητικήν. Reisk. Facilius eſſet οὐδέ. Sed non opus videtur. De re cf. Maji Anecd. p. 102: ποιητικὸν λόγον (Dionyſius dicit) τὸν τροπικῇ τε καὶ μεταφορικῇ καὶ διθυραμβώδει συνθήκῃ συντεθειμένον, ὁποία ἡ Γοργίου φράσις.

ἐπ' ὀλίγον] Ἐπ' ὀλίγον ſic accipi hoc loco poteſt ut ἐπὶ βραχὺ ſupra 23, 5. Alioqui poſſet etiam legi ἐπ' ὀλίγων, *in paucis*. Sylb. Prius verum. Cf. Marcellin. Vit. Thuc. p. 726. ſq.: ἐζήλωσε δὲ ἐπ' ὀλίγον — τὰς Γοργίου τοῦ Λεοντίνου παρισώσεις. Sic ἐπὶ βραχύ de Compoſ. 14. p. 162. Polyb. VI, 10, 1. De ἐπὶ μέγα et ἐπὶ πολύ v. p. 86. et 118.

ἀηδῶν] Dionyſium ſcripſiſſe puto ἡδέων, quod edidi. V. de Compoſ. p. 258: κόρον ἔχει τὰ καλὰ πάντα ὥσπερ καὶ τὰ ἡδέα, μένοντα ἐν τῇ ταυτότητι. Cf. quae propoſui ad I, 3, 12.

LII, 1. Εἷς ἔτι μοι καταλείπεται λόγος] Eadem dictione utitur Archaeol. VIII, 27. p. 1562. 7. c. 49. p. 1620. 9.

μιμησομένων] Μιμησαμένων ſcribendum fuiſſe docent ſequentia. Comma poſt ἄνδρα ſuſtuli.

συγγραφέων, ὥσπερ] Ante ὥσπερ deeſſe videtur tale quodpiam commation: συμφέρων μέν, *conducens quidem*. Sylb. Interponendum videtur ἀναγκαῖος μέν —. Reisk.

ἀλλοτρίαν] Malim ἀλλοτρίας, ut ad διαβολῆς referatur, non ad ἀφορμήν. Reisk.

πρᾶγμα δόξομεν, εἰ τοὺς μὴ καλῶς τῇ μιμήσει χρησαμένους παράγομεν καὶ παρεχόμεθα τὰς γραφὰς αὐτῶν, ἐφ' αἷς μέγιστον ἐφρόνουν ἐκεῖνοι καὶ δι' ἃς πλούτους τε μεγάλους
943 ἐκτήσαντο καὶ δόξης λαμπρᾶς κατηξιώθησαν. Ἵνα δὲ μηδὲ μία ὑποψία καθ' ἡμῶν τοιαύτη γένηται, τὸ μὲν ἐπιτιμᾷν τισι καὶ μεμνῆσθαι τῶν ἡμαρτημένων αὐτοῖς ἐάσομεν, περὶ δὲ τῶν κατορθωσάντων ἐν τῇ μιμήσει μικρὰ προσθέντες ἔτι
3 καταπαύσομεν αὐτοῦ τὸν λόγον. Συγγραφέων μὲν οὖν ἀρχαίων, ὅσα κἀμὲ εἰδέναι, Θουκυδίδου μιμητὴς οὐδεὶς ἐγένετο κατὰ ταῦτά γε, καθ' ἃ δοκεῖ μάλιστα τῶν ἄλλων διαφέρειν, κατὰ τὴν γλωσσηματικὴν καὶ ἀπηρχαιωμένην καὶ ποιητικὴν καὶ ξένην λέξιν καὶ κατὰ τὰς ὑπερβατοὺς καὶ πολυπλόκους καὶ ἐξ ἀποκοπῆς πολλὰ σημαίνειν πράγματα βουλομένας καὶ διὰ μακροῦ τὰς ἀποδόσεις λαμβανούσας νοήσεις· καὶ ἔτι πρὸς τούτοις κατὰ τοὺς σκαιοὺς καὶ πεπλανημένους ἐκ τῆς κατὰ φύσιν συζυγίας καὶ οὐδ' ἐν ἁπάσῃ ποιητικῇ χώ-
944 ραν ἔχοντας σχηματισμούς, ἐξ ὧν ἡ πάντα λυμαινομένη τὰ καλὰ καὶ σκότον παρέχουσα ταῖς ἀρεταῖς ἀσάφεια παρῆλθεν εἰς τοὺς λόγους.

1 LIII. Ῥητόρων δὲ Δημοσθένης μόνος, ὥσπερ τῶν ἄλλων ὅσοι μέγα τι καὶ λαμπρὸν ἔδοξαν ποιεῖν ἐν λόγοις, οὕτω καὶ Θουκυδίδου ζηλωτὴς ἐγένετο κατὰ πολλὰ καὶ προσέθηκε τοῖς πολιτικοῖς λόγοις, παρ' ἐκείνου λαβών, ἃς οὔτ' Ἀντι-

---

2. πρᾶγμα δόξομεν] Post πρᾶγμα desideratur ἐπιχειρεῖν, ποιεῖν, vel aliud ejus generis verbum. Sylb. Fortasse tamen locus sanus est. Certe χρῆμα a Nostro saepius hoc modo usurpatur de hominibus.

παρεχόμεθα] Rectius forsan παρερχόμεθα, *praeterimus*. Sylb. Παρέχεσθαι hic videtur esse: *proferentem* s. *significantem traducere, notare.*

τοιαύτη] sc. βασκανίας et συκοφαντίας.

3. γλωσσηματικήν] Scriptus codex habet γλωσσημαντικήν, quasi ex glossa et σημαίνειν facta sit compositio. Sed eam scripturam tum compositionis insolentia redarguit, tum duplici ττ scriptum γλωττηματικήν 50, 2. Sylb.

σκαιούς] Dionysium σκολιούς scripsisse, mihi persuasum est.

ποιητικῇ] An κατασκευῇ excidit? Cf. I, 2, 13.

φῶν οὔτε Λυσίας οὔτ' Ἰσοκράτης, οἱ πρωτεύσαντες τῶν τότε ῥητόρων, ἔσχον ἀρετάς, τὰ τάχη λέγω καὶ τὰς συστροφὰς καὶ τοὺς τόνους καὶ τὸ πικρὸν καὶ τὸ στρυφνὸν καὶ τὴν ἐξεγείρουσαν τὰ πάθη δεινότητα. Τὸ δὲ κατάγλωσσον τῆς λέ- 2 ξεως καὶ ξένον καὶ ποιητικόν, οὐχ ἡγησάμενος ἐπιτήδεια τοῖς ἀληθινοῖς ἀγῶσι, παρέλιπε. Καὶ οὐδὲ τῶν σχημάτων τὸ πεπλανημένον ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀκολουθίας καὶ τὸ σολοικοφανὲς ἠγάπησεν, ἀλλ' ἐν τοῖς συνήθεσιν ἔμεινε, ταῖς μεταβολαῖς καὶ τῇ ποικιλίᾳ καὶ τῷ μηδὲν ἁπλῶς ἀσχημάτιστον ἐκφέρειν νόημα κοσμῶν τὴν φράσιν· τὰς δὲ πολυπλόκους νοήσεις καὶ πολλὰ δηλούσας ἐν ὀλίγοις καὶ διὰ μακροῦ κομιζομένας τὴν ἀκολου- 945 θίαν καὶ ἐκ παραδόξου τὰ ἐνθυμήματα φερούσας ἐζήλωσέ τε καὶ προσέθηκε τοῖς τε δημηγορικοῖς καὶ τοῖς δικανικοῖς λόγοις, ἧττον μὲν ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν, δαψιλέστερον δ' ἐπὶ τῶν δημοσίων ἀγώνων.

LIV. Θήσω δ' ἐξ ἀμφοτέρων παραδείγματα, πολ- 1 λῶν ὄντων, ὀλίγα καὶ τοῖς ἀνεγνωκόσι τὸν ἄνδρα ἀρκοῦντα. Ἔστι δή τις αὐτῷ δημηγορία, τὴν μὲν ὑπόθεσιν ἔχουσα περὶ τοῦ πρὸς βασιλέα πολέμου, παρακαλοῦσα δὲ τοὺς Ἀθηναίους,

---

LIII, 2. *κατὰ γλῶσσαν*] Correxi meo arbitratu *κατάγλωσσον*, adjective, duobus vocabulis in unum contractis. *Τὸ κατάγλωσσον* alicujus ſcriptoris eſt *nimius uſus vocabulorum caſcorum, affectatio dictionis antiquatae.* Reisk

φερούσας - ἐζήλωσε] Diſtinctionem maximam, quae in Reiskiana eſt poſt *φερούσας*, ſuſtuli

LIV, 1. *ἀμφοτέρων*] id eſt *τῶν δημηγορικῶν καὶ τῶν δικανικῶν λόγων*.

ἔστι — δημηγορία] quae inſcribitur *περὶ συμμοριῶν*, *de claſſibus*, ſed, Dionyſio judice de arte rhet. IX, 10. p. 240. Schott. *εἰκότως ἂν καὶ δικαίως ἐπιγράφοιτο περὶ τῶν βασιλικῶν*, ipſius auctoritate Demoſthenis, qui de Rhod. lib. p. 192, 2: *ἡνίκ' ἐβουλεύεσθε περὶ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν ἐγὼ πρῶτος παρῄνεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρονεῖν ἂν δοκοῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρασκευῆς μὴ τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔχθραν ποιοῖσθε, ἀλλὰ παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθρούς, ἀμύνοισθε δὲ κἀκεῖνον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ. Καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν ταῦτα εἶπον, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν ὀρθῶς λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρεσκε ταῦτα.* Adde Epiſt. I. ad Amm. p. 725. Becker. de Demoſth. oratore p. 249. ſqq.

πρὸς βασιλέα] In arte rhet. VIII, 7. *τῶν Περσῶν* additum, quod vereor, ne ex interpretamento irrepſerit. Cf. Fiſcher. ind. ad Aeſch. ſ. v. *βασιλεύς* et Lexic. Segu. p. 85, 25.

μὴ προχείρως αὐτὸν ἄρασθαι, ὡς οὔτε τῆς οἰκείας αὐτῶν δυνάμεως ἀξιομάχου πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ὑπαρχούσης οὔτε τῆς συμμαχικῆς πιστῶς καὶ βεβαίως τῶν κινδύνων ἀντιληψο-
2 μένης. Παρακαλεῖ τ' αὐτούς, παρασκευασαμένους τὴν ἑαυτῶν δύναμιν φανεροὺς εἶναι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι τὸν ὑπὲρ τῆς ἁπάντων ἐλευθερίας κίνδυνον ὑπομενοῦσιν, ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς ἴῃ· πρὸ δὲ τοῦ παρεσκευάσθαι πρεσβεῖς οὐκ ἐᾷ πρὸς τοὺς
946 Ἕλληνας ἀποστέλλειν τοὺς καλέσοντας αὐτοὺς ἐπὶ τὸν πόλε-
3 μον, ὡς οὐχ ὑπακουσομένους. Τοῦτο λαβὼν τὸ νόημα κατεσκεύακέν τε καὶ ἐσχημάτικεν οὕτως· „Οὐδεὶς δήπου τῶν ἁπάντων Ἑλλήνων τηλικοῦτον ἐφ' ἑαυτῷ φρονήσει, ὅστις, ὁρῶν ὑμῖν χιλίους μὲν ἱππέας, ὁπλίτας δὲ ὅσους ἂν ἐθέλῃ τις, ναῦς δὲ τριακοσίους, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τού-

---

5. ἱππέας (ὑπάρχειν)] Ὑπάρχειν additum ex Demosthenis exemplaribus [in oratione de Classibus, p. 134. Ed. Francof. Hudſ.]. Sed cum id verbum neque Morelliana editio agnoſcat, malim pro eo participium ὄντας, ſicut etiam Ulpianus in ſua expoſitione dicit: ὁρῶν ὑμᾶς μεγίστην δύναμιν ἔχοντας. Sylb. Ego ὑπάρχειν a Wolſio intruſum rurſus expunxi. Reisk. At in apparatu crit. ad Demoſth. T. X. p. 578: „poſt ἱππέας, inquit, aut certe in hac regione deeſſe videtur ὑπάρχοντας." Ὑπάρχειν tamen haud dubie Wolſio debetur: nam in Hervagiana deeſt; et poteſt abeſſe, cum facile ὄντας ſubaudias. Paulo diverſa laudat Matthiae Gr. Gr. §. 550. annot. 1.

τριακοσίας] Scriptus liber habet τριακοσίους, communis generis fine. Quod cum uſitatum non ſit, ego vulgata exemplaria ſequi malui. In iisdem [pro ἐφαμαρτεῖν] legitur ἀφαμαρτεῖν. Sylb. Correxi ἀφαμαρτεῖν. Reisk. Revocavi ἐφαμαρτεῖν. Caeterum verborum οὐκοῦν — ἥξοντάς ἐστι ſenſus probabiliter ab H. Wolfio redditus eſt hoc modo: *Proinde ſi jam* [*nunc*. Cf. ind. ſ. v.] *accerſetis, ſupplices: ſi non auſcultarint, fruſtrati eritis. Sin ipſi veſtris copiis inſtructis cunctamini, ſupplices* [caeteros Graecos venturos] *defendetis, neque dubium eſt, quin omnes ad vos venturi ſint.* Idem ad ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν annotat: Sc. συμβήσεται, ἢ περιέσται τὸ δεῖσθαι, τὸ ἀφαμαρτεῖν. Male. Nam ἐστί poſt ἥξοντας huc quoque trahendum eſt. Recte idem Wolfius monet poſtea conjungendum eſſe ἐκ τοῦ ἐπισχεῖν μετὰ τοῦ κ. τ. λ. Succurrit hic locus Thucydid. II, 45: ἀλγεινοτέρα γὰρ ἀνδρί γε φρόνημα ἔχοντι ἡ ἐν τῷ (vulgo ἐν τῷ) μετὰ τοῦ μαλακισθῆναι κάκωσις —. quem, ſequente Haackio, Schneiderus ad Xenoph. Anab. III, 2, 32: μετὰ τοῦ delens, et Bredowius ac Goellerus in actt. Philol. Monac. II, 2. p. 214. cum Stobaeo ἐν τῷ omitti jubentes corrupturi erant. Τὸ μετὰ

των ἀσφαλέστατ' ἂν ἡγούμενός σωθῆναι. Οὐκοῦν ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν ἤδη τὸ δεῖσθαι, κἂν μὴ τύχητε, ἐξαμαρτεῖν, ἐκ δὲ τοῦ μετὰ τοῦ παρασκευάσασθαι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἐπισχεῖν, δεομένους σώζειν καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξοντάς ἐστι." Ταῦτα ἐξήλλακται μὲν ἐκ τῆς πολλῆς καὶ συνήθους τοῖς πολλοῖς ἀπαγγελίας καὶ κρείττονά ἐστιν ἢ κατὰ τὸν ἰδιώτην, οὐ μὴν ἐσκότισταί γε οὐδ' ἀσαφῆ γέγονεν, ὥςτε ἐξηγήσεως δεῖσθαι. Ἀρξάμενος τ' ἀπὸ τῆς παρασκευῆς λέγειν ταῦτα ἐπιτίθησιν· 4 „Ἐστὶ τοίνυν πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μέγιστον οὕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας ὑμᾶς, ὡς ἕκαστον ἑκόντα προθύμως, ὅτι ἂν δέῃ, ποιήσοντα. Ὁρᾶτε γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες (ὑμεῖς) ἐβουλήθητε καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ προςήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν· ὅσα δὲ ἐβουλήθητε μέν, μετὰ ταῦτα δὲ ἀπεβλέψατε εἰς ἀλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον (τὰ δέοντα) πράξοντα, οὐδὲν πώποθ' ὑμῖν ἐγένετο." Καὶ γὰρ ἐνταῦθα πέπλεκται μὲν ἡ διάνοια πολυπλόκως, λέλεκται δ' ἐκ τῆς κοινότητος εἰς τὴν ἀσυνήθη φράσιν ἐκβεβηκότα, φυλάττεται δὲ τὸ περιττὸν αὐτῶν ἐν τῷ σαφεῖ. Ἐν δὲ τῇ μεγίστῃ τῶν κατὰ Φιλίππου δημηγοριῶν καὶ τὴν ἀρχὴν εὐθὺς οὕτως κατε-

947

τοῦ μαλακισθῆναι neminem, opinor, offendet, coll. Matthiae. Gr. Gr. §. 282. Nec debebat offendere ἡ ἐν τῷ μετὰ τοῦ μ. κ. *der in dem* (i. e. *durch das*) *Benehmen mit Feigheit erlittene Nachtheil.*

τῆς πολλῆς] Sic Dionyſium ſcripſiſſe, nemo, opinor, ſibi perſuadebit. Videtur legendum eſſe τῆς κοινῆς. Cf. ind. ſ. v.

οὐ μὴν] Vulgo οὐ μέν. Cf. ind. ſ. v. μήν.

4. ταῦτα ἐπιτίθησιν] p. 182. 1.

γνώμας ὑμᾶς] Eadem exempl. habent γνώμας ὑμῶν [ὑμᾶς tamen edidit Reisk. ex Aug. 1. et Ald.]. Ex iisdem additum incluſum ὑμεῖς. Eadem [pro εἰς ἀλλήλους] habent πρὸς ἀλλήλους. Ab iisdem abſunt incluſa τὰ δέοντα. Sylb.

5. καὶ τὴν ἀρχὴν] Malim κατὰ τὴν ἀρχήν. Non enim κατεσκεύακε cohaeret cum τὴν ἀρχήν, ſed verbum hoc per ſe ſtat abſolutum et ſubauditur τὸν λόγον, *concinnavit*, ſcil. *dictionem*. Reisk. Immo καί hic eſt *adeo* et eo refertur, quod prooemia fere τὴν κοινὴν καὶ συνήθη φράσιν ſectantur. Locus

σκεύακε· „Πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων ὀλίγου δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν περὶ ὧν Φίλιππος ἀφ' 948 οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους (Ἕλληνας) ἀδικεῖ καὶ πάντων, εὖ οἶδ' ὅτι, φησάντων γ' ἄν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν (δεῖν) καὶ πράττειν ἅπασι προςήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ

Demosthenis legitur Philipp. III. p. 110. Eundem excitat Dionysius in Jud. de Demosth. p. 976. sq. ubi de eo: *κατὰ τί δή*, inquit, *ταύτην ἡγοῦμαι τὴν λέξιν ἐοικέναι τῇ Θουκυδίδου; Καθ' ὃ κἀκείνην πείθομαι μάλιστα διαφέρειν τῶν ἄλλων. Τουτὶ δ' ἔστι τὸ μὴ καθ' εὐθεῖαν ἑρμηνείαν ἐξενηνέχθαι τὰ νοήματα, μηδ' ὡς ἔστι ἄλλοις σύνηθες λέγειν, ἁπλῶς καὶ ἀφελῶς· ἀλλὰ ἐξηλλάχθαι καὶ ἀπεστράφθαι τὴν διάλεκτον ἐκ τῶν ἐν ἔθει καὶ κατὰ φύσιν εἰς τὰ μὴ συνήθη τοῖς πολλοῖς, μηδ' ὡς ἡ φύσις ἀπαιτεῖ. Ὃ δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν. Ἁπλῶς ἂν ὁ λόγος ἐστὶ* [cum Sylb. leg. *ἦν*] *καὶ κατ' εὐθεῖαν ἑρμηνείαν ἐκφερόμενος, εἴ τις οὕτως κατεσκεύασεν αὐτόν· „Πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων καθ' ἑκάστην σχεδὸν ἐκκλησίαν περὶ ὧν ἀδικεῖ Φίλιππος ἐς ὑμᾶς τε καὶ τοὺς ἄλλους* [*ἄλλους* deest in exemplari. Sylb.] *Ἕλληνας, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο" Νυνὶ δὲ τό τε „ὀλίγου δεῖν" παραληφθὲν ἀντὶ τοῦ „σχεδόν", καὶ τὸ „ἀδικεῖ Φίλιππος" διαιρεθὲν καὶ διὰ μακροῦ τὴν ἀκολουθίαν κομισάμενον, καὶ τὸ „οὐ μόνον ὑμᾶς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας" δυνάμενον καὶ χωρὶς ἀποφάσεως διὰ τῆς συμπλοκῆς* [conjunctiones int. *τε* et *καί*] *τὸ πρᾶγμα δηλῶσαι, τοῦ συνήθους ἐξηλλαγμένην καὶ περίεργον πεποίηκε τὴν λέξιν. Ὁμοίως δὲ καὶ (τὸ) ἐπιλεγόμενον τούτῳ, εἰ μὲν ἁπλῶς καὶ ἀπεριέργως ἔδει ῥηθῆναι, τοῦτον ἂν δήπου τὸν τρόπον ἀπηγ-* [*γέλθη· „Καὶ*] *ἁπάντων λεγόντων, καὶ εἰ* (leg. *εἰ καὶ*) *τοῦτο μὴ ποιοῦσι . .* [*ὡς*] *. . δεῖ καὶ λέγειν* (*καὶ*) *πράττειν ταῦτα, ἐξ ὧν ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει." Οὕτω δ' ἐξενεχθέν· „Καὶ πάντων εὖ οἶδ' ὅτι φησάντων γ' ἄν" οὐ σώζει τὴν εὐθεῖαν τῆς λέξεως ὁδόν. Τό τε γὰρ „οἶδ' ὅτι" χώραν οὐκ ἀναγκαίαν ἔχει, καὶ τὸ „φησάντων γ' ἄν" ἀντὶ τοῦ „φασκόντων" παρειλημμένον οὐ τὴν ἀφελῆ διάλεκτον, ἀλλὰ τὴν ἐξηλλαγμένην καὶ περίεργον ἐμφαίνει.*

Πολλῶν] deest in Jud. de Demosth. l. l. ubi deinceps *γινομένων* legitur, non Dionysii, sed librariorum culpa, ut patet ex p. 977. 15.

τὴν εἰρήνην] Compositam Ol. 108, 2. Cf. Becker. l. l. p. 55. sqq. De argumento orationis idem agit p. 290. sqq.

(*Ἕλληνας*) — (*δεῖν*)] inclusum *Ἕλληνας* et *δεῖν* addita ex vulg. editionibus, in quibus haec oratio inscribitur Philippica tertia. Sylb. Desunt etiam in Jud. de Demosth.

ἅπασι προςήκειν] Reisk. correctione non neccessaria in Demosth. edidit *ἃ πᾶσι προςήκει*, quae Bekkerus, fortasse, quod in Jud. de Demosth. deerant, uncis sepsit. Idem in praegrr. pro *πάντων εὖ οἶδ'* edidit *πάντων οἶδ'*.

νίκην δώσει. εἰς τοῦτο ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δ' ᾖ, εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλονθ' οἱ παριόντες καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα ἔμελλε τὰ πράγμαθ' ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι χεῖρον ἢ νῦν διατεθῆναι." Ὅμοια δὲ τούτοις ἐστὶ κἀκεῖνα· „Εἶτ' οἴεσθε, οἳ 6 μὲν οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακόν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾷν αἱρεῖσθαι μᾶλλον ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δὲ ἐκ προῤῥήσεως πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἑκόντες ἐξαπατᾶσθε;" Ἐν δὲ τῷ κρατί- 7 στῳ τῶν δικανικῶν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου γραφέντι λόγῳ 949 τῆς Φιλίππου δεινότητος, ᾗ κατεστρατηγήκει τὰς πόλεις, μνησθείς, οὕτω τὴν διάνοιαν ἐσχημάτικε· „Καὶ οὐκέτι προστίθημι, ὅτι τῆς μὲν ὠμότητος, ἣν ἐν οἷς καθάπαξ τινῶν κατέστη κύριος ὁ Φίλιππος ἔστιν ἰδεῖν, ἑτέροις πειραθῆναι συνέβη, τῆς δὲ φιλανθρωπίας, ἣν τὰ λοιπὰ τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος περιβαλόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐπλάττετο, ὑμεῖς, καλῶς ποιοῦντες, τοὺς καρποὺς ἐκομίσασθε." Καὶ ἐν οἷς τοὺς προ- 8 διδόντας τῷ Φιλίππῳ τὰ πράγματα πάντων αἰτίους ἀποφαίνει τῶν συμβεβηκότων τοῖς Ἕλλησι κακῶν, κατὰ λέξιν

εἰς τοῦτο] Sic etiam in Jud. de Demosth. In Demosth. editt. *εἰς τοῦθ'*. Mox in Jud. de Demosth. *δὲ ᾗ* legitur et *ἐξ ὧν* exciderat.

φαυλότατα ἔμελλε] In iisdem *φαυλότατ' ἔμελλε*. In Jud. de Demosth. *ὡς φαυλότατα τὰ πράγματα ἔμελλεν ἕξειν*.

ἢ νῦν διατεθῆναι] Sic etiam in Jud. de Demosth. In Demosth. edd. *ἢ νῦν αὐτὰ διατεθῆναι*.

6. *Εἶτ' οἴεσθε* —] Locus hic supra quoque citatus est p. 610. v. 8, et infra p. 979. 5. At utroque in loco *αὐτοὶ δὲ μὴ παθεῖν*. Est autem desumtus ex eadem Philippica tertia. Sylb. Sed nostri loci lectionem praeferunt Demosth. editt. v. p. 115. 29. Reisk. p. 104. 26. Bekker.

7. *κατεστρατήγει*] Scriptus liber habet *κατεστραγήκει*, errore ambiguo. Mihi imperfectum *κατεστρατήγει* visum est convenientius, quam plusquamperfectum *κατεστρατηγήκει*. Sylb. Sed hoc propius ad codicis scripturam accedit, nec minus aptum est. Itaque in ordinem recepi. Locus Demosthenis legitur p. 304. 21. Reisk. §. 67, 5. Bekker. ubi pro *περιβαλόμενος* rectius *περιβαλλόμενος* legitur, et *κεκόμισθε* pro *ἐκομίσασθε*.

οὕτως γράφων· „Καίτοι, νὴ τὸν Ἡρακλέα καὶ πάντας τοὺς θεούς, εἴ γ᾿ ἐπ᾿ ἀληθείας δέοι σκοπεῖσθαι [εἰς] τὸ καταψεύδεσθαι καὶ δι᾿ ἔχθραν τι λέγειν ἀνελόντας ἐκ μέσου, τίνες ὡς ἀληθῶς ἦσαν, οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως τὴν τῶν γεγενημένων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν ἅπαντες, τοὺς 950 ὁμοίους τούτῳ παρ᾿ ἑκάστῃ τῶν πόλεων εὕροιτ᾿ ἄν, οὐχὶ τοὺς ἐμοί, οἳ ὅτ᾿ ἦν ἀσθενῆ τὰ Φιλίππου πράγματα καὶ κομιδῇ μικρά, πολλάκις προλεγόντων ἡμῶν καὶ παρακαλούντων καὶ διδασκόντων τὰ βέλτιστα, τῆς ἰδίας ἕνεκ᾿ αἰσχροκερδείας τὰ κοινῇ συμφέροντα προΐεντο, τοὺς ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας ἐξαπατῶντες καὶ διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν.“

1 LV. Μυρία παραδείγματα φέρειν δυναίμην ἂν ἐκ τῶν τοῦ Δημοσθένους λόγων τῶν τε δημηγορικῶν καὶ τῶν δικανικῶν, ἃ παρὰ τὸν Θουκυδίδου κατεσκεύασται χαρακτῆρα τὸν ἐν τῇ κοινῇ καὶ συνήθει διαλέκτῳ τὴν ἐξαλλαγὴν ἔχοντα. Ἀλλ᾿ ἵνα μὴ μακρότερος τοῦ δέοντος ὁ λόγος γένοιτό μοι, τούτοις ἀρκεσθείς, ἱκανοῖς οὖσι βεβαιῶσαι τὸ προκείμενον, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι τοῖς ἀσκοῦσι τοὺς πολιτικοὺς λόγους ὑποτίθεσθαι, τοῖς γε δὴ τὰς κρίσεις ἀδιαστρόφους ἔτι φυλάσσουσι, Δημοσθένει συμβούλῳ χρησαμένους, ὃν ἁπάντων ῥητόρων κράτιστον γεγενῆσθαι πειθόμεθα, ταύτας μιμεῖσθαι τὰς 951 κατασκευάς, ἐν αἷς ἥ τε βραχύτης καὶ ἡ δεινότης καὶ ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ τόνος καὶ ἡ μεγαλοπρέπειά καὶ αἱ συγγενεῖς ταύταις

---

8. οὕτως γράφων] ib. p. 323. 24. Reisk. §. 91, 2. 5. Bekker. Cf. p. 245. §. 19, 2. 3. de falſ. legat. p. 424.

[εἰς] Incluſa εἰς abeſt a vulg. editt. In eisdem εἰσίν, ſcriptum pro ἦσαν et εὕροι τις ἂν [pro εὕροιτ᾿ ἄν]. Eſt autem petitus locus ex or. Pro Corona. Sylb. Delevi importunum εἰς, quod inter σκοπεῖσθαι et τό legebatur. Reisk. Repoſui, quamquam ineptum eſſe perſpicio.

LV, 1. τὸν ἐν τῇ κοινῇ καὶ συνήθει διαλέκτῳ] Malim τὸν ἐκ τῆς κοινῆς καὶ συνήθους διαλέκτου. Reisk. Male. Ἐν hic eodem modo dictum, quo 54, 4: φυλάττεται τὸ περιττὸν αὐτῶν ἐν τῷ σαφεῖ.

ἱκανῶς οὖσι] Forſan rectius ἱκανοῖς οὖσι. Sylb. Correxi ἱκανοῖς. Reisk.

ἀρεταὶ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰσὶ φανεραί· τὰς δ' αἰνιγματώδεις καὶ δυςκαταμαθήτους καὶ γραμματικῶν ἐξηγήσεων δεομένας καὶ πολὺ τὸ βεβασανισμένον καὶ τὸ σολοικοφανὲς ἐν τοῖς σχηματισμοῖς ἐχούσας μήτε θαυμάζειν μήτε μιμεῖσθαι. Ἵνα δὲ 2 συνελὼν εἴπω, ἀμφότερα μὲν ἐπ' ἴσης ζηλωτὰ εἶναι, τά τε μὴ σαφῶς εἰρημένα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως καὶ τὰ προςειληφότα σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς τὴν σαφήνειαν, οὐκ ἔχει λόγον· ἀνάγκη δὲ ὁμολογεῖν, κρείττονα τῶν ἀτελεστέρων εἶναι τὰ τελειότερα καὶ τῶν ἀφανεστέρων τά γε ἐμφανέστερα. Τί οὖν μαθόντες ἅπασαν τὴν διάλεκτον τοῦ συγγραφέως ἐπαινοῦμεν καὶ βιαζόμεθα λέγειν, ὅτι τοῖς καθ' ἑαυτὸν οὖσιν ἀνθρώποις αὐτὰ ὁ Θουκυδίδης ἔγραψε, συνήθη πᾶσι καὶ γνώριμα ὄντα, ἡμῶν δὲ λόγος αὐτῷ τῶν ὕστερον ἐσομένων οὐκ ἦν; 952 Οὐδ' ἐκβάλλομεν ἐκ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἅπα- 3 σαν τὴν Θουκυδίδου λέξιν ὡς ἄχρηστον, ἀλλ' ὁμολογοῦμεν, τὸ διηγηματικὸν μέρος αὐτῆς, πλὴν ὀλίγων πάνυ, θαυμαστῶς ἔχειν καὶ εἰς πάσας εἶναι τὰς χρείας εὔθετον, τὸ δὲ δημηγορικὸν οὐχ ἅπαν εἰς μίμησιν ἐπιτήδειον εἶναι, ἀλλ' ὅσον

πολὺ τὸ βεβασανισμένον] Fere affirmare aufim legendum effe πολὺ τὸ βεβιασμένον, de qua commutatione fupra quoque dictum ad 41, 8. Sylb. Fallitur. V. quae l. l. dicta funt.

2. τὴν σαφήνειαν] Malim καὶ τὴν σ. Reisk. Non opus.

τί οὖν μαθόντες] Τί μαθόντες alibi quoque notaffe memini. Alioqui ufitatius τί παθόντες. Sylb. V. Buttmann. Gr. Gr. §. 137. p. 589. fqq. Matthiae Gr. Gr. §. 567. p. 827.

3. ὡς ἄχρηστον] Poft haec vocabula deeft aliquid. Nam hucusque procedit increpatio eorum, cum quibus diffentit Dionyfius. *Quanam ergo de caufa dictionem Thucydidis univerfam laudamus?* (id quod multi aequalium Dionyfii faciebant.). *Cur non ejicimus et exterminamus eam e foris, ut inconvenientem et ibi haud ufurpabilem?* ἡμεῖς δὲ οὐχ οὕτω, *nos vero non ita*, fcil. facimus; ἀλλ' ὁμολογοῦμεν —, vel fic ἡμεῖς δὲ οὔτε πᾶσαν ἐπαινοῦμεν, οὔτ' αὖ πᾶσαν ἐκφαυλίζομεν, ἀλλ' ὁμολογοῦμεν —. Reisk. Ita difputat, ac fi verba οὐδ' ἐκβάλλομεν — arcte cum praegreffis jungenda et interrogative accipienda effent, cum potius per fe fpectanda fint ac Dionyfii judicium contineant, qui cum adverfarios, quod univerfam Thucydidis dictionem probarent laudarentque, vituperarit, contra, fe non omnino fcriptoris orationem damnare, declarat.

ἀλλ' ὅσον] id eft ἀλλὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐστὶ μιμήσεως ἄξιον [imo εἰς μίμησιν ἐπιτήδειον εἶναι repetendum, qui infinitivus a

ἐστὶν αὐτοῦ μέρος γνωσθῆναι μὲν ἅπασιν ἀνθρώποις εὔπορον, κατασκευασθῆναι δ' οὐχ ἅπασι δυνατόν. Τούτων ἡδίω μὲν εἶχόν σοι περὶ Θουκυδίδου γράφειν, ὦ βέλτιστε Κόϊντε Αἴλιε Τουβέρων, οὐ μὴν ἀληθέστερα.

λέγομεν pendet, quod ex ὁμολογοῦμεν eliciendum eſt] ὅσον —. Reisk. Poſt μέρος comma ſuſtuli, quod interpreti latino et Gatterero impoſuit. Conſtruendum eſt enim: ὅσον μέρος εὔπορόν ἐστι γνωσθῆναι.

ἡδίω] Perperam in exemplari ſcriptum ἰδίω. Sylb.

οὐ μὴν ἀληθεστέρα] Imitatur cum ironia quadam Thucydidem, apud quem Nicias in epiſtola ad Athenienſes VII, 14: τούτων ἐγὼ ἡδίω μὲν ἂν εἶχον ὑμῖν ἕτερα ἐπιστέλλειν, οὐ μέντοι χρησιμώτερά γε. Hinc ſi quis poſt ἀληθέστερα particulam γέ inſerendum cenſeat, non refragabor. V. tamen ind.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ

ΑΜΜΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ
ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΠΡΟΣ
ΑΜΜΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΑ
ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ ΙΔΙΩΜΑΤΩΝ.

I. Ἐγὼ μὲν ὑπελάμβανον ἀρκούντως δεδηλωκέναι τὸν Θουκυδίδου χαρακτῆρα, τὰ μέγιστα καὶ κυριώτατα τῶν ὑπαρχόντων περὶ αὐτὸν ἰδιωμάτων ἐπεξελθὼν, ἐν οἷς γε δὴ μάλιστα διαφέρειν ἔδοξέ μοι τῶν πρὸ αὐτοῦ ῥητόρων τε καὶ συγγραφέων, πρότερον μὲν ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων πρὸς τὸ σὸν ὄνομα συνταχθεῖσιν ὑπομνηματισμοῖς, ὀλίγοις δὲ πρόσθεν χρόνοις ἐν τῇ περὶ αὐτοῦ τοῦ Θουκυδίδου κατασκευ- 789

Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀμμαῖον δευτέρα] Illa verba *ἐπ. π. Ἀ δ.* adjecta eſſe volui ad titulum complendum. Sylb. Scilicet ut hic libellus ab eo discerneretur, qui, eidem Ammaeo inſcriptus, de Ariſtotele et Demoſthene agit. V. T. VI. p. 719. ſqq.

ἐν τοῖς — ὑπομνηματισμοῖς] Ex hoc etiam loco intelligimus tertiam de ſciptoribus Atticis partem a Dionyſio abſolutam fuiſſe, eam ſcilicet, qua poſt utriusque generis oratores egit de philoſophis et hiſtoricis Atticis, ut eſt Plato (I, 2, 2.), Thucydides aliique. Sylb.

πρὸς τὸ σὸν ὄνομα συνταχθεῖσιν] V. Comm. de oratt. ant. T. V. p. 445. Jud. de Demoſth. p. 1128. ſq.

ὀλίγοις δὲ] Exemplar habet *δή*. Ego Stephanum in Thucydidis editione [priore, cui hunc libellum praemiſit, hic ibi varias lectiones offerens, quas non omnes enotaverat Sylburg.] ſequi malui. Seq. v. rectius fortaſſe *περὶ τοῦ αὐτοῦ Θουκ. de eodem Thucydide*. Sylb. Bene habet vulgata, et

ασθείσῃ γραφῇ, προςειπὼν τὸν Αἴλιον Τουβέρωνα· ἐν ᾗ πάντα τὰ δεόμενα λόγου μετὰ τῶν οἰκείων ἀποδείξεων διεξε-
2 λήλυθα κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν. Σοῦ δὲ ὑπολαμβάνοντος, ἧττον ἠκριβῶσθαι τὰς γραφάς, ἐπειδὴ προεκθέμενος ἅπαντα τὰ συμβεβηκότα τῷ χαρακτῆρι, τότε τὰς περὶ αὐτῶν πίστεις παρέχομαι, ἀκριβεστέραν δὲ τὴν δήλωσιν τῶν ἰδιωμάτων τοῦ χαρακτῆρος ἔσεσθαι νομίζοντος, εἰ παρὰ μίαν ἑκάστην τῶν προθέσεων τὰς λέξεις τοῦ συγγραφέως παρατιθείην, ὃ οἱ τὰς τέχνας καὶ τὰς εἰςαγωγὰς τῶν λόγων πραγματευόμενοι ποιοῦσι, προελόμενος εἰς μηδὲν ἐλλείπειν καὶ τοῦτο πεποίηκα, τὸ διδασκαλικὸν σχῆμα λαβὼν ἀντὶ τοῦ ἐπιδεικτικοῦ.

---

servanda est. Non enim dicere vult Dionysius *de eodem Thucydide*, sed *de ipso Thucydide*, h. e. solo de Th. et de nullo praeterea alio. Constat ex hoc loco, libellum hunc, in quo perlustrando nunc versamur, ad Ammaeum misso, posterius esse conscriptum atque libellum de Thucydide ad Q. Aelium Tuberonem missum, qui in editionibus Dionysii huic postpositus et subjectus est, cum debuisset anteponi. Reisk. Ego vulgarem ordinem mutavi. Verba *ὀλίγοις δὲ πρόσθεν χρόνοις*, ut praegressa *πρότερον μέν* docent, significant *paulo ante quam haec scripsi*. Mox Stephanus *προςεῖπον* habet pro *προςειπών*. Male.

ἐμαυτοῦ] Pro vulgato *αὐτοῦ* legendum vel *ἐμαυτοῦ* cum Stephano, vel reciproce *αὑτοῦ*. Sylb. Illud, non monito lectore, exhibuit Reisk. Ego *αὑτοῦ* edidi. V. quos laudavi ad II, 49, 2.

2. *τότε*] Tum demum neque citius. Reisk. *Τότε* hic eadem ratione usurpatum, qua alias *εἶτα* vel *ἔπειτα*, post participium infertur. V. Matthiae. Gr. Gr. §. 566. 3. Buttmanni Gr. Gr. §. 131. n. 6.

παραθέσεων] Haud scio, convenientiusne *παραδόσεων*, *traditionum*, an *προθέσεων*, *propositionum*, ut paulo post 2, 1. Sylb. Videtur aut simplex *θέσεων* aut *ὑποθέσεων* aut denique *προθέσεων* praestare. Reisk. Haud dubie verum est *προθέσεων*, quod edidi. Cf. II, 1, 1. et III, 2, 1. Corruptio ex sq. *παρατιθείην* orta.

συγγραφέως] *Ξυγγραφέως*. Reg. 2. Huds.

τὸ διδασκαλικὸν — τοῦ ἐπιδεικτικοῦ] Eandem oppositionem aliis verbis effert Jud. de Demosth. p. 1099: *παραδειγμάτων δ' οὐκ οἴομαι δεῖν ἐνταῦθα —. Πολὺ γὰρ ἡ σύνταξις τὸ μῆκος λάβοι καὶ δέος, μή ποτ' εἰς τοὺς σχολικοὺς ἐκβῇ χαρακτῆρας ἐκ τῶν ὑπομνηματισμῶν.* ubi Sylburgius: „In exemplari est *ὑπομνηματικῶν*: minus apte." Mihi vero *ὑπομνηματικῶν* praeplacet.

II. Ἵνα δὲ εὐπαρακολούθητος ὁ λόγος σοι γένηται, 1 προθεὶς κατὰ λέξιν, ὅσα περὶ τοῦ συγγραφέως τυγχάνω 790 προειρηκὼς, ἐπιτροχάδην ἀναλήψομαι τῶν προθέσεων ἑκάστην καὶ τὰς ἀποδείξεις παρέξομαι, καθάπερ ἠξίους. Ἔπεται δὲ τοῖς περὶ Ἡροδότου γραφεῖσι τὰ μέλλοντα δηλοῦσθαι. Τούτῳ γὰρ Θουκυδίδης τῷ ἀνδρὶ ἐπιβαλὼν καὶ τοῖς ἄλλοις, ὧν πρότερον ἐμνήσθην, καὶ συνιδὼν, ἃς ἕκαστος αὐτῶν ἔσχεν ἀρετὰς, ἴδιόν τι γένος χαρακτῆρος οὔτε πεζὸν αὐτοτελῶς οὔτ' ἔμμετρον ἀπηρτισμένως, κοινὸν δέ τι καὶ μικτὸν ἐξ ἀμφοῖν ἐργασάμενος, εἰς τὴν ἱστορικὴν πραγματείαν ἐσπούδασεν εἰςαγαγεῖν, ἐπὶ μὲν τῆς ἐκλογῆς τῶν ὀνομάτων τὴν τροπικὴν καὶ γλωττηματικὴν καὶ ἀπηρχαιωμένην καὶ ξένην λέξιν παραλαμβάνων πολλάκις ἀντὶ τῆς κοινῆς καὶ συνήθους τοῖς καθ' ἑαυτὸν ἀνθρώποις· ἐπὶ δὲ τῶν σχηματισμῶν, ἐν οἷς μάλιστα ἐβουλήθη διενεγκεῖν τῶν πρὸ αὐτοῦ, πλείστην εἰςενεγκάμενος πραγματείαν, τοτὲ μὲν λόγον ἐξ ὀνόματος ποιῶν, τοτὲ δὲ εἰς ὄνομα συνάγων τὸν λόγον· καὶ νῦν μὲν τὸ ῥηματικὸν ὀνοματικῶς ἐκφέρων, αὖθις δὲ τοὔνομα ῥῆμα ποιῶν, 3 791 καὶ αὐτῶν γε τούτων ἀναστρέφων τὰς χρήσεις, ἵνα τὸ μὲν ὀνοματικὸν ῥηματικόν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ὀνοματικὸν λέγηται· καὶ τὰ μὲν παθητικὰ ῥήματα δραστήρια, τὰ δὲ δραστήρια

II, 1. ὅσα περὶ τοῦ] Ὅσαπερ τοῦ. Reg. 1. et Colb. Hudſ.

ἠξίουν] Fortaſſe rectius ἠξίους, *petiiſti*. Sequentia petita ſunt e tractatu ad Q. Aelium Tuberonem, II, 24. [ubi v. annotata.]. Sylb. Correxi ἠξίους. Reisk.

2. πρὸ αὐτοῦ] Vulgo πρὸ αὑτοῦ.

3. ὀνομαστικῶς ἐκφέρων] Ut hic ὀνομαστικῶς ἐκφέρων dicit, ita ὀνομαστικὴν λέξιν infra 4, 1. itidemque 5, 1 2. 3. Sed verior ſcriptura videtur eſſe ὀνοματικῶς, ut bis noſtro loco et ſupra in libro de compoſitione ſeu collocatione verborum, ut adnotavi ad p. 8. v. 9. [Reisk.] atque ita etiam in ſequenticus dicit ῥηματικά, μετοχικά, ἀντωνυμικά. Sylb. „Aliud ὀνομαστικός, aliud ὀνοματικός. Illud dicitur de *caſu recto*, hoc de *certa claſſe nominum*. Sic τὰ ὀνοματικά dixit Gregor. Corinth. p. 591. V. Sylburg. ad Dionyſ. Halic. de Compoſ. Verb. c. 2. p. 21. nup. edit. et Fabric. Bibl. Graec. T. I. p. 477. ed. Harles." Schaefer. ad Gregor. Corinth. p. 698.

λέγηται] Forſan rectius γένηται. Sylb. Ex altero loco, qui eſt 24, 2. ubi hujus loci multa verbotenus eadem le-

794 ἐπιλογισμὸς καὶ ἡ περιωπὴ καὶ ἡ ἀνακωχὴ καὶ
2 τὰ ὅμοια τούτοις. Ποιητικὰ δὲ ἥ τε κωλύμη καὶ ἡ
πρέσβευσις καὶ ἡ καταβοὴ καὶ ἡ ἀχθηδὼν καὶ
3 ἡ δικαίωσις καὶ τὰ παραπλήσια. Ἡ δ' ἐν τοῖς σχημα-

περιλογισμός] Steph. in Thucyd. ed. habet ἐπιλογισμός [quod e Reg. 1. 2. recepi; περί e ſeq. περιωπή ortum, quamquam neutrum vocabulum apud Thucydidem legitur. Cf. Duker. praef. T. II. p. XXVI.] et πρέσβευσις [pro quo, codicibus Reg. 2. et Colb. invitis, πρεσβευσία legitur. Cf. Thuc. I, 73. ibique interprr.]. Pro ſequenti autem καταβολή leg. fortaſſe καταβοή [quod e Reg. 2. recepi. Cf. interprr. ad Thuc. l. l. et Lex. Segu. p. 104 20.] Porro notandum ex his, quae hic in Thucydide velut poetica notantur, ab ipſo Dionyſio in Antiqq. Rom. uſurpari nonnulla, ut eſt hoc ipſum καταβοή [quo ſaepius utitur] cum ſeqq. duobus ἀχθηδών [VIII, 14. p. 1778. 7.] et δικαίωσις. [I, 58. p. 147. 2. c. 87. p. 225. 10. III, 10. p. 432. 12. VII, 16. p. 1348. 14. c. 59. p. 1448. 6. VIII, 54. p. 1582. 5.]. Sic etiam e praecedentibus, quae notantur, ut gloſſematica, obſoleta et obſcura, uſurpantur ab eodem in iisdem Antiqq. ἀκραιφνής et ἀνακωχή. Sylb. Pro περιλογισμός in Reg. 1. 2: ἐπιλογισμός, pro ποιητικά in Reg. 2. ποιητική, pro πρεσβευσία in Reg. 2. et Colb. πρέσβευσις, et pro καταβολή in Reg. 2. καταβοή. Hudſ. Cf. Gregor. Cor. p. 50, qui Atticos dicere ait τὴν πρεσβείαν πρέσβευσιν καὶ τὴν καταβοὴν καταβόησιν καὶ τὴν ἀγάπην ἀγάπησιν, καὶ μᾶλλον ὁ Θουκυδίδης. V. ibi interprr.

περιωπή] V. Thuc. IV, 86. Phot. p. 333. Περιωπὴ καὶ πισύνη (hoc apud Thucydidem fruſtra quaeſieris: fortaſſe lexicographus πίσυνος ſcripſit) καὶ πύστις, πάντα ταῦτα γλωττώδη παρὰ Θουκυδίδῃ. καλεῖ δὲ περιωπὴν τὴν φροντίδα καὶ τὴν περίσκεψιν, οὐ τὸν τόπον ὡς Ὅμηρος (Od. X, 146. Il. XIV, 8. XXIII, 451. ubi v. Schol.).

ἀνακωχή] Non male Heilmann. de Thuc. ing. et ſcrib. gen. p. 176. pro ἀνακωχή, quam vocem alii quoque ſcriptores uſurpent (veluti ipſe Dionyſ. Antiqq. III, 16. p. 450. 1. quamquam Vat. ibi ἀνοχή exhibet.) legendum eſſe conjicit διακωχή, quod ſemel tantum apud Thucydidem reperitur (III, 87.). Eadem de cauſa Valckenar. Animadvv. ad Ammon. I, 5. p. 25. ἀνοκωχή reponi vult. Sed etiam e caeteris, quae cenſor notat, vocabulis, plura apud alios leguntur. De voce ἀνακωχή v. Poppo. obſſ. p. 134. Haack. ad I, 66. IV, 38. Cf. VIII, 87. Lex. Segu. p. 406. 19. Phot. p. 291. 5. παροκοχή, quam vocem is VI, 85. pro παροχή videtur legiſſe.

κωλύμη] V. Thuc. I, 92. ubi Schol. ἰδία δὲ ἡ λέξις Θουκυδίδου. Phot. p. 144: κωλύμη, κώλυμα, κώλυσις, ἐμπόδιον. ἔστι δὲ ἡ λέξις Θουκυδίδου. Cf. IV, 27. 63. et Suid. Heſych. Zonar. p. 1276.

ἀχθηδών] V. Thuc. II, 37. IV, 40. et Gottleber. ad priorem locum.

δικαίωσις] V. Thuc. I, 141. III, 82. IV, 86.

τισμοῖς καινότης τε καὶ πολυτροπία καὶ ἡ ἐξαλλαγὴ τῆς συνήθους χρήσεως, ἐν ᾗ μάλιστα διαφέρειν αὐτὸν ἡγούμεθα τῶν ἄλλων, ἐπὶ τούτων γίγνεται τῶν ἔργων φανερά.

IV. Ὅταν μὲν οὖν μίαν λέξιν εἴτ' ὀνοματικὴν εἴτε 1 ῥηματικὴν ἐν πλείοσιν ὀνόμασιν ἢ ῥήμασιν ἐκφέρῃ, περιφράζων τὴν αὐτὴν νόησιν, τοιαύτην ποιεῖ τὴν λέξιν. „Ἦν γὰρ ὁ 2 Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι." Καὶ μὴν ἐν τῷ ἐπιταφίῳ γέγραφεν· „Οὐδ' αὖ κατὰ πενίαν, ἔχων δέ τι ἀγαθὸν δρᾶσαι τὴν πόλιν, ἀξιώματος ἀφανείᾳ κεκώλυται." Καὶ γὰρ ἐν τούτοις τὸ σημαινόμενον ποιεῖ 3

IV, 1. ὀνομαστικὴν] Correxi ὀνοματικήν.

Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς —] Thuc. I, 138. Haec περίφρασις verborum ἦν δηλώσας omnibus usitata est scriptoribus. V. ad II, 20, 2.

διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον] Idem Steph. [et Reg. 2. Hudf.] διαφερόντως τις αὐτὸν μᾶλλον. Sed nostra lectio et infra [16, 2.] reperitur, ubi Scholiastes ἐς αὐτὸ exponit ἐς τὴν ἰσχὺν τῆς φύσεως. Sylb. Immo ἐς αὐτὸ refertur ad τὸ τῆς φύσεως ἰσχὺν δηλοῦν.

ἄξιος θαυμάσαι] Cf. Hemsterh. ad Lucian. T. I. p. 508. Brunck. ad Soph. Philoct. 1167. Matthiae. Gr. Gr. §. 552. n. 2.

οὐδ' αὖ — κεκώλυται] Thuc. II, 37. Cf. Plat. Menex. p. 238. e. οὔτε ἀσθενείᾳ, οὔτε πενίᾳ, οὔτ' ἀγνωσίᾳ πατέρων ἀπελήλαται οὐδείς, οὐδὲ τοῖς ἐναντίοις τετίμηται, ὥσπερ ἐν ἄλλαις πόλεσιν, ἀλλὰ εἷς ὅρος, ὁ δόξας σοφὸς ἢ ἀγαθὸς εἶναι κρατεῖ καὶ ἄρχει.

ἀφανείᾳ] In exemplari est ἀφανίᾳ, detracto ε: minus usitate. Sylb. Ita in MSS. Reg. 1. et 2. et Colb. In Ed. Steph. ἀφανίᾳ, minus usitate, ut notavit Sylb. Hudf. Caeterum quid hoc loco proposito Dionysius ostendere voluerit, me non perspicere fateor, cum in istis verbis nihil sit, quod a trita dicendi ratione recedat, nisi forte usus particulae δέ, quae h. l. sic infertur, ac si praecessisset πένης μὲν ὤν. Sed horum vice verborum fungi vocabula κατὰ πενίαν, fortasse significare voluit Dionysius. Tum autem pro τὸ σημαινόμενον leg. est σχηματίζων ὄνομα, quae correctio, ut cum sqq. optime convenit, ubi ἡ παρεξειρεσία explicatur τὰ προέχοντα μέρη τῆς εἰρεσίας, ita egregie respondet iis, quae auctor 2, 4. proposuit: τότε μὲν λόγον ἐξ ὀνόματος ποιῶν (quod rhetor Thuc. loco I, 138. ostendit) τότε δὲ εἰς ὄνομα συνάγων τὸν λόγον.

795 τὸν λόγον, ὡς ἐπὶ τοῦ Λακεδαιμονίου Βρασίδα τέθεικεν, ὅτε μαχόμενος περὶ Πύλον ἀπὸ τῆς νεώς, τραυματίας γενόμενος, ἐξέπεσεν. „Πεσόντος δ' αὐτοῦ, φησίν, εἰς τὴν παρεξειρεσίαν ἡ ἀσπὶς περιεῤῥύη εἰς θάλατταν." Βούλεται γὰρ δηλοῦν· „Πεσόντος δὲ αὐτοῦ ἔξω τῆς νεὼς ἐπὶ τὰ προέχοντα μέρη τῆς εἰρεσίας" —.

V. Ἐν οἷς δὲ τὰ ῥηματικὰ μόρια τῆς λέξεως ὀνοματικῶς σχηματίζει τοιαύτην ποιεῖ τὴν φράσιν. Ἔστι δ' αὐτῷ πρὸς Ἀθηναίους ὁ Κορίνθιος ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ τάδε λέγων· „Δικαιώματα μὲν οὖν τάδε πρὸς ὑμᾶς ἔχομεν, παραίνεσιν δὲ καὶ ἀξίωσιν χάριτος τοιάνδε." Τὸ γὰρ παραινεῖν καὶ ἀξιοῦν ῥήματα ὄντα, ὀνοματικὰ γέγονε παραίνεσις

---

5. τὸν λόγον] Τὸν λόγον τοιοῦτον Reg. 1. et Colb. Hudf. Τοιοῦτον fortaſſe ex 5, 1. ortum.

Βρασίδα] Βρασίδου. Reg. 2. Hudf. Retinui Βρασίδα, quamquam in hoc quidem nomine hic genitivus ſatis inſolens eſt. Cf. Buttmanni Gr. Gr. magna §. 34. n. 14. p. 147.

„πεσόντος δ' αὐτοῦ, φησίν, εἰς —] Vulgo ſic diſtinguitur: πεσόντος δ' αὐτοῦ, φησίν· „Εἰς —. Apud Thuc. IV, 12: καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς —.

εἰς θάλατταν] Commation εἰς θάλατταν Stephanus in ſequentis periodi fine ponit poſt τῆς εἰρεσίας. Exemplaris noſtri lectio conſentit cum Thucydidis exemplaribus, ubi ſic legitur locus [IV, 12.]: καὶ πεσόντος αὐτοῦ ἐς τὴν παρεξειρεσίαν ἡ ἀσπὶς περιεῤῥύη ἐς τὴν θάλατταν [θάλασσαν]. Sylb. {cujus annotationem Hudſ., ut ſaepius, decurtaverat]. In codd. quibusdam illa εἰς θάλατταν hic omittuntur et in ſequentis periodi fine poſt τῆς εἰρεσίας collocantur; in aliis tam hic, quam illic, reperiuntur. Hudſ. Apud Thuc. ἐς (quod pro εἰς e libris reſtituit Haack.) τὴν θάλασσαν.

τό· Ὄντος] Pro ὄντος rectius legi πεσόντος manifeſtum eſt ex hoc ipſo loco {Thucydidis]. Παρεξειρεσίαν vero Thucydidis ſcholiaſtes eſſe dicit τὸν ἔξω τῆς εἰρεσίας τῆς νεὼς τόπον, καθ' ὃ μέρος οὐκέτι κώπαις κέχρηνται· εἶναι [ἔστι] δὲ τοῦτο τὸ ἀκρότατον τῆς πρύμνης καὶ τῆς πρώρας. Sylb. Ego verba τό· Ὄντος in πεσόντος mutavi.

V. ὀνομαστικῶς] Ὀνοματικῶς Reg. 1. 2. et Colb. ut et §. 2. in Reg. 1. et 2. Verum ibi ὀνοματικά habet Colb. Vide Var. Lect. {immo Sylburgii annotat.] ad 2, 5. Hudſ. Edidi ὀνοματικῶς.

ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ] C. 41.

ὀνομαστικῶς γέγονε] Recepi, quod Colb. afferebat, ὀνοματικὰ γέγονε.

καὶ ἀξίωσις. Ταύτης δ' ἐστὶ τῆς ἰδέας „ἥ τε οὐκ ἀποτεί-3 χισις τοῦ Πλημμυρίου“ ἣν ἐν τῇ ἑβδόμῃ βίβλῳ τέθεικεν ἐν δημηγορίᾳ. Τὸ γὰρ ἀποτειχίσαι καὶ ἀπολοφύρασθαι ῥηματικὰ ὄντα, ὀνοματικῶς ἐσχημάτικεν, „ἀποτείχισιν“ καὶ „ὀλόφυρσιν.“ 796

VI. Ὅταν δ' ἀντιστρέψας ἑκατέρου τούτων τὴν φύσιν τὰ ὀνόματα ποιῇ ῥήματα, τοῦτον τὸν τρόπον ἐκφέρει τὴν λέξιν, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ περὶ τῆς αἰτίας τοῦ πολέμου γράφει. „Τὴν μὲν οὖν ἀληθεστάτην αἰτίαν, λόγῳ δὲ ἀφανεστάτην τοὺς Ἀθηναίους οἴομαι μεγάλους γινομένους ἀναγκάσαι εἰς τὸ πολεμεῖν.“ Βούλεται γὰρ δηλοῦν, ὅτι μεγάλοι γινόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι ἀνάγκην παρέσχον τοῦ πολέμου· 2

ἥ τε οὐκ ἀποτείχισις τοῦ Πλημμυρίου] Hanc dictionem apud Thucydidem frustra quaesivi. Neque potest inveniri, cum Plemmyrium revera ab Atheniensibus communitum fuerit ac postea a Gylippo captum. V. Thuc. VII, 4. 22. 25. 25. 32. 36. Plut. Nic. 20. Itaque Dionysii error subest, qui nec hic dictionem notare debebat, quam probatissimi scriptores usurparunt, neque ipse ea abstinuit. V. Archaeol. X, 43. p. 2106. 15. ubi cf. doctissimam Casauboni annotationem: cui adde Matth. Gr. Gr. §. 600. et, qui Latinos eodem modo loqui docuit, Heindorf. ad Horat. Sat. II, 5, 106.

ἐν τῇ ἑβδόμῃ βίβλῳ] Hic ὁμοιοτέλευτον lacunae originem dedit. Nam post βίβλῳ haec fere verba interciderunt *καὶ ἡ ὀλόφυρσις, ἣν ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ*. Respicitur enim Thuc. I, 143. extr.

ῥηματικὰ ὄντα] Rectius forsan *ῥήματα ὄντα*, ut §. 2. vel *ῥηματικά* sunt deflexa a verbis, ut 6, 2. Sylb. Deinceps ὀνοματικῶς edidi pro ὀνομαστικῶς.

ὀλόφυρσιν] Malim ἀπολόφυρσιν ob praemissum ἀπολοφύρασθαι. Reisk. Eum falli, Thuc. l. l. docet.

ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ] C. 23. ubi Schol. τὰ ὀνόματα ῥήματα ἐποίησε. βούλεται γὰρ δηλοῦν, ὅτι μεγάλοι γιγνόμενοι οἱ Ἀθηναῖοι ἀνάγκην παρέσχον τοῦ πολέμου. Quae ipsa Dionysii verba esse jam monuit Stephanus T. II. p. 500, male tamen pro ὀνόματα ῥήματα conjiciens ὄνομα ῥῆμα. Duo enim verba, ἀναγκάσαι et πολεμεῖν significantur. De loci Thucydidei explicatione v. ad II, 10, 4. Pro οἴομαι apud Thuc. ἡγοῦμαι.

τὴν μὲν οὖν] In Thucydidis exempl. vulgatis pro οὖν legitur γὰρ et mox πρόφασιν pro αἰτίαν. Sylb.

γινόμενοι] Exemplar habet γενόμενοι: ego praesens γινόμενοι cum Steph. malui, ut v. praec. in loco Thucyd. Sylb. In Ed. Steph. et Mss. Reg. 1. et Colb. γινόμενοι, quod rectius visum est Sylburgio. Huds.

πεποίηκε δ' ἀντὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ πολέμου, ὀνοματικῶν ὄντων, ῥηματικά, τό τε ἀναγκάσαι καὶ τὸ πολεμεῖν.

VII. Ὅταν δὲ τῶν ῥημάτων ἀλλάττῃ τὰ εἴδη τῶν παθητικῶν καὶ ἐνεργητικῶν, οὕτω σχηματίζει τὸν λόγον·
797 „Οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε." Τὸ γὰρ κωλύει, ῥῆμα ἐνεργητικὸν ὑπάρχον, ἀντὶ τοῦ κωλύεται,
2 παθητικοῦ ὄντος, παρείληπται. Ἦν δὲ τὸ σημαινόμενον
797 ὑπὸ τῆς λέξεως τοιοῦτον· „Οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύεται ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε." Καὶ ἔτι τὰ ἐν τῷ προοιμίῳ λεγόμενα· „Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης, οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις." Καὶ γὰρ ἐν τούτοις τὸ ἐπιμιγνύντες ἐνεργητικὸν ὑπάρχον ῥῆμα τοῦ ἐπιμιγνύμενοι, παθητικοῦ ὄντος, χώραν ἐπέχει.

ὀνομαστικῶν] Ὀνοματικῶν Reg. 1. 2. et Colb. et sic ubique. Hudſ. Recepi.

7. ἀλλάττῃ] In exempl. eſt ἀπαλλάττῃ: parum uſitate. Sylb. Ἀλλάττῃ habet Reg. 2. Hudſ.

καὶ ἐνεργητικῶν] Καὶ ποιητικῶν Reg. 2. et Colb. Hudſ.

Οὔτε γὰρ — τόδε] Thuc. I, 144. ubi ἐν ante ταῖς σπονδαῖς additur. Praepoſitionem Valla quoque non videtur legiſſe.

κωλύει] Sed quid ſi Thucydides non hoc ſed κωλύμῃ dederit? Reisk. Sed non dedit. Activum hic pro paſſivo uſurpatum eſſe, quamquam ſimilibus poetarum locis defendi poſſit (v. Erfurdt. ad Soph. Oed. R. 155. Seidler. ad Eurip. Iphig. T. 1119.) recte tamen Poppo p. 76. videtur negare. Neque tamen ſatis placet, quam idem proponit, Hermanni ratio, τι ſubaudientis atque ἐκεῖνο et τόδε accuſativos habentis. Nam et omiſſio pronominis durior eſt et ſenſus, qui ex hac explicatione exſiſtit: *nihil eſt enim in foederibus neque quod illud neque quod hoc impediat*, minus, ut opinor, concinit cum praegreſſis, quibus aptior videtur haec ſententiae conformatio: *neque enim illud neque hoc foederibus officit.* Vide igitur, ne cum Ar. C. pro κωλύει leg. ſit κωλύειν, qua correctione admiſſa facile unde ἐν, quod delendum cenſeo, ortum ſit intelligitur. Neque obſtare huic rationi videtur dativus ταῖς σπονδαῖς, cum κωλύειν ad ſenſum idem ſit, quod κώλυμα εἶναι, vel ἐμπόδιον εἶναι, *impedimento eſſe*, ut Valla vertit. Cf. Abreſch. Dilucc. Thuc. auct. p. 365.

τοιοῦτον] Τοιοῦτο. Reg. 1. Hudſ.

ἐν τῷ προοιμίῳ] C. 2. Cf. ad p. 154.

VIII. Ὅταν δ' ἀντὶ τοῦ ἐνεργητικοῦ τὸ παθητικὸν παραλαμβάνῃ, τοῦτον σχηματίζει τὸν τρόπον· „Ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις ἤδη ἐνηλλάγησαν.“ Βούλεται μὲν γὰρ δηλοῦν· „Ἡμῶν δὲ ὅσοι μὲν Ἀθηναίοις συνήλλαξαν.“ Παρείληφε δὲ τὸ ἐνηλλάγησαν, παθητικὸν ὑπάρχον, ἀντὶ ἐνεργητικοῦ, τοῦ συνήλλαξαν. Καὶ τὸ ἐπιφερόμενον τούτῳ· „Τοὺς δ' ἐν τῇ μεσογείᾳ μᾶλλον κατῳκημένους.“ Ἀντὶ γὰρ τοῦ ἐνεργητικοῦ ῥήματος τοῦ κατῳκηκότας τὸ παθητικὸν παρείληφε, τὸ κατῳκημένους.

IX. Παρὰ δὲ τὰς τῶν ἑνικῶν τε καὶ πληθυντικῶν 798 διαφοράς, ὅταν ἐναλλάττῃ τὴν ἑκατέρου τούτων τάξιν, ἑνικὰ μὲν ἀντὶ πληθυντικῶν οὕτως ἐκφέρει· „Καὶ οὕτως ἄρα παρέστηκε, τὸν μὲν Συρακούσιον, αὐτὸν δὲ οὐ πολέμιον εἶναι τῷ Ἀθηναίῳ.“ Βούλεται μὲν γὰρ τοὺς Συρακουσίους

VIII. ἐνεργητικοῦ] Ποιητικοῦ pro ἐνεργητικοῦ Reg. 2. ut et mox Reg. 2. et Colb. Hudſ.

Ἡμῶν δὲ — ἐνηλλάγησαν] Thuc. I, 120.

συνήλλαξαν] Conjecerit aliquis ἐνήλλαξαν. Sed idem συνήλλαξαν deinceps repetitur atque eadem ratione 5, 5. ἀπολοφύρασθαι dixit auctor, ubi accuratius ὀλοφύρεσθαι uſurpaſſet. Caeterum hic paſſivum (medium) activi vice fungi, non verum videtur. Cf. Riemer. Lex. ſ. v. ἐναλλάσσω, et Poppo p. 77. Atque ut ἐνηλλάγησαν, ſic etiam κατῳκημένους medium eſt (*ſich anſiedeln*). Quare non κατοικουμένους hic dici poterat. Cf. Thuc. III, 54. V, 83. Minime autem hic uſus inter Thucydidis ἰδιώματα referri debebat. Cf. Herod. II, 92, 102. IV, 8.

τὸ ἐπιφερόμενον — κατῳκημένους. ἀντὶ γὰρ τοῦ ἐνεργ.] Steph. brevius, τὸ ἐπιφερόμενον τὸ κατῳκημένους. ἀντὶ γὰρ τοῦ ἐνεργ. Sylb.

IX, 1. ἑνικὰ μὲν —] His reſpondent verba ἀντὶ δὲ τοῦ ἑνικοῦ — §. 2.

καὶ οὕτως — τῷ Ἀθηναίῳ] Thuc. VI, 78. ubi ut ſupra II, 48, 5. εἴτω legitur pro οὕτως, quod hic Dionyſium illi ſubſtituiſſe dixeris, quod locum integrum proponere nollet. Sed huic argumentationi nihil tribuo. Caeterum neque hic idioma eſt Thucydidis. V. Herod. I, 69: τὸν Ἕλληνα φίλον προσθέσθαι· c. 163; πυθόμενος τὸν Μῆδον παρ' αὐτῶν ὡς αὔξοιτο, ubi tamen ſunt, qui aliter interpretentur. VIII, 136: σύμμαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι.

αὐτὸν δὲ οὐ] Sic edidi pro αὐτὸν δὲ οὐ. Apud Thuc. legitur ἑαυτὸν δ' οὔ.

τὸν Ἀθηναῖον] Steph. [Reg. 2. et Colb. Hudſ.] τῶν Ἀθηναίων, quae ſcriptura cum ſequenti expoſitione nequaquam

φράσει· τῷ τε θηλυκῷ γένει τῆς προσηγορίας τὸ θηλυκὸν ἀν-
τέζευξαι μόριον καὶ πτῶσιν τῆς μετοχῆς τὴν αἰτιατικὴν ἀντὶ
τῆς γενικῆς ἔταξεν τὸν τρόπον τόνδε· „Σωφροσύνην γὰρ λα-
βοῦσαι αἱ πόλεις καὶ ἄδειαν τῶν πρασσομένων ἐχώρησαν ἐπὶ
τὴν ἄντικρυς ἐλευθερίαν, τὴν ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων ὕπουλον
εὐνομίαν οὐ προτιμήσαντες.“ Εἰ δὲ τὰ ἀρσενικὰ τοῖς θηλυκοῖς
συνέταττον, ὥσπερ οὗτος πεποίηκε, τὰς γενικὰς ἀντὶ τῶν αἰ-
τιατικῶν πτώσεων παραλαμβάνοντες, σολοικίζειν ἂν ὑφ' ἡμῶν
3 λέγοιντο. Καὶ ἔτι τὰ τοιαῦτα· „Καὶ μὴ τῷ πλήθει αὐτῶν
801 καταπλαγέντες.“ οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς δοτικῆς πτώσεως σχη-
ματίσθαι τὴν λέξιν ἥρμοττεν, ἀλλ' ἐπὶ τῆς αἰτιατικῆς·
„καὶ μὴ τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων καταπλαγέντες.“ Οὐδὲ
γὰρ „τῇ παρὰ τῶν θεῶν ὀργῇ φοβεῖσθαι“ λέγοιτ' ἄν τις,
ἀλλὰ τὴν τῶν θεῶν ὀργήν.

XII. Ἡ δὲ παρὰ τοὺς χρόνους τῶν ῥημάτων ἐκβεβη-
κυῖα τὸ κατάλληλον φράσις τοιαύτη τίς ἐστι· „Καίτοι εἰ
ῥαθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων μελέτῃ, καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ

τὸ θηλυκὸν — μετοχικῆς] Steph. brevius [omissis verbis τῷ θηλυκῷ γένει τῆς προσηγορίας]: τό, τε θηλυκὸν ἀπέζευξεν μόριον καὶ τὴν πτῶσιν τῆς μετοχ. Sylb.

οἱ δὲ
τοῖς θηλυκοῖ
τὰ τῶν αἰτια
ἡμῶν λέγοιντ
tiodorum o

λέγοιν
malim, leg.
παραλαμβάν
inepta esse
praeeunte l
debatur. V
σολοικίζειν ἂ
mutata ad
γοιντο.

καὶ μὴ
loco Dionyl
ousativi fu
perculsi aliq

XII.
verba non
quotiqribus
μετέρχονται

πλέον ἢ τρόπων ἀνδρείας ἐθέλοιμεν κινδυνεύειν, (περιγίγνεται ἡμῖν τοῖς τε μέλλουσιν ἀλγεινοῖς μὴ προκάμνειν) καὶ ἐς αὐτὰ ἐλθοῦσι μὴ ἀτολμοτέροις τῶν ἀεὶ μοχθούντων φαίνεσθαι." Ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ἐθέλοιμεν ῥῆμα τοῦ μέλλοντός ἐστι χρόνου δηλωτικόν, τὸ δὲ περιγίνεται τοῦ παρόντος. Ἀκόλουθον δ' ἂν ἦν εἰ συνέζευξε τῷ ἐθέλοιμεν τὸ περιέσται. — „Τοῦ τε γὰρ χωρίου τὸ δυςέμβατον ἡμέτερον νομίζω, ὃ, μενόντων μὲν ἡμῶν, σύμμαχον γίγνεται, ὑποχωρήσασι δέ, καίπερ χαλεπὸν ὄν, εὔπορον ἔσται." Τὸ 2

ἰσοπαλεῖς κινδύνους χωροῦμεν. Ex quibus verbis patet, εἰ ἐθέλοιμεν, hic non aptum esse, cum de re non dubia, sed vera et concessa sermo sit. Confitetur enim orator, Athenienses ῥᾳθυμίᾳ μᾶλλον ἢ πόνων μελέτῃ καὶ μὴ μετὰ νόμων τὸ πλεῖον ἢ τρόπων ἀνδρείας κινδυνεύειν. Itaque vide, ne cum cod. Vindob. qui subinde egregius est, leg. sit εἰ ἐθέλομεν. Fortasse tamen vulgaris lectio hac interpretatione defendi potest: *Etiamsi vel eo, ἀνειμένως διαιτώμενοι, progrediamur, ut otiati potius, quam laborum exercitationem passi — pericula subire malimus —*. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 524. n. 5.

τὸ πλέον] Apud Thuc. τὸ πλεῖον.

(περιγίγνεται — προκάμνειν)] Inclusa absunt a Stephani editione. Sylb.

ἀτολμοτέροις] Sic etiam codd. quidam Thuc, apud quem vulgo legitur ἀτολμοτέρους.

ῥῆμα τοῦ μέλλοντος] Hoc quo jure dicat, equidem ignoro. Futuro περιέσται auctor usus esset, si quae dicit nonnisi ad futurum tempus referri voluisset; sed cum περιγίγνεται dicat, omne omnino tempus complectitur. Cf. III, 50: (ἴσμεν) οὔτε φιλίαν ἰδιώταις βέβαιον γιγνομένην, οὔτε κοινωνίαν πόλεσιν ἐς οὐδέν, εἰ μὴ μετ' ἀρετῆς δοκούσης ἐς ἀλλήλους γίγνοιτο καὶ τἄλλα ὁμοιότροποι εἶεν. Cf. Plat. Gorg. p. 510. d.

ἀκόλουθον δ' ἂν ἦν, εἰ συνεζ.] In exemplari est ἀκόλουθον δ' ἦν, ἂν συνεζ. Ego Stephanum sequi malui. Sylb.

Τοῦ τε γὰρ — ἔσται] Thuc. IV, 10. ubi ξύμμαχον pro σύμμαχον legitur et μὲν post μενόντων omittitur. Particulae τε in τοῦ τε γὰρ in sequentibus respondere τό τε πλῆθος αὐτῶν οὐκ ἄγαν δεῖ φοβεῖσθαι, recte monet Poppo p. 24. Sed quod idem putat, pronomen ὃ ante μενόντων cum libris plerisque omittendum et verba μενόντων — εὔπορον ἔσται, μηδενὸς κωλύοντος, καὶ τὸν πολέμιον δεινότερον ἕξομεν, μὴ ῥᾳδίως αὐτῷ πάλιν οὔσης τῆς ἀναχωρήσεως, ἢν καὶ ὑφ' ἡμῶν βιάζηται· ἐπὶ γὰρ ταῖς ναυσὶ ῥᾷστοί εἰσιν ἀμύνεσθαι, ἀποβάντες δὲ ἐν τῷ ἴσῳ ἤδη· parentheseos signis includenda esse, id, quamquam Haackius amplexus est, mihi tamen durissimum videtur. Retinendam igitur puto vulgarem lectionem. Ὃ post ω facile elidi potuit; simili

802 μὲν γὰρ γίγνεται τοῦ παρόντος ἐστί, τὸ δὲ ἔσται τοῦ μέλ-
3 λοντος χρόνου δηλωτικόν. Γέγονε δὲ καὶ παρὰ τὰς πτώσεις ὁ σχηματισμὸς ἀκατάλληλος. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς γενικῆς πτώσεως ἐξενήνοχε τό τε μετοχικὸν ὄνομα, τὸ μελλόντων, καὶ τὸ ἀντωνυμικὸν τὸ ἡμῶν, ἐπὶ δὲ τῆς δοτικῆς τὸ ὑποχωρήσασιν. Οἰκειότερον δ' ἦν καὶ τοῦτο κατὰ τὴν αὐτὴν ἐξενηνέχθαι πτῶσιν.

XIII. Ὅταν δὲ πρὸς τὸ σημαῖνον ἀπὸ τοῦ σημαινομένου πράγματος τὴν ἀποστροφὴν ποιῆται, ἢ πρὸς τὸ σημαινόμενον ἀπὸ τοῦ σημαίνοντος, οὕτω σχηματίζει τὸν λόγον·

---

modo ω ante ε elisum est ἐ
esse ἔξω *Olv.* monuit Hemster
emendatio fugerat Poppone
215. sqq. — Similis est locu
μένης ὑμῖν σπονδὰς ἔχειν τι β
ὀνόματι σπονδαὶ ἔσονται, —
praebent margo Gr. Parisi,
Schol. hic corruptam distinct
δυνάμει, ταχεῖαν τὴν ἐπιχείρησι
Reisig. in Conject. p. 310. sq
μίζω δ leg. esse νομιζόμενον, ἰδ

τὸ μὲν γὰρ — δηλωτικόν]
videtur esse potestas. Atque
poterat, quia, sensu postulan
ρήσομεν), non ὑποχωροῦσι,
dem γενήσεται non ineptum
Demosthenes, certo se sper
non cessuros esse. Nam de q
futura sit, eam eventuram es

γέγονε δὲ — ἀκατάλληλος
diluce. Thuc. auct. p. 355. sq
II, 2, 15.

ἀντωνυμικόν]. Idem exe
peram. Sylb.

XIII. πρὸς τὸ σημαῖνον
ἐξηλλαγμένην notat, ipse usu
tinus auctor eam non usurpa
τὸ στρατόπεδον ἀγρυπνοῦντες
στρατόπεδον significat τοὺς στ
meri adjectivum ei tribuit, ὡ
San. 259. 60. Sylb. Gregor
(τοῖς Ἀττικοῖς) μὴ ἀποδεδόσθαι
λὰ πρὸς τὸ σημαινόμενον. Θου
(c. 79.) τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐπὶ μ

„Τῶν δὲ Συρακουσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν.“ Προθεὶς γὰρ ἑνικὸν ὄνομα, τὸν δῆμον, ἀπέστρεψεν ἀπὸ τούτου τὸν λόγον ἐπὶ τὸ σημαινόμενον πρᾶγμα, πληθυντικὸν ὑπάρχον, τοὺς Συρακουσίους. Καὶ αὖθις· „Λεοντῖνοι γὰρ ἀπελθόντων Ἀθηναίων ἐκ Σικελίας μετὰ τὴν σύμβασιν, πολίτας τε ἐπεγράψαντο πολλοὺς καὶ ὁ δῆμος ἐπενόει τὴν γῆν ἀναδάσασθαι.“ Ἀπὸ γὰρ τοῦ πληθυντικοῦ ὀνόματος, τοῦ Λεοντῖνοι, ἀπέστρεψε τὸν λόγον ἐπὶ τὸ ἑνικὸν ὄνομα, τὸν δῆμον. 2 808

XIV. Πρόσωπα δὲ παρ᾽ αὐτῷ τὰ πράγματα γίγνεται, καθάπερ ἐν τῇ Κορινθίων πρὸς Λακεδαιμονίους δημηγορίᾳ γέγονεν. Ἀξιῶν γὰρ ὁ Κορίνθιος τοὺς προεστηκότας τῆς Πελοποννήσου φυλάττειν αὐτῆς τὸ ἀξίωμα πρὸς τὰς ἔξω πόλεις, οἷον παρὰ τῶν πατέρων παρέλαβον, ταῦτα λέγει· „Πρὸς τάδε βουλεύεσθε εὖ καὶ τὴν Πελοπόννησον πειρᾶσθε μὴ ἐλαττον ἐξηγεῖσθαι ἢ οἱ πατέρες ὑμῖν παρέδοσαν.“ Τὸ γὰρ ἐξηγεῖσθαι νῦν τέθεικεν ἐπὶ τοῦ προάγειν ἔξω τὴν Πελοπόννησον, ἡγουμένους αὐτῆς. Τοῦτο δὲ τῇ χώρᾳ μὲν ἀδύ- 2

καίπερ ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ φόβῳ ὄντας. Nolim huc trahere quae p. 94. disputat, coll. Thuc. II, 47. Cf. Matthiae Gr. Gr. §. 501. et 434. 2.

Τῶν δὲ — ἦσαν] Thuc. VI, 55.

ἀπέστρεψεν] *Ἐπέστρεψεν* Reg. 1. et Colb. Hudſ.

τοὺς Συρακουσίους] Steph. *τὸ Συρακουσίους*. Sylb.

Λεοντῖνοι γὰρ — ἀναδάσασθαι] Thuc. V, 4. ubi pro *σύμβασιν* legitur *ξύμβασιν*. Quae de hoc loco Dionyſius disputat, ſatis mira ſunt. Videtur autem opinatus eſſe, *τὸν δῆμον* hic intelligi populum Leontinorum, cum nonniſi plebs dicatur. Poſt hanc ſectionem nonnulla videntur intercidiſſe, quibus quod rhetor ſupra 2. propoſuerat, Thucydidem *ἐν τοῖς συνδετικοῖς καὶ τοῖς προθετικοῖς μορίοις καὶ ἔτι μᾶλλον ἐν τοῖς διαρθροῦσι τὰς τῶν νοημάτων δυνάμεις ποιητοῦ τρόπον ἐνεξουσιάζειν* et *πλεῖστα ἄν τινα εὑρεῖν παρ᾽ αὐτῷ τῶν σχημάτων προςώπων τ᾽ ἀποστροφαῖς καὶ χρόνων ἐναλλαγαῖς καὶ τροπικῶν σημειώσεων μεταφοραῖς ἐξηλλαγμένα καὶ σολοικισμῶν λαμβάνοντα φαντασίαν*, illuſtrata fuerint.

XIV. *Πρὸς τάδε — παρέδοσαν*] Thuc. I, 71. ubi pro *ἔλαττον* legitur *ἐλάσσω*. Dionyſius videtur *ἐλάττονα* dediſſe.

ἐπὶ τοῦ προάγειν ἔξω τὴν Πελοπόννησον] Merito haec explicatio obſcura viſa eſt Dukero; quam qui ipſa verba ad-

νατον ἦν συμβῆναι, τῇ δὲ δόξῃ καὶ τοῖς πράγμασι τοῖς περὶ αὐτὴν ὑπάρχουσι δυνατόν· καὶ βούλεταί τοῦτο δηλοῦν.
3 Πράγματα δὲ ἀντὶ σωμάτων τὰ τοιαῦτα ὑπ' αὐτοῦ γίγνεται. λέγεται δὲ ὑπὸ τοῦ Κορινθίου πρεσβευτοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους, συγκρίνοντος τά τε Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων·
804 „Οἱ μέν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ, ὃ ἂν γνῶσιν· ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σώζειν καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲν καὶ ἔργῳ οὐδὲ τἀναγκαῖα ἐξικέσθαι."
4 Μέχρι μὲν οὖν τούτων τὸ σχῆμα τῆς λέξεως σώζει τὴν ἀκολουθίαν, ὡς ἐπὶ προσώπων ἀμφοτέρων κειμένων· ἔπειτα ἀποστρέφεται κατὰ θάτερον τῶν μερῶν ὁ λόγος καὶ ἀντὶ τῶν σωμάτων πρᾶγμα γίγνεται περὶ τοὺς Λακεδαιμονίους.
5 Φησί· „Αὖθις δὲ οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, τῶν δὲ δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι

---

vertorit, ita, opinor, intelliget: *ducere Peloponnesios in ex-*
tern
vide
re,
Cert
γα ε
cant
mus,
Pelo
rit,
ficer
prob
qua
III,
X, p

Syll
smit

Aug.
I. en
ἃ χρὴ

fine

ἀπολυθήσεσθαι.“ Τὸ γὰρ ὑμέτερον ἀντὶ τοῦ ὑμεῖς παρείληπται, πρᾶγμα ὑπάρχον ἀντὶ τοῦ σώματος.

XV. Ἐν δὲ τοῖς ἐνθυμήμασί τε καὶ νοήμασιν αἱ μεταξὺ παρεμπτώσεις, πολλαὶ γινόμεναι καὶ μόλις ἐπὶ τὸ τέλος ἀφικνούμεναι, δι' ἃς ἡ φράσις δυσπαρακολούθητος γίνεται, πλεῖσται μέν εἰσι καθ' ὅλην τὴν ἱστορίαν, ἀρκέσουσι δ' ἐκ 805 τοῦ προοιμίου δύο ληφθεῖσαι μόναι, ἥ τε δηλοῦσα τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀρχαίων τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων καὶ τὰς αἰτίας ἀποδιδοῦσα· „Τῆς γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης οὐδὲ ἐπιμιγνύντες 2 ἀδεῶς ἀλλήλοις, οὔτε κατὰ γῆν οὔτε διὰ θαλάσσης, νεμόμενοί τε τὰ αὐτῶν ἕκαστοι, ὅσον ἀποζῆν, καὶ περιουσίαν χρημάτων οὐκ ἔχοντες οὔτε γῆν φυτεύοντες, ἄδηλον ὄν, ὁπότε τις ἐπελθὼν, καὶ ἀτειχίστων ἅμα ὄντων, ἄλλος ἀφαιρήσεται, τῆς τε καθ' ἡμέραν ἀναγκαίου τροφῆς πανταχοῦ ἂν ἡγούμενοι ἐπικρατεῖν, οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο.“ * * προςτεθὲν τῇ πρώτῃ περιόδῳ καὶ σχηματισθὲν οὕτω· „Τῆς 3 γὰρ ἐμπορίας οὐκ οὔσης οὐδ' ἐπιμιγνύντες ἀδεῶς ἀλλήλοις οὔτε κατὰ γῆν (οὔτε διὰ θαλάσσης) νεμόμενοι δὲ τὰ ἑαυτῶν

τὸ γὰρ ὑμέτερον ἀντὶ τοῦ ὑμεῖς παρείληπται] Ne hoc quidem idioma est Thucydidis. Cf. Plat. Legg. I. p. 643. a. ibique Ast. Valckenar. ad Herod. VIII, 140. Matthiae Gr. Gr. §. 269 et hujus quoque rationis imitatorem Dionys. Arch. VIII, 7. p. 1518. 5. c. 8. p. 1521. 14.

XV. πλεῖσται μέν] Sic edidi pro πλεῖστα μέν.

τῆς γὰρ ἐμπορίας — ἀπανίσταντο] Locus hic citatus etiam supra p. 164. v. 15. [de Compos. p. 526. Schaefer. et Jud. de Thuc. III, 25, 5.] in austerae compositionis descriptione. Exstat autem in ipso Thucydidis exordio c. 2. Sylb.

2. προςτεθέν] Mihi videntur tria postrema vocabula dictionis hujus Thucydideae ad hunc modum esse iteranda, ut, finita illa dictione, sic statim sequatur: τὸ γὰρ οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο προςτεθὲν τῇ πρώτῃ περιόδῳ. nam si illa tria vocabula οὐ χαλεπῶς ἀπανίσταντο primo statim membro periodi adjuncta fuissent. Quo admisso mox non in dativo, τῇ δὲ παρεμβολῇ leg. sit, sed in nominativo ἡ δὲ παρεμβολή. Reisk. Mihi in mentem venerat, post ἀπανίσταντο elisum esse ὅ, quod tamen pronomen quia non satis perspicue rhetoris sententiam declararet, praetulerim conjecturam Reiskii. Sed dativus τῇ δὲ παρεμβολῇ videtur retineri posse, cum ad πεποίηκε intelligi queat Thucydides. In praegressis quae exciderant, verba οὔτε διὰ θαλάσσης, uncis inclusa addidi.

ἀπανίσταντο] Ἀνίσταντο Reg. 1. Colb. Huds.

ἕκαστοι ὅσον ἐπεῖχον, οὐ χαλεπῶς ἀπηνέσταντο·" Φανερωτέραν ἂν ἐποίει τὴν διάνοιαν. Τῇ δὲ παρεμβολῇ τῶν μεταξὺ πραγμάτων, πολλῶν ὄντων, ἀσαφῆ καὶ δυσπαρακολούθητον

5 πεποίηκε. Καὶ ἡ περὶ τῆς Εὐρυσθέως στρατιᾶς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν

806 ἤδε· „Εὐρυσθέως μὲν ἐν τῇ Ἀττικῇ ὑπὸ τῶν Ἡρακλειδῶν ἀποθανόντος, Ἀτρέως δὲ μητρὸς ἀδελφοῦ ὄντος αὐτῷ

στρατιᾶς] Steph. στρατείας: usitatius. Idem Steph. seq. v. habet ἐν μὲν τ. Nostra lectio consentit cum Thucyd. exempl. [I, 9.] Sylb. De στρατιά et στρατεία modeste, ut solet, Sylburgius. Ex iis quae de his formis nuperrime disputavit censor edit. Thuc. Haack. in Ephem. litt. Hal. Oct. 1820. N. 262. p. 255. D. apud Dionysium quoque multis locis codd. lectio revocanda erit.

Εὐρυ[illegible]
λέγουσι δὲ [illegible]
πρότερον δ[illegible]
Plutarch. [illegible]
ρους, δυνα[illegible]
ὄντα ὅμως [illegible]
ναι. Cum [illegible]
conformat[illegible]
μητρὸς ἀδε[illegible]
σίππου θά[illegible]
τὴν ἀρχὴν [illegible]
Εὐρυσθεύς [illegible]
δῶν, καὶ ἀ[illegible]
θος τεθρα[illegible]
τὴν βασιλει[illegible]
quam part[illegible]
μητρὸς ἀδε[illegible]
Ἀτρέως ex[illegible]
adjici deb[illegible]
primarium [illegible]
potentia e[illegible]
habes I, 6 [illegible]
τοῖς Ἀσιανο[illegible]
το δρῶσι. [illegible]
πυγμῆς καὶ [illegible]
της μέντοι [illegible]
τοιαῦτα, ὥσ[illegible]
νοίᾳ. ubi re[illegible]
Cyrop. I, 1, [illegible]
παμπόλλους [illegible]
αὐτῷ) —. [illegible]
cast. — I[illegible]
Parenthese[illegible]
Thucydidis [illegible]
Plutarch. p[illegible]
rus ad Isoc[illegible]

τῷ καὶ ἐπιτρέψαντος Εὐρυσθέως, ὅτ' ἐστράτευε, Μυκήνας τε καὶ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ οἰκεῖον Ἀτρεῖ· τυγχάνειν δὲ αὐτὸν φεύγοντα τὸν πατέρα διὰ τὸν Χρυσίππου θάνατον· καὶ ὡς οὐκέτι ἀνεχώρησεν Εὐρυσθεύς, βουλομένων καὶ τῶν Μυκηναίων, φόβῳ τῶν Ἡρακλειδῶν καὶ ἅμα δυνατὸν δοκοῦντα εἶναι καὶ τὸ πλῆθος τεθεραπευκότα, τῶν Μυκηναίων τε καὶ ὅσων Εὐρυσθεὺς ἦρχε τὴν βασιλείαν Ἀτρέα παραλαβεῖν.

XVI. Ἐν οἷς δὲ σκολιὰ καὶ πολύπλοκος καὶ δυσεξέλικτος ἡ τῶν ἐνθυμημάτων κατασκευὴ γίνεται, τοῦτον τὸν τρόπον ἔχει παρ' αὐτῷ. Κεῖται δὲ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ ἡ λέξις· „Τὴν δὲ τῶν ἐναντίων τιμωρίαν ποθεινοτέραν αὐτῶν λαβόντες καὶ κινδύνων ἅμα τόνδε κάλλιστον νομίσαντες ἐβουλήθησαν τοὺς μὲν τιμωρεῖσθαι, τῶν δὲ ἐφίεσθαι, ἐλπίδι μὲν τὸ ἀφανὲς τοῦ κατορθώσειν ἐπιτρέψαντες, ἔργῳ δὲ περὶ τοῦ ἤδη 807 ὁρωμένου σφίσιν αὐτοῖς ἀξιοῦντες πεποιθέναι, ἐν τῷ ἀμύνεσθαι παθεῖν μᾶλλον ἡγησάμενοι ἢ τῷ ἐνδόντες σώζεσθαι, τὸ μὲν αἰσχρὸν τοῦ λόγου ἔφυγον, τὸ δὲ ἔργον τῷ σώματι ὑπέ-

---

XVI. πολύπλοκος] Steph. πολυπλόκος, ut supra dictum ad 2, 4. Sylb.

ἐν τῷ ἐπιταφίῳ] L. II. c. 42. ubi praecedunt τῶν δὲ οὔτε πλούτῳ (sic pro πλούτου optimi codd. exhibent, idemque Valla expressit.) τις τὴν ἔτι ἀπόλαυσιν προτιμήσας ἐμαλακίσθη, οὔτε πενίας ἐλπίδι (i. e. ob spem, quam pauperes fovere solent), ὡς κἂν ἔτι διαφυγὼν αὐτὴν πλουτήσειεν, ἀναβολὴν τοῦ δεινοῦ ἐποιήσατο.

αὐτῶν] i. e. τῆς ἔτι ἀπολαύσεως (non τοῦ πλούτου, ut Haackius putat) καὶ τῆς ἐλπίδος (in qua voce hic simul studii notio inest) τοῦ διαφυγεῖν τὴν πενίαν.

ἐβουλήθησαν] Thucydidis exemplaria ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ. Sylb.

ἐφίεσθαι] Ἵεσθαι. Hudſ. Poppo p. 225. ἀφίεσθαι conjecit, quod merito reprobat ejus libri censor in libellis philol. Fasc. 2. p. 156. sq. Etenim non simpliciter dicitur ἐβουλήθησαν τῶνδε (quod pronomen eodem redit, quo praegressum αὐτῶν) ἐφίεσθαι, quod sane ineptum esset, sed ἐβουλήθησαν μετ' αὐτοῦ (i. e. τοῦδε τοῦ κινδύνου) τῶνδε ἐφίεσθαι, *nonnisi illo periculo propulsando ista bona appetere voluerunt*, quae quidem exoptabant, sed ita tamen, ut simul fortes se gererent, non voluptatum cupiditate a virtute deflecterent.

ἐν τῷ ἀμύνεσθαι παθεῖν] Thucyd. exempl. habent καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἀμύνεσθαι [ἀμύνασθαι] καὶ παθεῖν. Sylb. Ἀμύνεσθαι ex codd. rescripsit Haackius. Caetera apud Dionysium muti-

μειναν καὶ δι' ἐλαχίστου καιροῦ τύχης ἅμα ἀκμῇ τῆς δόξης μᾶλλον ἢ τοῦ δέους ἀπηλλάγησαν." Τοιαῦτά ἐστι καὶ τὰ περὶ Θεμιστοκλέους εἰρημένα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ· „Ἦν γὰρ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας καὶ διαφερόντως τι ἐς αὐτὸ μᾶλλον ἑτέρου ἄξιος θαυμάσαι. Οἰκείᾳ γὰρ ξυνέσει καὶ οὔτε προμαθὼν ἐς αὐτὴν οὐδὲν οὔτ' ἐπιμαθὼν τῶν τε παραχρῆμα δι' ἐλαχίστης βουλῆς κράτιστος γνώμων καὶ τῶν μελλόντων ἐπὶ

---

lata sunt. Mox Heilmannus, quem interpretum plerique sequuntur, ἢ τῷ ἐνδόντες pro ἢ τῷ ἐνδόντες legit, et ad ἡγησάμενοι verbum χρῆναι subaudit, ut haec sit totius loci sententia: *atque in ipsa defensione vel mortem potius oppetendam, quam alicui* (hosti) *cedendo salutem quaerendam esse rati* caet. Sed hic χρῆναι omitti potuisse non putaverim. Nec magis verum censeo, quod Scholiastes dicit, μᾶλλον hic positum esse pro κρεῖσσον, quod qui saepius fieri affirmat, Haackius, velim, hunc usum idoneis exemplis adstruxisset. Quod vix poterit. Itaque μᾶλλον cum παθεῖν jungendum et ἡγεῖσθαι *constituere* interpretandum puto.

ἢ τοῦ δέους] Post ἢ repete ἅμα ἀκμῇ.

ἀπηλλάγησαν] sc. τοῦ βίου.

εἰρημένα] Εἰρημένα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως Reg. 1. Hud s.

ἐν τῇ πρώτῃ βίβλῳ] C. 138. Cf. annot. ad 4, 1.

οἰκείᾳ] i. e. φυσικῇ, ut Schol. interpretatur. Cf. Plutarch. de Herod. malign. 38: Ὀδυσσεὺς ἐπωνομάσθη διὰ τὴν φρόνησιν. Caeteros scriptorum, a quibus vir summus collaudatur, locos, cum omnibus noti sint, hic coacervare nolo. Seqq. laudat Cicero ad Att. X, 8. qui pro τῶν τε παραχρῆμα legit τῶν μὲν παρόντων et pro τό τε ἄμεινον ἢ χεῖρον — τὸ ἄμεινον καὶ τὸ χ.

προμαθὼν] sc. priusquam remp. capesseret. Eodem respectu dicitur ἐπιμαθών.

τῶν μελλόντων ἐπὶ πλεῖστον τοῦ γενησομένου] Pleonasmum, quem Poppo p. 206. in his verbis invenit, equidem non agnoverim. Nam non jungendum puto τοῦ γενησομένου τῶν μελλόντων, ut Poppo videtur fecisse, sed τῶν μελλόντων ab εἰκαστής, et τοῦ γενησομένου ab ἐπὶ πλεῖστον pendere existimo. Caeterum hunc quoque locum quadamtenus imitatus est Dionys. Archaeol. VII, 57. p. 1445. 4: συνενέγκῃ (leg. cum Vat. συνενέγκοι) μὲν ταῦτα ὑμῖν καὶ γενοίμην ἐγὼ κακὸς εἰκαστὴς τῶν ἐσομένων. Cf. interpr. ad Jud. de Lys. p. 449. Hemsterh. ad Lucian. somn. §. 10. p. 191. Bip. Thucydidis locum respicit Cornel. Nep. Themist. c. 1.

πλείστον τοῦ γενησομένου ἄριστος εἰκαστής. καὶ ἃ μὲν μετὰ χεῖρας ἔχοι καὶ ἐξηγήσασθαι οἷός τε, ὧν δὲ ἄπειρος εἴη κρῖναι ἱκανῶς οὐκ ἀπήλλακτο. Τό τε ἄμεινον ἢ χεῖρον ἐν τῷ ἀφανεῖ ἔτι προεώρα καὶ τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, φύσεως μὲν δυνάμει, μελέτης δὲ βραχύτητι κράτιστος δὴ οὗτος αὐτοσχεδιάζειν τὰ δέοντα ἐγένετο." 808

XVII. Οἱ δὲ μειρακιώδεις σχηματισμοὶ τῶν ἀντιθέτων τε καὶ παρομοίων καὶ παρισώσεων, ἐν οἷς οἱ περὶ τὸν Γοργίαν μάλιστα ἐπλεόνασαν, ἥκιστα τῷ χαρακτῆρι τούτῳ προσήκοντες, αὐστηρὰν ἔχοντι τὴν ἀγωγὴν καὶ τοῦ κομψοῦ πλεῖστον ἀφεστηκότι, τοιοῦτοί τινές εἰσι παρὰ τῷ συγγραφεῖ· „Φαίνεται γὰρ ἡ νῦν Ἑλλὰς καλουμένη οὐ πάλαι βεβαίως οἰκουμένη." Καὶ ἔτι δέ· „Οἱ μὲν καὶ παρὰ δύναμιν 2 τολμηταὶ καὶ παρὰ γνώμην κινδυνευταὶ καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες· τὸ δ' ὑμέτερον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι τῆς τε γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαίοις πιστεῦσαι, τῶν δὲ δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι." Καὶ ἐν οἷς τὰς καταλαβού- 3 σας τὴν Ἑλλάδα συμφορὰς διὰ τὰς στάσεις ἐπεξέρχεται, τοιάδε γράφων· „Τόλμα μὲν γὰρ ἀλόγιστος ἀνδρεία φιλέταιρος ἐνομίσθη, μέλλησις δὲ προμηθὴς δειλία εὐπρεπής· τὸ δὲ σῶφρον πρόσχημα τοῦ ἀνάνδρου· καὶ τὸ εἰςάπαξ συνετὸν ἐπίπαν ἀργόν." Πολλὰ τοιαῦτά τις ἂν εὕροι δι' ὅλης 4

καὶ ἃ μὲν — ἀπήλλακτο] Similia judicia collegit Goeller. in Act. Monac. T. II. Fasc. 2. p. 225. sq.

εἴη κρῖναι] Steph. pro εἴη κρῖναι habet ἐπικρῖναι [atque ita in Reg. 1 2. et Colb. Hudſ.]. Noſtra lectio cum Thucydidis exemplaribus conſentit. Sylb.

προεώρα] In iisdem exemplaribus cum adverbio legitur προεώρα μάλιστα. Sylb.

κράτιστος δή] Sic pro κράτιστος δέ ſcripſi ex ed. Sylburg.

XVII. Φαίνεται — οἰκουμένη] I, 2. V. notata ad II, 25, 3.

οἱ μὲν — ἀπολυθήσεσθαι] Citatur et hic locus etiam 14, 5. Sylb. V. ibi not.

τὸ δ' ὑμέτερον] Supra, ut apud Thuc. τὸ δὲ ὑμέτερον.

ἀνδρεία] In Thucyd. [III, 82.] ἀνδρία et mox τοῦ ἀνάνδρου πρόσχημα, καὶ τὸ πρὸς ἅπαν ξυνετόν etc. Hudſ. Cf. ad II, 29, 5.

αὐτοῦ τῆς ἱστορίας λεγόμενα. Ἱκανὰ δὲ καὶ ταῦτα δείγματος ἕνεκα εἰρῆσθαι. Ἔχεις, ὦ φίλε Ἀμμαῖε, τὰ παρατηρήματα καθ᾽ ἕκαστον αὐτῶν, ἐκ τῆς κοινῆς ἐξητασμένα πραγματείας, ὡς ἐπεζήτεις. Εὐτυχῶς Ἀμμαῖε.

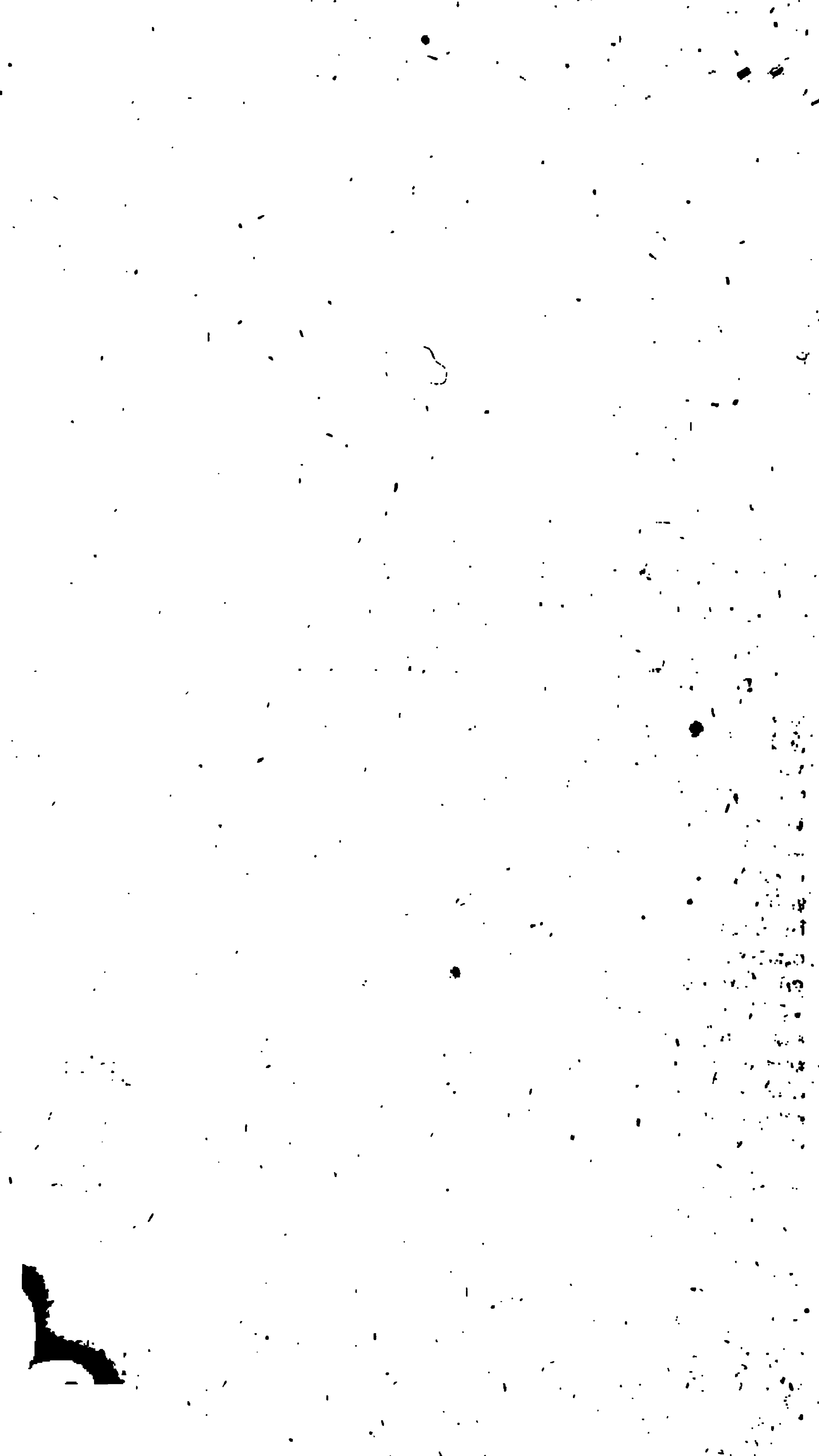
ἱκανόν] *Ἱκανά* Reg. 1, 2. et Colb. Hudſ. Hos ſecutus ſum.

COMMENTATIONES
CRITICAE ET HISTORICAE
DE
THUCYDIDIS HISTORIARUM
PARTE POSTREMA

SCRIPSIT

Dr. CAROLUS GUILELMUS KRÜGER

POMERANUS.

CAPUT PRIMUM.

Nihil in studiis parvum est. Quintil.

THUCYDIDES
morte praeventus historiam suam non absolvit, nec ultimam manum admovit libro octavo, quem genuinum esse et narrationis et orationis indoles ostendit.

Haud injuria Dionysius Halicarnasseus Thucydidem vituperasse videatur [1]), quod in tanta illustrium, quas Graeci gesserint, rerum copia pronuntiare non dubitaverit, magnitudine ac gravitate bellum Peloponnesiacum caeteris antecellere omnibus [2]). Quotus enim quisque est, qui, ut nihil dicam de temporibus fabulosis, Marathona, Thermopylas, Salamina, Plataeas, minus celebrandas existimet, quam, ne minora tangam, funestas clades, quibus Athenienses cum ad Syracusas tum ad Aegos flumen profligati sunt? Prona est igitur suspicio, gravius, si forte, Thucydidis de bello Peloponnesiaco judicium inde ortum esse, quod cum rebus eo gestis ipse interfuerit, tum easdem sibi perscribendas elegerit, ideoque sic consideravit collustraritque, ut minus, quam par esset, contueretur alia. Quam quidem sententiam inprimis approbabit qui solum respexerit bellum Archida-

1) Judic. de Thuc. p. 855 sq.

2) Thuc. 1, 1. coll. quae monuimus ad Dionys. p. 128.

mium [3]). Depopulationes mutuae, urbes expugnatae, crudeles civium ſtrages, quaedam majoris momenti proelia, Spartanorum manus in Sphacteria capta [4]), haec aliaque, ut majus hoc bellum judicetur caeteris, quae contra Graecos Graeci adhuc geſſerant, ſufficiunt; ut Perſicis quoque bellis majus cenſeatur ſufficere non videntur. Qui pari ingenio atque virtute praeditus majora moliebatur, cumque Athenas, niſi ſociis ſuis privarentur, debellari non poſſe intelligeret, expeditionem in Thraciam fecit, inde, ut videtur, bellum in Aſiam tranſlaturus, Braſidas praematura morte, quominus conſilia ſua exſequeretur, praeventus eſt. Et cum eodem tempore Cleon etiam, qui non minus quam ille paci adverſatus fuerat [4b]), occubuiſſet, Niciae pax huic quidem bello finem impoſuit. Quae ſi firma ac ſtabilis fuiſſet, facile vulnera, quae ſibi ipſa inflixerat Graecia [5]), conſanuiſſent; quae novo, quod mox exortum eſt, bello facta ſunt inſanabilia. Atque hoc demum bello, quod praegreſſum erat Archidamium momenta nactum eſt potentiſ-

---

3) Sic enim a Lacedaemoniorum rege Archidamo prior belli pars vocabatur (v. Harpocr. ſ. v. *Ἀρχιδάμιος πόλεμος* ibique Mauſſ. et Valeſ. Lexicc. Segg. p. 450. 1.) quod Niciae pax finivit, de qua Plut. Nic. 9. Alcib. 14. cf. Thuc. V, 16 ſſ. Ariſt. Pac. 269. ſ. 280. ſ. Schol. ad Eq. 790. (falſus eſt Schol. ad Eq. 1589.) Schol. Pac. 466. 480. 1050. Diod. XII, 74. Quod ſequebatur bellum, Decelicum appellabant, *τὸν ἐκ Δεκελείας πόλεμον* Thuc. VII, 27. *Δεκελεικὸν πόλεμον* Iſocr. de pace 14. Demoſth. p. Cor. 28, 5. Bekker. Harpocr. ſ. v. *Δεκελεικός*, Weſſ. ad Diod. 15, 9. — Lexicc. Segg. p. 234, 27. et Zonar. p. 474. rem confundunt. Hoc bellum ſignificari a Xenophonte Hellen. II, 4, 21. jam vidiſſe video Hinrichs. in comment. de Theramenis, Critiae et Thraſybuli rebus et ingenio p. 25. annot. Hanc ſententiam unice veram eſſe demonſtrat Iſocr. Panath. 19.

4) De his, quos ut reciperent inprimis pacem componere ſtudebant Lacedaemonii (Thuc. IV, 41. 117. V, 115.) vid. Thuc. IV, 8. ſſ. Plut. Nic. 7. ſ. Alc. 14. de glor. Athen. 7. ubi poſt *δεδεμένους* excidiſſe ſuſpicor τ, i. e. *τριακοσίους*. Strabo VIII, 4. p. 180. Tauchn. Diod. XII, 63. Pauſ. Meſſ. 36. Attic. 15, 5. Crebra ejusdem rei mentio apud Ariſtophanem ejusque Scholiaſtas Nub. 186. Pac. 218. Equitt. paſſim.

4b) Thuc. V, 16. Ariſtoph. Pac. 269. ſſ. Plutarch. Nic. 9.

5) Appoſite Pauſan. Arcad. 52, 2: *τοὺς ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πρὸς Ἀθηναίους πολέμου, καὶ μάλιστα αὐτῶν τοὺς εὐδοκιμήσαντας. φαίη τις ἂν αὐτόχειρας* (de hac voce v. egregiam Spohnii notam ad Iſocr. Paneg. 32.) *καὶ ἔτι ἐγγύτατα ποντιστὰς εἶναι σφᾶς τῆς Ἑλλάδος.*

ſima, ita ut, cum fallax tantum ſuſpectaque pax interfuerit [6]), merito utrumque uno nomine comprehendatur Peloponneſiaci: quod non maximum videri non poteſt ei, qui reputarit, eo non ſolum civitatem opibus florentiſſimam gradu dejectam, ſed totius Graeciae vires ita infractas eſſe, ut nunquam priſtinam recuperarit potentiam [6 b]).

Quae inprimis Atticas opes concuſſit, clades Sicilienſis quanto praeclarius a Thucydide perſcripta eſt [7]), tanto magis dolemus, hunc non illa quoque tempora complexum eſſe, quibus quod in prooemio eum contendiſſe diximus, bellum Peloponneſiacum caetera, quae Graeci geſſiſſent, magnitudine praecellere, optime oſtendere potuiſſet, idque cur non fecerit requirimus, cum totius belli Peloponneſiaci hiſtoriam promiſerit [8]). Quem quod promiſſum non ſolverit, notare, quam cur non ſolverit, explicare maluit iniquus ejus cenſor Dionyſius [9]). Cujus haec, quam diximus, reprehenſio ita

---

6) Thuc. V, 26; *τὴν διὰ μέσου ξύμβασιν, εἴ τις μὴ ἀξιώσει πόλεμον νομίζειν, οὐκ ὀρθῶς δικαιώσει. Τοῖς τε γὰρ ἔργοις, ὡς διῄρηται, ἀθρείτω, καὶ εὑρήσει οὐκ εἰκὸς ὂν εἰρήνην αὐτὴν κριθῆναι, ἐν ῇ οὔτε ἀπέδοσαν πάντα οὔτ' ἀπεδέξαντο, ἃ ξυνέθεντο. Ἔξω τε τούτων πρὸς τὸν Μαντινικὸν καὶ Ἐπιδαύριον πόλεμον καὶ ἐς ἄλλα ἀμφοτέροις ἁμαρτήματα ἐγένοντο καὶ οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν, Βοιωτοί τε ἐκεχειρίαν δεχήμερον ἦγον. Ἐγένοντο* pro *ἐγένετο* ſcripſi ex codicibus. Cujus dicendi rationis exempla non rara ſunt v. Thuc. III, 82. extr. IV, 61. (ubi tamen alii libri *διαφοραὶ* legunt) V, 75. VI, 62. VII, 57. Xenoph. Hellen. IV, 2, 7. Oec. 15, 6. Lyſ. c. Agor. p. 466. R. Ariſtot. Polit. V, 2, 11. Aſt ad Plat. Polit. 1, 24. Legg. T. II. p. 46. Hermann. ad Soph. Electr. 430. Amuſſi, opinor, in hac quoque ratione abſtinendum. — De bello Epidaurico v. Thuc. V, 43. ſſ. Plut. Alc. 15. Diod. XII, 77. De ſociorum in Thracia rationibus alibi dicetur.

6b) Cf. Heilmann. Krit. Gedanken von dem Char. u. d. Schreibart des Thuc. in ej. opuſc. a Danovio edd. T. II. p. 104. ſſ.

7) Judice etiam Heilmanno l. l. p. 153. et quovis opinor lectore. Jam a veteribus collaudatus eſt locus VII, 70. ſſ. V. Dionyſ. Jud. de Thuc. p. 874. ſſ. Plutarch. de Glor. Athenn. V. IX. p. 87. Hutten.

8) V, 26: *γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ἑξῆς, ὡς ἕκαστα ἐγένετο, μέχρις οὗ τήν τε ἀρχὴν κατέπαυσαν τῶν Ἀθηναίων Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι καὶ τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ κατέλαβον.* Cf. I, 15. II, 65.

9) Epiſt. ad Pompej. p. 771.

vera videretur, si exploratum esset, Thucydidem, cum posset, telam, quam exorsus erat, noluisse pertexere. Tale quid *conjecisse* nuper virum doctum, satis nequeo mirari [9b]. Thucydidis enim qui sunt similes, hi quod instituerunt non tam facile abjiciunt: qui viginti septem per annos, ut *κτῆμα ἐς ἀεί* conderet, materiem conquisivit, eum probabile est, nonnisi invitum, majore operis parte absoluta, non perfecisse minorem.

Sed de hac re ut certi quid pronuntiari queat, excutienda sunt quae de scriptoris vitae exitu prodita habemus. Ordienda videtur haec quaestio ab eo auctore, quem in ejusmodi narrationibus diligentissimum novimus, a Pausania. Is igitur, Οἰνοβίῳ, inquit [11]), *ἔργον ἐστὶν εἰς Θουκυδίδην τὸν Ὀλόρου χρηστόν· ψήφισμα γὰρ ἐνίκησεν Οἰνόβιος κατελθεῖν ἐς Ἀθήνας Θουκυδίδην. Καὶ οἱ δολοφονηθέντι, ὡς κατῄει, μνῆμά ἐστιν οὐ πόῤῥω πυλῶν Μελιτίδων.* De exilio revocatum esse Thucydidem ipse significat [12]). Quaeritur, quando hoc factum sit. Quod quis conjecerit, eo id tempore contigisse, quo, Athenis a Lysandro expugnatis, exulibus reditus concessus est [13]), duplici de causa admitti nequit. Primum enim cum Thucydides octavo belli Peloponnesiaci anno, quod nonnisi septem et viginti annorum fuisse affirmat, expulsus, per viginti annos se extorrem fuisse dicat, sequitur, ut anno post, quam Athenae expugnatae sunt, revocatus fuerit [14]). Deinde si ipsi una cum caeteris exulibus redeundi potestas facta esset, quid peculiari, quod Pausanias commemorat, Oenobii psephismate opus fuisset? Sed dixerit quispiam, quam causam comminiscemur, cur Thucydidi cum caeteris in patriam reverti non licuerit? Hanc difficultatem, ut opinor, Marcellinus expediet, e Didymo referens [15]):

9b) Benedict. Comment. critici in Thucydidis octo libros ad VIII, 78. p. 216.

11) Attic. 23, 11.

12) l. l. Confirmat etiam Plin. H. N. VII, 31: *Thucydidem imperatorem Athenienses in exilium egere* (cf. Thuc. IV, 104 s. V, 26. Marcell. p. 724. 728. Anonymi Vita Thuc. p. 735.): *rerum conditorem revocavere, eloquentiam mirati, cujus virtutem damnaverant.*

13) V. Xenoph. Hellen. II, 2, 20. 23. Andoc. de Myst. p. 38 de pace p. 94. Plutarch. Lys. 14.

14) V. l. l.

15) p. 726.

τοὺς Ἀθηναίους κάθοδον δεδωκέναι τοῖς φυγάσι, πλὴν τῶν Πεισιστρατιδῶν, μετὰ τὴν ἧτταν τὴν ἐν Σικελίᾳ. Id post cladem Siciliensem non factum esse abunde docet scriptorum, inprimis Thucydidis, alias in hac quoque re annotanda diligentissimi [16]), silentium. Itaque quamquam Marcellinus deperditos Philochorum et Demetrium eorum, quae dixit, auctores advocat, quis non facile sibi persuadeat, hos quoque nihil aliud retulisse, quam quod inter omnes convenit, Athenienses exsulibus redeundi potestatem fecisse non post Siciliensem stragem, sed post cladem ad Aegos flumen acceptam, atque hanc narrationem a scriptoribus temporum negligentibus, sive Marcellino sive Didymo, corruptam esse. Cui conjecturae tanto facilius assensum nos impetraturos esse speramus, cum, si temporis notationem exceperis, caetera Marcellino credenda esse existimemus omnia. Tantum enim abest, ut Pisistratidarum mentionem fabulosam esse contendamus [17]), ut inde difficultatem, ad quam modo offendimus, optime tollere posse videamur. Etenim si illi quo tempore caeteri exsules restituebantur exclusi erant, facile patet, cur, ut peculiari psephismate Thucydides revocaretur, opus fuerit, cum a Pisistrato eum genus traxisse proditum sit [18]). Haec ratio auctorum dissensum tollit, eoque non exiguam probabilitatis speciem nanciscitur. Probabilitatis, inquam: nam pro certo in re tam dubia quidquam affirmare quis audeat?

Non magis constat, ubi scriptor interemtus sit. Nam interemtum esse uno consensu testantur Plutarchus [19]) Didymus e Zopyro [20]) et Pausanias [21]). Sed

16) V. VIII, 70.

17) Quemadmodum Meierus de bonis damnat. p. 229.

18) Schol. Thuc. I, 20. Marcell. p. 723.

19) Vita Cim. 4.

20) Apud Marcell. p. 726. Qui quod subjicit: *ἐγὼ δὲ Ζώπυρον ληρεῖν νομίζω, λέγοντα τοῦτον ἐν Θρᾴκῃ τετελευτηκέναι κᾂν ἀληθεύειν νομίζῃ Κράτιππος αὐτόν.* non uno modo laborat. Primum enim hic Zopyro contraria refert, atque Didymum invenisse paucis versibus ante dixit: unde locum esse corruptum conjicerem, nisi Marcellinum me tractare recordarer. Deinde quod dicit *κᾂν ἀληθεύειν νομίζῃ Κράτιππος αὐτόν*, non mirum videri non potest, cum Cratippus Thucydidis aequalis fuerit (v. ad Dionys. III, 16, 2.), aequales autem talia non credere, sed scire debeant.

21) l. l. Solus, quod sciam, morbo exstinctum refert Anonym. p. 735.

Plutarchus eum in Thracia interfectum dicit, Didymus, ἀπὸ τῆς φυγῆς ἐλθόντα, *cum rediisset* (Athenas), Pausanias, ὡς κατῄει, *cum rediret*. Quod Plutarchus tradit quam facile confingi potuerit sponte intelligitur [22]. Contra quod Pausanias refert tanto verisimilius videri possit, cum Apollodorus [23]) Thucydidem Parparone, Aeoliae oppido, periisse prodiderit, nec improbabile sit, auctorem in patriam rediturum, antea Asiae oras, ubi res a se descriptae describendaeve magnam partem gestae erant, sibi perlustrandas duxisse. Ita non esset, quod Ciceronem [24]) et Plutarchum [25]) erroris insimularemus, referentes, Thucydidem libros suos scripsisse in Thracia. Sed hanc sententiam Thucydides ipse explodit. Qui cum V, 26. quamdiu extorris fuerit dicat, in patriam se rediisse significat. Idem colligi potest e l. I. c. 93: ᾠκοδόμησαν τῇ ἐκείνου γνώμῃ τὸ πάχος τοῦ τείχους, ὅπερ (sc. πάχος; nam Schol. male τεῖχος repetere vel ex sq. τὸ δὲ ὕψος, quod huic opponitur, patet) νῦν ἔτι δῆλόν ἐστιν, nempe e fundamentis murorum a Lacedaemoniis dirutorum, *necdum a Conone restitutorum*: quae auctor se ipsum vidisse hic satis declarat. Hinc probabilior videbitur Didymi narratio, Thucydidem Athenis interemtum referentis. Sed haec cum ad argumentum nostrum minus pertineant, nunc quidem missa faciamus. Inprimis enim nobis urgendus est auctorum ille consensus, quo Thucydidem violenta morte obiisse testantur: unde quantopere quod conjecimus, Thucydidem invitum morteque praeventum, historiam suam non absolvisse, confirmetur, quivis intelligit.

Jam quaeritur, utrum Thucydides historiam suam tantum ad finem non perduxerit, an ea quoque, quae conscripsit, non satis emendarit perpoliveritque. Hoc qui ex insigni, quae in hoc potissimum scriptore offendant, difficultatum numero probare conaretur: nae ille argumentatione levis-

---

22) Quod Timaeus ap. Marcell. p. 726. refert, Thucydidem in Italia obiisse, non dignum est, quod respiciatur. Fortasse tamen haec quoque narratio inde orta, quod historicum ibi decessisse sumebant, ubi aliquamdiu eum degisse constabat. Cf. p. 724.

23) Apud Steph. Byz. v. Παρπάρων.

24) De orat. II, 13.

25) De exilio 14. Adde Marcell. p. 724.

sima uteretur [26]). Nam, ne dicam, difficultatum istarum, sana interpretandi ratione adhibita, bonam partem evanescere, multaque, quae nobis obscura videantur, non Graecis esse visa: praefractior atque impeditior Nostri dicendi ratio ex ejus ingenio potius derivanda est, quam inde, quod libros suos non satis elimaverit. Quamquam non negaverim, auctorem, si eos retrectasset, multa fuisse emendaturum. Quis est enim, qui ubi secundas curas scriptionibus suis adhibet, non inveniat, quae emendet? Sed hoc si respiceremus, nullum unquam opus absolutum foret dicendum. Et in Thucydidis quidem historia usque ad initium libri octavi tantam, opinor, quisque artem deprehendet, ut ea nonnisi a summa cura ac diligentia profecta videri possit.

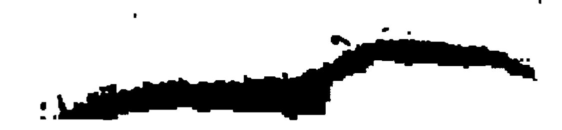
Non idem, quod de caeteris libris, de octavo pronuntiare licet. In quo cum et in rebus et in verbis plurima, quibus offendaris, reperiantur, neque ingenii artisque tot, quot in illis, vestigia animadvertantur, facile suspiceris, octavum quidem librum, imperfectum a Thucydide relictum, retrectatum magisque expolitum nos habituros esse, si vita auctori suppetiisset. Quae quidem sententia, cum pauca tantum, quae quidem satis certa sint, de primis historiae Thucydideae fatis acceperimus [27]), nonnisi internis argumentis adstrui potest.

At occurrunt hic critici veteres, quibus diversam ab hac, quae modo proposita est, conjecturam placuisse ex Marcellino discimus. Qui λέγουσι δέ τινες, inquit [28]),

26) Quod Heilmannus praef. ad interpretat. germ. p. XXX. plura negligentiae vestigia sibi reperisse visus est, earum major pars ejusmodi est, ut similia ex optimis scriptoribus afferri possint. Quae Heilmanni, eadem et Mitfordii sententia, qui Hist. Gr. T. IV. p. 370. vers. vernac.: *Ich bemerke bei dieser Gelegenheit, dass, da Thucydides sein Geschichtswerk nie vollendet hat, die letzten Kapitel und selbst ein grosser Theil des letzten Buches, Kennzeichen einer ungeordneten Compilation an sich tragen, und hier und da auch in Rücksicht des Ausdruckes vernachlässigt sind. Indess möchte ich lieber annehmen, dass das Ganze seine eigne unvollendete Arbeit sey, als dass der letzte Theil durch einen andern (einige haben behaupten wollen, durch seine Tochter) aus seinen Materialien zusammengetragen worden.*

27) v. Weisk. ad Diog. Laert. vit. Xenoph. in hujus opp. ed. I. p. XXXII. Weiskii tamen sententiam probabilem esse, nondum mihi persuadere potui.

28) p. 728.

τὴν ὀγδόην ἱστορίαν νοθεύεσθαι καὶ μὴ εἶναι Θουκυδίδου· ἀλλ' οἱ μέν φασιν εἶναι τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, οἱ δέ, Ξενοφῶντος. Πρὸς οὓς λέγομεν, ὅτι τῆς μὲν θυγατρὸς ὡς οὐκ ἔστι δῆλον 29). Οὐ γὰρ γυναικείας ἦν φύσεως τοιαύτην ἀρετήν τε καὶ τέχνην μιμήσασθαι. Ἔπειτα, εἰ τοιαύτη τις ἦν, οὐκ ἂν ἐσπούδασε λαθεῖν, οὐδ' ἂν τὴν ὀγδόην ἔγραψε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ κατέλιπεν ἄν, τὴν οἰκείαν ἐκφαίνουσα φύσιν. Ὅτι δὲ οὐδὲ Ξενοφῶντός ἐστιν, ὁ χαρακτὴρ μόνον οὐχὶ βοᾷ. Πολὺ γὰρ τὸ μέσον ἰσχνοῦ χαρακτῆρος καὶ ὑψηλοῦ. Οὐ μὴν οὐδὲ Θεοπόμπου, καθά τινες ἠξίωσαν. Τισὶ δέ, καὶ μᾶλλον τοῖς χαριεστέροις 30) Θουκυδίδου μὲν εἶναι δοκεῖ, ἄλλως δ' ἀκαλλώ-

---

29) Fortasse haec Thucydidis filiae et Xenophontis commemoratio latentis veritatis offert vestigium. Etenim cum Diog. Laert. l. annot. 27. laudato dicat: ὅτι (Ξενοφῶν) καὶ τὰ τοῦ Θουκυδίδου βιβλία λανθάνοντα, ὑφελέσθαι δυνάμενος, αὐτὸς εἰς δόξαν ἤγαγε, facile quis suspicari possit, Thucydidis filiam patris scripta Xenophonti tradidisse, huncque ea edenda curasse.

30) Puto positum esse pro καὶ (h. e. *idque*, v. Schaefer. ad Longum. p. 351.) τοῖς μᾶλλον χαριεστέροις. Μᾶλλον cum comparativo junctum nihil offensionis habet. v. Matthiae Gr. Gr. §. 458. Hermann. ad Vig. p. 719. Dorvill. ad Charit. p. 146. (p. 288. ed. Lips.) Wess. ad Her. VII, 143. Ast. ad Legg. II. p. 224. Sluiter lectt. Andoc. p. 220. Sed ordinem vereor, ne quis non Graecum censeat, haud contentus iis, quae Heindorf. ad Plat. Charm. §. 5. disputat. Non supervacanea erit igitur major exemplorum copia, cum praesertim partem eorum viri docti tentaverint. Non uno modo haec trajectio, si ita dicenda est, ab usitata positione deflectit. Nam adverbium adjectivo aut participio vel postponitur vel ante articulum praepositionemve collocatur. V. Aesch. Pers. 825. Schütz. ed. min. Ζεύς τοι κολαστὴς τῶν ὑπερκόμπων ἄγαν φρονημάτων ἔπεισι. Cf. Hermann. Censur. Nov. Edit. Steph. Thes. Lond. Extracted from. Nr. XXXV. of the Classical Journal p. 11. — Sic saepe ἀεὶ Isocr. Paneg. 14: διετέλεσαν κοινὴν τὴν πόλιν παρέχοντες, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις ἀεὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπαμύνουσαν. Cf. Plat. Legg. V. p. 736. D. Xenoph. Hellen. I, 2, 10. Oec. XIX, 19. Thuc. II, 43. Demosth. de fals. leg. p. 374, 14. Sed in hoc Thuc. III, 23: ὁ δὲ διακομιζόμενος ἀεὶ ἵστατο ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς τάφρου similibusque, Xenoph. Hell. II, 4, 8. Oec. XVIII, 5. quibus accenseo Plat. Legg. VII. p. 794. b: κολάζουσα ἀεὶ τὸν ἀδικοῦντα. utrumque verbum affici puto; ὑπὸ πολλῶν πάνυ Xen. Oec. XI, 21. Plus dubitationis apud quosdam habuerint haec: Xenoph. Hell. II, 1, 4: ἀεὶ ὁ ἀκούων δεδιώς. ubi Weiskius verba ἀεὶ ὁ transposuit: immerito; ib. VI, 5, 1: μάλα σὺν πολλῷ φόβῳ; nam μάλα non dubito, quin ex edd. Steph. et Looncl. recipiendum sit; Aristot. Polit. I, 5, 8: δῆλον δὲ τοῦτο καὶ

πιστος, δι' ἐκτύπων γεγραμμένη καὶ πολλῶν πλήρης ἐν κεφαλαίῳ πραγμάτων, καλλωπισθῆναι καὶ λαβεῖν ἔκτασιν δυναμένων. Ἔνθεν καὶ λέγομεν, ὡς ἀσθενέστερον πέφρασται καὶ ὀλίγον καθότι ἀῤῥωστῶν αὐτὴν φαίνεται συντεθεικώς. Ἀσθενοῦντος δὲ σώματος, βραχύ τι καὶ ὁ λογισμὸς ἀτονώτερος εἶναι φιλεῖ. Μικροῦ γὰρ συμπάσχουσιν ἀλλήλοις ὅ, τε λογισμὸς καὶ τὸ σῶμα.

Quod a ſummis recentioris aetatis criticis ſubinde factum eſt, ut ſi quid minus, quam caetera ejusdem ſcriptoris, virtutibus conſpicuum eſſet, id huic abjudicarent, idem opinor veteres illi ſecuti ſunt, qui octavum Thucydidis librum ab ipſo profectum eſſe negarunt. Videntur enim talem vitiis non paucis laborantem ſcriptionem indignam habuiſſe hiſtoricorum principis gloria. At iſta regula nihil eſt fallacius. Cernimus has maculas, non diffitemur illa vitia, nihiloque ſecius Thucydidi librum aſſerimus 31). In quo niſi tota rerum perſequendarum ratio, civitatum fere penetralia recludens, hominum mores animosque aperiens, idque antiqua illa, ab omni jactatione remota, ſimplicitate 32), Thucydidem proderent: ſola oratio non alium eſſe quaerendum auctorem abunde doceret. Quod de univerſo libro pronuntiatum eſt, id praecipue in ſin-

---

κατὰ μέρος μᾶλλον ἐπισκοποῦσι· καθόλου γὰρ οἱ λέγοντες ἐξαπατῶσιν ἑαυτούς. Iſocr. Paneg. 57: οὕτω περὶ μικρῶν. Alius generis eſt hoc Xenoph. Hell. II, 4, 17: μνημεῖον οὐδεὶς οὕτω, πλούσιος ὤν, καλοῦ τεύξεται. ubi quod Weisk. putat οὕτω etiam ad πλούσιος pertinere, id quominus probem, officit Herod. VII, 46: ἐν γὰρ οὕτω βραχέϊ βίῳ οὐδεὶς οὕτω, ἄνθρωπος ἐών, εὐδαίμων πέφυκε. Cf. Heindorf. ad Plat. Phaed. p. 252. Stallbaum ad Plat. Phileb. p. 159. Audaciora etiam haec: ἡ κομιδὴ τὸ ὀπίσω, Herod. VIII, 108. ἡ ἅλωσις τὸ δεύτερον, Plat. Legg. p. 685. D ibique Aſt. ἐν ἐπικινδύνῳ πάλιν ἡ ἀποκομιδὴ ἐγίγνετο Thuc. I, 137. ἐν καθ' ἡμέραν ἡ τέρψις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει, Thuc. II, 38. quem locum Thomas M. p. 286. ſq. laudat.

31) Beck. obſſ. criticoexeg. VII. Super criſ. nov. incr. p. XII: „Dubitatum eſt, utrum Thucydides octavum librum de bello Peloponneſiaco (quem ſerius adjeciſſe videtur) ipſe ſcripſerit, non ſatis idoneis, opinor, de cauſis." Recte. Sed quod addit, octavum librum ab auctore ſerius adjectum videri, id quibus argumentis adſtrui poſſit exputare nequeo.

32) Cujus etiam eſt, quod ſcriptor de ſe ipſo, ut de alio, loquitur c. 6. 60. Cf. Wyttenb. ad Eclog. hiſt. p. 544.

gulis locis elucet. Quae de cladis Siciliensis effectibus, Atheniensium metu, luctuque, caeterorum Graecorum gaudio illosque debellandi studio [33]), de Athenarum statu post proelium navale ad Euboeam infeliciter pugnatum [34]) contraque de momento victoriae ad Cynossema reportatae [35]), de factionibus, quae hanc civitatem lacerarunt [36]), de florentibus Chiorum rebus [37]) referuntur, de reipublicae formis judicantur [38]), de Tissapherne [39]) et Alci-

33) c. 1. 2. non diversae fuer
34) c. 96. Egregia ibi sunt
in edit. Lips. excidit nec restitua
Λακεδαιμόνιοι Ἀθηναίοις ξυμφορώτ
infinit. v. Matthiae. Gr. Gr. §.
58. d.) *ἐγένοντο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις*
στον ὄντες τὸν τρόπον, οἱ μὲν ὀξεῖς,
χειρηταί, οἱ δὲ ἄτολμοι, ἄλλως τε
λουν. Ἔδειξαν δὲ οἱ Συρακόσιοι· (
v. Boeckh. praef. in Simon. Socr.
ὁμοιότροποι γενόμενοι ἄριστα καὶ
siis v. VI, 21, 55. de Atheniensib
rinthii: in quorum oratione scrip
tam vim ad bella gerenda bellan
tissimum agit, ut Atheniensium
nia depingat, quo ex his quoque
niti, causas rerum repeterent.

35) c. 106. 36) inde a c. 47.

37) c. 24. 40. cf. quem praeceptorem venerer, Koeh. Prolegg. ad Theop. p. 27. sqq.

58) c. 89. et inprimis 97. ubi qua
ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασιν; eam
reperies plerisque. V. Polyb. VI, 5. T
Dionys. Arch. VII, 55. p. 1440. Cf. Ast.
p. 175.) Qui eandem, de qua ibi serm
Diodorus XIII, 38. foede corruptus est
τοὺς χρόνους, inquit, *Ἀθηναῖοι τὴν ἐκ τῶ*
χίαν κατέλυσαν καὶ τὸ σύστημα τῆς πολιτείας
σαντο. Num quadringenti viri non cives
ta? Pro *πολιτῶν* leg. esse *ὁπλιτῶν* Nostri l
(*ἐκκλησίᾳ*) *καὶ τοὺς τετρακοσίους καταπαύσ*
λίοις ἐψηφίσαντο τὰ πράγματα (i. e. reipu
nem, v. Budaei Comment. L. Gr. p. 421.
ναι δὲ αὐτῶν, ὁπόσοι καὶ (quae vox e c
Seidler. ad Eurip. Iphig. Taur. 577.) ὅ
Ὅπλα autem *παρέχεσθαι*, *ἔχειν* (Aristot.
θεσθαι (Plat. Legg. VI. p. 753. a.) fere soli poterant ditiores, v. Arist. Polit. 6, 4, 8: *Ἐπεὶ τέτταρα μέν ἐστι μέρη μάλι-*

biade [40]), de Phrynicho [41]) et Antiphonte [42]) narrantur — in his ſimilibusque Thucydidis ingenium ſpirare, quis non primo ſtatim obtutu agnoſcat?

Ac fortaſſe, genuinum eſſe hunc, de quo agimus, librum, ex ea ipſa virtute appareat, cui contrarium vitium a quibusdam Thucydidi exprobratum eſt. Hunc enim fuerunt, qui, Dionyſio praeeunte, criminarentur, quod unice in malis rebus perſequendis ſibi placeret. Hoc opprobrium dupliciter poteſt intelligi. Nam vel ſumitur, ea ſcriptorem fuiſſe indole, ut ipſe infelix, humani generis incommodis atque infortuniis gaviſus iisque immoratus ſit lubenter; vel quaſi Momus aliquis creditur, qui, quo nomine Theopompus reprehenſionem incurrit, in eo ſtudium collocarit, ut hominum vitia et peccata inveſtigaret, mordaciterque perſtringeret. Ut illud in Thucydidem non cadere nullo negotio oſtendi poteſt, ita nec hoc ei jure exprobrari, multa ſunt, quae doceant. Etenim ut ſaepius ſcriptor virtutis amans, ubi res ita fert,

---

στα τοῦ πλήθους, γεωργικόν, βάναυσον, ἀγοραῖον, θητικόν, τέτταρα δὲ τὰ χρήσιμα πρὸς πόλεμον, ἱππικόν, ὁπλιτικόν, ψιλόν, ναυτικόν, ὅπου μὲν συμβέβηκε τὴν χώραν εἶναι ἱππάσιμον, ἐνταῦθα μὲν εὐφυῶς ἔχει κατασκευάζειν τὴν ὀλιγαρχίαν (τὴν) ἰσχυράν· ἡ γὰρ σωτηρία τοῖς οἰκοῦσι διὰ ταύτης ἐστὶ τῆς δυνάμεως· αἱ δὲ ἱπποτροφίαι τῶν μακρὰς οὐσίας κεκτημένων εἰσίν· ὅπου δὲ ὁπλῖτιν, τὴν ἐχομένην ὀλιγαρχίαν· τὸ γὰρ ὁπλιτικὸν τῶν εὐπόρων μᾶλλον ἢ τῶν ἀπόρων, ἡ δὲ ψιλὴ δύναμις καὶ ναυτικὴ δημοκρατικὴ πάμπαν. cf. II, 5, 2. 5. IV, 3, 1. 10, 7. 9. III, 5, 3. VII, 9, 5. 8, 6. Haec qui adverterit, non dubitabit, quin ap. Xenoph. R. Ath. I, 2: καὶ γὰρ οἱ κυβερνῆται καὶ οἱ κελευσταὶ καὶ οἱ πεντηκόνταρχοι καὶ οἱ πρωρᾶται καὶ οἱ ναυπηγοὶ — οὗτοί (quod omnes qui nominati ſunt una complectitur.) εἰσιν οἱ τὴν δύναμιν περιτιθέντες τῇ πόλει μᾶλλον ἢ οἱ πολῖται καὶ οἱ γενναῖοι καὶ οἱ χρηστοί. ſpretis aliorum conjecturis, leg. ſit ὁπλῖται pro πολῖται. Harum vocum confuſione nihil eſt frequentius. V. Lyſ. c. Agor. p. 499, (ubi veriſſimam Marklandi emendationem non aſpernari debebat Reisk.) et interprr. ad Gregor. Cor. p. 141. Eademque medicina videtur adhibenda eſſe Diodor. XIII, 52. collato, ubi eadem res iteratur, c. 64. et Xenoph. Hellen. 1, 1, 54.

39) c. 46 87. al. 40) c. 45. ſſ. al.

41) Inpr. c. 27. Eodem ſpiritu ſcripta ſunt, quae II, 65. copioſius, ut in perſona illuſtriore, de Pericle disputantur.

42) c. 68. 90. cf. Ruhnkenii diſſert. hiſt. de Antiph. orat. Attico in Reisk. oratt. Gr. T. VII. p. 795. ſqq. (Opuſc. p. 214. ſqq. ed. Lugd.)

saeculi mores exagitat [43]), ita rarissime singulos homines reprehensione notat [44]). Neque enim hos ipsos, sed vitia in iis odit. Quid quod subinde ne ea quidem refert, quae magno consensu ab aliis in illustres viros crimina conferuntur? Notum est in antiquitate constantem famam obtinuisse, Periclem, ne in periculum veniret, commovisse [45]) bellum Peloponnesiacum. At Thucydides hoc ne commemorat quidem. Et sic ubique ad laudandum, quam ad vituperandum, pronior conspicitur. Eandem autem rationem in nostro quoque libro servatam vides. Phrynichi prudentiam laudat auctor [46]), ejus mores notare omittit [47]); Astyochum a Tissapherne corruptum fuisse, dubio videtur vacare [48]); at ille hoc non asserit, sed tantummodo famam fuisse ait [49]). Omninoque odiosa exponere defugit: infensum fuisse Alcibiadi Agidem refert [50]); cur fuerit non refert [51]).

Sed e quibus vel maxime artem Thucydidis historicam elucere inter viros doctos convenit [52]), orationes in nostro

---

43) Veluti II, 65. III, 82—85. cf. Plut. de discr. adul. et am. p. 56. B. ed. Francof. Manso. Sparta II. p. 416 ff. Heeren. Ideae. III, 1.

44) Quae de Cleone III, 36. IV, 27. sq. de Alcibiade VI, 15. de Athenagora VI, 35. aliisque dicuntur, Theopompeam mordacitatem sapere non dixeris. Hic contulisse juvabit Plutarch. de H[illegible]

45) Plut. Pe[illegible] clem defendunt M[illegible] Aspasiae ipsiusque [illegible] v. Aristoph. Achar[illegible] Segg. p. 465. 12.

46) c. 27.

47) Eos not[illegible] afferemus infra.

48) Ostendit [illegible] accuratius dicetur [illegible] contra afferet. N[illegible] go dicit: τὴν μὲν γ[illegible] φιλοχρημάτους, id [illegible] Herod. VI, 72. Bo[illegible] gnus ille Gylippus, [illegible] XIII, 106. ibique [illegible]

49) VIII, 50. Cf. c. 85.

50) c. 12. 45.

51) Plut. Alc. 25. Justin. V, 2, 5.

52) v. Heilm. l. l. p. 126—158. Herder. Ideae ad gen. hum. hist. philos. II. p. 158. ed. Luden. Heeren. Ideae III, 1.

libro conſpicimus nullas. Atque hoc argumento praecipue ſententiam ſuam adſtruxiſſe arbitror illos, qui Thucydidi eum abjudicandum putaverunt. Hujus autem defectus quae cauſa ſit, exquirere, maximi eſſe momenti ſponte intelligitur. Et conjectandi quidem periculo nos liberare videtur Dionyſius. Cujus qui huc pertinet locus, proponatur integer: πολλὰ, inquit, καὶ ἄλλα τις ἂν εὕροι δι' ὅλης τῆς ἱστορίας ἢ τῆς ἄκρας ἐξεργασίας τετυχηκότα καὶ μήτε πρόσθεσιν δεχόμενα μήτ' ἀφαίρεσιν, ἢ ῥαθύμως ἐπιτετροχασμένα καὶ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔμφασιν ἔχοντα τῆς δεινότητος ἐκείνης, μάλιστα δ' ἐν ταῖς δημηγορίαις καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ῥητορείαις· ὧν προνοούμενος ἔοικεν ἀτελῆ τὴν ἱστορίαν καταλιπεῖν, ὡς καὶ Κράτιππος, ὁ συνακμάσας αὐτῷ καὶ τὰ παραλειφθέντα ὑπ' αὐτοῦ συναγαγὼν γέγραφεν, οὐ μόνον ταῖς πράξεσιν αὐταῖς ἐμποδὼν γεγενῆσθαι λέγων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὀχληρὰς εἶναι· τοῦτό γέ τοι συνέντα αὐτὸν ἐν τοῖς τελευταίοις τῆς ἱστορίας φησὶ μηδεμίαν τάξαι ῥητορείαν, πολλῶν μὲν κατὰ τὴν Ἰωνίαν γεγενημένων, πολλῶν δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις, ὅσα διὰ λόγων καὶ δημηγοριῶν ἐπράχθη. Εἴ γέ τοι τὴν πρώτην καὶ τὴν ὀγδόην βίβλον ἀντιπαρεξετάζοι τις ἀλλήλαις, οὔτε τῆς αὐτῆς ἂν προαιρέσεως δόξειεν ἀμφοτέρας ὑπάρχειν, οὔτε τῆς αὐτῆς δυνάμεως· ἡ μὲν γὰρ ὀλίγα πράγματα καὶ μικρὰ περιέχουσα πληθύει τῶν ῥητορειῶν· ἡ δὲ περὶ πολλὰς καὶ μεγάλας συνταχθεῖσα πράξεις δημηγορικῶν σπανίζει λόγων [53]).

Quae hic Cratippi fertur ſententia quo gravior eſt et memorabilior, tanto accuratiore examine digna videtur. Ex ea autem quem plerique octavi libri defectum putant, virtutem potius habebimus. Omiſiſſe enim auctorem orationes, ut lectoribus moleſtas, nec hiſtoriae accommodatas. Itaque ultima Thucydidis hiſtoriae pars tantum aberit, ut minus abſoluta ſit putanda, ut exiſtimanda videatur virtutibus eſſe conſummatior.

At enim vero qui rectius de Thucydidis orationibus judicare didicerunt, qui quanta arte quantam rerum ſententiarumque gravitatem iis explicaverit ſcriptor perſpiciunt, iisque ſublatis omnes hiſtoriae ejus nervos praeciſos eſſe intelligunt: horum neminem, ut auctorem ipſum

---

p. 404. ſ. Mitford. hiſt. Gr. II. p. 42. ſq. Creuzer. Herod. et Thuc. p. 110. ſqq. ej. de art. hiſt. p. 275 ſqq. Wachsmuth Entwurf einer Theorie der Geſchichte p. 134. ſqq.

55) Jud. de Thuc. p. 846. ſq.

praestantissimam operis sui partem improbasse credant, adductum iri arbitror. Magis, opinor, in eam partem inclinabunt, ut alterutrum, sive Cratippum sive Dionysium, falsum esse statuant. Ac Dionysii lapsum subesse ut suspicer, multa sunt, quae suadeant. Is enim non magis ea fide dignus est, qua vulgo gaudet, quam illa auctoritate, quae judiciis ejus ubique tribuitur. Et de fide quidem nonnulla exempla exhibere lubet, quibus quam proposui suspicionem confirmem.

In Platonis [54]) dialogo, qui Menexenus inscribitur, Dio et Archinus [55]), oratores, memorantur, quorum alterutri orationis funebris habendae munus delegatum iri suspicantem facit auctor Menexenum [56]). Nil praeterea. Quid Dionysius? Sine cunctatione Platonem dixisse narrat, sua se funebri oratione hos, Archinum ac Dionem, imitatum esse, sibi tamen, adjicit, Thucydidem ab eo expressum videri [57]).

Duobus aliis locis [58]), postquam Platoni inconditam affectationem (ἀπειροκαλίαν) exprobravit, addit, scilicet ut locupletissimo auctore suum probet judicium, ipsum philosophum hoc vitium confessum esse, Phaedri locum

---

54) Platonis inquam; nam non Platonis esse hauddum mihi persuaserunt Schleiermacher. Plat. vers. germ. II, 3. p. 367. sqq. 524. sqq., Ast. de Plat. vita et script. p. 446. Nimirum crederem, si non aliud, quam quod vulgo sumunt, Platonis in hoc dialogo conscribendo fuisse consilium videretur.

55) Cf. Ruhnken. hist. crit. p. 127. sq. ap. Reisk. oratt. Gr. T. VIII.

56) Σωκρ. — Ἀλλὰ τίνα εἵλοντο; Μεν. Οὐδένα· ἀλλὰ ἀνεβάλοντο ἐς τὴν αὔριον· οἶμαι μέντοι Ἀρχῖνον ἢ Δίωνα αἱρεθήσεσθαι. p. 234. c. Steph.

57) περὶ δεινότ. p. 1027: κράτιστος δὴ πάντων τῶν πολιτικῶν λόγων ὁ Μενέξενος, ἐν ᾧ τὸν ἐπιτάφιον διεξέρχεται λόγον, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, Θουκυδίδην παραμιμούμενος, ὡς δ' αὐτός φησιν, Ἀρχῖνον καὶ Δίωνα.

58) Epist. ad Pompej. p. 761 sq. περὶ δεινότ. p. 968: ταῦτα μέντοι καὶ οἱ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον γενόμενοι ὡς ἁμαρτάνοντι τῷ ἀνδρὶ ἐπιτιμῶσιν, ὧν τὰ ὀνόματα οὐθὲν δέομαι λέγειν. (Velim tamen fecisset; erat enim minus suspectum.) καὶ αὐτὸς αὐτῷ· τοῦτο γὰρ δὴ τὸ λαμπρότατον· ᾔσθετο γάρ, ὡς ἔοικε, τῆς ἰδίας ἀπειροκαλίας καὶ ὄνομα ἔθετο αὐτῇ τὸν διθύραμβον· ὃ νῦν ἂν ᾐδέσθην ἐγὼ λέγειν, ἀληθὲς ὄν. Locus plane egregius est. cf. p. 764. sq.

significans 59), ex quo nemo nisi Dionysius tale quid exsculpserit.

Plane geminum est illud, quod in libro de Compositione 60), asperitate Thucydideae dictionis similibusque

---

59) p. 258. d. Ed. Steph. p. 14. ed. Ast. Cf. Schleierm. l. l. I, 1. p. 78. Ast. de Platonis Phaedro p. 42.

60) XXII. p. 326. ed. Schaefer.: Αὕτη πάλιν ἡ λέξις, ὅτι μὲν οὐκ ἔχει λείας οὐδὲ συνεξεσμένας ἀκριβῶς τὰς ἁρμονίας οὐδέ ἐστιν εὐεπὴς καὶ λεληθότως ὀλισθαίνουσα διὰ τῆς ἀκοῆς, ἀλλὰ πολὺ τὸ ἀντίτυπον καὶ τραχὺ καὶ στρυφνὸν ἐμφαίνει, καὶ ὅτι πανηγυρικῆς μὲν ἢ θεατρικῆς οὐδὲ κατὰ μικρὸν ἐφάπτεται χάριτος, ἀρχαϊκὸν δέ τι καὶ αὔθαδες ἐπιδείκνυται κάλλος ὡς πρὸς εἰδότας ὁμοίως τοὺς ἀπαιδεύτους ἅπαντας' οὐδὲν δέομαι λέγειν, ἄλλως τε καὶ αὐτοῦ τοῦτό γε τοῦ συγγραφέως ὁμολογήσαντος, ὅτι ἐς μὲν ἀκρόασιν ἧττον ἐπιτερπὴς ἡ γραφὴ ἐστι (leg. ἔσται ut apud Thuc. φανεῖται I, 22. quem ipsum locum Dionysius exprimit; futuro aliquis praesens substituere poterat propter sequens σύγκειται.) κτῆμα δὲ ἐς ἀεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραυτίκα ἀκούειν σύγκειται. Error, ex confusione ortus, manifestus est, ab ipsoque Dionysio evitatus, ubi de eodem Thucydidis loco agit, in Jud. de Thuc. p. 823. sq. Vocem ἀπαιδεύτους autem in nostro loco, quamquam nuperus editor, Goellerus (p. 180.) nihil varietatis offert, non sanam censeo. Schaeferus quidem verba ita ordinat: πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους ἅπαντας ὁμοίως, ὡς πρὸς εἰδότας et hujusmodi locos confert: τοῦτο μὲν γὰρ ὡς πρὸς εἰδότας ὁμοίως ἅπαντας οὐδὲ λόγου δεῖν οἶμαι. περὶ δεινοτ. p. 1057. Sic enim ibi legendum esse pro προειδότας non dubitari potest; ἀλλ' ὡς πρὸς εἰδότα με σὺ τἀληθῆ λέγε Aristoph. Lysistr. 993. ὥσπερ εἰς θηρία ἀνθρώπους ἐμπεσών, ubi male legitur ἄνθρωπος Plat. Polit. VI. p. 496. d. ὡς ἐν κατόπτροις αὐτῶν ταῖς πράξεσιν ἡγήσω καθεωρακέναι τὴν πάντων ἀμέλειαν θεῶν Plat. Legg. X. p. 905. b. ὡς παρὰ φίλους καὶ εὐεργέτας Ἀθηναίους Thuc. VI, 50. quomodo ibi ex Dan. et Valla emendandum esse pro Ἀθηναίων quivis intelligit. Cf. Thuc. I, 73. II, 43. IV, 41. 85. Matthiae. Gr. Gr. §. 595. Rarius particula iteratur, ut in hoc Plat. Euthyphr. 1: ὥσπερ πρὸς μητέρα πρὸς τὴν πόλιν. ubi alterum πρός Schaefero l. l. delendum videbatur; immerito. V. Plat. Phaed. p. 67. d. ubi cf. Heindorf. p. 50. ib. p. 85. d. Thuc. VI, 82: ἐπὶ τὴν μητρόπολιν ἐφ' ἡμᾶς. Lysias. p. 99: οἱ μέλλοντες ναυμαχήσειν ὑπὲρ τῆς φιλότητος ὑπὲρ τῶν ἄθλων τῶν ἐν Σαλαμῖνι, et Aristid. II. p. 119. 4. Goellero laudatus. Sed hi loci satis, ut opinor, ostendunt, nostrum locum sic esse construendum: οὐδὲν δέομαι λέγειν πρὸς τοὺς ἀπαιδεύτους, ὡς εἰδότας ἅπαντας ὁμοίως. At quis tam ἀπαίδευτον censeat Dionysium, ut quae dicit, haec eum pronuntiasse putet ἅπαντας τοὺς ἀπαιδεύτους probe nosse. Nos talem non fuisse rati εὐπαιδεύτους ei reddimus. Verba ὁμοίως ἅπαντας *aeque omnes*, *omnes omnino*, conjungenda sunt. cf. Demosth. de Coron. p. 245, 14 R; παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησιν, οὐ τισίν, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως φορὰν προδο-

vitiis notatis, ipſum ſcriptorem de oratione ſua non aliter judicaſſe affirmat. At quem ille reſpicit locum, ibi de oratione ſua loqui ne per ſomnium quidem cogitavit Thucydides.

His ex Archaeologia narrationem ſubjungamus lepidiſſimam. Sabini noctu Romanos adorturi ſunt. Quo de conſilio hi certiores facti inter foſſam et vallum caſtrorum ſuorum conſident. Aggrediuntur Sabini, foſſam transeunt; transeuntium totos acervos Romani contrucidant, nec ſentiunt praegreſſorum ſtragem qui eos ſequuntur. Tandem ſurdis hoſtibus cladis magnitudinem nubibus liberata Luna aperit [61]). Succenſuerim Deae optimae. Iſtorum enim hominum nullus aufugere debebat. — At talia qui refert, is, opinor, ejusmodi potius hiſtoricorum, quales Lucianus [62]) exagitat, rationem in memoriam redigit, quam Polybii [63]) militarem prudentiam [64]).

τῶν — σύνέβη γενέσθαι. quem l. Dionyſ. laudat T. VI. p. 998: Leptin. §. 69. ed. Wolf. non multum abeſt, quin contra Wolfium p. 305. Reiskii ſententiam amplectar, *ὁμοίως* cum *πάντας* jungentis. Orat. fun. 1596. 5. Dionyſ. Ep. ad Pompej. 782. 4. de Compoſ. p. 6. Schaef. Herod. I, 139. 140. Ariſtoph. Plut. 489. Xenoph. R. L. X, 7. Thuc. I, 93. 121. 130. II, 20. 75. 49. 52. 53. III, 111. IV, 19. 120. VI, 24. Cf. Cenſor. Schoemanni de Comitiis in Ephemer. litter. Hal. A. 1821. N. 86. p. 687. Literae *α* autem et *ευ* quoties in codd. confuſae ſint, nemo ignorat. V. Schaefer. ad Longum p. 379. ad Apollon. Rhod. II. p. 62. 87. 180. 245. Eadem confuſio in Dion. Jud. de Lyſ. p. 497: *ἀποχρῆν οἰόμενοι ψυχαῖς ἀπαιδεύτοις καὶ μετρίοις.* ubi Reisk. recte Marklandi emendationem *εὐπαιδεύτοις* recepit, et Antiqq. Rom. VI, 50. p. 1154: *ὧν ἑκατέρων ὅσης ἐστὶ μεστὸν εὐηθείας ἐξ αὐτῶν ὑμᾶς ἀξιώσαιμ' ἂν ἔγωγε τῶν ἔργων σκοπεῖν, ἐνθυμηθέντας, ὅτι διαστασιάντων πρὸς ὑμᾶς τῶν ταπεινοτέρων διὰ τοὺς οὔτε πολιτικῶς οὔτε μετρίως ταῖς ἀ τ υ χ ί α ι ς χρησαμένους καὶ παραχωρησάντων μὲν ἐκ τῆς πόλεως, ἄλλο δὲ μηδὲν ὑμᾶς δεινὸν μήτ' ἐργαζομένων μήτε διανοουμένων* (repete *ἐργάζεσθαι*) — *πολλοὶ — τοῦτον οἴονται παρεῖναι τὸν εὐκταῖον καιρόν, ἐν ᾧ καταλύσουσιν ὑμῶν τὴν ἀρχήν.* Reiskius: „malim *αὐτῶν* (pauperiorum puta) *ταῖς ἀτυχίαις.*" Immo leg. *εὐτυχίαις*; divites enim fortunis ſuis inſolenter uſi ad ſecedendum compulerant plebem. Cf. p. 1259. 15: *μετρίως ἤνεγκε τὴν τοιαύτην εὐτυχίαν.*

61) Antiqq. Rom. V, 42.

62) Quom. hiſt. ſit conſcrib. paſſim.

63) Atque hunc, cui ut calcei corrigiam ſolveret non dignum ſe putare debebat, contumelioſe tractat Dionyſius. Ita in Archaeol. prooemio eum dicit *τὸν τὰ πράγματα ἐπιωεσυρκότα*:

Talia de vetere ſcriptore propoſuiſſe, quanti ſit discriminis, haudquaquam me praeterit. Sed fortaſſe non melius de eo judicaverunt ipſorum nonnulli veterum: quorum Livius, quamquam Polybium laudat, nusquam tamen Dionyſium, quem allegaret, dignum habuit.

Quod ſi his, quae exhibui, ſimilibusque exemplis uſus, fidem abrogare audeo iis, quae Dionyſius de octavo Thucydidis libro ex Cratippo ſe referre ait, id eo minus mirum cuiquam viſum iri ſpero, quo minus quae tradit probabilitatis ſpecie ſe commendant. Accedit et hoc. Marcellinus, qui et ipſe Cratippum uſurpavit [65]), ubi varia variorum de libro noſtro judicia recenſet, nec talem, qualem Dionyſius, ſententiam refert, nec omnino, illo quidem loco [66]), Cratippi mentionem injicit, neutrum, puto, omiſſurus, ſi ab hoc, quae ille dicit, prodita reperiſſet. Tu igitur, dixerit quispiam, eum virum, qui viginti duo per annos, ut vera a falſis discerneret explorataque traderet, hiſtoriae Romanae ſtudium impendit [67]), finxiſſe iſta inſimulas ſcientem, ut judicium ſuum

---

nam ſic ibi leg. v. Wolf. ad Demoſth. Lept. p. 552: et in de Compoſ. p. 66. ed. Schaef. iis eum accenſet hiſtoricis, quorum libri tam prave ſcripti ſint, ut nemo eos perlegere ſuſtineat. Antiquitt. I. p. 187. in antiquiſſimis temporibus perſcribendis eum carpit ob unius anni errorem. Sed quantopere veri nominis hiſtoricos eorumque Deam, quam Lucianus vocat, veritatem oderit, optime criſis ejus indicat. Cujus quae huic Deae repugnent praecepta, quod quidam eo excuſarunt, quod Graecorum plerique oblectationem magis, quam fidem in hiſtoria requiſiverint: at non ita ſenſerunt Thucydides, Polybius, Lucianus; et tales quidem viri critici animo obverſari debebant. Cf. Leſſing. Dramat. in ej. Opp. T. XXIV. p. 16. Deinde num morum praeceptorem, qui virtutem non magnopere eſſe morandam ſignificaret, eo quis excuſaret, quod plerique virtutem non ament colantque? Atqui nihil aliud quam hic faceret, facit hiſtoricae artis ſcriptor, cujus praecepta fidem pervertunt.

64) Invitus hic diſſentio a Wachsmuthio, qui Antiquiſſ. Romanor. hiſt. p. 46. ſq. lecto, quem excuſſimus loco, egregium Polybii caput I, 57. in mentem ſibi revocatum dicit.

65) p. 726.

66) p. 728.

67) Sed fortaſſe hunc ſuum, quem tantopere jactat, laborem labor ei levaverat Attici „qui conſervatis notatisque temporibus, nihil cum illuſtre praetermitteret, annorum ſeptingentorum memoriam uno libro colligaverat" Cic. orat.

testimonio adstrueret. Finxisse, non puto, sed corrupisse, ut caetera, quae proposuimus; nec scientem, sed negligentem, quamquam non absque studio reperiundi, quod desiderabat. Atque hanc sententiam, age videamus, an ex ipso de quo agimus loco aliquatenus confirmare possimus. Dionysius postquam dixit, Thucydidis historiae partem egregie elaboratam esse, partem inprimisque conciones et colloquia omni arte carere, hoc modo pergit: ὧν προνοούμενος ἔοικεν ἀτελῆ τὴν ἱστορίαν καταλιπεῖν, ὡς καὶ Κράτιππος — γέγραφεν. Haec qui sola legerit nihil aliud significare posse putabit, quam hoc: Thucydidem orationibus, quas non satis elaborasset, secundas curas adhibere constituisse, id tamen non factum esse relictamque ejus historiam imperfectam, propterea, ut videtur, quod auctor priusquam illud consilium exsequeretur, diem supremam obierit. Idque inprimis ad octavum librum referremus, in quo nonnisi quaedam quasi semina orationum sparsa sunt; putaremusque huic quoque scriptorem inserturum fuisse orationes, si vita ei suppetiisset. Ac talia retulisse Cratippum, lubenter equidem crederem. At hanc, quam verba flagitare videntur, interpretationem rejicere cogunt quae subjiciuntur: orationes Thucydidis, Cratippo judice, lectoribus molestas esse, ipsumque historicum, eodem Cratippo auctore, id perspexisse ideoque in postremo libro nullas exhibuisse orationes. Itaque verba: ὧν προνοούμενος ἔοικεν ἀτελῆ τὴν ἱστορίαν καταλιπεῖν hoc sibi volunt, auctorem conciones et colloquia caeterorum quoque librorum delere voluisse, quo scilicet opus suum absolveret. Sed quis hanc senten-

---

c. 43. Brut. 4. sq. ad Attic. XII, 23. de Fin. II, 21. Nep. Attic. 18. Voss. de hist. Lat. p. 50. sqq. Atque hunc librum a Dionysio nusquam laudatum esse tanto magis offendit, cum saepe, ad subtiles de temporum ratione quaestiones delabatur. Polybium, quem Atticus quoque subinde emendaverat (Nep. Hannib. 13.) jam supra ab eo notatum esse vidimus. Archaeol. T. 1. p. 560. sqq. copiose Pythagorae discipulum fuisse Numam, refutat, ita quidem, ac si ipse primus hanc sententiam exploderet: quam non amplius obtinuisse Cicero docet Tusc. IV, 1. de Orat. II, 37. Rem exposuisse arbitror Atticum, quem hic, ut saepe, compilaverit Dionysius. Qui cur illius opera non usus fuerit, causam video nullam. Ac librum ejus περὶ χρόνων (de quo v. Hudson. praef. p. XX. ed. Schaef.) ex Attici Annali inprimis haustum fuisse, non veridissimile censeo.

tiam his verbis efferat? Confusionem hic mihi videre videor, quae vel sola, quae rhetor tradit, suspecta faciat. Nec vereor, ne quis sibi persuaderi patiatur, revera Thucydidem de orationibus suis delendis cogitasse, cum veteres, quoad quidem libertate fruebantur [68]), has ab historiis abesse vix tulissent. Ac si quis nimia, quam plerique de Dionysio habent, opinione ductus, hunc non falsum esse contendat, sed in Cratippo, quae refert legisse, Cratippum ego vera prodidisse negare audeam. Sed qui quae de Dionysio dicta sunt adverterit, eum, hujus errorem subesse, mecum existimaturum arbitror.

Haec si recte disputavimus, inde simul argumentum ducere licet ejus sententiae, qua octavum Thucydidis librum ab auctore non absolutum esse statuimus. Sed restat, ut, genuinum esse hunc librum ex oratione probemus. Facilem habebimus hanc quaestionem, si Benedicto auscultandum est. Qui unum c. 78. propter verba contorta et per synesin et alias orationis figuras varie mutata satis probare et persuadere posse ait *attento* Thucydidis lectori falsam esse eorum sententiam, qui non ab ipso Thucydide conscriptum esse librum octavum opinentur. Sed ne dicam quam sit temerarium, ex tantilla sectione de toto libro judicare, istas figuras ut lucraretur vir doctissimus interpretationem adhibuit, quam non miram sed portentosam dixeris. Quam silentio praetermitterem, nisi alios quoque in loco non difficillimo peccasse viderem. Verba sunt haec: *Ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ τῶν Πελοποννησίων ἐν τῷ ναυτικῷ στρατιῶται κατὰ σφᾶς αὐτοὺς διεβόων, ὡς ὑπὸ Ἀστυόχου καὶ Τισσαφέρνους φθείρεται τὰ πράγματα, τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος οὔτε πρότερον ναυμαχεῖν, ἕως ἔτι αὐτοί τε ἔρρωντο μᾶλλον καὶ τὸ ναυτικὸν τῶν Ἀθηναίων ὀλίγον ἦν, οὔτε νῦν, ὅτε στασιάζειν τε λέγονται καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσιν — ἀλλὰ τὰς παρὰ Τισσαφέρνους Φοινίσσας ναῦς μένοντες, ἄλλως ὄνομα καὶ οὐκ ἔργον, κινδυνεύσειν* (futurum praestant libri) *διατριβῆναι· — τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην τάς τε ναῦς ταύτας οὐ κομίζειν καὶ τροφὴν ὅτι οὐ ξυνεχῶς οὐδ' ἐντελῆ διδοὺς κακοῖ τὸ ναυτικόν. οὔκουν ἔφασαν χρῆναι μέλλειν ἔτι, ἀλλὰ διαναυμαχεῖν. καὶ μάλιστα οἱ Συρακούσιοι ἐνῆγον.*

---

68) Qua amissa Trogus „in Livio et in Sallustio reprehendit, quod conciones directas pro sua oratione operi suo inserendo, historiae modum excesserint." Justin. XXXVIII, 5.

De orationis ambitu jam Portus monuit, sibi respondere: τοῦ μὲν οὐκ ἐθέλοντος et τὸν δ' αὖ Τισσαφέρνην — οὐ κομίζειν. Indicant oppositionem voces τοῦ μὲν — τὸν δ' αὖ. Cf. c. 92: τὸ μὲν καταστῆσαι μετόχους τοσούτους, ἄντικρυς ἂν δῆμον ἡγούμενοι (operarum vitio in ed. Lips. legitur ἡγούμενον; propagavit ineptam lectionem, ut solet, Seebodius), τὸ δ' αὖ ἀφανὲς φόβον ἐς ἀλλήλους παρέξειν. et c. 2. ubi quod vulgo legitur οἱ δ' αὐτῶν Λακεδαιμονίων, muta in οἱ δ' αὖ τῶν Λ. quemadmodum bene exhibet Stephanus. Sed exspectaverit quis pro τὸν Τισσαφ. κομίζειν — τοῦ Τισσαφέρνους κομίζοντος. Verum hanc ἀκαταλληλίαν saepe reperies. V. Herod. IX, 52: ἀπαλλάσσοντο, ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν συνέκειτό σφι ἀπαλλάσσεσθαι, οὐκ (οὐδ'?) ἐν νόῳ ἔχοντες, οἱ δέ, ὡς ἐκινήθησαν, ἔφευγον ἄσμενοι τὴν ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν. (quem locum huc pertinere intelliget, qui Herodoti rationis meminerit, pronomen personale cum particula δέ pro ἀλλά usurpantis. Cf. I, 66. 107. 123. 163. III, 126, 133. IV, 165. V, 24. 73. 120. VI, 9. 30. 133. VII, 6. 10. 51. Cf. Pausan. I, 14, 4. Thuc. VII, 15: ὅ,τι δὲ μέλλετε ἅμα τῷ ἦρι εὐθὺς καὶ μὴ ἐς ἀναβολὰς πράττετε, ὡς τῶν πολεμίων τὰ μὲν ἐν Σικελίᾳ δι' ὀλίγου ποριουμένων, τὰ δ' ἐκ Πελοποννήσου σχολαίτερον μέν, ὅμως δ' ἢν μὴ προσέχητε τὴν γνώμην, τὰ μὲν λήσουσιν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ πρότερον, τὰ δὲ φθήσονται. ib. c. 13: τὰ δὲ πληρώματα διὰ τόδε ἐφθάρη τε ἡμῖν καὶ ἔτι νῦν φθείρεται, τῶν ναυτῶν, τῶν μὲν διὰ φρυγανισμὸν καὶ ἁρπαγὴν μακρὰν καὶ ὑδρείαν ὑπὸ τῶν ἱππέων ἀπολλυμένων, οἱ δὲ θεραπεύοντες — αὐτομολοῦσι caet. cf. c. 47. quem locum jam laudavit Duker., Poppo. p. 21. sq. Jam videbimus de singulis. Benedictus novam commentus est interpretationem verborum: καὶ αἱ νῆες αὐτῶν οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσιν. Haec ad sequentia esse trahenda, jam indicare ait particulam οὐδέπω. Cur indicet non dixit, nec ego possum exputare. Καί igitur esse *sed:* quasi vero haec particula non cum praegresso τε conjungi debeat: αὐτῶν, quod itaque pro σφῶν hic dici potuisse sibi persuasit, ipsos spectare Peloponnesios, non Athenienses, uti male, scholiastae obsecuti, interpretes statuerint. (Scholion: ἤγουν οὐχ ὁμονοοῦσι, non ad οὐδέπω ἐν τῷ αὐτῷ εἰσι, quae ei vulgo praefiguntur, sed ad στασιάζειν λέγονται pertinere, jam Abreschium monuisse, oblitus est.) Sensum igitur esse hunc: „*ne nunc quidem* (Astyochum pugnare velle) *cum* (Athenienses) *dissidere dicantur, sed tamen*

nondum (Aftyocho praetendente) *ipforum* (Peloponnenfium) *naves in eo fint ftatu*, (uimirum ita vertit verba: ἐν τῷ αὐτῷ εἰσι!!) *contraria autem ratione* (ἀλλά) *Lacedaemonii fruftra exfpectantes illas Phoenicum naves, a Tiffapherne verbo quidem fed non revera promiffas* (fic!) *periculum adituri effe dicantur, ne conterantur ipforum vires.*" Iftius modi ineptias pluribus refutare piget, cum praefertim ipfarum feries rerum, quid auctor dicat, aperiat. Erant enim eodem loco naves Peloponnefiorum, non erant Athenienfium, quorum Strombichides cum viginti quatuor navibus Hellefpontum petierat, v. c. 62. cl. 80. Quid autem fit ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι, id vel ex Porti verfione difcere poterat attentus Thucydidis lector. Cf. Xenoph. Hellen. V, 3, 20. Herod. VII, 145. Verba: ἀλλὰ — μένοντες — κινδυνεύσειν — διατριβῆναι a διεβόων pendere et fignificare: *fefe*, (Peloponnefios) *dum Phoeniffas naves opperirentur — periclitari, ne contererentur*, id cum fponte pateat, non opus eft, ut Abrefchii, Baueri, Toupii, Kiftemakeri conamina refpiciantur. De ἄλλως ὄνομα v. Hermann. ad Vig. p. 780. et quos laudat. Simile eft quod legitur apud Plat. Legg. I. p. 626. a: ἣν καλοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων εἰρήνην, τοῦτ' εἶναι μόνον ὄνομα, τῷ δ' ἔργῳ πάσαις πρὸς πάσας τὰς πόλεις ἀεὶ πόλεμον ἀκήρυκτον κατὰ φύσιν εἶναι. De τρίβειν v. Duker. ad h. l. in eadem re τρίβειν et κατατρίβειν c. 46. θλίβειν καὶ ἀποκναίειν Plut. Alc. 25. φθείρειν Plut. Lyf. 4. Variatam in fequentibus ftructuram illuftrat Matth. §. 538. Totius capitis fenfum vernacule reddere lubet:

Um diefe Zeit führten auch (καί refpicit turbas Athenienfium) *die Soldaten der Peloponnefier auf der Flotte zu Miletos laute Klagen unter einander, dafs von Aftyochos und Tiffaphernes ihre Angelegenheiten zu Grunde gerichtet würden, indem jener weder früher habe fchlagen wollen, da fie noch überlegen und die Seemacht der Athenäer gering gewefen* (Videntur ifta tempora fignificare, ubi Athenienfes Aftyochum, cum Mileti et Rhodi effet, fruftra ad pugnam committendum laceffebant. c. 30. 44. 55.), *noch jetzt es wolle, da diefelben, wie es heifse, im Aufruhr unter einander wären und ihre Schiffe noch nicht beifammen hätten; — fie felbft aber* (*die Peloponnefier*) *würden darüber in Gefahr kommen, während fie die phönikifchen Schiffe des Tiffaphernes erwarteten, aufgerieben zu werden. Tiffaphernes dagegen führe nicht blofs diefe Schiffe nicht*

herbei, sondern zahle auch den Sold nicht unausgesetzt und vollständig und thue so ihrer Seemacht Abbruch. Daher, erklärten sie, müsse man nicht mehr zögern, sondern ein entscheidendes Treffen wagen. Und vorzüglich drangen darauf die Syrakusier.

Haec satis plana et expedita videntur, ut mirer Dukero „structuram orationis toto hoc capite satis implicitam videri, ita ut propemodum haberi possit pro exemplo eorum, quae Dionys. Halic. in Thuc. σκολιὰ καὶ δυςπαρακολούθητα esse καὶ σχηματισμῶν πλοκὰς σολοικοφανεῖς habere dicat.“ Atque ipse Dukerus maximam partem locum bene explicavit. Cujus annotationem si, quos nominavimus, viri docti accuratius inspexissent, non tot nugas effudissent.

Quamquam igitur Benedicti argumentationem, ex hoc uno capite totius libri auctorem esse Thucydidem arguentis, e non intellectis esse ductum vidimus, tamen, orationem hujus libri Thucydideam esse, nemo, qui eum legerit, inficiabitur. Idque etsi melius sentiri, quam declarari potest, tamen, quae huc faciant, non pauca afferentur postmodum. Nunc nonnulla exhibebimus, in quibus vel plane suus est Thucydides, vel cum paucis habet communia. Hujusmodi est mira constantia, qua verba δοκεῖν εἶναι collocat: quae cum sexcenties conjungat, nunquam alio posuit ordine, quam hoc: δοκεῖν εἶναι vel, verbis aliquot intersertis, δοκεῖν — εἶναι, quod tanto magis mirum est, cum quamquam raro, alios infinitivos verbo δοκεῖν praeponat. Eadem autem constantia eundem ordinem tenet Herodotus; nec saepe eum deseruerit Xenophon, qui cur contrarium optaverit Oec. III, 10: ἀλλ' εἶναί τινές μοι δοκοῦσιν ἡλικίαι καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων, αἳ εὐθύς τε χρήσιμοί εἰσι καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόασιν, e sono explicandum. In Hellen. V, 1, 16. cum marg. Leonclav. collocandum est ἢ δοκεῖ εὐδαίμων εἶναι. Caeterum etiam in libris, quos plerique spurios putant, de Rep. Athen., de Rep. Lacc., de Vectig. (de quibus v. Boeckh. Oec. Civ. I. p. 48. 344. sqq. T. II. p. 144. sqq.) et Apolog. Socr. ejusdem ordinis constantiam observabis, quae non est apud Platonem, Demosthenem, alios.

Aeque notabile est, quod particulas οὐ μέντοι — γε Thucydides semper divisim usurpat v. I, 3. 66. 111. 127. 142. II, 13. 47. 56. 65. III, 11. 86. 89. IV, 72. 78. V, 80. VI, 32. 72. VII, 14. VIII, 84. Nec aliter He-

rodotus, (nam II, 98. corrigendum puto) qui etiam in καί τοι — γε, quod apud Thucydidem bis tantum me legere memini III, 58. IV, 85. eandem rationem tenet. Cave, contra afferas VII, 9, 2: ibi enim γε codices non agnoſcunt. Alium proſae quidem orationis ſcriptorem, hujus uſus conſtantiam qui ſectatus ſit, ſcio neminem, miror que quae Vir cautiſſimus pronuntiat, Porſonus in Indic. ad Eurip. ſ. v. γε. V. Lyſ. p. Eratoſth. p. 45. Xenoph. Hell. II, 4, 42. Pl. Polit. p. 329. e. p. 440. d. et ſecenta alia, cf. Poppo. obſſ. p. 190. Reiſig. Conjectt. p. 294. Nec mutandum puto Eurip. Iphig. Taur. 702. Seidl. V. Hermann. ad Vig. p. 840. 841.

Utilior videbitur haec obſervatio. Quod Thuc. I, 78. legitur τοῦ πολέμου τὸν παράλογον, conferunt interprr. cum hujusmodi dictionibus: ὁ πλεῖστος τοῦ χρόνου I, 5. Putarunt igitur, Thucydidem voce παράλογος ut adjectivo uſum eſſe. Quod nunquam fecit. V. II, 61. 85. III, 16. VII, 28. 55. 61. VIII, 24. Cui ſententiae qui loci repugnare videntur, nulla opera poſſunt corrigi. Sunt autem hi: VII, 71 extr.: ἢν μή τι παράλογον γίγνηται. ubi παρὰ λόγον ſcribendum, (cf. II, 64. VI, 33.) et I, 65: ἢν μή τι ἀπὸ Πελοποννήσου ἢ ἄλλο παράλογον γένηται. ubi eadem emendatione adhibita ad ἄλλο ex praegreſſis repete pronomen τι. Pro ἄλλο exſpectaris ἄλλοθεν, ſed cf. V, 80: καὶ ὁπόσα ἀλλήλων πολέμῳ ἢ εἴ τι ἄλλο εἶχον. Etiam II, 90: γενομένου τούτου τοῦ ἀπροσδοκήτου καὶ παραλόγου. τοῦ cum nonnullis libris omittendum et ex optimis codicibus παρὰ λόγον reponendum. Denique I, 140: διόπερ καὶ τὴν τύχην, ὅσα ἂν παρὰ λόγον ξυμβῇ. pro vulg. παραλόγως praeſtant codd. Eandem confuſionem deprehendimus IV, 55. 56. Huc pertinet Phot. p. 282: παράλογον λέγουσιν ἀρσενικῶς οἵ τε ἄλλοι καὶ μάλιστα Θουκυδίδης τὸ παράδοξον καὶ ὃ οὐκ ἄντις προςδοκήσειεν, οἷον τοῦ πολέμου τὸν παράλογον. „καὶ ὅτι ἐγένετο πολὺς ὁ παράλογος."

Jam de ratione dicetur, cujus obſervatio cum aliis locis lucem affundit, tum VI, 17. his verbis: καὶ νῦν οὔτε ἀνέλπιστοί πω μᾶλλον Πελοποννήσιοι ἐς ἡμᾶς ἐγένοντο, εἴτε καὶ πάνυ ἔῤῥωνται. τὸ μὲν ἐς τὴν γῆν ἡμῶν ἐςβάλλειν + κἂν μὴ ἐκπλεύσωμεν, ἱκανοί εἰσι, τῷ δὲ ναυτικῷ οὐκ ἂν δύναιντο βλάπτειν. Ibi diſtinctionem majorem poſt ἔῤῥωνται cum minima eſſe permutandam jam vidit Stephanus, quem Dukerus eſt ſecutus. Illius interpretatio, immerito ab editoribus neglecta, probabiliter totius loci ſenſum reddit hoc modo: *Et nunc* i. e. ut

nunc res sunt, vel: ut nunc est rerum status, *nunquam minus spei adversus nos conceperunt Lacedaemonii: quod si etiam valde sint animati, regionem quidem nostram, etiamsi navalem hanc expeditionem non suscipiamus, invadere possunt, at classe nihil nobis nocere queant.* Ac similiter Gallice interpretatus est Coray. Cujus tamen interpretationis priorem partem non probaverim. Censeo enim ἀνέλπιστοι h. l. passive capiendum esse, sicuti VI, 33. extr.: ἡμῖν οὐκ ἀνέλπιστον, τὸ τοιοῦτον ξυμβῆναι. cf. 34. VII, 71. Plat. Menex. XIV. p. 242, e., hoc sensu: *nunquam minus, ne Peloponnesii nos adorirentur, metuendum fuit*; quod sententiarum seriei et linguae rationi aptius videtur. Sed quae inprimis nos advertit, est insignis particularum οὔτε et εἴτε oppositio. Et de hac quidem, quae apud alios scriptores rarissima est, hoc loco dicere placet explicatius. Non rara sunt exempla, ubi τε particulis εἰ et ἤν semel positis jungatur, ita ut enunciationes copulet. Sic εἴ τε habes (nam divisim ita rectius scribi puto, ut factum ab Astio Plat. Legg. p. 830. b.) Thucyd. II, 8. 20. 84. (ubi εἴτ' pro εἰ positum putabat Heilm. de indol. et dict. Thuc. p. 205, caeterum non multum a vero remotus.) III, 54. 46. VI., 12. 78. VII, 64. (quos locos qui contulerit, assentietur, ut spero, mihi, etiam VIII, 24. pro εἰ δέ τι leg. esse εἴ τέ τι praeeunte Aug. qui εἴτ' ἔτι habet; eandemque emendationem suadeam III, 32. etsi hic quoque nec plurimi nec optimi codd. eam praestant. Saepe enim cum alii tum inprimis Thucydides τε usurpant, ubi δέ exspectaris, quod non semel substituerunt librarii) addito καί: Her. VII, 234. Thuc. I, 143. II, 20. VI, 86.; ἤν τε Her. III, 40. V, 111. Thuc. I, 143. IV, 20. VII, 48. Unde patet, cum τέ et δέ saepissime sibi respondeant[69]), dici posse etiam εἴ τε — εἰ δέ, ut est Plat. Apol. §. 22. quod bene contra Fischerum defendit Heindorf. praef. XIX. Deinde cum τε — εἴ τε sibi opponantur veluti Aristot. Polit. VII, 2, 1. eodem modo οὔτε

---

69) Dionys. Hal. Antiqq. Rom. VI. p. 1156. 10: *φοβεῖ μὲν ἤδη λιμόν· ἐπεὶ δ' ἂν* (leg. *ἐπειδὰν δ'*) *ἐν τῷ ἀπόρῳ γενώμεθα ἔτι μᾶλλον φοβήσει*, ubi *μέν* a Reiskio profectum. Vulgo legebatur *φοβεῖται*. Quod Sylburg. conjecit, *τε*, id praebet Vatic. Cf. p. 1229. 13. Non tentare debebat Thuc. I, 84. Benedictus. Lys. Apol. p. 783: *αὐτοί τε γὰρ οὐκ ἐπιθυμοῦσι λανθάνειν —. ὑμεῖς δὲ τὰ μὲν αὐτοὶ ὁρᾶτε, τὰ δὲ ἑτέρων ἀκούετε.* ubi Reiskius *ὑμεῖς τε* dedit, non rectius, quam Schneider. Xenoph. Vect. IV, 36. ex Cast. *μέν* pro *τέ* recepit et Hell. VI, 5, 30.

— εἴτε, οὔτε — ἦν τε usurpari poterant, usurpavitque Thucydides III, 28: Γνόντες δὲ οἱ ἐν τοῖς πράγμασιν[70]) εἴτ' ἀποκωλύσειν δυνατοὶ ὄντες, εἴτ' ἀπομονωθήσονται τῆς ξυμβάσεως, κινδυνεύσοντες, ποιοῦνται κοινῇ ὁμολογίαν. cf. IV, 68. V, 30. VII, 64. Xenoph. Mem. I, 2, 47. Polyb. III, 21, 1. Eodem modo οὔτε — ἦν τε VI, 33. Possis huc referre locum satis confusum VIII, 71: ὁ δέ, νομίζων τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν οὐδὲ εὐθὺς οὕτω τὸν δῆμον τὴν παλαιὰν ἐλευθερίαν παραδώσειν, εἴ τε στρατιὰν πολλὴν ἴδοι σφῶν, οὐκ ἂν ἡσυχάσειν, οὐδὲ ἐν τῷ παρόντι πάνυ τι (τι etiam Pariss. C, F, G, I, K ad-

---

Mori emendationem retinuit; jure idem VI, 1, 24. τε revocavit, etsi hoc factum improbat Wolf. epist. p. 124. Cf. Hermann. ad Vig. p. 836. Poppo obss. p. 26. In his multa cautio habenda, cum exempla reperiantur usus rarissimi, veluti οὔτε — οὐ; μήτε — μή ad Dionys. p. 8. οὔτε — καί, Eurip. Iphig. T. 576. οὔτε — τ' οὐ, Hippol. 304. s. τε — οὐκ — τε pro οὔτε — οὔτε Iphig. T. 1333: κεῖνοί τε γὰρ σίδηρον οὐκ εἶχον χεροῖν, Ἡμεῖς τε. Qui locus me confirmat in ea sententia, ut Thuc. IV, 36. sic distinguendum censeam: οἱ Λακεδαιμόνιοι, βαλλόμενοί τε ἀμφοτέρωθεν ἤδη καὶ γιγνόμενοι ἐν τῷ αὐτῷ ξυμπτώματι, ὡς μικρὸν μεγάλῳ εἰκάσαι (Herod. II, 10. IV, 99.), τῷ ἐν Θερμοπύλαις, (ἐκεῖνοί τε γάρ, τῇ ἀτραπῷ περιελθόντων τῶν Περσῶν, διεφθάρησαν, οὗτοί τε· (scil. παρελθ. τῶν Ἀθηναίων διεφθ.) ἀμφίβολοι (Appian. B. M. 77. Zonar. p. 144.) ἤδη ὄντες οὐκέτι ἀντεῖχον. cf. V, 17. extr.: οἱ Λακεδαιμόνιοι — ποιοῦνται τὴν ξύμβασιν καὶ ἐσπείσαντο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ὤμοσαν, ἐκεῖνοί τε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τάδε. (Sic enim ibi esse distinguendum sponte patet). Aliter Poppo, qui lineola ante ἐκεῖνοί τε γάρ posita, οὗτοί τε cum sequentibus jungit, ut confusam orationem censeat. Verum hanc rationem exemplis firmat parum aptis.

70) Recte Portus: *qui reipublicae praeerant*. Cf. Demosth. Phil. III. p. 125, 7. Similia sunt: οἱ τὰ πράγματα ἔχοντες Thuc. VI, 39. cf. Jacobi mei obss. in Xenoph. p. 9. κατασχεῖν τὰ πράγματα Thuc. IV, 2. οἱ ἐπὶ τῶν πραγμάτων Dem. p. Cor. 73, 3. Bekk. ἐπιστατεῖν τῶν πραγμάτων Isocr. Panath. 19. οἱ τὰς ἀρχὰς ἔχοντες Thuc. VI, 95. οἱ τὰ τέλη ἔχοντες id. V, 47. οἱ ἐν τέλει (ὄντες) ib. I, 10. quem l. Thomas M. p. 329. laudat, II, 10. sive τὰ τέλη I, 58. IV, 15. quos locos respicit Schol. ad Demosth. Lept. §. 25. Cf. Duker. ad priorem locum et interprr. ad Herod. IX, 106. οἱ ἐν δυνάμει ὄντες Xenoph. Hell. IV, 4, 5. ἔχειν τὴν πόλιν Thuc. VIII, 66. ἔχειν τὴν πολιτείαν ib. c. 66. Diversus horum significatus: οἱ ἔχοντες Soph. Ajac. 157. ibique Herm. οἱ τὰς οὐσίας ἔχοντες Aristot. Polit. IV, 5, 7. Valck. ad Herod. VI, 22. οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες Thuc. VI, 39. Postremae locutionis sensum editores Xenoph. Hell. I, 6, 13. male tribuisse verbis οἱ τὰ πράγματα ἔχοντες recte monuit Jacobus l. l. et ante eum Schneiderus ad Aristoph. Pol. V. 6, 8. οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες Herodoto sunt οἱ παχέες. Wess. ad V, 30. Valck. ad VI, 22; aliis οἱ γνώριμοι, οἱ καλοὶ κἀγαθοί. Aristot. Polit. IV, 6, 2:

dunt. Cf. Dorvill. ad Charit. p. 455. Amstelod. p. 477. Lipf.) πιστεύων μὴ οὐκέτι ταράττεσθαι αὐτούς, τοῖς — ἀπὸ τῶν τετρακοσίων ἐλθοῦσιν οὐδὲν ξυμβατικὸν ἀπεκρίνατο. Hic forsitan auctor, si hunc librum retrectasset, omisisset verba molesta: τὴν πόλιν οὐχ ἡσυχάζειν scripsissetque pro οὐδέ priore οὔτε: quam emendationem ne quis suadeat, codicum impedit et Vallae consensus.

Atque hanc rationem patet ad eum quoque locum pertinere, abs quo profecti sumus VI, 17. Quem quominus jam deseramus officiunt verba εἴ τε ἐῤῥώνται. Indicativus cum hic non aptus sit, Abreschius aut ἐῤῥῶντο aut ἔῤῥωνται legendum esse conjecit. Quorum prius vel ob nimiam audaciam displicet; posterius vel maxime commendat sensus. Sed ita ἤν pro εἰ restituendum esse videatur, siquidem verum est, quod vulgo tradunt, Atticos, prosae quidem orationis scriptores, nunquam εἰ cum conjunctivo junxisse, v. Matth. Gr. Gr. §. 525, 7. b. Poppo. obss. p. 251. Thiersch. Gr. Gr. §. 329. Sed hanc regulam non tam certam esse, quam nonnulli credunt, plura ostendunt exempla, quae si omnia emendare velis, ve-

---

δοκοῦσιν ἔχειν οἱ εὔποροι, ὧν ἕνεκεν οἱ ἀδικοῦντες ἀδικοῦσιν· ὅθεν καὶ καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ γνωρίμους τούτους προςαγορεύουσιν. et §. 4: παρὰ τοῖς πλείστοις οἱ εὔποροι τῶν καλῶν κἀγαθῶν δοκοῦσι κατέχειν χώραν. cf. Schneid. ad Hell. II, 2, 5. οἱ βέλτιστοι, ut se ipsi vocabant, ib. II, 3, 23. A Thucydide saepissime dicuntur οἱ δυνατοί, I, 24. 126. II, 65. III, 27. V, 4. VIII, 21, 44. 47. 48. Plut. Alc. 26: hinc etiam δυναστεία pro oligarchia, quae Graecis τυραννικόν videbatur, Andoc. de red. p. 89: ἐκ δημοκρατίας δυναστείαν καταστήσαντες. Xenoph. Hell. V, 4, 46: ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι δυναστεῖαι καθειστήκεσαν, ὥςπερ ἐν Θήβαις. Arist. Polit. V, 6, 8. ibique Schneid. cl. eod. ad V, 7, 4, ubi quod τοὺς δυνάστας eosdem putat, quos Xenoph. Hell. IV, 4, 5. τοὺς ἐν δυνάμει ὄντας dicat, falsum esse jam significatum est, intelligetque qui totum Xenophontis locum expenderit. Etenim δυνάσται sunt ap. Aristot. optimatum potentissimi, cf. Hemsterh. ad Luc. I. p. 395. Bip., οἱ ἐν δυνάμει ὄντες ap. Xenoph. *qui remp. moderantur*. Denique optimates in quibusdam civitatibus peculiaria etiam habebant nomina. Ita ἱπποβόται vocabantur apud Chalcidenses. v. Plutarch. Pericl. 23. Herod. V, 77. VI, 100. ibique interprr. γεωμόροι (s. γαμόροι) apud Syracusanos et Samios, v. Ruhnken. ad Tim. p. 67. s. et quos laudat. Inde putaram aliquando etiam Xenoph. Hell. II, 2, 3. pro γνώριμοι leg. esse γεωμόροι, cl. Thuc. 8, 21 Etymol. Gud. p. 122. γειομόρος scribit, errore, ut opinor. Similia dabit, cujus liber nunc ipsum ad me perlatus est, ἀνὴρ δημοτικώτατος, Kortüm: Zur Geschichte hellenischer Staatsverfassungen p. 14. sqq.

reor, ut unquam finis sit corrigendi. V. Thuc. VI, 21: εἰ ξυστῶσιν αἱ πόλεις. ubi non tam audax sum, ut invitis codd. cum Poppone obss. p. 17. not. ἢν scribendum arbitrer. Xenoph. Symp. VIII, 36: δοκοῦμεν δ' ἂν μοι πάντες ὁμόλογοι γενέσθαι, εἰ ὧδε ἐπισκοπῶμεν. ubi optativum, quem Schaeferus dedit, equidem non commodum reor. Cf. diligentissimum Werfer. in act. Philol. Monac. T. I. F. 1. p. 101. T. I. F. 3. p. 235. sq. Jacobs. ib. T. I. F. 2. p. 143. sq. n. Nec Hermann. ad Soph. Ajac. 491. dubitat, quin Attici etiam εἰ cum conjunctivo construxerint, quem expulerint aliquoties librarii. De discrimine, quo vel εἰ vel ἢν cum conjunctivo dicatur, ne quid statuere audeam exemplorum, quae attuli, diversa facit ratio. Eorum tamen partem patet similem esse ei loco, cujus gratia haec disputata sunt. Caeterum ῥώννυμι ibi est *animos facio*, cf. II., 8. ἔῤῥωντο ἐς τὸν πόλεμον. IV, 72: ἐπειδὴ καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος, πολλῷ μᾶλλον ἐῤῥώσθησαν; frequentius ἐπιῤῥώννυμι IV, 36. VI, 93. VII, 2, 7. 17. VIII, 89. similiter ἀναῤῥώννυμι VII, 46; nec aliter ῥώμη VII, 18: τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐγεγένητό τις ῥώμη, διότι τοὺς Ἀθηναίους ἐνόμιζον, διπλοῦν τὸν πόλεμον ἔχοντας, πρός τε σφᾶς καὶ Σικελιώτας εὐκαθαιρετωτέρους ἔσεσθαι.

CAPUT SECUNDUM.

Facilius cujusque rei in unum contracta species, quam divisa temporibus, oculis animisque inhaeret.

Vellej.

CONSPECTUS
rerum inde a clade Siciliensi usque ad pugnam Cyzicenam gestarum.

Cladis Siciliensis nuntio Athenas perlato, increduli initio [1]) mox omnes pavore metuque perculsi sunt. Neque enim sola reipublicae fortuna cunctos affligebat, sed singuli etiam propinquorum amicorumve fata lugebant. Dein dolor in iram erga eos conversus, qui expeditionis auctores exstiterant. Succensebant oratoribus qui eam suasissent [2]), ariolis et vatibus, qui Siciliae capiendae spem fecissent [3]). Nec injuria. Nam etsi ipse populus rem

1) Thuc. 8, 1. Plutarch. Nic. c. 30. De garrul. XIII. p. 509. a.

2) Ut Demostratus, v. Plut. Nic. XII. Aristoph. Lysistr. 592. Horum fortasse etiam Pisander, de quo infra, et Androcles, de quo v. Ruhnken. hist. crit. ap. Reisk. oratt. Gr. T. VIII. p. 128. Adde Aristoph. Vesp. 1182. Namque is, etsi Alcibiadi inimicus erat, tamen, ut solebat hoc genus hominum, bellum excitare studuerit „γενομένης ἡσυχίας καταφανέστερος νομίζων ἂν εἶναι κακουργῶν καὶ ἀπιστότερος διαβάλλων," ut de Cleone Thuc. V, 16.

3) Vaticinio decepti orbis terrarum imperii spem conceperant. v. Aristoph. Equit. 961 sq. 1010. 1086. Aves 978. sq. ibique Schol. Plut. Nic. 12. et quos laudat Boeckh. Oec. Civ. T. 1. p. 314. quem nolim hoc consilium novum dixisse, invito

decreverat, vix tamen eos, qui, ut decerneret, eum induxerant, culpae expertes censeas 4). Flore juventutis perdito, navibus plurimis amissis, aerario exhausto 5), desperata videbatur respublica, si, quod metuendum erat, subito hostium classis Piraeum adoriretur. Quod cum non fieret, quo magis sibi timebant, cum fortuna sua insolenter usi, crudelibus in Histiaeenses 6), Aeginetas 7), Toronenses 8), Scionaeos 9), Meliosque 10), consiliis talionem quasi provocasse viderentur, eo enixius operam dederunt, ut, quemadmodum saepius 11), elusa hostium spe, ex infortunio emergerent imminensque periculum propulsarent. Cujus metu populus libertate alias lasciviens ultro hanc compescere 12), sumtus minuere, προβούλους creare 13), dein classem parare 14), labantemque

Plutarcho Pericl. 20. Alcib. 17. et qui hinc lucem accipit Thuc. I, 144. in. Stilbides, clarus vates, exercitum in Siciliam comitatus fuerat, v. Philochorus apud Schol. Aristoph. Pac. 1031. Plut. Nic. 23.

4) Quod aliter Thucydides judicat, vereor, ne lenis πικρία subsit. Similiter tamen Xenoph. R. A. II, 17.

5) De his pluribus disputabitur infra.

6) ad Dion. p. 100.

7) Thuc. II, 27. IV, 57. Diodor. XII, 44. 65. Paus. II, 29, 5; 38, 5. Plutarch. Pericl. 34. Eorum fortunam a Cereris ira repetit Herodot. VI, 91. Veram causam disces ex Thuc. ll. ll. et I, 67. cl. Aristoph. Pac. 618. sqq.

8) Thuc. V, 3.

9) v. Morus ad Isocr. Paneg. XXIX. e. adde Diod. XIII, 30.

10) id. ib. 29. d. Jam ante Ol. 88, 3. Nicias eos sollicitarat, Thuc. III, 91. cl. Wess. ad Diod. XII, 65. Male Schol. ad Aristoph. Av. 186. (quicum cf. Phot. p. 155. 164. et Hesych. s. v. λιμῷ): Μῆλος δέ ἐστι πόλις τῆς Θεσσαλίας, somnians ille de Μηλιεῦσι s. Μαλιεῦσι (cf. Valcken. ad Herod. VIII, 31.) caetera Thucydidem secutus; nec melius idem cum Diod. XII, 80. Niciam secundae quoque expeditionis ducem facit.

11) Insigne exemplum habes Thuc. III, 16. sq. cf. VI, 28.

12) Ὅπερ φιλεῖ δῆμος ποιεῖν inquit Thucydides, quibus similibusve verbis etiam alibi utitur, ubi plebis mores notat, veluti II, 65. IV, 28. VI, 63. Hic legisse juvabit Socratis sermonem cum Pericle Periclis filio apud Xenoph. Memor. III, 5.

13) De προβούλοις v. Lex. Seg. p. 298, 25. Plutarch. Quaest. Gr. p. 292. a. Wess. ad Herod. VI, 7. Aristot. Polit. VI, 5, 10: Δεῖ γὰρ εἶναι τὸ συνάγον τὸ κύριον τῆς πολιτείας· καλεῖ-

ſociorum fidem, qua poſſent ratione, firmare. Etenim hi ad Lacedaemonios deſciſcere non amplius dubitabant; cum ſolito hominum errore, quod optabant, eſſe ſibi perſuaderent, jamque non ſuperare poſſe Athenienſes opinarentur [15]). Quorum vires, quantumvis infractas,

---

ται δ' ἔνθα μὲν πρόβουλοι διὰ τὸ προβουλεύειν· ὅπου δὲ τὸ πλῆθός ἐστι βουλὴ μᾶλλον. Erat igitur is magiſtratus oligarchiae, quae ut Athenis conſtitueretur eum vel maxime operam dediſſe, infra probabitur. Indidem patet, minus accuratum eſſe in his exponendis Thucydidem. Omnia, ut ſolet, confundit Diodor. XIII. 54.

14) Ξύλα ξυμποριςάμενοι Thuc. VIII, 1. 4. ex Thracia, opinor, v. Thuc. IV, 108. et Macedonia, Xenoph. Hellen. VI, 1, 4. poſt med.

15) Thuc. VIII, 2: μάλιστα δὲ οἱ τῶν Ἀθηναίων ὑπήκοοι ἑτοῖμοι ἦσαν καὶ παρὰ δύναμιν αὐτῶν ἀφίστασθαι διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα καὶ μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς, ὡς τό γ' ἐπιὸν θέρος οἷοί τ' ἔσονται περιγενέσθαι. Sententiam illuſtrat IV, 108: Καὶ γὰρ καὶ ἄδεια ἐφαίνετο αὐτοῖς, ἐψευσμένοις μὲν τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐπὶ τοσοῦτον ὅση ὕστερον διεφάνη, τὸ δὲ πλέον βουλήσει κρίνοντες ἀσαφεῖ ἢ προνοίᾳ ἀσφαλεῖ· εἰωθότες οἱ ἄνθρωποι, οὗ μὲν ἐπιθυμοῦσιν ἐλπίδι ἀπερισκέπτῳ διδόναι, ὃ δὲ μὴ προσίενται, λογισμῷ αὐτοκράτορι διωθεῖσθαι. ubi ne quem nominativus abſolutus offendat vid. quos laudat Heindorf. ad Plat. Theaetet. §. 78. p. 589. ſq. Brunck. ad Aeſch. Perſ. 120. Valckenar. ad Herod. VIII, 83. Seidler. ad Eurip. Iphig. T. 917. Aſt ad Plat. Legg. II. p. 145. Elmsley. ad Soph. Oed. T. 60. Matthiae. Gr. Gr. §. 562. Exemplis a Poppone obſſ. crit. p. 197. et 235. ex Thucydide laudatis plura ex eodem ſcriptore addere poſſem, niſi haec longioris diſputationis eſſent. Jam ut ad locum VIII, 2. revertamur, cave, ne, quemadmodum Schol. fecit, αὐτῶν cum παρὰ δύναμιν jungas, quae verba quid ſignificent docet Matthiae. §. 588. γ'. Quod praecedit καί intendendi vim habet, qua poteſtate inprimis adverbia quantitatis comitatur. Sic dicitur καὶ μάλα v. Wolf. ad Lept. p. 372. Schaefer. ad Dionyſ. p. 333. Heindorf. ad Phaedon. §. 14. p. 25. καὶ πάλαι id. ad Sophiſt. §. 7. p. 279. καὶ ἄγαν Thuc. VII, 50. extr., ubi pro ἦν γάρ τι cum Mosq. legerim ἦν γάρ τοι; καὶ πάνυ Thuc. III, 30. 93. VIII, 82. Xenoph. Oecon. III, 8. καὶ πολύ Thuc. I, 25. Plat. Legg. p. 650. a. καὶ ἐπιπολύ, Thuc. III, 98. ubi Popponis emendatione, καί delentis, l. l. p. 230. non opus; καὶ τὸ κάρτα Herod. VI, 52. VII, 16. VIII, 27. καὶ κομιδῇ Plat. Legg. p. 657. e. καὶ μετρίως ib. p. 936. e. καὶ ὁποσονοῦν Thuc. IV, 57. καὶ ὁτιοῦν ib. c. 23: εἴρητο, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν παραβαθῇ, λελύσθαι τὰς σπονδάς. cl. c. 16. ὅ, τι δ' ἂν τούτων παραβαίνωσιν ἑκάτεροι καὶ ὁτιοῦν, τότε λελύσθαι τὰς σπονδάς. ubi leg. ὅτι δ' ἐάν; nam ἄν pro ἐάν Thucydidem dixiſſe negaverim cum Poppone l. l. p. 139. ut corrigendi videantur loci IV, 46. VI,

non tamen ita prostratas fuisse, ut adversarii rebantur, abunde docent, quae deinceps gesta sunt. Neque enim modo ista clade accepta resistebant Athenienses, sed tum etiam, cum sociorum plerique defecissent, gravis seditio inter ipsos grassaretur, et Euboea, summi momenti insula, amissa esset, classem eorum conspicimus tres victorias reportantem, socios denuo subigentem et ab his ipsisque hostibus pecunias cogentem, quibus bellum gererent, cum Athenae eas suppeditare non possent. Haec quis non miretur facta esse, cum non solum Siculorum copiis, sed etiam Persarum opibus adjuvarentur Lacedaemonii? Verum enimvero frustra obluctati essent Athenienses, nisi, ut saepius, adversariorum suorum indoles ac natura eos sustentasset. Hos enim fortes saepeque victores cernimus, sed victoria uti fere nescientes, cunctantesque, ubi celeritate opus [16]), levissimaque subinde offensione deterritos, ne consilia sua exsequerentur [17]). Ita morati Lacedaemonii non magnopere sublevare non poterant Athenienses, qui virtutibus excellebant contrariis. Accedebat quod mari dimicabatur, cujus illi expertes erant, hi multorum annorum usu domini et arbitri facti videbantur [18]). Porro Lacedaemonii a sociis inopi-

---

13. 18. VIII, 75. De tragicis Hermanno ad Viger. p. 823. adversatur Schaefer. ad Soph. Oed. R. 1062. ὅτι autem cum infinitivo junctum nil offensionis habet, v. quos laudat Bornemann. de gemina Cyrop. rec. p. 18. — Quod Thuc. dicit διὰ τὸ ὀργῶντες κρίνειν τὰ πράγματα, ὀργᾷν est *animi aliqua commotione inflatum esse;* quomodo qui affectus est, non sine studio judicare solet. Cf. Duker. T. II. p. XII. Beck. Verba μηδ' ὑπολείπειν λόγον αὐτοῖς, Haackius interpretatur „μηδ' ἔτι λόγον ποιεῖσθαι αὐτῶν, nempe Ἀθηναίων, miraturque, quod Bauerus et Kistemakerus hic offenderint. Ego vero non video, quomodo viri doctissimi interpretationem ex Thucydidis verbis eliciam, quorum hunc sensum puto: *non fieri posse putabant, ut Athenienses* —. Etenim per attractionem αὐτοῖς cum ὑπολείπειν junctum est, cum ex nostri sermonis ratione αὐτοὶ dicendum et ad οἷοί τε trahendum esset. Germanice verteris: *weil sie nicht die Möglichkeit einräumten, dass die Athener den folgenden Sommer sich hielten.* Multum Graeci in hoc dicendi genere sibi indulgent, veluti Aristoph. Nub. 144. sq. Ἀνήρετ' ἄρτι Χαιρεφῶντα Σωκράτης Ψύλλαν, ὁπόσους ἅλλοιτο τοὺς αὑτῆς πόδας. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 295.

16) v. c. I. not. 54. cf. ad Dion. p. 236.

17) V. VIII, 11.

18) v. inprimis Thuc. IV, 12. Diod. XII, 62. Cf. Thuc. I, 80. 121. 142. sqq. II, 62. 89. Xenoph. R. Ath. passim, al.

bus [19]) iisdemque liberis non ea celeritate belli copias exigere poterant [20]), qua opus erat, ut illud cito feliciterque dirimeretur, cum Athenienſes ſuos ſocios, ut pecunias pendere feſtinarent, cogerent, ipſique, praeſenti periculo incitati, non ſegnes, quidquid poſſent, conferrent. Denique nonnihil detrimenti Lacedaemoniis attulerunt Alcibiadis, quem offenderant, artes.

2. Hieme cladem Sicilienſem inſecuta Agis, e Decelea profectus, pecunias ad claſſem exſtruendam coegit [21]), ipſique Lacedaemonii centum naves ſociis aedificandas imperaverunt [22]). Vere tamen ineunte nonniſi undequadraginta Corinthi paratas videmus. Quarum viginti una, Iſthmum transvectae [23]), cum Ioniam, quae ut prima ad defectionem ſollicitaretur Tiſſaphernis legatus et Alcibiades Lacedaemoniis perſuaſerant [24]), petiturae, vela darent, totidem Athenienſium naves eas adoriuntur, unaque nave capta, in Piraeum, agri Corinthii portum, compellunt [25]) ibique obſident [25 b]). Lacedaemonii vero, qui magna ſpe elati Athenienſium imbecillitatem contemſerant, iidem nunc, magna ſcilicet clade accepta,

---

Magis claſſe pollebant, ex quo Corcyraei eis ſe ſocii adjunxerant, v. id. I, 36.

19) id. I, 80. 141 ſqq. adde, quae de Lacedaemoniis ipſis disputat Ariſtot. Polit. II, 6, 23.

20) alia iis negotia potiora erant, quam bellum, v. Thuc. III, 15: *οἱ μὲν (Λακεδαιμόνιοι) προθύμως ταῦτα ἔπρασσον· οἱ δὲ ἄλλοι ξύμμαχοι βραδέως τε ξυνελέγοντο καὶ ἐν καρποῦ ξυγκομιδῇ ἦσαν καὶ ἀῤῥωστίᾳ τοῦ στρατεύειν.*

21) Thuc. VIII, 3. cum ab aliis tum ab Oetaeis et Achaeis Phthiotis, de quibus v. Thuc. III, 92. ſq. Xenoph. Hell. I, 2, 18. Weſſel. ad Diodor. XI, 3. Valckenar. ad Herod. VII, 132. Hi enim, ut Theſſali, Lacedaemoniorum partibus non favebant. Cf. Thuc. IV, 78. Diod. XII, 67. Thuc. V, 51. Diod. XII, 77.

22) Thuc. VIII, 5.

23) ib. c. 7. De transvehendi ratione v. interprr. ad IV, 8. interprr. ad Herodot. II, 154. VII, 24. Manſo. Sparta II. p. 60. not.

24) Thuc. VIII, 5. ſq.

25) ib. c. 10. De duplici Piraeo v. interprr. ad Xenoph. Hellen. IV, 5, 1. Weisk. excurſ. ad Ageſil. II, 18.

25 b) Thuc. VIII, 11.

in Ioniam expeditionem omittere constituunt [26]). Sed Atheniensis consilio Athenienses maximum damnum acceperunt. Alcibiadis enim cohortationibus factum est, ut ipse et Chalcideus e Laconica cum quinque navibus in Asiam mitterentur [27]). Quos cum Strombichides, Atheniensium dux, frustra persecutus esset [28]), Chium, Erythras et Clazomenas ad deficiendum inducunt [29]), priusquam, defectionem prohibiturae, Atheniensium viginti naves, ducibus Strombichide et Thrasycle, advenirent [30]). Qui non magis impedire poterant, quo minus Teos et Miletus descisceręnt [31]). Felicior, qui cum sedecim navibus submissus est, Diomedon, Chiorum, qui et ipsi Ioniae civitates, ut deficerent, sollicitabant, classem fugavit et quatuor naves cepit [32]). Sed cum Samum petiisset, tamen eorum opera Lebedus et Erae desciverunt [33]). Eodem fere tempore foedus inter Tissaphernem et Lacedaemonios factum [34]).

3. Interea Peloponnesiorum classis, quae in portu Piraeo obsidebatur, repentina eruptione facta, Athenienses fugarat, Cenchreasque repetierat [35]). Inde Astyochus, nauarchus [36]), cum quatuor navibus in Chium contendit [36 b]). Exin Asiae in oris bellum gestum seu potius tractum, cum diu, variis de caussis, neutri ea auderent, quae discrimen facerent. Feliciores tamen initio Athenienses fuerunt. Namque non modo Strombichides et Thrasycles Chalcidea ad Miletum adorti vicerunt [37]), sed Diomedon etiam atque Leon, recens cum viginti quinque navibus Athenis missi, postquam Lesbi urbes, quae a

---

26) c. 12. *Ἐνδίῳ τε αὐτῷ* (Ephoro, Alcibiadis hospiti, v. c. 6. ibique Duker.) *ἰδίᾳ ἔλεγε καλὸν εἶναι δι᾽ ἐκείνου ἀποστῆσαί τε Ἰωνίαν καὶ βασιλέα ξύμμαχον ποιῆσαι Λακεδαιμονίοις καὶ μὴ Ἄγιδος τὸ ἀγώνισμα τοῦτο γενέσθαι.*

27) c. 12. 14.

28) c. 15.

29) c. 15.

30) c. 16. 17.

31) c. 17.

32) c. 19.

33) ib.

34) c. 17. sq.

35) c. 20.

36) Is enim Alcamenis, ad Piraeum occisi, (v. c. 10.) in locum successerat.

36 b) c. 23.

37) c. 24. cl. 17. a Lade insula profecti, de qua v. Paus. I, 35, 5. Herodot. VI, 7. ibique Wessel. Hodie ea continenti adjuncta, nec Miletus ad mare sita, v. Mitford. hist. Gr. II p. 77. not.

Chiis inducti desciverant, in fidem receperant [38]), hos aggressi tribus proeliis ita profligarunt, ut moenibus sese continerent [39]).

4. Non multo post novam classem duodequinquaginta navium cum Atheniensium mille totidemque sociorum et Argivorum mille et quingentis hoplitis Phrynichus et Onomacles atque Scironides, imperatores, Samum adducunt, indeque, Strombichide et Thrasycle assumtis [40]), ad Miletum appellunt, proelioque cum Milesis atque Peloponnesiis, a Tissapherne adjutis, commisso, victores exstiterunt [41]). Quo facto cum urbem obsidere pararent, nunciatur, adventare quinquaginta naves ex Peloponneso. Harum autem viginti duae Siculorum erant [42]). Nam Peloponnesii ipsi, tametsi aestas jam ad finem vergebat, tantam classem nondum compararant. Promta audacia Atheniensium duces pugnam edidissent, nisi cauta Phrynichi prudentia collegarum consilio obstitisset [43]). Neque negari potest, cladem eos in summum discrimen adducturam fuisse: at victoria, viris a victoria recentibus, numeroque superioribus speranda, Lacedaemonios etiam profligasset [44]). Alcibiades, si Atheniensium imperator fuisset, hosti occurrisset eumque arte et

---

38) c. 23. 39) c. 24.

40) Hoc quidem scriptor non dicit, sed eos se caeteris adjunxisse non videtur dubitari posse.

41) c. 25.

42) c. 26. Aliter Diodor. XIII, 34: *Συρακούσιοι δέ, καταλελυκότες τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον, τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους συμμαχήσαντας, ὧν ἦρχε Γύλιππος, ἐτίμησαν τοῖς ἐκ τοῦ πολέμου λαφύροις, συναπέστειλαν* (?) *δ' αὐτοῖς εἰς Λακεδαίμονα συμμαχίαν εἰς τὸν πρὸς Ἀθηναίους πόλεμον τριάκοντα καὶ πέντε τριήρεις.* „Iterum a Thucydide dissentit, sibi tamen constans. Vid. c. 63.“ Wessel. — Hic dissensus utcunque tolli potest. Diodorus enim eas etiam tredecim naves numerat, quas Hippocrates in Asiam duxit, v. Thuc. VIII, 35. Quamquam harum nonnisi una Syracusana erat. Quod autem Diodorus dicit, *una* cum Gylippo missas esse illas triremes, error est. v. Thuc. VIII, 13. Viginti Syracusanas naves, nunc missas, etiam Xenoph. memorat Hell. I, 2, 8.

43) c. 27.

44) Nam Miletus haud dubie expugnata, totaque Ionia in fidem redacta esset, et Lacedaemonii, qui jam ante ad bellum in Ionia gerendum non promti fuerant, at hac spe dejecti, pacem componere studuissent.

virtute haud dubie superasset: Phrynichus cautior Samum reversus est, utilissimoque Athenas privavit socio, Amorge, quem Peloponnesii ceperunt ejusque divitiis sese locupletarunt [45]).

5. Non multo post Charminus, Euctemon et Strombichides cum triginta navibus Athenis Samum venerunt. Ibi, arcessitis etiam, quae Chium obsidebant aliisque, tota Atheniensium classis congregata est. Sortitione facta [46]) Charminus et Euctemon ad Lesbum tendunt ibique ad Chium obsidendam se praeparant [47]); caeteri in Samo remanserunt hostemque, qui Mileti stationem habebat, ut proelium committeret, lacessebant [48]).

6. Interea Astyochus, postquam, expeditione in Lesbum facta, nihil profecerat [49]), a Chiis arcessitus est, ut eorum conatus compprimeret, qui inter ipsos Atheniensium partibus studebant [50]). Inde cum Peloponnesiis decem totidemque Chiis navibus juxta littus Cumam navigavit, cumque a Lesbiis, defectionem molientibus, advocaretur, a sociis, quorum animos prioris expeditionis adversa fortuna infregerat, Chium reverti coactus est [51]). Iterum a Lesbiis sollicitato moremque gesturo Pedaritus, qui Mileto missus res Chiorum moderaba-

45) De Amorge obscuram Thucydidis narrationem infra explicare conabor.

46) c. 50. Sorte enim imperatores, nisi forte unus eorum *αὐτοκράτωρ* esset, munera belli inter se partiri solebant, v. Thuc. VI, 62. et 42: *τρία μέρη νείμαντες, ἓν* (sic legendum esse pro *ἐν* sponte patet) *ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν*. De *μέρη νέμειν* pro *ἐς μ. ν.* v. Valckèn. ad Herod. VII, 121. Morus ad Xenoph. Hell. I, 7, 10. p. 47. Matth. Gr. Gr. §. 415. 4. p. 568. Heind. ad Plat. Phaedr. p. 272. et ad Parmen. p. 240. Schaefer. ad Bos. p. 683. Ast. ad Plat. Phaedr. p. 531. Schneider. ad Xenoph. R. L. XI, 4. Stallbaum. ad Plat. Phileb. p. 60. Mox haud dubie pro *ἀναπλέοντες* legendum est *ἅμα πλέοντες*, quod Valla vertit et Valcken. ad Herod. VII, 49. commendat.

47) c. 30. 33. 34.

48) c. 30: *οἱ δ᾽ ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τέσσαρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσὶν, ἐθαλασσοκράτουν καὶ ἐπίπλουν τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο*. Male vulgo post *μένοντες* incidunt. Deinde pro *ἐπίπλουν* legendum est *ἐπίπλους*, cf. c. 38. extr. *αἱ δὲ ἐκ τῆς Σάμου νῆες αὐτοῖς ἐπίπλους μὲν ἐποιοῦντο ταῖς ἐν τῇ Μιλήτῳ· ἐπεὶ δὲ μὴ ἀνταγάγοιεν ἀναχωροῦντες πάλιν ἐς τὴν Σάμον ἡσύχαζον.*

49) c. 23. 50) c. 24. 31.

51) c. 32.

tur [52]), horum naves suppeditare noluit, cum, ne Athenienses propediem eos adorirentur, metueret. Quare iratus Astyochus minatusque, opem se iis non laturum, si qua egerent, suis cum navibus Miletum abiit [53]).

7. Hoc tempore Peloponnesii omnium rerum copia abundabant. Nam non solum a Tissapherne stipendium quantum satis erat solvebatur, verum Amorgis etiam divitiis sublevabantur, Milesiique alacriter belli onera ferebant [54]). Sed fortasse hanc ipsam ob causam minus ad res gerendas promti erant, ut identidem frustra ab Atheniensibus provocarentur [55]). Ac ne Chiis quidem, jam oppugnatis [56]), Astyochus, minarum suarum immemor, auxilio venit. Quapropter cum a Pedarito Spartae accusatus esset, Lacedaemonii cum nova classe septem et viginti navium *συμβούλους* [57]) miserunt undecim, qui, si vi-

---

52) c. 28. Ut *ἁρμοστής* puto, quamquam Thucydides hoc nomine non utitur. Schol. Demosth. Lept. §. 55: *Ἁρμοστὰς δὲ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἄρχοντας τῶν Λακεδαιμονίων λέγει· ἐκάλουν δὲ αὐτοὺς οὕτω διὰ τὸ ἁρμόζειν τὰ ἤθη τῶν πολιτῶν τοῖς τῶν Λακεδαιμονίων.* Haec verbi notatio satis mira est. Cf. Maussac. ad Harpocr. p. 72. Wessel. ad Diod. XIII, 66. Lex. Seg. p. 206. 16. 241. 7. 445. 29. *Ἁρμοστήν* Atheniensem habet Xenoph. Hell. IV, 8, 8. Ut Pedaritus Chii, ita Mileti Philippus videtur *ἁρμοστής* fuisse: *ἐς τὴν Μίλητον αὐτοῦ Φίλιππον καθιστᾶσι* c. 28. Verbis *ἐς τὴν Μίλ. αὐτοῦ* cave offendaris. Sic III, 81: *ἐν τῷ ἱερῷ αὐτοῦ.* Nec V, 83: *ἐκ τοῦ Ἄργους αὐτόθεν*, verba *ἐκ τοῦ Ἄργους* cum Dukero et Valckenario ad Herod. IV, 135. sepienda puto. Cf. Aristoph. Acharn. 116: *ἐνθένδ' αὐτόθεν.* Adde Schneider. ad Xenoph. Hellen. IV, 8, 39. cujus non memor erat Weiskius ad VII, 4, 36. Apud Thuc. V, 22: *Οἱ δὲ ξύμμαχοι ἐν τῇ Λακεδαίμονι αὐτοὶ ἔτυχον ὄντες* pro *αὐτοί* legendum puto *αὐτοῦ.*

53) c. 32. 33. 54) c. 36.

55) c. 38. cl. 30. — Schol. Aristoph. Pac. 1189: *παροιμία παρὰ τοὺς ἐν Ἀσίᾳ ἀτυχήσαντας Λάκωνας· οἴκοι λέοντες ἐν Ἐφέσῳ δὲ Λάκωνες* (leg. *δ' ἀλώπεκες*) quodammodo huc pertinet.

56) c. 38.

57) Hos mittere solebant, ubi nauarchus, cui tamen non *ἰσόψηφοι* erant *σύμβουλοι*, v. Thuc. III, 79., rem male gereret, v. Thuc. II, 85. III, 69. 76. Eodem modo Agidi regi, novo tunc more, decem *σύμβουλοι* adjunguntur, postquam, cum posset, Argivos non debellavit, v. Thuc. V, 63. Diod. XII, 78. Et ab hoc inde tempore institutum, ut reges, contra hostem missos, *συμβούλων συνέδριον* comitaretur, de quo v. interprr. ad Xenoph. III, 4, 2. Schneider. ad Xenoph. R.

deretur, Antisthenem, hujus classis ducem, in Astyochi locum sufficerent. Qui ut eam Cauni esse accepit, eodem tendit, gavisus, quod caussam nactus esset, cur, quod socii jubebant, Chiis opem non ferret. Athenienses vero, de Antisthenis adventu certiores facti, ex Samo Charminum miserant, qui eum interciperet. Charminus, circa Rhodum hostium adventum observans, nubilo mane naves non multas conspicatur easque Antisthenis esse ratus cum adortus esset, tres depressisset, alias lacerasset, subito a tota Astyochi classe se circumventum videt. Sex triremibus amissis, caeterae ad Teutlussam insulam confugiunt [58]). Post Astyochus, Antisthene assumto, Rhodios ad deficiendum induxit [59]). Qui interea Lacedaemoniis suspectus capitisque periculum metuens ad Tissaphernem se contulerat, Alcibiades, quantam rerum vicissitudinem effecerit, posthac dicetur explicatius.

8. Rhodi cum esset Peloponnesiorum classis, arcessitur ab Eretriensibus, defectionem molientibus, quae, recepto a Boeotiis Oropo [60]), periculo vacare videbatur. Hoc enim oppidum quoad Atheniensium erat, multum ab his detrimenti Euboeae afferri poterat [61]). Lacedaemonii

---

L. XIII, 1. In iis, qui Astyocho missi sunt, principem locum videtur Lichas tenuisse, quem, initio acrem, post Tissaphernis donis consopitum esse suspiceris. Sopori aeterno datum, ejus odio inflammati, non eo loco humari permiserunt Lacedaemonii, quo qui aderant Lacedaemonii volebant, v. Thuc. VIII, 39. 43. 84. Caeterum rectius scribi puto *Λίχας*, quam *Λείχας*, quomodo legitur V, 50. ubi alteram scripturam praestant Cass. Aug. Pariss. H. K. cf. ib. c. 22. Herod. I, 67. Xenoph. Memor. I. 2, 61. ibique Ruhnken. Paus VI, 2, 1. sq. Plutarch. Cim. 10. Strab. IX, 4. p. 288. Tauchn. Sed Xenoph. Hell. III, 2, 21. *Λείχας* legitur. Hic et Pausaniae locus simul ea illustrant, quae Thuc. V, 50. referuntur. Cf. Valcken. ad Herod. VIII, 59. et Mitford. Hist. Gr. III. p. 463.

58) Thuc. VIII, 40—42. ubi pro *Τεύγλουσσαν* scribendum esse *Τεύτλουσσαν* praeter alios monuit Hemsterh. ad Luc. I. p. 314. Bip.

59) c. 44.

60) Pausan. I, 34, 1: *Τὴν δὲ γῆν τὴν Ὠρωπίαν μεταξὺ τῆς Ἀττικῆς καὶ Ταναγρικῆς, Βοιωτίαν, τὸ ἐξ ἀρχῆς οὖσαν, ἔχουσιν ἐφ᾽ ἡμῶν Ἀθηναῖοι, πολεμήσαντες μὲν τὸν πάντα ὑπὲρ αὐτῆς χρόνον, κτησάμενοι δὲ οὐ πρότερον βεβαίως, πρὶν ἢ Φίλιππος Θήβας ἑλὼν ἔδωκέ σφισιν.* cf. Schneider. ad Xenoph. Hell. VII, 4, 1. Proditione Oropum a Boeotis captum esse, confirmat Lys. p. Polystr. p. 669.

61) Thuc. VIII, 60.

tamen ante afflictis Chiorum rebus ſuccurrere ſtatuerunt. Ad quos priusquam pervenirent, ipſi Chii aequo Marte proelium navale cum Athenienſibus pugnaverunt, cumque deinceps horum praetor Strombichides in Hellespontum, ubi Dercyllidas, Spartanus, Abydum et Lampſacum ad deſciſcendum ſollicitarat, majorem claſſis partem abduxiſſet, ſuperiores evaſerunt, adeo ut Aſtyochum navibus adjuvare poſſent [62]). Qui cum ſeditione, hoc tempore in hoſtium caſtris vigente, non uteretur, ut eos debellaret, tandem militum conviciis commotus eſt, ut Athenienſes aggrederetur. Sed hi, compoſita ſeditione, navium numero diffiſi pugnam evitarunt. Quam cum, Strombichide reverſo, committere vellent, Aſtyochus detrectavit [63]).

9. Jam vero pecuniarum inopia, quas, Alcibiadis artibus ductus, ſegniter Tiſſaphernes praebebat, eo Peloponneſios redegit, ut Pharnabazo, ſtipendia offerenti, morem gererent et cum viginti navibus Clearchum in Hellespontum mitterent, qui civitates hujus regionis, ut ab Athenienſibus deficerent, ſollicitaret adjuvaretque. Nec impedire poterant naves ab Athenienſibus miſſae, quo minus Byzantini eum reciperent [64]).

10. Mileti autem cum in dies contra Aſtyochum et Tiſſaphernem magis militum animi exaſperarentur, jamque ſeditionem res ſpectaret, commodum Aſtyochi ſucceſſor advenit, Mindarus [65]). Qui cum a Tiſſapherne neque naves Phoeniſſas, quarum jam pridem ſpem fecerat, adductum iri cognoſſet, nec mercedem ſolvi videret, Pharnabazo, Hellespontias civitates ab Athenienſium ſocietate abalienare cupienti, ſuppetias ire conſtituit. Tempeſtate Icarum delatus Chium petiit [66]) indeque, Athenienſium, qui tunc Ereſum, Lesbi oppidum, oppugnabant, ſpeculatores fruſtratus, Rhoeteum [67]) pervenit ac derepente advectus hoſtium e navibus, quae in Hellesponto erant, aliquot cepit [68]).

62) ib. c. 61. ſqq.
63) ib. c. 63. ſq.
64) ib. c. 80.
65) c. 85.
66) c. 99.
67) De hujus ejusdemque exitus nominum ſcriptura v. Weſſ. ad IV, 52. Dorvill. ad Charit. p. 85. (p. 250. ſq. Lipſ.) Weſſel. ad Diod. IV, 52.
68) c. 99. 101. ſq. Diod. XIII, 59.

11. Mindari itinere comperto, Thraſyllus et Thraſybulus, Athenienſium praetores, Ereſo relicta, et ipſi in Hellespontum vela dederunt [69]. Elaeunte [70], accitis, quot poterant, navibus, ad confligendum ſeſe pararunt. Nec Mindarus proelium oblatum detrectavit. Juxta Cherſoneſum, ab Arrhianis usque ad Idacum, Athenienſium acies porrecta, cujus ſiniſtrum cornu Thraſyllus regebat, dextrum Thraſybulus. Contra Peloponneſii ab Abydo usque ad Dardanum littora tenuerunt; Thraſyllo oppoſiti Syracuſani, Thraſybulo Mindarus cum velociſſimis navium. Peloponneſii initium confligendi facere conati mediam hoſtium aciem ad oras rejicere ſimulque ſiniſtro cornu ſuo dextrum illorum ſuperare properabant, ne hoſtes ex anguſtiis in altum evadere poſſent. Quod cum impedire adniteretur Thraſybulus, mox Cynosſema, promontorium, ſuperavit [71]. Quo facto media acies, distracta debilitataque, ad littus repulſa eſt. Hanc cum acrius Peloponneſii inſequerentur, ipſorum ordines ſoluti. Solutos Thraſybulus, miſſis, qui ſibi oppoſiti erant, ſubito aggreditur fugatque. Jam cum eodem tempore Syracuſani Thraſyllo cederent, mox omnes in fugam ſe conjecerunt. Una et viginti hoſtium naves captae; ſed Athenienſes quoque quindecim amiſerunt. Exiguos igitur hujus victoriae fructus percepiſſent, niſi virium ſuarum fiduciam recuperaſſent [72], ſicuti et urbani populi [72b]) animos ea erexit, clade paulo ante ad Eretriam accepta abjectos [73].

---

69) c. 100.

70) De ſcriptura v. Weſſel. l. l. Valcken. ad Herod. IX, 116.

71) c. 104. De promontorio v. Weſſel. ad Diod. XIII, 40. Gierig. ad Ovid. Metam. XIII, 560. Sed quod Thuc. dicit: *τὸ δ' εὐώνυμον αὐτοῖς ὑπερεβεβλήκει ἤδη τὴν ἄκραν*, verum eſſe non poteſt, cum Thraſybulus dextro cornu praefuerit.

72) c. 106: *ἀπηλλάγησαν τοῦ σφᾶς αὐτοὺς καταμέμφεσθαι.* Poſtremam vocem explicant interprr. Herod. I, 77. Sed ib. VII, 169: *Ὦ νήπιοι, ἐπιμέμφεσθε, ὅσα ὑμῖν ἐκ τῶν Μενέλεω τιμωρημάτων Μίνως ἔπεμψε μηνίων δακρύματα* —; quae interrogative capienda ſunt, in *ἐπιμέμφεσθαι* ironia quaedam ineſt: *nonne contenti eſtis* —. Cf. VIII, 106: *ὑπήγαγόν (σε) ἐς χέρας τὰς ἐμάς, ὥςτε|σε μὴ μέμψασθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην.*

72b) Nepotis verbo utor, Cim. 2.

73) c. 95.

12. Paucis diebus post quam ad Cynossema pugnatum erat, Athenienses octo Peloponnesiorum naves ceperunt et Cyzicum, quae defecerat, receperunt [74]). Non magni momenti erat proelium, quod non multo post Thymochares, Atheniensium praetor, cum Hegesandrida, Lacedaemoniorum duce, edidit [75]), quos conflixisse probabile est, cum in Hellespontum auxilia suis adducerent. Hegesandridam quidem a Mindaro accitum esse constat [76]). Qui, ut cladem acceptam resarciret, Doriea quoque arcessivit, quem ante in Rhodum miserat, cum Rhodiorum quosdam res novas moliri accepisset [76 b]). Jussus cum reverteretur Dorieus, circa Rhoeteum Athenienses eum adorti sunt. At ille triremes suas subducit defenditque, ita ut Athenienses infecta re discedere cogerentur. Mindarus, qui Ilii Minervae [77]) sacra faciebat, pugnam conspicatus, Rhoeteum contendit receptoque Dorieo, hosti occurrit. Proelio commisso, ancipite Marte pugnatum, donec Alcibiades cum octodecim navibus supervenit. Tum hostes Abydum versus fugere, naves constipare et, Pharnabazo cum peditibus equitibusque succurrente, defendere. Vacuae tamen triginta ab Atheniensibus captae [78]). Horum deinde naves, quadraginta exceptis, ad pecunias cogendas extra Hellespontum missae. Alcibiades vero, cum se victorem Tissapherni, qui tunc in Hellesponto erat [79]), facilius, ut Atheniensium partes sublevaret, persuasurum esse arbitraretur [80]), donis assumtis ad satrapam profectus est. Sed is proditionis a Lacedaemoniis accusatus, ut hoc crimen dilueret, Alcibiadem comprehendit, inque custodiam dedit. Ex qua

---

74) c. 107.

75) Xenoph. Hell. I, 1, 1.

76) Thuc. l. l. Diod. XIII, 41.

76 b). Plura de his infra.

77) Hell. I, 1, 4. (cf. Herod. VII, 43. ibique Wess.) In fine hujus paragraphi lacunam esse suspicor, cum auctor addere debuisse videatur, Mindarum, assumto Dorieo, versus Abydum navigasse hostemque ad pugnam provocasse.

78) Xenoph. I, 1, 5. sqq. De Diodori et Plutarchi narrationibus posthac exponetur.

79) §. 9. cl. Thuc. VIII, 109. Ex quibus locis, Xenophontis historiam arcte cohaerere cum Thucydidea, patet, ut recte monet Mitford. IV. p. 376.

80) Hac mente Alcibiadem profectum esse, conjicias etiam ex Thuc. VIII, 88.

elapsus cum quinque triremibus Cardiam pervenit, quo Athenienſium claſſis profugerat, cum Pindarus eos adorturus esse videretur. Poſtquam Peloponneſios Cyzicum petiiſſe accepit, claſſem ſuam Seſtum redire juſſit [81]). Ut hoſtem aggreſſurus Seſto ſolvit, Thraſybulus cum viginti navibus e Thaſo et Theramenes cum viginti aliis e Macedonia adveniunt. Quibus aſſumtis in Proconneſum pervenit. Ibi cum, interceptis navigiis, ne hoſtes de adventu ſuo certiores fierent, caviſſet, concione advocata, pecuniarum, qua laborarent, inopiam oſtendit, docuitque non poſſe, quin proelio decertarent. Conſilio comprobato, magna in pluvia Cyzicum perrexit. Eo cum propius acceſſiſſet, coelum fieri ſerenum, ſol fulgere, Alcibiades ſexaginta Mindari naves, procul a portu ſe exercentes, a ſe interceptas videre. Peloponneſii ad terram ſe recipiunt hoſtemque propulſant. Tum Alcibiades navibus viginti circumvectus, copias exponit et cum Mindaro, qui et ipſe eſcendit, terreſtri proelio decernit. Sed Mindaro occiſo Peloponneſii fuga ſalutem quaerunt. Omnes eorum naves ab Athenienſibus captae, praeter Syracuſanas, quas ipſi Syracuſani combuſſerant. Athenae triumphant, Lacedaemonii, deſperantes de rebus ſuis, pacem petunt nec impetrant [82]).

---

81) Haec et ſqq. e Xenophonte hauſta, cujus tamen narrationem in quibusdam videri deſerendam eſſe infra probare conabimur.

82) Ita quidem Diodorus XIII, 52. Sed v. ibi Weſſel. Quae ille de Cleophonte refert, ab iis quae Schol. Ariſtoph. Ran. 1580. de eodem ex Ariſtotele prodit hoc tantum differunt, quod alii tempori aſſignantur: *Ἀριστοτέλης φησί, μετὰ τὴν ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίαν Λακεδαιμονίων βουλομένων ἐκ Δεκελείας ἀπιέναι, ἐφ᾽ οἷς ἔχουσιν ἑκάτεροι καὶ εἰρήνην ἄγειν ἐπὶ τοῦ Καλλίου, Κλεοφῶν ἔπεισε τὸν δῆμον μὴ προσδέξασθαι, ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μεθύων καὶ θώρακα ἐνδεδυκώς, οὐ φάσκων ἐπιτρέψειν, ἐὰν μὴ πάσας ἀφῶσι τὰς πόλεις οἱ Λακεδαιμόνιοι.* Ter itaque idem factum fuerit, et fortaſſe quater. Sed de his accuratius quaerere cupientem ſubſidia deficiunt.

ἀφ' ὧν οἱ Χῖοι ἔλεγον [6]), ὑπαρχουσῶν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον δέκα τούτων αὐτοῖς ἔμελλον πέμπειν καὶ Μελαγκρίδαν, ὃς αὐτοῖς ναύαρχος ἦν. Hic pro αὐτοῖς ante ἔμελλον cum Caſſ. Aug. Reg. (G.) Ar. C. Dan. Mosq. et Pariſſ. I. K. αὐτοί legendum eſſe, jam monuit Benedictus, ſed interpretationem adhibuit, quam vix me contineo, quin abſurdam dicam. Etenim „illud αὐτοί, inquit, *apte* indicat, ſponte Lacedaemonios decem naves primum iis mittere decreviſſe.“ Refutet haec, qui otio abundat. Nobis non veniam defore ſperamus, ſi cum multa non melioris notae in Viri doctiſſimi commentariis criticis excuſa ſint, talia ſaepius ſilentio transmiſerimus. Noſtro loco quid pronomen αὐτοί ſignificet, declarant, quae deinceps leguntur: ἔπειτα, σεισμοῦ γενομένου, ἀντὶ τοῦ Μελαγκρίδου Χαλκιδέα ἔπεμπον καὶ ἀντὶ τῶν δέκα νεῶν πέντε παρεσκευάζοντο ἐν τῇ Λακωνικῇ c. 6. cf. 8. med. 11. extr. Nam decem naves, ab ipſis in Laconica aedificatas, in Chium mittere decreverunt, quas triginta ſociorum ſequerentur. Cum autem Lacedaemonii ſibi viginti quinque naves extruendas aſſignaſſent, caeteras quindecim Agidem conjicio parare voluiſſe. Hae tamen, an aedificatae ſint, auctor non refert. De Chalcideo autem requiras, Melancridae loco nauarchus ſit factus, an harmoſta tantum in Chium miſſus. Verum eſſe poſterius, inde apparet, quod poſtmodum, vivo adhuc Chalcideo (v. c. 24.), Aſtyochus nauarchus Cenchreas venit, ᾧπερ ἐγίγνετο ἤδη ἡ πᾶσα ναυαρχία (c. 20.) Quae verba eo ſpectare puto, quod ejus deceſſor, Melancridas, nonniſi Lacedaemoniorum

6) Quod cum Schol. Portus ad ἀφ' ὧν ſubaudit πόλεων ἢ συμμάχων, id recte Haackius reprobat explicatque: ἀπὸ τούτων, ἃ ἔλεγον. Cf. IV, 126: βαρβάρους — μαθεῖν χρή, ἐξ ὧν τε προηγώνισθε τοῖς Μακεδόσιν αὐτῶν καὶ ἀφ' ὧν ἐγώ, εἰκάζων (v. εἰκάζω) τε καὶ οὐκ ἄλλων ἀκοῇ, ἐπίσταμαι, οὐ δεινοὺς ἐσομένους. Plat. Phaedr. p. 238. d: ἐξ ὧν σὺ λέγεις. Legg. p. 644. a: ἐξ ὧν φαίνεται. Phaed. p. 61. c: ἐξ ὧν ἐγὼ ᾔσθημαι. ibique Heindorf. — Noſtrum locum, navium numero offenſus ſic vertit Heilmannus: (*Die Lakedämonier*) *lieſsen eine Verordnung durchgehen, vermöge deren ihnen* (*den Chiern und Erythräern*) *vierzig Schiffe überlaſſen werden ſollten, wodurch alsdann, nach den Sagen der Chier, alda eine Flotte von nicht mehr als ſechzig Segeln beiſammen ſeyn würde.* Sed adverſantur verba. Ac numerus, quem facile Chios majorem, quam eſſet, dixiſſe credas, minus offenſionis habet, ſi quod, monuimus, vox ἐκεῖ ſimul ad Erythraeos refertur.

navium imperium habuiſſet, Aſtyochus autem etiam ſociarum.

3. Ineunte vere ἀποπέμπουσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἄνδρας Σπαρτιάτας ἐς Κόρινθον τρεῖς, ὅπως ἀπὸ τῆς ἑτέρας θαλάσσης ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν πρὸς 7) Ἀθήνας ὑπερενεγκόντες 8) τὰς ναῦς τὸν ἰσθμὸν κελεύσωσι πλεῖν ἐς Χίον πάσας, καὶ ἃς ὁ Ἆγις παρεσκεύαζεν ἐς τὴν Λέσβον καὶ τὰς ἄλλας. Ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν 9) νῆες αὐτόθι μιᾶς δέουσαι τεσσαράκοντα. In his offendit, quod cum ante modo triginta ſociorum naves in Chium mittere conſtituerint, nunc quae Corinthi erant omnes eo navigare jubent. Erant autem undequadraginta. In his vero nullasdum Agidis fuiſſe inde colligas, quod ſcriptor dicit ἃς ὁ Ἆγις παρεσκεύαζεν, non παρεσκεύασεν. Quod igitur jam plures, quam initio voluerant, naves miſſuri ſunt, hanc fuiſſe cauſam reor, quod magis ſibi perſuaſerant non poſſe debellari Athenienſes, niſi cum aliorum, tum inprimis Ioniae inſularumque ſocietate privarentur. Caeterum advertendum eſt, ſociorum concilium Spartanorum mandatis non omnino obtemperaſſe: ξυνελθόντες ἐς Κόρινθον οἱ ξύμμαχοι ἐβουλεύοντο. Καὶ ἔδοξεν πρῶτον ἐς Χίον αὐτοὺς 10) πλεῖν, ἄρχοντα ἔχοντας Χαλκιδέα, ὃς ἐν τῇ Λακωνικῇ τὰς πέντε ναῦς παρεσκεύασεν· ἔπειτα ἐς Λέσβον καὶ Ἀλκαμένην 11) ἄρχοντα,

---

7) *Τάς* quod vulgo additur, haud dubie ejiciendum eſt cum Reg. Caſſ. Aug. Ar. C. Cam. Pariſſ. C. D. E. I. K. cf. III, 15.

8) Quod mihi in mentem venerat *ὑπερενεγκόντας*, poſtea Moſq. et Pariſſ. E. K. exhibere vidi Vallamque confirmare. Qua lectione admiſſa comma poſt *ἰσθμόν* delendum et ad *ὑπερενεγκόντας* intelligendum eſſet *αὐτούς* ſ. *τοὺς ξυμμάχους*. Quod ne durum videatur, cf. annot. ad Dionyſ. p. 174.

9) *Τὰ ξυμμαχικά* hoc ſenſu an diceretur dubitabam ac leg. arbitrabar *τῶν ξυμμαχίδων*, cl. c. 23. extr. Sed. v. Xenoph. Cyrop. III, 3, 12: *ἐδίδασκεν, ᾗ ἕκαστον ἰσχυρὸν ἦν τῶν ξυμμαχικῶν*.

10) *Αὐτούς* non admodum placet, cum non habeat, quo commode referatur; *τοὺς ξυμμάχους* quidem intelligere non licet: ita enim *σφᾶς* dicendum fuiſſet. Quapropter amplectar, quod offerunt Aug. Gr. Cam. Pariſſ. C. F. I. *αὐτοῖς*, quod librarii cum non animadverterent ad *ἔδοξε* pertinere, in *αὐτούς* mutaverint. Haec autem trajectio non magis offendere poteſt, quam quod mox *ἔχοντας* pro *ἔχουσι* dicitur. V. Brunck. ad Aeſch. Prom. 217. ad Soph. Electr. 480. Porſon. ad Eurip. Med. 57. Elmsl. ad Heracl. 693. Addend.

11) Haec accuſativi forma etiam c. 10. bis, ut *Θηραμένην* c. 89. 92. Xenoph. Hellen. I, 1, 22; 6, 36; 7, 36. II, 3,

ὅνπερ καὶ Ἄγις διενοεῖτο· τὸ τελευταῖον δὲ ἐς τὸν Ἑλλήςποντον ἀφικέσθαι [12])· (προςετέτακτο [13]) δὲ ἐς αὐτὸν ἄρχων Κλέ-

---

18. III, 51; 54. insigni in hoc nomine constantia. Ἀλκαμένη tamen Thuc. VIII, 5. pr. libri meliores; mox ib. fluctuat lectio, cum pro vulg. Ἀλκαμένει Aug. Mosq. Pariss. F. D. Ἀλκαμένην, Reg. (G.) Cass. Cl. Gr. Ar. C. Pariss. E. I. Ἀλκαμένη praebeant. Prius praefero. Caeterum hic locus: τοῖς δὲ Λεσβίοις παρεσκεύαζε τὴν ἀπόστασιν Ἀλκαμένη τε ἁρμοστὴν διδούς, ὃς ἐς Εὔβοιαν πλεῖν ἔμελλε (sc. antea), nisi particulam τε abundare statuere mavis, sic explicandus videri possit, ut ad Ἀλκαμένην τε ἁρμοστὴν repetatur παρεσκεύαζε, participium διδοὺς autem propemodum abundet. Cf. II, 33: Εὔαρχος ὁ Ἀκαρνάν, βουλόμενος ἐς τὴν Ἀστακὸν κατελθεῖν, πείθει Κορινθίους τεσσαράκοντα ναυσὶ καὶ χιλίοις ὁπλίταις ἑαυτὸν κατάγειν πλεύσαντας. VII, 39: Ἀρίστων — πείθει τοὺς σφετέρους τοῦ ναυτικοῦ ἄρχοντας, πέμψαντας ὡς τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπιμελομένους κελεύειν, ὅτι τάχιστα τὴν ἀγορὰν τῶν πωλουμένων παρὰ τὴν θάλασσαν μεταστῆσαι κομίσαντας. ubi cave praeferas quod Cam. Marg. et Schol. vulgatus praebent μετανάστησαντες, ἐπὶ τὴν θάλασσαν κομίσαι. VII, 19: Κορίνθιοι οὐ πολλῷ ὕστερον πεντακοσίους ὁπλίτας, τοὺς μὲν ἐξ αὐτῆς Κορίνθου, τοὺς δὲ προςμισθωσάμενοι Ἀρκάδων, καὶ ἄρχοντα Ἀλέξαρχον Κορίνθιον προςτάξαντες ἀπέπεμψαν. ubi non jungi debet προςμισθωσάμενοι καὶ προςτάξαντες, sed ὁπλίτας καὶ ἄρχοντα. Hinc patet bene habere III, 26: δύο καὶ τεσσαράκοντα ναῦς ἀπέστειλαν ἔχοντα Ἀλκίδαν, ὃς ἦν αὐτοῖς ναύαρχος, προςτάξαντες. Qui locus Xenoph. Anab. I, 2, 21: τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἧκεν ἄγγελος, λέγων, ὅτι λελοιπὼς εἴη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ᾔσθετο τό τε Μένωνος στράτευμα [,] ὅτι [ἤδη] ἐν τῇ Κιλικίᾳ ἦν (v. εἴη; ἦν praestant Marg. Steph. Marg. Villois e libro 1. 5. Paris. Eton.) εἴσω τῶν ὀρέων καὶ ὅτι τριήρεις ἤκουε περιπλέουσας ἀπὸ Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν, Ταμὼν ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. lucem affundit. Comma enim post Κιλικίαν tollendum et verba hoc modo ordinanda sunt: — ὅτι ἤκουε Ταμὼν ἔχοντα (pro ἔχειν) τριήρεις τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κ. περιπλ. ἀπὸ Ι. εἰς Κ. Participium ἔχων non dissimiliter trajectum est Thuc. V, 71. extr. In praegressis cum ἐπεὶ ᾔσθετο et ὅτι ἤκουε sibi respondeant, particulam τε vides trajectam esse, more haud infrequenti, v. Heindorf. ad Plat. Protag. §. 41. Haack. ad Thuc. IV, 28. — De participiis abundanter adjectis cf. etiam Schaefer. ad Soph. Ajac. 1183. Oed. R. 607. 741. Fortasse huc refer. ej. Electr. 47: ἄγγελλε δ᾽ ὅρκῳ προστιθείς. Ibid. paulo ante v. 44. f. conjeceram legendum esse λόγῳ δὲ χρῶ τοιῷδ᾽, ὅτι ξένος μὲν εἶ, Φωκέως παρ᾽ ἄνδρος, Φανοτέως, ἥκων. Nam vulg. — εἰ Φωκεύς, παρ᾽ ἀνδρὸς Φανοτέως ἥκων etiam post Hermanni explicationem non satis placet. — Loco, abs quo profecti sumus, VIII, 8. καὶ ante Ἀλκαμένην aliquid difficultatis habet, quam sic puto expediendam, ut ad verba ἔπειτα ἐς Λέσβον subaudiam πλεῖν στρατιάν. Ad ὅνπερ διενοεῖτο itidem intelligo πλεῖν.

12) ἀφικέσθαι si abesset non desiderarem. Valla non legit, certe non vertit. Idem eandem vocem non exprimit IV,

αρχος ὁ Ῥαμφίου·) διαφέρειν δὲ τὸν ἰσθμὸν τὰς ἡμισέας [14]) τῶν νεῶν πρῶτον καὶ εὐθὺς ταύτας ἀποπλεῖν, ὅπως μὴ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἀφορμωμένας μᾶλλον τὸν νοῦν ἔχωσι ἢ τὰς ὕστερον διαφερομένας. — — Ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ διεκόμισαν εὐθὺς μίαν καὶ εἴκοσι ναῦς [15]). Sed enim hujus quoque concilii haud dubie Spartani, fortaſſe tres iſti, qui Corinthum miſſi erant, moderatores fuerunt; quod quamquam ſcriptor diſerte non dicit, ſignificat tamen poſtea: στρατεύονται (οἱ Χῖοι) τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον, ὥσπερ εἴρητο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, δεύτερον ἐπ' αὐτὴν ἰέναι καὶ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον [16]).

85: οἰόμενοι παρὰ ξυμμάχους καὶ πρὶν ἔργῳ ἀφικέσθαι, τῇ γοῦν γνώμῃ ἥξειν. Eamque ex Scholiaſtae (apud quem ἥξειν pro ἕξειν leg.) interpretatione irrepſiſſe mihi quidem perſuaſum eſt, cum ex vulgata lectione nec futurum ἥξειν aptum ſit, nec commoda ſententia. Quae, interpretamento abjecto et commate poſt ἥξειν fixo, haec eſt: *Ad ejusmodi homines arbitrabamur nos venturos eſſe, qui priusquam re vera ſocii noſtri forent, ſociorum tamen ſenſibus erga nos affecti eſſent.* Quod poſt γνώμῃ participium ὄντας non additum legitur, nulla offenſio eſt. Cf. I, 105: ἐς τὴν Αἴγιναν τριακοσίους ὁπλίτας, πρότερον Κορινθίων καὶ Ἐπιδαυρίων ἐπικούρους, διεβίβασαν. III, 70: οἱ δέ τινες, τῆς αὐτῆς γνώμης τῷ Πειθίᾳ, ὀλίγοι ἐς τὴν Ἀττικὴν τριήρη κατέφυγον, ἔτι παροῦσαν. Eodem modo explicandum I, 122: εἰ μὴ καὶ ἀθρόοι, καὶ κατὰ ἔθνη καὶ ἕκαστον ἄστυ μιᾷ γνώμῃ, ἀμυνούμεθα αὐτούς, δίχα γε ὄντας ἀπόνως χειρώσονται. Cf. Schaefer. ad Boſ. p. 604.

13) Similiter οἱ προστεταγμένοι I, 136. cf. VIII, 23. 59. Contra VI, 42: Τρία μέρη νείμαντες ἓν ἑκάστῳ ἐκλήρωσαν, ἵνα — εὐκοσμότεροι καὶ ῥᾴους ἄρχειν ὦσι κατὰ τέλη στρατηγῷ προστεταγμένοι. VIII, 26: ξυναμφότεραι ὡς Ἀστύοχον τὸν ναύαρχον προσταχθεῖσαι κομίσαι.

14) Reg. (G.) Aug. Ar. C. ἡμισείας praebent. V. tamen Matth. Gr. Gr. §. 119. not. 4. Lobeck. ad Phryn. p. 247.

15) VIII, 8. — Ad poſtrema cf. II, 93: ὡς δὲ ἔδοξεν αὐτοῖς, καὶ ἐχώρουν εὐθύς. IV, 8. extr. VII, 60. med. VIII, 1. extr. 27. extr., ubi recte Haack. uncos ſuſtulit; Herod. I, 79. VII, 128. med. Similiter id. IV, 152: ἅμα τε ἔλεγε ταῦτα, καὶ ἐδείκνυε ἐς τὸν Βάττον; et IX, 92. ubi v. Valcken.

16) c. 22. Parentheſeos ſignis, quibus hic omnino non opus, peſſime vulgo includunt verba: ὥσπερ — ἰέναι; debebant certe: ὥσπερ — Ἑλλησπ. Quod miror adeo Heilmannum non a Valla et Dukero didiciſſe. Infinitivus ἰέναι explicationis cauſa ad ὥσπερ appoſitus eſt. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 476. p. 657. qui, praeunte Schol., locum Thuc. V, 6. recte conſtituit, ut Haackium mireris. Eodem modo explic. IV, 125 pr.: ὅπερ φιλεῖ μεγάλα στρατόπεδα, ἀσαφῶς (ſic Valla, Marg.

4. Qua fortuna istae Peloponnesiorum naves usae sint, felicioresque fuisse, ex Laconica in Chium missos, Chalcidea et Alcibiadem, supra dictum est. Qui cum, octodecim Chiorum navibus aucti [17]), Strombichidem fugassent, ab iis qui jam defecerant, Chiis, Erythraeis et Clazomeniis, Teos ad deficiendum inducta est. Χαλκιδεὺς δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης, ὡς κατεδίωξαν ἐς Σάμον Στρομβιχίδην, ἐκ μὲν τῶν ἐκ [18]) Πελοποννήσου νεῶν τοὺς ναύτας ὁπλίσαντες, ἐν Χίῳ καταλιμπάνουσιν [19])· ἀντιπληρώσαντες δὲ ταύτας τε ἐκ Χίου καὶ ἄλλας εἴκοσιν, ἔπλεον ἐς Μίλητον ὡς ἀποστήσοντες. (c. 17.) Hanc permutationem Mitfordus [20]) Alcibiadis potissimum consilio factam esse censet, ut exercitu unice sibi addicto uteretur, si quid patrare

Sch. Cass. et a. m. 2. Aug. vulg. σαφῶς.) ἐκπλήγνυσθαι. Sed hoc appositionis genus etiam ad demonstrativa pronomina pertinet. V. Xenoph. Anab. I, 1, 7: *Ἐν Μιλήτῳ δ' ὁ Τισσαφέρνης, προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους, ἀποστῆναι πρὸς Κῦρον, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλε.* ubi Valckenarius, si recte memini, Wyttenbachius ad Eclog. hist. p. 382. Wolf. ad Lept. p. 323. et Schneiderus verba ἀποστῆναι πρὸς Κῦρον insititia putabant. Immerito. Cf. Thuc. VIII, 24: *μετὰ πολλῶν, οἷς τὰ αὐτά* (sic Reg. (G.) Cass. Aug. Cam. Marg. Pariss. D. E. F. I. K. v. *ταῦτα*) *ἔδοξε, τὰ τῶν Ἀθηναίων ταχὺ ξυναιρεθήσεσθαι, τὴν ἁμαρτίαν ξυνέγνωσαν.* Defenderimque Demosth. Lept. §. 87: *Αὐτὸ τοῦτο πρῶτον, ὃ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, ἐὰν ταῦτα λέγωσιν, οὐκ ἔξεστι ποιεῖν παρὰ τοῖς Λακεδαιμονίοις, τὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαινεῖν ἢ νόμιμα, οὐδὲ τὰ τῶν δεινῶν.* — ubi Wolf. verba *τὰ τῶν — δεινῶν* eliminavit, equidem nonnisi particulam *ἢ* abjiciendam censeo cum Aug. 1. et Reiskio, quam vocis *οὐδέ* interpretamentum puto. Adde Thuc. II, 35. III, 47. Aristoph. Lys. 177. sqq. Spohn ad Isocr. Paneg. X. Interdum ejusmodi infinitivis articulus praemittitur, veluti Xenoph. Hell. IV, 1, 2: *πάλαι τούτου ἐπιθυμῶν, τοῦ ἀφιστάναι τὸ* (praeplacet quod Marg. Leoncl. et St. offerunt *τι*) *ἔθνος ἀπὸ βασιλέως.* Cf. Aristoph. Vesp. 89. Demosth. Lept. §. 11. ibique Wolf.

17) *Ἐκ δὲ τῆς Χίου ἐς τὴν Τέων καὶ ὁ Χαλκιδεὺς μετὰ τριῶν καὶ εἴκοσι νεῶν ἐπέπλει.* c. 16. ubi comma post *Τέων* delendum esse jam alii monuerunt.

18) Delicatiores aures Thucydidem scripsisse maluerint, priore *ἐκ* omisso: *τῶν μὲν ἐκ Π.* His tamen gratificari noluit. Cf. I, 54. bis. 58. IV, 8. 54. al. Nec talia evitat Herod. I, 67. VII, 173.

19) Hac hujus verbi forma Thucydides nisi hoc loco non utitur. Idem dicendum de *ἀποφράγνυμι* VII, 74. *διαφυγγάνω* VII, 44. Hoc etiam habet Aesch. c. Ctes. 5, 5. ed. Bekker. et Herod. VI, 16. *καταφυγγάνω*, al.

20) Hist. Gr. IV. p. 255. vers. Eichst.

vellet, quod a Lacedaemoniorum rationibus abhorreret. Verum hoc quidem tempore tale quid Alcibiades nondum videtur machinatus esse; neque vero sperare poterat, fore, ut Chii, repugnante Chalcideo, ipsius conatus adjuvarent. Veram equidem rationem hanc puto. Cum Chiorum populares magna ex parte Atheniensium partibus faverent [21]), verendum erat, ne, ab Atheniensibus sollicitati, res novas molirentur, quo tempore Peloponnesii abessent. Id ut caveret Chalcideus hos videtur optimatibus praesidio reliquisse, illis classem instruxisse, ita suspectos distribuens, ut nihil sibi timendum esset. Simillimo artificio οἱ τοῦ δήμου (τῶν Κερκυραίων) προστάται πείθουσιν αὐτὸν (Atheniensium praetorem, Nicostratum), πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφισι καταλιπεῖν, ὅπως ἧσσόν τι ἐν κινήσει ὦσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς ἐγκατέλεγον [22]). Quot numero fuerint armati Peloponnesiorum nautae auctor alio loco refert: ὑπῆρχον δὲ αὐτῷ (Pedarito) καὶ ἐκ τῶν πέντε νεῶν στρατιῶται ὑπὸ Χαλκιδέως ὡς ἐς πεντακοσίους ξὺν ὅπλοις καταλειφθέντες [23]). Caeterum milites classiarios (ἐπιβάτας) Chalcideus secum duxerat [24]).

5. Non multo post Chii decem alias naves armant. Quarum mox quatuor a Diomedonte captae; caeterae Teum confugiunt. Inde οἱ Χῖοι, ταῖς λοιπαῖς ναυσὶν [25]) ἀναγαγόμενοι, καὶ ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν, Λέβεδον ἀπέστησαν καὶ αὖθις [26]) Ἔρας. Καὶ μετὰ τοῦτο ἕκαστοι ἐπ' οἴκου ἀπε-

---

21) Thuc. VIII, 9. 24. extr. 38.

22) id. III, 75. Gemina referunt Herod. III, 44. Xenoph. Hell. III, 1, 4.

23) VIII, 32. Quod vulgo legitur Χαλκιδέων invitis etiam codd. corrigendum esse jam monuit Dukerus. Literae ς et ν haud raro confunduntur, ut Athenag. Legat. p. 6. ed. Rech.: ἀλλ' ὁ μὲν Ἰλιεὺς θεὸν Ἕκτορα λέγει καὶ τὴν Ἑλένην Ἀδράστειαν ἐπιστάμενος προςκυνεῖ. De quo loco quae ab aliis disputata sint, silentio praeterire satius duco. Helena cum non Adrastea, sed Adrasteae filia sit credita (v. Heyn. ad Apollod. p. 285. et Gruber. Lex. Mythol. III. p. 89.) emendandum esse patet Ἀδραστείας.

24) v. c. 25.

25) Vocem hanc, codicum consensu stabilitam, jure restituit Haack.

26) Ne quis εὐθὺς esse legendum conjiciat, v. c. 14. 19. 20. 23. extr. 48. ante med. 56. 108. ubi cum ἀφιστᾶσι junge.

κομίσθησαν, καὶ ὁ πεζὸς καὶ αἱ νῆες [26 b]). Pedites hic haud dubie intelligendi sunt Erythraeorum et Clazomeniorum [27]); quibus fortasse adjuncti erant Peloponnesii [28]). Verbis autem ὁ πεζὸς μετ' αὐτῶν non significari puto: pedites navibus vectos esse cum Chiis, sed potius quod alibi dicitur: ὁ πεζὸς ἅμα παρῄει, i. e. *juxta littus proficiscens classem comitabatur* [29]).

6. *Μετὰ δὲ ταῦτα, τοῦ αὐτοῦ θέρους, οἱ Χῖοι — — στρατεύονται αὐτοί τε τρισκαίδεκα ναυσὶν ἐπὶ τὴν Λέσβον, — — καὶ ὁ πεζὸς ἅμα Πελοποννησίων τε τῶν παρόντων καὶ τῶν αὐτόθεν ξυμμάχων παρῄει ἐπὶ Κλαζομενῶν τε καὶ Κύμης. Ἦρχε δ' αὐτοῦ Εὐάλας, Σπαρτιάτης* [30]), *τῶν δὲ νεῶν Δεινιάδας περίοικος* [31]). *Καὶ αἱ μὲν νῆες, καταπλεύσασαι, Μήθυμναν πρῶτον* [32]) *ἀφιστᾶσι* [33]). Finem hujus capitis Valla hoc modo vertit: „Quibus navibus Chii primum Methymnam (quo prius pervenere), deinde, relictis hic quatuor navibus, Mitylenem (quo cum caeteris navibus venerunt) ad deficiendum impulerunt." Non mancam hic esse Thucydidis narrationem, Abreschius et Bauerus cre-

---

Xenoph. Vect. IV, 57. Symp. I, 16, quibus locis αὖθις est *deinde, postea*, ut et Thuc. I, 79. VI, 94.

26 b) c. 19.

27) de quibus v. c. 16.

28) ut c. 22.

29) c. 16, ubi Valla παρῄει legit. Cf. c. 22.

30) Articuli omissio in hoc appositionis genere solemnis. Quae de hac ratione Matthiae. Gr. Gr. §. 273. disputat, non satis accurata puto. *Εὐάλας ὁ Σπαρτιάτης* est i Eualas, notus ille
dam.
rum
dixis
Thu
(*Me*
Valc
Σπας
doce...

31) Hic Mansonis (Spart. II. p. 576. g.) argumentationem admirari subit, qui περιοίκοις de more imperium non commissum esse vel ex eo patere ait, quod scriptor apposito verbo περίοικος hoc notet. Hanc rationem si sequeremur, idem de Spartanis probare possemus, cum Thucydides *Εὐάλας Σπαρτιάτης* dicat.

32) Poterat etiam πρώτης dici, ut II, 80, extr. VIII, 102. med.

33) c. 22.

dant. Nam cum adhuc Mitylene in Athenienſium ditione fuiſſet, ſequenti autem capite ab iis recepta dicatur, noſtro loco referretur oportuit, eam deſciviſſe ad Lacedaemonios. Hoc qui perſpexit Valla, conſultis, quae poſtea traduntur, narrationem ſupplevit. Nam quae adjicit, non ex codice ſuo hauſta eſſe, quodammodo jam produnt illa: „quo prius pervenere“, et „quo cum caeteris navibus venerunt.“ Sed ne aptum quidem eſt ejus ſupplementum, cum verbis *καὶ αἱ μὲν νῆες* — ſubjici debuerit *ὁ πεζὸς δὲ* —. Ac peditatum ex continente in Lesbum trajeciſſe, poſtea vero a navibus receptum eſſe, probant quae ſequenti capite leguntur: *ἀπεκομίσθη δὲ πάλιν κατὰ πόλεις καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός, ὃς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐμέλλησεν ἰέναι*: quae trito ſermonis uſu dicta ſunt pro *ἀπεκομίσθη δὲ — καὶ ἀπὸ τῶν νεῶν ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν πεζός* [34]). Plane aliam rationem iniit Haackius: „*καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός*, qui navibus trajecerat in Ioniam, ut inde verſus Hellespontum pedeſtri itinere pergeret. Cf. cap. 22. *Ὁ ἀπὸ τῶν νεῶν πεζός* „*exutus navibus, qui absque navium auxilio iter facit.*““ Haec interpretatio quomodo cum ſermonis uſu et rerum ſerie conciliari queat, videbunt peritiores. Ac fortaſſe ipſe Vir Doctiſſimus eam improbaſſet, ſi ad c. 22. finem offendiſſet. In quo praeter ea, de quibus jam dictum eſt, alia etiam, ut Valla ſenſit, deſiderari c. ſq. oſtendit: *Ἀναγαγόμενος* [35]) — *ὁ Ἀστύοχος τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐς ὀψὲ καὶ προςλαβὼν Χίαν ναῦν μίαν, ἔπλει ἐς τὴν Λέσβον, ὅπως ὠφελοίη, εἴ τι δύναιτο. Καὶ ἀφικνεῖται ἐς τὴν Πύῤῥαν* [36]), *ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Ἐρεσ-*

---

34) V. Fiſcher. ad Plat. Phaed. §. 22, 2. (§. 57. ed. Heindorf.) Matthiae. Gr. Gr. §. 596. Hermann. ad Vig. p. 893. ad Soph. Electr. 135.

35) Quod Mosq. Ar. C. Dan. Cl. Gr. Caſſ. a corr. Reg. (G.) D. E. K. habent *ἀνταναγόμενος* non temere ſpreverim. Simili loco I, 29: *ἀντανῃγαγόμενοι καὶ παραταξάμενοι ἐναυμάχησαν*: libri tantum non omnes *ἀνταναγόμενοι* praeſtant. Cf. I, 52. et VIII, 95: *διὰ τοιαύτης δὴ παρασκευῆς* (ſic enim haud dubie leg. cum Reg. (G.) Ar. C. Dan. F. I. K. Cf. IV, 8. extr.: (*τοῦ χωρίου*) *δι᾽ ὀλίγης παρασκευῆς κατειλημμένου*. Vulgatum tamen *διὰ τοιαύτην δὴ παρασκευήν* retinuit Haack.) *οἱ Ἀθηναῖοι ἀνταναγόμενοι καὶ ναυμαχήσαντες, ὀλίγον μέν τινα χρόνον ὅμως καὶ ἀντέσχον*.

36) *Πύρα* ſcribitur III, 18. Ib. c. 25. eandem ſcripturam offerunt codd. deteriores. De oppidi ſitu v. Schneider. ad Xenoph. Hell. I, 6, 15. et Addend. p. 97.

σου [37]) · ἔνθα πυνθάνεται, ὅτι ἡ Μιτυλήνη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτοβοεὶ [38]) ἑάλωκεν. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι, ὥςπερ ἔπλεον ἀπροςδόκητοι, κατασχόντες ἐς τὸν λιμένα τῶν τε Χίων νεῶν ἐκράτησαν καὶ ἀποβάντες, τοὺς ἀντιστάντας μάχῃ νικήσαντες, τὴν πόλιν ἔσχον. Ἃ πυνθανόμενος ὁ Ἀστύοχος τῶν τε Ἐρεσσίων καὶ τῶν ἐκ τῆς Μηθύμνης μετ' Εὐβούλου Χίων νεῶν, αἵ, τότε καταλειφθεῖσαι [39]) καί, ὡς ἡ Μιτυλήνη ἑάλω, φεύγουσαι, περιέτυχον αὐτῷ τρεῖς (μία γὰρ ἑάλω ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων) οὐκέτι ἐπὶ τὴν Μιτυλήνην ὥρμησεν, ἀλλά, τὴν Ἔρεσσον ἀποστήσας καὶ ὁπλίσας [40]), καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ νεῶν ὁπλίτας,

---

37) *Ἐρεσός* vel *Ἔρεσος* et *Ἐρέσιοι* haud dubie ubique scripsit Noster. v. interprr. ad III, 18. et cf. Ast. ad Plat. Legg. II. p. 10. quos laudavi ad Dionys. p. 2. et C. O. Müller. Orchom. p. 479. sq.

38) Cf. V, 3: *οἱ δὲ Ἀθηναῖοι φθάνουσιν, οἵ τε ἀπὸ τῶν νεῶν ἑλόντες τὴν Τορώνην καὶ ὁ πεζὸς ἐπισπόμενος αὐτοβοεί.* Ubi non dubito, quin *αὐτοβοεί* cum *ἑλόντες* jungendum sit. Cf. III, 74. 113. II, 81. ibique interprr. Trajectio Haackio non imponere debebat. Cf V, 56: *τὸ γὰρ Ἄργος ἀεὶ ἠπίσταντο ἐπιθυμοῦντας τοὺς Λακεδαιμονίους καλῶς σφισι φίλιον γενέσθαι*: ubi *ἀεί* ad *ἐπιθυμοῦντας* et *καλῶς* ad *ἠπίσταντο* pertinet, neque recte Haackius *καλῶς opportune* interpretatur. Etiam IV, 13: *ἐλπίζοντες τὸ κατὰ τὸν λιμένα τεῖχος ὕψος μὲν ἔχειν, ἀποβάσεως δὲ μάλιστα οὔσης ἑλεῖν μηχαναῖς. μάλιστα* cum *ἑλεῖν* jungendum puto. Cf. III, 56. VI, 5. extr. Demosth. Lept. §. 63 ibique Wolf. Ast. ad Plat. Legg. II. p. 21. Quod Thuc. V, 56. legitur *φίλιον* (ut c. 44.), Dan. Pariss. B. C. D. I. X. *φίλον* habent; quod quamquam hic non recipiendum est e codd. deterioribus, tamen non sollicitaverim c. 42: *ἐπεθύμουν γὰρ τὸ Ἄργος πάντως φίλον ἔχειν.* Eadem inconstantia Xenoph Hellen. IV, 8, 2: *πόλεις φίλιαι* et §. 5: *πόλις φίλη.* item Cyrop. V, 3, 19. et 23. Anab. I, 4, 2.

39) Sic bene e codd. rescripsit Haack. pro vulg. *καταληφθ.* Nihil hac confusione frequentius. Sic IV, 8. extr.: *οἱ δὲ τελευταῖοι καὶ ἐγκαταλειφθέντες εἴκοσι καὶ τετρακόσιοι ἦσαν.* boni libri habent *ἐγκαταληφθέντες*, quod miror, Popponi l. l. p. 214. probatum, recepisse Haackium. Nam *ἀπέθανον ἐν τῇ νήσῳ καὶ ζῶντες ἐκομίσθησαν τοσοίδε· εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες· τούτων ζῶντες ἐκομίσθησαν ὀκτὼ ἀποδέοντες τετρακόσιοι* (c. 38.) Hi igitur *ἐγκατελήφθησαν*, illi *ἐγκατελείφθησαν* Vulgatum tuetur Valla. Contra c. 39: *καὶ ἦν σῖτος ἐν τῇ νήσῳ καὶ ἄλλα βρώματα (ἅ?) ἐγκατελήφθη* — nunc recte editum.

40) Sic haud dubie distinguendum, ut cum aliis fecit Haack. Ex *Ἔρεσον* subaudi *Ἐρεσίους*. Caetera sic expedienda censeo, ut, ejecto *παρέπλει*, ad *ἀλλά* ex *ὥρμησεν* sumatur *ἀπέστειλε*, quod tanto minus durum videri debet, cum *ὁρμᾶν* a

πεζῇ [παρέπλει] ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν, ἄρχοντα Ἐτεόνικον προστάξας· καὶ αὐτὸς ταῖς τε μεθ' ἑαυτοῦ ναυσὶ καὶ ταῖς τρισὶ ταῖς Χίαις παρέπλει ἐπὶ τὴν [41] Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν. Qui τότε saepe pro ποτέ a Graecis dici ajunt [42]), hi, opinor, non satis accurate loquuntur. Nam ubicunque τότε sic usurpari videtur, tempus respicitur, quo quae facta sint vel in vulgus notum est [43]) vel ab ipso scriptore in praegressis proditum [44]). Quapropter qui dicit: τότε καταλειφθεῖσαι (νῆες), is eas relictas fuisse ante prodiderit oportet. Denique quos auctor dicit ἀντιστάντας [45]) ab

---

poetis quidem etiam transitiva potestate usurpetur. V. Schneider. Lex. s. v. Duriora fuerint haec III, 42: πείσας τε ὕποπτος γίγνεται καὶ μὴ τυχὼν μετὰ ἀξυνεσίας καὶ ἄδικος. sc. δοκεῖ. III, 51: ἐβούλετο δὲ ὁ Νικίας τὴν φυλακὴν αὐτόθεν δι' ἐλάσσονος τοῖς Ἀθηναίοις — εἶναι· τοὺς δὲ Πελοποννησίους, (φυλάσσεσθαι e φυλακὴν ποιεῖσθαι intellige) ὅπως μὴ ποιῶνται ἔκπλους αὐτόθεν λανθάνοντες. Cf. Valcken. ad Herod. IV, 106. Matthiae. Gr. Gr. §. 612. III. — Ut verba ἐπὶ τὴν Ἄντισσαν καὶ Μήθυμναν vel priori loco, ut Bredovius et Goellerus ad Dionys. de Compos. p. 85 suadent, vel posteriori, ut Benedictus putat, ejiciantur, non omnino necessarium videtur. Alia, quae de hoc loco Viri DD. quorum Neophytus Ducas παρέπεμπε conjicit, disputarunt, apud ipsos videantur.

41) Τὴν e libris additum.

42) V. quos laudat Schaefer. ad Julian. praef. p. IV.

43) Ut ex innumeris exemplis aliquot afferam, v. I, 101: πλεῖστοι δὲ τῶν Εἱλώτων ἐγένοντο οἱ τῶν παλαιῶν Μεσσηνίων, τότε δουλωθέντων, ἀπόγονοι: ubi Steph. ποτέ conjicit. I, 137: γράψας — τὴν τῶν γεφυρῶν, ἣν ψευδῶς προςεποιήσατο, τότε δι' αὐτὸν οὐ διάλυσιν. ubi vulgo post τότε incidunt; respicit, quae praeter alios narrat Herod. VIII, 109. sq. Thuc. VIII, 62: Σηστὸν — ἣν ποτε οἱ Μῆδοι εἶχον· ubi cum codd. ut οἱ ejiciendum, ita τότε leg. est, cl. Thuc. I, 89. Herod. IX, 115. sq. Hinc Xenoph. Hell. VII, 1, 6: Λακεδαιμόνιοι ὑμῖν ἐπολέμουν ποτὲ πολλὰ ἔτη. conjicias τότε leg. esse, cum bellum respiciatur Peloponnesiacum. Quamquam hic ποτέ defendi queat: Fieri enim potest ut, qui ibi loquitur, rem, quantumvis nota esset, non tamen ut notam cogitarit.

44) V. III, 69. ubi bene rem gessit Haack., cl. 33. VIII, 20. cl. c. 10. 40. cl. c. 33. 73. pr., ubi Dukerum mireris, cl. 21. 86. pr. cl. 72. C. 90. pr. nescio quid Haackium commoverit, ut apertum glossema ποτέ, quod Vallae etiam versio damnat, uncis liberaret. Ac V, 16. extr.: διὰ τὴν ἐκ τῆς Ἀττικῆς ποτὲ — ἀναχώρησιν leg. suspiceris τότε cl. I, 114. II, 21. quamquam hi loci remotiores sunt.

45) Quod in Paris. K. Marg. Gr. Ald. Flor. Bas. Steph. 1. legitur ἀντιστάτας fortasse non negligendum est. Cf. Schnei-

Atheniensibus victos esse, hi non alii videntur fuisse, quam illi, quos diximus, pedites. Qui cum victi essent, fortasse Pyrrham sese receperunt, vel per montana[46]) Methymnam. Jam, ut paucis proponamus, quae quomodo c. 22. extr. ab auctore nobis videantur relata esse, haec fere eum ibi narrasse putamus: „Ac naves quidem primum Methymnam ad desciscendum impulerunt; peditatus vero, ex continente trajectus, Mitylenen: quo non multo post, Eubulo cum navibus quatuor Methymnae relicto, Diniadas cum caeteris pervenit." Fortasse etiam addidit, missam esse copiarum partem, qua Pyrrha ad deficiendum induceretur, quae, cum Astyochus adveniret, jam videtur descivisse ab Atheniensibus. v. c. 23.

7. Sed, ut ad alia pergamus, Astyochum mirari subit, nonnisi quatuor naves adduxisse, nec plures quam sex[47]) deinceps subsecutas esse, tametsi viginti ex portu Piraeo Conchreas evaserant ac totidem fere jam pridem Corinthi paratae remanserant, quibus alias etiam, postmodum aedificatas, accessisse, conjiciat qui quae de Peloponnesiorum apparatu auctor ante dixit[48]) meminerit.

---

der. Lex. s. v. Quaedam enim in nostro libro reperiuntur, quae in caeteris frustra quaeras, ut c. 84. *ὀργὰς ἐπιφέρειν* pro *χαρίζεσθαι*, v. ibi Schol. et c. 102. Herodoteum illud *ἀνακῶς ἔχειν*, de quo v. Gloss. Herod. p. 524. et Valcken. ad VIII, 109. Plutarchum miror in Thes. 55. sic loqui, ac si omnes Graeci hanc vocem frequentassent.

46) cf. c. 100. et Xenoph. Hell. IV, 8, 29. ubi pro *ὅρια* legendum est *ὄρια*.

47) c. 25. extr. cl. 51, 55: *Κἀκείνας (Ἀστύοχος) λαβὼν τάς τε τῶν Κορινθίων πέντε καὶ ἕκτην Μεγαρίδα καὶ μίαν Ἑρμιονίδα καὶ ἃς αὐτὸς Λακωνικὰς ἦλθεν ἔχων, ἔπλει ἐπὶ τῆς Μιλήτου πρὸς τὴν ναυαρχίαν.* In his *τὰς τῶν Κορινθίων πέντε* dictum est pro *τὰς τῶν Κορινθίων, πέντε οὔσας*. Cf. c. 61. Nam Corinthias naves adfuisse, jam ante significavit scriptor v. c. 52., Corinthias quinque adfuisse non dixit. Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 265. Verba *ἃς αὐτὸς ἦλθεν Λακ. ἔχων* aliquid difficultatis pariunt. Astyochus enim cum quatuor navibus advenerat. v. c. 23. in. Quae si, ut ille locus quodammodo significat, omnes Laconicae erant, e caeteris quae ibi recensentur, unam serius advenisse sumendum, cum ante decem modo fuerint. Neque tamen haec conjectura omnino necessaria est licetque statuere, Astyochum tres tantum Laconicas habuisse. Quas verisimile est ex iis fuisse, quas Agis aedificandas curaverat. Posterior explicatio si vera sit, aptius auctorem c. 25. init. et extr. quae quorum populorum naves advenissent narraturum fuisse dicas. Unde priori aliquid adjumenti accrescit. Minuta sunt haec, nec tamen interpreti negligenda.

48) c. 5. 7.

Qui cur non plures cum Astyocho missae essent, referre debuisse videatur, cum etiamsi Peloponnesiorum tarditas nota nobis sit, hic tamen haec ipsa tarditas causam habuerit necesse est, nisi veram, certe praetextam, quam non facile conjectura assequaris. Neque vero fugere eos poterat, quanti momenti tunc temporis summa celeritas esset. Qua si usi essent, haud dubie Lesbum servassent, quam Athenienses in potestatem suam redegerunt, priusquam major classis quinquaginta navium adveniret [49]. Atque in hac quoque offendit, quod nonnisi tres et triginta Peloponnesiae sunt, quarum cum viginti octo ex iis essent, quae, jam ineunte aestate exstructae, adhuc Cenchreis et Corinthi relictae fuerant [50], quinque tantum adjectae novae, fortasse ab Agide aedificatae. Ex iis quidem eas esse, quae e Sicilia reversae erant [51], non crediderim: quas probabilius videtur, subductas et refectas, postea cum Antisthene in Asiam venisse [52]. Minus autem probabile censeo, ejus partem classis eas esse factas, qua serius etiam Hegesandridas adversus Euboeam usus est [53].

8. Mileti, quo, frustra expeditione in Lesbum tentata, Astyochus deinde contendit, hoc tempore classis fuerit oportet navium nonaginta. Decem enim ipse habebat; quinque et quinquaginta Theramenes adduxerat ac Peloponnesias quinque, Chiasque decem Chalcideus appulerat [54]. Chias tamen jam abiisse e sequentibus col-

---

49) c. 26.
50) c. 7. 8. 10. 11. 15. 20. 25.
51) c. 13.
52) c. 39. 53) c. 91. 94. sq.
54) c. 17 cl. 28: *τὰς Χίας ναῦς προςλαβόντες τὰς μετὰ Χαλκιδέως τὸ πρῶτον ξυγκαταδιωχθείσας ἐβούλοντο πλεῦσαι ἐπὶ τὰ σκεύη, ἃ ἐξείλοντο, ἐς Τειχιοῦσσαν πάλιν.* Recte ibi Haack. ante *ἐς* incidit. Adverbia saepe sic collocantur. V. c. 33: *ἀνάγεται — ἐπὶ τὰς Ἐρυθρὰς πάλιν.* II, 5. extr.; *ἀπέκτειναν τοὺς ἄνδρας εὐθύς.* II, 18: *ἀφίκετο τῆς Ἀττικῆς ἐς Οἰνόην πρῶτον.* Cf. I, 61. IV, 128. V, 2. — Verbis autem *τὰς Χίας — ξυγκ.* explicari, quae c. 17. leguntur, Porti errore notato, jam monuit Kistemackerus, quem Haackius sequitur. Qui tamen quod addit, Thrasyclem c. 17. *ξυνδιώκοντα* dici, *ξυγκαταδιωχθείσας* interpretari videtur: *quas duo Atheniensium praetores conjuncti insecuti erant.* Quod durum est. Rectius explicabis: *quas una cum Chalcidei navibus hostes insecuti erant.* Bauerum hic, ut saepius, silentio praetermittimus.

ligas. Namque Aſtyochus ubi Antiſthenem cum ſeptem et viginti navibus Cauni eſſe audivit, eodem contendit cum navibus ſeptuaginta. Tot enim fuiſſe mox perſpicietur. Hinc igitur ſtatuendum videtur, aut Chias naves a Pedarito jam arceſſitas fuiſſe, aut ab Aſtyocho viginti praeſidii cauſa Mileti relictas eſſe. Poſterius erunt qui hoc loco prohari credant: *ἔτυχον δὲ (οἱ Χῖοι), ἔτι ἐν Ῥόδῳ ὄντος Ἀστυόχου, ἐκ τῆς Μιλήτου Λέοντά τε* [55]), *ἄνδρα Σπαρτιάτην, ὃς* [56]) *Ἀντισθένει ἐπιβάτης ξυνεξῆλθε, τοῦτον* [57]) *κεκομισμένοι μετὰ τὸν Πεδαρίτου θάνατον ἄρχοντα καὶ ναῦς δώδεκα, αἳ ἔτυχον φύλακες Μιλήτου οὖσαι, ὧν ἦσαν Θούριαι πέντε καὶ Συρακούσιαι τέσσαρες καὶ μία Ἀναιῖτις καὶ μία Μιλησία καὶ Λέοντος μία* [58]). Sed quae ibi memorantur naves, earum certe partem ſerius poſtmodum, a magna claſſe emiſſam, Miletum veniſſe tum inde perſpicitur, quod, qui cum Antiſthene venerat, Leon earum dux eſt, tum ex eo, quod quinque Thurinae fuiſſe dicuntur, quas cum aliis Hippocrates adduxerat [59]). Has vero ab Aſtyocho Cnidi aſſumtas eſſe, haud obſcure ſignificat ſcriptor his verbis: *ἅπασαι δ' ἤδη οὖσαι ἐν τῇ Κνίδῳ αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐπεσκευάζοντο* [60]). Qui locus ipſe oſtendit, Aſtyochi quidem navium Mileti relictas fuiſſe nullas. Quo Cnido Antiſthenem miſſum eſſe, probabile eſt, cum navibus decem, ſua, Syracuſanis quatuor, quinque Thurinis. At hac ratione tres naves ad Aſtyochi claſſem deſunt. Qui ſeptem, quae Cnidi erant, et Antiſthenis viginti ſeptem navibus aſſumtis, cum tres a Charmino depreſſae eſſent [61]), iſtae vero decem Miletum abiiſſent, nonniſi unam et nonaginta reliquas habere poterat, cum

---

55) Fortaſſe idem eſt, quem Pedariti patrem Noſter dicit c. 28.

56) Quod hic libri quidam inſerunt, *ἀντὶ στρατηγοῦ*, interpretamentum eſt ad *ἄρχοντα* vel ad *ἐπιβάτης*. Nam cum Hegeſandridas, quem claſſi praefuiſſe novimus, a Xenophonte Hell. I, 3, 17. Mindari *ἐπιβάτης* dicatur, non improbabile cenſeo, hoc nomine a Lacedaemoniis dictum aſſe inferioris ordinis ducem, (cf. Sturz. Lex. Xenoph. ſ. v.) *ἐπιστολέως* ſimilem, de quo v. Mor. Ind. ad Hell. ſ. v. et Sturz. l. l. ſ. v.

57) e libris additum.

58) c. 61.

59) c. 35. Adduxerat tredecim, quarum tamen mox ab Athenienſibus ſex captae.

60) c. 43. 61) c. 42.

Thucydides eum quatuor et nonaginta ad Rhodum appulisse dicat [62]). Hic defectus duplici modo expleri potuit. Aut enim quas depressas esse diximus, eae ita tantum laceratae erant, ut refici possent [63]), aut quas Charminus amiserat, earum tres captae armataeque sunt a Peloponnesiis. Ex hac ratione cum omnia egregie concinant, non opus est, ut de aliis dicam conjecturis, quae mihi olim in mentem venerunt.

9. De reversis Chiorum navibus quae disputata sunt, haec iis confirmantur, quae de proelio, Antisthene duce, cum Atheniensibus commisso referuntur [64]). Navibus enim eo utebantur Chii sex et triginta. Harum tredecim erant Antisthenis. Ex iis, quas in Lesbum miserant, tres tantum erant reversae, decem ab Atheniensibus captae [65]). Desunt igitur ad numerum, quem diximus, viginti illae, quas a Pedarito arcessitas esse probavimus.

10. Ἐν τούτῳ δὲ οἱ Χῖοί τε θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο καὶ οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ [66]) καὶ ὁ Ἀστύοχος, πυθόμενος τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν, καὶ τὸν Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπε-

---

62) c. 44.

63) Hanc interpretationem ne quis a verbo καταδύειν alienam censeat, v. Schol. ad I, 50. et quae ad hunc locum disputat Goeller. Act. Monac. II, 2. p. 219.

64) c. 61,

65) c. 23: τῶν Χίων νεῶν ἐκράτησαν. quae noli cum Valla et Porto, quos Heilmannus sequitur, interpretari: *Chias naves superaverunt*, sed *oppresserunt et ceperunt*. Nam κρατεῖν cum Genitivo fere est *potiri aliqua re*, vel *in potestatem suam redigere aliquid*, ut III, 47: ὅπλων ἐκράτησε. Novem captas esse Mitylenae facile conjicias, unam posthac ex iis, quae Methymnae fuerant, scriptor dicit.

66) Valcken. ad Herod. V, 36: „Una voce θαλασσοκράτορες Thucydidi l. VIII. c. 83. [63.] dicuntur Chii Milesiique.“ Immo Peloponnesiorum, quae Mileti erat, classis, quam θαλασσοκρατεῖν scriptor dicere non potuit. Quod cum non animadverteret Vir egregius, post Μιλήτῳ plenius distinxit. *Οἱ ἐν τῇ Μιλήτῳ καὶ ὁ Ἀστύοχος* eodem modo junguntur, ut III, 33: *ὁ Πάχης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι* cl. c. 80. et 51; *Βούδορος καὶ Σάλαμις*. ubi v. Schol. Qua ratione nihil frequentius. Nec offendere debet, quod non sequitur: πυθόμενοι ἐθάρσησαν. Eodem enim modo dictum: *Στρομβιχίδην καὶ τὰς ναῦς ἀπεληλυθότα*. Huc retulerim IV, 12: *Βρασίδας — καὶ τὸ πλῆθος ἐπὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως ἐτράπετο*. Eodemque partim pertinent, quae collegit Ast. ad Phaedr. p. 370. ad Polit. II, 6. ad Legg. II, 1.

ληλυθότα, ἐθάρσησε. καὶ παραπλεύσας δυοῖν νεοῖν Ἀστύοχος ἐς Χίον, κομίζει αὐτόθεν τὰς ναῦς 67) καὶ ξυμπάσαις ἤδη 68)

---

67) Valla: *sumpsit, quae illic erant, naves.* Ex qua interpretatione confirmatum vidi, quod olim conjeceram, verba hoc ordine esse legenda: *κομίζει τὰς αὐτόθεν ναῦς.* Eodem modo c. 107: *ἀπέπεμψαν Ἱπποκράτην καὶ Ἐπικλέα κομιοῦντας τὰς ἐκεῖθεν ναῦς.* Diodor. XIII, 49: *Μίνδαρος συνήγαγε τὰς ἁπανταχόθεν ναῦς.* Cf. Eurip. Iphig. T. 1150. 1376. Seidler. Thuc. II, 69. 79. a pr. (Xenoph. Hell. V, 2, 9.) 84. extr. His adjunge quae supra de praepositionibus similia observata sunt. Nonnulla tamen hujus generis exempla paulo aliter explicueris ita, ut participium subaudias motum indicans, veluti *ἐλθών.* Xenoph. Hellen. I, 7, 31: *Ἐρασινίδης ἐπὶ τοὺς ἐς Μιτυλήνην πολεμίους τὴν ταχίστην πλεῖν ἅπαντας (ἐκέλευεν).* Ibi tamen Weiskius de trajectione cogitat, cujus similem velim e Xenophonte laudasset. Nam e Thuc. afferre poterat haec II, 49: *τὸ μὲν ἔξωθεν ἁπτομένῳ σῶμα οὐκ ἄγαν θερμὸν ἦν.* III, 56: *κατὰ τὸν πᾶσι νόμον καθεστῶτα,* VI, 22: *τὸν δὲ καὶ αὐτόθεν σῖτον ἐν ὁλκάσι, πυροὺς καὶ πεφρυγμένας κριθάς, ἄγειν (δοκεῖ χρῆναι).* VII, 43: *ἄλλοι δὲ τὸ ἀπὸ τῆς πρώτης παρατείχισμα τῶν Συρακουσίων, οὐχ ὑπομενόντων τῶν φυλάκων, ᾕρουν.* cf. I, 77. Sed ad ejusmodi trajectionem ut illius loci explicatio confugiat, nihil causae est. Praestaret dicere, ut saepius *ἐν* pro *εἰς*, (v. Thuc. IV, 14. 43. VI, 17. quomodo et expl. Xenoph. Hell. VII, 5, 11. Cf. Heindorf. ad Plat. Soph. p. 427. sq. Schweighaeuser. ad Herod. II, 56.) ita hic *εἰς* pro *ἐν* usurpatum esse. Cf. Lobeck. ad Soph. Ajac. 80. Schweighaeuser. ad Herod. VIII, 60. Sed haec interpretatio non multum differt ab ea, quam suademus, cum, ubicumque *εἰς* pro *ἐν* dicitur, motus tamen notio lateat. *Ὁρμώμενος* intelligas in hujusmodi exemplis. Thuc. III, 93: *τοὺς ἐκ τῆς ἐνέδρας τρέπουσιν.* IV, 67: *οἱ ἐκ τῆς Μινώας Ἀθηναῖοι.* Huc refer quae sexcenties leguntur: *οἱ ἀπὸ (ἐκ) Φυλῆς (Πειραιέως).* Contra mireris haec V, 67: *οἱ ἐπὶ Θρᾴκης Βρασίδειοι στρατιῶται,* qui e Thracia reversi in Arcadia pugnant. III, 106: *ᾔσθοντο τοὺς ἐν Ὄλπαις Ἀμβρακιώτας ἥκοντας.* ubi v. Haack.

68) *ἤδη* arcte cum *ξυμπάσαις* jungendum, intellecto *οὔσαις.* Cf. I, 30. extr.: *χειμῶνος ἤδη ἀνεχώρησαν.* VIII, 101: *ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοίτιον, ἤδη τοῦ Ἑλλησπόντου.* III, 112: *ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς.* IV, 32: *οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πρώτους φύλακας, οἷς ἐπέδραμον, εὐθὺς διαφθείρουσιν ἔν τε ταῖς εὐναῖς ἔτι, ἀναλαμβάνοντας τὰ ὅπλα.* ubi *τε* non cum sequente *καί* jungendam esse, ut, Poppone probante l. l. p. 162. Benedictus statuit, alibi probabitur. Hoc modo VIII, 50: *(Φρύνιχος) πέμπει ὡς Ἀστύοχον, τῶν Λακεδαιμονίων ναύαρχον, ἔτι ὄντα τότε περὶ Μίλητον.* commate post *ναύαρχον* sublato et post *ἔτι* collocato, explicandum arbitrabar. Ita quidem non opus esset, ut *τῶν* cum deterioribus libris in *τόν* mutaretur. Sed jam hujus me conjecturae poenitet. Nam quae ibi narrantur, facta esse cum Astyochus nondum Mileto solvisset,

ἐπίπλουν ποιεῖται ἐπὶ τὴν Σάμον. Obſcure hic Aſtyochum ſcriptor dicit, κομίζειν αὐτόθεν τὰς ναῦς, ita loquens, ac ſi quas dicat e praegreſſis vel appareat vel facile colligi poſſit 69). Quod ſecus eſt. Videntur tamen iſtae tredecim intelligi, quas Antiſthenes adduxerat. Ita ut ſtatuatur quodammodo jam ſuadent verba. Hac enim ratione articulus ad certum et definitum aliquid refertur, quamquam id non facile conjectes. Certe ſi Chiorum quoque naves auctor complecti voluiſſet, ſcripſiſſe videatur: τὰς αὐτόθεν ναῦς. Accedit, quod ſuis Chii navibus carere nondum poterant. His autem, quas diximus, tredecim aſſumtis, Aſtyochi claſſis navium fuerit centum et ſeptem. Cum vero mox centum et duodecim habuiſſe dicatur 70), quin-

---

colligas ex c. 45. in.: ἐν δὲ τούτῳ καὶ ἔτι πρότερον, πρὶν ἐς τὴν Ῥόδον αὐτοὺς ἀναστῆναι, τάδε ἐπράσσετο. Ac priusquam in Rhodum proficiſceretur Aſtyochus, ea quoque eveniſſe quae noſtro loco referuntur, omnia probant. Quae contra afferri poſſunt argumenta, tam levia ſunt, ut ſilenda eſſe videantur. Emendandum eſt igitur τὸν Λακ. ν. (Simili vitio, eadem ex cauſa, ſequenti genitivo, orto, V, 6. pr. legitur: πέμψας — παρὰ Πόλλην τῶν Ὀδομάντων βασιλέα. ubi Aug. Ar. C. Dan. Mosq Pariſſ. C. E. K. X. τὸν ſuppeditant.) Nam articulus ad ναύαρχον ibi non magis, ſi vulgaris diſtinctio retinetur, deeſſe poteſt, quam c. 23: Ἀστύοχος, ὁ Λακεδαιμόνιος ναύαρχος. Male ibi Λακεδαιμονίων habet Cl. V. V, 12. VIII, 24. ubi recte Haack. comma poſt Λακεδαιμόνιον ſuſtulit et ante μετ' ὀλίγων collocavit. Herod. VIII, 59. ibique Schweighaeuſer. Sed Thuc. VII, 25. init. ſic diſtinguendum eſt: Μετὰ δὲ τοῦτο ναῦς τε ἐκπέμπουσι δώδεκα οἱ Συρακούσιοι καὶ Ἀγάθαρχον ἐπ' αὐτῶν, Συρακούσιον, ἄρχοντα.

69) Quomodo numeralibus ſubinde praemittur articulus, ubi ratiocinando numerus dictus definiri poteſt, veluti I, 116: Ἀθηναῖοι δέ, ὡς ᾔσθοντο, πλεύσαντες ναυσὶν ἑξήκοντα ἐπὶ Σάμου, ταῖς μὲν ἑκκαίδεκα τῶν νεῶν οὐκ ἐχρήσαντο, — τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι — ἐναυμάχησαν πρὸς Τραγίᾳ τῇ νήσῳ Σαμίων ναυσὶν ἑβδομήκοντα, ὧν ἦσαν αἱ εἴκοσι στρατιώτιδες. Cf. VIII, 39. 102. extr. Xenoph. Hell. I, 1, 18. ubi Virorum DD. conjecturis non opus eſt. Interdum etiam, quod Bauerus Thuc. VIII, 39. factum putabat, numeralibus articulum Graeci abundanter adjiciunt, veluti Xenoph. Hell. III, 2, 4: Ἐσώθησαν αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς πεντεκαίδεκα. VII, 2, 9: ἀπέθανον οὐκ ἐλάττους τῶν ὀγδοήκοντα. Cf. VII, 4, 25. 27. Talia, quae familiaris ſermo noſter imitatur, fruſtra apud Thucydidem quaeras.

70) Αἰσθόμενοι δὲ οἱ ξύμμαχοι καὶ ὁ Ἀστύοχος τὸν θροῦν, καὶ δόξαν αὐτοῖς ἀπὸ ξυνόδου, ὥςτε διαναυμαχεῖν, ἐπειδὴ καὶ ἐςηγγέλλετο αὐτοῖς ἡ ἐν τῇ Σάμῳ ταραχή, ἄραντες ταῖς ναυσὶ πά-

que ſuſpiceris ei ſuppeditatas eſſe a Rhodiis vel ab aliis civitatibus ſociis.

II. Ἐν δὲ τῷ αὐτῷ θέρει μετὰ τοῦτο εὐθὺς οἱ Πελοποννήσιοι, ἐπειδή, ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν οὐκ ἀξιόμαχοι νομίσαντες εἶναι, οὐκ ἀντανήγοντο, — ἀποστέλλουσιν ὡς τὸν Φαρνάβαζον — Κλέαρχον τὸν Ῥαμφίου, ἔχοντα ναῦς τεσσεράκοντα [71].

σαις, οὔσαις δώδεκα καὶ ἑκατόν, καὶ τοὺς Μιλησίους πεζῇ κελεύσαντες ἐπὶ τῆς Μυκάλης παριέναι, ἔπλεον ὡς (e codd. receptum) πρὸς Μυκάλην. Socios hic cum Aſtyocho conjungi, aliquando me offendebat. Quapropter ξύμβουλοι pro ξύμμαχοι legendum eſſe ſuſpicabar, cl. 39. 43. Fruſtra. Nam duces quoque interdum ſociorum concilio utebantur, ut Lyſander Xenoph. Hell. II, 1, 51. Tueturque vulgatum verbum ξυνόδου. Cf. I, 96. De Mycale promontorio v. Herod. I, 148 ibique interprr.

71) Valla hunc locum ita convertit: *Statim ſecundum haec, eadem aeſtate, Peloponnenſes tam numeroſa claſſe tamen non idoneos ſe arbitrantes ad praelium conſerendum — mittunt ad Pharnabazum — Clearchum —.* Verba οὐκ ἀντανήγοντο non expreſſit. Quae tamen cave ſuſpecta credas. Sed ἐπειδή hic non eſt *quoniam*, ut Portus et Heilmannus interpretantur, ſed *poſtquam* et arcte cum μετὰ τοῦτο εὐθὺς cohaeret. Cf. II, 18 VII, 26. 69. Nec μετὰ τοῦτο εὐθὺς durum videri debet. Cf. Dionyſ. Epiſt. ad Pomp. p. 770, 9: μετὰ τὸν Περσικὸν πόλεμον εὐθύς. Reſpicitur c. 79. extr. cl. 83. Pro ἀντανήγοντο quis ἀντανηγάγοντο requirat. Verum ſaepe, ubi durans cogitatur actio, imperfectum pro aoriſto ſ. plusquamperfecto uſurpatur, veluti Xenoph. Anab. I, 4, 2: Ἡγεῖτο αὐτῶν Ταμώς, — ἔχων ναῦς ἑτέρας (uncos, unius Eton. auctoritate adhibitos, ſuſtuli.) Κύρου πέντε καὶ εἴκοσιν, αἷς ἐπολιόρκει Μίλητον, ὅτε Τισσαφέρνῃ φίλη ἦν. Cf. I, 2, 22. Thuc. II, 23. cl. 17. VIII, 26 90. Scriptor quodammodo in illud tempus cogitando revertitur, quo ſi eſſet imperfecto uti deberet. Huc tamen referre nolim Xenoph. Hell. II, 2, 10: ἐνόμιζον οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν, εἰ μὴ παθεῖν, ἃ οὐ τιμωρούμενοι ἐποίησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδίκουν ἀνθρώπους μικροπολίτας: cum ἀδικεῖν pro ἠδικηκέναι uſurpetur, docente Heindorf. ad Plat. Protag. §. 4. p. 463. ſq. Quae obſervatio aliquot Thucydidis locis adhiberi debebat. — Verba ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν Portus cum οὐκ ἀντανήγοντο junxit, Valla et Heilmannus cum ἀξιόμαχοι. Recte hi et prave iidem. Jungendum enim ita eſt, ſed hoc ſenſu: *poſtquam non obviam prodierant, cum ſe non pares putarent conjunctis navibus* — hoſtium ſcilicet, quorum modo Strombichides cum parte claſſis ex Helleſponto reverſus erat. V. c 79. cl. 78. Ἀξιόμαχός τινι ſaepe hoc modo dicitur, veluti V, 60: ἀξιόμαχοι δοκοῦντες εἶναι οὐ τῇ Ἀργείων μόνον ξυμμαχίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἄλλῃ ἔτι προσγενομένῃ (ubi in ſqq. comma poſt οὕτως ponendum erat). Cf. Herod. VII, 157. IX, 90. Qui etiam ἀξιόμαχος ſequente infinitivo habet. VII, 101. 138. Non ita Thucydides.

— — Καὶ αἱ μὲν τῶν Πελοποννησίων αὗται νῆες, ἀπάρασαι ἐς τὸ πέλαγος, ὅπως λάθοιεν ἐν τῷ πλῷ τοὺς Ἀθηναίους, χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν Δήλου λαβόμεναι αἱ πλείους μετὰ Κλεάρχου καὶ ὕστερον πάλιν ἐλθοῦσαι ἐς Μίλητον, Κλέαρχος δὲ κατὰ γῆν αὖθις ἐς τὸν Ἑλλήσποντον κομισθεὶς ἦρχεν [72]· αἱ δὲ μετὰ Ἑλίξου [73], τοῦ Μεγαρέως, στρατηγοῦ, δέκα, ἐς τὸν Ἑλλήσποντον διασωθεῖσαι, Βυζάντιον ἀφιστᾶσι [74]. His decem navibus mox alias ſedecim ſubmiſſas eſſe, paene oblitus erat auctor referre. Refert tamen loco alieno [75]. Sed revera eum hic aliquid oblitum eſſe, hac ratione intelligitur. Etenim Peloponneſiorum claſſem navium hoc tempore fuiſſe vidimus centum et duodecim. Earum ſex et viginti in Hellespontum miſſae. At qui mox eodem contendit, Mindarus nonniſi ſeptuaginta tres habet [76]. Deſunt igitur tredecim. Has conjecerit aliquis, Mileti praeſidio relictas eſſe. Quam conjecturam probaremus, ſi ex ſolo Thucydide judicanda eſſet. Sed is omiſit, Min-

---

72) Qui, quod Haackius diverſiſſimis locis inculcat, ſaepe participium pro verbo finito poni, id ad noſtrum locum adhiberet, is confudiſſe videretur, quae probe discernenda ſunt. Thucydidem quidem affirmare anſim, eo quo hic modo, nunquam participio uſum eſſe pro verbo finito. Quocirca locum noſtrum puto corruptum eſſe. Facillima, quam equidem comminiſcor, emendatio haec eſt, ut pro *χειμασθεῖσαι, καὶ αἱ μὲν* legatur *καὶ χειμασθεῖσαι αἱ μὲν* et parentheſeos notae, quibus *Κλέαρχος — ἦρχεν* vulgo ſepiuntur, tollantur. Ita nominativus *αἱ μὲν τῶν Πελοπ. νῆες* genitivi vice fungeretur, a ſequente *αἱ μὲν* pendentis; de qua ratione ſupra expoſitum. Deinde verbi finiti defectus nullo negotio explicari poteſt. Auctor enim hoc modo ſcribere voluerat: *αἱ μὲν — μετὰ Κλεάρχου — ἐς Μίλητον, Κλέαρχος δὲ — ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ἐκομίσθη*. Sed poſt, ratione obvia, orationem invertit. — Quod F. (G.) Reg. Caſſ. Aug. Dan. Mosq. ante *πλείους* inſerunt *δέ*, ferri non poteſt. *Αἱ πλείους* frequente appoſitionis genere ad *αἱ μὲν* adjectum, ut III, 32: *τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς κατὰ πλοῦν εἰλήφει, ἀπέσφαξε τοὺς πολλούς*. III, 23: *οἱ δ' ἐν τούτῳ οἱ πλείους — ὑπερέβαινον*. IV, 90. extr.: *οἱ μὲν ψιλοὶ οἱ πλεῖστοι εὐθὺς ἐχώρουν* Cf. IV, 52. 88. Eodemque pertinent talia: I, 2: *οἱ πολέμῳ ἢ στάσει ἐκπίπτοντες παρ' Ἀθηναίους οἱ δυνατώτατοι — ἀνεχώρουν*. III, 23: *οἱ ἀπὸ τῶν πύργων χαλεπῶς οἱ τελευταῖοι καταβαίνοντες ἐχώρουν ἐπὶ τὴν τάφρον*. ubi vulgo male diſtinguitur.

73) De Helixo cf. Xenoph. Hell. I, 3, 15. 21. Hujus forſitan nepos eſt is, cujus meminit Demoſth. de Cor. p. 324, 15.

74) c. 80. 75) c. 99. cl. 102. 103.

76) c. 99. Male Diodor. XIII, 38: *ὀγδοήκοντα καὶ τρεῖς*.

darum, tredecim naves Dorieo duce in Rhodum misisse, cum ibi esse accepisset, qui res novas molirentur [77]).

12. Ὁ δὲ Μίνδαρος ἐν τούτῳ καὶ αἱ ἐκ τῆς Χίου Πελοποννησίων νῆες — ἀπαίρουσιν ἐκ τῆς Χίου πελάγιαι, ἵνα μὴ περιτύχωσιν ταῖς ἐν τῇ Ἐρεσῷ ναυσίν, ἀλλὰ ἐν ἀριστερᾷ τὴν Λέσβον ἔχοντες ἔπλεον ἐπὶ τὴν ἤπειρον. καὶ προςβαλόντες τῆς Φωκαΐδος ἐς τὸν ἐν Καρτερίοις λιμένα καὶ ἀριστοποιησάμενοι, παραπλεύσαντες τὴν Κύμαιαν δειπνοποιοῦνται ἐν Ἀργινούσαις [τῆς ἠπείρου,] ἐν τῷ ἀντιπέρας τῆς Μιτυλήνης. ἐντεῦθεν δέ, ἔτι πολλῆς νυκτός, παραπλεύσαντες [τὴν Κύμαιαν] καὶ ἀφικόμενοι τῆς ἠπείρου ἐς Ἁρματοῦντα καταντικρὺ Μηθύμνης, ἀριστοποιησάμενοι διὰ ταχέων παραπλεύσαντες Λέκτον καὶ Λάρισσαν καὶ Ἁμαξιτὸν καὶ τὰ ταύτῃ χωρία [78]), ἀφικνοῦνται ἐς Ῥοίτιον [79]). Quod mihi quoque in mentem venerat, οὐ excidisse post Χίου, id Haackium video de conjectura in ordinem recepisse. Minus probo, quod idem Vir doctus pronuntiat, τῆς ἠπείρου post Ἀργινούσαις esse *prope continentem sitis.* Talia equidem nonnisi demonstranti credam. Interim alia ratio est circumspicienda. Ista verba si genuina essent, ex hoc loco colligendum foret, Arginusis insulis ex adverso positum, cognomine fuisse in continente oppidum, quemadmodum Sybota portus Sybotis insulis opposita fuerunt [80]). Et hanc quidem sententiam confirmare videtur Aristophanis Scholiastes. Qui ἡ Ἀργίνουσα, inquit, πόλις τῆς Αἰολίδος, ἀντικρὺς δὲ Λέσβου κειμένη καὶ Μανίας καλουμένης ἄκρας [81]); et alibi: ἡ

---

77) v. Diodor. XIII, 38. 45. Xenoph. Hell. I, 1, 2. ubi Zeunius ita loquitur, ac si naves, quibus Dorieus praeerat, Rhodias putaret. Quod, una, si forte, excepta, falsum est. Maximam partem Thurinas fuisse, colligas ex Thuc. VIII, 35. Caeterum de Dorieo cf. Thuc. III, 8. Xenoph. Hell. I, 5, 19. Pausan. VI, 7, 1. 2.

78) II, 15. extr.: *καλεῖται δὲ διὰ τὴν παλαιὰν ταύτην κατοίκησιν καὶ ἡ ἀκρόπολις μέχρι τοῦδε ἔτι ὑπὸ Ἀθηναίων πόλις* pro *ταύτην* edi debebat *ταύτῃ* cum Reg. (G.) Cass. Aug. Gr. Pariss. C. F. Cf. II, 80. 96. VIII, 24.

79) c. 101. cf. Diodor. XIII, 39. 45.

80) I, 47. 50. 52. 54. III, 67.

81) Ad Ran. v. 33. *Μαλίας* emendandum esse, jam monuit Duker. ad Thuc. III, 4. Caeterum constans Graecorum usus facit, ut ante *Μαλίας* articulum excidisse putem, ad *ἄκρας* illum pertinentem. Obiter hic emendabo Xenoph. Hell. II, 2, 8: *ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῷ καλουμένῳ γυμνασίῳ*, ubi leg. *ἐν τῷ Ἀκ. καλουμένῳ γυμν.*

Ἀργίνουσα κώμη ἦν τῆς Αἰολίδος [82]). Sed huic, etiamsi, quod tamen dubitari potest, dicere voluerit, ejus nominis oppidum fuisse in continente, non multum fidei tribuerim, cum in eis, quae exhibet, ignorantiae vestigia sint satis manifesta. De pugna enim illa loquitur, quam ad Arginusas insulas commissam esse constat. Pertinent huc Xenophontis haec verba: (Ὁ Καλλικρατίδας) ἐδειπνοποιεῖτο τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ [ἀντίον τῆς Μιτυλήνης]. Τῇ δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔτυχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δειπνοποιούμενοι ἐν ταῖς Ἀργινούσαις· αὗται δ' εἰσὶν ἀντίον [τῆς Λέσβου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρᾳ ἀντίον] τῆς Μιτυλήνης [83]). Quae Strabo illustrat: Μιτυλήνη, inquit, κεῖται μεταξὺ Μηθύμνης καὶ τῆς Μαλίας ἡ μεγίστη πόλις, διέχουσα τῆς Μαλίας ἑβδομήκοντα σταδίων, τῶν δὲ Κανῶν ἑκατὸν εἴκοσιν, ὅσων καὶ τῶν Ἀργινουσσῶν· αἱ τρεῖς μέν εἰσιν οὐ μεγάλαι νῆσοι, πλησιάζουσι (l πλησιάζουσαι) δὲ τῇ ἠπείρῳ, παρακείμεναι δὲ ταῖς Κάναις [84]). Sed maxime ad disputationem nostram facit Diodorus, qui (αἱ Ἀργίνουσαι,) ait, τότ' ἦσαν οἰκούμεναι καὶ πολισμάτιον Αἰολικὸν ἔχουσαι, κείμεναι μεταξὺ Μιτυλήνης καὶ Κύμης, ἀπέχουσαι τῆς ἠπείρου βραχὺ παντελῶς καὶ τῆς ἄκρας τῆς Κατανίδος [85]). Ex hoc enim loco apparet, Scholiastem Ἀργίνουσαν πόλιν s. κώμην τῆς Αἰολίδος potuisse dicere, nec tamen continentis oppidum intelligere. Sed etiamsi intellexerit atque omnia vera prodiderit, ne ita quidem sine dubitatione ejus auctoritate uti possemus, qua Thucydidis, quae diximus, verba a suspicione liberaremus. Ille enim τὴν Ἀργίνουσαν nominat, hic τὰς Ἀργινούσας, ut altera forma dici possit, oppidum continentis, altera insulas esse appellatas. Haec cum ita sint, eo inclinamus, ut verba τῆς ἠπείρου apud Thucydidem ex sequentibus irrepsisse existimemus. Quae suspicio eo confirmatur, quod et alia in loco nostro turbata sunt. Ita quod boni libri ante καὶ ἀφικόμενοι addunt, τὴν Κύμαιαν, e praegressis irrepsisse,

---

82) ib. ad v. 710. Rectius aliis locis Scholiastae τὰς Ἀργινούσας dicunt ad 193. 1580. Nub. 6.

83) Hic (Hellen. I, 6, 26. sqq.) irrepsisse quaedam, suspicati sunt etiam alii. Quae ego uncis notavi ea si ejiciantur, et sensui consulitur et corruptelae ratio perspicitur. Quae Schneiderus ad h. l. et in Addend. p. 98. dicit, me quidem non movent.

84) Strab. XIII, 2. p. 157. Tauchnitz.

85) Diodor. XIII, 97. — Cf. etiam Harpocr. s. v. ibique Vales. et Steph. Byz. s. v., ubi non recte in nota dicitur, Thucydidem nostro libro tres fuisse insulas referre.

dubio vacat. Eruntque fortasse, quibus etiam παραπλεύσαντες, insititium esse videatur. Quod si quis probabile censeat, καί, quod est ante ἀφικόμενοι, post Μηθύμνης transponatur oportet. Sed de his equidem nihil definire audeo.

13. Μετὰ δὲ τοῦτο ταῖς τε ἐξ Ἀβύδου ξυμμιγείσαις καὶ ταῖς ἄλλαις ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα πολιορκήσαντες Ἐλαιοῦντα ταύτην τὴν ἡμέραν, ὡς οὐ προσεχώρει ἀπέπλευσαν ἐς Ἄβυδον [86]). Hic requiras, quasnam dicat auctor τὰς ἄλλας ναῦς. Conjiciat aliquis eas intelligi, quibus Helixus praeerat [87]). At has a Mindaro non assumtas esse, postea significatur [88]). Neque ut ita statuatur, classis, quem hic habemus, permittit numerus. Ipse enim Mindarus naves adduxerat tres et septuaginta; Abydi erant sedecim. Sed duae e Mindari classe hoc ipso tempore ab Atheniensibus captae sunt, una nescio quo missa videtur [89]). Constat igitur ratio, illis, quas diximus, Helixi navibus non additis. Quocirca αἱ ἄλλαι νῆες eae sint, necesse est, quas Mindarus adduxerat. Ita vero post ἄλλαις et post ὀγδοήκοντα incidendum atque ad ξυμπάσαις ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα subaudiendum est οὔσαις, ea ratione, de qua jam exposuimus [90]).

---

86) c. 105. 87) c. 80.

88) c. 107. Haud dubie enim quae ibi memorantur eaedem sunt, quae c. 80.

89) Nisi tres esse captas Diodoro credendum est XIII, 39.

90) not. 12. Adde Xenoph. Hellen. IV, 8, 28: συντάξας τούς τε ἀπὸ τῶν αὐτοῦ νεῶν, τετρακοσίους, καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων φυγάδας — — ἦγεν αὐτοὺς ἐπὶ Μήθυμναν.

CAPUT QUARTUM.

DE CLASSE ATHENIENSIUM.

1. Contra Peloponnesiorum naves viginti unam, quae in Asiam trajecturae erant, totidem suas mittunt Athenienses. Sed hae cum hostem frustra in altum elicere conarentur; septemque Chiarum, quas in numero suo habebant, fidem suspectam haberent, mox Athenas redierunt. Ἀλλ' ὕστερον ἄλλας προσπληρώσαντες ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, παραπλέοντας αὐτοὺς καταδιώκουσιν ἐς Πειραιὸν τῆς Κορινθίας [1]). Nunc igitur Athenienses ad Peloponnesios obsidendos naves adhibuerint octo et quinquaginta [2]). Verum hic numerus hoc tempore in hac expeditione non offendere non potest eum, qui meminerit, in Sicilia praeter ingentem copiarum terrestrium vim [3]) naves amissas esse plus ducentas [4]). Sed dixerit quispiam, navium

---

1) c. 10.

2) Nam Chias quoque naves, quae hunc numerum complent, ad Piraeum reversas esse docet c. 15.

3) Circiter 65,000 ex Boeckhii computatione. V. Oecon. Civ. I. p. 287. Dionysius tamen Judic. de Thuc. p. 852. cum Diodoro XIII. 21. et Isocrate de pace 29. atque Aeliano V. H. V, 10. nonnisi 40,000 numerat.

4) V. Thuc. VI, 43. (ad quem locum contulisse juvabit Sluiter Lectt. Andoc. p. 30. sq.) VII, 42. cl. 16. 20. 26. 31. 35. Ex Thucydidis narratione 209 amissae. Contra Isocr. Aelian. ll. ll. 240. periisse referunt. Hos Perizonius, probante Boeckhio l. l. p. 288. ita cum Thucydide conciliat, ut eas naves annumeret, quae Ol. 88, 3. in Siciliam missae erant. V. Thuc. IV, 2. Sed haec ratio cum aliis nominibus tum hoc laborat, quod illae naves quamquam missae, non tamen amissae

quidem penuria Athenienses non laborare potuisse, cum ineunte bello centum sepositae essent, quibus non uterentur, nisi si hostes classe urbem invaderent [5]). At tamen his jam ante usos esse inde colligas, quod Thucy-

---

sunt. V. Thuc. IV, 65. In transcursu moneo Isocr. de pace 29. verba: *ἐν τῷ Πόντῳ μυρίους ὁπλίτας αὐτῶν καὶ τῶν συμμάχων ἀπώλεσαν* (*Ἀθηναῖοι*). quae quo spectent se ignorare ait Boeckh. l. l. mihi referenda videri ad eam expeditionem, de qua exponit Plutarch. Pericl. 19. Nam huc non trahi posse eam in Pontum expeditionem, de qua referunt Thuc. IV, 75. Diodor. XII, 71. facile intelligitur. Non obstare sententiae, quam proposui, quod Athenienses tunc victores fuerunt, probabunt quae Perizon. l. l. disputat. Huc referendos censeo *τοὺς ἐπὶ τοῖς ἐσχάτοις τῆς Ἀσιανῆς ἠπείρου διαφθαρέντας* apud Pausan. I, 29, 9.

5) *Τριήρεις — ἑκατὸν ἐξαιρέτους* (hoc ordine codd.) *ἐποιήσαντο, κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τὰς βελτίστας καὶ τριηράρχους αὐταῖς· ὧν μὴ χρῆσθαι μηδεμιᾷ ἐς ἄλλο τι ἢ μετὰ τῶν χρημάτων περὶ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου, ἢν δέῃ.* Ante *κατὰ* incidendum erat, ne quis cum Heilmanno opinaretur, centum quotannis ab Atheniensibus sepositas fuisse. Cf. Boeckh. l. l. I. p. 311. Sed hoc modo verba aliquid difficultatis habent. Ita enim loquitur Thucydides, ac si centum istae naves jam tunc electae fuissent omnes. At qua tum ratione explicanda sunt verba *κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον τοὺς βελτίστους*? His fortasse aliquid salutis afferant codd. Quorum quidam cum pro *ἕκαστον* legant *ἑκατόν*, alii omnino eam vocem ignorent, facile his obsequendum esse statuas. Jam cum trierarchorum mentionem auctor injiciat, etiam de nautis videtur dicere debuisse. Id cum reputarem, legendum esse suspicabar: *καὶ τῶν ναυτῶν τοὺς βελτίστους.* Sed hac conjectura meliorem, quae eandem sententiam habeat, lectionem postea vidi a cod. Vindob. offerri hanc: *μετὰ τῶν ναυτῶν τὰς βελτίστας.* Vulg. fortasse hoc modo quis intelligendum esse censeat, ut verba *κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἕκαστον* ad annos praegressos referat, quorum unoquoque earum, quae aedificarentur, navium optimae quaeque electae ac sepositae fuerint, inde a foederibus tricennalibus Ol. 83. (de quibus v. Thuc. I, 115. cl. 140. IV, 21. VII, 18. Diod. XII, 7. Plutarch. Pericl. 24. cl. Aristoph. Acharn. 193. 251. Equit. 1385.) usque ad belli initium. Quam sententiam Andoc. de pac. p. 91. et Aesch. de fals. leg. p. 336. confirmare videantur. Sed tale quid si Thucydides voluisset, aliter locutus esset. Cujus verbis accommodatius fortasse hoc modo interpreteris: Athenienses decrevisse, ut navium, quas quoque anno habituri essent, centum ne adhiberentur, ita ut non semper eaedem sepositae essent, sed novo quoque anno novae substituerentur. Posterius quidem factum esse, sumendum videtur, etiamsi, quod equidem probaverim, codicis Vindob. lectio reponatur.

dides, ubi mille talenta, quae eodem tempore eodemque consilio seposita erant, mota esse refert, ibi navium istarum mentionem non facit [6]). Sed etiamsi non prius, quam illas pecunias, has naves moverint, tamen eo, de quo loquimur, tempore iis nondum usi esse poterant. — Rectius hic earum triginta navium admonueris, quae aestate praegressa, Charicle duce, expeditione circa Peloponnesum facta, Athenas reversae erant [7]). Sed his fere opus fuisse putamus, ut socii coercerentur. Denique si ille, quem diximus, verus sit numerus, Athenienses belli anno vicesimo ineunte [8]) classe polluerint navium circiter centum et viginti [9]). Quod eo magis mirandum videtur, cum non ita multo post viginti aliae instructae sint [10]). Huic navium, quae ut instruerentur non exigua hominum multitudine opus erat, copiae repugnant quae de earum inopia, qua Athenienses laborarint auctor vel dixit [11]) vel significavit [12]). Sed etiamsi tot, quot dictum est, naves Atheniensibus hoc tempore fuissent, non perspicitur, quo consilio duodesexaginta Piraeo obsidendo adhibuerint, cum multo pauciores huic expeditioni suffecisse videantur. Aperte magna earum pars aptius prudentiusque alia ratione adhiberi poterat. Deinde si tanta ibi classis erat, qui sit, ut mox Athenas mittantur, qui

---

6) c. 15. Adhibitas esse putabam vel quarto belli anno, v. Thuc. III, 16. sq. vel ad expeditionem in Siciliam. Prius non placere video Haackio.

7) VII, 20. 26.

8) Ineunte inquam: nam Dodwelli rationes hic laborare posthac videbimus.

9) Eodem enim tempore circa Naupactum et Leucadiam plus triginta erant. V. VIII, 13. et VII, 34. cl. 31. Nam quae his locis memorantur, non diversas esse, sine dubitatione videmur statuere posse.

10) c. 15.

11) c. 1. cl. VII, 64. 87. VI, 31. et 93. extr.

12) Nam quod in Ioniam non statim post Chii defectionem magna classis emittitur, id qua ex causa repetendum sit in propatulo est. Chios vero et Miletus cum descivissent, tum demum omnes viri ad naves instruendas adhibiti. Hinc Aristoph. Lysistrata 107. queritur:

Ἀλλ᾽ οὐδὲ μοιχοῦ καταλέλειπται φεψάλυξ.
Ἐξ οὗ γὰρ ἡμᾶς προὔδοσαν Μιλήσιοι,
Οὐκ εἶδον οὐδ᾽ ὄλισβον ὀκταδάκτυλον.

auxilia petant [13])? His difficultatibus ut occurrerem, varias commentus eram rationes, quarum nonnisi eam propositurus sum, quam adhuc unice veram puto. Etenim verba *καὶ τριάκοντα* delendas esse reor. Nam mox legimus, Athenienses ad Chalcidea persequendum duodecim naves, duce Strombichide, misisse et deinceps octo alias, duce Thrasycle, *ἀπολιπούσας καὶ ταύτας τὴν ἐφόρμησιν.* — — *ἑτέρας δ' ἀντὶ πασῶν τῶν ἀπελθουσῶν* [14]) *ἐς τὴν ἐφόρμησιν τῶν Πελοποννησίων, διὰ τάχους πληρώσαντες, ἀντέπεμψαν καὶ ἄλλας διενοοῦντο τριάκοντα πληροῦν* [15]). Atque ex hoc loco verba *καὶ τριάκοντα* in illum, quem tractamus, transscripta esse puto. Quod facile fieri potuit, si in vetusto libro alter alteri ex adverso opposita pagina scriptus erat. Idque factum esse eo comprobatur, quod eadem ratione c. 29. voces *καὶ πεντήκοντα* ex c. 26. irrepserunt. Atque hi loci totidem fere, quot illi, versibus distant. Adstruit emendationem nostram, quod posthac nonnisi viginti Atheniensium naves ad Piraeum inveniuntur [16]). Quae nobis opponi posse videantur, ea, quantum equidem video, levia sunt. Dixerit tamen aliquis, haud dubie Peloponnesios, ubi cunctae Atheniensium naves abiissent, opportunitate usuros fuisse, ut in Asiam evaderent. At vero illas patet non eodem tempore abiisse omnes, sed primo tantum octo. Quorum in locum statim aliae videntur successisse. Quae, postquam et Thrasycles profectus erat, sufficiebant ad hostem observandum, cum et Athe-

---

13) c. 11. in. Eos petiisse pedites dixeris. Sed duodesexaginta navium *ἐπιβάταις* facile hostem primo impetu superassent.

14) Sic enim haud dubie legendum cum Aug. Cass. K. et Valla, quamquam is prave vertit, revertendi verbo usus. Recepit et Haack. pro vulg. *ἐπελθ.* Quod in praegressis legitur: *τῶν τε ἐν Πειραιῷ ἐφορμουσῶν τὰς μὲν ὀκτὼ ἤδη πέμψειν* — ibi articulus *τάς* et ipse emendationi loci c. 10., quam suadeo, nonnihil favet. Nam auctor ita orationem instituit, quasi perrecturus esset *τὰς δὲ ἄλλας δώδεκα* —.

15) c. 16. Non immerito ad hunc locum offendit Neophytus Ducas: *συγκέχυται οὐκ οἶδ' ὅπως τὸ κείμενον· πῶς γὰρ οὐκ ἐξέπλευσαν Πελοποννήσιοι, ἐκ διαλειμμάτων, ὥς φησι, πολιορκούντων τῶν Ἀθηναίων; ἔδει ἄρ' εἰπεῖν, ὅτι πρῶτον πληρώσαντες ἑτέρας ἀπέστειλαν, εἶτ' ἀπαγαγόντες ἐκείνας μετέστησαν ἀλλαχῆ. ὁ δὲ αἱρεῖ τὴν πολιορκίαν ἁπλῶς, εἶτα αὖθις φροντίζει περὶ αὐτῆς, ὡς τοὺς Πελοποννησίους μὴ προσχόντας τὸν νοῦν, ὅπως διαδρῶσιν.*

16) c. 20.

nae vicinae essent, et mox caeterae duodecim naves subvenirent. Ita quidem quo minus scriptoris narratio intelligatur, nihil est, quod impediat. — Praeterea quis objecerit hunc locum: Διακριθέντες δὲ πρὸς μὲν τὰς πολεμίας ναῦς ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς, ταῖς δὲ λοιπαῖς ἐς τὸ νησίδιον ὁρμίζονται, ἐν ᾧ οὐ πολὺ ἀπέχοντι ἐστρατοπεδεύοντο. Qui profecto sententiam nostram perverteret, si verba ἐπέταξαν ἐφορμεῖν ἱκανάς eum sensum praeberent, quem Valla expressit, vertens: *naves, quae satis visae sunt adversus hostiles, ibi collocavere.* At vero non navibus erat opus, quae pares essent hostilibus, sed paucae sufficiebant, quae has observarent. Atque in hanc sententiam, haud dubie recte, interpretatus est Heilmannus. Caeterum si quis requirat, cur eae potissimum naves quae ad Piraeum erant, ab Atheniensibus in Asiam missae sint, causa haec videtur fuisse, quod illae caeteris, quae emitti possent, usu et exercitatione praestabant, ideoque aptiores erant ad bellum in Asia gerendum, cum eae, quas modo armaverant, sufficere viderentur ad Peloponnesiorum classem obsidendam. At hae cum oppressae fugataeque essent, nihil ab Atheniensibus factum esse refertur, quo hostiles naves, ne in Asiam trajicerent, impedirent. Quae interea cum aliis desciverant, Chios et Miletus, tantopere eos sollicitasse videntur, ut his solis recuperandis animos adverterent. Atque hac mente initio quidem qui emissi sunt praetores agebant, sed copiis utebantur non idoneis, ut consilia exsequerentur. Postea vero cum auxilia Athenis subvenissent Miletique obsidio pararetur, imminente hostium classe, tutius est visum discedere.

2. Insequente hieme τοῖς ἐν τῇ Σάμῳ στρατηγοῖς [17]) — προσαφιγμένοι γὰρ ἦσαν καὶ οἴκοθεν ἄλλαι νῆες πέντε καὶ τριά-

---

17) Merito quod unus Cl. habet, οἱ ἐν τῇ Σ. στρατηγοί, improbatur Haackio. De interpretatione simplicissima fortasse ratio est, ut statuatur, auctorem sic inchoasse, ac si pro ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι scripturus esset ἐδόκει διακληρωσαμένοις, quod si codices haberent, defendi posset. (Cf. Hermann. ad Viger. p. 894.) Eodem modo VI, 35: Συρακουσίων ὁ δῆμος ἐν πολλῇ πρὸς ἀλλήλους ἔριδι ἦσαν, οἱ μέν, ὡς οὐδενὶ ἂν τρόπῳ ἔλθοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, οὐδ' ἀληθῆ ἐστιν, ἃ λέγει· τοῖς δέ, εἰ καὶ ἔλθοιεν, τί ἂν δράσειαν αὐτούς, ὅ,τι οὐκ ἂν μεῖζον ἀντιπάθοιεν; ad οἱ μὲν scriptor λέγοντες in mente habuit et ad τοῖς δὲ — ἐδόκει. Contra VII, 74: ἔδοξεν αὐτοῖς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν περιμεῖναι —, καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα καταλιπεῖν, ἀναλαβόντες δὲ

κοντα καὶ στρατηγοὶ Χαρμῖνος καὶ Στρομβιχίδης καὶ Εὐκτήμων καὶ τὰς ἀπὸ Χίου πάσας καὶ τὰς ἄλλας ξυναγαγόντες ἐβούλοντο διακληρωσάμενοι ἐπὶ μὲν τῇ Μιλήτῳ τῷ ναυτικῷ ἐφορμεῖν, πρὸς δὲ τὴν Χίον καὶ ναυτικὸν καὶ πεζὸν πέμψαι. Καὶ ἐποίησαν οὕτω [18]). Στρομβιχίδης μὲν γὰρ καὶ Ὀνομακλῆς καὶ Εὐκτήμων, τριάκοντα ναῦς ἔχοντες καὶ τῶν ἐς Μίλητον ἐλθόντων χιλίων ὁπλιτῶν [19]) μέρος ἄγοντες [20]) ἐν ναυσὶν ὁπλιταγωγοῖς [21]), ἐπὶ Χίον, λαχόντες, ἔπλεον· οἱ δ' ἄλλοι ἐν Σάμῳ μένοντες τεσσάρσι καὶ ἑβδομήκοντα ναυσίν, ἐθαλασσοκράτουν καὶ ἐπί-

---

αὐτά, ὅσα περὶ τὸ σῶμα ἐς δίαιταν ὑπῆρχεν ἐπιτήδεια, ἀφορμᾶσθαι· ad ἀναλαβόντες, quomodo codd. exhibent ex ἔδοξεν repetendum eſt ἐβουλήθησαν. Cf. Poppo l. l. p. 235. ſq. Haec tamen a noſtri loci conformatione nonnihil differunt. In quo fortaſſe τοῖς Ἀθηναίοις a προςαφιγμένοι pendere poteſt. V. Herodot. VII, 209. in.: ἀλλ', αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιέειν, μετεπέμψατο Δημάρητον. Thuc. I, 72: Τῶν δὲ Ἀθηναίων ἔτυχε γὰρ πρεσβεία πρότερον ἐν τῇ Λακεδαίμονι παροῦσα καὶ ὡς ᾔσθοντο τῶν λόγων, ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα εἶναι ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. ubi cum conſtructio confuſa ſit, parentheſeos ſigna locum habere nequeunt, quae et Poppo p. 199. ſustulit, quamquam is alia ratione explicat ut hunc locum, ita geminum I, 115: Τῶν δὲ Σαμίων ἦσαν γάρ τινες οἳ οὐχ ὑπέμειναν ἀλλ' ἔφυγον ἐς τὴν ἤπειρον, ξυνθέμενοι τῶν ἐν τῇ πόλει τοῖς δυνατωτάτοις — διέβησαν ὑπὸ νύκτα ἐς τὴν Σάμον.

18) Eadem ſimplicitate I, 132: καὶ ἦν δὲ οὕτως.

19) Intelliguntur haud dubie Athenienſium hoplitae ii qui cum aliis ſuperiore aeſtate advecti erant. V. c. 25: Ἐκ δὲ τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ αὐτοῦ θέρους τελευτῶντος, χίλιοι ὁπλῖται [τῶν, quod hic vulgo legitur, damnant libri] Ἀθηναίων καὶ πεντακόσιοι, καὶ χίλιοι Ἀργείων — καὶ χίλιοι τῶν ξυμμάχων ναυσὶ δυοῖν δεούσαις πεντήκοντα — κατέπλευσαν ἐς Σάμον. Ibi comma poſt πεντακόσιοι tollendum et πεντακόσιοι καὶ χίλιοι Ἀργείων jungenda eſſe inprimis noſter locus oſtendit. Caetera enim quibus quis uti poſſit argumenta non ſatis firma ſunt. Ordo quidem verborum vulgari diſtinctioni non obſtat. V. III, 87: τετρακοσίων γὰρ ὁπλιτῶν καὶ τετρακιςχιλίων οὐκ ἐλάσσους ἀπέθανον. IV, 38: εἴκοσι μὲν ὁπλῖται διέβησαν καὶ τετρακόσιοι οἱ πάντες. Ubi ad οἱ πάντες cf. I, 100: εἷλον τριήρεις Φοινίκων καὶ διέφθειραν τὰς πάσας ἐς διακοσίας. comma enim, quod poſt πάσας figunt, delendum erat: VI, 51. extr. 43. VII, 24. ubi itidem comma poſt χρήματα tollendum eſt. Illuſtrat hanc dicendi rationem Hermannus ad Viger. p. 727.

20) Ἄγοντες pro v. ἀγαγόντες ſine codd. dedi. Utriusque formae ſolennis eſt confuſio. Ita c. 53. pro κατάγουσι bene Haackius reſtituit καταγαγοῦσι ex Caſſ. Aug. Cl. Mosq. Marg. Pariſ. F. Cf. c. 48.

21) De his v. Duker. ad VI, 43. Boeckh. Oecon. Civ. I. p. 300. ſq.

πλεῦς τῇ Μιλήτῳ ἐποιοῦντο [22]). Hoc igitur tempore Atheniensium classis navium erat centum quatuor. At multo plures jam in Asiam venerant. Adductae enim viginti a Strombichide et Thrasycle [23]), sex et viginti a Diomedonte et Leonte [24]), duodequinquaginta a Phrynicho [25]) et, quae nostro loco dicuntur, triginta a Charmino [26]). Desiderantur igitur viginti. Sed nostro loco nonnisi triremes numerari videntur, cum earum quidem, quae Phrynicho duce advectae erant, ὁπλιταγωγοί quoque fuerint. Quarum aliae Argivos videntur in patriam transmisisse [27]), aliae Onomoclem et Euctemonem comitabantur, pars fortasse in Samo remanebat. Ac nonnullis navibus haud dubie prioris anni praetores Athenas vecti sunt. Quorum qui fuerat, Strombichides, jam ante eodem missus videtur, ut auxilia peteret. Nunc enim denuo praetor factus revertitur. Eidemque, cum popularis esset [28]), in tertium quoque annum prorogatum est imperium [29]). Haec de navium numero. Sed fortasse etiam verba: καὶ τὰς ἄλλας συναγαγόντες explicatione egent. Quibus quod cui in mentem venire possit eas significari naves, quae in Lade insula stationem habuerant, propterea non probabile est, quod hae haud dubie una cum Phrynichi classe, cum Mileto discederet, in Samum reversae sunt. Itaque

22) c. 50.

23) c. 15. 16. 17. 24.

24) 19. sq. 25.

25) c. 25.

26) Hic fortasse idem est, cujus non honorificam mentionem fecit Aristoph. Thesm. 811.

27) Qui quod a Milesiis, Ionibus, fugati essent, irati abierunt. V. c. 25.

28) V. Lys. c. Agor. p. 855. c. Nicom. p. 850.

29) c. 62. 79. In secundum annum, Strombichide excepto, anni prioris praetorum alii quoque imperium prorogatum esse, dubitari potest. Duplici enim modo intelligi possunt quae c. 54. de Diomedonte et Leonte referuntur: Φρύνιχον — παρέλυσαν (sic Steph., vulgo παρέλυσε; codd. plerique παρέλυσεν ὁ δῆμος. De voce παραλύειν cf. Valcken. ad Herod. VII, 38.) τῆς ἀρχῆς καὶ τὸν ξυνάρχοντα Σκιρωνίδην. ἀντέπεμψαν δὲ στρατηγοὺς ἐπὶ τὰς ναῦς Διομέδοντα καὶ Λέοντα. Fieri enim potest, ut hi cum jam antea praetores essent, adhuc muneribus domesticis functi, nunc cum imperio mitterentur. Sed probabilius est, hos, fortasse ἐπιλαχόντας, Phrynichi et Scironidis in locum subrogatos esse. Nam, si jam antea praetores facti essent, vix a classe Athenas revocati essent, cum in Asia rem bene gessissent.

τὰς ἄλλας dici puto eas, quae ad minores emissae fuerant expeditiones, quarum, cum exigui momenti essent, scriptor mentionem non injecerit.

3. Praetores nunc in Asia invenimus Phrynichum, Onomaclem, Scironidem, Charminum, Strombichidem et Euctemonem. Hinc aliquid lucis ad temporum rationes redundabit, male, ut opinor, a Dodwello subductas. Eae vero pendent a tempore, quo Isthmia, quae nostro libro [29 b]) memorantur, celebrata esse statuas. „Quod quo mense factum sit, etsi a nullo veterum disertis verbis traditur, Corsinus tamen docuit [30]), ea modo in mensem Panemum, modo in Munychionem aut Thargelionem incidisse. Nam Isthmici ludi sunt trieterici et, si cum Olympiadibus comparentur, modo in primum modo in tertium Olympiadis cujusvis annum incidunt. Qui in primum incidunt, mense Corinthiorum Panemo celebrantur, qui est Atheniensium Hecatombaeon, Romanorum Julius. Qui vero in tertium Olympiadis annum incidunt, ii vel ad Munychionem (Aprilem) vel ad Thargelionem (Majum) referendi videntur" [31]). Ac ne quae Thucydides dicit Isthmia cum Dodwello Hecatombaeoni assignentur vel hoc impedit, quod hac ratione inde a primo vere usque ad mediam aestatem fere nihil gestum esset [32]). Sed hoc argumento haud paulo gravius est illud, quod, ipso Hecatombaeone creati [33]), Phrynichus atque Onomacles et Scironides multis sectionibus post [34]) Athenis advecti narrantur, superioris autem anni praetores, Leon et Diomedon, adhuc navibus praefuerant [35]). Quamobrem hoc quidem pro certo affirmari potest, ea, de quibus quaerimus, Isthmia mense celebrata esse vel Munychione vel Thargelione. Phrynichum vero caete-

---

29 b) c. 9. 10.

30) Dissertat. Agon. IV.

31) Morus ad Xenoph. Hell. IV, 5, 1.

32) Nam admodum pauca sunt, quae c. 7. et 8. narrantur.

33) Hoc enim mense ἀρχαιρεσίας fuisse Athenis, nemo ignorat.

34) c. 25.

35) c. 24. Idem videatur dicendum esse de Thrasycle et Strombichide, quamquam c. 24. init. ubi de eorum classe narratur, neutrius nomen legitur. Unde erunt, qui conji-

rosque, jam Metagitnione advenisse admodum est probabile [35]). Hoc enim tempore, quam adduxerunt, classis jam parata esse poterat parataque quam citissime uti haud dubie cum Athenienses tum novi praetores festinabant. Quos verisimile est operam dedisse, ne haud exigua sui parte imperii decessores fruerentur.

In pugna navali, qua posthac cum Chiis decertatum est, Atheniensium naves erant duo et triginta. Sed ex Samo nonnisi triginta solverant; harum autem tres tempestate amissae [36]) ac postea a Chiis, eruptione facta, nonnullae captae sunt [37]). Quas etiamsi, hoste fugato, ab Atheniensibus receptas esse dicamus, quinque saltem ad illum, quem diximus, numerum, desunt. Has suspiceris exactas esse a Lesbiis [38]).

4. Auctas etiam videmus septuaginta quatuor, quae Sami remanserant, naves ad duo et octoginta [38 b]), quamquam ad Symen sex amissae erant [39]). Sed harum in locum e Melo insula septem aliae videntur advenisse [40]). Et fere constaret ratio, si sumere liceret, ex Chio accessisse eas, quas Strombichides, cum in Hellespontum proficisceretur, non secum duxerat. Nam statim quidem postquam Strombichides profectus est, non caeteras quoque naves discessisse patet e verbis ἐν τούτῳ οἱ Χῖοι θαλασσοκράτορες μᾶλλον ἐγένοντο [41]), quibus haud obscure

---

ciant, Strombichidem quidem, quem Athenas reversum supra vidimus, tunc jam profectum fuisse. Quae conjectura si admittatur, probari potest, quae l. l. referuntur gesta esse Scirrhophorione. Omnia alia Dodwellus, hic quoque eo, quem notavimus, de Isthmiis errore inductus.

36) c. 34. 37) c. 55.

38) cf. c. 34. et infra dicenda.

38 b) c. 79.

39) c. 42.

40) c. 39. cl. 41. ubi haud dubie recte Kistemackerus conjecit pro ἐκ τῆς Μιλήτου leg. esse ἐκ τῆς Μήλου.

41) c. 63. cl. 64. ubi quod auctor dicit Διοτρέφην ὄντα περὶ Χίον, nolim putare, hunc relictarum navium ducem fuisse. Fortasse τριήραρχος erat. Videtur idem esse, qui VII, 29. Διϊτρέφης dicitur. Utroque enim modo scribitur. V. Boeckh. Oec. Civ. II. p. 311. Ita Aristoph. Av. 799. Διϊτρέφης habes et ib. 1442: Δεινῶς γ' ἐμοῦ τὸ μειράκιον ὁ Διϊτρέφης: versu postulante Διοτρέφης rescribendum. Articulum enim cum Elmslej. ad Eurip. Med. 326. non deleverim. Hunc Diotrephem

ſignificat ſcriptor, relictas fuiſſe aliquot naves, quae tamen Chiorum claſſi non pares eſſent. His autem ſicuti praeſidio, quod Delphinii remanſiſſe poſthac videbimus, opus erat, ut Chii prohiberentur, quo minus majore copiarum ſuarum parte Aſtyochum adjuvarent. Atque eodem conſilio eas, quas diximus, Athenienſium naves poſthac quoque in Chio remanſiſſe, veriſimillimum videtur. Neque obſtat huic ſententiae, quod modo de aucta, quae Sami erat, claſſe diximus. Quam probabile eſt a Samiis nonnullas naves accepiſſe, ſeptem cum Mycalen navigaret, novem cum Miletum peteret, Aſtyochum provocatura [42]). Tunc enim ea, Strombichidis viginti quatuor reverſis, navium erat centum et octo.

5. Ex his, ubi Peloponneſii copiarum et navium ſuarum partem in Helleſpontum miſerant, octodecim eodem profectae [43]). Cum tredecim aliis Alcibiades ad Tiſſaphernem navigavit [44]). Mox Thraſybulus et Thraſyllus cum ſexaginta navibus in Lesbum pervenerunt [45]). In Samo igitur Samiae, quas diximus, nonnullaeque Athenienſium praeſidii cauſa videntur relictae eſſe.

6. Aliquot Methymnaeis [46]) duabusque, quae ex Helleſponto domum redibant, navibus aſſumtis, Thraſyl-

---

filium puto Nicoſtrati, qui, Athenienſium praetor (v. Thuc. III. 75. IV, 53. 119. Ariſtoph. Veſp. 81. ſſ.) ad Mantineam occubuerat. V. Thuc. V, 74. cl. 61. Androtion ap. Schol. Ariſtoph. Av. 13.

42) Totidem fere Samiae interfuere pugnae ad Arginuſas. V. Xenoph. Hell. I, 6, 29. 7, 32. Unam Strombichides acceperat. Thuc. VIII, 16.

43) c. 80. cl. 102. Poteſt tamen fieri, ut viginti fuerint, ſi duae *ἐπ' οἶκον κομιζόμεναι*, quae c. 100. memorantur, ex illarum numero fuerunt.

44) c. 88. 45) c. 100.

46) c. 100. In editionibus, quae e Lipſienſi manaverunt, Haackiana uon excepta, verba *καὶ Μηθυμναῖοι* exciderunt: quae quidem naves quinque videntur fuiſſe, quamquam qui has ſignificat, Diodorus XIII, 39. nonniſi tres dicit. Obiter moneo in praegreſſis: *ὑστερήσας δὲ ἐπὶ τὴν Ἔρεσον ἐλθών, ἐφώρμει* collocandum videri *ἐφώρμει ἐλθών* cum Aug. Caſſ. F. Eandem trajectionem habes I, 109: *διαβὰς εἷλε τὴν νῆσον πεζῇ.* (ubi falſus Schol. *πεζῇ* explicans *διὰ πεζομαχίας.* cf. I, 137. 143. II, 93. III, 91. IV, 113. 132. V, 2. ubi artic. ejiciendus eſt. VI, 94. VIII, 28. 79. 108.) III, 39: *ἐζήτησαν μετὰ τῶν*

lus et Thrafybulus, cum Mindarum in Hellespontum perveniſſe accepiſſent, eodem curfum direxerunt. Eo, quod deinceps ad Abydum pugnatum eſt, proelio παρέτεινον τὸ κέρας οἱ μὲν Ἀθηναῖοι παρὰ τὴν Χερσόνησον, ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἰδάκου μέχρι Ἀῤῥιανῶν, νῆες ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα, οἱ δ' αὖ Πελοποννήσιοι ἀπὸ Ἀβύδου μέχρι Δαρδάνου, νῆες ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα [48]). Hic, cum mox, confirmante Diodoro [49]), Athenienſes navium numero inferiores fuiſſe dicantur, numerorum transpoſitionem fieri debere, certatim ſuſpicati ſunt Viri Docti, Acacius, Hudſonus, Weſſelingius [50]), Heilmannus, Benedictus. Qua ratione admiſſa quod Peloponneſiis ſex et octoginta naves fuiſſe dicuntur, id optime concinit cum ſectione praegreſſa, ubi hic ipſe numerus legitur. Sed Athenienſibus ita nonniſi ſexaginta octo fuerint. Atqui tot fere jam in Lesbo habuerant. Acceſſerant autem quae in Hellesponto a Mindaro oppreſſae, quatuor navibus amiſſis, ad Imbrum et Lemnum confugerant quatuordecim [51]). Unde conficitur, Athenienſium claſſem fuiſſe navium circiter octoginta, ut legendum eſſe videatur: οἱ μὲν Ἀθηναῖοι — νῆες ὀγδοήκοντα· οἱ δ' αὖ Πελοποννήσιοι — νῆες ἓξ καὶ ὀγδοήκοντα. Sed huic emendationi omnes libri adverſantur. Haackius, praeeunte Bredovio, dedit: οἱ μὲν Ἀθηναῖοι — νῆες ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα, quod Caſſ. Aug. et ex emend. Cl. habent, et οἱ δ' αὖ Πελ. — ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα ex Cl. et Diodoro, ab Athenienſibus quinque naves ad Lesbi cuſtodiam relictas eſſe conjiciens. Sed haec conjectura propterea minus placet, quod illi cum depugnaturi eſſent, hoſtemque navium multitudine ſuperiorem eſſe, ignorare non poſſent, alias potius naves acciverint, quam quas habe-

---

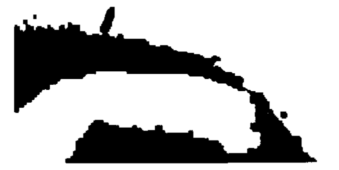
πολεμιωτάτων ἡμᾶς στάντες διαφθεῖραι. V, 6: Τούτων Βρασίδας ἔχων ἐπὶ Κερδυλίῳ ἐκάθητο ἐς πεντακοσίους καὶ χιλίους. VI, 51: Ἐσελθόντες ἠγόραζον ἐς τὴν πόλιν. Diodor. XII, 50: παραλαβόντες ἔπλευσαν τοὺς Ἰλλυρίους.

47) c. 103. 48) c. 104.

49) XIII, 39. ſq.

50) ad Diod. l. l. p. 570.

51) c. 102. ubi: τὰς δὲ μετὰ τοῦ Μινδάρου ἅμα τῇ ἕῳ κατιδόντες, τὴν δίωξιν εὐθὺς ποιούμενοι, οὐ φθάνουσι πᾶσαι: leg. puto ποιουμένου. Nam δίωξιν ποιεῖσθαι idem eſſe, quod φυγὴν ποιεῖσθαι (III, 33. VIII, 16.) nemodum idoneis probavit exemplis. Pro τῆς ἠπείρου legendum eſſe τῆς Ἴμβρου cum Cl. recte monent Dukerus, Bredovius et Haackius cl. c. 103.

rent, earum partem reliquerint, cum praeſertim navibus quidem ad Lesbi cuſtodiam non admodum opus fuiſſe videatur. Quae cum ita ſint, adhuc dubito, an Haackii emendatio non ſatis certa ſit. Neque hoc me movet, quod boni codices, Caſſ. et Aug., verba ἓξ καὶ ἑβδομήκοντα praeſtant. Nam hi in noſtro libro ſaepiſſime corruptas exhibent lectiones, neque haec, de qua dictum eſt, correctionis ſuſpicione caret. Minus etiam probaverim, quod Vir doctus, quem nominavimus, ex Cl. recepit ὀκτὼ καὶ ὀγδοήκοντα, cum quomodo haec lectio ex vulgari orta ſit, facile perſpiciatur. A Graev. autem illam firmari quo jure dicatur non aſſequor. Is enim verba οἱ δ' αὖ Πελ. — ἑξήκοντα omittit, quod ob ὁμοιοτέλευτον factum eſſe ſuſpiceris, ut in eo libro, ex quo hic codex ductus ſit, utroque loco ὀγδοήκοντα lectum fuerit. Unde aliquid praeſidii oritur ei emendationi, quam ipſe propoſui. Quae cum ad numeros apprime conveniat et, quomodo ex ea vulgaris lectio orta ſit, utcunque explicari queat, haud ſcio, an praeferenda ſit. Sed definire quidquam non audeo.

7. Circa pugnam ad Cynoſſema quae Diodorus geſta eſſe refert, eorum operae pretium erit nonnulla exigere. Ac primum quod Mindarum cum octoginta tribus navibus Mileto ſolviſſe ait [52]), cum ſeptuaginta tres fuerint [53]), id quamquam levius eſt, oſtendit tamen, ut ſexcenta id genus alia, ſcriptorem indiligentem. Deinde, tacita Ereſi oppugnatione, in Lesbum Athenienſes eo conſilio navigaſſe tradit, ut ibi triremes a ſociis compararent, ne navium multitudine ab hoſtibus ſuperarentur; profectos tamen eſſe nonniſi tribus aſſumtis nec exſpectatis caeteris [54]). Id quamquam Thucydides non omnino confirmat [55]), ſatis tamen probabilitate ſeſe commendat, quamvis ſuſpecta ſint quae de ſociorum navibus poſthac narrat: ἰσοῤῥόπου δέ, inquit, τῆς μάχης οὔσης, ἐπεφάνησαν ὑπέρ τινος ἄκρας ναῦς εἴκοσι πέντε, παρὰ τῶν συμμάχων ἀπεσταλμέναι τοῖς Ἀθηναίοις. Φοβηθέντες δὲ οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὴν Ἄβυδον ἔφυγον [56]). His non ſolum Thucydides repugnat, plane aliam victoriae cauſam memorans, ſed

52) XIII, 38.
53) v. Thuc. VIII, 99.
54) Diod. XIII, 38. f.
55) v. tamen not. 46.
56) Diod. XIII, 40.

illud quoque adverſatur, quod non perſpicitur, a quibusnam ſociis tot Athenienſibus naves mitti potuerint, cum in Aſia quidem perpauci adhuc iis fideles eſſent, neque hi admodum viribus pollentes. Quapropter ſuſpiceris, Diodorum, ſimilia ſaepius confundentem, hic ea immiſcuiſſe, quae poſthac ad Abydum pugnam diremerunt. — Quod idem, Thucydidi repugnans, dextrum Athenienſium cornu a Thraſyllo, a Thraſybulo ſiniſtrum rectum fuiſſe ſcribit [57]), haud dubie hic, ut in ſequentibus etiam [58]), utrumque nomen permutavit, mirorque Weſſelingium, ſaepius manifeſtam ſcriptoris indiligentis negligentiam vel librariorum errori vel fontium diverſitati imputantem. — „Praeterea de Hermocrate quod ait, Syracuſanorum eum navibus in dextro cornu imperaſſe, id Thucydides ratum non habet, diſerte affirmans, illum a claſſis praefectura remotum ante hanc pugnam Lacedaemonem abiiſſe." Ita Weſſelingius [59]). Qui vereor, ut Thucydidem recte intellexerit. Cujus verba haec ſunt: ξυνέπεμψε δὲ καὶ Τισσαφέρνης αὐτῷ (Aſtyocho) πρεσβευτήν — εἰδώς, τούς τε Μιλησίους πορευομένους ἐπὶ καταβοῇ τῇ ἑαυτοῦ [60]) μάλιστα καὶ τὸν Ἑρμοκράτην μετ' αὐτῶν, ὃς ἔμελλε τὸν Τισσαφέρνην ἀποφαίνειν φθείροντα τῶν Πελοποννησίων τὰ πράγματα μετὰ Ἀλκιβιάδου καὶ ἐπαμφοτερίζοντα [61]). Ἔχθρα δὲ πρὸς αὐτὸν ἦν αὐτῷ [62]) ἀεί ποτε περὶ τοῦ μισθοῦ τῆς ἀποδόσεως. Καὶ τὰ τελευταῖα, φυγόντος ἐκ Συρακουσῶν τοῦ Ἑρμοκράτους καὶ ἑτέρων ἡκόντων ἐπὶ τὰς ναῦς τῶν Συρακουσίων ἐς τὴν Μίλητον στρατηγῶν, Ποταμίδος καὶ Μύσκωνος καὶ Δημάρχου, ἐνέκειτο [63]) ὁ Τισσαφέρνης φυγάδι ὄντι ἤδη

57) c. 39.

58) c. 64. 93. ubi tamen nunc editum *Θράσυλλος*. Eodem modo Pharnabazum dicit, ubi Tiſſaphernem debebat c. 36. ſqq. Quem errorem etiam Aelian. V. H. V, 14. erravit.

59) ad c. 39. p. 570.

60) Sic cum Reg. leg. aut *αὑτοῦ* ſcribendum. Vulgo *αὐτοῦ*.

61) De verbo *ἐπαμφοτερίζειν* v. Schneider. ad Ariſtot. Polit. VII, 12, 6. cf. VIII, 2, 2. Plutarch. Mar. 40.

62) Haack. *πρὸς αὐτόν* ad Hermocratem et *αὐτῷ* ad Tiſſaphernem refert. Ego contra puto, tum, quod Hermocrates in proxime praegreſſis ſubjectum eſt, tum, quod *αὐτῷ* eum videtur ſpectare debere, qui inimicitiae auctor cogitatur, Hermocratem, *ὃς τὴν ἔχθραν προὔθετο*.

63) *ἐγκεῖσθαι* eſt *vexare*, ut I, 144. IV, 80. et Xenoph. Hellen. V, 2, 1. ubi ſanum putari poterat hoc verbum.

τῷ Ἑρμοκράτει πολλῷ ἔτι μᾶλλον καὶ κατηγορεῖ ἄλλα τε καὶ ὡς χρήματά ποτε αἰτήσας αὐτὸν καὶ οὐ τυχὼν, τὴν ἔχθραν οἱ προθεῖτο [64]).

Etenim non hoc dicit ſcriptor, Hermocratem jam tum, cum Lacedaemonem proficiſceretur, a praefectura remotum fuiſſe, ſed praecipit tantum, quod poſtmodum factum eſſe Xenophon docet [65]). Atque cum ad Cynosſema depugnaretur, Hermocrates jam reverſus eſſe poterat, ut in hac quidem re de Diodori fide non dubitandum eſſe videatur. Quamquam quae idem poſtea de Hermocrate prodit, eum, exilio multatum, in Peloponneſo ſucceſſoribus claſſem tradidiſſe et deinceps, pecuniis a Tiſſapherne adjutum, comparatis copiis, in Siciliam rediiſſe [66]), horum prius falſum eſſe, Xenophontis arguit auctoritas [67]), poſterius autem etſi factum eſſe non dubitare licet, ſerius tamen factum eſſe ex eodem ſcriptore probari poteſt. Qui tametſi Hermocratem ſe ad reditum paraſſe refert [68]), alio tamen loco eundem legatum

---

64) c. 85. Obiter moneo c. 84. Vallam pro τῷ γε Δωριεῖ legiſſe τῷ γ' Ἑρμοκράτει, eandemque lectionem Schol. noviſſe, qui: τῷ γε Δωριεῖ] τῷ Ἑρμοκράτει. Nimirum excidit γράφεται) ut in Schol. ad III, 14: διδόντας] δώσοντας. Poſterius omnes fere libri praeferunt nec damnandum videtur cum Poppone l. l. p. 161. et Haackio, cum vulgatae origo ex praegreſſo παραβαλλομένους repeti queat.

65) Hell. I, 1, 27. ſqq.

66) XIII, 63. cl. 74. ſq.

67) l. l. cf. quae mox dicentur.

68) ib. §. 31: Κατηγορήσας δὲ Τισσαφέρνους ἐν Λακεδαίμονι Ἑρμοκράτης, μαρτυροῦντος καὶ Ἀστυόχου, καὶ δόξας τὰ ὄντα λέγειν, ἀφικόμενος παρὰ Φαρνάβαζον, πρὶν αἰτῆσαι χρήματα λαβὼν παρεσκευάζετο πρὸς τὴν ἐς Συρακούσας κάθοδον ξένους τε καὶ τριήρεις. Ἐν τούτῳ δὲ ἧκον οἱ διάδοχοι τῶν Συρακουσίων ἐς Μίλητον καὶ παρέλαβον τὰς ναῦς καὶ τὸ στράτευμα. Hic ut omnia ſana eſſe credam, non facile mihi perſuaderi patiar. Non quidem id offendit, quod quo tempore Hermocrates Tiſſaphernem accuſaverit, omnino non eſt ſignificatum. Reſpexit enim auctor Thucydideam narrationem, cuius quaſi partem. Sed quomodo, quaeſo, haec cohaerent: Cum Lacedaemoniis, res ipſorum a Tiſſapherne prodi, perſuaſiſſet, ad Pharnabazum profectus reditum ſibi parabat. Conjuncta vides, quae et rerum et temporum ſerie quam maxime erant disjuncta. Equidem hujusmodi narrationem exſpectabam: Cum — perſuaſiſſet, ad claſſem remiſſus eſt, hoc mandatum Mindaro perferens, ut is, ubi de Tiſſaphernis proditione non amplius dubitare liceret,

ad regem Perſarum profectum eſſe memorat [69]). — De navium, quas utrique amiſerint, numero quae Diodorus dicit ex Thucydide ſunt exſcripta, ſed non ſine erroribus. Hic enim ita: Οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τῶν ἐναντίων λαμβάνουσι, Χίας μὲν ὀκτώ, Κορινθίας δὲ πέντε, Ἀμπρακιώτιδας δὲ δύο καὶ Βοιωτίας δύο, Λευκαδίων δὲ καὶ Λακεδαιμονίων καὶ Συρακουσίων καὶ Πελληναίων μίαν ἑκάστων· αὐτοὶ δὲ πεντεκαίδεκα ναῦς ἀπολλύασι [70]). Haec ad verbum fere recepit Diodorus [71]), niſi quod καὶ Βοιωτίας δύο omittit, et de Athenienſibus: αὐτοὶ δέ, ait, πέντε ναῦς ἀπέβαλον, ἃς πάσας βυθισθῆναι συνέβη. Has demerſas eſſe, unde reſciverit ignoro. Sed cum in ſequentibus etiam Thucydidis veſtigia legat, in hoc aliquid intercidiſſe ſuſpiceris. Verum tamen in pugna etiam deſcribenda multa habet alia, atque belli Peloponneſiaci ſcriptor. Quae ex quibus fontibus hauſta ſint, ſi, ubi hunc nominat [72]), ſignificaſſet, minus ſuſpecta ſuſpectae fidei hiſtorici eſſet narratio.

8. Poſt pugnam ad Cynosſema, Diodorus pergit [73]), Epiclem a Mindaro in Euboeam miſſum eſſe, ut triremes, quae ibi erant, adduceret. Epiclem quinquaginta navibus collectis citato curſu in Hellespontum contendiſſe, ſed tempeſtate circa montem Atho obrutum totius claſſis jacturam feciſſe, ita ut nonniſi duodecim homines peri-

Pharnabazo obſecutus naves in Hellespontum duceret. (cf. Thuc. VIII, 99.) Ex quo hunc ſibi ita conciliavit, ut, cum, jam extorris, ad eum veniret, pecuniam — impetraret. caet. Sed ſequentia etiam male habent. Cum enim Hermocrates non prius, quam ſe imperio abdicaverat, navibus militibusque comparandis animum adjeciſſe videatur, patet huc non ſpectare poſſe verba: ἐν τούτῳ δὲ ἧκον οἱ διάδοχοι. Deinde Syracuſanos narratum eſt, Antandri, loco materiei uberrimo (cf. II, 1, 10. Thuc. IV, 52. Heyn. ad Aen. III, 6.) naves aedificaſſe. Quibus exſtructis quo contenderint ne verbo quidem monetur. At Miletum eos petiſſe et noſter locus monſtrat confirmatque I, 2, 8. ubi Epheſios adjuvaſſe traduntur. Epheſum enim Mileto profecti videntur. Ita quidem probabilius ſtatuere nobis videmur, quam ſi ſumeremus, eos omnino Miletum non perveniſſe. Quamquam haec quoque ſententia defendi queat. Sed ad alterutram urbem Syracuſanos curſum direxiſſe, ante ἐν τούτῳ δὲ narratum fuiſſe, non multum abeſt, quin pro certo affirmare audeam.

69) Hell. I, 3, 13. 70) c. 106.
71) XIII, 40. 72) c. 42. cf. XII, 37.
73) c. 41.

culo ſuperfuerint. Auctorem hujus narrationis Ephorum laudat ex eoque hanc inſcriptionem:

Οἵ δ' (leg. *οἵδ'*. Cf. Thierſch. in Act. Philol. Monac. T. II. F. 3. p. 411.) *ἀπὸ πεντήκοντα νεῶν θάνατον προφυγόντες*
Πρὸς σκοπέλοισιν Ἄθω σώματα γῇ πέλασαν
Δώδεκα, τοὺς δ' ἄλλους ὄλεσεν μέγα λαῖτμα θαλάσσης,
Νῆάς τε, στυγεροῖς πνεύμασι χρησαμένας.

Epiclem quo Diodorus dicit conſilio in Euboeam miſſum eſſe Thucydides quoque prodidit, eique ſocium adjungit Hippocratem [74]). Obſcura ſunt, quae huc pertinent Xenophontis verba: *Μετὰ δὲ τοῦτο οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν Θυμοχάρης, ναῦς ἔχων ὀλίγας. καὶ εὐθὺς ἐναυμάχησαν αὖθις Λακεδαιμόνιοι, ἐνίκησαν δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἡγουμένου Ἡγησανδρίδου* [75]). Hegeſandridae mentio oſtendit, de ea Lacedaemoniorum claſſe hic ſermonem eſſe, quae eodem anno ad Euboeam Athenienſes devicerat. Eandemque nunc a Mindaro arceſſitam eſſe modo vidimus, ut probabile ſit, Hegeſandridam cum Tymochare confixiſſe, cum uterque in Helleſpontum iter contenderet. Sed de naufragio quae Diodorus tradit, a Xenophonte non confirmantur et fortaſſe in dubium vocari poſſunt. Atque quod ille dicit, omnes homines, exceptis duodecim, iſto naufragio periiſſe, nonnihil ſuſpicionis injicit, quod et Hippocratem evaſiſſe videmus [76]), poſthac Chalcedonis harmoſten [77]), et Hegeſandridam circa Thraciam claſſi praefectum fuiſſe cognoſcimus [78]). Quae non alia videtur eſſe potuiſſe, quam ea quam ex Euboea adduxerat. Nam a Mindaro quidem nullae eo miſſae erant. Is enim poſt pugnam ad Cynoſſema circiter quinque et ſexaginta reliquas habebat, quibus acceſſerunt, quas, ab Athenienſibus captas, deinceps recuperavit [79]), fortaſſe undecim, et quatuordecim, quibus Dorieus advectus eſt, ita ut, cum ad Abydum depugnaretur, claſſe uſus eſſe videatur navium nonaginta. Ex iis hoc proelio triginta amiſſae [80]), ut ſexaginta Mindaro ſu-

74) c. 107.
75) Hellen. in.
76) ib. I, 1, 25.
77) ib. I, 3, 5. ſq. Diodor. XIII, 66. Plutarch. Alc. 30.
78) Hell. I, 3, 17.
79) Thuc. VIII, 107.
80) Hell. I, 1, 7.

perfuerint [81]), quarum jactarum ad Cyzicum fecit [82]). Jam dixeris quidem, a Cratesippida, Mindari successore, Hegesandridam in Thraciam missum fuisse; sed huic sententiae obstant, nisi fallor, ipsa Xenophontis verba: (ναῦς) Ἡγησανδρίδας εἶχεν ἐπὶ Θράκης, ἐπιβάτης ὢν Μινδάρου. Haec cum ita sint, non possum, quin quae Diodorus de Hegesandridae classis naufragio refert, suspecta habeam credamque, eum, solita confusione, huc traxisse, quae ad aliud tempus aliasque naves pertinerent. Similibus erroribus hic scriptor scatet. Ita quae deinceps de Alcibiade profert, ex Thucydide quidem hausit, sed ita, ut pleraque vel confuderit vel corruperit [83]).

---

81) ib. §. 11.

82) ib. §. 16. 18. Diodor. XIII, 50. octoginta Mindaro tribuit.

83) c. 41. 42. cl. 58. Taedet singula explicare. Putidam hominis negligentiam qui cognoscere volet, adeat Thuc. VIII, 81. sq. 85. 88. 97. 108. Ac ne Plutarchus quidem Alc. 27. satis accuratus est, Alcibiadem ille ornans, sed a veritate deflectens.

CAPUT QUINTUM.

DE SOCIIS.

Qui factum ſit, ut periculis non adverſis, ſumma deſciſcendi cupiditate Athenienſium ſocii arſerint, facile, qui qualis eorum conditio fuerit attenderit, perſpiciet. Dudum enim ſocii eſſe deſierant, ſubactique erant [1]), paucis exceptis [2]), dominorum crudelium atque avarorum ditioni, qui pro arbitrio illorum copiis utebantur, idque tanto magis, quanto magis ipſorum opes bellum conſumebat. Neque ſolum pecuniam ab iis exigebant, ſed etiam naves militesque [3]). Ac ſocii cum, disjuncti eoque infirmi [3b]), vim vi repellere non valerent, ut onera adlevarentur, arte tantum impetrare poterant, plebem adulando [4]), corrumpendo principes [5]). Contra Athenienſes cum illo-

1) V. Thuc. I, 98. ſq. VI, 76. *Ἔλαθον ἀντὶ συμμάχων ὑποτελεῖς καὶ δοῦλοι γεγονότος*, Plut. Cim. 11. Cf. Pericl. 7. 12. Tyrannidem Athenienſes exercere, cum hoſtes exprobrabant, v. I, 122. 124. tum ipſi profitebantur. V. II, 63. III, 37. VI, 85. cl. V, 89. ſqq. Cf. Iſocr. Panath. 24. ſqq. 37. Inde omnium Graecorum erga Athenienſes odia, quae jam Herodotus VII, 139 ſignificat.

2) Inprimis inſulanis, v. VI, 85. , quorum etiam Zacynthii et Cephallenii erant. V. VII, 57. cl. II, 66. 30. Inſulani enim facile coerceri poterant V. IV, 122. Etiam inſulae prope Argolidem ſitae Athenienſium in ditione erant. V. V, 84.

3) V. VI, 22. 43. VII, 20. Plura alibi dabuntur.

3b) III, 10.

4) V. Ariſtoph. Acharn. 633. ſqq.

5) V. Thuc. III, 11. Ariſtoph. Pac. 644. ſqq. Acharn. 6. ibique Schol.

rum opibus res suas sustentari intelligerent [6]), nec ignorarent, eorum plerosque sibi infestos esse, haudquaquam dubitabant, hostium loco eos habere [7]), praesidiis urbes arcesque tenere [8]), et obsides a suspectis exigere [9]). Ac Lacedaemonii, qui se Graecos esse liberaturos profitebantur [10]), minus tamen eos, qui defectionem machinarentur, adjuvabant [11]), caeterosque gravissimae poenae deterrebant, quibus Mitylenaei infelices conatus fuerant [12]). Brasidas demum forti atque strenua opera socias Atheniensium in Thracia civitates ad desciscendum compulit: *ἔς τε τὸν χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ ἐκ Σικελίας πόλεμον ἡ τότε Βρασίδου ἀρετὴ καὶ ξύνεσις, τῶν μὲν πείρᾳ αἰσθανομένων, τῶν δὲ ἀκοῇ νομισάντων, μάλιστα ἐπιθυμίαν ἐνεποίει τοῖς τῶν Ἀθηναίων ξυμμάχοις ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους. Πρῶτος γὰρ ἐξελθὼν καὶ δόξας εἶναι κατὰ πάντα ἀγαθὸς ἐλπίδα ἐγκατέλιπε βέβαιον, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι τοιοῦτοί εἰσι* [13]).

2. Sociorum Atheniensibus fidelium nulli potiores erant Samiis, qui cum olim mercatura [14]) reique nauticae peritia [15]) ita floruissent, ut, Atheniensium aemuli, maris imperium affectarent [16]), horum dominatui subjecti erant, ex quo Pericles eos duobus bellis profligaverat [17]).

---

6) V. Thuc. I, 143. II, 13. III, 13. 31. 46. cl. V, 14.

7) V. III, 30. V, 95.

8) V. IV, 7. 100. 115. V, 39. Isocr. Areop. 27. de Pace 30. Huc pertinent *οἱ φύλακες* et *ἐπίσκοποι*, de quibus v. Schneider. ad Xenoph. R. A. I, 14. Boeckh. l. l. I. p. 168. 265. 437.

9) Veluti a Chiis. V. VIII, 6. Stabiliendae sociorum fidei etiam *ἡ κρυπτή* videtur inserviisse, de qua Lex. Seg. p. 273.

10) V. II, 9. 72. IV, 86. 88. 108. 114. 121. Isocr. Panath. 39.

11) III, 13. extr. 31. sqq.

12) III, 50.

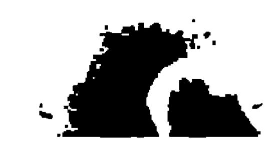
13) IV, 81. Haec spes quantopere eos fefellerit, notum est. Primos harmostas habemus c. 132.

14) V. Herod. III, 39. sqq. IV, 152.

15) Cf. Uckert. Geogr. Gr. et R. I. p. 40. Müller. Aeginet. p. 67. f.

16) V. Thuc. VIII, 76. quem locum respicit Plut. Pericl. 28.

17) V. Thuc. I, 115. ff. Plut. Pericl. 24. sqq. Diodor. XII, 27. sq. Plutarch. de glor. Athen. 8. Schol. Aristoph. Vesp. 283. Cf. Schol. Pac. 696. Strab. XIV, 1. p. 171. Tauchn.

Pars tamen eorum, haud dubie optimates, in continentem concesserant[18]), et Anaeis occupatis, caeteros infestabant ac Peloponnesios, qua possent, ratione adjuvabant[19]). Eosque ut rursus Samum ad defectionem inducerent operam dedisse, quamquam scriptores non tradunt, veri tamen est simillimum. Ac post cladem Siciliensem fortasse aliquid effecissent[20]), nisi mox haec insula Atheniensium statio navium facta esset. *Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἡ ἐν Σάμῳ ἐπανάστασις ὑπὸ τοῦ δήμου τοῖς δυνατοῖς*[21]) *μετὰ Ἀθηναίων, οἳ ἔτυχον ἐν τρισὶ ναυσὶ παρόντες. Καὶ ὁ δῆμος ὁ Σαμίων ἐς*[22]) *διακοσίους μέν τινας τοὺς*

Dionys. Halic. Excerpta T. IV. p. 2311. 15. Thuc. I, 40. sq. ubi quod Corinthii se Atheniensibus non adversatos esse jactant, ex parte quidem ab inveterata erga Samios inimicitia repetendum est. V. Herod. III, 48. sq. Merae illorum in Athenienses benivolentiae documenta praebet Herod. V, 75. 92. sqq. VI, 89. cl. Thuc. I, 41. Caeterum ad posterius horum bellorum pertinet quod Phot. p. 569. 419. sq. de Atheniensium crudelitate erga captivos Samiorum prodit. Cf. Plutarch. Pericl. 26. Aelian. V. H. II, 9.

18) Ut jam post primum bellum, ubi itidem Anaeis *ὁρμητηρίῳ* usi videntur. V. Thuc. I, 115. Caeterum de loco cf. Pausan. VII, 4, 3.

19) V. III, 32. IV, 75: *ἐδόκει αὐτοῖς δεινὸν εἶναι, μή, ὥςπερ τὰ Ἄναια ἐπὶ Σάμῳ, γένηται, ἔνθα οἱ φεύγοντες τῶν Σαμίων καταστάντες τούς τε Πελοποννησίους ὠφέλουν ἐς τὰ ναυτικά, κυβερνήτας πέμποντες, καὶ τοὺς ἐν τῇ πόλει Σαμίους ἐς ταραχὴν καθίστασαν καὶ τοὺς ἐξιόντας ἐδέχοντο.* Eosdem Anaitarum nomine significari puto III, 19: *ἐπιθεμένων τῶν Καρῶν καὶ Ἀναιτῶν, αὐτός τε διαφθείρεται* (Lysicles, de quo cf. Schol. Aristoph. Eq. 132. 736. 762. Fortasse filius erat Abronychi. V. Herod. VIII, 21. Thuc. I, 91.) *καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς πολλοί.* Ubi *ἄλλης* cum Cl. Cass. Aug. et Valla ejiciendum censeo, cl. II, 69. III, 7. — Navis eorum in classe Peloponnesiorum memoratur VIII, 61.

20) Fallitur, qui Samios revera defecisse ait, Diodorus XIII, 34. cujus errorem Wesselingius participavit.

21) *Ὑπό* omittunt Cl. Cass. Aug. Neque aliter Plat. Polit. p. 444. b. loquitur: *ἐπανάστασις μέρους τινὸς τῷ ὅλῳ τῆς ψυχῆς.* De dativo v. I, 122: *ἐπιτειχισμὸς τῇ χώρᾳ.* VI, 18: *ἡ διάστασις τοῖς νέοις ἐς τοὺς πρεσβυτέρους.* Plat. Symp. XXIII, 3. Wolf.: *ἡ διάλεκτος θεοῖς πρὸς ἀνθρώπους.* Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 396. — De voce *ἐπανάστασις* v. Thuc. III, 39. ibique Schol. cl. IV, 56. V, 23. VIII, 63. 73. Herod. I, 89. III, 39. VI, 91. Aristoph. Av. 1583. Aristot. Polit. V, 2, 6.

22) *ἐς* e codd. insertum.

πάντας ἀπέκτεινε, τετρακοσίους δὲ φυγῇ ζημιώσαντες καὶ αὐτοὶ[25]) τὴν γῆν αὐτῶν καὶ οἰκίας νειμάμενοι, Ἀθηναίων τε σφισιν αὐτονομίαν, ὡς βεβαίοις ἤδη, ψηφισαμένων, τὰ λοιπὰ διῴκουν τὴν πόλιν καὶ τοῖς γεωμόροις[24]) μετεδίδοσαν οὔτε ἄλλου οὐδενός, οὔτε ἐκδοῦναι[25]), οὔτε ἀγαγέσθαι παρ' ἐκείνων, οὐδ' ἐς ἐκείνους, οὐδενὶ ἔτι τοῦ δήμου ἐξῆν[26]). Ex hoc loco conjicias, Sami ante hanc ſtragem penes optimates fuiſſe imperium. Quamquam mirari ſubit, quod Athenienſes hanc reipublicae formam in inſula ditioni ſuae ſubjecta tulerint, cum ubique plebi, magis rationibus ſuis addictae, civitatis regendae poteſtatem darent[27]). Ideinque Sami, cum eam primo debellaſſet, Periclem feciſſe, auctorum conſenſus teſtatur[28]). Quorum quod Thucydides et Plutarchus poſt alteram expeditionem eandem reipublicae formam reſtitutam eſſe, non diſerte dicunt, inde repetendum videtur, quod rem ſponte intelligi exiſtimabant. Quocirca eum, quem diximus, ſtatum a Pericle revocatum eſſe, ſumendum foret, etiamſi Diodorus non affirmaret[29]). Poſtea tamen optimates paulatim eam videntur potentiam recuperaſſe[30]), ut metuendum eſſet, ne ab exulibus inducti adjutique res novas molirentur. Quod cum Athenienſes intelligerent, populares, illorum bonis inhiantes, concitarunt, ut illos vel interimerent vel ejicerent. Quo facto certa videri poterat Samiorum fides, quippe quibus timendum eſſet, ne, ſi Lacedaemoniorum

---

23) *Αὐτοὶ* ſimul etiam ad *διῴκουν* trahendum eſt ea poteſtate, qua *αὐτός* pro *μόνος* uſurpari dicunt. V. Heindorf. ad Euthydem. §. 21. Haack. ad Thuc. V, 60. Diſcrimen tamen utriusque vocis videtur eſſe hoc. *Μόνοι* ſignificat, non plures eſſe numero, quam quos dicat, *αὐτοὶ* vero non alios, genere non diverſos. Cf. Ariſtoph. Acharn. 504: *Αὐτοὶ γάρ ἐσμεν οὑπὶ Ληναίῳ τ' ἀγών, κοὔπω ξένοι πάρεισιν.* Thesmoph. 472. Hermann. ad Vig. p. 735. ſq.

24) De his v. c. I. n. 70.

25) V. interprr. ad Herod. V, 92, 2.

26) Thuc. VIII, 21.

27) V. c. 7. n. 9.

28) V. not. 17.

29) l. l. c. 28.

30) Revera oligarchiam, fortaſſe tamen non τὴν ἰσχυρὰν, factam eſſe, oſtendit c. 63: *ἐπαναστάντες αὐτοὶ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται:* ubi auctor praeſentis conjunctivo non uſus eſſet, ſi Samii tantummodo metuiſſent, ne dominatus paucorum exſiſteret.

ope exſules rediiſſent, ad internecionem trucidarentur. Atque ab hoc inde tempore Athenienſes Samum bello ſedem delegerunt [31]). Hic naves in ſtatione habebant, hinc hoſtem aggrediebantur [32]), hinc terras hoſtiles depopulabantur [33]), hinc ſociis, qui defeciſſent, bellum inferebant [34]). Ac Samii ipſorum non ſolum pericula participabant, ſed inteſtinas quoque discordias [35]). Ubi claſſis illorum in Helleſpontum profecta eſt, aliquot naves inſulae praeſidio videntur relictae eſſe [36]). Qua poſtea etiam Athenienſes ſaepius ſtatione uſi ſunt [37]). Tantaque erat Samiorum fides, ut poſt pugnam ad Aegos flumen omnium ſociorum ſoli ab Athenienſibus non deficerent, ſed, ſtrage optimatum edita [38]), ad reſiſtendum ſeſe componerent. Sed, Athenis expugnatis [39]), a Lyſandro, qui deinceps exſules reſtituebat, ſolum vertere coacti ſunt. Reſtituti, grato animo ducti, divinis honoribus ſoſpitatorem ſuum ornaverunt [40]).

3. Omnium graviſſima Athenienſibus accidit Chiorum defectio [41]). Hi, cum ſociorum plerique ſubigeren-

---

31) V. Thuc. VIII, 16. 27. 30. Plutarch. Alc. 25: *ἐν δὲ τῇ Σάμῳ τότε πάντα τὰ πράγματα τοῖς Ἀθηναίοις σχεδὸν ὑπῆρχε κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι τῇ ναυτικῇ δυνάμει τὰ μὲν ἀνεκτῶντο τῶν ἀφεστώτων, τα δ' ἐφύλαττον, ἀμωςγέπως ἔτι τοῖς πολεμίοις κατὰ θάλατταν ὄντες ἀξιόμαχοι.*

32) V. Thuc. VIII, 30. 35. 38. 41. ſq. 44. 55. 79. 100.

33) Quod Xenoph. Hell. II, 1, 16. ait: *ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν.* id haud dubie antea quoque ſaepius factum erat. Cf. I, 2, 2. ſqq.

34) Veluti Chiis Thuc. VIII, 30.

35) c. 63. 73.

36) V. ſupra et c. 108.

37) V. Hell. I, 2, 2. ſq. 4, 9. ſq. 23. et c. ſq. 6, 25. ſqq. II. 1, 16. Cf. Diod. XIII, 71. 76. 104.

38) Hell. II, 2, 6.

39) II, 5, 5. 6. ſq. Male Diodorus XIII, 106. ſtatim poſt pugnam ad Aegos flumen Samios eſſe ejectos refert. De Plutarchi narratione alibi dicetur.

40) v. Plut. Lyſ. 18. Inſcite Athenagoras Legat. pro Chriſt. p. 10. ed. Rechenb.: *Σάμιοι Λύσανδρον ἐπὶ τοσαύταις σφαγαῖς καὶ τοσούτοις κακοῖς (ἵδρυνται θεόν).* Alii enim erant Samii, qui eum tanquam deum venerabantur, alii, inter quos graſſatus fuerat.

41) V. Thuc. VIII, 15.

tur, et libertatem tuti erant [42]) et moderatione, rara Graecorum virtute, fortunas fuas auxerant [43]). Neque tamen a vexatione Athenienfium videntur immunes fuiffe [44]), licet prompto obfequio eorum fibi gratiam conciliarent [45]), adeoque Ol. 88, 4., illis jubentibus, novos, quos exftruxerant, muros diruerent. Sed poft cladem Sicilienfem ex optimatibus quidam, defectionem polliciti, Lacedaemonios auxilio vocabant. Qui cum cunctarentur, Athenienfes, de illorum conatibus certiores facti, Ariftocratem, praetorem, legarunt poftularuntque, ut Chii naves pignori fibi mitterent, impetratisque feptem de fide eorum non folliciti erant [47]). Sed cum Chalcideus et Alcibiades ad eos perveniffent ac propediem majora auxilia fubventura effe promitterent, metu exemto inftantibusque optimatibus, nulla mora defciverunt [48]). Eorum de-

---

42) V. I, 19. III, 10. VII, 57. *νεῶν παροχῇ αὐτόνομοι* erant. V. VI, 85. cl. II, 9.

43) V. VIII, 24. 40.

44) Cf. Ariftoph. Pac. 170. Ariftot. Polit. III, 8, 4: *Τὸ αὐτὸ (τὸ κολούειν τὰ ὑπερέχοντα) καὶ περὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ποιοῦσιν οἱ κύριοι τῆς δυνάμεως, οἷον Ἀθηναῖοι — περὶ Σαμίους καὶ Χίους καὶ Λεσβίους· ἐπεὶ γὰρ θᾶττον ἐγκρατῶς ἔσχον τὴν ἀρχὴν ἐταπείνωσαν αὐτοὺς παρὰ τὰς συνθήκας.*

45) V. Eupolis ap. Schol. Ariftoph. 881:

Αὕτη Χίος, καλὴ πόλις.
Πέμπει γὰρ ἡμῖν ναῦς μακρὰς, ἄνδρας θ' ὅταν δεήσῃ
Καὶ τἄλλα πειθαρχεῖ καλῶς, ἄπληκτος ὥςπερ ἵππος.

Naves Chiorum in claffe Athenienfium memorantur Thuc. I, 115. (cl. Diod. XII, 27. fq.) VI, 31. ab in. (cl. II, 23. 56. III, 17.) IV, 13. 129. V, 84. VI, 43. VII, 20. cl. 57.

46) V. IV, 51: *Χῖοι τὸ τεῖχος περιεῖλον τὸ καινόν, κελευσάντων Ἀθηναίων καὶ ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν· ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιότητα, ἐκ τῶν δυνατῶν μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν.* Quorum fenfum hunc puto: *Chii novum murum Athenienfium juffu demoliti funt, fufpicantium ipfos rebus novis ftudere: pacti tamen (antea) cum Athenienfibus, ne, quoad ejus fieri poffet, de conditione fua quidquam novaretur.* De *πίστεις ποιεῖσθαι* v. Lexic. Xenoph. III. p. 546. *Καὶ* ante *ὑποπτ.* ne quis a Vallà inductus fufpectum habeat, v. ad Dionyf. p. 115. fq.

47) V. VIII, 9. Obiter moneo, Ariftocratis nomen reftituendum effe V, 19. ubi nulla varietate legitur *Ἀριστοκοίτης*. V. c. 24.

48) V. VIII, 14.

ope exsules rediissent, ad internecionem trucidarentur. Atque ab hoc inde tempore Athenienses Samum bello sedem delegerunt [31]). Hic naves in statione habebant, hinc hostem aggrediebantur [32]), hinc terras hostiles depopulabantur [33]), hinc sociis, qui defecissent, bellum inferebant [34]). Ac Samii ipsorum non solum pericula participabant, sed intestinas quoque discordias [35]). Ubi classis illorum in Hellespontum profecta est, aliquot naves insulae praesidio videntur relictae esse [36]). Qua postea etiam Athenienses saepius statione usi sunt [37]). Tantaque erat Samiorum fides, ut post pugnam ad Aegos flumen omnium sociorum soli ab Atheniensibus non deficerent, sed, strage optimatum edita [38]), ad resistendum sese componerent. Sed, Athenis expugnatis [39]), a Lysandro, qui deinceps exsules restituebat, solum vertere coacti sunt. Restituti, grato animo ducti, divinis honoribus sospitatorem suum ornaverunt [40]).

3. Omnium gravissima Atheniensibus accidit Chiorum defectio [41]). Hi, cum sociorum plerique subigeren-

---

31) V. Thuc. VIII, 16. 27. 30. Plutarch. Alc. 25: *ἐν δὲ τῇ Σάμῳ τότε πάντα τὰ πράγματα τοῖς Ἀθηναίοις σχεδὸν ὑπῆρχε κἀκεῖθεν ὁρμώμενοι τῇ ναυτικῇ δυνάμει τὰ μὲν ἀνεκτῶντο τῶν ἀφεστώτων, τα δ' ἐφύλαττον, ἀμωςγέπως ἔτι τοῖς πολεμίοις κατὰ θάλατταν ὄντες ἀξιόμαχοι.*

32) V. Thuc. VIII, 30. 35. 38. 41. sq. 44. 55. 79. 100.

33) Quod Xenoph. Hell. II, 1, 16. ait: *ἐκ τῆς Σάμου ὁρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποίουν.* id haud dubie antea quoque saepius factum erat. Cf. I, 2, 2. sqq.

34) Veluti Chiis Thuc. VIII, 30.

35) c. 63. 73.

36) V. supra et c. 108.

37) V. Hell. I, 2, 2. sq. 4, 9. sq. 23. et c. sq. 6, 25. sqq. II. 1, 16. Cf. Diod. XIII, 71. 76. 104.

38) Hell. II, 2, 6.

39) II, 3, 3. 6. sq. Male Diodorus XIII, 106. statim post pugnam ad Aegos flumen Samios esse ejectos refert. De Plutarchi narratione alibi dicetur.

40) v. Plut. Lys. 18. Inscite Athenagoras Legat. pro Christ. p. 10. ed. Rechenb.: *Σάμιοι Λύσανδρον ἐπὶ τοσαύταις σφαγαῖς καὶ τοσούτοις κακοῖς (ἵδρυνται θεόν).* Alii enim erant Samii, qui eum tanquam deum venerabantur, alii, inter quos grassatus fuerat.

41) V. Thuc. VIII, 15.

tur, et libertatem tuti erant [42]) et moderatione, rara Graecorum virtute, fortunas ſuas auxerant [43]). Neque tamen a vexatione Athenienſium videntur immunes fuiſſe [44]), licet prompto obſequio eorum ſibi gratiam conciliarent [45]), adeoque Ol. 88, 4., illis jubentibus, novos, quos exſtruxerant, muros diruerent. Sed poſt cladem Siciliensem ex optimatibus quidam, defectionem polliciti, Lacedaemonios auxilio vocabant. Qui cum cunctarentur, Athenienſes, de illorum conatibus certiores facti, Ariſtocratem, praetorem, legarunt poſtularuntque, ut Chii naves pignori ſibi mitterent, impetratisque ſeptem de fide eorum non ſolliciti erant [47]). Sed cum Chalcideus et Alcibiades ad eos perveniſſent ac propediem majora auxilia ſubventura eſſe promitterent, metu i exemto inſtantibusque optimatibus, nulla mora deſciverunt [48]). Eorum de-

---

42) V. I, 19. III, 10. VII, 57. *νεῶν παροχῇ αὐτόνομοι* erant. V. VI, 85. cl. II, 9.

43) V. VIII, 24. 40.

44) Cf. Ariſtoph. Pac. 170. Ariſtot. Polit. III, 8, 4: *Τὸ αὐτὸ (τὸ κολούειν τὰ ὑπερέχοντα) καὶ περὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ ἔθνη ποιοῦσιν οἱ κύριοι τῆς δυνάμεως, οἷον Ἀθηναῖοι — περὶ Σαμίους καὶ Χίους καὶ Λεσβίους· ἐπεὶ γὰρ θᾶττον ἐγκρατῶς ἔσχον τὴν ἀρχὴν ἐταπείνωσαν αὐτοὺς παρὰ τὰς συνθήκας.*

45) V. Eupolis ap. Schol. Ariſtoph. 881:

Αὕτη Χίος, καλὴ πόλις.
Πέμπει γὰρ ἡμῖν ναῦς μακράς, ἄνδρας θ' ὅταν δεήσῃ
Καὶ τἄλλα πειθαρχεῖ καλῶς, ἄπληκτος ὥςπερ ἵππος.

Naves Chiorum in claſſe Athenienſium memorantur Thuc. I, 115. (cl. Diod. XII, 27. ſq.) VI, 31. ab in. (cl. II, 23. 56. III, 17.) IV, 13. 129. V, 84. VI, 43. VII, 20. cl. 57.

46) V. IV, 51: *Χῖοι τὸ τεῖχος περιεῖλον τὸ καινόν, κελευσάντων Ἀθηναίων καὶ ὑποπτευσάντων ἐς αὐτούς τι νεωτεριεῖν· ποιησάμενοι μέντοι πρὸς Ἀθηναίους πίστεις καὶ βεβαιότητα, ἐκ τῶν δυνατῶν μηδὲν περὶ σφᾶς νεώτερον βουλεύσειν.* Quorum ſenſum hunc puto: *Chii novum murum Athenienſium juſſu demoliti ſunt, ſuſpicantium ipſos rebus novis ſtudere: pacti tamen (antea) cum Athenienſibus, ne, quoad ejus fieri poſſet, de conditione ſua quidquam novaretur.* De *πίστεις ποιεῖσθαι* v. Lexic. Xenoph. III. p. 546. *Καὶ* ante *ὑποπτ.* ne quis a Vallà inductus ſuſpectum habeat, v. ad Dionyſ. p. 115. ſq.

47) V. VIII, 9. Obiter moneo, Ariſtocratis nomen reſtituendum eſſe V, 19. ubi nulla varietate legitur *Ἀριστοκοίτης.* V. c. 24.

48) V. VIII, 14.

fectio maximum haud dubie factum est belli momentum. Pollentissima enim opibus civitas promto studio his utebatur, ut et alios ab Atheniensibus abalienaret socios, ipsa periculorum socios habitura quam plurimos [49]), Spartanisque victoriam qua sua ipsius salus nitebatur, conciliaret. Sed Chii cum a Leonte et Diomedonte impugnarentur repetitis cladibus ita profligati sunt, ut mox non amplius excurrere auderent, eoque magis periclitarentur, cum inter ipsos exsisterent, qui Atheniensium partibus studerent [50]). Sed horum molimina cum magistratus, proditorum, ut videtur, numero hostiumque propinquitate deterriti, non auderent compescere, postmodum Astyochus, ex Erythris arcessitus, obsidibus delectis, repressit [51]). Cumque eodem tempore Athenienses in Samum abiissent [52]), Chii aliquantisper otio et quiete fructi sunt, qua qui interim harmosta Mileto missus cum mercenariis advenerat, Pedaritus [53]), usus videtur, ut, quae ad obsidionem tolerandam conducerent, appararet. Namque, quod facile augurari licebat, mox majoribus instructi copiis Athenienses reverterunt, cumque terra marique superiores essent, Delphinium, commodi situs locum, muniebant. Atque Chii cum prioribus proeliis afflicti, tum eorum, qui inter ipsos Atheniensibus favebant, metu

---

49) c. 22.

50) c. 24. Oenussae insulae, quae ibi memorantur, Chiorum erant. V. Herod. I, 165.

51) V. c. 24. 31. ubi ne quis in verbis *ὁ δὲ Ἀστύοχος, ὡς τότε ἐν τῇ Χίῳ ἔτυχε τοὺς ὁμήρους καταλεγόμενος, τούτου μὲν ἐπέσχεν* — pro ὡς leg. esse ὅς conjiciat, v. III, 69: *αἱ δὲ τεσσαράκοντα νῆες τῶν Πελοποννησίων, ὡς τότε φεύγουσαι διὰ τοῦ πελάγους — πρὸς τὴν Πελοπόννησον κατενέχθησαν, καταλαμβάνουσιν ἐν τῇ Κυλλήνῃ τρισκαίδεκα τριήρεις Λευκαδίων καὶ Ἀμπρακιωτῶν.* V, 10: *ὁ Κλέων, ὡς τὸ πρῶτον οὐ διενοεῖτο μένειν εὐθὺς φεύγων — ἀποθνήσκει.* Ac V, 6: *ὁ Κλέων ὅς ἀπὸ τῆς Τορώνης τότε* (alii hoc ordine: *τότε ἀπὸ τῆς Τορώνης*) *περιέπλευσεν ἐπὶ τὴν Ἀμφίπολιν, — Σταγείρῳ προσβάλλει.* recte Haackium conjecisse puto, pro ὅς cum Reg. Gr. Ar. C. Pariss. C. X. ὡς leg. esse, non tamen propterea, quod haec lectio aptior, sed quod difficilior est. Utriusque vocis confusio solennis est. Ita VI, 91. (*πέμπετε*) *ἄνδρα Σπαρτιάτην ἄρχοντα, ὡς ἂν τοὺς παρόντας ξυντάξῃ.* leg. puto ὅς ἄν. Nam ὡς ἄν cum conjunctivo ibi tantum locum habet, ubi consilii eventus in dubio est.

52) V. c. 30.

53) V. c. 28. De eo Isocr. Archid. 23: *Πεδάριτος — εἰς Χίον πλεύσας τὴν πόλιν αὐτῶν διέσωσεν.*

territati, neque hostium munitiones prohibere, nec agros suos a vastatione defendere conati sunt frustraque ab Astyocho, tunc Mileti agente, sibi ut succurreret petierunt[54]). Qui cum ab iis offensus esset[55]), auxilium ferre noluit, cum posset; non potuit, cum vellet[56]). Itaque Pedaritus, fame urgente, assumtis, quotquot habebat, copiis, Athenienses adoritur primoque impetu munitionum partem capit ac navibus nonnullis potitur. Sed occurrente hoste primo Chii fugantur, dein terga dant auxiliares, ipseque Pedaritus interficitur[57]). Cujus vice postquam Antisthenes cum duodecim navibus Mileto advectus erat, aequo Marte cum Atheniensibus mari commissum est, cujus deinceps Chii fiebant arbitri, ex quo illorum praetor Strombichides cum majore classis parte in Hellespontum profectus est[58]). Naves tamen nonnullas ab Atheniensibus in Chio relictas videri supra probavimus[59]). His Delphinii praesidia haud dubie usa sunt, ut quacunque ratione possent, Chiis nocerent, quoad Callicratidas castellum illud cepit captumque diruit[60]). Ac Chii quamquam ex isto *ἐπιτειχίσματι* haud dubie multum detrimenti iis ab hoste illatum est[61]), omni tamen ratione Lacedaemonios adjuvabant, naves praebebant[62]), pe-

---

54) V. c. 38. 40. 55.

55) V. c. 32. sq.

56) V. c. 40. sqq. 55.

57) V. c. 55. et 56. *Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Χῖοι ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης ἔτι μᾶλλον ἢ πρότερον ἐπολιορκοῦντο καὶ ὁ λιμὸς αὐτόθι ἦν μέγας.* ubi vide ne leg. sit *μετὰ δὲ ταῦτα ἔκ τε γῆς καὶ θαλάσσης οἱ Χῖοι* caet. quemadmodum Cass. et Aug. habent, quibuscum Mosq. et Paris. F. consentiunt, nisi quod *μὲν* retinent, quae particula quomodo orta sit, facile est explicatu.

58) V. c. 61. sqq.

59) c. 4. §. 4.

60) Diodor. XIII, 76: *ἐν τῇ Χίων χώρᾳ Δελφίνιον κατεχόντων Ἀθηναίων, ἐπὶ τούτους ἔπλευσε μετὰ πασῶν τῶν νεῶν καὶ πολιορκεῖν ἐπεχείρησεν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι περὶ πεντακοσίους ὄντες καταπλαγέντες (?) τὸ μέγεθος τῆς δυνάμεως καὶ διεξελθόντες ἐξέλιπον τὸ χωρίον ὑπόσπονδον* (l. *ὑπόσπονδοι*). *Καλλικρατίδας δὲ τὸ μὲν φρούριον παραλαβὼν κατέσκαψεν, ἐπὶ δὲ Τηΐους πλεύσας καὶ νυκτὸς παρεισπεσὼν ἐντὸς τῶν τειχῶν διήρπασε τὴν πόλιν.* Qui locus simul ostendit, apud Xenoph. Hellen. I, 5, 15. ubi eadem narrantur pro *Ἠιόνα*, leg. esse *Τέων*.

61) Qua ratione, colligere licet ex Thuc. VIII, 40.

62) V. Thuc. VIII, 106. Xenoph. Hellen. I, 6, 3.

cunias conferebant [63]), consilia, quae viderentur optima, studiose commendabant [64]). Quod autem Schneiderus suspicatur [65]), eos, Alcibiade rem bene gerente, Atheniensibus accessisse, id nec per se probabile est, nec testimonio adstrui potest. Neque enim Diodori neque Isocratis locus, quibus vir doctus, quem nominavimus, utitur, istam sententiam probant. Ac Diodorus *μετὰ δὲ ταῦτα* (Ol. 92, 4.) inquit [66]), (*Κρατησιππίδας*) *παρὰ τῶν ἐκ Χίου φυγάδων λαβὼν χρήματα κατήγαγεν αὐτοὺς καὶ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Χίων κατελάβετο. Οἱ δὲ κατελθόντες τῶν Χίων τῶν ἀντιπολιτευομένων αὐτοῖς καὶ τῆς ἐκπτώσεως αἰτίων ὄντων εἰς ἑξακοσίους τὸν ἀριθμὸν ὄντας ἐφυγάδευσαν. Οὗτοι δὲ τῆς ἀντιπέραν ἠπείρου χωρίον Ἀταρνέα καλούμενον κατελάβοντο, σφόδρα τῇ φύσει καθεστηκὸς ὀχυρὸν* [67]), *καὶ τὸ λοιπὸν ἐκ τούτου τὰς ἀφορμὰς ἔχοντες ἐπολέμουν τοῖς τὸ Ἰσχίον* (?) *ἔχουσι.* Ex quo loco qua ratione colligi possit, Athenienses tunc temporis Chium tenuisse, equidem non perspicio. Haud dubie tum quoque Chii a Lacedaemoniorum partibus stabant, sed cum inter illos essent, qui Atheniensibus faverent, facile exsules a Cratesippida impetraverunt, ut ipsi restituerentur ac vicissim, qui suspecti vel inimici sibi essent, in exsilium mitterentur. Atque ut tanto minus metuendum esset, ne Chii res novas molirentur, simul Cratesippidas arcem eorum occupavit. — Non magis Schneideri sententiae favet locus Isocratis. Qui *Χίων*, inquit [68]), *προθυμότατα πάντων τῶν συμμάχων συγκινδυνευσάντων τῷ ναυτικῷ, Θηβαίων δὲ μεγίστην εἰς τὸ πεζὸν ἰσχὺν συμβαλομένων, οὐκ ἔφθησαν* (*οἱ Λακεδαιμόνιοι*) *τὴν ἀρχὴν κατασχόντες καὶ Θηβαίοις μὲν εὐθὺς ἐπεβούλευσαν, — Χίων δὲ τοὺς πρώτους τῶν πολιτῶν ἐφυγάδευσαν, τὰς δὲ τριήρεις ἐκ τῶν νεωρίων ἐξελκύσαντες ἁπάσας ᾤχοντο λαβόντες.* Ex hoc enim loco potius colligendum erat, Chios, cum semel defecissent ab Atheniensibus, perpetuo fideles mansisse Lacedaemoniis, quam, eos, Alcibiade rem bene gerente, denuo Atheniensibus accessisse. Quod si fecissent, haud injuria a Spartanis

---

63) Thuc. VIII, 101. Xenoph. Hellen. I, 6, 12. II, 1, 5.
64) Xenoph. Hellen. II, 1, 6.
65) ad Xenoph. Hellen. III, 2, 11.
66) XIII, 65.
67) Cf. Pausan. IV, 35, 6. interprr. ad Herod. I, 160. Lex. Seg. p. 458. 9. Ut Anaeis Samiorum, ita Chiorum exsules Atarneo usos vides.
68) de pace c. 52.

multati essent, neque hi oratoris opprobria meruissent. Accedunt Xenophontis loci [69]), qui de Chiorum erga Lacedaemonios fide dubitare non sinunt. Quae Isocrates hos contra illos peccasse tradit, ea haud dubie facta sunt sub decemvirorum, Chium quoque, ut videtur, a Spartanis missorum, imperio. Qui ab his ejecti sunt, eos recte Schneiderum statuere existimo, Atarnea concessisse, ubi cum iis se videntur junxisse, quos jam antea eum locum occupasse vidimus, quoad a Dercyllida sunt expugnati [70]).

4. *Lesbii* post defectionem Ol. 88, $\frac{1}{2}$. ea poena ab Atheniensibus affecti fuerant [71]), ut nonnisi occasionem aucuparentur, qua ab eorum dominatu se liberarent [72]). Quae sola adhuc libertate fructa erat [73]), Methymna, cum Chiorum classis eam sollicitaret, prima descivit [74]), ejusque exemplum secutae sunt Mitylenae et Eresus ac fortasse etiam Pyrrha et Antissa [75]). Sed cum Athenienses Chiorum naves subito adorti fugassent majoremque earum partem cepissent, Astyochus, qui eas subsecutus erat, Chium recedere coactus est. Quo facto Athenienses denuo Lesbi civitates in potestatem suam redegerunt [76]) ac praesidiis temuerunt [77]). Neque tamen Lesbii posthac a descissendi conatibus abstinuerunt. Quos cum Astyochus, sociis refragantibus, adjuvare non posset [78]), Methymnaeorum exsules [79]), collecto parvo exercitu, e continente trajecti, Anaxarcho, Thebano, duce, primo Methymnam aggressi sunt. Abs qua cum, succurrente, quod Mitylenae erat, Atheniensium praesidio,

---

69) Supra laudatis adde Hellen. I, 1, 32. 6, 38. 40. II, 1, 1. sqq. Cf. Diodor. XIII, 99. 104.

71) V. ad Dionys. p. 81. Adde Aelian. V. H. II, 9.

72) V. Thuc. VIII, 5. coll. c. 8.

73) νεῶν παροχῇ αὐτόνομος. v. Thuc. VI, 85. VII, 57.

74) V. Thuc. VIII, 22.

75) C. 23.

76) Ibid.

77) De Mitylene hoc diserte dicitur. V. Thuc. VIII, 10. coll. Diodor. XIII, 73. Item de Methymna. V. Xenoph. Hellen. I, 6, 12. sqq. Diodor. XIII, 76. De caeteris oppidis haud dubie idem statuendum est.

78) V. Thuc. VIII, 31.

79) Fortasse ii, qui, Methymna ab Atheniensibus recuperata, ejecti erant.

repulſi eſſent, per montana Ereſum petierunt eamque ad deficiendum compulerunt [80]). Neque deinceps Thraſybulus et Thraſyllus hoc oppidum oppugnare adorti, capere poterant, cum Mindarum in Hellespontum perſequi cogerentur [81]). An poſthac Ereſus ab Athenienſibus recuperata ſit, non conſtat. Caeterae quidem Lesbi civitates praeter Methymnam a Callicratida expugnatam [82]), usque ad pugnam ad Aegos flumen in Athenienſium ditione manebant [83]).

5. Feliciore, quam Lesbii, ſucceſſu ab Athenienſibus defecerunt *Rhodii.* Quorum optimates cum Lacedaemonios arceſſiviſſent, Aſtyochus ad Camirum appulit. Populares quidem hujus civitatis hoſtis adventantis metu fugam capeſſiverunt, ſed revocati confirmatique, arceſſitis quoque Lindiis et Jalyſiis [84]), cum his ad Lacedaemonios deſciverunt. Quae defectio tanto utilior facta eſt Lacedaemoniis, cum Tiſſaphernes hoc tempore non ſatis pecuniae ipſis ſuppeditaret, Rhodii autem, coacti, ut videtur, triginta duo talenta conferrent [85]). Fruſtra Athe-

---

80) V. Thuc. VIII, 100. *Μηθυμναίων οὐχ οἱ ἀδυνατώτατοι* (i. e. *οἱ δυνατώτατοι, optimates.* Cf. Valckenar. ad Herod. IV, 95.) *φυγάδες, διακομίσαντες ἐκ* (*τε* inſerunt Ar. C. Dan. Reg. (G.) D. F. I. K.) *τῆς Κύμης προσεταιριστοὺς ὁπλίτας ὡς πεντήκοντα καὶ τῶν ἐκ τῆς ἠπείρου μισθωσάμενοι, ξύμπασιν ὡς τριακοσίοις, Ἀναξάρχου Θηβαίου κατὰ τὸ ξυγγενὲς* (Lesbii enim Aeoles erant, v. Herod. I, 151. VI, 8. Diodor. V, 81. Thuc. III, 2. Strab. XIII, 2. p. 136. Müller. Orchom. p. 398.) *ἡγουμένου, προσέβαλον πρώτῃ Μηθύμνῃ* caet.

81) V. Thuc. VIII, 100. ſqq.

82) V. Xenoph. Hellen. I, 6, 12. ſqq. Diodor. XIII, 76.

83) V. Xenoph. Hellen. II, 2, 5.

84) Tunc enim hae tres civitates nondum in unam Rhodum coaluerant. V. Diodor. XIII, 75. ibique Weſſel. Quod Strabo XIV, 2. p. 197. tradit, *Ῥόδον κτισθῆναι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιτέκτονος, ὑφ' οὗ καὶ ὁ Πειραιεύς*, id falſum eſſe temporum ratio docet. V. Thuc. I, 93. (Ariſtoph. Av. 1127.) Xenoph. Hellen. II, 4, 11. (8.) ibique interprr. Ariſtot. Polit. II, 5, 1. ibique Schneider. Harpocr. ſ. v. et ſ. *πρὸς τῇ πυλίδι Ἑρμῆς.* Lex. Seg. p. 266. 28. His dudum ſcriptis, inſpicere potui Kortüm: Zur Geſch. Hellen. Staatsverf. p. 112. qui et Diodori locum ignoravit, ex quo diſcere poterat Rhodum urbem Ol. 93, 1. conditam eſſe, nec Boeckh. Oec. Civ. T. I. p. 445. reprehendere debebat, qui Rhodi nomine aperte non urbem, ſed inſulam ſignificat.

85) V. Thuc. VIII, 44.

nienses hanc insulam recuperare conabantur [86]), nec popularium machinationes quidquam officiebant, cum Dorieus a Mindaro delegatus eas nullo negotio reprimeret [87]). Inde ab hoc tempore usque ad belli finem Rhodii promto obsequio Lacedaemoniis obtemperarunt [88]).

6. Ex Ioniae orarum civitatibus nulla majoris erat momenti, quam *Miletus* [89]). Tributarii Athieniensibus facti [90]) ab eorumque demagogis vexati [91]), Milesii quoque, cum Chalcideus et Alcibiades ad ipsos pervenissent, sine dubitatione deficiebant [92]). Athenienses autem cum non ignorarent, quantam, hujus civitatis opibus privati, jacturam fecissent, quot poterant copias collegerunt, ut Miletum recuperarent [93]). Nec fortuna ipsis adversabatur. Cum enim Strombichides et Thrasycles Chalcidea devicissent [94]), Athenis nova duodequadraginta navium classis cum bis mille et quingentis hoplitis advenit, nec dubium videbatur, quin Milesii succumberent, postquam ipsi ac Peloponnesii et Tissaphernis mercenarii ab illis superati erant [95]). Sed cum Athenienses, cautiori Phrynichi consilio obsecuti, in Samum recedere, quam Peloponnesiorum classi, tunc ipsum adventanti occurrere mallent, Miletus ab obsidione liberata est [96]). Exinde urbem, omni studio Peloponnesios adjuvantem [97]), satis tuebatur horum classis, quam, ut confligeret, Athenienses frustra lacessebant [98]). Cumque Astyochus, ut naves modo ex Peloponneso advectas assumeret, cum tota classe Cnidum contenderet [99]), praesidium tamen Mileti vide-

86) V. Thuc. l. l. et c. 55.
87) V. supra II, 11. med. IV, 11. extr.
88) Cf. Xenoph. Hellen. I, 6, 5. Diodor. XIII, 70.
89) V. Thuc. VIII, 26.
90) V. Thuc. VII, 57. Milesios in exercitu Atheniensium saepius invenimus. V. IV, 42. 53. sq. VII, 57.
91) Cf. Aristoph. Eq. 560. 927. sqq.
92) V. Thuc. VIII, 17.
93) Cf. Aristoph. Lys. 107: ἀλλ' οὐδὲ μοιχοῦ καταλέλειπται φεψάλυξ. Ἐξ οὗ γὰρ ἡμᾶς προὔδοσαν Μιλήσιοι, οὐκ εἶδον οὐδ' ὄλισβον ὀκτωδάκτυλον.
94) V. Thuc. VIII, 24.
95) V. c. 25.
96) V. c. 27.
97) V. c. 36.
98) V. 8. 30. 38.
99) V. c. 41.

tur reliquisse. Neque Athenienses interim ejus capiendae periculum fecerunt, quia inter ipsos discordiae exstiterant. Interim Milesii jam nunc animadvertere poterant, se non liberatos esse, sed dominum modo mutasse. Tissaphernes enim, non repugnantibus, qui adhuc ejus opibus egebant, Lacedaemoniis, ipsa in urbe castellum exstruxerat, cujus non dubium erat consilium [100]). Quod opus cum Milesii vix aequo animo conspicerent, verendum erat, ne, cum status eorum popularis esset [100 b]), Atheniensium machinationibus inducti, res novas molirentur, eaque videtur causa fuisse, cur Tissaphernes Peloponnesios, ut e Rhodo reverterentur, commovere studuerit [101]). Quod quamquam impetravit, nihilo secius tamen Milesii, cum caeteri quoque socii Tissapherni et Astyocho succenserent, resque ad seditionem spectaret, illius praesidium ex castello ejicere ausi sunt. Quod factum qui improbabat, Lichas, tantummodo iram eorum in se concitavit [102]). Neque quidquam effecit legatus, quem Tissaphernes deinceps Lacedaemona misit, quoniam ipsi a sociis aliquanto majora crimina inferebantur [103]). Posthac Milesii, fideles Lacedaemoniorum socii, eos qua poterant ratione adjuvabant [104]).

7. Mirum accidit, quod Thucydides de ratione, qua *Ephesus*, opulentissima civitas, cum Atheniensibus conjuncta fuerit, omnino nihil prodiderit [105]). Eam tamen et ipsam ante cladem Siciliensem Atheniensibus subditam fuisse, vel inde collegeris, quod omnino Ionia eorum imperio paruisse dicitur [106]). Idemque probare licet ex Platonis, qui fertur, Ione [107]). Quamquam offendit, quod, ubi Thucydides Atheniensium adversus Syracusanos socios recenset, ibi Ephesiorum nullam mentionem

100) V. c. 84.
100 b) V. Diodor. XIII, 104. ibique Wessel.
101) V. c. 57.
102) V. c. 84.
103) V. c. 85.
104) V. Xenoph. Hellen. I, 2, 2. 6, 8. sqq. Diodor. XIII, 70.
105) Ter tantum IV, 50. VIII, 19. 109. Ephesi nomen apud eum legitur.
106) V. II, 9.
107) p. 541. c: ἡ ἡμετέρα, Ion, Ephesius, inquit, πόλις ἄρχεται ὑπὸ ὑμῶν καὶ στρατηγεῖται.

injicit [108]). Sed hoc non uno modo explicari potest. Cum enim auctor illo loco ex Ioniae civitatibus tantummodo Milesios ac Samios Chiosque nominet, statuendum videtur, caeteras easque minores modo pecunias contulisse, nisi quis sumere malit, auxiliares harum copias, utpote exiguas, vel omnino a scriptore non memoratas esse, vel ab ipsis Atheniensibus, illarum copiis attributas fuisse. Quarum conjecturarum qui nullam commode ad Ephesum, urbem opibus pollentem, applicari posse censeat, eum statuere oportet, hanc civitatem jam pridem Atheniensibus a Tissapherne ereptam fuisse. Quam sententiam eo probaveris, quod Thucydides de Ephesi defectione nihil dicat; eidemque nonnihil favet Plutarchus, Lysandrum dicens Ephesum invenisse πράττουσαν λυπηρῶς καὶ κινδυνεύουσαν ἐκβαρβαρωθῆναι τοῖς Περσικοῖς ἔθεσι διὰ τὰς ἐπιμιξίας, ἅτε δὴ Λυδίας περικεχυμένης καὶ τῶν βασιλικῶν στρατηγῶν αὐτόθι τὰ πολλὰ διατριβόντων [109]). Praeterea si Ephesus ad Lacedaemonios defecisset, hi eam vix illico Tissapherni tradidissent. Utut sit, non multo post cladem Siciliensem Ephesum Atheniensibus hostilem conspicimus [110]), et Thrasyllus, in Atheniensium potestatem eam redigere conatus, ab Ephesiis et, qui forte aderant, Syracusiis Selinusiisque, ac barbaris a Tissapherne advocatis, fusus atque fugatus est [111]). Sub Lysandri imperio Ephesus Peloponnesiorum classis statio erat [112]), eodemque post pugnam ad Arginusas convenerunt socii, de belli gerendi ratione deliberaturi [113]).

8. Una cum Chiis *Erythraei* desciverunt [114]), eosque, cum alias quoque civitates ad defectionem sollicitarent, copiis suis adjuvabant [115]). Sed cum Athenienses

---

108) V. VII, 57.

109) Plutarch. Lys. 3.

110) V. Thuc. VIII, 19: *οἱ Χῖοι* (qui jam defecerant) *ἔφευγον μιᾷ νηῒ ἐς Ἔφεσον.*

111) V. Xenoph. Hellen. I, 2, 1. sqq. Plutarch. Alc. 29. Diodorus (non librarii) XIII, 64. Thrasylli et Thrasybuli nomina confudit.

112) V. Xenoph. Hellen. I, 5, 1. sqq. Plutarch. Lys. 3. Alc. 35. Diodor. XIII, 70. ubi pro *ταύτας τὰς ἐν ταῖς πόλεσι τριήρεις* leg. *τὰς ἐν ταύταις ταῖς π. τ.*

113) V. Xenoph Hellen. II, 1, 6.

114) V. Thuc. VIII, 14.

115) V. c. 16. 19. 22.

Sidussam et Pteleum, castella in Erythraeorum finibus, retinerent [116]), haud dubie eorum agris non pepercerunt, ex quo captivi eorum nonnulli, quos ut civitatem a Lacedaemoniis abalienarent, dimiserant, spem ipsorum frustrati erant [117]). Lacedaemoniis opportunum erat oppidum, unde in Chium trajicerent [118]).

9. A Chalcideo et Alcibiade sollicitatae *Clazomenae* quoque defecerunt. *Διαβάντες δὲ οἱ Κλαζομένιοι εὐθὺς ἐς τὴν ἤπειρον τὴν πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς ἐκ τῆς νησίδος, ἐν ᾗ οἰκοῦσι, πρὸς ἀναχώρησιν* [119]). Itaque hac aetate Clazomenii insulam incolebant, quorum civitas tum, postquam Ionia, Aristagora duce, a Persis defecerat, ab Artapherne et Otane expugnata est, adhuc in litore videtur sita fuisse [120]). Atque hoc tempore factum puto, quod Strabo [121]) et Pausanias [122]) tradunt, Clazomenios Persarum metu ex continente in insulam transiisse. Pars tamen eorum vel tunc remansisse vel postea pristinae sedis amore continentem videtur repetiisse. Postmodum quidem duplicem Clazomeniorum fuisse civitatem et Thucydides significat et Aristoteles aperte declarat [123]). Qui *στασιάζουσιν*, inquit, *ἐνίοτε αἱ πόλεις καὶ διὰ τοὺς τόπους, ὅταν μὴ εὐφυῶς ἔχῃ ἡ χώρα πρὸς τὸ μίαν εἶναι πόλιν, οἷον ἐν Κλαζομεναῖς οἱ ἐπὶ Χύτρῳ πρὸς τοὺς ἐν τῇ νήσῳ, καὶ Κολοφώνιοι καὶ Νοτιεῖς.* Ubi *οἱ ἐπὶ Χύτρῳ* haud dubie ii

---

116) V. c. 24. Pteleum frustra adortus est Astyochus. V. c. 31.

117) V. c. 33.

118) V. c. 28. extr. 35.

119) c. 14. Vocem *αὐτοῖς* aperte corruptam ratus Haackius e conjectura *αὐτῆς* edidit. Nolim factum. Cf. Thuc. I, 128: *διὸ δὴ καὶ (Λακεδαιμόνιοι) σφίσιν αὐτοῖς νομίζουσι τὸν μέγαν σεισμὸν γενέσθαι ἐν Σπάρτῃ.* VIII, 65: *ἔστιν ἀφ' ὧν χωρίων καὶ ὁπλίτας ἔχοντες σφίσιν αὐτοῖς ξυμμάχους ἦλθον ἐς τὰς Ἀθήνας.* Xenoph. Hellen. VII, 5, 4: *Φωκεῖς οὐκ ἠκολούθουν, λέγοντες, ὅτι συνθῆκαι σφίσιν αὐτοῖς εἶεν, εἴ τις ἐπὶ Θήβας ἴοι, βοηθεῖν.* Ibid. V, 2, 8. (*ἔλεγον, ὡς*) *ἐπεὶ σφᾶς αὐτοὺς ἐξέβαλον, ὡς ἕπεσθαι οὐδαμῶς* (*οὐδαμοῦ* Schaefer. cum marg. Leoncl.) *ἐθέλοιεν.* ubi Schaefer. cum Steph. et Leoncl. *αὐτοὶ* pro *αὐτοὺς* edidit.

120) V. Herod. V, 123.

121) XIV, 1. p. 183. Tauchn.

122) VII, 3, 4.

123) Polit. V, 2, 12. Cf. Mannert. Geogr. d. Gr. u. R. VI, 3. p. 328. sq.

ſunt, qui continentis oppidum, τὴν πολίχναν [124]), 'quam Thucydides dicit, inhabitabant. Nam Χύτριον, Strabo ait l. l. ἐστὶ τόπος, ἐν ᾧ πρότερον ἵδρυντο Κλαζομεναί. Quod autem Schneiderus ſtatuit [125]), τὴν πολίχναν et Δαφνοῦντα eundem locum eſſe, hoc ſatis mirari nequeo. Nam, ut Thucydides narrat [126]), Lesbo pacata, Athenienſes Κλαζομενίων τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ πολίχναν τειχιζομένην ἑλόντες διεκόμισαν πάλιν αὐτοὺς ἐς τὴν ἐν τῇ νήσῳ πόλιν, πλὴν τῶν αἰτίων τῆς ἀποστάσεως· οὗτοι δὲ ἐς Δαφνοῦντα ἀπῆλθον· καὶ αὖθις Κλαζομεναὶ προςεχώρησαν. Quem locum cum vir doctus, quem diximus, ſententiae ſuae repugnare videret, ſtatuendum putavit, auctores ſeditionis ex inſulari urbe, diſceſſione facta, rediiſſe in urbem continentis. At vero, hos non in inſulam reductos eſſe, diſertis verbis ſcriptor narrat. Quod autem poſtea (c. 31.) refert, Aſtyochum, Clazomenios iterum ab Athenienſibus abalienare cupientem, juſſiſſe αὐτῶν τοὺς τὰ Ἀθηναίων φρονοῦντας ἀνοικίζεσθαι ἐς τὸν Δαφνοῦντα καὶ προςχωρεῖν σφίσι (τοὺς ἄλλους), ibi ἀνοικίζεσθαι non eſt, ut Schneiderus interpretatur, ex inſula recedere in continentem interiorem, ſed in locum editiorem habitatum ire [127]). Unde qui Daphnuntis ſitus fuerit colligi poteſt [128]). Quousque Clazomenae in fide erga Athenienſes perſeverarint, non conſtat. Sub Alcibiadis tamen praetura eas Athenienſibus amicas conſpicimus. Alcibiades enim non ſolum cum, a Tiſſapherne in vincula datus, evaſiſſet, eo perfugit [129]), ſed etiam cum, qui Daphnunta ſeceſſerant, caeteros Clazomenios infeſtarent, his auxilio venit [130]).

---

124) Cf. Weſſel. ad Herod. VI, 26. Apud Thucydidem πολίχναν nomen appellativum eſſe, inprimis e collocatione verborum in loco VIII, 23. colligo, quamquam forma offenſioni eſt.

125) Addend. ad Xenoph. Hellen. VI, 1, 51. p. 106. ſq.

126) VIII, 25.

127) Cf. Thuc. I, 7. 58. Eodem modo haec vox intelligenda eſt Ariſtoph. Pac. 206. ubi fallitur Schol. Cf. Valckenar. ad Herod. IV, 18. Contrario ſenſu dicitur κατοικίζεσθαι Plat. Legg. p. 682.

128) Inepte Waſſ. ad Thuc. VIII, 23. de Daphnunte Phocico ſomniat.

129) V. Xenoph. Hellen. I, 1, 10. ſq. Plutarch. Alc. 28.

130) Ita quidem Diodor. XIII, 71. de cujus fide in hac re non dubitaverim, cum hic Xenophonti non repugnet, ſed, ut ſaepius, mancam ejus narrationem ſuppleat.

10. *Colophon* et *Notium*, quae oppida unam tantum civitatem constituebant, hoc tamen tempore, ut saepius, ita videntur dissedisse, ut Notium Atheniensibus fidele manserit, Colophon autem Lacedaemoniorum partes amplexa sit. Quod, quamquam Thucydides non refert, e Xenophonte tamen conjicere licet, qui Colophona a Thrasyllo receptam tradit, de Notio autem ita loquitur, ac si ab eo amica inventa esset [131]). Notii posthac etiam naves Atheniensium conspicimus [132]).

11. *Teos*, cum Strombichides eam tueri non valeret, Chios recepit ac moenibus suis, ab Atheniensibus exstructis, privata est [133]). Paulo tamen post Diomedon pactionem cum Teiis fecit, ut Athenienses quoque reciperent [134]). Quibus deinde omnino hanc civitatem accessisse, inde patet, quod Callicratidas derepente eam adortus expugnavit ac diripuit [135]).

12. Chiorum opera *Lebedus* quoque et Erae, Teiiorum oppidum [136]), defecerunt [137]).

13. Phocaeam etiam ad Lacedaemonios descivisse, non quidem diserte dicit Thucydides, sed videtur tamen significare [138]). Eamque posthac in Spartanorum ditione fuisse, inde patet, quod post pugnam ad Arginusas, pars eorum eo confugisse refertur [139]). Sed ante hoc proelium Phocaeam in potestate Atheniensium fuisse, ex hoc Xenophontis loco conjeceris: *Ἀλκιβιάδης δὲ ἀκούσας, Θρασύβουλον ἔξω Ἑλλησπόντου ἥκοντα τειχίζειν Φώκαιαν, διέπλευσε πρὸς αὐτόν* [140]). Sed ibi vide, ne pro *τειχίζειν* legendum

131) V. Xenoph. Hellen. I, 2, 4. ubi de utroque oppido docte agit Schneiderus. Non uno modo laborant, quae Haackius ad Thuc. III, 34. disputat.

132) V. Xenoph. Hellen. I, 5, 12. sq. Diodor. XIII, 71.

133) V. Thuc. VIII, 16. 20.

134) V. c. 20.

135) V. Diodor. XIII, 76.

136) V. Strab. XIV, 1. p. 181.

137) V. Thuc. VIII, 19.

138) c. 31.

139) Xenoph. Hellen. I, 6, 34. Diodorus tamen XIII, 99. pro Phocaea Cymen nominat.

140) Ib. I, 5, 11. Hic quoque mancam hujus scriptoris narrationem deprehendis. Nam Thrasybulum in Hellespontum profectum esse non narravit. Cf. I, 4, 9. Pro Phocaea Cymen nominat Cornel. Nep. Alc. 7, 1.

sit περιτειχίζειν, nisi forte illud significare potest *circumvallare*. Thrasybulum enim exercitu suo abusum esse, ut non magni momenti urbem communiret, non admodum probabile videtur. Nec perspicitur, cur Alcibiades operis spectator esse voluerit, classis imperio Antiochi temeritati relicto, quam ipse videtur pertimuisse. Contra, si Phocaea oppugnata fuerit, commode auxilia adduxerit [140 b]).

13. Quae *Myuntis* et *Prienes* hoc tempore fortuna fuerit, non magis proditum est, quam quibus partibus Aeolicae orae maritimae civitates studuerint. Videntur tamen et hae Lacedaemoniis favisse, sive potius Persarum imperio subjectae fuisse. Nam inter socios, qui Atheniensibus adversus Syracusanos auxilia miserint, nulla earum mentio est [141]). Cymen tamen Diodorus [142]) Atheniensium sociam appellat, cum Cornelio Nepote [143]) Theopompi, ut videtur, auctoritatem secutus.

Ad Doricam ἑξάπολιν quod attinet, de Lindo, Jalyso et Camiro jam dictum est. *Cos* autem, quae maximo terrae motu collapsa nec munita erat, cum Astyochus adveheretur, ab incolis, in montana se recipientibus, relicta atque a Lacedaemoniis direpta est [144]). Postea Athenienses Coa insula ac vicinis Chalce et Syme ὁρμητηρίοις usi sunt, unde Lacedaemonios, cum in Rhodo stationem haberent, lacesserent [145]). Coorum urbem Alcibiades cum Cauno a Tissapherne reverteretur munivit eique praefectos dedit [146]). Postero tempore eam ab Atheniensibus abalienatam fuisse, conjecerit aliquis e Xenophonte, qui Λύσανδρος, inquit, ἀφικόμενος ἐς Ῥόδον καὶ ναῦς ἐκεῖθεν λαβὼν ἐς Κῶν καὶ Μίλητον ἔπλευσεν, ἐκεῖθεν δ' ἐς Ἔφεσον [147]) Adde quod Diodorus

140 b) De Alcibiadis itinere sibi repugnat Plutarch. Lys. 5. et Alc. 35. Posteriore loco cum eum in Cariam profectum esse narraret, obversabatur ei Xenoph. Hellen. I, 4, 8. sq.

141) Thuc. VII, 57.

142) XIII, 73.

143) Alc. 7.

144) V. Thuc. VIII, 41. Diodorum XIII, 41. errare jam supra monuimus.

145) V. Thuc. VIII, 44. extr. (ubi velim codd. pro ἐκ τῆς Σάμου exhiberent ἐκ τῆς Σύμης. cf. c. 41.)

146) V. c. 108.

147) Hellen. I, 5, 1.

hanc insulam hoc tempore ab Alcibiade devastatam esse dicit [148]). — Eodem tempore quo Con munivit, Alcibiades pecunias exegit ab *Halicarnassensibus* [149]). Unde tamen non sequitur, eos tunc Atheniensibus subditos fuisse, cum has pecunias solvere potuerint, ne Alcibiades ipsorum vel agros depopularetur vel urbem impugnaret [150]). Etenim Halicarnassum et *Cnidum* omninoque Cariae maritimas oras pridem Atheniensibus a Persis ereptas fuisse puto. Nam initio quidem belli Thucydides Dores in universum atque Carum, qui litora tenuerint, Atheniensium socios fuisse dicit [151]), sed ad Syracusas neque Cares neque Halicarnassenses vel Cnidii conspiciuntur [152]). Atque Cnidum quidem Tissapherni paruisse ex Thucydide colligas, qui ἡ δὲ (Κνίδος), inquit ἀφειστήκει ἤδη ἀπὸ Τισσαφέρνους [153]). Ejecto enim satrapae praesidio [154]), Cnidii in libertatem se vindicarunt, cumque eodem tempore dissidia inter Tissaphernem et Lacedaemonios orta essent, ab his adjuti sunt. Qui loco, quem proposuimus, ὑπό pro ἀπό legendum vel hanc praepositionem ibi *per* significare putaverunt, Cnidum hoc tempore in Atheniensium ditione fuisse, animum induxerant.

Explicationem nostram illustrat *Antandri* fortuna. Nam Antandrus quoque, cum olim Atheniensibus paruisset [155]), postea in Tissaphernis potestatem venerat, atque Antandrii quoque, cum Arsacis Tissaphernis praefecti, qui his oris praeerat, crudelitatem metuerent, oneraque ab ipso sibi imposita ferre nollent, Lacedaemoniis adjuvantibus, in libertatem se vindicarunt [156]).

Ex Hellesponti civitatibus prima ab Atheniensibus defecit *Abydus* [157]), quae frustra a Strombichide [158]) et

148) XIII, 69.

149) V. Thuc. VIII, 108.

150) Hoc consilio v. c. Selybriani Alcibiadi pecunias dederunt. V. Xenoph. Hellen. I, 1, 21.

151) V. II, 9.

152) V. VII, 57.

153) VIII, 35.

154) V. c. 109.

155) V. IV, 52. 75.

156) V. VIII, 108. Diodor. XIII, 42.

157) V. Thuc. VIII, 61. 62.

158) V. Thuc. l. l.

Alcibiade [159]) impugnata Lacedaemoniorum in potestate permansit, cum caeterae, quae desciverant, Hellesponti urbes ab Atheniensibus reciperentur [160]).

Quae eodem, quo Abydus, tempore defecerat, *Lampsacus* deinceps a Strombichide recepta est [161]). Postea tamen Lysander eam, quamquam ab Alcibiade munitam [162]) et praesidio firmatam [163]), expugnavit [164]).

Gravissimam Athenienses jacturam fecerunt, cum *Byzantium*, navigationi moderandae opportunum [165]), ad Clearchum deficeret [166]). Qui tamen harmostes cum Byzantios premeret, ipsorum nonnulli posthac, eo absente, urbem frustra obsessam Alcibiadi prodiderunt [167]), quae deinde usque ad Lysandri victoriam in Atheniensium potestate manebat [168]).

Idem Clearchus, a Pharnabazo adjutus, etiam *Cyzicum* ad defectionem induxerat [169]). Sed post pugnam ad Abydum facile Athenienses locum muris non munitum receperunt [170]). Quem cum postea Lacedaemonii et Pharnabazus iterum cepissent [171]), proelio victi, ultro reliquerunt. Quo facto Alcibiades multum pecuniae a Cyzicenis exegit [172]).

---

159) V. Xenoph. Hellen. I, 2, 15. Plutarch. Alc. 39.

160) V. Diodor. XIII, 68. coll. c. 41. 105. Xenoph. Hellen. I, 1, 6. 2, 15. II, 1, 18. Dercyllidam, qui Abydum ad deficiendum compulerat, posthac quoque ejus harmosten videmus. V. IV, 8, 5.

161) V. Thuc. l. l.

162) V. Xenoph. Hellen. I, 2, 15. Diodor. XIII, 66. cum Palmerii emendatione.

163) V. Diodor. XIII, 104.

164) *Κατὰ κράτος*, ut Xenoph. Hellen. II, 1, 18. et Plutarch. Lys. 9. testantur. Quod Diodorus l. l. dicit: *τὴν Ἀθηναίων φρουρὰν ἀφῆκεν ὑπόσπονδον*, male reddidit Xenophontis Hellen. II, 1, 18. verba: *τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε Λύσανδρος*.

165) V. Polyb. IV, 44. coll. Herod. IV, 144.

166) V. Thuc. VIII, 80. Omnia confundit Diodor. XIII, 34.

167) V. Xenoph. Hellen. I, 3, 15. Diodor. XIII, 64. 66. sq. Plutarch. Alc. 31.

168) V. Xenoph. Hellen. II, 2, 1.

169) V. Diodor. XIII, 40. coll. Thuc. VIII, 107.

170) V. ll. ll.

171) V. Diodor. XIII, 49.

172) V. Xenoph. Hellen. I, 1, 19.

Ab eodem Clearcho *Calchedona* [173]) quoque, hac parte extremam Atheniensium imperii civitatem [174]), ad desciscendum compulsam esse, quamquam ab auctoribus non proditum invenio, vix tamen dubitari potest. Inde posthac, cum Lacedaemonem reversus esset [175]), Byzantii et Calchedonis harmosta mittitur [175 b]). Utilior, quam aliorum fides, Atheniensibus facta est Calchedoniorum defectio. Qui cum, de illorum adventu certiores facti, apud vicinos Thraces fortunas suas deposuissent, Alcibiades, ut hae sibi dederentur, minis a Thracibus impetravit, eumque deinceps Hippocratem, Calchedonis harmosten, a Pharnabazo adjutum, devicisset, Pharnabazus, ut urbem ab obsidione liberaret, Atheniensibus viginti talenta solvit, ac praeterea Calchedonii non modo in posterum quantum antehac tributum expendere, sed etiam quod, ex quo desciverant, debebant, solvere cogebantur [176]). Nihilo secius tamen Calchedona posthac ab Atheniensibus captam esse, inde patet, quod Lysander post pugnam ad Aegos flumen eorum ibi praesidium reperisse proditur [177]). — In Calchedonio agro Athenienses post pugnam ad Abydum *Chrysopolin* muniverunt ibique triginta naves reliquerunt, quae decumam a navibus e Ponto venientibus exigerent et si qua alia ratione possent hostibus nocerent [178]). Videntur tamen, postquam Byzantium et Calchedona receperant, neque Chrysopolin hoc consilio amplius tenuisse, nec tot, quot dictum est, naves in hac regione habuisse.

Abydo amissa, Strombychides *Sestum* totius Hellesponti praesidium et custodiam constituit [179]), atque haec

173) De nominis scriptura v. iuterprr. ad Thuc. IV, 75. et Herod. IV, 144.

174) V. Aristoph. Eq. 174. cum Palmerii emendatione.

175) Post pugnam ad Cyzicum, cui eum interfuisse, Diodorus auctor est XIII, 51. Unde coujicias, eum auxilia petitum Spartam profectum esse.

175 b) V. Xenoph. Hellen. I, 1, 35. Eodem modo Sthenelaum utriusque urbis harmosten Lysander constituit. V. Hellen. II, 2, 2.

176) V. Xenoph. Hellen. I, 3, 2. sqq. Diodor. XIII, 66. Plutarch. Alc. 29. sqq.

177) V. Xenoph. Hellen. II, 2, 1.

178) V. Boeckh. Oecon. Civ. Athen. T. I. p. 349.

179) V. Thuc. VIII, 62.

urbs usque ad finem belli in Atheniensium potestate mansit [180]).

Defecisse contra videntur *Perinthus* et *Selybria*, fortasse a Clearcho inductae. Sed post pugnam ad Cyzicum illam Alcibiades recepit [181]), haec ei pecunias solvit [182]), postea tamen per proditionem ab eo capta est [183]).

Chersonnesus in fide erga Athenienses videtur perseverasse [184]). Vicini Thraces iisdem mercenarios praebebant [185]).

De Graecis maritimarum Thraciae orarum civitatibus non multa comperta habemus. Earum pleraeque, cum Brasidas eo pervenisset, ab Atheniensibus defecerant, qui paucas tantum, *Menden* [186]), *Toronen* [187]), *Scionen* [188]), receperunt. *Amphipolis*, quae e Niciae pace iis reddenda erat [189]), restituta iis non est [190]), nec, bello illato, eam videntur expugnasse [191]). *Argilus*, *Stagirus*, *Acanthus*, *Scolus*, *Olynthus*, *Spartolus*, *Mecyberne*, *Sane* et *Singe* eadem pace liberae declaratae erant [192]), ac proinde, cum bellum denuo erupisset, haud dubie Lacedaemoniorum partibus studebant [193]). Praeterea *Chalcidenses* [194]) et *Dictidienses* [195]), quibus mox *Dienses* [196]) accesserunt, Atheniensium hostes mansisse constat. Sed dum in Sicilia pugnabatur, in Thracia bellum segniter gestum videtur; post cladem Siciliensem an praeter eas, quas diximus, civitates aliae quoque desciverint, ignora-

---

180) V. Xenoph. Hellen. II, 1, 25.
181) Ibid. I, 1, 21.
182) Ibid.
183) V. Diodor. XIII, 66. Plutarch. Alc. 30. coll. Xenoph. Hellen. I, 3, 10.
184) V. Xenoph. l. l. Diodor. l. l.
185) V. l. l. Thraces ubique Atheniensium mercenarios conspicimus. V. Thuc. IV, 129. VII, 27.
186) V. Thuc. IV, 130.
187) V. V, 3.
188) V. V, 32.
189) V. V, 18.
190) V. V, 21. 35.
191) V. VII, 9.
192) V. V, 18.
193) V. V, 26: οἱ ἐπὶ Θρᾴκης ξύμμαχοι οὐδὲν ἧσσον πολέμιοι ἦσαν. Cf. c. 35.
194) V. V, 31. 38. 80. 83. VI, 7. 10.
195) V. V, 35.
196) V. V, 82. ubi pro Διακτιδιῆς leg. est Διῆς. Cf. c. 35.

mus. *Thasii* quidem, ut deficerent, ea non commoti sunt. Etenim cum in Samo apud exercitum Atheniensium status popularis eversus esset, et, qui tunc res moderabantur, idem in sociis civitatibus fieri vellent, Diotrephes, in Thraciam delegatus, apud Thasios quoque paucorum dominatum instituit. Sed quos hoc beneficio collato, fideles se socios habituros esse sperarant, optimates, cum populares qui Atticas partes tuebantur, omni potestate exuti essent, opportuno tempore usi ad Lacedaemonios desciverunt [197]), ab iisque Eteonicum harmosten [198]) cum praesidio [199]) acceperunt. Is tamen cum suis postmodum, Ol. 92, 3. Ecphanto duce [200]), a popularibus ejectus est [201]), qui Ol. 93, 1. Thrasybulum receperunt [202]). Atque hinc Demosthenes l. l. factum esse dicit, ut Graecae Thraciae civitates denuo Atheniensium imperio subigerentur. Quod quamquam Xenophon confirmat, haud scio tamen, annon omnes subjectae fuerint. Diodorus quidem praeter Thasum nonnisi *Abdera* recuperata dicit. Receptae tamen fuerint plures, sed quae omnino defecerant, eae et numero et viribus majores erant, quam ut Thrasybulus exiguo tempore [203]) eas in potestatem redigere posset.

Insularum haud dubie pleraeque in Atheniensium ditione manserunt. Nonnullae tamen, eaeque maximae, quas ut par erat, Spartani inprimis adjuvabant, desciverunt. De Chio et Rhodo jam dictum est. *Euboea*, quae statim post cladem Siciliensem Lacedaemonios arcessiverat [204]), victis ab Hegesandrida Atheniensibus, illico defecit, eamque Athenienses tantam jacturam fecerunt [205]), ut miraremur, eos ejus recuperandae periculum non fecisse, cum, quae longe minoris momenti erat, *Andros*,

---

197) V. VIII, 65. quo loco non caute usus est Manso Sparta T. II. p. 284.

198) V. Xenoph. Hellen. I, 1, 32.

199) V. Demosth. Lept. §. 48.

200) V. l. l. Ecphanto ejusque sociis ἀτέλεια data.

201) V. Xenoph. l. l.

202) V. Xenoph. Hellen. I, 4, 9. Diodor. XIII, 72. utrumque factum contraxit et confudit.

203) Nam non multo post eum in Hellesponto et ad Phocaeam conspicimus. Ib. I, 5, 11.

204) V. Thuc. VIII, 5.

205) Ib. c. 95.

postquam defecerat, ab iis obsideretur [206]), nisi meminissemus, ad Euboeam aggrediendam tot opus fuisse copiis, quot cum alibi abunde occuparentur ad hanc expeditionem non comparari poterant, cum praesertim Oropus simul adoriendus fuisset. Nec tamen eos Euboeae recuperandae spem abjecisse inde patet, quod, cum hostes hanc insulam cum continente conjungere instituerent, Theramenes cum classe missus est, qui opus inchoatum impediret. Quod cum frustra conatus esset, hostium agros depopulabatur et a sociis pecunias exegit atque in *Paro* paucorum dominatum, quem ipsi Athenienses, quo tempore eadem reip. forma utebantur, ibi videntur instituisse [207]), antiquavit optimatesque pecuniis multavit [208]).

Corcyra, ubi eodem tempore qui Lacedaemoniis favebant res novas moliebantur, a Conone, Naupacto succurrente [209]), Atheniensibus servata est [210]), qui anno post *Pylum* [211]) et *Nisaeam* [212]) amiserunt.

---

206) V. Xenoph. Hellen. I, 4, 22. sq. Diodor. XIII, 69 Plutarch. Alc. 35.

207) Cf. Thuc. VIII, 64.

208) V. Diodor. XIII, 47.

209) Ibi eum reliquit Thuc. VII, 31. Si Cornelio Nepoti fides habenda esset, Thucydides vel Xenophon Cononem gloria bene merita fraudassent. Ita enim ille: *Conon Atheniensis Peloponnesio bello accessit ad remp., in eoque ejus opera magni fuit. Nam et praetor pedestribus exercitibus praefuit, et praefectus classis res magnas mari gessit. Quas ob caussas praecipuus ei honos habitus est. Namque omnibus unus in insulis praefuit. In qua potestate Pheras cepit, coloniam Lacedaemoniorum.* Vita Con. 1. Sed postrema vix dubitari potest, quin e Xenophonte Hell. IV, 8, 7. fluxerint. Atque ut haec, ita etiam praegressa falso temporibus notata arbitror.

210) V. Diodor. XIII, 48. cujus capitis extrema parte: ἡ μὲν οὖν ἐν Κερκύρᾳ φυγὴ τοιοῦτον ἔσχε τὸ τέλος, pro φυγή leg. videtur σφαγή.

211) V. Diodor. XIII, 64. ubi quae Wessel. de Anyti δωροδοκίᾳ annotat, iis adde Lex. Seg. p. 236. 6. Ibi tamen Meles nominatur (haud dubie diversus ab eo, cujus mentio est apud Schol. ad Aristoph. Av. 859.) et pro δ' ἐδόκει leg. est δὲ δοκεῖ.

212) V. Diodor. XIII, 65.

CAPUT SEXTUM.

DE PERSARUM CUM GRAECIS RATIONIBUS.

Quo flagrabant mutuo Athenienſes ac Lacedaemonii odio, Salaminis et Plataearum immemores, non dubitabant, vel infeſtiſſimos barbarorum, Perſas, ſibi adjungere ſocios. Primi horum auxilium petere auſi videntur Lacedaemonii [1]. Sed quos eo conſilio legatos miſerant, hi ab Athenienſibus intercepti ſunt atque necati [2]. Hos ſequebantur alii aliique, qui cum discrepantes ferrent conditiones, Artaxerxes Artaphernem ad Spartanos legavit, qui peteret, ut, ſi quid aperte dicere vellent, cum ipſo legatos mitterent. Verum Artaphernes quoque ab Athenienſibus interceptus eſt, qui deinceps ipſi cum eo legatos ad regem miſerunt. Sed hi cum Epheſi de Artaxerxis morte certiores facti eſſent, re infecta redierunt [3].

---

1) *Ἀνεπίφθονον* hoc judicat Archidamus apud Thuc. I, 84. Ac ſtatim ab initio belli *utrosque* legatos ad regem mittere voluiſſe patet ex II, 2. ubi ſic diſtinguendum: *οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες, παρεσκευάζοντο δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι αὐτῶν — πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα καὶ ἄλλασε ἐς τοὺς βαρβάρους, εἴ ποθέν τινα ὠφέλειαν ἤλπιζον ἑκάτεροι προςλήψεσθαι, πόλεις τε ξυμμαχίδας ποιούμενοι, ὅσαι ἦσαν ἐκτὸς τῆς ἑαυτῶν δυνάμεως.* Quo facto participia *μέλλοντες* et *ποιούμενοι* ad utrumque populum referenda ſunt, id quod jam Portum perſpexiſſe video.

2) V. II, 67. coll. Ariſtoph. Acharn. 647. coll. Herod. VII, 137. Diodor. XII, 41.

3) V. IV, 50. De *Ἀσσυρίοις γράμμασι*, quorum ibi mentio eſt, v. Schweighaeuſer. ad Herod. IV, 87. De Artaxerxis (ſive Artoxerais, v. Weſſel. ad Herod. VI, 98. et Schweighaeuſer. in var. lectt. ad VI, 43.) morte v. Weſſel. ad Diodor. XII, 64.

Hanc quidem primam Atheniensium ad regem legationem Thucydides memorat. Sed jam ante aliam ab iis ad eundem missam fuisse ex Aristophanis Acharnensibus patet [4]. Quod haec eorum, quorum causa missa erat, nihil impetravit, fortasse non tam a legatorum socordia et negligentia repetendum est, quam a regis rationibus, qui Asiaticorum Graecorum imperium sibi arrogabat [4b]. Quo cum Athenienses ei cedere nollent, mox haud dubie frustra se ejus amicitiam quaesituros esse intellexerunt, eamque ambire desierunt, cum praesertim non multo post inter ipsos et Lacedaemonios induciae fierent [5], quas Niciae pax subsecuta est [6]. Et vero postquam bellum denuo eruperat, initio quidem, neutri Persarum opem videntur implorasse, tum quod aliquamdiu utrique aperte foedus frangere hostesque se ostendere cunctabantur [7], tum quod belli scena, Sicilia, remotior erat, quam ut a regis amicitia multum adjumenti exspectandum esset. Sed angustiae, in quas Athenienses, Decelea communita, praecipueque clade Siciliensi accepta, redacti sunt, probabile faciunt, eos, cum quacunque possent ratione afflictis opibus suis succurrere studerent, Persarum quoque auxilium sibi conciliare conatos esse. Quod de hac re nihil a Thucydide proditum reperitur, non propterea dubitandum est de veritate narrationis Andocidis: Epilyco, oratoris avunculo, legato, foedus Persas inter et Athe-

---

4) V. 61. sqq. de tempore nihil definiri potest, cum comicus numeros exaggeret. V. v. 80. sqq. et 67. ubi legati ridicule Enthymene archonte, itaque Ol. 85, 4. (v. Diodor. XII, 32. Dodwell. Annal. Thuc. T. II. p. 648. 664.) missi dicuntur.

4b) V. Thuc. VIII, 5.

5) V. Thuc. IV, 118.

6) Ib. V, 18.

7) Quamquam enim jam ad Mantineam pugnatum erat (v. Thuc. V, 61. sqq.) Atheniensesque τῇ Λακωνικῇ στήλῃ ἐπέγραψαν, ὅτι οὐκ ἐνέμειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῖς ὅρκοις (v. V, 56. coll. Aristoph. Lys. 512.) ac Pylo profecti eos infestabant (v. V, 115.), tamen non prius bellum apertum erupit, quam Athenienses, Argivis suadentibus, ipsam Laconicam invaserunt. V. VI, 105. Cf. VI, 10. VIII, 18. Male igitur Diodorus XII, 79. ita loquitur, ac si pugna ad Mantineam bellum redintegratum fuisset.

nienses compositum fuisse, quod horum modo imprudentia fregerit [8]).

Etenim Pissuthnes [9]), Hystaspis filius [10]), Sardium praefectus, a rege Dario II. Notho defecerat [11]), cumque

---

8) Andoc. de pace p. 103. Non me fugit, hanc orationem Andocidis esse, dubitare Taylorum in lectt. Lys. p. 260. Marklandum ad Aeschin. de falsa leg. p. 335. aliosque. Sed merito his adversari puto Ruhukenium in hist. crit. p. 134., Valckenarium apud Sluiter. lectt. Andoc. et praecipue Boeckhium in Oecon. Civ. Athen. T. I. p. 190. Atque etiamsi ab alio auctore profecta sit, nihilo tamen secius historico ea uti licet.

9) Ejus mentio est apud Thuc. I, 115. et III, 31. 34. Plutarch. Pericl. 25. Thuc. III, 31. sic legendum et distinguendum puto: *ἄλλοι δέ τινες τῶν ἀπ' Ἰωνίας φυγάδων καὶ οἱ Λέσβιοι ξυμπλέοντες παρῄνουν, ἐπειδὴ τοῦτον τὸν κίνδυνον φοβεῖται, τῶν ἐν τῇ Ἰωνίᾳ πόλεων καταλαβεῖν τινὰ ἢ Κύμην τὴν Αἰολίδα, ὅπως ἐκ πόλεως ὁρμώμενοι τὴν Ἰωνίαν ἀποστήσωσιν — ἐλπίδα δ' εἶναι· οὐδενὶ* (sic etiam cod. Monac. 228. pro *οὐδὲν* exhibet, v. Goeller. in Act. Monac. T. II. Fasc. 2. p. 242.) *γὰρ ἀκουσίως ἀφῖχθαι — καὶ* (repete *ὅπως*), *τὴν πρόσοδον ταύτην μεγίστην οὖσαν Ἀθηναίων ἣν ὑφέλωσι καὶ ἅμα ἣν ἐφορμῶσιν αὐτοῖς, σφίσι δαπάνη γίγνηται· πείσειν τε οἴεσθαι καὶ Πισσούθνην, ὥςτε ξυμπολεμεῖν*: alii — *suadebant ut — Ionicarum aliquam urbium occuparet vel Cymen Aeolicam, quo* (Lacedaemonii) *ex urbe prodeuntes Ioniam ad deficiendum compellerent — (quod effectum iri spem esse, cum nullis* (Atheniensium sociis) *invitis advenerint) ac, si his reditibus, qui maximi essent Atheniensium, eos spoliarent, simulque, si classem iidem ipsos observantem et obsidentem compararent, pecunias perderent.* *Οὐδενὶ ἀκουσίως* dici posse, negat Poppo p. 164. vocem *ἀκούσιος* latino *non voluntarius* respondere ratus, quod falsum videtur. Cf. III, 40. 82. IV, 98. Ad *ἀφῖχθαι* subaudio *Λακεδαιμονίους*, qui cum jam ad Ioniam appulerint (v. III, 29), praeteritum nullam offensionem habet. Quod *ἣν* ante *ὑφέλωσι* non ante *τὴν πρόσοδον* collocatum est, inde explicandum est, quod *τὴν πρόσοδον* sonum habet. Pro *αὐτοῖς*, *σφίσι* Goeller. l. l. *σφίσι*, *αὐτοῖς* exhibuit cum marg. et cod. Monac. 228. et Paris. I. Sed cum in *ἐφορμῶσιν* novum subjectum, Athenienses, lateat, *σφίσιν* ad hos, *αὐτοῖς* ad Lacedaemonios videtur referri posse. Quae Poppo de his pronominibus statuit, non carent exceptionibus. Denique ex *δαπάνη γίγνηται*, quod tantum ad posterius membrum quadrat, non item ad prius *τὴν πρόσοδον — ὑφέλωσι*, sumendum est *βλάβη γίγνηται*, quod non durum videri debet.

11) V. Thuc. I, 115. Unde conjicias, eum Artaphernis, Darii Hystaspis fratris, fuisse nepotem. Nam Artaphernes eidem provinciae praefuerat (V. Herod. V, 25.), quae *νόμον τόν τε Φρύγιον καὶ Λύδιον καὶ Ἰωνικόν* complectebatur. V. id. III, 127. Diversa erat ab hac praefectura *ἡ στρατηγία τῶν κάτω* (v. Valckenar. ad Herod. IV, 18. Schneider. ad Xenoph. Anab. I, 1, 2.)

proditione captus esset [12]), spurius ejus filius, Amorges, paternis opibus usus bellum contra Tissaphernem, satrapam a rege missum, continuavit [13]). Ac sibi, ut regis copiis resisteret, non satis virium esse ratus Atheniensium auxilium imploravit, qui solita imprudentia [14]), fortasse a corruptis oratoribus inducti [15]), tanto facilius morem ei gesserunt, cum suae Persarumque rationes ita sibi adversarentur, ut vix ac ne vix quidem diuturna esset speranda amicitia. Namque qui maximam partem Atheniensium ditioni subjecti erant, Asiatici Graeci, eorundem imperium rex sibi arrogabat ac tributa, iis solvenda, a satrapis exigebat. Itaque, foedere ab Atheniensibus rupto, Tissaphernes [16]) et Pharnabazus [17]) non dubitabant Lacedaemonios accire eorumque ope

---

sive *τῶν παραθαλασσίων ἀνδρῶν (ἀνθρώπων)*. V. Herod. V, 25. VII, 155. Quae cum et ipsa Pissuthnis successori, Tissapherni, data fuerit, (v. Thuc. VIII, 5.), mireris, eam posthac Cyro attributam esse. V. Schneider. l. l. An forte rex metuebat, ne, si tanta unius esset potentia, is defectionem moliretur?

12) V. Exc. e Ctes. Pers. ad calc. Herod. p. 882. ed. Wessel.

13) Ita enim probabilius mihi statuere videor, quam Manso Spartae T. II. p. 258. qui eum Cariae praefectum fuisse conjicit. Obscurius de Amorge loquitur Thuc. VIII, 5. 28. 36. Ejus nomen habet Harpocr. ad quem Valesius non conferre debebat Herod. V, [121].

14) Cujus appositum exemplum narrat Xenoph. Hellen. IV, 8, 24.

15) Quos ut sibi conciliaret, haud dubie Amorges opibus suis, de quibus v. Thuc. VIII, 56. non pepercit.

16) De eo cf. Manso Spartae V. III. T. 2. p. 28. sqq.

17) *Τὴν Δασκυλῖτιν σατραπείαν* sive *τὸν ἐν Δασκυλείῳ νομόν* (v. Herod. III, 120.) cujus caput erat Dascylium (v. Xenoph. Hellen. IV, 1, 15.) Artabazus, Pharnacis F. (v. Herod. VII, 66.) a Xerxe acceperat (v. Thuc. I, 119.) fortasse propterea, quod regem a Graecis victum usque ad Hellespontum comitatus erat (v. Herod. VIII, 126.). Artabazum exceperunt Pharnabazus I. filius, Pharnaces II. nepos (v. Thuc. II, 67. V, 1. VIII, 6. ubi *Φαρνάκου* leg. esse jam Dukerus monuit. Aristoph. Av. 1028. coll. Xenoph. Hellen. IV, 1, 33.) Pharnabazus II. pronepos, is, de quo nobis sermo est. Quod Thuc. VIII, 58: *οἱ Φαρνάκου παῖδες* memorantur inde non collegerim, Pharnabazo fratres fuisse imperii participes, sed illos intellexerim Pharnacis I. posteros, non Pharnacis II. filios. Caeterum fallitur Chariton p. 98. ed. Lips. cum hunc Lydiae et Ioniae praefectum facit.

Graecas Asiae civitates Atheniensibus eripere. Alcibiade suadente Spartani prius Tissapherni succurrerunt nec solum maximam Ioniae partem ab Atheniensium societate abalienarunt, sed Iasum quoque, ubi Amorges se tenebat, expugnarunt, ejusque divitiis sese locupletarunt [18]). Sed non multo post dissensio inter ipsos et satrapam exstitit de mercede ab hoc solvenda. Etenim ἐπειδὴ τὴν Ἴασον κατεστήσατο ὁ Τισσαφέρνης ἐς φυλακὴν, παρῆλθεν ἐς τὴν Μίλητον καὶ μηνὸς μὲν τροφὴν, ὥςπερ ὑπέστη ἐν τῇ Λακεδαίμονι, ἐς δραχμὴν Ἀττικὴν ἑκάστῳ πάσαις ταῖς ναυσὶ διέδωκε, τοῦ δὲ λοιποῦ χρόνου ἐβούλετο τριώβολον διδόναι ἕως ἂν βασιλέα ἐπέρηται· ἢν δὲ κελεύῃ, ἔφη δώσειν ἐντελῆ τὴν δραχμήν. Ἑρμοκράτους δὲ ἀντειπόντος, τοῦ Συρακουσίου στρατηγοῦ, (ὁ γὰρ Θηραμένης οὐ ναύαρχος ὢν, ἀλλ' Ἀστυόχῳ παραδοῦναι τὰς ναῦς ξυμπλέων [19]), μαλακὸς ἦν περὶ τοῦ μισθοῦ,) ὅμως δὲ [20]) παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἑκάστῳ ἢ τρεῖς ὀβολοὶ ὡμολογήθησαν· ἐς γὰρ πέντε ναῦς [καὶ πεντήκοντα] τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνὸς καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσῳ πλείους νῆες ἦσαν τούτου τοῦ ἀριθμοῦ, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦτον ἐδίδοτο [21]). Recte haud dubie viri docti [22]) statuunt, verba καὶ πεντήκοντα ex c. 26. irrepsisse. In praegressis autem verba παρὰ πέντε ναῦς significare putant *in quinas naves*. Hac ratione admissa quotidie nautarum unusquisque aliquanto plus, quam tres obolos acceperit. Sed posthac quoque drachmam Atticam iis datam esse, inde conjeceris, quod Alcibiades demum traditur τὴν μισθοφορὰν ξυντεμεῖν, ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς ὥςτε τριώβολον καὶ τοῦτο μὴ ξυνεχῶς δίδοσθαι [23]). Haec difficultas ita videatur expedienda esse, ut statuatur, pacta quidem in quinas naves nonnisi tria talenta, quae rex solveret, in singulos menses fuisse, sed Tissaphernem ex suis duo talenta addidisse, ut quotidiana hominis merces drachmae Atticae esset.

---

18) V. Thuc. VIII, 28.

19) V. c. 26.

20) i. e. *quamquam Theramenes non adversabatur*. De particula δέ post parenthesin illata v. Hermann. ad Viger. p. 847. Wolf. et Weisk. ad Xenoph. Hellen. I, 5, 20. Monui propter Heilmannum.

21) Thuc. VIII, 29.

22) V. Duker. ad h. l. et Boeckh. de Oecon. Civ. Athen. T. I. p. 297.

23) V. Thuc. VIII, 45.

Sed nec probabile est, Tissaphernem tantos sumtus fecisse, neque haec explicatio cum Xenophontis loco satis concinit, ubi Cyrus dicit, εἶναι τὰς συνθήκας οὕτως ἐχούσας, τριάκοντα μνᾶς ἑκάστῃ νηῒ τοῦ μηνὸς (i. e. τριώβολον ἑκάστῳ ναύτῃ τῆς ἡμέρας) διδόναι [24]. Abs quo Lysander aegre impetrat, ut quatuor oboli quotidie viritim darentur. Nunc autem Peloponnesii tanto magis eadem fere summa contenti esse poterant, quad τὰ ἐκ τῆς Ἰάσου μεγάλα χρήματα διαρπασθέντα ὑπῆν τοῖς στρατιώταις [25]. Haec cum ita sint, suspicor verba ἀντὶ δραχμῆς Ἀττικῆς c. 45. e margine irrepsisse, adscripta ab aliquo, qui antea [26] eam fuisse mercedem meminerat. Mirum est autem, quod in foederibus a Thucydide servatis certi quidquam de mercede omnino non definitum reperitur. Et in primo quidem omnino nulla ejus mentio injicitur [27]; in altero autem haec modo constituuntur: ὁπόση ἂν στρατιὰ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ βασιλέως ᾖ, μεταπεμψαμένου βασιλέως, τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν [28]; in tertio denique: τροφὴν ταῖς ναυσὶ ταῖς νῦν παρούσαις Τισσαφέρνην παρέχειν κατὰ τὰ ξυγκείμενα, μέχρις ἂν αἱ νῆες αἱ βασιλέως ἔλθωσι· Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, ἐπὴν αἱ βασιλέως νῆες ἀφίκωνται, τὰς ἑαυτῶν ναῦς, ἢν βούλωνται τρέφειν, ἐφ' ἑαυτοῖς εἶναι· ἢν δὲ παρὰ Τισσαφέρνους λαμβάνειν ἐθέλωσι τὴν τροφήν, Τισσαφέρνην παρέχειν, Λακεδαιμονίους δὲ καὶ τοὺς ξυμμάχους, τελευτῶντος τοῦ πολέμου, τὰ χρήματα Τισσαφέρνει ἀποδοῦναι, ὁπόσα ἂν λάβωσιν [29]. Itaque ne hic quidem certam mercedis summam pactam vides; pactam tamen jam antea fuisse, conjecerit aliquis e verbis κατὰ τὰ ξυγκείμενα. Sed haec verba eo videantur referri posse, quod in universum promissum erat: τὴν δαπάνην βασιλέα παρέχειν. Urget tamen Xenophontis, quem proposuimus locus, ubi disertis verbis, quantam foedera mercedem constituerint, proponitur. Itaque nisi apud Thucydidem aliquid excidit, eo confugiendum videtur, ut statuatur, summam a Xenophonte dictam propter-

24) V. Xenoph. Hellen. I, 5, 5. In universum 5000 talenta eos accepisse auctor est Isocr. de Pace 32.

25) V. Thuc. VIII, 36.

26) V. c. 29.

27) V. c. 17.

28) V. c. 37.

29) V. c. 58.

ea in foederibus non diserte expressam esse, quod ea ordinaria merces fuerit [30]).

Non multo post, quam illa, de qua diximus, Tissaphernem inter et Spartanos orta erat dissensio, Lacedaemonii Hippocratem et Doriea, qui cum tredecim navibus Cnidum advenerant, ἐκέλευον ταῖς μὲν ἡμισείαις τῶν νεῶν Κνίδον φυλάσσειν, ταῖς δέ, περὶ Τριόπιον οὔσαις, τὰς ἀπ' Αἰγύπτου ὁλκάδας προσβαλλούσας ξυλλαμβάνειν [31]). Horum postrema sunt, qui ita interpretentur: *Lacedaemonii, cum Tissaphernes non satis ipsorum commodis prospicere videretur, onerarias ejus naves intercipere voluerunt, ut ostenderent, graves ei se inimicos posse esse* [32]). Sed eo usque Peloponnesios fuisse progressos ne tum quidem probabile esset, si hoc tempore revera simultas inter eos et Tissaphernem exorta fuisset; quod nondum factum fuisse inde conjicias, quod scriptor dicit, iis hoc tempore μισθὸν δίδοσθαι ἀρκούντως [33]). Itaque statuendum videtur eas, de quibus dictum est, onerarias commeatus advexisse Atheniensibus [34]), quae sententia eo confirmatur, quod hi, de Peloponnesiorum consilio certiores facti, illico ad Triopium contendisse narrantur, scilicet ne commeatus ipsorum interciperetur, quem, captis sex hostium navibus, videntur accepisse. Sed objecerit aliquis, non verisimile esse, ex Aegypto, quae Persarum regis imperio paruerit, frumenta apportata fuisse Atheniensibus, ejusdem regis hostibus. At hoc tempore Aegyptii sub Amyrtaeo in libertatem se videntur vindicasse [35]).

Paulo post πρὸς τὸν Τισσαφέρνην ἐδόκουν τοῖς Πελοποννησίοις αἱ πρῶται ξυνθῆκαι αἱ πρὸς Χαλκιδέα γενόμεναι, ἐνδεεῖς εἶναι καὶ οὐ πρὸς σφῶν μᾶλλον, καὶ ἄλλας ἐπὶ Θηραμένους παρόντος ἐποίουν [36]). Verum hoc foedere nonnulla quidem accuratius definiuntur, emolumenta vero Lacedae-

---

30) V. c. 45. et Schneider. Addend. ad Xenoph. Hellen. p. 107.

31) V. Thuc. VIII, 35.

32) V, Manso Spartae T. II. p. 269.

33) V. Thuc. VIII, 36.

34) Quibus frumenta inde advecta esse constat. Cf. Xenoph. R. Ath. II, 7 Theophr. hist. plant. 8. 4. Boeckh Oec. Civ. T. I. p. 98. Sic interpretari video etiam Neophytum Ducam. Cf. Thuc. II, 69.

35) V. Bredow. hist. aut. p. 108. sq. cl. Gottlebero ad Thuc. I, 110.

36) V. Thuc. VIII, 36.

moniis nulla conceduntur, ut vix possis, quin Theramenem a Tissapherne corruptum fuisse suspiceris. Quare Lichas, ὁ ξύμβουλος, τὰς σπονδὰς οὐδετέρας, οὔτε τὰς Χαλκιδέως[37]) οὔτε τὰς Θηραμένους ἔφη καλῶς ξυγκεῖσθαι, ἀλλὰ δεινὸν εἶναι, εἰ χώρας, ὅσης βασιλεὺς καὶ οἱ πρόγονοι ἦρξαν πρότερον, ταύτης καὶ νῦν ἀξιώσει κρατεῖν· ἐνῆν γὰρ[38]) καὶ νήσους ἁπάσας πάλιν δουλεύειν καὶ Θεσσαλίαν καὶ Λοκροὺς καὶ τὰ μέχρι Βοιωτῶν· καὶ ἀντ' ἐλευθερίας ἂν Μηδικὴν ἀρχὴν τοῖς Ἕλλησι τοὺς Λακεδαιμονίους περιθεῖναι. Ἑτέρας οὖν ἐκέλευε βελτίους σπένδεσθαι ἢ ταύταις γε οὐ χρήσεσθαι· οὐδὲ τῆς τροφῆς ἐπὶ τούτοις δεῖσθαι οὐδέν. Ἀγανακτῶν δὲ ὁ μὲν Τισσαφέρνης ἀπεχώρησεν ἀπ' αὐτῶν δι' ὀργῆς καὶ ἄπρακτος[39]). Interim Alcibiades, cum Astyocho ut ipsum interficeret mandatum esse comperisset, ad Tissaphernem confugerat, eique auctor fuit ut bellum trahendo Graecos attereret, quo tanto facilius in regis ditionem venirent. Quod consilium cum satrapa magnopere probaret, posthac neque stipendium integrum militibus persolvebat nec Phoenicum naves, quas instruere constituerat, adducebat[40]). Neque tamen ab Alcibiade sibi persuaderi passus est, ut societa-

---

37) Verba οὔτε τὰς Χαλκιδέως in vulg. Thuc. edd. desunt. Sed Valla, cui Cl. et Mosq. suffragantur, in codice suo invenit, quae a Thucydide profecta esse mihi quidem persuasum est, propterea, quod quae mox reprehenduntur a Chalcideo potissimum pacta erant. Male igitur Haackius interpretamenti nomine ista verba damnat, οὐδὲ τὰς Θηρ. edens.

38) Non quidem disertis verbis. Pactum enim erat tantum hoc c. 18: ὁπόσην χώραν καὶ πόλεις βασιλεὺς ἔχει καὶ οἱ πατέρες οἱ βασιλέως εἶχον, βασιλέως ἔστω. Sed ex hoc loco metuendum erat, ne callida interpretatio, quali olim Ludovicus XIV, Franco-Galliae rex, utebatur, istum, quem Lichas dicit, sensum eliceret. Mirum est autem, quod in Theramenis foedere de hac conditione nihil memoratur. An Lacedaemonii eam silentio antiquatam putabant? At Tissaphernes tamen eandem extricare poterat e verbis ὁπόση χώρα καὶ πόλεις βασιλέως εἰσὶ Δαρείου ἢ τοῦ πατρὸς ἦσαν ἢ τῶν προγόνων, ἐπὶ ταύτας μὴ ἰέναι ἐπὶ πολέμῳ μηδὲ κακῷ μηδενὶ μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τους (al. τῶν, quod e sqq. ortum videtur.) Λακεδαιμονίων, μήτε φόρους πράσσεσθαι ἐκ τῶν πόλεων τούτων μήτε Λακεδαιμονίους μήτε τοὺς ξυμμάχους τῶν Λακεδαιμονίων. — Caeterum pro ἐνῆν Paris. K. cui Valla assentitur, ἐχρῆν habet.

39) c. 43 Cf. c. 52.

40) V. c. 45. sq. Eandem agendi rationem Cyro commendabat (V. Xenoph. Hellen. I, 5, 9.) Qui tamen cum Persarum imperium meditaretur, Lacedaemonios sibi certos amicos conciliare maluit.

tem cum Athenienſibus iniret [41]). Metuebat enim, ne Lacedaemonii vel vincerentur, ſi inopia coacti committerent, vel a nautis desererentur, ſi ſtipendia ſolvere non poſſent. Quorum ſi alterutrum fieret, haud dubium videbatur, quin Athenienſes praepotentes evaderent. Ac praeterea verebatur, ne Peloponneſii victu egentes terras ſuas compilarent [42]). His rationibus ductus cum Peloponneſiis tertium foedus pactus eſt, quo de regis finibus haec conſtituebantur: *χώραν τὴν βασιλέως, ὅση τῆς Ἀσίας ἐστί, βασιλέως εἶναι καὶ περὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ βουλευέτω βασιλεὺς ὅπως βούλεται* [43]). Aſiae igitur civitates aperte Perſis proditae ſunt. Sed harum inprimis eae, quae jam inſigni ſtudio Peloponneſios adjuverant iſta conditione non admo-

---

41) V. c. 52. *Ἀλκιβιάδης μὲν Τισσαφέρνην παρεσκεύαζε καὶ ἀνέπειθεν, ὅπως φίλος ἔσται τοῖς Ἀθηναίοις, δεδιότα μὲν τοὺς Πελοποννησίους, ὅτι πλείοσι ναυσὶ τῶν Ἀθηναίων παρῆσαν, βουλόμενον δὲ ὅμως, εἰ δύναιτό πως, πεισθῆναι ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὴν ἐν Κνίδῳ διαφορὰν* (v. c. 43.) *περὶ τῶν Θηραμένους σπονδῶν ἤσθετο τῶν Πελοποννησίων.* Pro *πεισθῆναι* Marg. Reg. Ar. C. Dan. Gr. Caſſ. in marg. Ald. Flor. Baſ. Pariſſ. C. D. E. F. G. I. K. Valla *πιστευθῆναι* offerunt, quod Dukerus et Bredowius probant. Sed Haackius vulgarem lectionem defendit: „verba *βουλόμενον, εἰ δύναιτό πως, πεισθῆναι* non tam oſtendunt, revera jam alienatum eſſe Tiſſaphernem a Peloponneſiis, ſed tantum cupiviſſe, ut de ſocietatis cum Athenienſibus faciendae commodis ipſi, ſi fieri poſſet, perſuaderetur." Sed haec ſententia, ut per ſe ſubabſurda eſt, ita cum praegreſſis nullam oppoſitionem facit. Quare non dubito, quin *πιστευθῆναι* unice vera ſit lectio, de cujus tamen interpretatione ambigitur. Dukerus enim *ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων* ſubaudit, Bredowius contra *ὑπ' Ἀλκιβιάδου* ſ. *ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων*, Dukerum particulas *μέν* et *δέ* neglexiſſe ratus. Sed is haud dubie locum ita intellexit: *Tiſſaphernes quamquam Peloponneſios metuebat* (ideoque, ut utriusque populi vires exaequaret, cum Athenienſibus ſocietatem inire meditabatur), *nihilo ſecius tamen adhuc ab illis fidem ſibi haberi volebat.* Verum haec interpretatio ſatrapae metui vim tribuit, quam non habuit (v. c. 56. ubi *τὸ δέος* noſtrum locum reſpicit.). Tiſſaphernes enim hoc potiſſimum metuebat, ne provincia ſua a Peloponneſiis devaſtaretur. V. c. 57. Deinde eidem interpretationi, ut Haackius etiam notavit, adverſantur ſqq. His de cauſis veram puto Bredowii rationem. *Πιστευθῆναι* autem ab Alcibiade voluit Tiſſaphernes, ut, ſi, quod verendum erat, Lacedaemonii nimium ſibi arrogarent, Athenienſes ſibi facile conciliare poſſet ſocios, quorum auxilio illos debellaret.

42) V. c. 57.

43) V. c. 58.

dum videntur contentae fuisse. Milesii quidem non multo post Tissaphernis praesidia ex urbe sua ejecerunt. Ὁ μέντοι Λίχας οὔτε ἠρέσκετο αὐτοῖς, ἔφη τε, χρῆναι Τισσαφέρνει καὶ δουλεύειν Μιλησίους καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν τῇ βασιλέως τὰ μέτρια καὶ ἐπιθεραπεύειν, ἕως ἂν εὖ θῶνται τὸν πόλεμον [44]). Hac scilicet clausula socios consolabantur Lacedaemonii, perfidia satrapae non cessuri. Qui quidem post hoc foedus eadem, qua antea, erga eos utebatur versutia. Nam neque Phoenicum naves arcessebat [45]), neque stipendium perpetuum ac solidum praebebat [46]) ac praeterea Alcibiade, ab Atheniensibus revocato, familiariter uti videbatur [47]). Cumque Astyochus ei non adversaretur ideoque pecunia corruptus esse existimaretur [48]), non multum aberat, quin inter Peloponnesiorum milites seditio oriretur [49]), cum commodo Mindarus, Astyochi successor, advenit [50]). Tunc vero Tissaphernes non solum Spartam legatum misit, per quem se purgaret [51]), sed etiam Phoenissas naves arcessiturus, Philippo, Spartano, sequente [52]), ipsé Aspendum est profectus. Stipendium interim a Tamo [53]) solutum iri promittebat. Sed quemadmodum hoc non melius, quam antea fiebat [54]), ita nec Phoenicum naves advenerunt, quae cum Aspendum venissent, pecuniis, ut dimitterentur, a satrapa impetraverunt. Qui hujus dimissionis hanc caussam praetexebat, quod minor, quam rex jussisset, haec

---

44) V. c. 84. ubi transpositione facta legerim: *δουλεύειν καὶ Μιλησίους*.

45) V. c. 49. 78.

46) V. c. 78. 80. 83.

47) V. c. 82. 87.

48) Quod non veri dissimile est. Hac enim arte Tissaphernes, Alcibiade auctore, utebatur. V. c. 45.

49) V. c. 83. sq. coll. 78.

50) V. c. 85.

51) Ib.

52) V. c. 87. 99. Quem secum ire jusserat, Lichas hoc tempore videtur aegrotasse. Non multo quidem post mortuus est. V. c. 84. ubi ante *νόσῳ* cum Cass. Aug. F. *καὶ* inserendum.

53) Tissaphernis *ὑπάρχῳ* (cf. c. 31.), quales huic plures subditi erant, veluti Arsaces v. c. 108. Tages ib. c. 16. qui videtur idem esse, quem Xenophon Hellen. I, 2, 5. haud scio an rectius, *Στάγην* vocat. De *ὑπάρχοις* cf. Dorvill. ad Charit. p. 407. sq. (p. 448. ed. Lips.)

54) V. c. 87. 99.

classis contracta fuisset [55]. Nunc tandem Lacedaemonii, de hac re certiores facti, quin a Tissapherne decepti essent non amplius dubitare poterant, cumque nec stipendia a Tamo solverentur, ira simul et inopia commoti eo properabant, quo jam dudum largis promissis arcessiti fuerant.

Etenim Pharnabazus eodem quo Tissaphernes tempore legatos Spartam miserat, qui, pecuniis, quibus Lacedaemonios adjuvarent, instructi [56], hos, ut classem in Hellespontum mitterent, adducerent [57]. Sed Spartani quamquam auxilium ei suum non denegabant, tamen antea in Ioniam et Lesbum expeditionem facere constituerunt [58]. Postea vero Pharnabazi legati impetraverunt, ut nova classis pararetur atque in Ioniam mitteretur, unde Clearchus satrapae auxilia adduceret [59]. Quod tamen aliquamdiu dilatum est, cum Astyochus omnibus navibus, non quidem uteretur, sed opus tamen haberet. Neque iis prius cum copiarum parte Clearchum in Hellespontum misit, quam inopia, ut hoc faceret, eum adegit [60] Atque Clearchus, Pharnabazo adjuvante, plures illius regionis civitates ad defectionem compulit [61]. Cum tota autem classe Mindarus demum Astyochi successor, ubi a Tissapherne sibi verba dari cognoverat, in Helles-

---

55) Thucyd. c. 87. naves fuisse dicit 147. cui numero Plutarch. Alc. 25. tres addit. Sed Isocr. de Big. 7. nonnisi 90. numerat; contra Diodor XIII, 36. (coll. 38.) *μετεπέμψατο δὲ καὶ* (ὁ *Φαρνάβαζος*: ita enim pro Tissapherne scribit) *ἐκ Φοινίκης τριήρεις τριακοσίας, διαλογιζόμενος ἀποστεῖλαι τοῖς Λακεδαιμονίοις ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν*. Quorum nihil verum videtur. Caeterum jam Thucydidis tempore quaesitum est, cur Tissaphernes, cum naves non adducere voluerit, Aspendum profectus sit. Conjecturas, quas, ut hujus itineris rationem redderent, scriptor alios alias commentos esse refert, eas equidem omnes conjungendas esse putaverim. V. l. l. Obiter moneo verba *καὶ γὰρ ὧς αὐτοῖς οὐδὲν ἔμελλε χρήσεσθαι* sic explicanda videri: *nam etiamsi pecunias a Phoenicibus non accepisset, nihilo magis tamen iis usus esset, sed reverti jussisset.*

56) V. c. 8.

57) V. c. 6.

58) V. c. 8.

59) V. c. 59.

60) V. c. 80.

61) V. Commentatt. c. 5.

pontum profectus eſt [62]). Neque erat, quod hujus conſilii eum poeniteret. Nam etſi plures ibi calamitates Peloponneſii experti ſunt, Pharnabazus tamen ſumma fide et conſtantia [63]) eos adjuvabat, neque vitae [64]) nec copiis ſuis [65]) parcebat, afflictos conſolabatur, ad inopiam redactos largitionibus ſublevabat [66]), donec Cyri liberalitas deſperatas eorum res denuo evexit.

---

62) V. c. 99. ſqq.

63) Qua ipſe erga Ageſilaum gloriatur apud Xenoph. Hellen. IV, 1, 32.

64) Ib. I, 1, 6.

65) IV, 1, 32.

66) Ib. I, 1, 24. ſqq.

CAPUT SEPTIMUM.

DE CCCC VIRORUM DOMINATU.

Qui parti civium consulunt, partem negligunt rem perniciosissimam in civitatem inducunt, seditionem atque discordiam: ex quo evenit, ut alii populares, alii studiosi optimi cujusque videantur, pauci universorum. Hinc apud Athenienses magnae discordiae; in nostra republica non solum seditiones, sed pestifera etiam bella civilia.

Cic.

Ea conjunctio, qua qui ejusdem civitatis sunt inter se continentur, laxior est, quam ut omnium commodis satisfacere posse videatur. Itaque fieri solet, ut singuli arctiore societate inita sibi consulere studeant [1]). Hae societates ut diversae sunt origine, nomine, genere, consilio, ita earum nullae graviores reperiuntur iis, quae, in civitatibus prave constitutis saepe coortae, reipublicae administrationem affectant.

Liberarum Graeciae civitatum ea erat ratio, ut, sive a paucis regebantur, sive plebis consilio administrabantur, non a vexationibus immunes manerent qui dominanti civium ordini oppositi essent. Sed hi ubi animadverterunt, se, quod nulla necessitudine inter se conjungerentur, impune ab adversariis opprimi posse, factiones conflaverunt,

1) Inprimis Graecorum ea erat indoles, ut a magna societate abhorrerent, eamque in exiguum angustumque concludere studerent. Exemplum praebet Herod. I, 170. Hinc ista rerum publicarum seges. De factionum caussis bene disputat Garvius ad Ciceronis libros de off. interpretat. Germ. T. II. p. 174. sqq. p. 177. Cf. Aristot. Polit. IV, 13, 5.

quae in locis publicis contractae [2]), innoxio fodalitiorum nomine [3]) magiftratuum fufpicionem fruftrabantur. Cumque initio nonnifi id confilii habuiffent, ut fe fuaque ab aliorum injuriis defenderent, mox ipfae, ut fieri folet, injurias inferebant aliis, tantoque magis rebus publicis moderandis operam dederunt, quod fere duces nactae erant, fuis potius, quam civitatis commodis profpicientes [4]). Ita factum eft, ut fubinde et judicia regerent et magiftratus earum arbitrio crearentur [5]). Corroboratis viribus, hae factiones non raro feditiones [6]) et bella civilia excitabant, quae, fumma cupiditate [7]) gefta, vel

---

2) Cf. Plat. Legg. I. p. 636. b: τὰ γυμνάσια ταῦτα καὶ τὰ ξυσσίτια πολλὰ μὲν ἄλλα νῦν ὠφελεῖ τὰς πόλεις, πρὸς δὲ τὰς στάσεις χαλεπά. In convivio etiam ea factio (les Gueux) mota, quae defectionis Batavorum a Philippo II. auctor exftitit. V. Schilleri hift. hujus def. in oper. omn. T. V. p. 261. fqq. cl. p. 293. fqq. ed. 1813.

3) Rem illuftrat Graecum vocabulum ἑταιρεία (f. ἑταιρία, v. Porfon. ad Eurip. Oreft. 1070.), quod cum proprie effet φιλία κατὰ συνήθειαν ἐν τοῖς καθ' ἡλικίαν γεγενημένοις, v. Plat. Definitt. p. 413. c. deinde factionis quoque notionem induit. V. Lobeck. ad Soph. Ajac. p. 322. Heindorf. ad Plat. Theaet. p. 390. ex quibus haufit Aft. ad Legg. T. II. p 437.

4) Ἑταιρειῶν Principes, ἀρχηγοί, ἑταιρειάρχοι (v. Schneider. Lex. f. v.), memorantur, Thucydides, Milefiae filius, v. Plutarch. Pericl. 14. Alcibiades, v. Ifocr. de Big. 5. Critias et Charicles, v. Lyf. c. Eratofth. p. 420. Ismenias et Leontiades. v. Xenoph. Hellen. V, 2, 25. Omnino multi erant οἱ τοὺς ἑταίρους καὶ συνωμότας κεκτημένοι, v. Andoc. c. Alcib. p. 112., quorum auxilio multa facinora clam perpetrabant, v. Plat. Polit. II. p. 365. d.

5) Cf. Plat. Theaet. p. 173. d: σπουδαὶ ἑταιρειῶν ἐπ' ἀρχὰς (ἀρχαῖς?). Thuc. VIII, 54: ξυνωμοσίας ἐπὶ δίκαις καὶ ἀρχαῖς. De eadem re, ratione tamen habita Platonicae reipublicae formae, difputat Ariftot. Polit. II, 5, 12. Interdum adeo contigiffe iis videtur, ut nonnifi ex ipfis magiftratus crearentur. Ib. V, 5, 5. De δεκασμῷ eorum cf. Hüllmann: Staatsrecht des Alterthums p. 145.

6) Στάσεις, quo tamen vocabulo etiam factiones fignificantur. V. Herod. I, 59. Thuc. II, 22. cl. Poppo obff. p. 23. Hinc στασιῶται Herod. V, 56, 72. VIII, 125. συστασιῶται V, 70. 124. ἀντιστασιῶται IV, 164.

7) Nam moderatione non magis populares, quam optimates utebantur. Horum erat jusjurandum: τῷ δήμῳ κακόνους ἔσομαι καὶ βουλεύσω, ὅ,τι ἂν ἔχω κακόν. V. Ariftot. Polit. V, 7, 19. coll. V, 8, 7. Hinc, eodem auctore V, 9, 21: πασῶν ὀλιγοχρονιώτεραι τῶν πολιτειῶν εἰσιν ὀλιγαρχία καὶ τυραννίς.

ipſarum vel adverſariorum exitio finiri ſolebant [8]). Eaque inprimis durante bello Peloponneſiaco commota ſunt, cum vel ii, qui ſe adverſariis non pares eſſe intelligerent, certamen inirent, optimates, quod Lacedaemoniorum, populares, quod Athenienſium ſibi auxilium non defuturum eſſe rebantur [9]). Ita ſimul de principatu et de rerum publicarum formis bellatum. Atque quemadmodum in civitatibus minoribus perpetuae turbae graſſabantur, ita nec Athenis factiones vigere deſinebant [10]), quas ibi vexationes, quibus divites premebantur [11]), excitabant et continuae lites [12]) alebant fovebantque. Quae factiones cum ab optimatibus conflatae viderentur ac, ne ſtatum popularem everterent, metuendum eſſet, mox a vigilibus ſuſpicioſae [13]) plebis canibus [14]), demagogis, inveſtigabantur et, conjurationum [15]) nomine notatae, in-

---

8) Veluti in Corcyra. V. Thuc. III, 70. ſqq. IV, 46. ſqq. Diodor. XII, 57. De alia Corcyraeorum ſeditione idem narrat XIII, 48. Cf. Schol. Ariſtoph. Av. 1462.

9) V. Thuc. III, 85. coll. I, 19. 143. III, 47. V, 81. Xenoph. R. A. I, 14. 16. III, 10. Ariſtot. Polit. IV, 9, 11. V, 6, 9. Diodor. XIII, 48. Plutarch. Alc. 26. Eodem modo bello Punico ſecundo „unus velut morbus invaſerat omnes Italiae civitates, ut plebes ab optimatibus diſſentirent; ſenatus Romanis faveret; plebs ad Poenos rem traheret.“ Liv. XXIV, 3 Omnino quot ſimilitudines inter bella Punica et Peloponneſiacum intercedant, nemo non animadvertit.

10) Sodalitates ibi mature exſtitiſſe, oſtendit Iſocr. Paneg. 22: (οἱ πρόγονοι) τὰς ἑταιρίας συνῆγον οὐχ ὑπὲρ τῶν ἰδίᾳ συμφερόντων, ἀλλ' ἐπὶ τῇ τοῦ πλήθους ὠφελείᾳ. Quod, an vere dicat, equidem dubitaverim.

11) V. Thuc. VIII, 48. Xenoph. Sympoſ. IV, 30. ſqq. Memor. II, 9. Ariſtoph. Av. 285. Veſp. 1040. ſqq. Ariſtot. Polit. V, 4, 1. 8, 7.

12) De quibus v. Ariſtot. Av. 40. 1286. Eq. 1316. Veſp. paſſim. Thuc I, 78. Xenoph. R. A. III, 1. 2. Carpit hoc ſtudium Plat. Polit. III. p. 404.

13) V. Thuc. VI, 53. 60. quem egregie illuſtrat Ariſtoph. Veſp. 488. ſqq. Cf. et Lyſiſtr. 619.

14) Ita eos vocabat Demoſthenes. V. Plutarch. Demoſth. 23.

15) Συνωμοσιῶν. Phot. p. 410: συνωμοσία ἡ μεθ' ὅρκου φιλία. Minus recte Zonaras p. 1687: συνωμοσία. τὸ κατά τινων βουλεύσασθαι καὶ ἀλλήλους ὅρκοις συνδῆσαι, μὴ ἀποστῆναι τοῦ ἀτόπου βουλεύματος, μέχρις ἂν τοῦτο ἐκτελεσθείη. In univerſum συνωμόται ſunt οἱ δόντες σφίσι λόγον καὶ πίστιν ad quam-

dicabantur. Quibus accusationibus Cleon [16]), Pisander [17]), alii, haud dubie saepe abusi sunt, ut studium suum populo commendarent, ipsique, turbis excitatis, commodis suis consulerent. Nam a Pericle optimates tantopere prostrati fuerant [18]), ut nonnisi alienis opibus adjuti [19]) ita se erigere potuisse videantur, ut dominatum paucorum molirentur. Certe plurima concurrerent, necesse erat, quae ejusmodi conatibus faverent. Atque hoc factum est post cladem Siciliensem.

Etenim Alcibiades, cum, quod Hermas circumcidisset [19 b]) et statum popularem evertere voluisset, accusatus esset, ex Sicilia, quo imperator cum exercitu missus erat,

---

cunque rem exsequendam. V. Herod. VII, 148. coll. 145. Sed Athenienses per excellentiam ξυνωμότας ἔλεγον τοὺς ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου ξυνερχομένους. V. Schol. ad Aristoph. Vesp. 543. Sic intell. Eq. 257. 451. cf. et 475. et Vesp. 505. (ubi non opus est, ut cum Valckenario ad Herod. I, 59. ὡς p. ὧν legatur). Hinc factum est, ut ξυνωμοσία atque ἑταιρία fere idem valerent. Prius tamen vocabulum magis probrosum videtur fuisse. V. Vesp. 947. κλέπτης μὲν οὖν οὗτός γε καὶ ξυνωμότης. Cf. Plutarch. reip. ger. praec. 16. in. Unde explicandum puto, quod Aristophanes nonnisi eo utitur.

16) Qui ipse apud Aristoph. Eq. 859.

ὦ δαιμόνιε, μὴ τοῦ λέγοντος ἴσθι μηδ' οἰηθῇς
ἐμοῦ ποθ' εὑρήσειν φίλον βελτίον', ὅστις εἷς ὢν
ἔπαυσα τοὺς ξυνωμότας, καὶ μ' οὐ λέληθεν οὐδὲν
ἐν τῇ πόλει ξυνιστάμενον, ἀλλ' εὐθέως κέκραγα.

Cf. v. 255. sqq. 74. sqq. 574. sqq. 625. sqq. ubi quae memorantur ξύνοδοι νυκτεριναί, eas sponte patet ad conjuratos pertinere.

17) V. Andoc. de myst. p. 18. coll. Thuc. VI, 27. sqq. Erat autem τῶν ζητητῶν, de quibus cf. Boeckh. de Oecon. Civ. Athen. T. I. p. 170. Caeterum de eo cf. Schneider. ad Xenoph. Sympos. II, 14. Comici eum saepius deriserant. V. Scholl. ad Aristoph. Vesp. 592. Lysistr. 491. Pac. 1511. 1554. Nub. 250. Lex. Seg. p. 57. 33. p. 368. 17. Suid. s. v. Apposite Schol. Aristoph. Pac. 680: προείλετο δὲ τοὺς τοιούτους ὁ δῆμος, ἀπιστῶν διὰ πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους τοῖς ἐνδόξοις τῶν πολιτῶν, μὴ τὴν δημοκρατίαν καταλύσαιεν.

18) V. Plutarch. Pericl. 14.

19) Hinc plebs vicinitatem hostilis exercitus metuebat. V. Thuc. I, 107. VI, 61.

19 b) Phot. s. v. Ἑρμοκοπίδαι· οἱ τῶν Ἑρμῶν τοὺς τραχήλους καὶ τὰ αἰδοῖα ἀποκόψαντες. φασὶ δὲ Ἀλκιβιάδην, συμπράττοντα Κορινθίοις τοῦτο πρᾶξαι.

qua via, ab Aſtyocho ſe proditum eſſe, cognovit, operamque dedit, ut capitis periculum effugeret. Communicavit enim cum militibus, quod ſibi nunciatum eſſe ſimulabat, hoſtem Samum, quae munitionibus carebat, et caſtra ſua aggreſſurum eſſe, ſimulque ipſe, utpote praetor, urbem communiendam omniaque praeſidiis tuenda curavit. Hinc factum eſt, ut cum Alcibiadis literae perlatae eſſent, is, odio inflammatus, fictum crimen hoſti ſuo objicere videretur [31]).

Interim Piſander aliique, ex Samo legati, Athenas advenerunt, ibi quoque novam reipublicae formam inſtituturi [32]), effecturique, ut Alcibiades revocaretur. Cumque et civitatis inopiam, cui nonniſi Perſarum opes mederi poſſent, oſtenderent, et Lacedaemoniorum metu obloquentes terrerent, factum eſt, ut et Alcibiadis hoſtes et popularis ſtatus defenſores obmuteſcerent, cum praeſertim hi ſpe allicerentur potentiae, quam nunc exuerent, poſthac recuperandae [33]). Tantoque magis haud dubie quae legati petebant neceſſaria populo viſa ſunt, quoniam Piſander, qui olim inprimis plebis partibus ſtuduerat [34]), princeps ea commendabat. Eo quoque auctore

---

31) V. Thuc. 50. 51.

32) Quod praetexebant, dominatu paucorum inſtituto *μᾶλλον ἂν πιστεύσειν βασιλέα* egregie illuſtrat Xenoph. R. A. II, 17. *ἔτι δὲ συμμαχίας καὶ τοὺς ὅρκους ταῖς μὲν ὀλιγαρχουμέναις πόλεσιν ἀνάγκη ἐμπεδοῦν· ἢν δὲ μὴ ἐμμένωσι ταῖς συνθήκαις, ὑφ᾽ ὅτου ἀδικεῖσθαι νομίσοι τις ἢ ὑπὸ τῶν ὀλίγων* (recepi Leonclavii emendationem a Schneidero mutatam) *οἳ ξυνέθεντο. Ἅττα δ᾽ ἂν ὁ δῆμος συνθῆται, ἔξεστιν αὐ τῷ ἑνὶ ἀνατιθεῖσι τὴν αἰτίαν τῷ λέγοντι καὶ τῷ ἐπιψηφίσαντι ἀρνεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, ὅτι οὐ παρῆν οὐδὲ ἀρέσκει οἵ γε τὰ συγκείμενα.* Hinc Polyb. X, 25, 6: *πᾶσαν γὰρ* ait *δημοκρατικὴν συμμαχίαν καὶ φιλίας πολλῆς δεῖσθαι διὰ τὰς ἐν τοῖς πλήθεσι γιγνομένας ἀλογίας.*

33) Quas cur nunc deſeruerit non conſtat. Nihil enim collegerim e Lyſ. *δήμου καταλ. ἀπολ.* p. 765: *οὐ Φρύνιχος μὲν καὶ Πείσανδρος καὶ οἱ μετ᾽ ἐκείνων δημαγωγοί, ἐπειδὴ πολλὰ εἰς ὑμᾶς ἐξήμαρτον δείσαντες τὰς περὶ τούτων τιμωρίας τὴν προτέραν ὀλιγαρχίαν κατέστησαν.* Appoſite Ariſtoph. Plut. 567. ſqq.: *σκέψαι τοίνυν ἐν ταῖς πόλεσιν τοὺς ῥήτορας, ὡς ὁπόταν μὲν ὦσι πένητες, περὶ τὸν δῆμον καὶ τὴν πόλιν εἰσὶ δίκαιοι· Πλουτήσαντες δ᾽ ἀπὸ τῶν κοινῶν παραχρῆμ᾽ ἄδικοι γεγένηνται, Ἐπιβουλεύουσί τε τῷ πλήθει καὶ τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν.*

34) V. Thuc. VIII, 54: *τὸν δὲ Φρύνιχον ὁ Πείσανδρος φάσκων Ἴασον προδοῦναι καὶ Ἀμόργην* (ſcilicet quod ei non auxilio venerit, v. c. 27. ſq.), *διέβαλεν, οὐ νομίζων ἐπιτήδειον εἶναι τοῖς πρὸς Ἀλκιβιάδην πρασσομένοις.*

Phrynichus [35]) et Scironides a praetura remoti sunt. Ab eodemque incitatae singulae sodalitates conspiraverunt et in antiquando statu populari strenuam operam navaverunt. Pisander autem aliique decem plena cum potestate [36]) in Asiam missi sunt, ut cum Tissapherne et Alcibiade transigerent. Sed ibi omnia alia invenerunt atque sperarant. Satrapa enim nimis Peloponnesios metuebat, quam ut partes eorum deserere auderet, frustraque Alcibiades, ut cum Atheniensibus societatem iniret, eum commovere studebat. Sed cum se nihil efficere posse prodere nollet, Tissaphernis nomine Atheniensibus eas foederis conditiones dixit, quas eos non accepturos esse existimabat. Cumque illi Ioniam et vicinas insulas regi se tradituros esse declarassent; postremo ναῦς ἠξίου ἐᾶν βασιλέα ποιεῖσθαι [36]) καὶ παραπλεῖν τὴν ἑαυτῶν [37]) γῆν, ὅποι ἂν καὶ ὅσαις ἂν βούληται [38]). Hoc vero nullo modo concedi posse visum est, ne quando Persae, hac potestate facta, civitates, quae in insulis orisque maritimis essent Atheniensium imperio subjectae, suae ditioni subigere conarentur. Itaque legati, infecta re, ab Alcibiade se deceptos esse rati, in Samum abierunt. Neque tamen quod instituerant ad finem perducere destiterunt [39]). Ac primum, optimatibus Samiorum adjuvantibus, in exercitu domina-

---

35) αὐτοκράτορες (de qua voce v. Scholl. ad Thuc. V, 27. 44. Aristoph. Lysistr. 1009.) Hoc enim inest in verbis πράσσειν, ὅπῃ ἂν αὐτοῖς δοκοίη ἄριστα ἕξειν.

36) Num hoc antea ei non licuit? Verba quidem ita sonant, ac si non licuisset. Sed ποιεῖσθαι καὶ παραπλεῖν dictum esse potest pro ποιησάμενον παραπλεῖν.

37) Cf. Matthiae. Gr. Gr. §. 489. II. De lectione ἑαυτοῦ, jure Haackius Benedictum eam commendantem refutat: *qui antequam ad Cimonis pacem provocaret*, consulere debebat, quae de ea disputarunt Wessel. ad Diodor. XIII, 4. (cujus tamen fidei nihil tribuendum erat) Mitford. Hist. Gr. T. II. p. 431. sq. T. IV. p. 259. sq. Bredow. Hist. antiq. p. 525. sq. ed. quartae. Probat tamen lectionem ἑαυτοῦ Goeller. in Act. Philol. Monac. T. II. F. 3. p. 543.

38) V. Thuc. VIII. 56.

39) Huc pertinet Aristot. Polit. V, 5, 8: ἐπὶ τῶν τετρακοσίων τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, φάσκοντες, τὸν βασιλέα χρήματα παρέξειν πρὸς τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους, ψευσάμενοι δὲ κατέχειν ἐπειρῶντο τὴν πολιτείαν.

tum paucorum magis etiam corroborabant [40]. Deinde ſocias Athenarum civitates ſibi conciliare ſtuduerunt. In quibus cum ſtatus popularis obtineret, optimatesque vexationibus obnoxii eſſent, legatos miſerunt, qui mutatis rerumpublicarum formis, nobilibus imperium traderent: quo facto eos, grato animo ductos, certos ſibi fore amicos ſperabant. Sed quod apud Thaſios evenit, ut optimates, cum populares, potentia exuti, reſiſtere non poſſent, ad Lacedaemonios deficerent, idem in aliis quoque

---

40) Locus hic offendit difficillimus c. 65: *ὡς αὐτῷ (Ἀστυόχῳ) διὰ τὸ ἀλλήλοις ὑπόπτως ἔχειν οὐκ ἀντανήγοντο (οἱ Ἀθηναῖοι), ἀπέπλευσε πάλιν ἐς τὴν Μίλητον. ὑπὸ γὰρ τοῦτον τὸν χρόνον καὶ ἔτι πρότερον ἡ ἐν ταῖς Ἀθήναις δημοκρατία κατελύετο. ἐπειδὴ γὰρ οἱ περὶ τὸν Πείσανδρον πρέσβεις παρὰ τοῦ Τισσαφέρνους ἐς τὴν Σάμον ἦλθον, τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρατεύματι ἔτι βεβαιότερον κατέλαβον, καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων προτρεψάντων τοὺς δυνατούς, ὥστε πειρᾶσθαι μετὰ σφῶν ὀλιγαρχηθῆναι, καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ὀλιγαρχῶνται, καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα οἱ ἐν τῇ Σάμῳ τῶν Ἀθηναίων κοινολογούμενοι, ἐσκέψαντο, Ἀλκιβιάδην μέν, ἐπειδήπερ οὐ βούλεται, ἐᾶν· (καὶ γὰρ οὐκ ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι ἐς ὀλιγαρχίαν ἐλθεῖν·) αὐτοὺς δὲ ἐπὶ σφῶν αὐτῶν, ὡς ἤδη καὶ κινδυνεύοντας, ὁρᾶν, ὅτῳ τρόπῳ μὴ ἀνεθήσεται τὰ πράγματα.* Ac primum Aſtyochum legimus adverſus Samum navigaſſe, ut Athenienſes, qui ibi in ſtatione erant, ad proelium compelleret. Hos autem non obviam prodiiſſe, quod mutuo ſuſpecti ſibi fuerint, quoniam ſtatus popularis tunc Athenis antiquaretur. At vero ſi Athenis modo antiquabatur, hoc patet nullam vim habere potuiſſe ad milites ſollicitandos, ut qui de ea re nondum certiores facti eſſent, v. c. 74. Itaque pro *ἐν ταῖς Ἀθήναις* legendum videtur *ἐν τοῖς Ἀθηναίοις*, intellectis iis, qui in Samo erant. Utriusque formae confuſione nihil eſt frequentibus. Deinde vulgarem lectionem, *κατελύετο*, pro qua Haackius, ſuadente Benedicto, ex pluribus codd. *κατελέλυτο* recepit, tuendam puto. Nam ſtatus popularis nondum antiquatus erat, ſed tunc ipſum antiquabatur atque ob turbas inde ortas *ἀλλήλοις ὑπόπτως εἶχον*. Tum quaeritur quid in ſequentibus particulae *τε* (*τά τε ἐν αὐτῷ τῷ στρ.*) reſpondeat. Equidem auctorem ſic exorſum eſſe reor, ac ſi hoc fere modo perfecturus fuiſſet: *καί, πρέσβεις πέμψαντες, ἔν τε Ἀθήναις καὶ ταῖς ὑπηκόοις πόλεσι τὴν ὀλιγαρχίαν κατέστησαν.* Sed cum plura interjeciſſet, inchoatae ſtructurae oblitus eſt. Mox non dubitari poteſt, quin *οἱ δυνατοὶ* ſint Athenienſium, non Samiorum optimates, quod propter Portum moneo. Praegreſſo autem *καὶ αὐτῶν τῶν Σαμίων* reſpondent verba *καὶ ἐν σφίσιν αὐτοῖς ἅμα — ἐσκέψαντο*, pro quibus proprie dicendum erat *καὶ τῶν ἐν τῇ Σάμῳ Ἀθηναίων σκεψαμένων*: de qua *ἀκαταλληλίᾳ* ſupra dictum. Majori offenſioni ſunt verba *καίπερ ἐπαναστάντας αὐτοὺς ἀλλήλοις*, pro quibus Ar. C. Reg. Pariſſ. F. G. I. K. Valla, quibus

civitatibus factum est [41]). Contra ea magis, quam sperari poterat, Athenis ipsis omnia prospere successerunt. Quo postquam Pisander cum legationis parte reversus est, pleraque jam a sodalibus confecta invenit: qui cum numero valerent, magis tamen occulta agendi ratione adversarios terrebant. Clam Androclem, demagogum [42]), multosque alios, quorum audaciam metuebant, e medio sustulerunt, nec ulciscebatur quisquam interemtos, ne ipse sortem eorum experiretur veritus. Ac ne indignationem quidem prodere audebant, cum ubique, ne conjurationis socios offenderent, timerent. Longe enim plures, quam erant, conjuratos rebantur, quoniam subinde eos quoque, qui antea cum maxime populares fuerant, illorum esse cognoscebant. Concio quidem et Senatus adhuc more antea solito conveniebant, sed actum est nihil, nisi quod conjuratis placeret: conjurati tantum concionabantur, in eorumque concilio, quae dicenda essent, perpendebantur; et necabatur qui obloqui ipsis audebat. Interim propalam edicendum curaverant, mercedem nonnisi iis, qui militarent, solvendam [43]), reipublicae autem administrandae modo quinquies mille cives participandos esse, qui eam facultatibus et corporibus plurimum juvare possent [44]). Quo facto, quamquam infima plebs a

---

Cass. Aug. accedunt, *καίπερ ἐπαναστάντες αὐτοὶ ἄλ.* exhibent: quae haud dubie vera lectio est. Respicitur enim Samiorum seditio, de qua v. c. 21. Sed pro *ἐπαναστάντες αὐτοὶ* praegressum *προτρεψάντων* requirebat *ἐπαναστάντων αὐτῶν.* Simili tamen ratione c. 104. loquitur scriptor: *ἐπειγομένων τῶν Πελοποννησίων πρότερόν τε ξυμμῖξαι καὶ κατὰ τὸ δεξιὸν τῶν Ἀθηναίων, ὑπερσχόντες αὐτοὶ τῷ εὐωνύμῳ, ἀποκλεῖσαι τοῦ ἔξω αὐτοὺς ἔκπλου — οἱ Ἀθηναῖοι γνόντες — ἀντεπεξῆγον.* Cf. V, 36. ibique Schol. Duker. ad VII, 42. 70. Herod. I, 51. Plat. Legg. X. p. 908. a. Hinc vide, ne VII, 50. codicum lectio *ἐπειχθέντων* tuenda sit.

41) V. Thuc. VIII, 64. Subjicit auctor: *περὶ μὲν οὖν τὴν Θάσον τἀναντία τοῖς τὴν ὀλιγαρχίαν καθιστᾶσιν ἐγένετο, δοκεῖ δέ μοι καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τῶν ὑπηκόων.* Ex hoc *δοκεῖ δέ μοι* conjeceris, auctorem de caeteris civitatibus rem non exploratam habuisse: quae conjectura eo confirmari videatur, quod praeter Thasum nullas civitates nominatim recenset.

42) V. de eo Ruhnken. hist. crit. p. 128.

43) Eo pauperes a magistratibus et judiciis removebantur. Cf. Aristot. Polit. IV, 7, 2. VI, 1, 9. Boeckh. de Oecon. civ. Athen. T. I. p. 234.

44) Caeteris igitur jus suffragii ferendi competere nolebant.

concione ſecluſa fuiſſet, popularis tamen ſtatus ſervatus eſſet [45]). Sed hoc neutiquam conjuratorum erat conſilium: qui iſtam profeſſionem propterea tantum praetexebant, ut populus, ea delinitus, minus ipſis adverſaretur, cum dominatum paucorum machinarentur [46]). Qui ut proſpero ſucceſſu conſtitui poſſet, omnia nunc conſpirare videbantur. Ejus enim ſemina ſtatim poſt cladem Sicilienſem ſparſa erant [47]); magis etiam, Perſarum auxilio promiſſo, civium animi ad res novas praeparati, mox metu ac terrore agitabantur; cumque mutua omnium erga omnes eſſet ſuſpicio, adverſa coaleſcere non poterat factio. Et quamquam ne ſic quidem ſtatus popularis everſio periculis carebat, ii tamen erant conjurationis principes, qui arte et prudentia evitare illa callerent. Ex his inprimis nominandi ſunt Phrynichus et Theramenes atque Andocides.

Et Phrynichus quidem, etſi obſcuro loco natus [48]), mature tamen rempublicam capeſſiverat, licetque malis potius quam bonis artibus uſus eſſe inſimuletur [49]), eam tamen auctoritatem nactus erat, ut in ſummo civitatis

45) Cf. Boeckh. l. l. p. 289.

46) V. Thuc. VIII, 66: *Ἦν δὲ τοῦτο εὐπρεπὲς πρὸς τοὺς πλείους· ἐπεὶ ἕξειν γε τὴν πόλιν, οἵπερ καὶ μεθιστάναι, ἔμελλον.* Quem locum ne nuperus quidem editor intellexit. Senſus eſt hic: *ſpecioſum erat hoc commentum, quo plebem inducerent. Adminiſtrare enim rempublicam volebant iidem, qui ejus formam mutaturi erant.* Neutiquam igitur quinquies mille cives imperii participes facere meditabantur: quos qui nunc ſtatum popularem evertebant haudquaquam ſerio eligere cogitabant. V. c. 86. 89. 92. 93. 97. Omnia confundunt Mitford. Hiſt. Gr. T. IV. p. 310. Manſo Spart. V. II. T. 1. 282. ſq. *Ἔμελλον* bis cogitandum eſt et ad *ἕξειν* et ad *μεθιστάναι*. De poteſtate verborum *ἔχειν τὴν πόλιν* ſimiliumque locutionum v. quae dicta ſunt c. 1. n. 70.

47) V. c. 2. *ἐδόκει τῶν τε κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι καὶ ἀρχήν τινα πρεσβυτέρων ἀνδρῶν ἑλέσθαι, οἵτινες περὶ τῶν παρόντων, ὡς ἂν καιρὸς ᾖ, προβουλεύσωσι.* Haec vero erat *ἀρχὴ ὀλιγαρχική*. Eademque ipſa *τῶν κατὰ τὴν πόλιν τι ἐς εὐτέλειαν σωφρονίσαι* videtur. Cf. Ariſtoph. Lyſiſtr. 588. ſqq.

48) Puer *ἐν ἀγρῷ πένης ὢν ἐποίμαινεν*, auctore Lyſ. p. Polyſtr. p. 674.

49) Ib. *ἐπειδὴ ἀνὴρ ἐγένετο — ἐλθὼν εἰς τὸ ἄστυ ἐσυκοφάντει.*

discrimine praetor crearetur, quo munere non ſine laude functus erat [50]). A praetura remotus, quod popularis ſtatus defenſor exſtiterat, mox, cum Athenas reverſus eſſet, optimatesque ab inimico ſuo, Alcibiade, abalienatos videret, horum partes amplexus ſummo ſtudio augebat [51]).

Nec minori ſtudio eorundem conatus adjuvabat callidus ac prudens Prodici diſcipulus [52]), Theramenes, qui tamen, qua erat inconſtantia, mox, metu et honoris cupiditate agitatus, factionem cui ſe addixerat, deſeruit [53]).

Sed conſilio omnibus, quae conjurati facerent inſtituerentque, moderabatur Antiphon, qui cum populo ob inſignem eloquentiae vim ſuſpectus eſſet, ideoque cauſſam ipſe nullam peroraret, quae comminiſceretur, ea Piſandro ſuadenda et exſequenda tradidit [54]).

---

50) Ejus prudentiam effert Thuc. VIII, 27.

51) V. Thuc. VIII, 68. Unde paſſim tanquam princeps eorum nominatur. V. Lyſ. c. Agor. p. 495. Ariſtot. Polit. V, 5, 4. Huc pertinet Ariſtoph. Ran. 701. ſqq. *κεἴ τις ἥμαρτε σφαλείς τι Φρυνίχου παλαίσμασιν, Ἐγγενέσθαι φημὶ χρῆναι τοῖς ὀλισθοῦσιν τότε, Αἰτίαν ἐκθεῖσι, λῦσαι τὰς πρότερον ἁμαρτίας.* Qui locus haud dubie ſic intelligendus eſt, ut ſtatuatur, Phrynichi artibus multos cives, ut optimatum conatus adjuvarent, commotos ac poſtea a populo ejusmodi offenſionum memore, vexatos fuiſſe, quod poeta fieri vetat. Noſtrum Phrynichum intelligi puto etiam Veſp. 1295. ex quo loco conjeceris, eum jam tum ſodalium factione polluiſſe.

52) V. Schol. ad Ariſtoph. Nub. 360. Villoiſon. Anecd. T. 1. p. 231. Eum Iſocratis praeceptorem fuiſſe dubitanter proponit Dionyſ. Jud. de Iſocr. p. 555. Cf. Plutarch. V. Iſocr.

53) De eo cf. Taylor. Vita Lyſ. p. 125. ſqq. Ruhnken. hiſt. crit. p. 126. Fiſcher. ind. gr. ad Aeſch. ſ. n. Manſo Spart. V. III. T. 2. p. 18. ſqq.

54) Eum ſignificari a Platone Phaedr. p. 269. a. Aſtii ſententia eſt. Nota eſt diſſert. de Antiph. orat. Att. quae Ruhnkenium auctorem habet. Thucydidis tamen locum VIII, 68. reſpectum et illuſtratum a Plutarcho Nic. 6. cl. Pericl. 4. nemodum ſatis videtur vel conſtituiſſe vel explicaſſe. Verba dico haec: *καὶ αὐτός τε, ἐπειδὴ τὰ τῶν τετρακοσίων ἐν ὑστέρῳ μεταπεσόντα ὑπὸ τοῦ δήμου ἐκακοῦτο, ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρις ἐμοῦ ὑπὲρ αὐτῶν τούτων αἰτίας, ὡς ξυγκατέστησε θανάτου δίκην, ἀπολογησάμενος.* De particulis *καὶ — τε* alibi dicetur. Pro *ἐπειδὴ τὰ τῶν* Reg. Caſſ. Aug. Cl. Cam. Ar. C. Dan. Moſq. Pa-

Non mirum est, ejusmodi viris ducibus [55]), populum libertate [56]) privatum esse, qua, suspicaci animo custodita, per integrum fere saeculum fructus erat. Summam

---

riss. G. I. K. exhibent ἐπειδὴ μετέστη, ἡ δημοκρατία καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη μετὰ τῶν. Tot codicum lectionem mireris a nupero quoque editore neglectam esse, quae certe unde venisset explicandum erat. Verba quidem μετέστη ἡ δημοκρατία haud dubie spuria sunt et e margine irrepserunt, ubi interpretem ad μεταπεσόντα adscripsisse puto ἐπειδὴ μετέπεσε τοῦτ' ἐστὶ μετέστη et ad τοῦ δήμου — ὁ δῆμος ἤγουν ἡ δημοκρατία; μετὰ defendendum et mox μεταπεσόντων legendum videri possit cum Ar. C. marg. Cass. Equidem tamen vulgarem lectionem praeferam. Sed verba καὶ ἐς ἀγῶνας κατέστη ab auctore profecta, sed post ἐκακοῦτο posita existimo, cum exquisitiora sint, quam ut a scholiasta profecta esse videantur. Et sic fortasse Valla in libro suo iuvenit. Vertit enim: *Qui postmodum, cum, statu quadringentorum collapso, acta illorum populus ultum iret, ipseque in judicium vocaretur* (ἐς ἀγῶνας κατέστη) *tanquam* (αἰτιαθεὶς, ὡς) *unus ex istarum rerum auctoribus, videtur mihi optime omnium ad meam usque memoriam causam capitis dixisse.* Mox Haackius male lectionem αἰτίας defendit, jungens: ἀπολογησάμενος θανάτου δίκην, ὑπὲρ αἰτίας αὐτῶν τούτων, ὡς κατέστησε. Quae ratio et articuli defectu et dictionis insolentia offendit. Vera est haud dubie plerorumqua lectio librorum, male illa a Bauero et Benedicto explicata. Ordo enim verborum hic est: ἄριστα φαίνεται τῶν μέχρις ἐμοῦ ἀπολογησάμενος θανάτου δίκην ὑπὲρ αὐτῶν τούτων, αἰτιαθείς, ὡς ξυγκατέστησε (αὐτά, τὰ τῶν τετρακοσίων). Inepte vulgo post δίκην distingui sponte patet, quod ne Ruhnkenium quidem vidisse miror, cum vel ex Cic. Brut. 12. vera interpunctio disci posset. Hunc locum et Quintil. instit. III, 1, 11. a Ruhnkenio neglectum esse monet Manso vermischte Abhandl. und Aufsätze p. 23. n. o.

55) Aliorum nomina recenset Taylor. Vita Lys. p. 121. sq. In iis Critiam quoque fuisse, τὸν τῶν τριάκοντα νομοθέτην (v. Xenoph. Memor. I, 2, 31.) auctor est Demosth. c. Theocr. 1343. 9 eum factionis principem significans (οἱ περὶ Κριτίαν), quod potius de ejus patre valet, v. Lys. c. Erat. p. 427. Jam quod Xenophon Hellen. II, 3, 15. 36. Memor. I, 2, 24. tradit, Critiam solum vertisse, hoc patet factum esse statu quadringentorum collapso. (Nolim cum Schneidero huc referre quae memorantur Anab. I, 1, 10.) Postea tamen eum revocatum esse colligi potest ex Plutarchi Alc. 33.

56) Hanc enim nonnisi in πολιτείαις s. δημοκρατίαις (cf. Meier. de bonis damn. p. 2.) esse putabant Graeci. V. Aristot. Polit. VI, 1, 6: ὑπόθεσις — τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας ἐλευθερία· τοῦτο γὰρ λέγειν εἰώθασι, ὡς ἐν μόνῃ τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ μετέχοντας ἐλευθερίας· τούτου γὰρ στοχάζεσθαί φασι πᾶσαν δημοκρατίαν. Cf. Thuc. VIII, 68. Xenoph. Hellen. II, 3, 24. Demosth. de Rhod. lib. p. 196. 7. 12.

vero cautionem in ea tollenda adhibitam videmus [57]. Ac primum quidem Pisander, ejusque collegae, e legatione reversi, populo coacto, sententiam dixerunt, decem conscriptores cum plena potentia (ξυγγραφέας [58]) αὐτοκράτορας) creandos esse, qui certa die rogationem ad populum ferrent, qua ratione respublica optime admini-

57) Quae cautio talis conspicitur, ut conjurati legem metuisse videantur, qua impune occidere licuerit eum, qui statum popularem evertere conaretur, Nam etsi Meierus recte evincit, Demophanti legem demum post dominatum quadringentorum latam esse, haudquaquam tamen verisimile est, majestatis legem Athenis ante haec tempora non exstitisse. Immo vero, quod Andoc. de myst. p. 47. tradit, ipsum Solonem talem legem tulisse, id eo etiam probabile fit, quod Solon Cylonis turbarum testis fuerat (v. Plutarch. Sol. 12.) iisque haud dubie ut majestatis legem ferret monitus est.

58) Lex. Seg. p. 270. 17. p. 301. 15:. συγγραφεῖς: οἱ ᾑρημένοι παρὰ τῆς πόλεως ἄνδρες, ἵνα συγγράφωσι τοὺς μεθέξοντας τῆς τῶν τετρακοσίων πολιτείας· οἱ δ᾽ αὐτοὶ καὶ ἐκαλοῦντο καταλογεῖς. Phot. p. 103. s.: καταλογεῖς Ἀθήνῃσί τινες ἦσαν κατάλογον διδόντες τῶν ὀνομάτων τῶν τὰ κοινὰ διοικεῖν δυναμένων πράγματα· οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ συγγραφεῖς ἐκαλοῦντο, ὅτι ἐνέγραφόν τινας, ὡς (οὓς?) χρὴ μετέχειν τῆς πολιτείας. Idem p. 403.: συγγραφῆς ἄνδρες ᾑροῦντο, ἵνα συγγράφωσι τοὺς μεθέξοντας τῆς τῶν υ ἀρχῆς καὶ τῆς τῶν λ'. ἐκαλοῦντο δὲ καὶ οἱ αὐτοὶ καταλογεῖς (cf. Lys. p. Polystr. p. 675). Thom. Mag. p. 813. s.: συγγραφεὺς οὐ μόνον ὁ συγγραψάμενος πόλεμόν τινα ἤ τι ἄλλο ἐφ᾽ ἑαυτοῦ γενόμενον, οἷος ἦν Θουκυδίδης, ἀλλὰ καὶ τοὺς γράφοντας ἢ ψηφίσματα ἤ ἄλλο τι τοιοῦτον συγγραφέας ἐκάλουν. Harpocr. s. v. Συγγραφεῖς· Ἰσοκράτης Ἀρεοπαγιτικῷ (c. 24.)· εἰθισμένον ἦν παρ᾽ Ἀθηναίοις, ὁπότε δέοι, πλῆθός τι αἱρεῖσθαι, ὥςπερ [ὅπερ?] εἰς ῥητὴν ἡμέραν εἰςέφερε γνώμας εἰς τὸν δῆμον· τοῦτο δὲ καὶ πρὸ τῆς καταστάσεως τῶν νῦν (l. υ') ἐγένετο, καθὰ Θουκυδίδης ἐν ὀγδόῃ (c. 67.) φησίν· „ἐν τούτῳ οὖν — οἰκήσεται.“ Ἦσαν δὲ οἱ μὲν πάντες συγγραφεῖς τριάκοντα οἱ τότε αἱρεθέντες, καθά φησιν Ἀνδροτίων τε καὶ Φιλόχορος ἑκάτερος ἐν τῇ Ἀτθίδι· ὁ δὲ Θουκυδίδης τῶν δέκα ἐμνημόνευσε μόνον τῶν προβούλων. Eadem paucis mutatis repetit Phot. p. 406. sq. Sic etiam Etym. M. p. 752. 42. Verum tamen videndum est, ne hic error subsit. Ac primum non perspicitur, qui factum sit, ut Thucydides nonnisi decem ξυγγραφέας nominarit, cum triginta fuerint. Deinde idem προβούλων alio loco mentionem injicit, nec eos cum ξυγγραφεῦσι conjungit, sed statim post cladem Siciliensem creatos dicit. Inde aliquis suspicari possit, eos, de quibus Thucydides loquatur, ξυγγραφέας, a grammaticis cum triginta viris confusos esse, qui et ipsi eo consilio creati sunt, ut τοὺς πατρίους νόμους ξυγγράψουσι, καθ᾽ οὓς πολιτεύσουσι. Cui tamen conjecturae non multum tribuerim, cum plures inter utramque πολιτείαν similitudines intercesserint et altera alterius ἀρχέτυπον fuerit.

ſtrari poſſet. Creantur conſcriptores et ubi dies dicta advenit, concione in Colonum convocata [59]), nihil aliud promulgarunt, niſi hoc, ut liceret Athenienſium cuique quamcunque vellet rogationem ferre, magnisque poenis caverunt, ne quis ferentem vel violatarum legum [60]) accuſaret, vel alio modo laederet. Hoc modo munita via, ſine cunctatione pronunciatum, nec magiſtratibus ex priſtina civitatis forma amplius fungendum, nec ſtipendia niſi militantibus ſolvenda eſſe. Sed quinque praeſides (προέδρους) creari oportere, qui centum viros eligerent, quorum ſibi quisque tres ſocios adjungeret. Hi vero quadringenti numero [61]) ſenatores eſſent, qui plena cum poteſtate rempublicam adminiſtrarent et ubi neceſſarium videretur, concionem quinquies mille civium convocarent.

Minus, quam ſperari poterat, conjuratis repugnatum eſt, rataque habuit concio, quae promulgata erant [62]). Jam quadringenti viri, occulto quisque cum pugione, imminentibus, qui ſe adjuvarent, armatis [63]), curiam

---

59) De Colono v. Bothe ad Soph. vit. T. II. p. 4. Musgr. ad Oed. Col. 15. Sed cur concionem non convocaverunt ἐς τὴν Πνύκα (leg. Πύκνα, v. Buttmann. Gr. Gr. T. I. p. 257.), οὖπερ ἄλλοτε εἰώθεσαν (Thuc. VIII, 97. cl. Schoemann. de Comit. p. 53. ſqq. et Phot. p. 521.)? Propterea, opinor, quod in urbe facilius exſiſtere poterat tumultus. — Praegreſſum ἔπειτα ἐπειδὴ — (c. 67.) non cacophonon viſum eſt Graecis Cf. V, 65. Soph. Aj. 61. Ariſtoph. Veſp. 1515. Eccleſ. 1092. Plut. 695. Demoſth. c. Neaer. p. 1375. 13. Similiter Ariſtoph. Pac. 1194. ἔπειτ᾽ ἐπεἰςφερε. —

60) Huc pertinet Aeſch. c. Cteſ. §. 63. 4. Becker. τηνικαῦθ᾽ ὁ δῆμος κατελύθη, ἐπειδή τινες τὰς γραφὰς τῶν παρανόμων ἀνεῖλον. Cf. Wolf. Prolegg. ad Lept. p. 137. ſq. Schoemann. de Comit. Athen. p. 170.

61) Totidem ante Cliſthenem fuerant (v. Perizon. ad Aelian. V. H. V, 13.). Videntur itaque conjurati ſimulaſſe, Solonicam ſe reipublicae formam revocaturos eſſe.

62) Hinc Theramenes in defenſione ſua apud Xenoph. Hellen. II, 3, 45: τὴν τῶν τετρακοσίων πολιτείαν αὐτὸς δήπου ὁ δῆμος ἐψηφίσατο (ſcilicet conjuratorum metu coactus, non, ut ait) διδασκόμενος, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάσῃ πολιτείᾳ μᾶλλον ἂν ἢ δημοκρατίᾳ πιστεύσειαν. Hoc duntaxat CCCC ſperabant, cum ad Agidem mitterent: εἰκὸς εἶναι αὐτὸν σφίσι, καὶ οὐκέτι τῷ ἀπίστῳ δήμῳ, μᾶλλον ξυγχωρεῖν. Thuc. VIII, 70.

63) V. Thuc. VIII, 69. Qui ibi memorantur οἱ Ἕλληνες νεανίσκοι, οἷς ἐχρῶντο, εἴ τί που δέοι χειρουργεῖν, eos alibi me

adeunt, ſenatoresque, ſtipendio, quod ipſi afferebant, accepto, ea decedere jubent [64]). Quod cum ſine mora fieret, quadringenti illorum locum occupant, prytanes ſortiuntur, aditialia (εἰςιτήρια) [64b]) faciunt. Tum nihil cunctati popularem civitatis formam ſuis accommodate rationibus immutant, alios magiſtratus creant [65]), civium, qui metuendi viderentur, nonnullos obtruncant, alios in vincula dant, alios expellunt [66]). Exſules tamen, quod rebus novatis fieri ſolebat, non reſtituerunt, ne Alcibiades rediret. Contra, legatis ad Agidem miſſis, pacem componere ſtuduerunt [67]). Is vero cum per turbas Athenis ortas niſi urbem, certe longos muros capi poſſe arbitraretur, multis copiis ex Peloponneſo arceſſitis, Athenas aggreſſus eſt. Sed repulſus deceſſit arceſſitasque copias dimiſit. Quo facto cum CCCC iterum legatos ad Agidem mitterent, facilius admiſſi ſunt, eoque adhortante [68]) Lacedaemona quoque legatos miſerunt, qua cum civitate tanto magis pacem componere ſtudebant, cum non Athenis ſolum, ſed ex Samo etiam pericula ipſorum dominatui timenda viderentur. Nam etſi ibi quoque ſtatus pau-

---

offendere non memini. Fortaſſe tamen eorum veſtigia ſunt apud Xenoph. Hellen. II, 3, 23. 50. Quamobrem diſerte Ἕλληνες dicantur ignoro. An propterea, ne cum Scythis confundantur?

64) V. Thuc. l. l.: εἶπον αὐτοῖς ἐξιέναι, λαβοῦσι τὸν μισθόν· ἔφερον δὲ αὐτοῖς τοῦ ὑπολοίπου χρόνου παντὸς αὐτοὶ καὶ ἐξιοῦσιν ἐδίδοσαν. Haec Boeckh. l. l. T. I. p. 250. ita intelligit, ac ſi CCCC. ſenatoribus totius anni reliquae partis mercedem dédiſſent. Sed quamobrem tantos ſumtus fecerint? Equidem τὸν τοῦ ὑπολοίπου χρόνου μισθὸν intellexerim mercedem praeteriti temporis adhuc ſenatoribus debitam.

64b) De iis v. Pierſon. ad Moer. p. 222.

65) Creandos eſſe alios, promulgatum erat; creatos tamen eſſe, Thucydides quidem non diſerte dicit. Qui tamen cum praetores ex optimatibus creatos eſſe ſignificet (c. 89: οἱ ἐν τῇ ὀλιγαρχίᾳ στρατηγοί. c. 92: στρατηγὸς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας,) quod Lyſias confirmat, προβούλοις eorum creationem tribuens (c. Eratoſth. p. 426.), non dubitandum videtur, quin caeteri quoque magiſtratus immutati fuerint.

66) Cf. Lyſ. p. Polyſtr. p. 670. ſq.

67) V. Thuc. VIII, 70.

68) Οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός, videtur reſpondiſſe. V. Xenoph. Hellen. II, 2, 12. cl. Hüllmann. Staatsrecht des Alterthums p. 198. ſq.

corum constitutus fuerat, facile tamen praevideri poterat, nautas, unice populari imperio addictos [69]), mox res novas molituros esse. Quod cum CCCC metuerent, statim postquam rerum potiti erant, legatos in Samum miserant, qui milites docerent demulcerentque. Sed legati cum in Delum venissent, jam restitutum esse in Samo popularem statum acceperunt.

Ab Samiis haec conversio profecta erat. Qui cum antea dominatum paucorum sustulissent, inter eos a Pisandro incitati trecenti conspirarunt, cives suos, tanquam plebem, optimatibus Atheniensium adjuvantibus, aggressuri. Quod ubi reliqui Samii cognoverunt, populares Atheniensium, Leontem et Diomedontem, Thrasybulum et Thrasyllum, adeunt, ut se tueantur rogant. Hi milites sollicitant, eosque ut Samiis, si eos aggrediantur conjurati, opem ferant, obtestantur. Promto animo auxilium promittunt cum alii tum Parali nautae, qui impense paucorum dominatum oderant. His igitur nonnullarumque navium, quas, quoties aliquo navigabant Leon et Diomedon, praesidio Samiis relinquebant, militibus adjuvantibus facile trecenti isti, cum caeteros Samios adorirentur, ab his superati, triginta eorum occisi, tres, qui inprimis sontes videbantur, exsilio multati sunt, caeteris victores ignoverunt [70]).

Haec res, quantumvis exigui momenti, causa tamen erat remptior, ut apud Athenienses quoque paucorum dominatus tolleretur. Ea enim in exercitu populares excitati erant arctiusque se conjunxerant. Cumque se optimatibus superiores intelligerent ac rationes, ob quas eorum imperium passi erant, evanuisse viderent, irritamento tantum opus erat, quo ut vacillantem statum plane everterent commoverentur. Hoc ab ipsis CCCC militum animis est injectum. Etenim exercitus cum illos rerum potitos esse nondum comperisset, Paralum [71]) Athenas

69) Cf. Aristot. Polit. II, 9, 4. 5. V, 3, 5.

70) V. Thuc. VIII, 73. De Hyperbolo ibi memorato v. Plutarch. Nic. 11. Alc. 13. Harpocr. Suid. Phot. p. 456. Scholl. ad Aristoph. Eq. 851. 1301. 1360. Acharn. 846. Vesp. 1001. Pac. 680. 691. 920. 1319. Thesm. 847. Plut. 1038. Nub. 619. 873. ad Lucian. Tim. p. 100. Plutarch. de Herod. malign. 3.

71) De ea v. Sch. Av. 147. 1204. Lex. Seg. p. 267. 21. p. 293. 5. p. 294. 1. Boeckh. de oecon. civ. Athen. T. I. p. 258.

misit, ut quae in Samo evenissent, nunciaret. At CCCC Paralorum duo tresve in vincula dederunt, caeteros in aliam navem impositos circa Euboeam custodiam agere jusserunt. Sed Chaereas [72]), eorum praefectus, evasit atque in Samum reversus, exaggerata CCCC crudelitate, ab iis cum alios tum ipsorum militum mulieres liberosque et propinquos vim et contumeliam pati renuntiavit. Tum exercitus summo furore correptus est, vixque moderatiores, quo minus qui dominatus paucorum auctores exstiterant [73]), lapidarentur, impedire valebant. Non impediri poterat, ne status popularis in castris restitueretur. Thrasybulus et Thrasyllus [74]) sanctissimo jurejurando cum Athenienses, quotquot aderant, tum Samios obstrinxerunt, ut et popularem statum tuerentur et quadringentis viris aeque ac Lacedaemoniis hostes forent [75]). Ita Athenae in duas sibi invicem infestas partes discissae erant, quarum utrique certa erat pernicies [76]), si Spartani hoc tempore non Astyocho, sed Gylippo vel Lysandro duce usi essent. Ac milites quidem non una de causa urbem a se defecisse arguere poterant. Ipsi enim patriam reipublicae formam defendebant, ipsis Athenarum salus nitebatur, unde jam dudum nihil nisi mandata acceperant. Ac tametsi urbe carebant, ipsi tamen erant civitas, insulamque possidebant, quae olim de maris imperio aemulata erat cum Atheniensibus; possidebant classem, qua socios dominari, ab iis tributa exigere, adeoque ex hostilibus Asiae oris praedam et pecunias cogere possent [77]).

---

72) *Τον Χαιρέαν Εὔπολις ἐν Βαπταῖς ὡς ξένον κωμῳδεῖ*, Schol. Aristoph. Vesp. 685.

73) Quorum nonnullos fuga salutem quaesivisse docet Lys. c. Eratosth. p. 411.

74) Hi deinceps, remotis aliis, veluti Charmino (v. c. 73.), praetores creati. Fortasse Chaereas quoque. V. Diodor. XIII, 49. 50. ubi *Χαιρέαν* pro *Χάρητα* leg. nisi scriptor ipse erravit.

75) Cf. Meier. de bonis damn. p. 6. sqq.

76) Isocr. de big. 7. — *ὥςτε μηδ' ἑτέροις μηδεμίαν ἐλπίδα σωτηρίας. Οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἔχοντας τὴν πόλιν ἐχθροὺς ἐνόμιζον μᾶλλον ἢ Λακεδαιμονίους· οἱ δὲ τοὺς ἐκ Δεκελείας μετεπέμποντο, ἡγούμενοι, κρεῖττον εἶναι, τοῖς πολεμίοις τὴν πατρίδα παραδοῦναι μᾶλλον ἢ τοῖς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατευομένοις τῆς πολιτείας μεταδοῦναι.*

77) V. Thuc. VIII, 73—76.

Nihilo secius tamen facile perspectu erat, mox superiores fore Lacedaemonios, nisi Persae ab horum societate abalienarentur. Quod cum per Alcibiadem solum effici posse videretur, nullo negotio Thrasybulus [78]), ut ille revocaretur impetravit, ipseque eum, ad Tissaphernem profectus, in Samum duxit. Hic ante omnia eam auctoritatem comparare studuit, qua ad consilia sua exsequenda opus erat. Itaque cum de infortunio suo conquestus esset, multa de civitatis rationibus verba fecit, magnamque futurorum spem ostentavit ac praecipue suam apud Tissaphernem gratiam amplificavit, partim ut exercitus et fiduciam excitaret et favorem sibi conciliaret, partim ut optimates, qui domi res moderabantur, terrerentur, conjurationesque dissolverentur, denique ut satrapa Lacedaemoniis magis suspectus fieret, hique ex spe, quam conceperant, dejicerentur [79]). Ac milites tantis promissionibus commoti extemplo praetorem eum fecerunt, omniumque ei rerum arbitrium permiserunt [80]). Qua potestate statim prudentissime usus est, ut cum plerique in Piraeeum navigare et quadringentos viros ulcisci vellent, a perniciosissimo consilio militum animos averteret. Quo facto ad Tissaphernem profectus est, praetorem se ostentaturus, qui illi et prodesse et obesse posset. Ita factum est, ut per Tissaphernem Atheniensibus, per Athenienses Tissapherni metuendus videretur [81]). Vix ab eo reversus est, cum CCCC virorum legati, qui aliquamdiu, dum exercitus irae sedarentur, in Delo commorati erant [82]), ad Samum appulerunt [83]). Concione coacta, cum dicere inciperent, miles furore exaestuans, proditores interfici jubet. Aegre tandem quies restituitur. Tum legati: „Non in perniciem, sed in salutem civitatis statum paucorum constitutum esse; alioquin

78) Diodor. XIII, 38. 42. ut solet omnia confundit.

79) V. Thuc. VIII, 81.

80) V. c. 82: *καὶ τὰ πράγματα πάντα ἀνετίθεσαν*, sc. *αὐτῷ*, quod propter Portum moneo. Similiter Periclem, Thuc. II, 65. ait, *στρατηγὸν εἵλοντο καὶ πάντα τὰ πράγματα ἐπέτρεψαν*. Ejusmodi praetor *αὐτοκράτωρ* erat. V. Paus. IV, 15, 2. Xenoph. Hellen. I, 4, 20. Schoemann. de Comit. Athen. p. 314.

81) V. Thuc. VIII, 82.

82) V. c. 77.

83) V. c. 86.

se jam hosti urbem prodere potuisse. Neque vero CCCC solos rempublicam tenere, sed tot ejus administrandae participes esse cives, quot raro vel de maximis rebus deliberaturos convenisse [84]). Namque e quinquies mille civibus per vices senatum lectum iri. Propinquos autem militum nulla affici injuria, sed quiete sua quemque possidere." His, similibusque cohortationibus non tam sedatae sunt irae, quam loquentium odio auctae. Cumque alii alia suaderent, uno tamen consensu plerique omnes in Piraeeum navigandum et reipublicae proditores plectendos esse clamarunt. Quod consilium si exsecuti essent, Ioniam, insulas, Hellespontum amisissent, eoque opibus privati essent, quibus diutius bellum gerere possent [85]). Id qui perspexit, Alcibiades solus ea auctoritate erat, ut caecum militum furorem coercere valeret. Coercuit. Legatis respondit, quinquies mille civium imperio se non adversari, sed quadringentis viris abdicandum esse restituendumque priorem quingentorum senatum. Laudem mereri, si qua sumtus contraxissent, quo magis stipendia militibus suppeterent. Caeterum fortiter communi hosti resisterent, nec dubitarent, quin facilis foret gratiae reconciliatio cum militibus [86]).

Haec postquam legati Athenas retulerunt, mox ibi quoque status paucorum est sublatus. Nimirum quemad-

---

84) V. c. 72: *Οὐ πώποτε Ἀθηναίους διὰ τὰς στρατείας* (libri plerique *στρατιάς*, quod merito nuper defensum) *καὶ τὴν ὑπερόριον ἀσχολίαν ἐς οὐδὲν πρᾶγμα οὕτω μέγα ἐλθεῖν βουλεύσοντας, ἐν ᾧ πεντακισχιλίους ξυνελθεῖν.* De dictione *ἐν ᾧ — ξυνελθεῖν* v. Matthiae. Gr. Gr. §. 537. De re cf. Andoc. de myst. p. 9. Boeckh. Oecon. Civ. Athen. T. I. p. 248. T. II. p. 412. Schol. ad nostrum locum haec annotat: *τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸ ἀεὶ πρὸς ὑπερορίους πολεμίους πολέμους εἶναι καὶ τοὺς πολλοὺς αὐτῶν ἀποδημεῖν οὐδεπώποτε οὕτως ἐν μεγάλῳ* (pro *ἐν οὕτω μεγάλῳ*) *πράγματι γεγενῆσθαι, ὥστε ἀθρόους πεντακισχιλίους συνελθεῖν σκεψομένους περὶ τῶν κοινῶν. Δηλοῦται δὲ ἐντεῦθεν, ὅτι οἱ τετρακόσιοι δημοκρατικωτέραν τῆς πρόσθεν ἐπηγγείλαντο ποιήσειν* (scribere debebat *ποιῆσαι*) *τὴν πολιτείαν, πεντακισχιλίους κοινωνοὺς παραλαβόντες, ὅσοι οὐδεπώποτε πρότερον βουλευσόμενοι συνῆλθον* (sc. *εἰς ἐκκλησίαν*). Male ibi *ὑπερόριος ἀσχολία* explicatur verbis *πρὸς ὑπερορίους πολεμίους πόλεμοι*, quae notio in voce *στρατιᾶς* inest. Contra *ὑπερόριος ἀσχολία* pacis negotia complectitur, ob quae Atheniensium non pauci vel sua vel reipublicae causa peregrinabantur.

85) Cf. Plutarch. Alc. 26. Isocr. de big. 7.

86) V. Thuc. VIII, 86.

modum tyrannis ita nec optimatum dominatus diu durare solet [87]), quoniam iis non modo populus inimicus est, sed plerumque etiam inter ipsos, cum unusquisque princeps esse velit, qui se posthabitos putant adversarii exsistunt [88]). Ita inter CCCC Aristarchus, eo, ut videtur, offensus, quod nonnisi centurio (ταξίαρχος) factus erat [89]), cum antea praetor fuisset [90]), ducem [91]) se factioni praebuit, cui mox et Theramenes se adjunxit, ubi Pisandrum et Callaeschrum aliosque apud optimates majoris, quam se, auctoritatis esse cognovit [92]). Quae factio mox corroborata est, postquam quo animo exercitus erga CCCC affectus esset, intellectum est. At vero hi jam eo progressi erant, unde reverti non licebat, eratque iis aut imperium tuendum aut mors vel exsilium exspectandum. Hoc praemio extrema audere statuerunt. Ac primum Antiphontem et Phrynichum aliosque decem Lacedaemona legatos miserunt [93]), qui quibuscunque possent condi-

---

87) V. Aristot. Polit. V, 9, 21: *πασῶν ὀλιγοχρονιώτεραι τῶν πολιτειῶν εἰσιν ὀλιγαρχία καὶ τυραννίς.*

88) Id. V, 1, 9: *ἀσφαλεστέρα καὶ ἀστασίαστος μᾶλλον ἡ δημοκρατία τῆς ὀλιγαρχίας. Ἐν μὲν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις ἐγγίγνονται δύο, ἥ τε πρὸς ἀλλήλους στάσις καὶ ἔτι ἡ πρὸς τὸν δῆμον.* V, 5, 1: *αἱ ὀλιγαρχίαι μεταβάλλουσι διὰ δύο μάλιστα τρόπους τοὺς φανερωτάτους, ἕνα μέν, ἐὰν ἀδικῶσι τὸ πλῆθος· πᾶς γὰρ ἱκανὸς γίνεται προστάτης· μάλιστα δέ, ὅταν ἐξ αὐτῆς συμβῇ τῆς ὀλιγαρχίας γίγνεσθαι τὸν ἡγεμόνα.* Cf. Thuc. VIII, 89.

89) V. Thuc. VIII, 92.

90) V. c. 9. Praetorem postea quoque eum videmus. V. Xenoph. Hellen. I, 4, 21. 5, 16. 6, 29. Valckenar. ad Memor. I, 1, 18.

91) Non satis accuratus est Thuc. VIII, 89. V. Lys. c. Eratosth. p. 427. Demosth. in Theocr. p. 1343.

92) Homo ea honoris cupiditate erat, ut nisi princeps esset, non quiesceret, infirmior tamen, quam ut principatum teneret. Hinc nota ejus inconstantia (de qua locis ab aliis laudatis adde Phot. s. v. *εὐμεταβολώτερος Κοθόρνου*). Neque aliunde repetendum, quod posthac patriam prodidit. Nam *στρατηγὸς χειροτονηθεὶς ἀπεδοκιμάσθη* (Lys. c. Agor. p. 451.), contra in paucorum (XXX) dominatu principem se fore speravit.

93) Prima legatio (c. 71.) quid effecerit, Thuc. non refert. Altera omnino Lacedaemona non pervenit. V. c. 86. (De ejus principe Laespodia v. Vales. ad Harpocr. s. v. *ἐπίσκοπος*. Apud. Schol. ad Aristoph. Av. 1568. *τοῦτον δὲ τὸν Λαισποδίαν καὶ στρατηγῆσαί φησι Θουκυδίδης ἐν τῇ η'* leg. *ἐν τῇ ς'* (c. 105.). Haec igitur legatio cujus Antiphon et Phrynichus principes erant, tertia fuit.

tionibus pacem cum Lacedaemoniis componerent, eorumque sibi auxilium conciliarent [94]). Nam etsi, statum paucorum tuti, in socios quoque imperium exercere, sin minus, muris et navibus servatis, pro arbitrio suo rempublicam administrare praeoptabant, tamen vel sine moenibus et classe civitatem tenere, quam in populi ditionem venire vitamque periclitari malebant [95]). Deinde domi etiam, quae securitati suae prodesse putarent, instituerunt. Ut Piraei portus arbitri essent, Eetioneam, Piraei portus crepidinem [96]), ita communiebant, ut castellum fieret, cujus unum latus vetus murus esset, quocum novus ad alteram, quae angusti portus ori imminebat, turrim concurreret. Hoc opus eo se consilio exstruere simulabant, ut si qua exercitus, qui in Samo erat, ipsos aggrederetur, eum arcere possent. Sed Theramenes ut jam antea ita cum legati Lacedaemone reversi essent, nec pacis, quae ad omnes pertineret, spem referrent, simulque a Lacedaemoniis novam duatum et qua-

---

94) V. c. 90. ἐπιστείλαντες παντὶ τρόπῳ, ὅςτις καὶ ὁπωςοῦν ἀνεκτός, ξυναλλαγῆναι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. Hic vide, ne ὅςτις cum Pariss. C. E. omittendum et pro ἀνεκτός cum Aug. ἀνεκτῶς scribendum sit, quod etiam Cl. Gr. habent ex corr.

95) V. c. 91. Vides hos meditatos esse quae postmodum XXX, qui in plerisque eorum vestigia legerunt, exsecuti sunt. Nec immerito Athenienses perpetuo metuebant, ne optimates. quo imperium assequerentur, urbem hosti proderent. Cf. Xenoph. R. A. II, 15: Πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἑτέρου δέους ἀπηλλαγμένοι ἂν ἦσαν, εἰ νῆσον ᾤκουν, μηδέποτε προδοθῆναι τὴν πόλιν ὑπ' ὀλίγων (ab optimatibus, qua potestate articulum addi solere, non me fugit (v. Matthiae. Gr. Gr. § 268.), sed non semper addi potest ob sententiam. V. Thuc. IV, 123. 126. ubi ex eo, quod ad ὀλίγων omissus est, οὐ πολλοί, non οἱ πολλοί, veram lectionem esse, apparet, ut post ἥκετε plenius distinguendum sit, quod fecit Haackius), μηδὲ πύλας ἀνοιχθῆναι, μηδὲ πολεμίους ἐπειςπεσεῖν, — μηδ' αὖ στασιάσαι τῷ δήμῳ μηδέν, εἰ νῆσον ᾤκουν· νῦν μὲν γὰρ εἰ στασιάσαιεν ἐλπίδα ἂν ἔχοντες ἐν τοῖς πολεμίοις στασιάσειαν ὡς κατὰ γῆν ἐπαξόμενοι. Hinc etiam hostilis vicinia exercitus subinde popularibus timorem injecit, ne optimates ei urbem proderent. V. Thuc. I, 107. VI, 61.

96) V. Thuc. VIII, 90. Xenoph. Hellen. II, 3, 46. Demosth. in Theocr. p. 1345. Harpocr. et Suid. s. v. Ἠετιωνεία, Phot. p. 52. Zonar. p. 979. Lex. Seg. p. 260. 25. De voce χηλή cf. Hudson. ad Thuc. VII, 53. Schneider. ad Xenoph. Anab. VII, 1, 17. De στοά a Thuc. memorata VIII, 90. cf. Schol. ad Aristoph. Eccles. 14. et Pollux IX, 45.

draginta navium classem paratam esse nunciaretur, haud civibus insusurrabat, non, quod diceretur, adversus Euboeam profecturam sed ipsum Piraeeum petituram esse, quo eorum, qui Eetioneam munirent, auxilio potiretur. Quae tamen suspicio furtiva tantum inter paucos erat, priusquam ipsi CCCC ea, quam post Phrynichi, Lacedaemone reversi, mortem [97]) manifestarunt, infirmitate adversarios audaciores redderent. Namque cum qui ejus percussorem adjuverat, comprehensus esset, indicaretque, complures homines in peripolarchi atque alias domos convenire solere, CCCC neque in judicium vocare nec punire quemquam sustinuerunt. Tum Theramenes et Aristocrates intellexerunt, majora se moliri posse et vero etiam debere, quandoquidem Peloponnesiorum classis, Hegesandrida (Agesandrida) duce, jam circa Epidaurum et Aeginam erat. In Piraeeo dudum praeparata seditio erupit. Ibi qui Eetioneam muniebant hoplitae, ab

---

97) De ea a Thuc. VIII, 92. dissentit Lys. c. Agor. 493. coll. purg. sacril. p. 263. cui plus tribuendum videri, cum ad Acta publica provocet, monet Tayl. vita Lys. p. 118. Accedit Lycurgi c. Leocr. p. 417. sq. auctoritas. Quamquam is nonnulla refert, quae vel dubia vel aperte falsa sint. Ac primum Critiam dicit de Phrynicho hanc tulisse sententiam: *τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδοσίας, κἂν δόξῃ προδότης ὤν, ἐν τῇ χώρᾳ μὴ τετάφθαι, τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτοῦ ἀνορύξαι καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Ἀττικῆς* (de hac proditorum poena v. interprr. ad Thuc. I, 138. Meier. de bonis damn. p. 11.). At vero Critias ipse quadringentorum fuit atque, ut supra probavimus, in fide erga eos perseveravit. Sed hunc dissensum utcunque tollere conaremur, nisi in hac re suspectam faceret oratoris fidem, quod mox dicit, Aristarchum et Alexiclem Phrynichi defensores exstitisse ac propterea a populo necatos esse. Quae nolim a Tayloro l. l. p. 121. et Mitfordo Hist. Gr. T. V. p. 126. repetita esse. Nam, dominatu paucorum sublato, Alexiclem et Aristarchum evasisse, Thuc. VIII, 98. testatur. Aristarchus tamen postea poenam subiit, v. Xenoph. Hellen. I, 7, 29. Quae Plutarchus Alc. 25. de Phrynichi morte refert, ea ex Thucydide hausit, ita tamen ut corruperit. Ac primum eodem errore quo Schol. ad Aristoph. Lysistr. 313. ita loquitur, ac si Phrynichus ob ea, quae in Samo molitus erat, proditionis condemnatus fuerit, non propterea, quod statum paucorum instituerit et Lacedaemona legatus Peloponnesios arcessiverit (cf. ψ. ap. Plutarch. vit. Antiph.). Deinde percussorem ejus *ἕνα τῶν περιπόλων Ἕρμωνα* appellat, cum Thuc. *περίπολον* quidem percussorem dicat, sed non Hermonem, quem eodem loco *τῶν περιπόλων τινὰ τῶν Μουνυχίασι τεταγμένων ἄρχοντα* vocat, qui hoplitarum conatus adjuverit.

Aristocrate, centurione, sollicitati[98]), Alexiclem, praetorem, qui inprimis optimatibus addictus erat[99]), subito adorti comprehenderunt et in custodiam dederunt. Quod cum in urbem nuntiaretur, extemplo CCCC arma capere voluerunt, Therameni ejusque sociis minitati. Ille vero se purgat promittitque, se Alexiclem liberaturum. Praetore suarum partium assumto Piraeeum proficiscitur, Aristarcho cum nonnullis equestris ordinis adolescentulis sequente. Dum interea seniores et Thucydides Pharsalius, hospes publicus, operam dant, ut tumultum in oppido aestuantem sedarent, hominesque ad arma discurrentes cohiberent, Aristarchus et Theramenes Piraeeum, ubi non minores turbae erant, pervenerunt et, alter se-

---

98) Hoc Thuc. diserte quidem non dicit, sed significare videtur verbis: ἐν οἷς καὶ Ἀριστοκράτης ἦν ταξιαρχῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ φυλακὴν ἔχων, ubi pro φυλακὴν recte Haackius φυλὴν restituit. V. Duker. ad VI, 98. coll. 101. VII, 69. Taylor. lectt. Lys. p. 256. R.

99) Στρατηγὸν ὄντα ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἑτέρους τετραμμένον. Hic pro ἑτέρους Cass. Aug. Pariss D. E. crebra confusione (v. Wessel. ad Diodor. XIII, 97. Ast. ad Plat. Polit. p. 478. 534. ad Legg. T. II. p. 239. Schaefer. ad Apollon. T. II. p. 104. et quos laudat C. G. Jacob. in obss. in nonnullos Xenoph. locos p. 10) ἑταίρους offerunt, quam unice veram lectionem putat Wyttenbach. in Eclog. hist. p. 404. eandemque medicinam adhibendam censet Xenoph. Hellen. II, 3, 46. assentientibus Sluitero lectt. Andoc. p. 107. sq. et Jacobo l. l. Sed primum non omnino verum esse, quod Wyttenbachius cum Tayloro vit. Lys. p. 115. et Ruhnkenio hist. crit. p. 133. statuit: qui in moliendo paucorum dominatu Quadringentos juverint, eorum socios per excellentiam ἑταίρους dictos esse, ea ostendunt, quae supra de ἑταιρίαις disputavimus. Deinde in Thucydidis quidem loco vulgaris lectio commode explicari potest, cum in antecedentibus de Theramenis et Aristocratis factione sermo fuerit, ideoque οἱ ἕτεροι facile cogitari possint illorum adversarii. Cf. VII, 34: οἱ Κορίνθιοι εὐθὺς τροπαῖον ἔστησαν ὡς νικῶντες, — νομίσαντες δι᾽ αὐτὸ οὐχ ἡσσᾶσθαι, δι᾽ ὅπερ οὐδ᾽ οἱ ἕτεροι (οἱ Ἀθηναῖοι) νικᾶν. Hinc quidquam novandum esse addubito. Neque dissimulabo tamen Vallam quoque ἑταίρους (et τεταγμένον pro τετραμμένον) legisse, cum, falso quidem ille, sic vertat: *comprehendunt Alexiclem, inter collegas status paucorum praecipua dignitate praeditum.* Falluntur itaque qui eum verba καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς ἑτέρους τετραμμένον neglexisse ajunt, Stephanus et Hudsonus. Non magis quam apud Thucydidem emendatione opus videtur in Xenophontis l. l. ubi, quod obiter moneo, Weiskius de Aristotele (de quo cf. II, 2, 18. 3, 2.) Melanthio et Aristarcho, τοῖς ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας στρατηγοῖς, inscite disputat.

rio, alter dicis causa [100]), hoplitas increpuerunt. Sed hi, neutiquam deterriti, Theramenem interrogant, num patriae saluti castellum aedificari censeat, an istud dirui satius ducat [101]). Tum ille: quod ipsis videretur, id sibi quoque probari [102]), respondens, magis iram eorum excitavit, ita ut statim, multis Piraeei incolis adjuvantibus, murum diruerent, vulgus exhortati, ut quicunque Quinquies mille Quadringentorum loco civitati praeesse vellent, ad id opus accederent. Nam popularem se moliri statum nondum profiteri ausi sunt, quod metuebant, ne quinquies mille viri revera electi essent, ac, si quis adversus civem, quem eorum esse nesciret, de populari imperio mentionem fecisset, ne in periculum ab illo adduceretur. Tanta enim arte Quadringenti usi erant, ut, cum Quinquies mille viros non elegissent, tamen eos electos esse plerique crederent. Ita non facile adversa factio coalescere potuerat, cum nemo facile alteri fidem haberet, veritus, ne ignotum status paucorum vindicem offenderet [103]).

Postero die hoplitae, misso facto Alexicle, castelloque diruto, ad Bacchi theatrum juxta Munychiam [104]) in

---

100) Scilicet pro τῷ πλήθει Thuc. l. l. recte Benedicto suadente, τῷ ἀληθεῖ restituit Haackius. Eandem varietatem lectionis habes apud Dionys. Halic. Antiqq. p. 1801. R.

101) Τὸν Θηραμένην ἠρώτων, εἰ δοκεῖ αὐτῷ ἐπ' ἀγαθῷ τὸ τεῖχος οἰκοδομεῖσθαι καὶ εἰ ἄμεινον εἶναι καθαιρεθέν. Haackius post ἄμεινον subaudit ἐστί, ego post εἶναι repeto δοκεῖ.

102) Ὁ δέ, εἴπερ καὶ ἐκείνοις δοκεῖ καθαιρεῖν, καὶ ἑαυτῷ ἔφη ξυνδοκεῖν Cf. Aristoph. Av. 1629: εἴ τινι δοκεῖ σφῷν ταῦτα, κἀμοὶ ξυνδοκεῖ. ubi male post σφῷν inciditur. Cf. Lysistr. 167.

103) Ita locus subdifficilis Thuc. VIII, 91. extr. interpretandus est.

104) c. 93. ubi post Διονυσιακὸν Cass. Aug. Mosq. Paris. F. τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ, quod additamentum Haackius ab aliquo assutum existimat, qui non ignorarit, hoc theatrum ab aliis τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ dici. Schoemann. de Comit. Athen. p. 57. n. 24: „Quod additur in quibusdam codd. Διον. τὸ ἐν τῷ Πειραιεῖ θέατρον tum demum defendi posset, si certum esset, idem esse hoc, quod Thuc. designat, atque illud in Piraeeo theatrum [cf. Lys. c. Agor. p. 464. 479. Xenoph. Hellen. II, 4, 32. et Schneider. in Add. p. 101.] de quo paulo ante dictum est; arbitratus id est Spanhem. ad Argum. Aristoph. Ran. p. 14. Beck. [p. 298. Küster. et Wyttenbach. Ecl. hist. p. 415. sq.] sed sine causa, ut mihi videtur.“ Verumtamen cum Munychia Piraeei pars fuerit (v. Thuc. II, 13. Lex. Seg. p. 279. 23. Meurs. Pir. c. 9.) equidem, cur Spanhemii sententia re-

concionem processerunt. Hinc sicuti visum, in oppidum profecti ad Anaceum consistunt. Ibi a senatu, qui, quamquam turbatus, in curiam convenerat, nonnulli ad eos venerunt mitioresque allocuti, ut et ipsi quiescerent et caeteros quietos redderent, effecerunt, polliciti, quinquies mille viros electum iri, qui per vices ipsi ex numero suo Quadringentos crearent. Interim ne, hoste imminente, civitatem perderent. Hic metus, illud promissum mire hoplitas mitigavit, placuitque certo die in Bacchi aedem [105]) convenire, quo die de reconciliandа gratia deliberaretur.

Dies dictus illuxit. Vix convenerat concio, cum subito nuntiatur, Peloponnesiorum classem Megaris Salaminem praetervehi. Tum omnes [106]), quod Therame-

jiciatur, causas non perspicio. Atque haud scio, an defendendum sit illud, quod diximus, optimorum librorum additamentum, quod doctius videtur, quam pro interpretamento. De forma ἐξεκκλησίασαν apud Thuc. VIII, 93. Buttmann. Gr. max. T. I. p. 344. ἐξεκλησίασαν scribit coll. Demosth. Mid. p. 577. Recte, opinor, quamquam Schneider. in Lex. s. v. ἐξεκκλησιάζω, ab hoc verbo istam formam derivat. Cf. Matth. Gr. Gr. §. 170. Schoem. l. l. qui perperam Thuc. schol. laudat, et Lex. Xenoph. T. II. p. 215.

105) Urbanam sc. V. Schoem. l. l.: „Biagius manifesto errat, cum putat, ubicunque de comitiis ἐν Διονύσου sermo sit, intelligendum esse in Munychia theatrum; quasi alterum illud in urbe plane non fuisset: de Decret. Athen. XV. §. 10. Eodemque modo etiam Duker. ad Thuc. l. l. haud apposite laudat Pollucem VIII, 53. ubi non illud in Munychia, sed urbanum theatrum intelligendum est: quod unum simpliciter, nullaque definitione addita, vocari solet τὸ Διονυσιακὸν θέατρον."

106) Thuc. VIII, 94. pro τῶν ὁπλιτῶν Reg. Cass. Aug. Ar. C. Dan. Cl. ex em. Marg. Pariss. F. G. I. K. τῶν πολλῶν ὁπλιτῶν legunt, duabus lectionibus, quarum altera ex c. 93. orta videtur, in unam conflatis. Earum veram esse τῶν πολλῶν, et Valla docet: *ac nemo ex hac turba fuit*, vertens, et ex eo patet, quod non modo hoplitae, sed omnino οἱ Ἀθηναῖοι, ὡς ἠγγέλθη αὐτοῖς, εὐθὺς δρόμῳ ἐς τὸν Πειραιᾶ πανδημεὶ ἐχώρουν, ὡς τοῦ ἰδίου πολέμου μείζονος ἢ ἀπὸ τῶν πολεμίων, οὐχ ἑκάς, ἀλλὰ πρὸς τῷ λιμένι ὄντος. Postrema adscripsi, ut a virorum doctorum conjecturis defendam. Quorum Dukerus οὐ post πολέμου excidisse putat, Dorvill. ad Char. p. 494. (p. 501. Lips.), quem Beck. negligenter inspexit, μείονος pro μείζονος suadet, Schaefer. ad Greg. p. 89: ὡς μείζονος, ἢ τοῦ ἰδίου, πολέμου ἀπὸ πολεμίων — emendat. Haackius denique cum Schol. et Acacio particulam ἢ tollit. Quarum emendationum quae praestet non dicam, cum vulgaris lectio explicari posse videatur hoc modo: *putabant enim majus esse periculum, quod a suis* (i. e. optimatibus), *quam quod ab hoste im-*

nes dudum ſuſpicatus erat, eo eam cónſilio venire, ut per Eetioneae caſtellum a Quadringentis reciperetur, opinati, idque commodo dirutum eſſe gaviſi, Piraeeum properare, alii paratas naves conſcendere, alii alias deducere, pars in muros et ad portus fauces ſuppetias occurrere. Sed Hegeſandridas, etiamſi ab optimatibus arceſſitus fuerit, tamen ubi populum ad ſe propulſandum compoſitum vidit, Piraeeum non aggreſſus eſt, ſed ad Euboeam contendit, cujus defectionem adjuvaret. Athenienſes autem ne inſula, quae, dum Attica ab Agide devaſtabatur, ſummi ipſis momenti erat, privarentur, Thymochare duce [107]) claſſem raptim inſtructam eodem miſerunt. Quae ad ſex et triginta naves aucta, ubi eae, quae ante in Euboea fuerant, acceſſerant, ad confligendum coacta atque, Eretrienſium proditione Lacedaemonios adjuvante, tantam cladem perpeſſa eſt, ut, hoſtis viginti duabus navibus potiretur magnamque hominum vim vel caperet vel trucidaret. Secuta eſt totius Euboeae defectio [108]). Quae poſtquam Athenas nuntiata ſunt, tantus omnes pavor occupavit, quantus ne poſt Sicilienſem quidem calamitatem fuerat. Omnia enim ſimul terrebant. Maxima inſula, Euboea, defecerat; defecerat ipſorum in Samo exercitus; non ſuppetebant naves in navalibus; graviſſima erat civium inopia; denique periculoſa per urbem graſſabatur ſeditio. Quid futurum erat, ſi nunc Hegeſandridas Piraeeum adoriretur? Sed Spartani tarditas ſaluti fuit Athenienſibus, qui, dum ille circa Euboeam moratur, ſedulo viginti naves exſtruxerunt, omniaque fecerunt, ut decrepito et aegrotanti civitatis corpori, aliquantisper certe, recentes vires adderen-

---

mineret, neque illud procul, ſed ad ipſum portum eſſe. Atque ſic video etiam a Valla et Heilmanno locum eſſe intellectum.

107) Duos praetores nominat Diodorus XIII, 34. Fortaſſe alter erat Euclides ὁ ἐξ Ἐρετρίας στρατηγὸς (v. Inſcr. ap. Boeckh. de Oecon. Civ. Athen. T. II. p. 171.) qui itaque ταῖς πρότερον ἐν Εὐβοίᾳ οὔσαις ναυσὶ (Thuc. VIII, 95.) praefuerit. Caetera quae Diodorus de his rebus tradit, mire confuſa et corrupta ſunt.

108) Πλὴν Ὠρεοῦ (ſic ſcribendum. Cf. Ariſtoph. Pac. 1047. 1125. Lyſ. c. Alc. p. 538. Xenoph. Hellen. V, 4, 56. Aeſchin. c. Cteſ. 34, 2. Bekker. Demoſth. de falſa leg. p. 389. 25. Weſſel. ad Diodor. XV, 30.)· ταύτην δὲ αὐτοὶ εἶχον Ἀθηναῖοι, ex quo Hiſtiaeenſes ejecerant. V. ad Dionyſ. II, 15, 4.

tur [109]). Quadringenti imperio exuti, Quinquies mille lecti, leges [110]) recognitae, emendatae, novae, quibus opus videretur, latae, Alcibiades aliique exules plebisscitu restituti. Simulque exercitus de iis, quae facta essent, certior factus est provocatusqne, ut fortiter rempublicam defenderet.

Quadringentorum virorum sors satis aequa fuit, tum quod non statim ferox lascivientis plebis dominabatur concio, tum quod hostium metus iram erga cives cohibebat. Plerique [111]) illorum, iique nocentissimi, Aristarchus, Alexicles, Pisander [112]), Aristoteles [113]), alii, mature Deceleam concesserant atque hinc Atticam videntur depopulati esse [114]). Inde cum perduellionis rei essent, bona eorum publicata [115]), crimina columnis inscripta [116]). Majestatis actio non data [117]). Quos solos capitis poena affectos accepimus, Antiphon et Archeptolemus nonnisi hoc nomine condemnati sunt, quod exitio reipublicae legati ad Lacedaemonios profecti essent [118]). Eorum qui solum non verterant, nonnulli ἄτιμοι facti sunt [119]). Sed

---

109) V. Thuc. VIII, 97: οὐχ ἥκιστα δὴ τὸν πρῶτον χρόνον ἐπί γε ἐμοῦ Ἀθηναῖοι φαίνονται εὖ πολιτεύσαντες· μετρία γὰρ ἥ τε ἐς τοὺς ὀλίγους καὶ τοὺς πολλοὺς ξύγκρασις ἐγένετο· καὶ ἐκ πονηρῶν τῶν πραγμάτων γενομένων τοῦτο πρῶτον ἀνήνεγκε τὴν πόλιν.

110) A νομοθέταις (extraordinariis). v. Schoemann. de Comit. Athen. p. 270.

111) V. Lys. C. Agor. p. 495.

112) V. Thuc. VIII, 98.

113) Qui praetor fuerat (v. Xenoph. Hellen. II, 3, 46.) et cum usque ad finem belli apud Agidem versatus esset (ib. II, 3, 18.) trigintavirorum unus est factus (ib. II, 3, 2. 13.). Nam his locis unum eundemque dici Aristotelem, non est, quod cum Weiskio dubitetur.

114) Lys. c. Polystr. p. 688. sq. Fortasse in ejusmodi incursione captus est Aristarchus, quem postea damnatum esse Xenophon Hellen. I, 7, 29. testatur. Sponte quidem haud dubie non reversus est.

115) Cf. Lys. purg. sacril. p. 263. ubi de Pisandri bonis dicitur, quem ante belli exitum mortuum esse inde conjicias, quod inter triginta viros non conspicitur.

116) Andoc. de myst. p. 36.

117) Cf. Meier. de bonis damn. p. 181. n. 70.

118) V. ψ. ap. Plutarch. in vita Antiphontis. Eorum accusatorem Lys. c. Eratosth. p. 427. Theramenem dicit, quod miror huic non objici a Critia apud Xenoph. Hellen. II, 3, 24. sqq.

119) V. Andoc. l. I. [illegible] Polystr.

gravius, quam nunc, aliquanto poſt animadverſum eſt in eos, qui ſtatus paucorum participes fuiſſe viderentur. Namque ubi plebs denuo omnem ſibi potentiam arripuit, revixit etiam ſycophantarum perditiſſima natio, horumque artibus factum eſt, ut civium multi capite plecterentur, aliorum bona publicarentur, alii in exſilium mitterentur, non pauci ἄτιμοι fierent [120]).

Hunc exitum brevis [121]) Quadringentorum dominatio habuit. Sed formidoloſa eadem reſurrexit, triginta virorum tyrannide conſtituta.

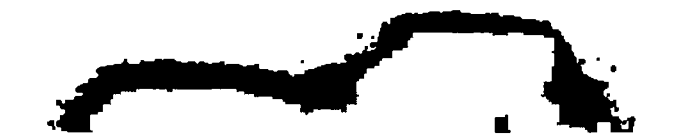
120) V. Lyſ. de affect. tyr. p. 778. Cf. Ariſtoph. Ran. 701. ſqq.

121) Quatuor menſium, v. Harpocr. ſ. v. τετρακόσιοι. et Phot. ſ. v. ead. p. 426.

COLLATAE PAGINAE

DIONYSII EDITIONUM.

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1	1	–	1	–
2	–	12	–	18
3	–	24	–	29
4	2	1	2	14
5	–	12	–	24
6	–	26	–	37
7	–	28	–	39
8	–	40	3	3
9	3	10	–	19
10	–	16	–	24
11	–	21	–	28
12	–	40	–	45
13	4	10	4	11
14	–	29	–	28
15	–	43	–	41
16	5	17	5	11
17	–	28	–	22
18	–	34	–	28
19	6	4	–	44
20	–	19	6	15
21	–	33	–	29
22	7	3	–	45
23	–	17	7	14
24	–	28	–	24
25	7	39	7	34
26	8	8	8	5
27	–	20	–	16
28	–	35	–	31
29	9	4	9	1
30	–	19	–	15
31	–	26	–	21
32	–	42	–	36
33	10	9	10	3
34	–	27	–	20
35	–	43	–	36
36	11	11	11	3
37	–	27	–	18
38	–	42	–	33
39	12	5	–	43
40	–	17	12	11
41	–	32	–	25
42	13	3	–	41
43	–	19	13	14
44	–	34	–	28
45	14	2	–	42
46	–	17	14	11
47	–	34	–	27
48	15	2	–	40

Reisk.	Sylb.		Hudson.		Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	p.	l.	p.	l.
49	15	18	15	6	88	27	23	27	19
50	–	35	–	22	89	–	44	–	39
51	16	8	–	35	90	28	10	28	6
52	–	11	16	3	91	–	29	–	25
53	–	25	–	18	92	–	44	–	39
54	–	39	–	31	93	29	14	29	9
55	17	9	–	48	94	–	31	–	26
56	–	23	17	12	95	30	4	–	44
57	–	39	–	29	96	–	16	30	7
58	18	5	–	41	97	–	29	–	20
59	–	20	18	9	98	–	44	–	33
60	–	34	–	25	99	31	16	31	5
61	19	1	–	40	100	–	30	–	19
62	–	14	19	8	101	–	47	–	36
63	–	22	–	18	102	32	17	32	7
64	–	39	–	35	103	–	36	–	25
65	20	6	20	3	104	33	3	–	39
66	–	18	–	14	105	–	14	33	1
67	–	20	–	16	106	–	24	–	11
68	–	28	–	24	107	–	41	–	28
69	–	42	–	40	108	34	9	–	44
70	21	11	21	9	109	–	27	34	13
71	–	26	–	24	110	–	44	–	28
72	–	42	–	40	111	35	13	–	44
73	22	11	22	11	112	–	29	35	11
74	–	27	–	26	113	–	45	–	26
75	–	39	–	38	114	36	16	–	42
76	23	1	–	48	115	–	34	36	14
77	–	16	23	16	116	37	5	–	33
78	–	29	–	26	117	–	21	–	49
79	–	47	–	43	118	–	39	37	17
80	24	13	24	9	119	38	7	–	31
81	–	29	–	25	120	–	16	–	40
82	–	40	–	36	121	–	30	38	6
83	25	9	25	7	122	–	45	–	22
84	–	22	–	20	123	39	14	–	38
85	–	39	–	36	124	–	27	39	7
86	26	9	6	5	125	–	45	–	25
87	–	22	–	18	126	40	17	–	43
88	–	35	–	32	127	–	34	40	11
87	27	7	27	4	128	–	44	–	21

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*		*Reisk.*	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	p.	l.	p.	l.
129	41	11	40	35	170	54	33	53	37
130	–	15	–	39	171	–	46	54	3
131	–	28	41	6	172	55	5	–	9
132	–	42	–	20	173	–	23	–	26
133	42	12	–	38	174	–	38	–	41
134	–	28	42	5	175	56	8	55	10
135	–	47	–	22	176	–	23	–	29
136	43	10	–	32	177	–	38	–	44
137	–	29	43	1	178	57	8	56	12
138	–	41	–	13	179	–	25	–	27
139	44	9	–	29	180	–	44	–	44
140	–	28	44	1	181	58	13	57	11
141	–	47	–	19	182	–	22	–	20
142	45	16	–	35	183	–	40	–	36
143	–	37	45	5	184	59	6	58	2
144	46	9	–	23	185	–	26	–	20
145	–	24	–	38	186	–	40	–	33
146	–	42	46	9	187	60	4	–	44
147	47	10	–	24	188	–	19	59	11
148	–	27	–	39	189	–	28	–	19
149	–	42	47	9	190	–	40	–	30
150	48	13	–	27	191	61	11	–	48
151	–	27	–	42	192	–	29	60	16
152	–	42	48	7	193	–	47	–	33
153	49	13	–	25	194	62	17	–	49
154	–	32	–	43	195	–	33	61	16
155	–	47	49	9	196	63	3	–	32
156	50	15	–	22	197	–	19	62	2
157	–	29	–	36	198	–	37	–	20
158	51	1	50	6	199	64	6	–	36
159	–	5	–	10	200	–	22	63	5
160	–	8	–	14	201	–	40	–	23
161	–	27	–	31	202	65	11	–	39
162	–	43	51	6	203	–	24	64	6
163	52	14	–	24	204	–	42	–	24
164	–	33	–	43	205	66	14	–	42
165	53	5	52	11	206	–	31	65	10
166	–	22	–	28	207	67	1	–	27
167	–	36	–	42	208	–	19	–	45
168	54	6	53	11	209	–	37	66	12
169	–	25	–	30	210	68	10	–	31

	Reisk.	Sylb.		Hudson.	
	p.	p.	l.	p.	l.
	211	68	27	66	46
	212	–	43	67	14
	213	69	15	–	33
	214	–	32	68	1
	215	70	2	–	17
	216	–	19	–	34
	217	–	37	69	2
	218	71	10	–	21
	219	–	28	–	37
	220	–	45	70	8
	221	72	16	–	21
	222	–	36	–	40
	223	73	4	71	6
	224	–	17	–	19
	225	–	38	–	39
	226	74	4	72	4
	227	–	26	–	23
	228	–	45	–	41
	229	75	17	73	9
	230	–	32	–	24
	231	76	1	–	38
	232	–	15	74	8
	233	–	27	–	19
L. II.	234	77		75	
	235	–	14	–	7
	236	–	29	–	23
	237	–	43	76	9
	238	78	12	–	25
	239	–	30	–	42
	240	–	46	77	8
	241	79	12	–	20
	242	–	26	–	34
	243	–	44	78	10
	244	80	10	–	20
	245	–	29	–	38
	246	–	47	79	8
	247	81	14	–	23
	248	–	34	–	41
	249	82	2	80	8
	250	–	22	–	26
	251	–	33	–	36

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
252	83	4	81	3
253	–	21	–	20
254	–	41	–	38
255	84	9	82	3
256	–	11	–	4
257	–	25	–	17
258	–	41	–	31
259	85	14	83	2
260	–	32	–	20
261	86	3	–	37
262	–	22	84	5
263	–	36	–	19
264	87	6	–	34
265	–	27	85	9
266	–	44	–	24
267	88	15	–	42
268	–	34	86	10
269	89	1	–	24
270	–	16	–	39
271	–	33	87	9
272	90	5	–	27
273	–	23	–	43
274	–	39	88	10
275	91	7	–	23
276	–	21	–	36
277	–	35	89	6
278	92	3	–	20
279	–	20	–	37
280	–	38	90	6
281	93	3	–	17
282	–	19	–	32
283	–	26	–	39
284	–	42	91	12
285	94	14	–	29
286	–	32	–	46
287	95	1	92	13
288	–	19	–	30
289	–	28	–	40
290	–	42	93	8
291	96	12	–	23
292	–	30	–	39

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
293	97	2	94	9
294	–	20	–	26
295	–	34	–	39
296	98	7	95	10
297	–	25	–	27
298	–	42	–	42
299	99	13	96	11
300	–	31	–	28
301	100	1	–	45
302	–	21	97	14
303	–	36	–	28
304	101	5	–	44
305	–	20	98	11
306	–	38	–	28
307	102	4	–	41
308	–	13	99	2
309	–	28	–	15
310	–	45	–	32
311	103	16	100	3
312	–	34	–	21
313	104	5	–	39
314	–	23	101	7
315	–	40	–	23
316	105	8	–	40
317	–	21	102	6
318	–	37	–	21
319	106	8	–	37
320	–	27	103	7
321	–	46	–	25
322	107	15	–	40
323	–	34	104	8
324	108	6	–	27
325	–	23	–	43
326	–	40	105	11
327	109	11	–	28
328	–	22	–	39
329	–	35	106	9
330	110	7	–	27
331	–	18	–	39
332	–	40	107	10
333	111	11	–	27
334	111	29	107	45
335	–	46	108	12
336	112	15	–	27
337	–	31	–	43
338	–	46	109	9
339	113	4	–	14
340	–	19	–	28
341	–	37	–	45
342	114	5	110	12
343	–	15	–	22
344	–	34	–	39
345	115	3	111	7
346	–	21	–	24
347	–	36	–	41
348	116	8	112	10
349	–	26	–	27
350	–	42	–	42
351	117	10	113	9
352	–	28	–	25
353	–	47	–	43
354	118	17	114	10
355	–	36	–	27
356	119	6	–	44
357	–	22	115	11
358	–	41	–	30
359	120	14	–	49
360	–	28	116	11
361	121	1	–	31
362	–	15	–	45
363	–	35	117	15
364	122	6	–	32
365	–	23	–	49
366	–	43	118	18
367	123	12	–	35
368	–	27	119	2
369	–	45	–	19
370	124	19	–	40
371	–	33	120	5
372	–	41	–	12
373	125	2	–	21
374	–	19	–	37

	Reisk.	Sylb.		Hudson.	
	p.	p.	l.	p.	l.
	375	125	39	121	9
	376	126	10	–	25
	377	–	27	–	42
	378	–	47	122	11
	379	127	18	–	29
	380	–	38	–	47
	381	128	7	123	12
	382	–	26	–	31
	383	–	44	–	48
	384	129	15	124	16
	385	–	30	–	30
	386	–	42	–	43
	387	130	9	125	12
	388	–	28	–	30
	389	–	44	–	46
	390	131	12	126	14
	391	–	29	–	31
	392	–	47	127	1
	393	132	20	–	19
	394	–	38	–	37
	395	133	7	128	3
	396	–	25	–	20
	397	–	37	–	33
	398	134	5	–	45
	399	–	20	129	14
	400	–	38	–	32
	401	135	8	–	48
	402	–	23	130	16
	403	–	39	–	31
L. III.	404	136	11	131	
	405	–	27	–	10
	406	–	41	–	22
	407	137	13	132	11
	408	–	30	–	28
	409	–	40	–	38
	410	138	10	133	10
	411	–	28	–	27
	412	–	45	–	44
	413	139	16	124	11
	414	–	31	–	27
	415	–	46	–	41
	416	140	16	135	13
	417	–	34	–	29
	418	141	5	–	46
	419	–	26	136	17
	420	–	45	–	35
	421	142	12	–	50
	422	–	29	137	17
	423	–	41	–	29
	424	143	14	138	1
	425	–	34	–	20
	426	144	3	–	36
	427	–	17	139	1
	428	–	35	–	18
	429	145	6	–	37
	430	–	25	140	5
	431	–	40	–	21
	432	146	12	–	39
	433	–	29	141	6
	434	–	47	–	25
	435	147	15	–	40
	436	–	32	142	10
	437	148	8	–	26
	438	–	23	–	45
	439	–	41	143	13
	440	149	12	–	31
	441	–	27	–	46
	442	–	46	144	16
	443	150	18	–	35
	444	–	35	145	2
	445	151	5	–	19
	446	–	23	–	38
	447	–	40	146	7
	448	152	11	–	24
	449	–	28	–	42
	450	–	45	147	11
	451	153	8	–	21
	452	–	21	–	35
	453	–	40	148	11
	454	154	13	–	29
	455	–	30	–	45
	456	–	47	149	10

Reisk. p.	Sylb. p.	Sylb. l.	Hudson. p.	Hudson. l.
457	155	18	149	24
458	–	28	–	39
459	–	46	150	13
460	156	15	–	29
461	–	31	–	45
462	157	1	151	12
463	–	19	–	29
464	–	36	–	46
465	158	8	152	15
466	–	26	–	32
467	–	45	–	49
468	159	17	153	17
469	–	36	–	35
470	160	5	154	2
471	–	22	–	18
472	–	43	–	36
473	161	10	155	3
474	–	27	–	19
475	–	43	–	36
476	162	13	156	6
477	–	29	–	21
478	–	47	–	39
479	163	17	157	7
480	–	35	–	25
481	164	7	–	44
482	–	22	158	6
483	–	41	–	27
484	165	10	–	42
485	–	23	159	7
486	–	41	–	24
487	166	10	–	42
488	–	27	160	11
489	–	47	–	29
490	167	16	–	45
491	–	34	161	12
492	168	5	–	30
493	–	22	–	47
494	–	41	162	14
495	169	8	–	28
496	–	28	–	47
497	–	43	163	12

Reisk. p.	Sylb. p.	Sylb. l.	Hudson. p.	Hudson. l.
498	170	13	163	29
499	–	33	–	48
500	–	46	164	13
501	171	19	–	32
502	–	36	165	1
503	172	4	–	15
504	–	23	–	34
505	–	40	166	1
506	173	10	–	17
507	–	27	–	32
508	–	40	–	46
509	174	12	167	16
510	–	27	–	30
511	–	46	168	1
512	175	17	–	19
513	–	34	–	35
514	176	4	169	2
515	–	21	–	18
516	–	35	–	33
517	177	7	170	4
518	–	22	–	18
519	–	42	–	35
520	178	12	171	2
521	–	31	–	18
522	179	1	–	35
523	–	17	172	4
524	–	32	–	19
525	180	3	–	35
526	–	20	173	4
527	–	39	–	22
528	181	8	–	38
529	–	24	174	5
530	–	39		20
531	182	8	–	35
532	–	21	175	3
533	–	30	–	11
534	–	47	–	27
535	183	13	–	39
536	–	30	176	13
537	–	45	–	26
538	184	16	–	43

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
539	184	33	177	14
540	185	4	–	31
541	–	23	–	49
542	–	14	178	16
543	186	8	–	32
544	–	27	179	2
545	–	45	–	20
546	187	13	–	33
547	–	29	180	2
548		45	–	16
549	188	15	–	32
550	–	36	181	4
551	189	4	–	19
552	–	18	–	32
553	–	38	182	3
554	190	9	–	20
555	–	27	–	37
556	–	46	183	3
557	191	18	–	25
558	–	35	–	40
559	192	6	184	7
560	–	24	–	25
561	–	42	–	41
562	193	12	185	9
563	–	30	–	25
564	–	45	–	41
565	194	19	186	12
566	–	36	–	29
567	195	8	–	48
568	–	26	187	15
569	–	42	–	31
570	196	12	–	47
571	–	30	188	16
572	–	47	–	33
573	197	18	189	1
574	–	35	–	17
575	198	6	–	35
576	–	21	190	1
577	–	41	–	20
578	199	11	–	35
579	–	28	191	2

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
580	199	47	191	18
581	200	17	–	35
582	–	31	–	49
683	–	43	192	10
584	201	14	–	28
585	–	33	–	46
586	202	5	193	14
587	–	20	–	29
588	–	34	–	44
589	203	4	194	12
590	–	23	–	30
591	–	40	–	46
592	204	9	195	12
593	–	25	–	27
594	–	38	–	39
595	205	7	196	10
596	–	24	–	28
597	–	42	–	45
598	206	11	197	9
599—632 Reiskii annotationes.				
T. II. L. IV.				
p. 633	–	20	198	
634	–	30	–	4
635	–	45	–	17
636	207	14	199	7
637	–	31	–	23
638	–	47	–	40
639	208	18	200	9
640	–	36	–	27
641	209	7	–	44
642	–	24	201	11
643	–	40	–	28
644	210	11	–	45
645	–	28	202	12
646	–	46	–	30
647	211	16	–	47
648	–	32	203	12
649	212	2	–	28
650	–	18	–	42

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
651	212	34	204	8
652	213	4	-	24
653	-	18	-	39
654	-	34	205	7
655	214	4	-	25
656	-	20	-	42
657	-	38	206	10
658	215	8	-	28
659	-	24	-	44
660	-	40	207	13
661	216	8	-	29
662	-	24	-	45
663	-	41	208	12
664	217	7	-	24
665	-	24	-	40
666	-	42	209	8
667	218	11	-	23
668	-	26	-	38
669	-	43	210	4
670	219	12	-	19
671	-	25	-	31
672	-	36	-	42
673	-	47	211	5
674	220	11	-	15
675	-	25	-	28
676	-	48	212	1
677	221	15	-	20
678	-	29	-	34
679	-	46	213	1
680	222	11	-	13
681	-	26	-	28
682	-	41	-	44
683	223	9	214	15
684	-	28	-	33
685	-	43	-	46
686	224	12	215	15
687	-	25	-	29
688	-	40	-	44
689	225	10	216	16
690	-	25	-	31
691	-	42	-	47
692	226	8	217	9
693	-	19	-	22
694	-	35	-	40
695	227	5	218	14
696	-	20	-	31
697	-	34	-	44
698	228	1	219	8
699	-	18	-	25
700	-	33	-	41
701	229	4	220	10
702	-	21	-	27
703	-	38	-	42
704	230	8	221	11
705	-	21	-	24
706	-	33	-	38
707	231	2	222	5
708	-	21	-	23
709	-	36	-	38
710	232	4	223	3
711	-	20	-	20
712	-	38	-	38
713	233	7	224	4
714	-	20	-	18
715	-	33	-	32
716	234	2	225	4
717	-	13	-	16
718	-	28	-	29
719	-	45	-	44
720	235	15	226	15
721	-	33	-	33
722	236	5	-	50
723	-	21	227	16
724	-	38	-	35
725	237	8	228	3
726	-	22	-	18
727	-	41	-	38
728	238	8	229	5
729	-	23	-	20
730	-	43	-	39
731	239	6	230	4
732	-	18	-	17

gravius, quam nunc, aliquanto post animadversum est in eos, qui status paucorum participes fuisse viderentur. Namque ubi plebs denuo omnem sibi potentiam arripuit, revixit etiam sycophantarum perditissima natio, horumque artibus factum est, ut civium multi capite plecterentur, aliorum bona publicarentur, alii in exsilium mitterentur, non pauci ἄτιμοι fierent [120]).

Hunc exitum brevis [121]) Quadringentorum dominatio habuit. Sed formidolosa eadem resurrexit, triginta virorum tyrannide constituta.

---

120) V. Lys. de affect. tyr. p. 778. Cf. Aristoph. Ran. 701. sqq.

121) Quatuor mensium, v. Harpocr. s. v. τετρακόσιοι. et Phot. s. v. ead. p. 426.

COLLATAE PAGINAE

DIONYSII EDITIONUM.

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*		*Reisk.*	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	p.	l.	p.	l.
1	1	–	1	–	25	7	39	7	34
2	–	12	–	18	26	8	8	8	5
3	–	24	–	29	27	–	20	–	16
4	2	1	2	14	28	–	35	–	31
5	–	12	–	24	29	9	4	9	1
6	–	26	–	37	30	–	19	–	15
7	–	28	–	39	31	–	26	–	21
8	–	40	3	3	32	–	42	–	36
9	3	10	–	19	33	10	9	10	3
10	–	16	–	24	34	–	27	–	20
11	–	21	–	28	35	–	43	–	36
12	–	40	–	45	36	11	11	11	3
13	4	10	4	11	37	–	27	–	18
14	–	29	–	28	38	–	42	–	33
15	–	43	–	41	39	12	5	–	43
16	5	17	5	11	40	–	17	12	11
17	–	28	–	22	41	–	32	–	25
18	–	34	–	28	42	13	3	–	41
19	6	4	–	44	43	–	19	13	14
20	–	19	6	15	44	–	34	–	28
21	-	33	–	29	45	14	2	–	42
22	7	3	–	45	46	–	17	14	11
23	–	17	7	14	47	–	34	–	27
24	–	28	–	24	48	15	2	–	40

Reisk.	Sylb.		Hudson.		Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	p.	l.	p.	l.
897	294	41	283	12	938	308	30	296	1
898	295	11	-	27	939	-	47	-	16
899	-	31	-	46	940	309	16	-	31
900	-	47	284	15	941	-	33	-	48
901	296	17	-	31	942	-	46	297	13
902	-	30	-	44	943	310	17	-	30
903	-	46	285	12	944	-	33	-	46
904	297	16	-	28	945	311	1	298	11
905	-	34	-	44	946	-	17	-	27
906	298	3	286	10	947	-	35	-	45
907	-	18	-	25	948	312	4	299	11
908	-	33	-	41	949	-	19	-	26
909	299	5	287	10	950	-	37	-	43
910	-	20	-	24	951	313	8	300	9
911	-	33	-	35	952	-	26	-	27
912	300	2	288	6	953	-	45	-	43
913	-	15	-	20	954	314	5	301	3
914	-	30	-	34	955	-	13	-	11
915	-	47	289	3	956	-	28	-	26
916	301	18	-	21	957	-	46	-	42
917	-	35	-	38	958	315	11	302	10
918	302	2	290	1	959	-	23	-	22
919	-	18	-	14	960	-	39	-	37
920	-	33	-	28	961	316	8	303	4
921	303	1	-	43	962	-	23	-	18
922	-	19	291	13	963	-	40	-	36
923	-	30	-	24	964	317	8	304	3
924	-	46	-	38	965	-	26	-	20
925	304	15	292	6	966	-	42	-	36
926	-	30	-	19	967	318	8	-	48
927	-	47	-	33	968	-	28	305	17
928	305	15	293	1	969	-	46	-	35
929	-	34	-	19	970	319	19	306	1
930	306	2	-	35	971	-	34	-	16
931	-	20	294	2	972	320	4	-	33
932	-	35	-	14	973	-	20	307	1
933	307	5	-	30	974	-	36	-	15
934	-	24	-	46	975	321	2	-	27
935	-	36	295	10	976	-	16	-	41
936	308	2	-	22	977	-	33	308	12
937	-	18	-	36	978	-	38	-	18

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
979	322	3	308	29
980	–	20	–	45
981	–	35	309	12
982	323	4	–	27
983	–	18	–	40
984	–	34	310	9
985	324	3	–	24
986	–	18	–	37
987	–	31	311	4
988	325	1	–	20
989	–	20	–	37
990	–	37	312	2
991	326	7	–	17
992	–	20	–	30
993	–	28	–	37
994	–	47	313	14
995	327	15	–	28
996	–	33	–	45
997	328	2	314	13
998	–	18	–	22
999	–	34	–	44
1000	329	2	315	11
1001	–	15	–	24
1002	–	33	–	42
1003	330	4	316	12
1004	–	21	–	29
1005	–	39	–	47
1006	331	5	317	10
1007	–	21	–	26
1008	–	35	–	42
1009	332	6	318	12
1010	–	22	–	29
1011	–	35	–	42
1012	333	4	319	10
1013	–	22	–	29
1014	–	36	–	43
1015	334	6	320	12
1016	–	19	–	25
1017	–	37	–	43
1018	335	8	321	12
1019	–	22	–	26
1020	335	39	321	44
1021	336	11	322	11
1022	–	28	–	27
1023	–	38	–	38
1024	–	44	–	43
1025	337	11	323	6
1026	–	26	–	20
1027	–	39	–	31
1028	338	6	–	45
1029	–	16	324	8
1030	–	35	–	25
1031	339	6	–	43
1032	–	24	325	13
1033	–	40	–	28
1034	340	11	–	44
1035	–	27	326	11
L. VI. 1036	341		327	
1037	–	16	–	9
1038	–	32	–	24
1039	–	45	–	8
1040	342	16	328	24
1041	–	34	–	40
1042	–	47	329	9
1043	343	13	–	22
1044	–	32	–	40
1045	344	3	330	9
1046	–	13	–	19
1047	–	31	–	37
1048	–	47	331	4
1049	345	11	–	15
1050	–	31	–	34
1051	–	47	332	3
1052	346	16	–	19
1053	–	33	–	37
1054	347	2	333	5
1055	–	19	–	23
1056	–	35	–	40
1057	348	2	334	5
1058	–	18	–	22
1059	–	36	–	40
1060	349	4	335	6

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1061	349	13	335	16
1062	–	27	–	30
1063	–	43	–	47
1064	350	6	336	8
1065	–	17	–	20
1066	–	34	–	37
1067	351	2	337	4
1068	–	15	–	17
1069	–	32	–	34
1070	–	46	–	47
1071	352	14	338	15
1072	–	30	–	33
1073	353	1	339	1
1074	–	16	–	17
1075	–	28	–	30
1076	–	45	–	46
1077	354	12	340	10
1078	–	29	–	26
1079	–	46	–	42
1080	355	16	341	11
1081	–	31	–	26
1082	–	45	–	40
1083	356	15	342	8
1084	–	34	–	27
1085	357	7	–	46
1086	–	22	343	9
1087	–	36	–	23
1088	358	1	–	35
1089	–	17	344	4
1090	–	33	–	19
1091	359	1	–	34
1092	–	13	–	44
1093	–	32	345	17
1094	360	2	–	35
1095	–	18	–	50
1096	–	34	346	16
1097	–	46	–	29
1098	361	16	–	46
1099	–	30	347	13
1100	–	47	–	31
1101	362	14	–	46
1102	362	28	348	11
1103	–	45	–	28
1104	363	15	–	44
1105	–	30	349	12
1106	–	45	–	27
1107	364	15	–	44
1108	–	34	350	16
1109	–	43	–	24
1110	365	12	–	40
1111	–	30	351	10
1112	–	43	–	22
1113	366	9	–	35
1114	–	25	352	4
1115	–	42	–	20
1116	367	11	–	37
1117	–	27	353	3
1118	–	43	–	17
1119	368	6	–	27
1120	–	16	–	37
1121	–	30	354	10
1122	369	1	–	28
1123	–	16	–	44
1124	–	31	355	12
1125	–	43	–	25
1126	370	13	–	42
1127	–	31	356	13
1128	–	45	–	29
1129	371	14	–	42
1130	–	27	357	8
1131	–	43	–	24
1132	372	11	–	41
1133	–	29	358	11
1134	–	43	–	27
1135	373	14	–	45
1136	–	29	359	12
1137	–	43	–	25
1138	374	13	–	41
1139	–	25	360	6
1140	–	38	–	20
1141	375	5	–	35
1142	–	22	361	7

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
1143	375	41	361	24
1144	376	11	–	42
1145	–	27	362	9
1146	–	43	–	26
1147	377	12	–	43
1148	–	32	363	11
1149	378	1	–	27
1150	–	18	–	45
1151	–	36	364	15
1152	379	4	–	30
1153	–	19	–	45
1154	–	34	365	13
1155	380	1	–	29
1156	–	17	–	44
1157	–	29	366	10
1158	–	45	–	27
1159	381	13	–	44
1160	–	30	367	13
1161	–	44	–	27
1162	382	16	–	45
1163	–	34	368	14
1164	383	1	–	28
1165	–	19	–	46
1166	–	34	369	13
1167	384	2	–	30
1168	–	20	–	48
1169	–	37	370	17
1170	385	6	–	33
1171	–	21	371	1
1172	–	33	–	12
1173	386	2	–	28
1174	–	20	–	45
1175	–	37	372	16
1176	387	7	–	33
1177	–	24	373	1
1178	–	40	–	17
1179	388	6	–	32
1180	–	18	–	45
1181	–	35	374	16
1182	–	45	–	27
1183	389	17	–	43
1184	389	32	375	10
1185	–	47	–	25
1186	390	15	–	40
1187	–	27	376	5
1188	–	41	–	20
1189	391	14	–	39
1190	–	27	377	5
1191	–	42	–	19
1192	392	10	–	34
1193	–	28	378	4
1194	–	44	–	18
1195	393	14	–	35
1196	–	32	379	2
1197	394	8	–	19
1198	–	9	–	27
1199	–	24	–	40
1200	–	42	380	15
1201	395	13	–	33
1202	–	27	–	46
1203	–	43	381	14
1204	396	13	–	31
1205	–	30	–	48
1206	–	44	382	14
1207	397	14	–	31
1208	–	30	–	48
1209	398	1	383	17
1210	–	19	–	35
1211	–	35	384	1
1212	399	2	–	15
1213	–	17	–	31
1214	–	32	–	45
1215	–	44	385	12
1216	400	13	–	29
1217	–	29	–	45
1218	401	1	386	17
1219	–	17	–	34
1220	–	34	387	1
1221	402	8	–	18
1222	–	18	–	34
1223	–	35	388	2
1224	403	2	–	16

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1225	403	20	388	34
1226	–	36	389	1
1227	404	5	–	16
1228	–	22	–	34
1229	–	38	390	1
1230	405	7	–	18
1231	–	20	–	31
1232	–	36	391	1
1233	406	5	–	18
1234	–	20	–	34
1235	–	35	392	1
1236	407	6	–	16
1237	–	24	–	33
1238	–	36	–	46
1239	408	5	393	15
1240	–	23	–	31
1241	–	39	–	47
1242	409	4	394	10
1243	–	19	–	26
1244	–	36	–	43
1245	410	3	395	9
1246	–	20	–	24
1247	–	29	–	32
1248	–	41	–	42
1249	411	9	396	12
1250	–	22	–	24
1251	–	37	–	39
1252	412	6	397	9
1253	–	24	–	26
1254	–	40	–	41
1255	413	4	398	5
1256	–	19	–	20
1257	–	34	–	36
1258	414	2	399	7
1259	–	20	–	24
1260	–	37	–	38
1261	415	6	400	4
1262	–	24	–	22
1263	–	40	–	37
1264	416	8	401	5
1265	–	25	–	21

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1266 — 1306 Reiskii annotationes.				
T. III. L. VII.				
p. 1307	417		402	
1308	–	13	–	6
1309	–	27	–	20
1310	–	32	–	25
1311	–	33	–	26
1312	–	34	–	27
1313	–	35	403	1
1314	418	5	–	16
1315	–	23	–	32
1316	–	39	–	46
1317	419	16	404	11
1318	–	24	–	27
1319	–	43	–	45
1320	420	13	405	11
1321	–	31	–	26
1322	–	46	–	39
1323	421	15	406	7
1324	–	33	–	24
1325	422	4	–	41
1326	–	19	407	5
1327	–	36	–	22
1328	423	5	–	36
1329	–	18	408	3
1330	–	36	–	19
1331	424	6	–	34
1332	–	25	409	2
1333	–	39	–	14
1334	425	9	–	31
1335	–	27	–	47
1336	–	46	410	18
1337	426	13	–	32
1338	–	27	–	47
1339	–	43	411	17
1340	427	15	–	34
1341	–	30	–	48
1342	–	45	412	13
1343	428	16	–	31

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1344	428	31	412	47
1345	–	45	413	12
1346	429	16	–	31
1347	–	33	–	46
1348	430	2	414	12
1349	–	19	–	28
1350	–	39	–	47
1351	431	7	415	12
1352	–	25	–	29
1353	–	43	–	44
1354	432	13	416	14
1355	–	24	–	26
1356	–	41	–	42
1357	433	10	417	11
1358	–	25	–	26
1359	–	41	–	43
1360	434	11	418	11
1361	–	27	–	27
1362	–	44	–	43
1363	435	12	419	11
1364	–	30	–	30
1365	–	44	–	45
1366	436	15	420	15
1367	–	30	–	31
1368	–	47	–	47
1369	437	15	421	14
1370	–	32	–	30
1371	438	3	–	46
1372	–	19	422	12
1373	–	37	–	29
1374	439	10	–	49
1375	–	28	423	16
1376	–	47	–	35
1377	440	11	–	46
1378	–	26	424	14
1379	–	43	–	31
1380	441	15	–	49
1381	–	32	425	16
1382	–	47	–	31
1383	442	16	–	47
1384	–	34	426	15
1385	443	3	426	33
1386	–	21	–	51
1387	–	39	427	16
1388	444	8	–	32
1389	–	24	–	48
1390	–	41	428	16
1391	445	9	–	31
1392	–	25	–	47
1393	–	40	429	15
1394	446	10	–	31
1395	–	25	–	46
1396	–	42	430	14
1397	447	12	–	31
1398	–	27	–	45
1399	–	42	431	12
1400	448	9	–	26
1401	–	25	–	41
1402	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
1403	449	10	–	27
1404	–	26	–	43
1405	–	43	433	10
1406	450	7	–	22
1407	–	25	–	40
1408	–	42	434	10
1409	451	9	–	24
1410	–	23	–	38
1411	–	37	435	4
1412	452	4	–	18
1413	–	21	–	35
1414	–	39	436	2
1415	453	5	–	15
1416	–	21	–	33
1417	–	37	–	48
1418	454	5	437	15
1419	–	22	–	33
1420	–	30	–	42
1421	–	43	438	7
1422	455	7	–	18
1423	–	20	–	31
1424	–	33	439	1
1425	456	5	–	19

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
1426	456	20	439	34
1427	—	37	—	50
1428	457	4	440	16
1429	—	22	—	35
1430	—	38	441	1
1431	458	6	—	15
1432	—	24	—	32
1433	—	42	—	50
1434	459	6	442	9
1435	—	20	—	23
1436	—	33	—	36
1437	460	2	443	10
1438	—	16	—	26
1439	—	32	—	43
1440	—	46	444	9
1441	461	15	—	26
1442	—	32	—	44
1443	462	2	445	10
1444	—	17	—	26
1445	—	34	—	44
1446	463	3	446	11
1447	—	20	—	28
1448	—	34	—	42
1449	464	3	447	8
1450	—	20	—	24
1451	—	36	—	39
1452	465	1	448	3
1453	—	17	—	17
1454	—	34	—	33
1455	466	4	—	49
1456	—	19	449	16
1457	—	35	—	33
1458	467	6	450	2
1459	—	20	—	17
1460	—	35	—	32
1461	468	3	—	45
1462	—	19	451	17
1463	—	36	—	34
1464	469	6	452	2
1465	—	22	—	17
1466	—	33	—	27

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
1467	469	34	452	29
1468	—	44	—	37
1469	470	14	453	4
1470	—	32	—	21
1471	471	3	—	37
1472	—	20	454	8
1473	—	40	—	19
1474	472	8	—	33
1475	—	21	—	46
1476	—	36	455	14
1477	473	4	—	26
1478	—	18	—	39
1479	—	34	456	9
1480	—	46	—	21
1481	474	14	—	37
1482	—	30	457	4
1483	—	46	—	18
1484	475	16	—	33
1485	—	38	458	2
1486	476	3	—	16
1487	—	17	—	32
1488	—	33	—	46
1489	—	44	459	10
1490	477	11	—	24
1491	—	27	—	41
1492	—	41	460	9
1493	478	6	—	18
1494	—	19	—	29
1495	—	38	461	1
1496	479	5	—	14
1497	—	17	—	27
1498	—	31	—	41
1499	—	40	462	5
1500	480	4	—	13
1501	—	15	—	24
L.VIII. 1502	—	27	463	
1503	—	41	—	6
1504	481	13	—	22
1505	—	23	464	2
1506	—	38	—	15
1507	482	9	—	33

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1508	482	28	464	49
1509	–	45	465	13
1510	483	16	–	30
1511	–	31	–	44
1512	–	47	466	11
1513	484	17	–	27
1514	–	33	–	42
1515	485	4	467	7
1516	–	20	–	22
1517	–	38	–	39
1518	486	9	468	8
1519	–	24	–	23
1520	–	40	–	37
1521	487	10	469	5
1522	–	24	–	19
1523	–	41	–	34
1524	488	12	470	2
1525	–	31	–	19
1526	–	46	–	35
1527	489	13	471	1
1528	–	28	–	15
1529	–	46	–	31
1530	490	14	–	45
1531	–	30	472	11
1532	491	5	–	29
1533	–	24	–	46
1534	–	41	473	11
1535	492	9	–	25
1536	–	27	–	40
1537	–	43	474	8
1538	493	14	–	23
1539	–	30	–	38
1540	–	45	475	4
1541	494	14	–	20
1542	–	32	–	36
1543	–	45	–	48
1544	495	13	476	15
1545	–	26	–	28
1546	–	35	–	35
1547	496	2	477	9
1548	–	17	–	23
1549	496	32	477	38
1550	–	47	478	4
1551	497	14	–	16
1552	–	30	–	32
1553	–	47	–	46
1554	498	15	479	17
1555	–	31	–	34
1556	499	2	–	49
1557	–	15	480	13
1558	–	31	–	27
1559	500	1	–	44
1560	–	15	481	10
1561	–	29	–	23
1562	501	1	–	41
1563	–	15	482	7
1564	–	31	–	23
1565	–	46	–	37
1566	502	15	483	5
1567	–	30	–	23
1568	503	1	–	39
1569	–	18	484	6
1570	–	31	–	19
1571	–	46	–	33
1572	504	20	485	5
1573	–	39	–	23
1574	505	7	–	38
1575	–	23	486	3
1576	–	40	–	18
1577	506	9	–	35
1578	–	22	487	2
1579	–	37	–	16
1580	507	7	–	34
1581	–	21	–	48
1582	–	32	488	10
1583	508	2	–	27
1584	–	9	–	34
1585	–	23	489	1
1586	–	31	–	9
1587	–	47	–	24
1588	509	11	–	35
1589	–	23	490	7

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
1590	509	39	490	23
1591	510	4	-	35
1592	-	21	491	3
1593	-	34	-	16
1594	511	1	-	28
1595	-	17	-	44
1596	-	36	492	15
1597	512	5	-	30
1598	-	24	-	48
1599	-	39	493	12
1600	513	7	-	26
1601	-	19	-	38
1602	-	31	494	4
1603	514	3	-	22
1604	-	18	-	37
1605	-	34	495	1
1606	-	47	-	14
1607	515	16	-	31
1608	-	32	-	46
1609	-	47	496	14
1610	516	15	-	30
1611	-	31	-	45
1612	-	43	497	10
1613	517	14	-	27
1614	-	30	-	43
1615	-	44	498	7
1616	518	13	-	22
1617	-	31	-	39
1618	519	1	499	7
1619	-	18	-	24
1620	-	34	-	41
1621	520	2	500	6
1622	-	17	-	21
1623	-	32	-	36
1624	-	45	501	1
1625	521	12	-	17
1626	-	28	-	31
1627	-	43	-	46
1628	522	13	502	16
1629	-	30	-	31
1630	523	2	-	49
1631	523	19	503	14
1632	-	35	-	30
1633	524	3	-	44
1634	-	22	504	11
1635	-	39	-	25
1636	525	5	-	39
1637	-	14	-	48
1638	-	16	505	2
1639	-	29	-	12
1640	-	42	-	25
1641	526	13	-	40
1642	-	25	506	7
1643	-	39	-	20
1644	527	9	-	35
1645	-	18	507	1
1646	-	34	-	16
1647	528	3	-	32
1648	-	19	-	48
1649	-	37	508	16
1650	529	8	-	32
1651	-	24	-	47
1652	-	41	509	14
1653	530	8	-	26
1654	-	25	-	40
1655	-	36	510	4
1656	531	7	-	20
1657	-	21	-	34
1658	-	37	-	49
1659	532	5	511	14
1660	-	21	-	29
1661	-	38	-	46
1662	533	8	512	13
1663	-	25	-	29
1664	-	40	-	43
1665	534	9	513	10
1666	-	24	-	25
1667	-	40	-	40
1668	535	7	514	6
1669	-	26	-	24
1670	-	45	-	40
1671	536	9	515	2

	Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
	p.	p.	l.	p.	l.
	1672	536	24	515	15
	1673	–	38	–	27
	1674	537	4	–	39
	1675	–	20	516	9
	1676	–	34	–	22
	1677	538	2	–	37
	1678	–	20	517	6
	1679	–	39	–	23
	1680	539	9	–	38
	1681	–	24	518	2
	1682	–	38	–	15
	1683	540	6	–	30
	1684	–	24	–	48
	1685	–	41	519	14
	1686	541	15	–	32
	1687	–	30	–	45
	1688	–	47	520	12
	1689	542	15	–	27
	1690	–	33	–	44
	1691	543	3	521	11
	1692	–	16	–	23
	1693	–	30	–	38
	1694	–	46	522	9
	1695	544	18	–	25
	1696	–	32	–	38
	1697	–	46	523	4
	1698	545	17	–	21
	1699	–	35	–	39
	1700	546	5	524	4
	1701	–	22	–	20
	1702	–	35	–	31
	1703	–	45	–	41
	1704	547	15	525	9
	1705	–	31	–	24
	1706	–	47	–	40
	1707	548	16	526	6
	1708	–	32	–	21
	1709	549	2	–	36
	1710	–	19	527	2
	1711	–	35	–	16
	1712	550	6	–	34
	1713	550	21	527	49
	1714	–	39	528	14
	1715	551	3	–	24
	1716	–	21	–	40
	1717	–	39	529	10
	1718	552	7	–	23
	1719	–	18	–	33
	1720	–	37	530	1
	1721	553	6	–	16
	1722	–	22	–	31
	1723	–	38	–	44
	1724	554	5	531	10
	1725	–	21	–	25
	1726	–	38	–	40
	1727	555	4	532	6
	1728	–	23	–	24
	1729	–	39	–	34
	1730	556	7	533	3
	1731	–	22	–	16
	1732	–	37	–	30
	1733	557	8	–	47
	1734	–	27	534	16
	1735	–	40	–	27
	1736	558	9	–	40
	1737	–	24	535	8
L. IX.	1738	559		536	
	1739	–	15	–	8
	1740	–	31	–	22
	1741	–	46	537	6
	1742	560	9	–	14
	1743	–	23	–	27
	1744	–	39	–	42
	1745	561	5	538	11
	1746	–	18	–	24
	1747	–	36	–	44
	1748	562	6	539	12
	1749	–	19	–	25
	1750	–	38	–	42
	1751	563	5	540	8
	1752	–	22	–	23
	7753	–	37	–	37

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1754	564	7	541	3
1755	–	23	–	18
1756	–	39	–	34
1757	565	10	542	3
1758	–	27	–	19
1759	–	41	–	33
1760	566	12	543	1
1761	–	30	–	18
1762	–	45	–	31
1763	567	6	–	42
1764	–	20	544	8
1765	–	39	–	25
1766	568	8	–	42
1767	–	24	545	8
1768	–	39	–	21
1769	569	6	–	36
1770	–	22	546	1
1771	–	37	–	14
1772	570	4	–	28
1773	–	20	–	43
1774	–	38	547	9
1775	571	8	–	24
1776	–	27	–	40
1777	–	45	548	7
1778	572	16	–	24
1779	–	27	–	35
1780	–	39	549	1
1781	573	9	–	16
1782	–	26	–	31
1783	–	44	–	46
1784	574	12	550	12
1785	–	29	–	27
1786	–	47	–	43
1787	575	19	551	11
1788	–	32	–	22
1789	576	2	–	38
1790	–	21	552	6
1791	–	38	–	20
1792	577	5	–	36
1793	–	21	553	3
1794	–	37	–	17

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1796	578	7	553	33
1796	–	23	–	46
1797	–	42	554	16
1798	579	6	–	27
1799	–	23	–	42
1800	–	39	555	9
1801	580	8	–	24
1802	–	22	–	38
1803	–	39	556	6
1804	581	8	–	22
1805	–	27	–	38
1806	–	44	557	4
1807	582	11	–	17
1808	–	27	–	31
1809	–	41	–	45
1810	583	12	558	16
1811	–	25	–	27
1812	–	40	–	42
1813	584	3	559	5
1814	–	21	–	21
1815	–	39	–	38
1816	585	9	560	6
1817	–	27	–	22
1818	–	46	–	39
1819	586	13	561	3
1820	–	28	–	15
1821	–	44	–	30
1822	587	11	–	45
1823	–	29	562	16
1824	–	42	–	29
1825	588	13	–	46
1826	–	24	563	9
1827	–	40	–	27
1828	589	13	–	43
1829	–	29	564	10
1830	–	45	–	25
1831	590	16	–	41
1832	–	32	565	8
1833	591	1	–	22
1834	–	17	–	37
1835	–	33	566	5

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1836	592	3	566	21
1837	–	22	–	38
1838	–	38	567	1
1839	593	4	–	16
1840	–	22	–	32
1841	–	37	–	46
1842	594	7	568	11
1843	–	23	–	26
1844	–	39	–	41
1845	595	6	569	6
1846	–	20	–	18
1847	–	36	–	32
1848	596	4	–	46
1849	–	19	570	14
1850	–	30	–	24
1851	–	45	–	37
1852	597	16	571	9
1853	–	33	–	24
1854	–	47	–	38
1855	598	14	572	3
1856	–	30	–	18
1857	599	1	–	32
1858	–	17	–	46
1859	–	31	573	12
1860	–	47	–	26
1861	600	18	–	41
1862	–	32	574	7
1863	–	40	–	14
1864	601	3	–	24
1865	–	20	–	38
1866	–	29	575	2
1867	–	45	–	17
1868	602	9	–	28
1869	–	25	–	43
1870	–	42	576	11
1871	603	7	–	23
1872	–	24	–	38
1873	–	44	577	9
1874	604	13	–	23
1875	–	32	–	40
1876	605	1	578	5
1877	605	16	578	19
1878	–	34	–	35
1879	606	5	579	3
1880	–	20	–	16
1881	–	34	–	30
1882	607	3	–	45
1883	–	14	580	7
1884	–	28	–	20
1885	–	45	–	37
1886	608	12	581	7
1887	–	26	–	20
1888	–	41	–	37
1889	609	10	582	3
1890	–	28	–	21
1891	–	39	–	30
1892	610	3	–	39
1893	–	18	583	13
1894	–	36	–	29
1895	611	5	–	44
1896	–	22	584	10
1897	–	40	–	27
1898	612	5	–	36
1899	–	25	585	5
1900	–	40	–	19
1901	613	6	–	31
1902	–	22	–	45
1903	–	38	586	14
1904	614	10	–	31
1905	–	26	–	45
1906	–	42	587	11
1907	615	11	–	26
1908	–	28	–	41
1909	–	44	588	7
1910	616	10	–	19
1911	–	27	–	35
1912	–	42	589	2
1913	617	10	–	16
1914	–	27	–	30
1915	–	42	–	44
1916	618	2	590	5
1917	–	20	–	20

Reisk.	Sylb.		Hudson.		Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	p.	l.	p.	l.
1918	618	38	590	36	1993	630	31	602	40
1919	619	9	591	2	1994	631	3	603	10
1920	–	23	–	15	1995	–	20	–	27
1921	–	39	–	29	1996	–	36	–	41
1922	620	9	–	45	1997	632	8	604	8
1923	–	22	592	9	1998	–	24	–	25
1924	–	37	–	24	1999	–	37	–	40
1925	621	3	–	37	2000	633	8	605	7
1926	–	19	593	8	2001	–	24	–	22
1927	–	35	–	24	2002	–	34	–	31
1928	622	5	–	39	2003	634	2	606	2
1929	–	16	594	3	2004	–	21	–	20
1930	–	29	–	15	2005	–	38	–	34
1931	–	46	–	31	2006	635	6	–	48
1932	623	16	–	46	2007	–	23	607	15
1933	–	35	595	15	2008	–	42	–	33
1934	624	4	–	30	2009	636	11	–	47
1935	–	21	–	45	2010	–	25	608	13
1936	–	37	596	11	2011	–	41	–	28
1937	625	2	–	22	2012	637	10	–	43
1938	–	18	–	36	2013	–	25	609	10
1939	–	36	597	6	2014	–	43	–	25
1940	626	2	–	19	2015	638	13	–	41
1941	–	16	–	34	2016	–	28	610	6
1942	–	33	598	4	2017	–	43	–	20
1943 — 1980					2018	639	8	–	32
Reiskii anno-					2019	–	23	611	3
tationes.					2020	–	40	–	20
T. IV. L. X.					2021	640	12	–	35
p. 1981	627		599		2022	–	28	–	49
1982	–	13	–	6	2023	–	44	612	17
1983	–	30	–	23	2024	641	12	–	32
1984	–	38	600	4	2025	–	30	–	47
1985	628	8	–	19	2026	642	1	613	14
1986	–	22	–	33	2027	–	18	–	28
1987	–	28	–	39	2028	–	36	–	44
1988	–	45	601	13	2029	643	4	614	9
1989	629	14	–	26	2030	–	21	–	25
1990	–	32	–	41	2031	–	39	–	42
1991	630	1	602	9	2032	644	4	615	4
1992	–	16	–	24	2033	–	20	–	18

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
2034	644	37	615	35
2035	645	7	616	3
2036	–	23	–	19
2037	–	38	–	33
2038	646	6	–	47
2039	–	22	617	15
2040	–	40	–	31
2041	647	10	–	46
2042	–	25	618	10
2043	–	38	–	23
2044	648	8	–	37
2045	–	27	619	8
2046	–	43	–	23
2047	649	9	–	35
2048	–	28	620	4
2049	–	39	–	14
2050	650	6	–	28
2051	–	23	–	43
2052	–	40	621	12
2053	651	5	–	25
2054	–	23	–	40
2055	–	40	622	7
2056	652	11	–	24
2057	–	27	–	37
2058	–	45	623	4
2059	653	13	–	18
2060	–	30	–	32
2061	654	1	–	48
2062	–	18	624	17
2063	–	33	–	32
2064	655	3	–	46
2065	–	21	625	15
2066	–	37	–	32
2067	656	3	–	44
2068	–	20	626	13
2069	–	36	–	26
2070	657	5	–	40
2071	–	19	627	7
2072	–	37	–	23
2073	658	5	–	36
2074	–	21	628	2
2075	658	38	628	17
2076	659	8	–	33
2077	–	21	–	46
2078	–	36	629	13
2079	660	6	–	28
2080	–	16	–	38
2081	–	31	630	6
2082	661	2	–	23
2083	–	16	–	37
2084	–	29	631	3
2085	662	1	–	20
2086	–	17	–	35
2087	–	32	–	45
2088	–	44	632	12
2089	663	14	–	27
2090	–	31	–	44
2091	–	45	633	12
2092	664	13	–	27
2093	–	28	–	43
2094	–	39	634	7
2095	665	10	–	24
2096	–	24	–	38
2097	–	36	635	7
2098	666	6	–	21
2099	–	25	–	39
2100	–	42	636	4
2101	667	9	–	18
2102	–	26	–	34
2103	–	40	–	46
2104	668	8	637	14
2105	–	25	–	29
2106	–	41	–	43
2107	669	7	638	8
2108	–	16	–	17
2109	–	31	–	31
2110	–	47	639	1
2111	670	16	–	17
2112	–	27	–	27
2113	–	45	–	44
2114	671	16	640	13
2115	–	35	–	30

	Reisk.	Sylb.		Hudson.	
	p.	p.	l.	p.	l.
	2116	672	1	640	42
	2117	-	16	641	8
	2118	-	34	-	24
	2119	673	2	-	37
	2120	-	14	642	1
	2121	-	31	-	16
	2122	-	46	-	31
	2123	674	14	-	46
	2124	-	32	643	14
	2125	-	46	-	28
	2126	675	14	-	43
	2127	-	28	644	10
	2128	-	46	-	27
	2129	676	13	-	40
	2130	-	28	645	8
	2131	-	40	-	19
	2132	677	11	-	35
	2133	-	24	646	1
	2134	-	39	-	15
	2135	678	7	-	29
	2136	-	22	-	45
	2137	-	36	647	10
	2138	679	5	-	25
	2139	-	22	-	43
	2140	-	37	648	8
	2141	-	44	-	17
	2142	680	13	-	31
	2143	-	25	-	42
	2144	-	38	649	11
	2145	681	6	-	25
	2146	-	22	-	40
	2147	-	38	650	9
	2148	682	6	-	21
	2149	-	15	-	31
	2150	-	30	651	2
	2151	-	44	-	14
	2152	683	13	-	29
	2153	-	28	-	43
	2154	-	43	652	9
	2155	684	11	-	23
L. XI.	2156	-	20	653	
	2157	684	37	653	13
	2158	685	10	-	30
	2159	-	26	654	12
	2160	-	42	-	29
	2161	686	14	-	43
	2162	-	31	655	11
	2163	687	2	-	25
	2164	-	16	-	38
	2165	-	35	656	6
	2166	688	5	-	22
	2167	-	22	-	38
	2168	-	39	657	5
	2169	689	8	-	19
	2170	-	24	-	35
	2171	-	39	658	4
	2172	690	8	-	15
	2173	-	25	-	32
	2174	-	44	659	3
	2175	691	16	-	20
	2176	-	33	-	36
	2177	692	5	660	2
	2178	-	19	-	17
	2179	-	34	-	31
	2180	693	3	-	43
	2181	-	18	661	12
	2182	-	36	-	29
	2183	694	3	-	41
	2184	-	20	662	8
	2185	-	37	-	25
	2186	695	11	-	46
	2187	-	24	663	8
	2188	-	41	-	23
	2189	696	6	-	34
	2190	-	19	664	2
	2191	-	36	-	18
	2192	697	6	-	35
	2193	-	20	-	49
	2194	-	36	665	14
	2195	698	7	-	30
	2196	-	21	-	43
	2197	-	37	666	11

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
2198	699	8	666	27
2199	–	27	–	45
2200	–	42	667	10
2201	700	13	–	25
2202	–	31	–	42
2203	–	44	668	8
2204	701	14	–	23
2205	–	28	–	36
2206	702	1	669	7
2207	–	18	–	22
2208	–	35	–	37
2209	703	3	670	3
2210	–	20	–	19
2211	–	35	–	33
2212	704	3	–	47
2213	–	20	671	15
2214	–	37	–	30
2215	705	6	–	45
2216	–	24	672	13
2217	–	40	–	29
2218	706	9	–	43
2219	–	27	673	10
2220	–	44	–	26
2221	707	14	–	41
2222	–	29	674	7
2223	–	46	–	24
2224	708	16	–	40
2225	–	33	675	6
2226	709	4	–	22
2227	–	20	–	37
2228	–	34	676	1
2229	710	2	–	13
2230	–	17	–	27
2231	–	33	–	41
2232	711	6	677	13
2233	–	21	–	28
2234	–	38	–	42
2235	712	6	678	6
2236	–	23	–	21
2237	–	39	–	36
2238	713	11	679	4
2239	713	26	679	18
2240	–	43	–	35
2241	714	11	680	2
2242	–	30	–	17
2243	715	1	–	33
2244	–	17	–	48
2245	–	33	681	16
2246	716	4	–	33
2247	–	18	–	47
2248	–	31	682	10
2249	717	3	–	25
2250	–	19	–	40
2251	–	36	683	8
2252	718	7	–	21
2253	–	21	–	33
2254	–	39	684	2
2255	719	8	–	19
2256	–	23	–	35
2257	–	36	685	1
2258	720	7	–	14
2259	–	22	–	26
2260	–	42	–	43
2261	721	11	686	9
2262	–	27	–	26
2263	–	43	–	42
2264	722	14	687	9
2265	–	28	–	23
2266	723	1	–	39
2267	–	15	688	7
2268	–	28	–	19
2269	724	1	–	37
2270	–	18	689	6
2271	–	36	–	21
2272	725	7	–	36
2273	–	23	–	48
2274	–	42	690	18
2275	726	12	–	34
2276	–	30	–	51
[illegible]	–	[illegible]	[illegible]	16
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
2280	728	1	692	14
2281	–	17	–	29
2282	–	33	–	45
2283	729	1	693	8
2284	–	15	–	23
2285	–	29	–	36
2286	–	39	694	1
2287	730	7	–	13
2288	–	19	–	24
2289	–	37	–	41
2290	731	7	695	12
2291	–	16	–	20
2292	–	33	–	36
2293	732	5	696	6
2294	–	21	–	21
2295	–	37	–	34
2296	733	6	697	1
2297	–	25	–	20
2298	–	40	–	34
2299	734	9	–	46
2300	–	25	698	13
2301	–	39	–	26
2302	735	5	–	38
2303	–	22	699	9
2304	–	40	–	26
2305	736	11	–	41
2306	–	26	700	5
2307	–	41	–	18
2308	737	8	–	30
Excerpta				
p. 2309			701	
2310			–	4
2311			–	17
2312			–	30
2313	p.		702	4
2314	738		–	18
2315	–	l. 11	–	25
2316	–	24	–	39
2317	–	35	703	9
2318	739	2	–	22

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
2319	739	12	703	33
2320	–	24	704	5
2321	–	37	–	18
2322	740	5	–	32
2323	–	20	–	45
2324	–	30	705	10
2325	–	43	–	25
2326	741	10	–	36
2327	–	21	706	5
2328	–	33	–	17
2329	742	1	–	30
2330	–	15	–	42
2331	–	30	707	9
2332	–	44	–	24
2333	–		–	34
2334	–		708	6
2335	–		–	22
2336	–		–	36
2337	–		709	1
2338	–		–	19
p. 2339 l. 6	743	l. 7	–	32
2340	–	14	710	1
2341	–	21	–	8
2342	–	38	–	23
2343	744	6	–	35
2344	–	22	711	9
2345	–	35	–	21
2346	745	3	–	36
2347	–	18	712	6
2348	–	31	–	21
2349	–	39	–	30
2350	746	9	713	3
2351	–	23	–	18
2352	–	36	–	31
2353	747	7	714	3
2354	–	17	–	13
2355	–	26	–	23
2356	–	40	–	38
2357	748	1	715	3
2358	–	9	–	11
2359	–		–	23

Reisk.	Sylb.	Hudson.
p.	p.	p. l.
2360	748	715 40
2361	–	716 17
2362	–	– 33
2363	–	– 49
2364	–	717 13
2365	–	– 29
	p. 749—771. Glareani chronologia. p. 772—780. l. 27. Origo gentis Rom. a Jano et Saturno conditoribus, per succedentes sibimet reges usque ad consulatum decimum. Constantii, digesta ex auctoribus Verrio Flacco Antiate (ut quidem idem Verrius maluit dicere quam Antia) tum ex annalibus pontificum; dein Cnaeo Egnatio Veratio, Fabio Pictore, Licinio Macro, Varrone, Caesare, Tuberone atque ex omni priscorum historia; proinde ut quisque neotericorum asseveravit; hoc est et Li-	

Reisk.	Sylb.	Hudson.
	vius et Victor Afer. Cum notis Andr. Schotti.	
p. 2366-2392. Leges regiae et leges decemvirales.	p. 780-792.	p. 718-727.
p. 2393-2412. Reiskii annott.	p. 1—169 Sylburgii notae et indices.	
2413—2758. H. Dodwelli chronologia Graeco-Romana pro hypothesibus Dionysii Halicarnassei. Eadem ad calcem edit. Huds. adjecta est Vol. II. p. 1-111.		

Reisk.	Sylburg.		Hudson.		Schaefer.		Goeller.	
De Compositione Verborum. T. V.	T. II							
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
1	1		1		1		1	
2	—	2	—	3	1	2	—	3
3	—	12	—	16	6	6	4	12
4	—	15	2	6	8	4	—	19
5	—	23	—	19	10	6	6	5
6	—	28	—	28	12	8	7	10
7	2	1	3	4	16	8	9	12
8	—	9	—	16	18	9	10	10
9	—	15	—	28	20	7	11	7
10	—	25	—	45	22	8	12	8
11	—	34	4	15	24	10	14	3
12	—	41	—	28	26	9	15	3
13	3	3	—	43	28	13	16	3
14	—	9	5	8	32	1	—	14
15	—	17	—	22	34	6	17	13
16	—	24	—	37	36	7	18	14
17	—	33	[illegible]	5	38	6	20	2
18	—	35	—	9	—	10	—	7
19	—	38	—	15	42	6	—	14
20	4	4	—	34	44	17	22	4
21	—	11	7	9	48	2	24	2
22	—	15	—	17	—	10	—	10
23	—	19	—	26	50	2	25	5
24	—	24	—	36	52	3	26	3
25	—	32	8	5	54	5	27	6
26	—	35	—	13	56	2	—	14
27	—	41	—	23	—	14	28	12
28	5	3	—	38	58	16	29	12
29	—	10	9	5	62	6	30	6
30	—	17	—	18	64	7	31	6
31	—	24	—	30	68	7	32	4
32	—	34	—	48	70	11	33	5
33	—	42	1[illegible]	15	74	3	34	9
34	6	3	—	29	76	8	35	15
35	—	8	—	43	78	10	36	14
36	—	14	1[illegible]	8	80	5	37	8
37	—	23	—	20	82	4	38	8
38	—	30	—	34	—	19	39	6
39	—	39	1[illegible]	3	86	2	40	12

Reisk.	*Sylburg.*		*Hudson.*		*Schaefer.*		*Goeller.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
40	6	47	12	18	88	1	41	13
41	7	8	–	34	92	5	43	2
42	–	17	13	2	94	7	44	12
43	–	24	–	13	96	1	45	11
44	–	31	–	27	98	3	47	4
45	–	39	–	41	–	17	48	2
46	–	47	14	9	100	18	49	5
47	8	7	–	21	102	12	51	10
48	–	16	–	36	106	3	52	10
49	–	20	–	44	–	11	23	6
50	–	29	15	10	108	12	54	11
51	–	35	–	23	110	12	55	9
52	–	44	–	39	112	10	57	5
53	9	7	16	7	114	9	58	9
54	–	15	–	24	116	15	59	12
55	–	23	–	40	120	4	61	2
56	–	33	17	6	122	6	62	1
57	–	41	–	20	124	7	63	8
58	10	4	–	38	126	14	64	16
59	–	5	–	40	–	16	65	2
60	–	6	–	42	128	2	–	4
61	–	7	–	44	–	4	–	6
62	–	8	–	46	–	6	–	8
63	–	13	18	9	130	11	66	8
64	–	21	–	23	134	3	68	2
65	–	31	–	41	136	4	69	8
66	–	37	19	4	138	5	70	10
67	11	1	–	12	140	5	71	13
68	–	8	–	36	144	10	73	1
69	–	17	20	6	146	12	74	2
70	–	26	–	21	150	3	75	5
71	–	34	–	37	152	5	78	3
72	–	44	21	5	154	11	79	11
73	12	4	–	16	156	10	81	1
74	–	8	–	25	158	8	–	9
75	–	15	–	36	160	6	83	1
76	–	22	22	4	162	9	84	1
77	–	25	–	8	164	3	85	2
78	–	31	–	18	166	3	86	6
79	13	40	–	33	168	11	88	1
80	–	1	–	45	170	4	89	4

Reisk.	Sylburg.		Hudson.		Schaefer.		Goeller.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
81	13	6	23	7	172	1	90	1
82	–	7	–	10	–	3	–	3
83	–	11	–	16	174	5	–	11
84	–	16	–	25	–	14	91	5
85	–	24	–	39	176	11	92	10
86	–	33	24	13	178	10	94	3
87	–	34	–	16	–	13	–	6
88	–	41	–	25	180	5	95	4
89	14	1	–	37	182	10	97	2
90	–	11	25	12	184	9	98	2
91	–	18	–	25	186	8	99	6
92	–	20	–	32	188	1	–	13
93	–	25	–	42	–	12	100	10
94	–	32	26	7	194	1	102	3
95	–	36	–	14	–	8	103	1
96	–	40	–	21	196	7	104	6
97	15	2	–	37	198	13	106	9
98	–	9	27	5	206	2	107	13
99	–	15	–	17	–	15	108	11
100	–	21	–	28	208	6	109	8
101	–	27	–	40	210	9	110	3
102	–	36	28	9	214	3	111	3
103	–	42	–	20	–	14	–	14
104	–	47	–	28	216	7	112	7
105	16	7	–	42	218	5	113	10
106	–	14	29	11	220	2	115	6
107	–	20	–	24	222	3	116	9
108	–	26	–	36	–	15	117	7
109	–	33	30	2	224	12	118	4
110	–	39	–	13	226	8	119	6
111	–	43	–	21	228	2	120	3
112	17	3	–	36	230	5	121	6
113	–	11	31	9	232	10	122	11
114	–	16	–	14	–	15	123	3
115	–	22	–	27	234	10	124	3
116	–	31	–	42	236	5	125	4
117	–	37	32	2	238	7	–	15
118	–	46	–	17	240	11	126	15
119	18	2	–	24	242	4	127	7
120	–	10	–	38	–	18	128	6
121	–	18	33	2	244	15	129	5

Reisk.	Sylburg.		Hudson.		Schaefer.		Goeller.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
122	18	20	33	4	244	17	129	7
123	–	26	–	15	248	2	130	9
124	–	36	–	34	250	3	133	8
125	–	44	34	1	252	1	134	11
126	19	2	–	10	–	9	135	7
127	–	8	–	24	254	13	136	10
128	–	13	–	33	256	2	137	2
129	–	21	35	4	–	16	–	16
130	–	29	–	20	258	13	139	3
131	–	35	–	29	260	9	–	14
132	–	44	–	45	264	1	140	14
133	20	1	36	7	266	1	141	6
134	–	11	–	24	268	3	143	2
135	–	20	–	39	270	3	144	8
136	–	27	37	3	272	5	145	11
137	–	37	–	20	274	7	147	4
138	–	39	–	23	–	12	–	8
139	–	40	–	25	–	14	–	11
140	21	3	–	43	276	17	151	5
141	–	11	38	8	278	12	152	9
142	–	20	–	25	280	9	153	15
143	–	28	–	38	282	7	155	1
144	–	35	39	6	284	1	156	1
145	–	44	–	22	286	1	157	1
146	22	7	–	39	288	3	158	3
147	–	15	40	5	292	2	159	4
148	–	23	–	20	–	7	160	8
149	–	32	–	36	296	5	162	3
150	–	40	41	2	298	7	163	9
151	–	46	–	14	302	3	164	9
152	23	6	–	25	304	1	165	5
153	–	8	–	29	–	5	–	10
154	–	10	–	33	306	4	166	3
155	–	18	42	7	308	13	168	3
156	–	27	–	23	310	15	169	4
157	–	35	–	37	312	13	170	8
158	–	44	43	7	314	14	171	12
159	24	5	–	20	316	12	173	3
160	–	14	–	35	318	13	174	7
161	–	23	44	3	320	8	175	10
162	–	32	–	18	322	7	177	2

Reisk.	*Sylburg.*		*Hudson*		*Schaefer.*		*Goeller.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
163	24	35	44	25	322	13	177	9
164	–	38	–	30	324	1	178	2
165	–	1	45	1	326	7	179	11
166	25	9	–	16	328	4	180	11
167	–	17	–	30	330	8	181	15
168	–	26	–	45	332	8	183	2
169	–	35	46	12	334	14	184	13
170	–	43	–	25	336	10	185	13
171	–	4	–	41	338	9	188	2
172	26	12	47	9	340	11	189	6
173	–	21	–	25	342	11	190	12
174	–	26	–	34	344	6	191	11
175	–	27	–	37	348	4	192	1
176	–	28	48	1	350	2	–	3
177	–	29	–	3	–	4	–	5
178	–	31	–	11	352	2	193	4
179	–	33	–	15	354	1	–	8
180	–	39	–	28	356	4	195	5
181	–	47	49	12	358	1	196	9
182	27	5	–	22	–	15	197	7
183	–	14	–	37	362	7	199	5
184	–	24	50	4	364	12	202	2
185	–	31	–	17	366	12	203	1
186	–	37	–	28	368	4	–	12
187	–	45	–	43	370	16	205	6
188	28	7	51	16	374	2	206	7
189	–	13	–	28	376	4	207	4
190	–	18	–	39	378	7	208	8
191	–	19	–	42	–	9	–	10
192	–	20	–	43	–	11	–	12
193	–	22	–	45	–	13	209	1
194	–	23	52	2	–	15	–	3
195	–	26	–	7	380	5	–	10
196	–	33	–	20	382	3	210	9
197	–	42	–	36	384	4	212	3
198	29	4	53	6	386	1	213	3
199	–	10	–	16	–	12	–	14
200	–	15	–	25	388	3	214	9
201	–	18	–	29	–	8	215	2
202	–	24	54	1	392	2	–	15
203	–	31	–	14	–	16	216	10

Reisk.	*Sylburg.*		*Hudson.*		*Schaefer.*		*Goeller.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
204	29	38	54	27	394	10	217	8
205	–	46	–	41	396	11	218	11
206	30	8	55	10	398	10	219	10
207	–	12	–	20	402	2	220	6
208	–	21	–	36	404	3	222	1
209	–	29	56	5	456	6	–	15
210	–	38	–	22	410	7	223	15
211	–	47	–	39	412	10	224	13
212	31	9	57	6	414	13	225	13
213	–	18	–	22	416	16	226	15
214	–	28	–	38	418	11	228	2
215	–	36	58	4	420	9	–	18
216	–	45	–	19	422	15	230	2
217	–	46	–	22	424	2	–	6
218	32	6	–	40	–	21	231	8
219	–	11	59	8	426	15	232	9
220	–	14	–	17	428	5	233	3
221	–	18	–	28	430	1	235	2
222	–	23	–	37	432	2	236	8
223	–	25	–	43	434	3	237	4
224	–	31	60	15	436	6	238	7
Ars	Rhetorica				ed. Schott.			
p. 225	p. 33		p. 61		p. 2			
226	–	l. 10	–	l. 6	4	l. 3		
227	–	21	–	21	6	4		
228	–	29	62	7	8	5		
229	–	38	–	24	10	2		
230	–	46	–	38	12	1		
231	34	10	63	5	14	4		
232	–	18	–	20	16	8		
233	–	26	–	35	20	1		
234	–	37	64	2	22	5		
235	–	46	–	17	24	3		
236	35	9	–	33	26	11		
237	–	18	–	50	28	7		
238	–	26	65	14	30	8		
239	–	36	–	32	32	8		
240	–	44	–	44	34	3		
241	36	4	66	11	36	1		
242	–	12	–	26	38	2		

Reisk.	Sylburg.		Hudson.		Schott.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
243	36	22	66	36	38	12
244	–	30	67	6	40	9
245	–	39	–	21	42	8
246	37	1	–	38	44	10
247	–	10	68	5	46	8
248	–	17	–	16	48	4
249	–	25	–	29	–	16
250	–	35	69	1	50	16
251	–	43	–	13	52	9
252	38	3	–	22	54	2
253	–	13	–	39	–	18
254	–	22	70	11	58	3
255	–	33	–	30	–	19
256	–	41	–	45	60	14
257	39	4	71	11	62	12
258	–	13	–	28	64	2
259	–	23	–	39	66	3
260	–	31	72	9	70	4
261	–	40	–	26	–	19
262	40	1	–	42	72	13
263	–	10	73	7	74	12
264	–	20	–	23	76	9
265	–	29	–	38	78	3
266	–	40	74	4	–	21
267	41	3	–	21	80	15
268	–	13	–	33	82	8
269	–	22	–	46	86	2
270	–	31	75	16	88	5
271	–	41	–	31	90	9
272	42	3	–	45	92	3
273	–	13	76	12	94	1
274	–	23	–	27	96	1
275	–	32	–	43	–	16
276	–	40	77	8	98	12
277	43	1	–	22	100	8
278	–	10	–	37	102	11
279	–	20	78	6	104	12
280	–	28	–	21	106	10
281	–	39	–	32	110	2
282	44	1	79	3	112	10
283	–	11	–	20	114	11

Reisk.	Sylburg.		Hudson.		Schott.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
284	44	19	79	36	118	1
285	–	28	80	3	120	4
286	–	35	–	17	122	1
287	–	43	–	30	126	1
288	45	6	–	46	128	6
289	–	14	81	15	–	21
290	–	22	–	29	130	11
291	–	32	–	47	134	2
292	–	41	82	15	136	4
293	46	4	–	32	138	4
294	–	14	–	49	140	1
295	–	21	83	11	–	14
296	–	32	–	29	142	16
297	–	42	–	48	144	6
298	47	5	84	17	146	8
299	–	14	–	33	–	24
300	–	21	–	47	148	12
301	–	31	85	16	150	15
302	–	39	–	30	156	2
303	–	47	–	46	160	4
304	48	10	86	13	162	15
305	–	18	–	29	166	2
306	–	26	–	46	168	3
307	–	33	87	11	–	19
308	–	43	–	29	170	17
309	49	5	–	47	172	15
310	–	11	88	10	174	11
311	–	19	–	25	176	8
312	–	27	–	42	178	5
313	–	38	89	12	180	5
314	–	44	–	28	182	5
315	50	6	–	44	184	6
316	–	14	90	11	186	2
317	–	22	–	27	188	1
318	–	29	91	1	–	15
319	–	38	–	11	190	18
320	–	46	–	27	192	4
321	51	8	–	45	194	5
322	–	19	92	8	196	1
323	–	28	–	22	198	1
324	–	35	–	36	–	14

Reisk.	Sylburg.		Hudson.		Schott.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
325	51	42	93	8	200	15
326	52	6	–	25	202	17
327	–	15	–	42	204	11
328	–	24	94	9	206	1
329	–	31	–	25	–	16
330	–	38	–	39	210	3
331	53	1	95	6	–	19
332	–	11	–	23	212	12
333	–	20	–	41	214	6
334	–	29	96	6	–	22
335	–	39	–	24	216	14
336	–	46	–	39	218	8
337	54	7	97	4	220	3
338	–	15	–	19	–	18
339	–	23	–	36	222	12
340	–	30	98	1	224	4
341	–	37	–	12	226	2
342	–	45	–	26	–	16
343	55	7	–	41	228	11
344	–	16	99	16	230	10
345	–	25	–	32	232	6
346	–	32	–	46	–	21
347	–	40	100	14	234	14
348	56	2	–	30	236	3
349	–	11	–	47	–	19
350	–	20	101	12	238	11
351	–	29	–	27	240	5
352	–	35	–	35	–	13
353	–	44	102	8	242	10
354	57	4	–	21	244	2
355	–	12	–	34	246	3
356	–	21	103	3	–	17
357	–	28	–	16	248	10
358	–	36	–	31	250	4
359	–	43	–	45	–	17
360	58	4	104	13	252	12
361	–	14	–	31	254	10
362	–	22	–	45	256	12
363	–	30	105	13	258	6
364	–	39	–	30	260	1
365	–	45	–	43	–	16

Reisk.	*Sylburg.*		*Hudson.*		*Schott.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
366	59	5	106	11	262	11
367	—	14	—	26	264	9
368	—	21	—	42	266	8
369	—	30	107	7	268	7
370	—	40	—	23	270	9
371	60	1	—	39	272	11
372	—	10	108	9	274	15
373	—	19	—	25	276	12
374	—	29	—	38	280	1
375	—	40	109	9	282	15
376	61	1	—	24	284	13
377	—	10	—	40	288	3
378	—	20	110	6	290	4
379	—	32	—	21	292	3
380	—	40	—	37	294	11
381	62	3	111	4	296	11
382	—	11	—	20	298	9
383	—	21	—	38	300	12
384	—	29	112	2	302	15
385	—	39	—	18	304	15
386	—	47	—	33	306	14
387	63	9	113	1	308	10
388	—	18	—	18	310	10
389	—	29	—	35	312	6
390	—	37	—	49	314	5
391	—	47	114	14	316	7
392	64	9	—	30	318	3
393	—	17	—	45	320	2
394	—	24	115	8	—	13
395	—	33	—	25	322	12
396	—	44	—	36	324	6
397	65	7	116	9	326	5
398	—	17	—	26	—	21
399	—	25	—	41	328	12
400	—	32	117	5	330	9
401	—	41	—	21	332	16
402	66	3	—	32	336	1
403	—	9	—	46	—	11
404	—	16	118	13	338	12
405	—	25	—	30	340	5
406	—	34	—	46	342	2

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
522	92	17	147	7
523	–	25	–	20
524	–	30	–	29
525	–	32	–	33
526	–	39	–	48
527	–	47	148	12
528	93	6	–	23
529	–	9	–	27
530	–	15	–	38
531	–	21	–	48
532	–	25	149	28
533	–	33	–	32
534	–	41	–	7
Judicium de	Isocrate			
	p.	l.	p.	l.
p. 534	94	1	149	41
535	–	10	150	5
536	–	22	–	22
537	–	30	–	34
538	–	38	151	1
539	95	2	–	17
540	–	10	–	30
541	–	20	–	48
542	–	31	152	15
543	–	40	–	31
544	96	1	–	46
545	–	11	153	15
546	–	20	–	34
547	–	31	–	50
548	–	41	154	15
549	97	4	–	31
550	–	12	–	45
551	–	23	155	11
552	–	33	–	28
553	–	44	–	45
554	98	5	156	8
555	–	16	–	25
556	–	23	–	39
557	–	32	157	5
558	–	37	–	16
559	–	45	–	29

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
560	99	4	158	1
561	–	13	–	15
562	–	21	–	30
563	–	32	–	47
564	–	39	159	11
565	–	46	–	23
566	100	8	–	37
567	–	17	160	5
568	–	26	–	20
569	–	33	–	34
570	–	44	161	2
571	101	5	–	16
572	–	15	–	33
573	–	24	162	1
574	–	33	–	16
575	–	43	–	31
576	102	5	–	46
577	–	14	163	11
578	–	22	–	25
579	–	31	–	40
580	–	40	164	8
581	103	1	–	21
582	–	10	–	36
583	–	19	165	5
584	–	28	–	20
585	–	38	–	36
Judicium de	Isaeo			
	p	l.	p.	l.
p. 586	104		166	
587	–	6	–	6
588	–	9	–	10
589	–	17	–	22
590	–	27	–	38
591	–	37	167	7
592	–	46	–	21
593	105	9	–	37
594	–	20	168	3
595	–	28	–	16
596	–	39	–	33
597	106	2	–	50
598	–	10	169	13

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
599	106	18	169	27
600	–	29	–	43
601	–	36	170	7
602	–	47	–	25
603	107	9	–	39
604	–	17	171	7
605	–	26	–	23
606	–	35	–	38
607	–	43	172	7
608	108	5	–	23
609	–	13	–	36
610	–	22	173	3
611	–	31	–	18
612	–	41	–	33
613	109	2	–	47
614	–	12	174	13
615	–	21	–	28
616	–	30	–	41
617	–	38	175	8
618	–	47	–	21
619	110	9	–	37
620	–	18	176	5
621	–	28	–	22
622	–	36	–	34
623	–	45	–	48
624	111	8	177	16
625	–	18	–	35
626	–	28	178	1
627	–	37	–	16
628	–	46	–	30
629	112	8	–	45
Judicium	de Dina		rcho	
	p.	l.	p.	l.
p. 629	112	17	179	3
630	–	20	–	9
631	–	30	–	24
632	–	39	–	40
633	113	1	180	5
634	–	11	–	21
635	–	20	–	37
636	113	30	181	4
637	–	39	–	20
638	–	47	–	35
639	114	10	182	4
640	–	18	–	18
641	–	27	–	35
642	–	36	183	2
643	–	45	–	17
644	115	7	–	32
645	–	17	–	49
646	–	24	184	11
647	–	31	–	23
648	–	42	–	42
649	116	2	185	2
650	–	8	–	7
651	–	16	–	16
652	–	26	–	33
653	–	32	186	3
654	–	38	–	15
655	–	44	–	26
656	117	5	–	38
657	–	13	187	11
658	–	23	–	28
659	–	31	–	42
660	–	41	188	10
661	118	2	–	24
662	–	11	–	38
663	–	19	189	6
664	–	28	–	22
665	–	39	–	41
666	119	2	190	7
667	–	11	–	22
668	–	18	–	34
669—718 Reiskii annotata.				
Epiſtola I.	ad Am		maeum	
p. 719	p. 120		p. 191	
720	–	l. 10	–	l. 7
721	–	16	–	17
722	–	22	192	4

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
723	120	32	192	20
724	–	42	–	39
725	121	3	193	4
726	–	12	–	20
727	–	19	–	32
728	–	26	194	1
729	–	35	–	17
730	–	43	–	32
731	122	3	–	46
732	–	10	195	12
733	–	18	–	26
734	–	28	–	42
735	–	36	196	9
736	–	45	–	27
737	123	7	–	44
738	–	18	197	11
739	–	29	–	29
740	–	37	–	46
741	–	45	198	12
742	124	6	–	28
743	–	15	–	43
744	–	26	199	11
745	–	34	–	24
746	–	43	–	39
747	125	6	200	7
748	–	13	–	20
749	–	21	–	34
Epistola ad	Cn.Pom		pejum	
	p.	l.		
p. 750	125	30	p. 201	
751	–	37	–	l. 10
752	–	46	–	25
753	126	6	202	7
754	–	16	–	23
755	–	25	–	39
756	–	34	203	7
757	–	44	–	24
758	127	9	–	42
759	–	16	204	4
760	–	23	–	19

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
761	127	32	204	36
762	–	41	205	3
763	128	4	–	21
764	–	13	–	37
765	–	21	206	4
766	–	32	–	23
767	–	40	–	35
768	129	1	207	2
769	–	10	–	21
770	–	19	–	37
771	–	28	208	3
772	–	37	–	19
773	–	45	–	35
774	130	7	209	2
775	–	16	–	18
776	–	23	–	31
777	–	34	–	49
778	–	43	210	16
779	131	3	–	36
780	–	12	211	1
781	–	20	–	14
782	–	28	–	31
783	–	37	–	45
784	–	45	212	13
785	132	7	–	29
786	–	16	–	45
787	–	24	213	10
Epistola II.	ad	Am	maeum	
	p.	l.		
p. 788	132	32	p. 214	
789	–	41	–	l. 6
790	133	3	–	21
791	–	13	215	8
792	–	21	–	23
793	–	31	–	39
794	–	38	216	3
795	–	47	–	17
796	134	9	–	31
797	–	19	217	1
798	–	30	–	20

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
799	134	39	217	36
800	135	4	218	2
801	–	13	–	18
802	–	28	–	35
803	–	32	219	1
804	–	42	–	20
805	136	5	–	38
806	–	15	220	3
807	–	24	–	20
808	–	33	–	36
809	–	43	221	4
Judicium	de Thu		cydide	
p. 810	p. 137		p. 222	
811	–	l. 10	–	l. 8
812	–	20	–	24
813	–	29	223	6
814	–	39	–	24
815	138	2	–	41
816	–	12	224	9
817	–	21	–	25
818	–	30	–	41
819	–	36	225	6
820	–	46	–	21
821	139	8	–	34
822	–	17	226	2
823	–	27	–	21
824	–	38	–	41
825	–	46	227	4
826	140	8	–	22
827	–	18	–	38
828	–	20	–	40
829	–	27	228	1
830	–	37	–	16
831	–	46	–	33
832	141	2	–	38
833	–	6	–	44
834	–	15	229	10
835	–	26	–	27
836	–	34	–	41
837	–	44	230	7

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
838	142	7	230	24
839	–	15	–	38
840	–	21	231	4
841	–	31	–	20
842	–	41	–	36
843	143	4	232	1
844	–	13	–	17
845	–	23	–	34
846	–	32	–	49
847	–	40	233	13
848	144	2	–	31
849	–	9	–	42
850	–	16	234	5
851	–	25	–	21
852	–	36	–	41
853	–	43	235	5
854	145	4	–	19
855	–	5	–	21
856	–	12	–	32
857	–	22	236	1
858	–	32	–	16
859	–	42	–	34
860	146	4	–	50
861	–	14	237	16
862	–	23	–	33
863	–	33	–	50
864	–	42	238	16
865	147	4	–	32
866	–	15	–	49
867	–	24	239	13
868	–	35	–	29
869	–	45	–	46
870	148	7	240	10
871	–	17	–	28
872	–	26	–	46
873	–	37	241	11
874	–	46	–	26
875	149	7	–	42
876	–	16	242	9
877	–	24	–	25
878	–	33	–	42

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
879	149	41	243	10
880	–	49	–	27
881	150	8	–	44
882	–	16	244	9
883	–	24	–	25
884	–	34	–	41
885	–	41	245	6
886	–	49	–	22
887	151	8	–	39
888	–	18	246	6
889	–	26	–	20
890	–	34	–	34
891	–	44	247	4
892	152	7	–	17
893	–	17	–	34
894	–	26	248	1
895	–	37	–	19
896	–	46	–	36
897	153	9	249	3
898	–	18	–	19
899	–	27	–	35
900	–	37	250	1
901	–	47	–	19
902	154	10	–	34
903	–	18	–	48
904	–	25	251	15
905	–	38	–	32
906	155	2	–	50
907	–	13	252	17
908	–	21	–	30
909	–	31	–	47
910	–	43	253	14
911	–	47	–	22
912	156	6	–	30
913	–	17	–	49
914	–	27	254	14
915	–	37	–	32
916	–	45	–	46
917	157	7	255	9
918	–	8	–	12
919	–	18	–	26

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
920	157	28	255	41
921	–	37	256	8
922	158	1	–	25
923	–	10	–	40
924	–	17	257	1
925	–	25	–	15
926	–	34	–	32
927	–	39	–	41
928	159	3	258	7
929	–	13	–	22
930	–	22	–	37
931	–	32	259	4
932	–	41	–	22
933	160	1	–	37
934	–	10	260	5
935	–	19	–	20
936	–	28	–	36
937	–	37	261	2
938	161	1	–	20
939	–	11	–	37
940	–	22	262	4
941	–	30	–	19
942	–	39	–	35
943	–	47	263	4
944	162	9	–	20
945	–	19	–	39
946	–	29	264	6
947	–	38	–	20
948	–	47	–	36
949	163	9	265	4
950	–	19	–	19
951	–	29	–	35
952	–	39	–	50
Judicium de	Demost	hene.		
p. 953	p. 164		p. 267	
954	–	l. 6	–	l. 6
955	–	15	–	22
956	–	23	268	9
957	–	32	–	23
958	–	40	–	36

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
959	165	2	269	5
960	–	11	–	20
961	–	20	–	35
962	–	28	270	2
963	–	37	–	18
964	–	46	–	31
965	166	4	–	42
966	–	13	271	11
967	–	22	–	26
968	–	31	–	41
969	–	40	272	8
970	–	48	–	24
971	167	8	–	37
972	–	17	273	6
973	–	20	–	11
974	–	26	–	21
975	–	35	–	35
976	–	45	274	3
977	168	4	–	15
978	–	14	–	31
979	–	23	–	45
980	–	31	275	14
981	–	40	–	28
982	169	1	–	44
983	–	10	276	9
984	–	18	–	21
985	–	30	–	37
986	–	40	277	7
987	170	1	–	20
988	–	8	–	34
989	–	17	278	2
990	–	25	–	16
991	–	32	–	27
992	–	40	–	39
993	171	2	279	11
994	–	11	–	25
995	–	20	–	41
996	–	30	280	8
997	–	41	–	26
998	172	4	–	41
999	–	12	281	5

Reisk.	Sylb.		Hudson.	
p.	p.	l.	p.	l.
1000	172	23	281	23
1001	–	34	–	41
1002	–	43	282	4
1003	173	6	–	19
1004	–	16	–	34
1005	–	25	283	3
1006	–	36	–	18
1007	–	45	–	33
1008	174	10	284	3
1009	–	20	–	18
1010	–	30	–	34
1011	–	40	–	50
1012	175	1	285	15
1013	–	13	–	32
1014	–	24	–	47
1015	–	31	286	7
1016	–	40	–	22
1017	176	2	–	36
1018	–	12	287	7
1019	–	22	–	22
1020		32	–	40
1021	–	41	288	8
1022	177	1	–	18
1023	–	11	–	34
1024	–	21	289	3
1025	–	31	–	17
1026	–	40	–	32
1027	178	3	–	46
1028	–	10	290	10
1029	–	20	–	26
1030	–	28	–	39
1031	–	37	291	7
1032	–	46	–	24
1033	179	8	–	39
1034	–	17	292	6
1035	–	24	–	17
1036	–	32	–	29
1037	–	40	–	42
1038	180	1	293	8
1039	–	11	–	24
1040	–	22	–	41

Reisk. p.	*Sylb.* p.	*Sylb.* l.	*Hudson.* p.	*Hudson.* l.
1041	180	32	294	5
1042	–	42	–	22
1043	181	3	–	35
1044	–	11	295	1
1045	–	20	–	15
1046	–	28	–	29
1047	–	37	–	45
1048	–	47	296	13
1049	182	9	–	28
1050	–	19	–	46
1051	–	27	297	11
1052	–	35	–	25
1053	–	45	–	41
1054	183	9	298	9
1055	–	18	–	23
1056	–	27	–	38
1057	–	37	299	7
1058	–	45	–	21
1059	184	8	–	36
1060	–	18	300	3
1061	–	26	–	17
1062	–	37	–	33
1063	–	45	–	46
1064	185	7	301	11
1065	–	15	–	22
1066	–	25	–	38
1067	–	35	302	9
1068	–	43	–	24
1069	186	6	–	41
1070	–	15	303	6
1071	–	24	–	19
1072	–	33	–	34
1073	–	44	304	1
1074	187	5	–	13
1075	–	14	–	28
1076	–	22	–	40
1077	–	32	305	10
1078	–	42	–	26
1079	188	4	–	40
1080	–	14	306	7
1081	–	22	–	21
1082	188	31	306	37
1083	–	39	307	3
1084	189	1	–	18
1085	–	12	–	34
1086	–	21	–	49
1087	–	30	308	15
1088	–	39	–	30
1089	190	1	–	45
1090	–	10	309	10
1091	–	20	–	26
1092	–	27	–	36
1093	–	38	310	8
1094	–	46	–	22
1095	191	9	–	39
1096	–	18	311	6
1097	–	27	–	20
1098	–	35	–	33
1099	–	45	312	1
1100	192	8	–	18
1101	–	17	–	33
1102	–	26	–	48
1103	–	38	313	16
1104	–	46	–	29
1105	193	8	–	42
1106	–	16	314	8
1107	–	26	–	25
1108	–	35	–	40
1109	–	41	315	4
1110	194	4	–	19
1111	–	15	–	35
1112	–	24	316	2
1113	–	33	–	16
1114	–	43	–	32
1115	195	5	–	46
1116	–	16	317	14
1117	–	26	–	28
1118	–	35	–	41
1119	–	45	318	6
1120	196	6	–	19
1121	–	12	–	30
1122	–	24	319	4

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
1123	196	34	319	19
1124	–	45	–	36
1125	197	11	320	2
1126	–	21	–	18
1127	–	29	–	31
1128	–	39	–	47
1129	198	2	321	15
1130 — 1169 Reiskii annotata. 1170 — 1178 Capperonerii et Toupii observationes. Subjecti sunt indices.	199-280 interpretationes latinae pag. 1 — 94 Sylburgii notae et indices.		322-360 Dodwelli differtatio de aetate Dionysii Halicarnassei, quae in edi-	

Reisk.	*Sylb.*	*Hudson.*
		tione Reiskii T. I. p. XLVI - LXII. legitur, et annotationes in utrumque tomum a Reiskio suis locis insertae.

INDEX VERBORUM.

Nota. I. Epiſtolam ad Pompejum, II. Judicium de Thucydide, III. Libellum de iis, quae Thucydidi propria ſunt, ſignificat.

Reisk.	Sylburg.		Hudson		Schaefer.		Goeller.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
163	24	35	44	25	322	13	177	9
164	–	38	–	30	324	1	178	2
165	–	1	45	1	326	7	179	11
166	25	9	–	16	328	4	180	11
167	–	17	–	30	330	8	181	15
168	–	26	–	45	332	8	183	2
169	–	35	46	12	334	14	184	13
170	–	43	–	25	336	10	185	13
171	–	4	–	41	338	9	188	2
172	26	12	47	9	340	11	189	6
173	–	21	–	25	342	11	190	12
174	–	26	–	34	344	6	191	11
175	–	27	–	37	348	4	192	1
176	–	28	48	1	350	2	–	3
177	–	29	–	3	–	4	–	5
178	–	31	–	11	352	2	193	4
179	–	33	–	15	354	1	–	8
180	–	39	–	28	356	4	195	5
181	–	47	49	12	358	1	196	9
182	27	5	–	22	–	15	197	7
183	–	14	–	37	362	7	199	5
184	–	24	50	4	364	12	202	2
185	–	31	–	17	366	12	203	1
186	–	37	–	28	368	4	–	12
187	–	45	–	43	370	16	205	6
188	28	7	51	16	374	2	206	7
189	–	13	–	28	376	4	207	4
190	–	18	–	39	378	7	208	8
191	–	19	–	42	–	9	–	10
192	–	20	–	43	–	11	–	12
193	–	22	–	45	–	13	209	1
194	–	23	52	2	–	15	–	3
195	–	26	–	7	380	5	–	10
196	–	33	–	20	382	3	210	9
197	–	42	–	36	384	4	212	3
198	29	4	53	6	386	1	213	3
199	–	10	–	16	–	12	–	14
200	–	15	–	25	388	3	214	9
201	–	18	–	29	–	8	215	2
202	–	24	54	1	392	2	–	15
203	–	31	–	14	–	16	216	10

Reisk.	*Sylburg.*		*Hudson.*		*Schaefer.*		*Goeller.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
204	29	38	54	27	394	10	217	8
205	—	46	—	41	396	11	218	11
206	30	8	55	10	398	10	219	10
207	—	12	—	20	402	2	220	6
208	—	21	—	36	404	3	222	1
209	—	29	56	5	406	6	—	15
210	—	38	—	22	410	7	223	15
211	—	47	—	30	412	10	224	13
212	31	9	57	6	414	13	225	13
213	—	18	—	22	416	16	226	15
214	—	28	—	38	418	11	228	2
215	—	36	58	4	420	9	—	18
216	—	45	—	19	422	15	230	2
217	—	46	—	22	424	2	—	6
218	32	6	—	40	—	21	231	8
219	—	11	59	8	426	15	232	9
220	—	14	—	17	428	5	233	3
221	—	18	—	28	430	1	235	2
222	—	23	—	37	432	2	236	8
223	—	25	—	43	434	3	237	4
224	—	31	60	15	436	6	238	7
Ars	Rhetorica				ed. Schott.			
p. 225	p. 33		p. 61		p. 2			
226	—	l. 10	—	l. 6	4	l. 3		
227	—	21	—	21	6	4		
228	—	29	62	7	8	5		
229	—	38	—	24	10	2		
230	—	46	—	38	12	1		
231	34	10	63	5	14	4		
232	—	18	—	20	16	8		
233	—	26	—	35	20	1		
234	—	37	64	2	22	5		
235	—	46	—	17	24	3		
236	35	9	—	33	26	11		
237	—	18	—	50	28	7		
238	—	26	65	14	30	8		
239	—	36	—	32	32	8		
240	—	44	—	44	34	3		
241	36	4	66	11	36	1		
242	—	12	—	26	38	2		

Reisk.	Sylburg.		Hudson.		Schott.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
243	36	22	66	36	38	12
244	–	30	67	6	40	9
245	–	39	–	21	42	8
246	37	1	–	38	44	10
247	–	10	68	5	46	8
248	–	17	–	16	48	4
249	–	25	–	29	–	16
250	–	35	69	1	50	16
251	–	43	–	13	52	9
252	38	3	–	22	54	2
253	–	13	–	39	–	18
254	–	22	70	11	58	3
255	–	33	–	30	–	19
256	–	41	–	45	60	14
257	39	4	71	11	62	12
258	–	13	–	28	64	2
259	–	23	–	39	66	3
260	–	31	72	9	70	4
261	–	40	–	26	–	19
262	40	1	–	42	72	13
263	–	10	73	7	74	12
264	–	20	–	23	76	9
265	–	29	–	38	78	3
266	–	40	74	4	–	21
267	41	3	–	21	80	15
268	–	13	–	33	82	8
269	–	22	–	46	86	2
270	–	31	75	16	88	5
271	–	41	–	31	90	9
272	42	3	–	45	92	3
273	–	13	76	12	94	1
274	–	23	–	27	96	1
275	–	32	–	43	–	16
276	–	40	77	8	98	12
277	43	1	–	22	100	8
278	–	10	–	37	102	11
279	–	20	78	6	104	12
280	–	28	–	21	106	10
281	–	39	–	32	110	2
282	44	1	79	3	112	10
283	–	11	–	20	114	11

Reisk.	*Sylburg.*		*Hudson.*		*Schott.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
284	44	19	79	36	118	1
285	–	28	80	3	120	4
286	–	35	–	17	122	1
287	–	43	–	30	126	1
288	45	6	–	46	128	6
289	–	14	81	15	–	21
290	–	22	–	29	130	11
291	–	32	–	47	134	2
292	–	41	82	15	136	4
293	46	4	–	32	138	4
294	–	14	–	49	140	1
295	–	21	83	11	–	14
296	–	32	–	29	142	16
297	–	42	–	48	144	6
298	47	5	84	17	146	8
299	–	14	–	33	–	24
300	–	21	–	47	148	12
301	–	31	85	16	150	15
302	–	39	–	30	156	2
303	–	47	–	46	160	4
304	48	10	86	13	162	15
305	–	18	–	29	166	2
306	–	26	–	46	168	3
307	–	33	87	11	–	19
308	–	43	–	29	170	17
309	49	5	–	47	172	15
310	–	11	88	10	174	11
311	–	19	–	25	176	8
312	–	27	–	42	178	5
313	–	38	89	12	180	5
314	–	44	–	28	182	5
315	50	6	–	44	184	6
316	–	14	90	11	186	2
317	–	22	–	27	188	1
318	–	29	91	1	–	15
319	–	38	–	11	190	18
320	–	46	–	27	192	4
321	51	8	–	45	194	5
322	–	19	92	8	196	1
323	–	28	–	22	198	1
324	–	35	–	36	–	14

Reisk.	*Sylburg.*		*Hudson.*		*Schott.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
325	51	42	93	8	200	15
326	52	6	–	25	202	17
327	–	15	–	42	204	11
328	–	24	94	9	206	1
329	–	31	–	25	–	16
330	–	38	–	39	210	3
331	53	1	95	6	–	19
332	–	11	–	23	212	12
333	–	20	–	41	214	6
334	–	29	96	6	–	22
335	–	39	–	24	216	14
336	–	46	–	39	218	8
337	54	7	97	4	220	3
338	–	15	–	19	–	18
339	–	23	–	36	222	12
340	–	30	98	1	224	4
341	–	37	–	12	226	2
342	–	45	–	26	–	15
343	55	7	–	41	228	11
344	–	16	99	16	230	10
345	–	25	–	32	232	6
346	–	32	–	46	–	21
347	–	40	100	14	234	14
348	56	2	–	30	236	3
349	–	11	–	47	–	19
350	–	20	101	12	238	11
351	–	29	–	27	240	5
352	–	35	–	35	–	13
353	–	44	102	8	242	10
354	57	4	–	21	244	2
355	–	12	–	34	246	3
356	–	21	103	3	–	17
357	–	28	–	16	248	10
358	–	36	–	31	250	4
359	–	43	–	45	–	17
360	58	4	104	13	252	12
361	–	14	–	31	254	10
362	–	22	–	45	256	12
363	–	30	105	13	258	6
364	–	39	–	30	260	1
365	–	45	–	43	–	16

Reisk.	*Sylburg.*		*Hudson.*		*Schott.*	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
366	59	5	106	11	262	11
367	–	14	–	26	264	9
368	–	21	–	42	266	8
369	–	30	107	7	268	7
370	–	40	–	23	270	9
371	60	1	–	39	272	11
372	–	10	108	9	274	15
373	–	19	–	25	276	12
374	–	29	–	38	280	1
375	–	40	109	9	282	15
376	61	1	–	24	284	13
377	–	10	–	40	288	3
378	–	20	110	6	290	4
379	–	32	–	21	292	3
380	–	40	–	37	294	11
381	62	3	111	4	296	11
382	–	11	–	20	298	9
383	–	21	–	38	300	12
384	–	29	112	2	302	15
385	–	39	–	18	304	15
386	–	47	–	33	306	14
387	63	9	113	1	308	10
388	–	18	–	18	310	10
389	–	29	–	35	312	6
390	–	37	–	49	314	5
391	–	47	114	14	316	7
392	64	9	–	30	318	3
393	–	17	–	45	320	2
394	–	24	115	8	–	13
395	–	33	–	25	322	12
396	–	44	–	36	324	6
397	65	7	116	9	326	5
398	–	17	–	26	–	21
399	–	25	–	41	328	12
400	–	32	117	5	330	9
401	–	41	–	21	332	16
402	66	3	–	32	336	1
403	–	9	–	46	–	11
404	–	16	118	13	338	12
405	–	25	–	30	340	5
406	–	34	–	46	342	2

Reisk.	Sylburg.		Hudson.		Schott.	
p.	p.	l.	p.	l.	p.	l.
407	66	43	119	13	344	2
408	67	3	–	27	346	3
409	–	12	–	43	348	8
410	–	19	120	7	350	6
411	–	27	–	23	352	7
412	–	37	–	40	354	14
413	–	44	121	5	358	6
414	68	4	–	17	–	18
De vett. ſcriptt. censura						
p. 415	p. 68	l. 13	p. 122			
416	–	15	–	l. 4		
417	–	21	–	13		
418	–	30	123	1		
419	–	32	–	6		
420	–	41	–	17		
421	69	5	–	34		
422	–	12	–	44		
423	–	21	124	8		
424	–	30	–	24		
425	–	37	–	36		
426	–	45	125	1		
427	70	6	–	14		
428	–	15	–	29		
429	–	22	–	39		
430	–	30	126	7		
431	–	38	–	21		
432	–	44	–	32		
433	71	4	–	44		
434	–	12	127	13		
435	–	20	–	26		
436	–	24	–	34		
437	75	9				
438	–	43				
439	76	31				
440	77	18				
441	78	5				
442	–	41				
443	79	29				
444	80	10				

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
De orato	ribus an Comme		tiquis ntarii	
p.	p.	l.	p.	l.
445	80	26	128	
446	–	37	–	10
447	–	46	–	27
448	81	9	129	8
449	–	19	–	25
450	–	29	–	42
451	–	39	130	5
Judi	cium de		Lysia	
			p.	l.
p. 452	p. 82		130	16
453	–	l. 5	–	21
454	–	15	–	35
455	–	22	–	47
456	–	29	131	9
457	–	33	–	15
458	–	35	–	19
459	–	40	–	27
460	83	1	–	39
461	–	6	–	47
462	–	14	132	13
463	–	18	–	19
464	–	26	–	34
465	–	35	–	51
466	–	38	133	4
467	–	42	–	12
468	84	5	–	29
469	–	12	–	40
470	–	18	134	4
471	–	25	–	15
472	–	31	–	26
473	–	35	–	33
474	–	40	–	41
475	–	45	135	1
476	–	46	–	4
477	85	6	–	15
478	–	15	–	29
479	–	20	–	37
480	–	27	–	47

Reisk.	*Sylb.*		*Hudson.*	
p.	p.	l.	p.	l.
481	85	33	136	7
482	–	42	–	21
483	86	5	–	38
484	–	12	137	1
485	–	20	–	14
486	–	27	–	26
487	–	35	–	41
488	–	45	138	8
489	87	5	–	19
490	–	13	–	31
491	–	23	–	47
492	–	31	139	9
493	–	40	–	24
494	–	46	–	35
495	88	6	–	47
496	–	13	140	10
497	–	23	–	27
498	–	31	–	40
499	–	39	141	5
500	–	47	–	21
501	89	10	–	38
502	–	19	142	2
503	–	27	–	17
504	–	29	–	21
505	–	34	–	29
506	–	44	–	46
507	90	6	143	14
508	–	9	–	20
509	–	14	–	27
510	–	20	–	37
511	–	28	144	1
512	–	38	–	20
513	–	45	–	34
514	91	6	–	49
515	–	15	145	15
516	–	24	–	31
517	–	32	–	48
518	–	41	146	14
519	–	44	–	20
520	92	3	–	30
521	–	12	–	46

Δ.

E.

K.

M.

Ξ.

O.

P.

T.

Υ.

Φ.

X.

Ψ.

Ω.

II. INDEX NOMINUM.

A.

B.

C.

D.

R.

S.

T.

X.

Z.

III. INDEX GRAMMATICUS.

IV. INDEX AUCTORUM.

E.

G.

H.

I.

V.

X.

HALAE, TYPIS GEBAUERIANIS.

INDEX

librorum nonnullorum in bibliopolio Gebaueriano venalium.

Aeschyli tragoediae, quae supersunt ac deperditarum fragmenta. Recens. et comment. illustr. C. G. Schütz. Vol. I. Prometheus vinctus et Septem adversus Thebas. Ed. nova auctior et emendatior. 8. maj. 2 Thlr. 6 Gr.
— — Vol. II. Persae et Agamemnon. 2 Thlr. 6 Gr.
— — Vol. III. Choëphorae, Eumenides, Supplices. 2 Thlr. 6 Gr.
— — Vol. IV. Scholia graeca in Septem Aeschyli, quae exstant tragoedias. 2 Thlr. 6 Gr.
— — Vol. V. Fragmenta deperditor. dramatum cum virorum doctorum annotationibus. 2 Thlr. 12 Gr.
— Tragoediae septem. Denuo recens. et vers. lat. adjecit C. G. Schütz. Vol. I. Prometheus vinctus, Septem adv. Thebas, Persae, Supplices. 1 Thlr. 15 Gr.
— — Vol. II. Agamemnon, Choëphorae, Eumenides. 1 Thlr. 15 Gr.

Aristophanis Ranae. Edidit, commentario illustravit, varietatem lectionis, scholia graeca, indicemque verborum et rerum adjecit J. G. Höpfner. Vol. I. 8. maj. 21 Gr.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ ΙΝΔΙΚΗ. Arriani Historia Indica, cum Bonav. Vulcanii interpretatione latina permultis locis emendatiore. Rec. et illustr. F. Schmieder. 8. maj. 1 Thlr. 9 Gr.
chart. script. 1 Thlr. 12 Gr.

Homeri Ilias, ex recens. Sam. Clarkii. In us. schol. et academ. edidit A. H. Niemeyer. Vol. I. II. Ed. II. emend. et auct. 8. maj. à 1 Thlr.

Kanne, J. A., Anthologia minor, sive florilegium epigramm. graec., ex Anthol. Planueda et Brunckii analectis selectorum, adjectis versionibus lat. Hug. Grotii. 8. maj. 1 Thlr. 6 Gr.

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ, σαμοσατεως, άπαντα. Luciani Samosat. Opera omnia maxime ex fide codd. Paris. recensita. Edidit F. Schmieder. Vol. I. et II. 8. maj. à 5 Thlr.

Nemesius, Emesenus, de natura hominis, graece et latine. Post edit. Antverp. et Oxon. adhibitis, tribus Codd. August., duobus Dresdensibus, totidemque Monachiensibus, nec non duabus vetustis vers. latinis Canonis et Vallae, denuo emendatius edid. et animadvers. adjecit C. F. Matthaei. 8. maj. 5 Thlr.

Plutarchi vitae parallelae. Alexandri et Caesaris. Commentar. juventuti φιλελληνι scriptum adjecit F. Schmieder. 8. maj. 1 Thlr. 12 Gr.

Ξενοφωντος απομνημονευματων Σοκρατους βιβλοι Δ. Xenophontis memorabilium Socratis dictorum atque factorum libri IV. Recens. C. G. Schütz. Edit. III. auctior et emendatior. 8. 12 Gr.